

le mundo
um exac.
red.

DE SACROSANCTO

POENITENTIAE, SACRAMENTO TRACTATUS:

MORALIS ET SI, SCHOLASTICA METHODO ELABORATUS;

IN QVO

SVCCINCTE PROPOSITIONES A SVMMIS PONTIFI:
cibus Alexandro VII. & S.D.N. Innocentio XI. damnatae
exponuntur, declarantur, elucidantur:

Maxime

3. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 24. 25. 41.

EX ALEXANDRO VII.

1. 2. 17. 55. 57. 85. 86. 89. 19. 29. 62. 63. 64. & 65.

EX SANCTISSIMO INNOCENTIO XI.

AUCTORE

R. P. Fr. EMMANVELE A CONCEPTIONE;
Navarro, oppidi de Azagra:
E Sacro, & Coelesti Ordine Excalceatorum Sanctissimae Trini:
tatis, Redemptionis Captivorum:

IN PROVINCIA SPIRITVS SANCTI EIVSDEM ORDINIS
Philosophiae olim Lectore: de inde in hac alma Conceptionis, in
suo Salmanticensi Collegio, Sacrae Theologiae Lectore;
atque ibidem Ministro.

Nunc primo in lucem prodit: cum triplici Indice, altero Dispu:
tationum, & Quaestionum: altero propositionum damnatarum:
ac tertio Rerum locupletissimo.

PAMPILONAE:

Apud Martinum Gregorium de Zabala, Regni Typographum
Anno 1687. Superiorum permisso.

33
Liber primus.
Fuit tubis cecidisse, detruce ex tem
porum, ventum
ad manus, & vultus alterum
nomine. C. Facum, heu. C. Ac
nime in pedes dedistim, cete
brum mihi dimittet: rancidita
& furore exariterat. Ego, ut mu
nificus Imperator, illis duobus ran
sternis bellatoribus prope gene
glatum. Et quia Cervaribus cau
sam levitorem rancopere non de
bit exandecere, dabo illi manas.
Te quoque docebo, Cypriane, hu
iustmodi leuitibus locis, & interm
ecura dicacitate abstinere de ca
pro. Itc, & ad praemia capenda
stultis ligulis vos comparare. P.
ceptor, Alexius pingit M. A. lo
quid facis? A. Nihil. M. Nihil.

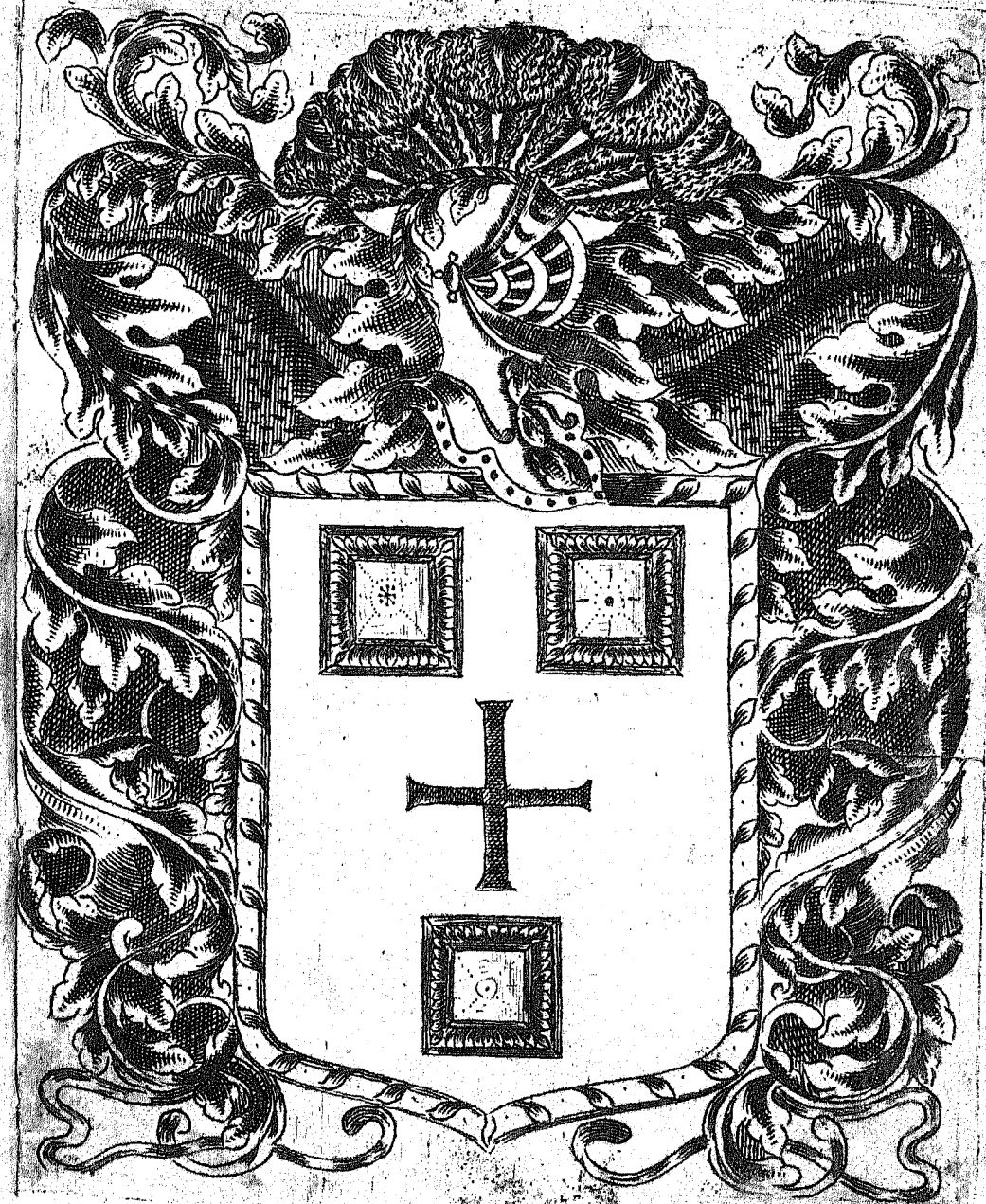
48
Prognosticum select.
C. Dignitatem & munus Eccl:
siasticum. M. Iustitiam Dona
tes. Dignitatem functionumque
civilium. M. Incipit. Deus Pa
ter, Deus Filius, Deus Spiritus San
ctus. Sacro sancta Trinitas; Nu
men, Divinitas, Creator, Sava
tor, Servator, Detractor, Despara
tor, Dei genitrix, Coeternus, Co
aeternus, Divi, sancti, Angel
Archangel, & Martyres, Confesso
res, Virgines, Viduae, Innocentes,
caelum, sol, luna, stellatae, M
Nuntii intelligis quae angustis sub
ra aethoris Optime, M. Qui
unc coelites: Los Angeles, y Santos
Culo M. Archangelis. Los Ar
angelis. M. Los Angeles, y Santos
de de. En accipe manucen
lum,

40
Experiar. Profecto iohannes est, si
quis alius, ad decore formandas
litteras.

PROGYMNASMA 36
Octavum.

SIMPLICIUS, ZEPHERINVS.
SIME BENEFICIUM PONERET, QUI PAT
xillum atramentum in vasculum hoc
meum, cuius lintreolum penic exa
ruit, infundere de suo dignaretur.
Simplisium, aut comentum im
posuissim, & calamos intingendo
colligissim, & iam pridem
manus caruissim. Tu Zepherine,
quo.

41
Liber Primus.
quoniam circum fers sacramentatiu
instar lampadis, aut mortarij, vas
tum & amplum, ne deneges mihi
ad incitas redacto, quam summissi
pato stipem, seu elemosynam. Z.
Vix quarta pars horae praeterijt, cu
alius idem quoque me poposcit: &
dedit. Nunc si tibi similiter dedero,
veniet tertius, deinde 4. deinde 5. &
ita me exarmabit omnia: & me
interponit. Non
Quisquis. S. Vidit cum intingerent
calamos, referre eos ex atramenta
riolis in idissimos. Z. Quin aqua
la currendum que
tas. Z. Incipit. S. Linguam
siccam gero. Da si quid das,

ILLVSTRISSIMO DOMINO, CLARISSIMO, ET
Sapientissimo Viro, D. Bartholomeo de Elpejo & Cisneros S.
Corientis Ecclesie emerito Archipresbytero, & Dignitati, olim
Cathalaoniae, & Aragoniae Apostolico Inquisitori, nunc in
Regio Navariae Senatu Archilenatori
dignissimo.

*Suus. Fr. Emmanuel à Conceptione, Ordinis Excalceatorum SS.
& Individuae Trinitatis Redemptionis Captivorum.*

Debiti, & amoris pignus.

O. D. C.

VM tractatum istum de Sacrosancto
Poenitentiae Sacramento luce publica
per praeli lucubrations potiri decrevi,
illum in grati animi signum, tibi conse-
crare constitui; magna siquidem bene-
ficia, quibus & nos, & nostrum Ordine
Excalceatorum SS. Trinitatis assidua
liberalitate cumulasti, hodieque cumu-
las, non grato solum animo, sed grata
etiam memoria me tuam prosequi dominationem coegerunt.
Inhumanus namque, immanis, atque ferus ab omnibus iure me-
rito haberer, si Principi de nobis, deque nostro Ordine tam in-
defessa benignitate benemerenti, quando parem gratiam refer-
re non possum, ac immortales certe, quod fas est, aut non ago-
rem gratias, aut haberem.

Quamvis autem Plato in sua repub. protectioni Librorum il-
los proclamet indignos, a quibus absit protectioni nobilitas, & lit-
eratura, acclamationi non adsiste tamen, vel ex hoc huius Li-
bri Patronum seligendum censeo, non affectu solum, sed iure,
qui ex infantia nobilitatem perspicuam omnium scientiarum
variegatam vermiculo, tantis (si posset) cumulasses augmentis,

ut si cura nobilitatem non dedisset, litteratura ad te nobilitan-
dum sufficeret. Intendebat quidem calamus noster, suavi dilec-
tionis aura sufflante, in scientiarum tuarum volitare sphaera, at-
que supremam doctrinae crumenam, quae & nova, & vetera do-
cumenta congeffit, expendere. Non aberat quidem eloquij, seu
potius elogij materia, plurimum tamen, & in istis recondo, & in
sequentibus invitus praeteream, quae nec papyri parsimonia finit
applaudere, nec laeto animo laudatur humilitas. Ut autem vel
cumulatim haec referam, ex scribere iuvat aliquorum Doctorum
testimonia conspicua: qui cum temporibus tuis, ut ipsi fatentur,
librorum nitores felices spargerent, feliciter potuerunt suae doc-
trinae momenta a la luz de este Espejo attente rimari. Sit primus
iterarum methodo nulli secundus R. R. P. Fr. Thomas Frances
de Vrritigoyti Seraphici Ordinis ornamentum percelebre. Qui
in suorum consultorum volumine in praefatione ad lectorem ita
habet: *Fidus in hoc, quod memor documenti Tobiae senioris ad
filium cap. 4. vers. 19. consilium semper a sapiente perquire: de hoc
volumine istud sedulus perquisivi (sive ut corrigerer, dum in ta-
eillo a recto descecter tramite, sive ne prolo exponeretur, si pu-
blica non inserviret utilitati) a per Illustri Domino D. Bartha-
lomeo de Espejo & Cisneros Archipresbytero, &c.* Haec ille ele-
gantia consueta.

Sequatur supradictum D. Emmanuel de Vedoya in utroque
iure apprime versatus, qui eum Barchinone propria scripta con-
tenderet ad communem utilitatem exponere veritus est, ut te-
statur in prologo, sine tanti Doctoris probatione plausibili:
*At ego, inquit, illa in publicum edere verebar, & ut securius
porrigerem, a Sapientissimo D. Bartholomeo Espejo, & Cisne-
ros, in hac Civitate contra hereticam pravitatem Apostolico In-
quisitore mihi amantiissimo, aliisque D. D. primae classis rogavi,
ut ea viderent, &c.*

Accedat tandem quam Illustris Dominus D. Baltasar de Pra-
do Apostolicus Inquisitor pro Murciae Regno, nunc vero Abbas
meri-

meritissimus Lugdunensis, qui, quod reliqui, clamat commenta-
tor subtilis, legis cum heredes 23. ff. de acq. posse. in addition. fol.
7. n. 12. ibi: *Quem locum e Cesaraugusta nobis suggestit nuper
collega noster optime iuris utriusque peritia excultus. Lic. D.
Bartholomeus de Espejo.* Et dum legem commentatur sibi qui
pro emptore 15. ff. de vsucap. in praefatione qui Doctissimorum,
ait commiliconum censura fretus (digne inter alios tui etiam me-
minit) non debui non deferre sententia, quae apud me, propter
aliorum eruditionem, rerum peritiam, & iuris utriusque scien-
tiam maximi est ponderis.

Has ob preclaras tui animi dotes ad munus Apostolici Inqui-
sitoris in Regnis Cathalaoniae, & Aragoniae, post alias dignitates
euectus lucidiores in eo obeundo tuae sapientiae radios sparisti,
non solum in arduis certaminibus fidei candorem doctrinae te-
curioris presignans, sed etiam in alijs litibus plurimum, qui tuae in
illis decidendis prudenti, & integerrimae dexteritati confisi te in
arbitrum Iudicem elegerunt, quorum testes innumeros possem
adducere, sufficient tamen pro omnibus Excellentissimi Domi-
ni Dux de Yxar Prorex tunc Aragoniae, & Dominus D. Petrus
de Vries, & Navarra, qui propter hereditandum titulum de
Guimaran de iuris favore discordes tuae sententiae uniformes obe-
dientiam praestiterunt.

Non haec & alia plura attentius praepondero, ne in hoc soli-
citus discretionem offendero, ac semper hie ditor, ac solite ru-
mino, quibus te vocis dignitates expeterent, dum commenda-
trix consultatio sacri, ac Supremi Consilij Aragonum Regi nos-
tro est facta, quae (ut probabiliter creditur) est tenoris sequen-
tis.

SEñOR.

EL Licenciado D. Bartholome Espejo y Cisneros, Inquisi-
dor mas antiguo de Aragon ha muchos años, que sirve a V.
Mag. y por la aprobacion, conque lo ha continuado se nombro el
Colejo por Visitador de la Santa Iglesia Cathedral de Huelca; y
2 especial

especialmēte ha manifestado su mucho zelo, y fineza obra en el servicio de V. Mag. en este congreso de las Cortes, solicitando, y ajustando, que las Comunidades de Daroca, y Teruel se apartassen de los protestos, que hizieron contra los estancos de sal, y tabaco de aquel Reyno, que se concedieron para el sustento del Tercio, con que sirve à V. Mag. por lo qual escrivio el Virrey, que merecia que V. Mag. le diese las gracias de lo que avia obrado; y al Consejo pareció, que se le escriviessen, como se executó: y en consideracion de esto, y de la gran literatura, buenas prendas, y virtud, que concurren en este Cavallero, le recomienda el Consejo à V. Mag. para que en las ocasiones, que se le ofrecieren de sus conveniencias se sirva V. Mag. de tenerle presente para hazerle merced, pues en los meritos, que le asisten, se empleara muy dignamente, la Real gracia de V. Mag. &c.

His inclinata Maiestas. Catholica, vultus ad te dignationis convertens huius rescripti cumulavit promissis.

*COPIA DE CARTA DE SV MAGESTAD,
Al Venerable, y Amado nuestro D. Bartolome de Espejo y Cisneros, Inquisidor Apostolico contra la heretica pravedad,
y apostasia, en el Reyno de Aragon.*

EL REY.

Venerable, y Amado nuestro. Por la que el Duque de Hija, mi Lugar-Teniente, y Capitan General de esse Reyno, ha escrito al Presidente Don Pedro de Aragon, en Carta de 26. del mes pasado, he entendido la fineza, y sollicitud que aveis aplicado, para que las Comunidades de Daroca, y Teruel no continúen en el protesto, que hizieron sus Syndicos en el Braço de Vniversidades el dia del Solio, que se celebrò en 11. de Enero de este año: Y ha parecido daros las gracias, que merece el zelo con q̄ aveis obrado en materia, que es tan de mi servicio, de que nunca pude dudar de vuestras obligaciones, esperando, que lo
con

continuareis en todos los negocios, que faltan por tratar en essa Junta de Braços, y assegurandoos le tendré muy presente en quantas ocasiones se ofrecieren de vuestras conveniencias para hazeros merced, como lo experimentareis de los efectos de mi Real gratitud. Dada en Madrid à 6. de Abril de 1686.

YO, EL REY.

Cum autem sui promissi non immemor Regalis beneficentia te Rectorem Senatus Regij huius Regni consignat, timere merito Navarra potest, ne dum in hoc munere non minus te preclareris, quam in ceteris, citius ad altius adhuc fastigium eveharis, eo que tristius te perdat, quo incundius te possidet.

Iam si ad nobilitatem deveniamus prosapia, inter nobiliores Orbis Dynastas stemmata tuæ descendentiæ resurgent; quibus non modicum factis splendorem dedisses, si vetusta nobilitas emendicaret splendorem. Et licet hæc sit in radice vetusta; novos tamen hinc, inde ramos expandit ad altiorum dignitatum culmina erectos; nam in primis sacer ordo de Montessa quatuor, ex tua familia de Espejo felix suscepit nobilitatis viros, quorum duo Clavariorum officium exequantur. Vbi minime est pretereunda memoria Illustrium Dominorum Albari Ruiz de Espejo Oratoris Regis Iacobi Secundi Regni Aragoniæ ad Regem Alphonsum Portugaliæ, & Petri Alvarez de Espejo Prefecti æquorum: (vulgo Cavallerizo) Regis Aragoniæ.

De esta familia (verba sunt Francisci Cascales in suis discursibus historicis Civitatis, & Regni de Murcia discurs. 19. fol. 327.) bajaron à Orihuela Iuan Alvarez de Espejo, donde fue Justicia en lo Criminal segun consta de nuestro Archivo libro Anal. 1409. Y à Murcia Remir Alvarez de Espejo, de quien descendió Gonzalo Ruiz de Espejo, que ganó executoria antigua de hidalguia el año 1420. Erat autem tunc in ea Murciæ Civitate Prætor D. Rui Lopez Davalos Comestabilis Castellæ: & ingenuitas ista, seu executoria est, quam modo tenet tua Dominatio.

Devenerunt, tempore currente, tuæ dominationis ascendentes, cum originem suam ducerent à Domo perantiqua, & plusquã
sex

sex sæculis nota in insigni Castello de Castelfavi in Aragonia
 confinibus, devenerunt inquam, ad Castellum de Alhama Mur-
 ciani Regni, ubi exercuerunt honoratiora officia Prætoris, & De-
 curionis, & Patris tuæ Dominationis, Dominus D. Ioannes de Es-
 pejo bis illa exercuit anno, scilicet, 1637. & 1638. & anno dein-
 de 1643. officium Ducis Commilitij, quod dictum Castellum
 misit ad oras Civitatis de Carthagena, & Castellum del Mazarró:
Donde se le dió el puesto de Barrionuevo (verba sunt testimoniij,
 quod ipsi decuriones de Almazaron concesserunt dicti Castellum
 de Alhama duci) *que está fuera de las murallas de dicha Villa, á
 la frontera del mar, y expuesto al mayor peligro, y por donde el
 enemigo avia de hazer la entrada, y dicho Capitán lo asistió, co-
 mo valiente soldado, guardando las ordenes con mucho valor.*
 Et concludit dicendo: *Que es merecedor de que su Mag. le pre-
 mie semejante servicio.* Nec omittendum duxi, quod hæc Illustris
 familia de los Espejos cum nobilioribus Hispaniæ familijs per
 diversas nuptias fuit innexa, iam enim cum ipsa Comites de Fué-
 res, & Comites de Villanueva de Valencia, iam itidem Marchio-
 nes del Priego, iam Dolz, iam Perez de Nueros germanæ cog-
 nationis sociantur in nexu, ut per sæculorum lapsus volubiles, ad
 tuæ nobilitatis aras redoleat tuis perpetuum memorabilis fama.

Circa cognomen autem de Cisneros, quod ab Avia Paternâ
 hæreditasti notissimum est à domo de Cisneros, quæ in Castello
 eiusdem cognominis in Provincia, quam dicunt de Campos, ere-
 cta habet fundamenta. Et quis non audivit illud quinque ver-
 sum Carmen, quod Doctor Hieronymus Gudiel decantavit Co-
 miti D. Roderico de Cisneros, qui domum de Cisneros contulit
 splendorem?

*Fama en Cisneros pusistes
 De leal generacion,
 Pues vuestro Rey socorristes
 Quando el cavallo le distes,
 Y ganastes el Giron.*

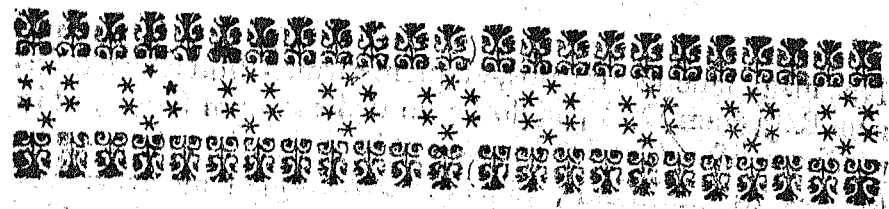
Nec

Nec magis ignotus est casus, ad quem carmen istud facit allusio-
 nem. Regi enim D. Alphonso Sexto dedit æquum suum, ut in
 prelij conflictu, securius ageret, & in memoriam facti ei ab-
 stulit vestis frustulum, hispanè *Giron*. Quod movit, ut Ex-
 cellentissima Domus de Osuna originem ducens à prædicto Co-
 mite de Cisneros cognomen commutaret. Videatur citatus Cal-
 cales *discurs. 19. fol. 321.* ubi de huius generosæ stirpis de Cis-
 neros ramis plura commemorat. Vnum tamen pro mille substi-
 tuam: Eminentissimum, ac Santissimum Dominum D. Fr. Franci-
 scum Gimenez de Cisneros, Archiepiscopus Toletani, Sacræ
 purpuræ, nostræque Hispaniæ ornamentum percelebre, semper-
 que insignis compluci Academiæ, venerabilis Gymnasiarcham
 memoriæ.

Sed nec pauciora, nec minus illustria dici possent de Ingenua
 nobilitate, quam accepisti à tua Matre Domina D. Francisca
 Sanchez Garcia de Cazeret. Videat illa curiosus in præcitato
 Calcales fol. 443. ne namque historicus agar, calamum cogor co-
 hibere. Dicta namque, seu potius indicata monumenta conspi-
 cta, quæ tui nominis æternitatem acclamant, sat huius operis hu-
 militatem designant, *sed qui quam potest, dat maxima* (canebat
 Ovidius) *gratus abunde est, et finem pietas contigit illa suam.*
 Accipias ergo benignis oculis meæ humilitatis parvulum do-
 mum, ut tuæ protectioni debitum pignus, quod obligatione, cen-
 su, obedientique inclinationis obsequio ad tuos devoluo pedes.
 Vale.

*Alfonso D. de Osuna M. S. de Osuna
 de Osuna M. S. de Osuna*

OSUNA

FACULTAS ORDINIS.

BENEDICTA SIT SANCTA TRINITAS.

FR. Petrus à Sancto Michaeli Maior, ac Generalis Minister Ordinis Excalceatorum Sanctissimæ Trinitatis Redemptionis Captivorum. De consensu nostri Definito- rii Generalis, ex cuius commissione Tractatus de Sacramento Pœnitentiæ à P. Fr. Emmanuele de Conceptione nostræ Sacræ Religionis Religioso, & Sacræ Theologiæ Professore elaboratus, a gravioribus, & Doctioribus nostri Ordinis Religiosis recogni- tibus, & approbatus est, ut obtenta Illustrissimæ Ordinarij licen- tiâ, & alijs necessarijs capitulis mandetur, tenore presentium fa- cultatem concedimus. Datis Martii die quinta Maij anno Do- mini millesimo sexcentesimo octogesimo septimo manu nostra ac Secretarij nostri Chyrographo subscriptis sigillique nostrum Diffinito- rii impressione munitis.

Fr. Petrus à Sancto Michaeli
Minister Generalis.

Mandato P. N. Ministri Generalis,
Fr. Ioannes à Iesu Maria Sec.

APPROB.

APPROBATIO R.P. DIDACI DE ALLENDE,
Rectoris Collegij Societatis Iesu Pampilonensis.

DE mandato D.D. Ioannis Guerra, huius Diocesis Vicarij Generalis, vidi tractatum de Sacramento Pœnitentiæ, Authore R. P. M. Fr. Emmanuele de Conceptione, & sacra, ac celesti Sanctissimæ Trinitatis Excalceata, & Redemptrici Familia, olim in suo Salamanticensi Collegio Theologiæ primario Lectore; & cum Author, tum opus subscriptionem meam iustissimè extorquent: Author enim iam Theologiæ præfusa Philosophico Trinitario Cursu, ingenti scholarum emolumento, & plausu, ubi syllogismorum gryphos disolvere expertus, in speculando subtilis, in inquirendo solers, in plusquam Gordianis nodis, non scindendis, sed solvendis facilis, suis in placitis propugnâdis, aliorumque impugnâdis felicissimus alta, solidaque fundamenta Theologiæ structuræ iecit. Promissionis in Philosophia initiæ, nobilissimæ, acceptæ, & expectatissimæ, fidem nunc primum liberat fama, & expectatione maior. Prædicerem ego sane, præsen- seramque dum Sanctissimæ, doctissimæque Religionis filius Theologiam publicis utilitati & luci debebat, & sui simillimum, sapientissimæque Matris haud degenerem prolem extitutum. Quid nunc cum inter illos adscribi in primis promereatur (seu ut Urbane cum Urbano VIII. loquar) * inter viros Religiosos, eos præcipue, qui remoti à tur- bis divinæ vacantes contemplationi in altum primævi instituti mentem iuxta normam à Sede Apostolica peculiariter illis præscriptam, & non solum privatæ; sed publicæ animarum salutis invigilantes, dura servitute apud Barbaros detentorum libertati, & spi- ritualibus periculis fructuose insidunt, & consulunt. * Vnde ergo verberis, securisque doctrinæ fluenti venâ divini erumpent, & moralium bono pluent, quæ ex illorum Sanctissimo cœtu, qui ardua, licet non in via aggressi, luctantes, ennixique dum terrena prætervolant, veluti regis aquilæ sapientiæ solem generoso obtutu sustinent, eque divi- nitatis splendore ebibunt, ut postmodum copiosius irrorent, & vivo gurgite exundent? Illi nempe (ut Clementis utar verbis) * qui divina inspirante gratia, arctioris vitæ zelo ducti, primum dicti Ordinis regulare institutum initari cupientes, postpositis quibus- tumque corporis commoditatibus, dum modo Christum lucrifacerent, * non sibi, sed alijs vivunt: nonne aliorum bono vitam degunt? * cum proprium, ac præcipuum Fra- trum prædicatorum Excalceatorum institutum sit Christi fideles in teterrima infidelium servitute detentos redimere? *

Nunc autem si huius tractatus materiam inspiciam, cum Authori, tum Religio- ni coherentem invenio: Theologiam nempe, & quidè aptissime exorditur Author à Pœ- nitentiæ Sacramento, ut fausto auspicio Redemptionis humanæ præcipuam proferat pignus Redemptricis familiæ æque pius, ac sapiens Alumnus, utque hominum libertati voto addictus, & mancipatus, elemosynis libera manu, lingua, & calamo omnem capi- tivitatem eliminat, & ab animis, corporibusque tum ingenti gloria triumphum agens propellat, & arceat. Et ubi apud fideles corporum, quam sublevet servitute non inve- nit, animas sub fortis armati infami carcere pressas, recreet, viamque recludat, qua salu- tis portum, securissimè teneant. Et cum (ut testatur Urbanus) * Congregatio prædicta iuxta laudabile ipsius institutum eius Religiosos in Africam, ut Christi fideles inibi sub- misera Turcarum servitute cœcissimos, quos possunt, ab illa eximere quarant, eosque in Domino consolentur. Ecclesiastica Sacramenta illi admittunt, ac eorum denique ani-

marum saluti, quibus possunt rationibus incumbere valeant, mittere intendant: * merito Poenitentiae explicitio apud fideles incumbit, qui apud Barbaros, vt fideles sacramentis reficiantur, professione in igitat.

Et vt à morum Theologia exordium sumat Methaphysicis, Theologicisque subtilitatibus maxime instructus, & instruens, diuque cum laude versatus Magister, in causa est, quod nobililaudanda, & communi bono acuenda æmulatione à Sapientissimo consanguineo susceptum opus absolvere genere molitur: adoritur enim opera Reverendissimi ac Sapientissimi P. Fr. Leandri de Santissimo Sacramento, Autoris Patru de Theologia Morali benemeriti, qui 1178. quaestiones magna acuminis dexteritate, matura iudicij prudentia Doctores, vtrinque fidelissime referens, laudantque censoria virga, ad trutinam, iudiciumque vocat, sententiam suam felicissime dicit. brevisque, quin obscurus fiat, à tot, tantisque nodis labyrinthis se expedit. Tanti ergo viri, quem * abstulit atra dies, & funere inersit acerbo, * ne Decalogi præceptis manum imponeret, & quidem ultimam, vestigia non longè præmit, & adoratur, vt Sanctissime Excalceatorum Trinitatis familia geminos sibi Plinius gratuletur Theologos; Maioris ego quidem dotes toti orbi notissimas reverenter omitam; Minoris vero suavitatem, & ingenij acumen plusquam Traiana panegyri extolerem, ni Censoriam virgam in panegyrim desistere pertimescerem: & ni in allem attendere, quid modestia Authoris pati possit, quàm ipse virtutibus, doctrinaeque debeatur. * Et quia ornari res magna negat, contenta doceri; * accede, ergo lege, & mecum subscribes. Sed vt aliquando tandem finem dicendi licet inuis faciam de viro Sapientissimo, & de nostræ Societatis Iesu doctrina optime merito omnes quidem, sed præcipue Sanctissime Trinitatis alumnos virtutum omnium spirantes flores nobilissima germina Lypiana, iustaque adhortatione alloquor. (Iustus Lipsius centur. 1. ad Belgas Epist. 56.) * Doctorem habitis natum ad optimas artes, & cum his pietatem exercendam audite, sequimini, & militate sub felici signo. * Ita censeo. Pampellonæ in nostræ Societatis Iesu Collegio Annuntiatæ Virginis sacro. Die 15. Maij 1687.

Didacus de Allende.

LICENCIA DEL ORDINARIO.

NOS el Licenciado D. Juan Guerra, Governador, Provisor, y Vicario General de esta Ciudad, y Obispado de Pamplona, por el Ilustrissimo Señor D. Juan Grande Santos de San Pedro, Obispo del dicho Obispado, del Consejo de su Mag. &c.

Por la presente, y su tenor, mediante la censura del M. R. P. Maestro Diego de Allende, Rector del Colegio de la Compania de Iesus desta Ciudad, damos licencia, la que se requiere, y es necesaria, por lo que à Nos toca, para que se pueda imprimir vn libro intitulado: Tractatus de Sacramento Poenitentiae, compuesto por el M. R. P. M. Fr. Manuel de la Concepcion, Religioso de la Orden de la Santissima Trinidad, de Descalzos Redepciõde Cautivos, extramuros de esta dicha Ciudad, ateto no resulta de el cosa contra nuestra Santa Fe, y buenas costumbres. Dada en Pamplona à diez y seis dias del mes de Mayo de millseiscientos ochenta y siete años.

Licenciado Don Juan Guerra:

Por mandado de su merced,
Miguel Galindo Nor.

CENSURA]

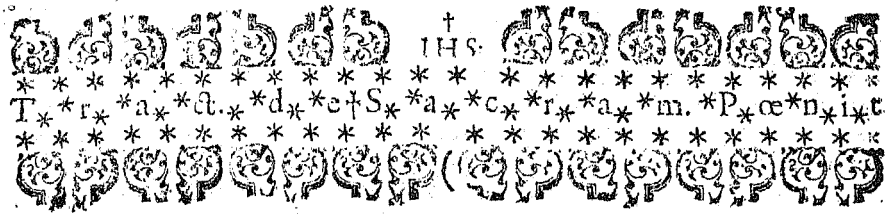
CENSURA DOMINI LICENCIATI D. JOSEPHI De Azedo, & Yniguez, Togati quondam in maiori D. Bartholomei Veteri Collegio Salmantino, in eaque Vniuersitate Philosophia Antecessoris, modo in Cathedrali Pampilonensi Ecclesia Regularis Cononici.

EX commissione Supremi Navarrae nostrae Senatus recognoscitur tractatum de Poenitentiae Sacramto: elaboratum à R. P. Magistro Fratre Emmanuele à Conceptione, Ordinis Discalceatorum Sanctissimae Trinitatis, Redemptionis Captivorum faustissima prole: Olim Salmantice in suo Collegio, & Theologiae Primario, & omnibus numeris absoluto Ministro: opus quanta potui legi diligentia: in quo nihil inveni Christianae Fidei contrarium: nihil non maxime consonum: denique celeberrimi viri, n anteactis dissimilem, apud quem ingenium scit quam optime pietati, & prudentiae fidem servare: ideoque publica luce, & dignum, & desiderandum censeo: in hac nostra Cathedrali Pampilonensi Ecclesia Canonorum Regularium Ordinis Sancti Augustini, die 16. Maij anno 1687.

*Licenciatns D. Joseph de Azedo,
& Yniguez.*

¶

LICEN:

LICENCIA, TASSA, Y PRIVILEGIO
del Real Consejo.

DOY fee, y testimonio yo Joseph Martinez Secretario del Consejo Real de este Reyno de Navarra, que por parte del Padre Fray Manuel de la Concepcion, Religioso Trinitario Descalço en el Convento Extramuros de esta Ciudad de Pamplona se presentò en el Consejo Real del dicho Rey no vn Libro que havia compuesto intitulado *Tractatus de Sacramento Pœnitentiæ*, y pidió se le concediesse licencia para que lo pudiesse imprimir, y habiendose remitido al Licenciado D. Joseph de Azedo, Canonigo de la Cathedral de dicha Ciudad, para que viesse dicho libro, diò su Aprobacion, y con vista de ella se mandò imprimir. Y aviendose impresso, se bolvió à remitir al dicho Canonigo D. Joseph de Azedo, y por aver considerado concordaba con las erratas que diò, pidió el dicho Fray Manuel de la Concepcion se tassasse dicho Libro, y se le concediesse licencia para venderlo: Y el Real Consejo tassò cada pliego à seis maravidis. Y concediò licencia, y facultad al susodicho para que lo pueda vender por tiempo de diez años, con prohibicion que otra ninguna persona lo pueda imprimir, ni vender sin su licencia, so las penas que estan impuestas contra los que usan de privilegio que no les toca, como todo lo sobredicho consta de los autos que quedan en mi oficio, a que me remito, y para que conste, di el presente en la dicha Ciudad de Pamplona, à veinte y seis de Septiembre de mil seiscientos ochenta y siete.

Joseph Martinez Sec.

ERRATA

ERRATA SIC CORRIGE

Pag. 28. columna 2. lin. 2. i. vello, dic. villo. Pag. 59. c. 2. l. 27. favorem, d. favorem. Ibid. l. 28. fuisse, d. fuisse. Pag. 67. c. 2. l. 3. secundum, d. secur. da. Pag. 68. c. 2. l. 16. in, c. lle. Pag. 75. c. 2. l. 25. vsures, d. vsurus. Pag. 76. c. 1. l. 4. ego, d. ergo. Pag. 77. c. 2. l. 27. suata, d. in sta. Pag. 86. c. 1. l. 17. parre, d. parre. Pag. 88. c. 2. l. 29. antiqua, d. ad antiqua. Pag. 89. c. 1. l. 2. Prima, d. Primo. Pag. 99. c. 1. l. 5. illarum, d. illorum. Pag. 102. c. 1. l. 2. materia, d. materiam. Pag. 126. c. 2. l. 33. en, d. cum. Pag. 131. c. 2. l. 18. tentione, d. intentione. Pag. 139. c. 2. l. 20. sine, d. potest. Pag. 149. c. 2. l. 15. cum Missa. d. commissa. Pag. 160. c. 2. l. 34. sciunt esse mortale opus, quod, d. opus, quod scitur esse mortale. Pag. 173. c. 1. l. 33. sunt, d. tunc. Pa. 174. c. 1. l. 12. sine, d. sine. Pag. 175. c. 2. l. 12. se, d. si. Pag. 211. c. 1. l. 4. in, d. de. Pag. 236. c. 2. l. 22. affectus, d. affectus. Pag. 256. c. 1. l. 8. anertius, d. alterius. Pag. 269. c. 1. l. 4. noscendi, d. nocendi. Ibid. l. 20. gelsima, d. pessima. Pag. 279. c. 1. l. 1. paucia, d. paucis. Ibid. l. 1. d. auditis, Pa. 289. c. 1. l. 9. attendendum, d. attendendam. Pag. 298. c. 2. l. 21. per, d. partem. Pag. 308. c. 1. l. 3. solam, d. solum. Pag. 338. c. 2. l. 13. annum, d. annuam. Pag. 345. c. 2. l. 29. VII. d. VIII. Pag. 370. c. 2. l. 9. ordinariæ, d. Ordinarij. Pag. 379. c. 1. l. 18. dicamus, d. sufficit, si comprehendi dicamus. Pag. 396. c. 1. l. 7. tengan, d. tenga. Pag. 409. c. 2. l. 18. revocavit. d. revocavit. Pag. 415. c. 1. l. 7. obtineret, d. obtinerent. Pag. 436. c. 1. l. 6. hoc nec est, d. hoc est, nec. Pag. 447. c. 1. l. 1. etiam, d. cum etiam. Pag. 448. c. 1. l. 8. d. 1040.

OPTIMO LECTORI.

ENtibi aperio Sacrosancti Sacramenti Pœnitentię tractatum, ad mentem Summorum Pontificum Alexandri Septimi, & Innocentij Vndecimi, iuxta propositiones ab ipsis damnatas, elaboratum, quo, si nihil tibi vtilius, forsam & nihil erit iucundius. Salmanticę annuo elapso 1661. è suggestu eundem discipulis dictabam: quippè, præ omnibus, Confessarijs apprimè necessarium vniuersorum iudicio extat. Plures illum in honore habuisse experimento didici, nam codex, scriptis traditus, non secus ac prælo mandatus omnium manibus terebatur.

Et ecce propositiones ab Alexandro damnatę evulgantur; itidem à SS. P. N. Innocentio XI. foeliciter regnante damnatę alię luci offeruntur. At propterea tractatus ille inutilis? Quinimo aliqui, nec pauci, sua sub antiqua forma prælo mandari suasere; vel hisce temporibus composito impar non erat. Nec acquievi: propositiones verum enim verò, cum glossis nonnullis pro eorum faciliori captu, adieci, nec alio opus fuit.

Discipulis dictaturus, Scholastica methodo vti, non arbitrij, sed occasionis fuit. Nec propterea minus gratum laborem suspicor. Viget enim vbique scholastica forma: in gravissimis nonnullis Religionibus pulvere scholastico haud amoto morales conferentię passim in observantia sunt. In Dicecesi ista Pampilonenti, Regularibus confessarijs, & Parochis florentissima, inter Parochos, tum suę illustrissimę dominationis præcripto, cum ex concordia inter Antistites, & Parochos
fir-

firmata, nec non Pontificia autoritate approbata, signatis diebus mensis cuiuslibet huiusmodi scholasticę Conferentię virent. Quidni eorundem vtilitati hac ipsa methodo consulere? Tractatus equidem de Pœnitentię Sacramento, præ moralibus alijs, Parochis semper sub desiderio fuit. En (Doctissimi, venerabilesque Parochi) desideratissimum vestrum Pœnitentię tractatum in disputationes, quæstionesque sectum: singulær quæstiones pro conferentijs singulis plenam materiam vobis offerunt. Quin immo vobis ipsis, cæterisque, siue pro beneficijs curatis obeundis, siue pro confessariorum examine foeliciter peragendo, defervient plenissime: quippe nec argumenta in forma, vt dicunt, nec instantię, nec replicę in eo desiderabit; sed omnia plena manu accumulata, sed summa brevitare disposita dat labor iste.

Nec labori, quod vernacula linguę non prodeat, claritatem, captumve deneges. Vel ipsa Hispana lingua labores hosce evulgantes non raro difficiles, & obscuros sensus parturiunt: nec fas est omnia idiomati concedere, interdum id claro genio condonandum. Voces latinæ ideo commodiores elegi, nec stylum aqui: malo rudis videri, quam ac non ita Rethorici non comprehendi. Vale, & vtere: & Deo immortalis, si quid gratum in vena, gratias age.

INDEX.

DISPUTATIONVM, ET QUESTIONVM HVIVS Tractatus de Sacramento Pœnitentiæ.

DISPUTATIO I. de Institutione, effe-
tia, & necessitate Sacramenti Pœ-
nitentiæ.

Quest. I. de institutione Sacramenti
Pœnitentiæ, pag. 11.

Quest. II. quid sit Sacramentum Pœ-
nitentiæ, pag. 4.

Quest. III. An peccata solum existima-
ta sint materia sufficiens Sacramenti Pœ-
nitentiæ, pag. 10.

Quest. IV. de necessitate Sacramenti
nitentiæ, pag. 13.

Quest. V. verum in hoc Sacramento
sit aliquid, quod sit res, & Sacramentum
simul, pag. 18.

Disputatio II. De contritione, & at-
tritione, pag. 20.

Quest. I. quid sit contritio, pag. 20.

Quest. II. examinatur an alius contri-
tionis definitio, pag. 26.

Quest. III. Quid sit attritio, pag. 31.

Quest. IV. An Attritio absque contri-
tione sufficiat ad Sacramentum Pœnitentiæ
pag. 35.

Quest. V. explicatur prima propositio
damnata in decreto SS. P. N. Innocentij
XI. pag. 42.

Quest. VI. aliquibus illationibus ma-
gis declaratur dicta I. propositio, pag.
49.

Quest. VII. an in prædicta prima pro-
positione damnetur usus opinionis pro-
babilis circa iurisdictionem, pag. 53.

Quest. VIII. an in præfata prima pro-
positione damnetur usus opinionis probabilis
circa valorem in Ministris Sacramenti Ma-
trimonij, pag. 58.

Quest. IX. Aliqua dubia de contritio-

ne, & attritione resolvuntur, pag. 62.

Quest. X. de dolore, & proposito pœ-
nitorum venialium, pag. 69.

Quest. XI. quando, neganda sit absol-
lutio pœnitenti non deserenti occasione
peccandi, pag. 75.

Quest. XII. plura notantur, & resolu-
untur circa occasionem proximam pec-
candi, pag. 80.

Quest. XIII. explicatur 60. propositio
damnata à SS. P. N. Innocentio XI.
pag. 83.

Quest. XIV. quoddam dubium circa
occasionem proximam resolvitur, & plu-
res illationes deducuntur, pag. 90.

Quest. XV. resolvitur dubium circa
peccandi consuetudinem, & explicatur
propositio 58. damnata à SS. P. N. Inno-
centio XI. pag. 91.

Quest. XVI. an devoti monialium fiat
in occasione proxima peccandi, pag. 95.

Quest. XVII. explicatur 41. propositio
damnata à SS. P. N. Alexandro VII. pag.
101.

Quest. XVIII. explicatur propositio
61. damnata à SS. P. N. Innocentio XI.
pag. 102.

Quest. XIX. explicatur propositio 62.
damnata à SS. P. N. Innocentio, pag. 103.

Quest. XX. explicatur propositio 63.
damnata à SS. P. N. Innocentio, pag. 105.

Quest. XXI. an ex defectu doloris da-
ri possit Sacramentum Pœnitentiæ vali-
dum, & informe, pag. 109.

Quest. XXII. in quo tandem casu da-
ri possit Sacramentum Pœnitentiæ validum
& informe, pag. 114.

Quest. XXIII. explicatur propositio
57. damnata à SS. P. N. Innocentio XI.
pag. 120.

Quest.

INDEX:

Quest. XXIV. an ex alio ad huc capite
possit dari Sacramentum Pœnitentiæ va-
lidum, & informe. Vbi explicatur pro-
positiones 17. 64. & 65. damnata à SS. P.
N. Innocentio XI. pag. 124.

Disputatio III. De confessione Sacra-
mentali, pag. 129.

Quest. I. quatuor primæ confessionis
conditiones explicantur, pag. 130.

Quest. II. de quinta conditione confes-
sionis Sacramentalis, & de precepto Di-
vino illius, pag. 136.

Quest. III. de præcepto Ecclesiastico
confessionis, pag. 140.

Quest. IV. quæ confessio sufficiat ad
impletionem præcepti Ecclesiastici de an-
nua confessione. Vbi explicatur 14. pro-
positio à SS. P. N. Alexandro VII. dam-
nata, & 55. damnata à SS. P. N. Inno-
centio XI. pag. 144.

Quest. V. explicatur quinque sequen-
tes conditiones confessionis Sacramen-
talis, Vbi atque peccata in Baptismi receptio-
ne commissa debeant necessario confite-
ri, pag. 149.

Quest. VI. verum peccata debita debeat
necessario confiteri, pag. 157.

Quest. VII. an peccatum dictum, ut
dubium, debeat iterari, cessante dubio,
dici ut certum, pag. 167.

Quest. VIII. verum sit obligatio ten-
fitendi lethalia in confessione oblita. Vbi
explicatur 11. propositio damnata à SS.
P. N. Alexandro VII. pag. 180.

Quest. IX. an circumstantiæ notabili-
ter aggravantes intra eandem speciem
debeant necessario confiteri, pag. 183.

Quest. X. an id argumentum solvitur
contra questionis præcedentis resolutio-
nem, & plura scitu digna obiter resol-
vuntur, pag. 190.

Quest. XI. de circumstantia quis, pag.
198.

Quest. XII. de circumstantia actus ten-
sumati in materia venerea, vbi explicatur

25. propositio damnata à SS. P. N. Alex-
andro VII. pag. 204.

Quest. XIII. de circumstantiis consan-
guinitatis, & affinitatis. Vbi explicatur
propositio vigesima quarta damnata à
SS. P. N. Alexandro VII. pag. 209.

Quest. XIV. circa eam circumstantiã
quid plures difficultates resolvuntur, pag.
214.

Quest. XV. de distinctione numerica
peccatorum, pag. 218.

Quest. XVI. de circumstantiã ubi, pag.
223.

Quest. XVII. de circumstantiã quibus
auxilijs, pag. 226.

Quest. XVIII. de circumstantiã cur,
pag. 227.

Quest. XVIII. de circumstantiã quom-
modo, pag. 234.

Quest. XX. an cognoscens malitiam
actus externi, sed ignorans malitiam actus
interni excusetur à peccato prorsus inter-
no, pag. 239.

Quest. XXI. an actus, cuius obiectum
apprehenditur precise, ut malum, sit pec-
catum mortale, pag. 247.

Quest. XXII. de circumstantiã quan-
do, pag. 251.

Quest. XXIII. quando sit reiteranda
confessio, pag. 257.

Quest. XXIV. in quibus casibus ex de-
fectu doloris sit iteranda confessio, pag.
264.

Quest. XXV. an qui mortale peccatum
in confessione culpabiliter tacuit, teneat-
ur omnino confessionem illam repetere
pag. 269.

Quest. XXVI. quando liceat dimidia-
re confessionem, pag. 275.

Quest. XXVII. an possit dimidiata con-
fessio tacendo aliquod peccatum, quan-
do illud declarari non potest, nisi decla-
rando illius complicem, pag. 279.

Quest. XXVIII. de lex ultimis condi-
tionibus confessionis Sacramentalis, pag.
283.

Dis.

INDEX.

Disputatio IV. De satisfactione Sacramentali, pag. 286.

Quest. I. de obligatione imponendi atque acceptandi satisfactionem, pag. 286.

Quest. II. dubia quædam circa satisfactionem resolvuntur, pag. 292.

Quest. III. alia dubia de satisfactione resolvuntur, & explicatur 15. propositio damnata à SS. P. N. Alexandro VII. pag. 296.

Disputatio V. de absolutione Sacramentali, pag. 299.

Quest. I. quænam sit absolutio-nis forma, ibid.

Disputatio VI. de Ministro Sacramenti Pœnitentiæ, pag. 309.

Quest. I. de Ministro ordinario Sacramenti Pœnitentiæ, ibid.

Quest. II. de Ministro delegato Sacramenti Pœnitentiæ, pag. 312.

Quest. III. de Ministro Sacramenti Pœnitentiæ in articulo mortis, pag. 317.

Quest. IV. quænam confessio sufficiat, ut possit pœnitens absolvi in articulo mortis, pag. 322.

Quest. V. de Ministro Sacramenti Pœnitentiæ ad casus reservados, pag. 331.

Quest. VI. An etiam modo post decretum SS. P. N. Alexandri VII. Sit probabile quod Episcopi absolvere possunt suos subditos à casibus occultis Bullæ Cœnæ. Vbi explicatur 3. propositio ex damnata in eo decreto pag. 336.

Quest. VII. De privilegio Bullæ Cruciatæ, ut eam accipientes absolvantur à reservatis, pag. 343.

Quest. VIII. à quibus casibus reservatis absolvere possint regulares. Vbi propositio 3. à SS. P. N. Alexandro VII. damnata amplius explicatur, & qualiter 12. sit explicanda indicatur, pag. 349.

Quest. IX. aliqua dubia circa casus Pontifici reservados resolvuntur, p. 358.

Quest. X. circa casus Episcopis reservados in generali aliqua dubia resolvuntur, pag. 365.

Quest. XI. de casibus Episcopis reservatis in particulari aliqua scitu digna notantur, pag. 372.

Quest. XII. de approbatione Confessarij, p. 381.

Quest. XIII. à quonam ordinario debeat conferri approbatio, pag. 384.

Quest. XIII. aliqua dubia circa approbationem resolvuntur p. 393.

Quest. XV. utrum novus Episcopus possit omnium Regularium licentias suscipere, & de novo illos etiam sine rationabili causa examinare, pag. 398.

Quest. XVI. An saltem post Bullam Clementis X. possit Episcopus omnes Confessarios Regulares à suo antecessore approbatos ad examen vocare, eorumque approbationem suspendere, pag. 414.

Quest. XVII. de prima, & secunda ex confessarij obligationibus, pag. 419.

Quest. XVIII. de tertia obligatione Confessarij, pag. 422.

Quest. XIX. de reliquis obligationibus Confessarij, pag. 432.

Disputatio VII. & ultima de sigillo Confessionis, pag. 441.

Quest. I. de obligatione & materia sigilli Confessionis, ibid.

Quest. II. quibus modis frangatur Confessionis sigillum, pag. 447.

Quest. III. & ultima, dubia alia quæ restant circa sigillum resolvuntur, pag. 452.

Disputatio VII. & ultima de sigillo Confessionis, pag. 441.

Quest. I. de obligatione & materia sigilli Confessionis, ibid.

Quest. II. quibus modis frangatur Confessionis sigillum, pag. 447.

Quest. III. & ultima, dubia alia quæ restant circa sigillum resolvuntur, pag. 452.

Disputatio VII. & ultima de sigillo Confessionis, pag. 441.

TRAC-

TRACTATUS
DE SACRAMENTO PœNITENTIÆ.

Pœnitentia dupliciter usurpari solet, pro ea scilicet, quæ virtus est, & pro ea, quæ est Sacramentum. Vtriusque autem discrimina latè tradit P. Suarez tom. 4. in 3. p. disp. 1. Ego cū ipso noto, quod Pœnitentiæ virtus est in genere habitus, cū virtus iuxta

Aristor. 1. ethic. sit habitus electivus in medio consistens rectiora-
tioni consentaneus. Pœnitentia vero Sacramenti est in genere
re signi, cum sacramentum in communi definiatur, quod est
signum sensibile rei sacræ sanctificatis nos. Igitur noster tracta-
tus in enodandis difficultatibus, quæ de Sacramento Pœnitentiæ
excitantur infumetur, quia iste magis spectat ad moralem confi-
derationem. Quia tamen, ut rectè animadvertitur, virtus ipsa Pœnitentiæ est pars sacramenti pœnitentiæ, de illa,
quatenus huius pars est, non pauca differemus in 2. huius tracta-
tus disputatione. Quæ in septem divido disputationes. In 1. ago
de institutione, essentia, & necessitate sacramenti Pœnitentiæ. In
2. de contritione, & attritione. In 3. de confessione Sacramen-
tali. In 4. de satisfactione. In 5. de absolutione. In 6. de Mini-
stro. Ac tandem. In 7. de Sigillo confessionis.

DISPUTATIO I.

De institutione, essentia, & necessitate Sacramenti
Pœnitentiæ.

EA, quæ titulus disputationis indicat, sunt in presenti per-
tractanda, ut postea, quæ ad singulas sacramenti partes
spectant, singulis etiam disputationibus peragantur.

QVÆST. I.

De institutione Sacramenti
Pœnitentiæ.

Sacramentum pœnitentiæ à
Christo Domino post suam

resurrectionem institutum
ut ex cap. 20. Evangelij Sancti
Ioannis aperte tradit Triden-
tinum ses. 14. cap. 1. his verbis:
Dominus autem sacramentum
pœ-

penitentia tunc precipue instituit, cum a mortuis excitatus in discipulos suos dicens: accipite Spiritum Sanctum: quorum remisseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt.

2. Obijcies tamen Sacramentum pœnitentiæ instituit Christus ante suam passionem; ergo non post suam resurrectionem. Antecedens probatur; quia Matthæi 16. cap. dixit Christus Petro: tibi dabo claves Regni Cœlorum, & quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum, & in cœlis; & quodcumque solveris super terram erit solutum, & in cœlis. Similiaque omnino verba loquitur ad omnes Apostolos cap. 18. ergo tunc instituit sacramentum pœnitentiæ, sed dicta Christus loquutus est ante passionem suam: ergo ante illam fuit institutum hoc sacramentum. Respondetur negando antecedens, ad cuius probationem neganda est consequentia, & dicendum, quod in prædictis Matthæi verbis non

continetur huius sacramenti institutio; sed tantum promissio institutionis, quæ post resurrectionem est facta, aut ad summum traditio potestatis ad ferendas censuras Ecclesiasticas. Ratio autem nostræ responsionis est, quia sic conciliantur testimonia Matthæi cū testimonio Ioannis à Concilio allato.

3. Hinc colliges, quod, si aliquis Diaconus, dum ordinatur Sacerdotio post factam ei traditionem patenæ cum hostia, & calicis cum vino sub forma præscripta, videlicet: accipe potestatem offerendi sacrificium, missasque celebrandi tam pro vivis, quam pro defunctis: si post hæc, inquam, adhuc per acta comunione recederet ab Ecclesia existimando nihil necessarium sibi deesse; non expectando impositionem manus Episcopi sub forma illa: accipe Spiritum Sanctum, quorum remisseris peccata remittuntur eis, & quorum retinueris retenta sunt, talis quidem valide celebraret, invalide tamen à peccatis absolueret, quamvis iurisdictionem haberet à Papa.

4. Ratio autem illationis huius

aus

ius est, quia potestas ordinis ad absolvendum est in suplebilis etiam à Papa; ea autem potestas ordinis ad absolvendum non tribuitur Sacerdoti per traditionem calicis, & patenæ, sed per impositionem manuum Episcopi sub forma correspondenti. Ratio autem est 1. quia diverso tempore dedit Christus Apostolis potestatem conficiendi Euchariistiæ, & potestatem remittendi peccata, cū illam dederit in vltima cœna; istam verò post suam resurrectionem: ergo etiam Episcopus diverso tempore utramque confert, alteram per traditionem sub forma correspondenti, alteramque per impositionem manuum sub forma etiam correspondenti. 2. est ratio, quia ipsa verba, quæ dicuntur ad impositionem manuum id clare denotant, cum denotent, accipi tunc Spiritum Sanctum in ordine ad remittenda peccata: quod si non ita contingeret, frustra dicerentur, quod est contra Tridentinū sess. 23. can. 4. vbi sic statuit: si quis dixerit per sacram ordinationem non dari Spiritum Sanctum ac proinde frustra Episcopos dicere accipe Spiritum Sanctum, &

cetera, anathe masit.

5. Prædictam doctrinam, quod scilicet, potestas ordinis ad absolvendum non conferatur Sacerdoti per traditionem calicis, & patenæ cum forma correspondenti, sed per impositionem manuum cum sua forma, tradit clare N. P. Generalis Leæder de Sanctissimo Sacramento disp. 5. de ordine quest. 7. eam vocans longe probabiliorē aliquos contra se, & multo plures pro se citans quest. 6. quibus tamen addendus est Amicus in suo cursu Theologico tom. 8. disp. 22. sec. 4. n. 17. & 18. & sec. 9. n. 66. Notandum tamen est cū communi sententia, quod potestas celebrandi, & potestas absolvendi, quæ conferuntur in ordinatione Sacerdotis ita se habent, ut 1. subsistere possit sine 2. secus è cōtra. Ratio est, quia potestas in Corpus Christi mysticum præponit potestatem in Corpus Christi verum: potestas autem consecrandi est potestas in Corpus Christi verum, & potestas absolvendi est in Corpus Christi mysticum.

Quæstio II. Quid sit Sacramentum pœnitentiæ.

Essentiam Sacramenti pœnitentiæ inquiremus, cumque ista consistat in eius partibus essentialibus, quæ sint etiam partes essentielles eius consequenter examinabimus. Scitis iam partes essentielles metaphysicas cuiusque rei esse genus, & differentiã, partes verò essentielles phisicas, materiã, & formam: vt ergo clarius procedamus per vtrasque seorsim hoc Sacramentum definiemus. Igitur Sacramentum pœnitentiæ metaphisice consideratum est Sacramentum nouæ legis remissionum peccatorum, quæ post Baptismum commissa sunt. *Ly Sacramentum nouæ legis* clare obtinet rationem generis, cum conueniat omnibus septem Sacramentis; reliqua habent rationem differentiæ, quia sunt propria Sacramenti pœnitentiæ. Si verò phisice consideretur Sacramentum pœnitentiæ est *trōtū morale cōstans cōtritione, vel attritione, & cōfessione vt materia, & absolutione vt forma.*

7. Ex vtraque autem ista definitione vna componi potest quæ clarius explicet huius Sacramenti essentiam dicens. *Esse Sacramentum nouæ legis institutum ad remissionem peccatorum quæ post Baptismum commissa sunt per dolorosam confessionem, & Sacerdotalem absolutionem.* Nota tamen quod dicimus *post Baptismum* in definitione, quia id est sine contrarietas; si autē dicamus etiã peccata in Baptismi receptione commissa ad Sacramentū pœnitentiæ spectare, addendū est, *aut in ipsa Baptismi receptione.*

8. Ex dictis cōstat, quæ sint partes essentielles Sacramenti pœnitentiæ; cum enim constet contritione, & confessione, vt materia, & absolutione, vt forma, istæ tres erunt partes ipsius essentielles, illæ vt materia, ista, vt forma: quod tenet communis sententia, & constat ex Trident. *ses. 14. cap. 3.* assignante absolutionē pro forma huius Sacramenti, & actus pœnitentiæ pro materia. Cōstat præterea tres partes annumeratas essentielles esse, quia illis

potris datur hoc Sacramentū, qualibetque illarum ablata nō datur.

9. Sed obicitur: peccata sunt materia huius sacramenti: ergo & pars essentialis: ergo non solum sunt partes essentielles tres à nobis numeratæ. Nec dici potest, quod peccata non sint materia essentialis seu essentialiter requisita; id enim est omnino falsum; quia si non detur præteritio peccati, non potest dari sacramentum, quantumvis detur confessio, & contritio illius: vnde, qui falso existimasset, se peccasse, quamuis tale peccatum cōfiteretur cum cōtritione illius & illi tribueretur absolutio, nequaquam sacramentum pœnitentiæ reciperet. Quod adeo verum est, vt quamuis peccatum verum haberet, si illud non confiteretur propter obliuionem, sed solum aliud, quod falso se comisisse existimabat, nequaquam sacramentum reciperet, sed in suo peccato obliuio maneret.

10. Resp. ad argumentum iuxta communem sententiam distinguendo antecedens: peccata sunt materia huius sacramenti, remota, concedo ante-

cedens, proxima, nego antecedens, & nego consequentiam: Quod autem sine peccato nequeat dari sacramentum prouenit ex hoc, quod sacramentum nō debet constare confessione, & cōtritione, siue attritione vt cumque, sed contritione, & cōfessione, quæ connotent verã materiã remotam, ac proinde verum peccatum: vnde tantum sequitur, quod peccatum intret in obliquo ad constitutionem huius sacramenti, quod sufficienter declaratur, dum dicitur ad talem constitutionem intrare contritionem, & confessionem veri peccati. Hæc de re apud authores certa sunt, an verò peccata dicenda sint materia remota, & definienda, an vero etiam materia proxima in obliquo, vt tenet N. P. Leãder, quæstio videtur de nomine, in qua cū communi sententia est loquendum.

11. Posito ergo, quod peccata sint huius sacramenti materia remota, notandū est hæc diuidi in necessariam, & voluntariam. Materia necessaria sunt peccata mortalia post baptismum commissa, & nō cōfessa. Dicuntur autem materia necessaria non quia sacramentū

non possit sine illis confici, cū optime conficiatur cum voluntaria materia. Sed necessaria materia dicuntur, quia est materia, quæ, dum adest, est necessario apponenda, nisi per accidens detur excusatio legitima. Materia voluntaria sunt peccata venialia aut mortalia ante ritè confessã, quæ etiam dicitur materia sufficiens, quia ipsa ad sacramentum sufficit, quando non adest materia necessaria. Quod de venialibus docet N.P. Leander ex Concilijs Florentino, & Tridentino *disp. 1. q. 6. De mortalibus verò iam cōfessis id etiam certissimum asserit ex communi praxi fidelium disp. 2. q. 3 2.*

12 Nota tamen 1. quod P. Iosephus Gauarri Apostolicus prædicator *in suis instructionibus pro prædicatoribus, & Confessoribus præsertim Missionarijs instru. 36. n. 39.* asserit aliquos, qui dant pro materia confessionis quatuor mendacia vitæ præteritæ nõ determinando, adhuc in sua mente, quænam illa sint, non debere absolui, vt solent, à cōfessario. Quia sicut, qui ex 100 hostijs vellet consecrare qua-

tuor, non determinando quænam illæ sint, nullam consecraret, sic absolvens de quatuor men lacijs ex 100, nõ determinando de quibus, de nullo absolueret. Et qui idem vt scrupulum istum pluribus persuaderet ante quam instructiones scriberet, libellum parvum spargere curauit, in quo plura proculdubio vtilia fidelibus monita præbebat, & inter illa præfatam doctrinam inferebat, cū hac quidem dicerentia, quod tunc requirebat à pœnitentibus, vt exterius peccata determinarent, dicendo v.g. accusome de 4, vltimis mendacijs vitæ præteritæ, iam verò contentus esse videatur, si mente sua pœnitens mendacia determinet. Ne tamen infidelis habeatur, moneo, quod prædicti libelli authorem ego certè ignoro, quia aut de hoc non curavi dum vidi, aut modo non recordor. Quare quod ipsum Gauarri dixerim authore illius accipe, vt coniecturam, non vt attestationem.

13 Sed doctrina ista displicet mihi, quia est contra communem DD. praxim, quin vllus, quem viderim præter ipsum Gauarri in hunc scrupulum im-

impegerit, quamvis ipse iam aliquibus illum persuaserit, nulla auctoritate ductus, cum nullum citet authorem, & sola ratione, aut paritate iam indicata moueatur. Quare ego nolo scrupulum iniicere pœnitentibus, nec onus nouum confessarijs, sed ad illum deponendum paritatem ad ductam respondeo 1. per tres instantias.

14 Prima sit: si quis dicat formam consecrationis super quatuor hostias, quæ iam omnes sunt consecratæ ab ipso, vel ab alio, illas de nouo non consecrat, nec sacramentum conficit; & tamen si absolutionem cōferat super peccata ritè alias confessã, vere absoluit & conficit sacramentum. Secunda instantia sit: si quis dicat *confiteor peccata mea*, & nullum determinet, & statim destituitur loquela, immo si tantummodo confessionem petit, absoluentus est, & valida est absolutio, vt omnes fatentur, ergo non est necessaria determinatio tanta in peccatis, quantum in hostijs. Tertia denique instantia sit: vt consecratio valeat, debet materia illius physice existere, & esse ita approximata, vt moraliter censeatur

præfens, & tamè peccata, quæ sunt materia absolutionis, nec debent existere physice; imò nec possunt, cum ipsorum existentia non compatiatur cum dolore ad absolutionem necessario, nec esse præfens physice, aut moraliter debent. Non ergo aliquid valere potest paritas à Gauarri adducta ex sacramento eucharistiæ ad sacramentum pœnitentiæ.

15 Secundo ad eam paritatem respondeo absolute negando consequentiam, siue paritatem; quia panis est materia eucharistiæ, ex qua conficitur sacramentum, & ipsa forma sacramenti indicat eam debere esse determinatam dicitur dicitur *hoc*. At verò nec in forma sacramenti pœnitentiæ denotatur ista materia determinatio, nec peccata sunt materia, ex qua conficiatur sacramentum sed solum circa quam, & connotata essentialiter: hæc autè connotatio non petit essentialiter, quod sit de peccatis determinatis, sed de peccatis absolute, & in confusio: vnde solum debent determinari quædo, & quomodo id exigat confessionis præceptum. Hanc ego cogitavi solutionem pro doctrina

trina, quæ ab omnibus supponitur videtur. Alij alias subtiliores & solidiores cogitabunt, dum incidant in Gauarii scripturam, quem vsque modo à nullo vidi impugnatum. Vide dicenda disp. seq. n. 169. ex quibus data solutio non parum confirmatur.

16 Nota tamē. 2. cum noscitur P. Leandro *disp. 1. quest. 9* & Lugo *disp. 16. n. 102.* contra Sanctium in *selectis disp. 1. a num. 4.* non esse reprehendendos confessarios eo quod non reprehendant pœnitentes qui consentunt imperfectiones, vt quod nō respondeant diuinis inspirationibus: ratio eorum est, tum quia regulariter loquendo sunt peccata venialia, & consequenter materia sufficiens; tum etiam, quia etiam si peccata non sint, possunt confessario manifestari, vt sic melius statum pœnitentis agnoscat, eiusque conscientiam perspectam habeat, vt melius ipsi mederi possit.

17 Secundo obiicies: sine intentione recipiendi sacramenti, nequit istud dari: ergo etiā ista intentio erit pars essentialis. Respondetur conceden-

do antecedens, & consequentiam, nec sola ista, sed etiā intentio Ministerialis pars est, sed non ideo augendus numerus partium, quia vtraque includitur in assignatis à nobis, intentio suscipientis in confessione, & intentio Ministerii in absolutione; vtraque enim debet fieri modo humano, & modo humano facta includit intentionem, vnde potius intentio modus partis essentialis, quam pars essentialis absolute est dicenda.

18 Tertio obiicies: satisfactio est etiā materia huius sacramenti: ergo est pars essentialis vltra tres à nobis assignatas. Antecedens constat ex Trid. *sess. 14. cap. 3.* vbi actus pœnitentis ait esse materiam huius sacramenti, & statim inter eos satisfactionem computat. Respondetur concedendo antecedens, quod late defendit Amicus *tom. 8. disp. 10. sect. 4. nu. 75.* satisfactio vtiq; per impositionem fit debita, deinde que per absolutionem eleuatur, siue determinatur, sicut alia materia, ita vt reddatur meritoria gratiæ ex opere operato, & etiam ei respondeant similiter ex opere operato aliqui gra-

gradus remissionis pœnæ. Concesso ergo antecedenti, nego consequentiam, quia non tota materia alicuius compositi, est eius pars essentialis, sed illa, sine qua illud saluari nequit. Sic in homine materia, quæ reperitur in brachio non est hominis pars essentialis, sed integralis, quia sine illa posset hominari; vnde solum est pars integralis: similiter ergo, cum sacramentum pœnitentiæ subsistere possit sine satisfactione, ea, quantum materia sit, non pars essentialis, sed integralis est; intellige tamen hoc de satisfactione in re; nam ipsa in voto omnino est necessaria, sic autē supra includitur virtualiter solum in ipsa attritione.

19 Quarto Obiicies: contritio non est sensibilis, cum sit spiritualis: ergo non potest esse pars essentialis sacramenti. Constat consequentia, quia sacramentum est signū sensibilis. Resp. 1. distinguendo antecedens: contritio non est sensibilis per se, concedo antecedens, per aliud, nego antecedens, est enim sensibilis per confessionem: vnde nego consequentiam. Resp. 2. absolute concessa antecedenti, negando consequentiam;

nec virget probatio; quia, vt sacramentum sit sensibilis, sufficit, quod aliqua eius pars sit sensibilis, sunt autem sensibiles absolutio, & confessio.

20 Quinto Obiicies: si actus pœnitentis essent pars essentialis huius sacramenti, causarent gratiā; sed illam nō causant: ergo non sunt partes essentialis. Maior constat, quia omnes partes essentialis sacramenti debent causare gratiam, minor vero probatur, quia si actus pœnitentis causarent gratiam sacramenti pœnitentiæ, pœnitēs esset minister huius sacramenti, sicut Sacerdos, & se ipsum absolueret; siquidē gratiā huius sacramenti causaret, & solueret vincula suorū peccatorū.

21 Resp. tamen ad hoc argumentum 1. negando maiorem, nec constat, quod omnes partes essentialis sacramenti debeant causare gratiam; in primis enim satis communis sententiā tenet, sacramenta causare physicē gratiam; cum que satis frequenter contingat, quod materia sacramenti non existat physicē in instanti, in quo aduenit forma, necessario dicendum, quod materia quantumuis pars essentialis sit

non causat gratiam, sed solum dicitur totum sacramentum illud causare ratione vnius partis. Quæ doctrina, & si non sit necessario tenenda, si sacramenta non causent physicè gratiã, tamen nulla est ratio, cur non possit probabiliter teneri.

22 Deinde ad argumentum respondeo, concessa maiori, negando minorem, ad cuius probationem dico, quod quamuis pœnitens per suos actus causet gratiam huius sacramenti, non dicitur tamen se absolueri, aut hoc sacramentum sibi ministrare. Ratio est, quia nemo dicitur proprie sibi ministrare, sed alteri, nec quilibet dicitur reũ absolueri, sed iudex; nec remittere offensam potest dici nisi pars lesa, aut eius vicarius, quamuis aliquando reus per veniæ petitionem moueat ad absolutionem, & remissionem offensæ; vnde in sacramento pœnitentiæ solus Sacerdos dicitur absolueri, quia solus causat gratiam remissionem vt iudex, & vt dicitur solet, virtute clauium, & nomine Christi, solusque ipse dicitur minister, quia in persona à se distincta causat gratiã, quæ omnia magis spectant ad modum

loquendi, quam ad rem ipsam. 23 Hic aduerte, quod actus pœnitentis communiter dicuntur causare gratiam, vt eleuati ab absolutione, quod tamen non est ita intelligendũ, vt ipsi proprie ab absolutione eleuentur, hoc enim difficile intelligetur; sed ita accipiendũ est, vt tales actus determinentur ab absolutione, vt eleuationem à Deo recipiant, quia ab ipsa, cum sit forma, & vltimo adueniat, prouenit vltima determinatio omnium partium huius sacramenti, vt habeant propriam illius significationem, & à Deo eleuationem recipiant; & quia eam significationem præcipue habet absolutio, in ea asseritur communiter esse præcipuam huius sacramenti vim.

Quest. III. An peccata solum existimata sint materia sufficiens Sacramenti pœnitentiæ.

24 Respondeo negative. Quam responsionem expresse tenet Lugo *disp. 12. de pœnit. num. 23.* Martinon *disp. 42. num. 3.* Arriaga, *dis. 30. num. 23.* Amic: *disp.*

disp. 13. num. 53. & 54. Dicastil *disp. 4. num. 82.* & N.P. Leander *disp. 1. q. 4.* quos refert, & sequitur M. Thyrso *tom. 3. disp. 39. num. 2.* & videtur communis DD. qui potius supponit, quod materia confessionis sunt peccata præterita, & quod, sicut ad valorem aliorum sacramentorum non sufficit materia remota existimata, sic nec sufficiat ad hoc sacramentum pœnitentiæ: quod etiam nos supponebamus *q. præced. num. 9.* & constare videtur ex Trident. assignante pro materia proxima contritionem perfectam, aut imperfectam, quam asserit esse detestationem, ac dolorem de peccato præterito. Vnde vbi non datur peccatum præteritum, non datur attritio requisita ad hoc sacramentum.

25 Quia tamen apud M. Thyrso *disp. cit. nu. 1.* nobiles RR. affirmatiuam sententiam tenent cum Martino Perez *dis. 21. de pœnit. sec. 6. num. 4. & 5.* & ipse Thyrso eã probabilè dicit opere pretiũ iudicauit illam discutere, & fundamentis RR. satisfacere.

26 Obijcies ergo 1. peccatum præteritum non consti-

tuit intrinsece hoc sacramentum, sed solum contritio, confessio, & absolutio: sed tria ista concurrunt, etiam si peccatum non sit præteritum, sed tantum existimatum: ergo datur verum sacramentum pœnitentiæ. Respondeo peccatum præteritum essentialiter connotari à contritione vt diximus *q. præced. num. 10.* licet quæstio de nomine sit, an se habeat, vt materia remota, & destruenda, an verò, vt materia proxima in obliquo, quodcumque autem horum dicatur sufficit, vt sine peccato vero non detur sacramentum, sicut illud non datur sine intentione Ministri, quidquid sit an ea sit dicenda pars sacramenti, an vero essentialis requisitum.

27 Secundo Obijcies: peccata dimissa sunt materia apta sacramenti ergo, & existimata. Nego consequentiam: quia in casu antecedentis datur præteritio peccati, quã respicit contritio; non vero in casu consequentis.

28 Tertio Obijcies: iudicium humanum stat cum delicto legitime probato, licet re ipsa commissum non sit; ergo etiam sacramentum pœnitentiæ stabit cum peccato existi-

mato, quod per accusationem pœnitentis probatum cœsetur; licet non sit commissum. Nego etiam cōsequentiā. Quia iudicium humanum procedit humano modo iuxta allegata, & probata; iudicium vero sacramenti pœnitentiæ alligatum est peccato vere commisso, ut constat ex Trid. & ex forma absolutionis *à peccatis tuis*.

29 Quarto Obiicies paritatem sacramenti Baptismi, & extremæ vñctionis, quæ cōferri possunt non habenti peccata, & ideo collata fuerunt B. Virgini. Argumentum istud in utrum probat: quia B. Virgo nec habuit peccatum existimatum: ergo ad Baptismum, & extremam vñctionem non requiritur peccatum, adhuc existimatum; & tamen hoc requirunt aduersarij ad pœnitentiæ sacramentum.

30 Respondeo ergo paritatem de Baptismo non tenere; quia istius forma non supponit in recipiente peccatum originale, sicut forma sacramenti pœnitentiæ supponit in pœnitente peccatum, quod confitetur. Paritas autem de extremæ vñctione nō amplius vrget. In primis enim N. P. Leander

tract. 4. dis. 3. q. 5. & 7. probabilius iudicat cum pluribus, quos refert illud non recepisse B. Virginem: nec recipere posse quacumque personā ex privilegio omni actuali peccato carētem. Quod si alij apud ipsum oppositum docent, ipsorum fundamentum est clara disparitas; quia fundatur in eo quod forma extremæ vñctionis facit sensum conditionalem quidquid peccasti id est, si quid peccasti quod colligunt ex verbis Iacobi, & si in peccatis sit dimittentur ei. Sacramentum autem pœnitentiæ nullus dicit quod sensum faciat conditionatum.

31 Quinto Obiicies: circa peccatum existimatum potest exerceri virtus pœnitentiæ habendo contritionem de illo, & etiam versatur obligatio illud confitendi: ergo, & poterit sacramentū versari. Respondeo negando consequentiā; quia obligatio confitendi potest oriri ex conscientia erronea, siue ex cognitione falsa; sicut etiam honestas actionis: non ita valor sacramenti, quando deficit requisitum essentialiale.

QVÆS

Quæst. III. De necessitate Sacramenti pœnitentiæ.

32 **C**ommunis, & vera sententia tenet Sacramentum pœnitentiæ esse necessarium necessitate mediij in re, vel in voto ad salutē omnibus lapsis post Baptismum. Probatur autē ista sententia ex Trid. *ses. 14. cap. 2. tenet: est autē hoc Sacramentum pœnitentiæ lapsis post Baptismum ad salutem necessarium, ut nondum regeneratis ipse Baptismus.* Sed Baptismus respectu adultorum nondum regeneratorū est necessarius necessitate mediij in re, vel in voto: ergo Sacramentum pœnitentiæ lapsis post Baptismum est necessarium necessitate mediij in re, vel in voto. Minor, in qua poterat esse difficultas communiter admittitur, & constat ex illo Iohannis 3. *nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, nō potest introire Regnum Dei.* Vnde optime noster P. Leander communem, & nostram sententiam certissimam secundam fidem pronunciat *disp. 3. quæst. 5.*

33 Pro intelligentia autē nostræ, & communis sententiæ nota 1. nomine salutis posse intelligi gloriam, seu beatitudinem æternam, aut gratiā habitualem; parum autem refert, ut hanc, vel illam intelligas; cum enim gratia habitualis necessaria sit omnino ad consequentiam gloriæ, eodem modo, quo Sacramentum pœnitentiæ necessarium fuerit ad consequentiam gratiæ, necessarium etiam erit ad gloriæ consequentiam.

34 Secundo nota, necessarium necessitate mediij ad salutem dici illud, sine quo, siue culpabiliter, siue inculpabiliter omittatur, non potest salus obtineri. Sic Baptismus in re susceptus necessarius dicitur necessitate mediij respectu infantis martyrio carens, quia sine illo nequit obtinere salutem, etiam si omittatur inculpabiliter; necessarium autē necessitate præcepti, quod cōtra necessarium necessitate mediij diuiditur, dicitur illud, sine quo culpabiliter omisso, nō potest salus obtineri; potest tamen sine ipso inculpabiliter omisso. Sic auditio missæ in die festo, ieiunium in die vigilia, resurrectio rei furatæ necessaria dicuntur.

tus

tur necessitate præcepti, quia sine eis, si culpabiliter omittantur, non potest salus obtineri; potest tamen eis omisissis inculpabiliter. Præterea nota, necessarium necessitate mediij aliquando esse simul necessarium necessitate præcepti, cum videlicet est in nostra libertate veluti fides, & spes in peccatore adulto; aliquando verò non esse necessarium necessitate præcepti, videlicet quando in nostra libertate, siue potestate non est, ut eidem peccatori prima gratia excusans His moratis.

35. Modo obijcies contra nostram, & communem sententiam: si sacramentum pœnitentiæ esset necessarium necessitate mediij in re, vel in voto, maxime quia, quamvis sine ipso in re possit salus obtineri, tamen sine ipso saltem in voto nequit salus obtineri; sed hoc non sufficit ad necessitatem mediij in re, vel in voto; ergo sacramentum pœnitentiæ non est eo modo ad salutem necessarium. Minor, in qua est difficultas, probatur; quia restitutio ita est necessaria ad salutem, ut quamvis sine ipsa in re possit obtineri salus, tamen sine ipsa in voto non possit salus à latrone

obteneri, siue tale votum culpabiliter, siue inculpabiliter omittatur; sed hoc non obstante restitutio non est necessaria necessitate mediij in re, vel in voto; ergo similiter ista ratio non sufficit, ut sacramentum pœnitentiæ dicatur ad salutem necessarium necessitate mediij in re, vel in voto.

36. Respondetur ad hoc argumentum, in cuius solutione tota huius quæstionis difficultas sita est, negando maiorem: alia ergo ratio reddenda est cur sacramentum pœnitentiæ dicatur necessarium, necessitate mediij in re, vel in voto. Quam ut redderet magister meus Alberro in tract. de rest. dixit, necessitatem mediij in re, & necessitatem mediij in re, vel in voto esse diversas, a deo ut æquivoce solum conveniant, hoc est in nomine tantum, sicut canis terrestris, coelestis, & marinus. Et quidem quamvis postea in substantia, tum ibi, tum in tract. de pœnitentiâ ad veritatem accedat, displicet mihi ista æquivocatio, existimo namque non modo necessitatem utramque genericè convenire, sed etiam specificè, solumque differre in utroque casu

si subiecta, de quibus necessitas mediij prædicatur, quando enim dico fides in re est necessaria ad salutem necessitate mediij, & quando dico sacramentum pœnitentiæ in re, vel in voto est ad salutem necessarium necessitate mediij, quivis cognoscit, quod in utraque propositione est idem prædicatum, videlicet necessitas mediij, & differentia stat solum in eo quod in 1. prædicatur de fide: determinate in 2. vero non de sacramento pœnitentiæ determinate, sed indeterminate de ipso, aut ipsius voto: ergo non est quærenda disconvenientia in necessitate, sed in subiecto, de quo ipsa prædicatur, unde quamvis in re consentiam magistro meo, reddam aliter rationem cur sacramentum pœnitentiæ sit in re, vel in voto necessarium necessitate mediij ita ut eadem ratio non possit in restitutione militare.

37. Ratio ergo est, quia sacramentum pœnitentiæ in re, vel in voto convenit definitioni supra nu. 34. data necessitatis mediij; quæ tamen restitutio in re, vel in voto non convenit. Pro cuius penetratione nota, nomine voti sacramenti pœ-

nitentiæ non intelligi hic quodcumque propositum illius, sed contritionem, in qua formaliter, aut virtualiter sacramenti propositum includitur: cum ergo sine contritione aut sacramento pœnitentiæ nequeat à peccatore Baptizato obtineri salus, etiam si omittantur inculpabiliter, fit, quod de sacramento pœnitentiæ in re, vel in voto definitio necessitatis mediij verificetur.

38. Sed dices: etiam, si nomine restitutionis in voto intelligamus, non quodcumque propositum restituendi; sed propositum virtuale inclusum in contritione, aut in sacramento Baptismi, aut pœnitentiæ, verificatur de restitutione in re, vel in voto definitio necessitatis mediij; ergo solutio est nulla antecedens probabis, latro sine restitutione, aut contritione, Baptismo, vel pœnitentiâ non potest salutem obtinere, quantumvis inculpabiliter ea omittat: ergo nec sine restitutione in re, vel in voto, & consequenter de ista verificatur definitio necessitatis mediij. Antecedens probatur, quia ad veritatem affirmationis diffinitur sufficit, quod una pars di-

unctionis sit vera, sed quamvis non sit verum, quod sine restitutione in re non potest salus obtineri, est tamen verum, quod sine eius voto; quod sit contritio, Baptismus, aut pœnitentia, nō potest salus obtineri: ergo propositio, quæ de restitutione in re, & de eius voto disiunctive affirmat, non posse sine illis salutem obtineri, vera est, & consequenter verum est antecedens propositum.

39 Resp. tamen ad replicam istam negando antecedens ad cuius probationem etiam nego antecedens, & ad istius probationem distingo maiorem ad veritatem affirmationis disiunctivæ sufficit, quod vna pars disiunctionis sit vera, si affirmatio fiat per propositionem disiunctivam; concedo maiorem, si fiat per propositionem disiunctivam, subdistinguo maiorem, sufficit quod vna pars disiunctionis sit vera, quod vna pars confuse sit vera, concedo maiorem, quod vna determinate sit vera, nego maiorem, & concessa minori, quæ vnam disiunctionis partem determinare veram statuit, nego consequentiam. Cum igitur dicimus sacramentum pœnitentiæ in re,

vel in voto, aut restitutio in re vel in voto, propositio non est disiunctiva, sed disiuncta, cum disiunctiva copula non coniungat propositiones, sed terminos, unde habet suppositionem confusam, & non determinatam, ac proinde ad eius veritatem non sufficit, quod de altero extremo determinate verificetur prædicatum; sed de altero confuse, quod sit in sacramento, quia ipsum indeterminate, aut eius votum est necessarium, ita ut nec sacramentum determinate, nec determinate votum sit necessarium, cum enim alterutrum sufficiat, neutrum determinate est necessarium, sed vtrumque sub disiunctione confusa. Non sic contingit in restitutione, quia cum ipsa restitutio adhuc in re posita non sufficiat ad salutem; eius votum determinate requiritur, & consequenter non confuse, & disiunctim, ut ad veritatem assump-ti necessarium erat.

40 Sed replicabis: ergo saltem sequitur ex ista doctrina, quod restitutio in voto determinate sit necessaria latroni ad salutem necessitate mediæ. Sed certe cum nomine voti restitutionis intelligatur contritio,

aut sacramentum Baptismi, vel pœnitentiæ, concedi sine absurdo poterat consequentia, tamē ut res magis evisceretur, illam absolute non concedo, sed distingo consequens, ergo restitutio in voto est determinate necessaria ad salutem necessitate mediæ, realiter sumpta concedo consequentiam, formaliter sumpta nego consequentiam: verum ergo est quod aliquid, quod est votum restitutionis est necessarium determinate ad salutem, non tamen formaliter, ut est votum illius; ratio est, quia contritio (idem intellige de Sacramento Pœnitentiæ, aut Baptismi) etsi sit medium ad salutem, non tamē est tale, quatenus est virtuale propositum restitutionis. Unde si per impossibile permaneret contritio sine ea formalitate, inculpabiliter tamen, conferret salutem; non tamen contritio salutem conferret si per impossibile desineret esse votum virtuale sacramenti pœnitentiæ; cuius ratio est, quia ipsa iustificandi vim habet prout tale continet votum, ita ut iustificatio non posset adscribi contritioni, nisi tale votum includeret; hoc enim expresse desi-

nit Trid. sess. 14. cap. 4. dicens, ipsam nihilominus reconciliationem ipsi contritioni sine sacramenti voto, quod in illa includitur non esse adscribendam.

41 Dices tamen: potest dari contritio, quin sit adhuc virtuale votum sacramenti pœnitentiæ: ergo falso supponimus, illud semper includere, & ratione illius iustificandi vim habere. Antecedens præbatur, quia potest contingere, quod eadem contritio habita ante sacramentum pœnitentiæ perseveret post illius susceptionem; sed post illam non est votum virtuale confessionis; cum solum contritio sit votum confessionis, quando ad illam adsit obligatio, & tunc iam non adest: ergo neque ante confessionem erat votum virtuale illius. Præbatur ista consequentia; quia quod actus voluntatis semel vult, semper vult: ergo eo ipso, quod illa contritio velit confessionem, aut illam velle debet semper, aut nunquam.

42 Resp. tamen negando antecedens, ad cuius probationem concessa maiori, & minori, nego consequentiam, & ad istius probationem distingo

antecedens, quod actus voluntatis semel vult, semper vult, si loquamur de voluto formaliter, concedo antecedens, si de voluto solum virtualiter, nego antecedens, & nego consequentiam; ratio autem distinctionis est: quia actus specificatur ab obiecto formaliter, & proxime affecto, non vero ab affecto virtualiter, & remotè; vnde primo mutato mutaretur actus, non tamen mutato secundo: sic eadem est visio hostiæ ante, & post consecrationem eo, quod obiectum immediatum, & formaliter affectum sit idem, quamvis obiectum remotum, & non formaliter affectum mutatum fuerit. Et hæc sint factis de hoc argumento, & questione quæ prolixior evasit quam existima veram.

QVÆST. V.

Vtrum in hoc Sacramento sit aliquid, quod sit res, & sacramentum simul.

43 **C**omunitè moraliter in quolibet sacramento tria distinguunt, vide-

licet Sacramentum tantum, rem tantum, rem, & sacramentum simul; in quolibet autem sacramento facte est determinare quid sit sacramentum tantum, quidque res tantum; nam sacramentum tantum dicitur illud sensibile signum, in quo ponitur essentia sacramenti, quale est in hoc sacramento aggregatū ex contritione, vel attritione, confessione, & absolutione. Res tantum cuiuslibet sacramenti est gratia specialis ab ipso causata, ut in hoc sacramento gratia peccatorum remissiva. Difficultas ergo sita est in assignando in hoc Sacramento pœnitentiæ aliquid, quod sit res, & sacramentum simul, quia non invenitur aliquid, cui recte ratio rei simul, & sacramenti conveniat, & quod significetur, & significet, ut oportet ad hoc ut habeat rationem rei, & sacramenti simul.

44 Pater Vazquez, *quest.* 84, *art.* 1, *dub.* 3. & P. Suarez de pœnit. *disp.* 18, *sect.* 5. in dicant satis posse facile negari, quod in hoc sacramento reperitur aliquid, quod sit res, & sacramentum simul, quia id nec postulatur à ratione com-

muni

muni sacramenti, nec in Patribus, & Concilijs habet ingens fundamentum, quod non solum de hoc sacramento, sed etiam de matrimonio, & extrema unctione, tenuerunt aliqui antiqui apud Paludanum in 4.

dist. 14, *quest.* 1, *artic.* 2.

Nihilominus propter communem scholasticorum auctoritatem tenendum est cum prædictis Suarez, & Vazquez, & cum Amico, Gaspare Hurtado, Ochagavia, & alijs communitè, in omnibus sacramentis dari aliquid, quod sit res, & sacramentum simul, quod in hoc sacramento quid sit declarandum est, nam in alijs facilius invenitur, in Eucharistia videlicet Corpus Christi, in Baptismo, Confirmatione, & Ordine, character, in matrimonio vinculum, in Extrema unctione sanitas corporis.

45 Alij ex antiquis, inter quos sunt Paludanus, & Capreolus apud Illustrissimū Araujo tenent, rem, & sacramentum simul in hoc sacramento, atque etiā in alijs non imprimèntibus characterem esse ornatum quendam per quem anima disponitur ad gratiam. Sed optime ista sententia impugnatur à

prædicto Araujo, & à PP. Suarez, & Vazquez, eo quod talis ornatu sine villo fundamento ponitur nec fructu, nec fundatur in ratione, aut autoritate aliqua, sed potius plures rationes habet contra se, & communem auctoritatem.

46 Communis tamen sententia cum Magistro in 4. *dist.* 22. & cum Divo Thoma ibidem, & 3. parte *quest.* 84, *art.* 1. ad 3. tenet, internum dolorem, sive pœnitentiam internam esse rem, & sacramentum simul in hoc pœnitentiæ Sacramento. Hæc sententia verior à nobis iudicatur, constat autem, quia interiori pœnitentiæ convenit id, quod necessarium est ad rem, & sacramentum simul, ipsa namque, & significatur, & significat, significatur utique per confessionem, & significat gratiam peccatorum remissivam.

47 Dices tamen: ad hoc, ut aliquid sit res, & sacramentum simul debet causari à sacramento tantum, sed pœnitentiæ interior non causatur à sacramento pœnitentiæ: ergo non est res, & sacramentum simul. Maior constat, quia

sacramenta novæ legis causant, quod significantes res, & sacramentum significatur a sacramento tantum; ergo, & ab illo causatur. Minor autem non videtur minus constans, cum ipsa interior pœnitentia sit pars sacramenti tantum.

48 Resp. tamen ad hoc argumentum i. cum Suarez, Hurtado, & alijs negando maiorem, quia de ratione eius, quod est res, & sacramentum simul non est, quod causetur, & causet, sed quod significetur, & significet. Ad probationem dico, illud dictum sacramenta causant, quod significant intelligendū esse de principali significato, quod est res tantum, de eo enim communiter intelligitur.

49 Secundo resp. concedendo maiorem, quia eam tradit D. Th. *quest. 84. art. 1. ad 3.* & negando minorem, quia est expresse contra ipsum; ad eius probationem resp. quod quamvis interior pœnitentia sit pars huius sacramenti, in ratione tamen sensibilis causatur a suis compartibus, & quodammodo etiam dici potest causari ab illis in ratione productivæ effectus sacramenti,

quatenus per cōiunctionē ad illas constituitur gratiæ Sacramentalis productivæ, nec incōpossibile est, quod pœnitentia interior sit pars sacramenti tantum, ut cum alijs compartibus significat, & causat gratiam, & quod simul sit res, & sacramentum simul, quatenus non solum gratiam significat, sed etiam ipsa significatur. Non pergo ad refutandos aliorū modos explicandi sententiam communem, & hanc objectionem solvendi, quia id foret nimis onerosum, & nos expectant plura circa singulas huius sacramenti partes, circa quas singulas etiam instituiam disputationes.

DISPUTATIO II.

De contritione, & attritione.

50 Circa cōtritionē, & attritionē variae sūt difficultates, tum morales, tūque scholasticæ, illis satisfacere curabo, quantum potuero præcūdo ab istis, quia de illis vberiore fructum sequuturū spero.

QUESTIO I.

Quid sit contritio.

51 Vna pars materialis sacramenti pœnitentiæ est

contritio, vel attritio; attritio autem etiam vocari solet contritio imperfecta, & sic nomine contritionis utramque comprehendere solet Tridentinū; nos autē in præsentī loquemur de contritione perfecta quæ sola nomine cōtritionis cōmuniter intelligitur; ea ergo definitur, quod sit *detestatio, & dolor supernaturalis de peccatis commissis propter Deū super omnia dilectum cum proposito cōfitendi, & de cætero non peccandi*, pro cuius definitionis intelligentia singulæ illius particulæ percurrendæ sunt.

52 In primis ergo dicitur contritio *detestatio, & dolor*, detestatio actus est voluntatis, quo peccator ita odio habet peccatū, sive peccata commissa, ut quantum est de se vellet non peccavisse; sicut enim ad amorem obiecti boni consequitur gaudium, sic ad odiū, & detestationem mali cōsequitur dolor, qui in re præsentī est actus voluntatis, quo peccator dolet, & contristatur eo quod peccaverit. Vbi nota i. quod sicut gaudiū est actus realiter ab amore distinctus, ut diceba-

mus in libris de anima, 3280 sic dolor actus est realiter distinctus à detestatione, unde & ab illa est separabilis, & de facto separatur in Beatis, qui peccata sua præterita detestantur sine tristitia tamen, & dolore, quia hanc non admittit status ille.

53 Secundo nota, quod quamvis præter dolorem spiritualem, qui in voluntate residet, alius etiam resultare solet in appetitu sensitivo, qui, si vehemens sit, in lacrimas, & suspiria prorumpit, tamen iste dolor non est de contritionis essentia, quia talis dolor, ut inquit Divus Thomas 3. part. *quest. 85. art. 1. in corpore, non est virtus, sed passio*, aut etiam effectus virtutis.

54 Tertio nota, non sufficere ad contritionem detestationem solam, aut solum dolorem, ut tradit Gaspar Hurtado *disp. 2. difficultate 1.* sed virtūque necessariū esse. Quæ enim detestatio sola non sufficiat constat ex eo, quod detestatio ut *na. 2.* dicebamus, in Beatis etiam reperitur, quin in eis reperitur contritio; nec ergo cō-

tricio in detestatione sola sine dolore consistit. Quod autem non consistat in solo dolore constat ex eo, quod contritio debet esse formaliter libera, & meritoria; dolor autem peccati commissi non est in se formaliter liber, cum necessario sequatur ad illius detestationem non ergo in solo dolore contritio consistit, sed in detestatione, & dolore; quod etiam satis clare docet Trid. dum contritionem prout præscindit à perfecta, & imperfecta sic definit, *contritio animi dolor, ac detestatio est de peccato commisso cum proposito non peccandi de cætero*. Sic Trid. *ses. 14. cap. 4.* ubi cum non dicat: *aut detestatio, sed, ac detestatio*, satis clare utrumque requiri denotat Concilium.

55 Particula *supernaturalis* in definitione posita, denotat supernaturalem debere esse detestationem, & dolorem; dicuntur autem supernaturales, quia viribus nature solis elici non possunt, sine viribus gratiæ. Quod autem solis viribus nature elici non possint, prouenit ex eo, quod non solum detestari debet peccatum, ut

est contra Deum naturæ authorem, sed etiam ut est contra Deum authorem gratiæ. Vnde quando aliquis detestatur peccatum considerans tantam esse illius malitiam, ut per ipsam, non homo quidam, non patria, non Rex, non denique tota Angelorum curia sit offensa, sed potius omnium supremus dominus sit per illud offensus, in cuius comparatione cætera omnia nullius sunt momenti, & veluti arena exigua; quique ipsi hominẽ creauit cum intellectu, & voluntate, cæterisque potentijs, ac etiam totum hunc vniuersum ipsi dedit in solatium, & leuamen, nec dum ipsum offēdebat, ab his præstādis beneficijs cælabat. Huiusmodi detestatio naturalis est, nonque supernaturalis, eo quod prædicta motiua naturalia sint, & non respiciant Deum, ut authorem supernaturalem.

56 Si ergo velis in te excitare detestationem, & dolorem supernaturalem, considerare debes, te, cum peccasti, a deo grauem offensam commisisse, ut non solum supremum omnium authorem offenderis, sed etiam illum, qui te ad sublimem statum gratiæ misericorditer eleuauit, quique te ab originali culpa

culpa, atque etiam ab actualibus redemit mirum in modum ad hoc tuam naturam sibi vniõne hipostatica deuinciens, ut deperditam gratiam, & felicissimam gloriæ coronam tibi recuperaret, quique præterea ex innumerabilium gentilium multitudine te segregauit, ut te in sua Ecclesia sacramentis suis, abundantioribusque auxilijs contra diaboli insidias communi ret. Dolor ex his, similibus que mortuus excitatus, supernaturalis est, & qui ad contritionem est sufficiens, & necessarius, ut inferius forsam amplius declarabimus. Modo solum obserua cum meo magistro Alberro, plerumque penitentes habere detestationem, & dolorem supernaturalẽ quia plerumque mouentur ex cognitione supernaturali fidei, qua Deum cognoscunt authorem gratiæ, redemptorem, & glorificatorem, atque etiam ex spe, & desiderio supernaturali gratiæ, & gloriæ, ac veniæ per gratiam consequendæ. Vnde absque speciali fundamento scrupulizandũ non est de supernaturalitate detestationis, ac doloris.

57 Particula *de peccatis commissis* non eget explicatio

ne, quia iam detestationem, & dolorem, non quæcumque sed quæ de peccatis habentur claritatis gratia explicauimus. Propter Deum super omnia dilectum est differentia, penes quam contritio differt ab attritione. Circa quam particulam notandum est i. contritionem debere procedere ex motiuo charitatis; sic enim tenent N. P. Leander in præsentibus *disp. 1. quæst. 12.* Lugo *disp. 5. sec. 1. nu. 10.* M. Thyrso Gonzalez de Santalla *tom. 3. suarum selectarum disp. 33. sec. 1.* & communiter Doctores, licet vnus, vel alter apud ipsos oppositum teneat. Quod constat i. ex Trid. *ses. 14. cap. 4.* Secundo ratione quam tradit N. P. loco citato, & Lugo etiam citatus *num. 15.* quia per peccatum mortale expellitur charitas: ergo similiter ut per contritionem peccatum mortale expellatur contritio debet esse actus charitatis, & consequenter ex motiuo charitatis elicitus. Probatum consequentia; quia ut hæresis, expellatur, quæ destruit fidem, aliquis actus fidei est necessarius, & similiter, ut

expellatur. desperatio, & spes recuperetur; aliquis spei actus est necessarius, non alia ratione, nisi quia fides per hæresim & spes per desperationem amittitur: ergo similiter quia charitas per quodvis mortale amittitur, ad eam recuperandam actuali quis charitatis necessarius erit.

58 Secundo notandum est contra aliquos Doctores necessarium non esse ad contritionem, quod interueniant tres actus realiter distincti, videlicet amor Dei super omnia, detestatio peccati, & illius dolor, sed posse realiter identificari actum amoris Dei super omnia cum actu detestationis peccati. Quod enim vnus numero actus, quo quis odit peccatum propter Diuinam bonitatem sit amor Dei, & detestatio, seu odium peccati ex communi Theologorum sententia supponebamus cum Lynceus in nostro Curf. Philosoph. Trinit. num. 694. Præterea modo probatur; quia non est difficilius, quod idem numero actus, qui odium est mali amici, sit amor respectu illius, quàm quod idem actus, qui illius bonum amat, sit etiam amici amor, sed quod idem numero actus, quo bo-

num amico volo, amor ipsius Amici esse possit, probauimus in citato cursu Trinitario num. 1278. ergo etiam idem num. actus quo quis odio habet peccatum propter Diuinam bonitatem esse poterit amor Dei, & actus charitatis, quin oporteat id semper fieri per actus realiter distinctos. Ratio autem cur obiecta tam diuersa possint eodem actu attingi, est quia se tenent vt ratio formalis, & materialis, cum ratio formalis odio habendi peccatum, sit bonitas Dei amata.

59 Additur deinde in definitione contritionis cum proposito confitendi, & de cætero non peccandi. Quod etiam requiritur à Trid. in definitione contritionis, quæ à perfecta, & imperfecta præscindit. Circa quod solum esse potest difficultas in præsentia, an, vt contritio vel attritio sit talis, qualis ad sacramentum pœnitentiæ est necessaria, requirat propositum formale non peccandi de cætero, an vero solo virtuali proposito contenta sit. Propositum autem formale est illud, quo quis cogitans de futura vita expresse dicit: *fretus Diuina gra-*

tia propono de cætero non peccare. Propositum vero virtuale est illud, quo quis, quamuis immemor sit futuræ vitæ, ita tamen efficaciter detestatur peccatum vitæ præteritæ, vt, si ei in memoriam veniret futura vita, statim expresse proponeret. Hoc posito.

60 Respondeo cum communi sententia contra aliquos quos refert N.P. Leander *dis. 7. q. 22.* virtuale propositum sufficere ad valorem, & fructum sacramenti pœnitentiæ. Probatur autem responsio. Propositum non peccandi de cætero eatenus est ad sacramentum necessarium, quatenus ipsum requiritur ad excludendam voluntatem peccandi de cætero: sed ad istam excludendam sufficit virtuale propositum: ergo, & ipsum sufficit ad valorem, & fructum sacramenti pœnitentiæ. Maior constat, cum ex Conc. Trident. *ses. 14. cap. 4.* vbi in attritione ad sacramentum pœnitentiæ requisita solum petit, quod sit talis, vt voluntatem peccandi excludat. Tum etiam, quia proponere de vita futura ideo solum requiri potest, vt absque affectu

in ordinato disponatur de illa. Minor autem probatur, quia propositum virtuale est de detestatio efficax peccati præteriti ex motiuo vniuersali concepta: sed detestatio efficax peccati præteriti ex motiuo vniuersali excludit voluntatem vnquam peccandi: ergo propositum virtuale sufficit ad excludendam voluntatem peccandi de cætero.

61 Notandum tamen est 1. quod, si, dum pœnitens cogitat de vita futura nolit elicere propositum formale absolue non est; quia tunc, moraliter loquendo, signum est, quod nec virtuale propositum habeat, quia ad istud sequitur, morali necessitate formale, ad ueniente cogitatione de futura vita. Secundo notandum est quod M. Mathæus de Moya existimat *disp. 5. q. 12.* quod sicut in detestatione peccati ex motiuo vniuersali concepta includitur virtualiter propositum non peccandi, & istud propositum sufficit ad valorem, & fructum sacramenti pœnitentiæ, sic in proposito efficaci non peccandi concepto ex motiuo vniuersali, vt propter pœnas inferni, aut quia est offensa Dei, in-

peccati præteriti, & ista detestatio virtualis sufficit ad sacramentum pœnitentiæ, citaturque pro hac sententia victoriam in relect. de potest. Eccles. n. 7. in fine. Oppositum tamen, vide licet, quod detestatio peccati præteriti non includatur in proposito non peccandi de futuro verius iudico cum Tamburino lib. 1. method. confes. cap. 1. n. 10. de quo vide infra à n. 279

QVÆSTIO II. EXAMINATUR amplius contritionis definitio.

62 **D**Eclarauimus huc vsq. singulas particulas in definitione contritionis cōtinentas; aliqua tamen illarum sunt modo ad incudem reuocandæ, quia aut cōtinent aliquam difficultatem, aut maiorem postulant explicationem. In primis ergo difficultas est circa detestationem, & dolorem; stultum enim videtur dolere de peccato præterito, & illud detestari; sed contritio nihil stultum continere debet ergo non continet dolorem, nec detestationem. Maior in qua est difficultas, probatur in primis de dolo

re; quia stultum est dolere de eo, quod iam non potest non esse; sed postquam quis peccauit, non potest non fuisse peccatum: ergo stultum est dolere de eo, quod fuerit peccatum. Deinde de detestatione probatur maior, quia stultum est velle aliquid impossibile; sed, quod peccatum præteritum non præterierit, est impossibile: ergo stultum est ita peccatum præteritum habere odio, vt velit ipsum non præterisse.

63 Persistendum tamen est in doctrina tradita quæst. præcedenti ex communi sententia. Ad obiectionem autem factam respondeo negando maiorem, ad cuius probationem pro prima parte distinguo maiorem: stultum est dolere de eo, quod iam non potest non esse, si doleat voluntarie conando, vt non sit, concedo maiorem; si doleat, aut necessario, aut si libere, non conando, vt non sit sed conando aliquid, quod cōsequibile est, nego maiorem, & concessa minori, nego consequentiam; quia, qui dolet de peccato præterito non conatur consequi, quod peccatum præteritum non præterierit, sed aliquid aliud conatur, quod

quod consequibile est, scilicet remissionem obtinere à Deo ipsius peccati præteriti, tum quoad culpam, tum etiã quoad pœnam.

64 Ad probationem autem maioris pro secunda parte respondeo etiam distinguendo maiorem, stultum est velle aliquid impossibile absolute, concedo maiorem, conditionate illud velle, nego maiorem, & concessa minori, nego consequentiam; quia, qui peccatum detestatur, non vult ipsum non præterisse absolute, sed solum conditionate, non enim dicit ita peccatum præteritum detestor, quod volo, vt non præterierit. Sed dicit ita peccatum detestor, vt si possem facere, quod non præterisset id omnino facerem. Hoc autem secundum stultum non est, cum sit optima protestatio odij erga peccatum, & boni affectus erga Deum, habeatque pro effectu remissionem peccati. Unde colliges, quod prædictus actus est efficax, tum ad ostendendum dictos affectus, tum etiã ad consequendum effectum dictum. In ordine tamen ad consequendam, sive ponendam nõ

præteritionem peccati absolute inefficax est; quodam modo tamen efficax dici potest, quia taliter vult præteritionis destructionem, vt quantum est de se, volũtas sit omnino parata ad illam, & solum illam non ponet, quia conditio, quæ non est in eius potestate, non ponitur vnquam in qua voluntate clare apparet aliqua efficacia quæ non reperitur in alijs actibus, quibus volũtas vult aliqua obiecta, non tamen ita vt omnino faciat, aut parata sit facere quidquid in se est ad illa consequenda. Quam doctrinã optime animaduertunt Lugo disp. 4. de pœnit. sec. 2. nu. vlt. Suarez disp. 3. sec. 3. n. 7. Coninck disp. 1. dub. 2. n. 8. & M. Thyriso disp. 33. sect. 2.

65 Sed replicabis: adhuc conditionate velle aliquid impossibile stultum est: ergo solutio est nulla. Probatur antecedens: volitio conditionata rei impossibilis, est saltem velleitas ipsius impossibilis; sed velleitas rei impossibilis est stulta: ergo, & volitio conditionata. Probatur minor: velleitas, qua quis vellet implicite Deum non esse, stulta esset; sed talis est velleitas rei impossibilis: ergo est

est stulta. Minor probatur, quia iuxta communioem sententiam omnipotentia Diuina talem connexionem habet cum possibilibus, vt si vnum possibile ad impossibilitatem migraret, aut vnum impossibile ad possibilitatem, deficeret hæc omnipotentia, ac proinde Deus, sed qui haberet velleitatem rei impossibilis, haberet, velleitatem qua vellet, quod vnum impossibile ad possibilitatem migraret: ergo implicite vellet, per eam velleitatem, Deum non esse.

66 Respondeo tamen negando antecedens; ad cuius probationem, nego minorem, & ad huius probationem, nego etiam minorem; & ad huius probationem, permittam maiori, eo quod oppositam sententiam satis etiam communem probabiliorem reputauerimus *in cursu Trinit. à n. 3670.* & concessa minori, nego consequentiam; quia quamuis non esse Dei connectatur cum possibilitate huius impossibilis, & ad eam sequatur, potest tamen dari velleitas possibilitatis huius impossibilis, quæ non sit adhuc implicite velleitas de non esse Dei, quia in ipso affectu

velleitatis hoc Dei malum excluditur, quia tali affectu dicitur velle possibilem esse destructionem præteritionis peccati, verbi gratia, quod implicite intelligatur hæc conditio si hoc fieri posset sine destructione, aut detrimento Dei. Et hac ratione, & non tantum ignorantia, quæ sepe abest, excusantur plures Dei amatores simplices affectus erga impossibilia exercentes, desiderando verbi gratia ipsum amare infinite, & infinita attentione eius perfectiones meditari, & similia alia, quæ proculdubio ab stultitia, & imperfectione excusantur; quia in ipso affectu imbibitur conditio, videlicet, si id fieri posset sine vello malo, aut detrimento Dei.

67 Deinde circa dilectionem Dei super omnia, notandum est, non esse necessarium ad contritionem amorem in ipsa inclusum esse summum, & super omnia intensive, sed solum appreciative, ita videlicet, vt per eum præferatur Deus omnibus alijs rebus; ex eo autem quod amor Dei debeat esse super omnia appreciative, infertur etiam quod detestatio peccati, & dolor debeat etiam esse super omnia

nia appreciative; quia non comparitur amare Deum super omnia appreciative sine detestatioe super omnia peccati, quod est malum illius, cum odium mali mensuretur per amorem boni, cui opponitur illud malum.

68 Unde colliges, quod quamuis sit peccatum aliquid amare plusquam Deum appreciative, & aliquid appreciative plus odisse, quam peccatum, cum dixerit Christus *qui amat patrem, aut matrem plusquam me non est me dignus*; peccatum tamen non esset aliquid plusquam Deum intensiue amare, aut aliquid plus intensiue odisse, quam peccatum. Ratio est, quia summus amor Dei, ad quem tenemur, non est summus intensiue, sed appreciative: & summum odium peccati non debet esse necessario summum intensiue, sed appreciative: unde etiam homines timorati plus intensiue dolere solent de morte filij dilecti, quam de suis peccatis, etiam quando de illis contritionem habent, & etiam cum maiori intensiue, & teneritudine eos sæpe diligunt, quam Deum; semper tamen appreciative magis diligunt Deum, si veram habeant contritionem,

& magis appreciative detestantur peccatum; quæ maior appreciatio consistit in hoc, quod magis vellent quodcumque bonum perdere, quam Deum offendere, si vnum è duobus eligendum esset, & similiter si inter quodcumque malum, & peccatum se offerret optio, ad quodcumque subeundum, sunt potius parati, quam ad peccatum perpetrandum, quod optime comparitur cum minori intensiue amoris Dei.

69 Vbi notandum est pro maiori intelligentia, quod sicut magnus acervus ordei, & si valde excedat in quantitate vnum granum tritici, nunquam eius perfectionem essentialem æquare potest, nedum excedere: sic amor, qui non est super omnia, quamvis mille gradus intensiue habeat, & ideo valde in intensiue excedat vnum gradum amoris super omnia, tamen illum non excedit, nec ad æquat in perfectione essentiali; est tamen hæc paritas cum disparitate; nam acervus ordei, & si nunquam possit pervenire ad perfectionem vnius grani tritici, potest in æstimatione morali illum superare; amor tamen, qui non est super omnia, non solum non potest

per summam intentionem pertinere ad perfectionem physicam unius gradus amoris superomnia, sed neque etiam pervenire potest ad eius æstimationem moralem.

70 Præterea notandum est cum Magistro Thyrso *cit. disp. 33. num. 29. & 30.* & alijs apud ipsum, quod in detestatione peccati, aut amore Dei superomnia, non est necessarium quod fiat comparatio ad bona, vel mala in particulari, quia ex vna parte in omnibus singula continentur, & ex alia ad particularia descendere sæpe fragilibus hominibus esset periculosum, cum plura sint obiecta, quæ possunt esse terminus comparationis, quorum recordatio valde alliceret ad peccatum.

71 Vbi etiam nota, quod, quamvis iuxta presentem Dei providentiam poenæ inferni non sint eligibiles absolute propter vitandum peccatum, eo quod iuxta illam nunquam sine medio, ad illud vitandum; & præterea, quia poenarum inferni electio est obiectum turpe, ac proinde ad eam electionem non solum non tenetur homo, sed nec potest ad eam, ex amo-

re Dei moveri. Quod autem sit obiectum turpe poenarum inferni electio, probat Mag. Thyrso *cit. disp. 33. n. 32.* nota quia ratio naturalis dicit æternam miseriam fugiendam esse, ut disconvenientem rationali naturæ, ut tali, v. p. t. e., quæ eam separat à suo ultimo fine. Conditionate tamen possunt poenæ inferni ita eligi, debet enim si comparatio conditionata fiat homo esse paratus ex hypotesi, quod necessarium esset subire inferni poenas ad vitandum peccatum, potius eas velle subire, quam peccatum committere. Prædictam tamen hypotesin impossibilem purat M. Thyrso *n. 34.* & solum deservire ad denotandam maiorem displicentiam haberi in peccato, quæ in poenis inferni.

72 Unde M. Thyrso dissentit à Cardinali de Lugo asserente *disp. 5. sect. 3. n. 30.* iuxta presentem providentiam posse ex ignorantia contingere, quod quis absolute teneatur poenas inferni eligere, ne committat peccatum, videlicet casu, quo quis existens in mortali existimet se non posse per contritionem justificari, & ei, dum non

Habet

habet copiam confessarij, mors intimetur, nisi cõsentiat in novum mortale, Ab hac inquam doctrina dissentit, putans metaphysice impossibile esse, ut quis diligat Deum superomnia, & eligat acerbissimam mortem, ne ipsum offendat, & tamen, quod simul sibi persuadeat se damnatum iri, si mortem corporis subeat, ne Deum offendat. Quæ doctrina subtilis satis, & non minus pia mihi videtur.

73 Denique, ut magis intelligas, quam universaliter verum sit, quod detestatio peccati debet esse superomnia, notacũ N. P. Leandro *disputatio ne 1. quæstione 14.* & Cardinali de Lugo *disputatio 5. n. 29.* ita super omnia debere peccatum detestari, ut etiam supra malum intrinsecum Dei, sub hypotesi, quod hoc esset possibile detestari deberet; quia ex suppositione, quod necessarium esset, aut peccatum admittere, aut Deum pati intrinsecum detrimentum, potius hoc esse permittendum, quam illud patrandum: ratio, est, quia in eo casu, aut peccatũ maneret in ratione peccati aut non? Si non maneret, non est ca-

lus quæstionis; si maneret, haberet oppositionem ad bonum superius quam bonum intrinsecum Dei, quia si eam non haberet propter vitandum detrimentum boni intrinseci, purgaretur à malitia, & peccatũ non maneret. Unde colliges cum Lugo, quod Alensis, & Suarez qui tenere videtur oppositum, revera id non tenent, sed extra quæstionem loquuntur, ita enim aiunt, peccatum in eo casu eligendum, ut revera non maneat peccatum.

QUÆSTIO III.

Quid sit attritio.

74 **E**xplicata iam definitio ne contritionis, accedimus ad attritionem definiendam: est ergo attritio: *detestatio, & dolor supernaturalis de peccatis commissis propter poenas inferni, aut amissionem gloriae, vel ob turpitudinem peccati cum proposito confitendi, & de cætero non peccandi.* Prima definitionis huius pars, videlicet *detestatio, & dolor supernaturalis, de peccatis commissis,* & vltima, scilicet *cum*

pro-

proposito confitendi, & de cate-
ro non peccandi, manentiam,
agendo de contritione explica-
ta; unde omnia præter moti-
vum manet superius explicata;
Quare solū restat mediam de-
finitionis partem explicare, in
qua motivum attritionis de-
notatur, in quo eius à con-
tritione differentia consistit: mo-
tivum ergo attritionis non est
Deus super omnia dilectus, sed
aut pœnæ inferni, vel amissio
gloriæ, vel turpitudine peccati.
Circa hoc ergo motivum.

75 Nota 1. cum Lugo
disp. 5. sec. 9. & cum N. P.
Leand. *disp. 7. quest. 13.* &
14. & alijs, quod ad attritionem
non solum sufficit detestatio, &
dolor, quæ concipiuntur ex me-
tu gehenæ, aut amissionis glo-
riæ, sed etiam quæ concipiun-
tur ex metu aliarum pœnarū
temporalium, ut sunt, & ritu-
do, in famia, mors, pœna purga-
torij, & similes; ratio est, quia
huius modi pœnæ etiam inflig-
untur à Deo, ut homines à pec-
catis deterreantur: ergo hone-
ste ipsi propter illarum metum
possunt peccata detestari. Quod
autem Tridentinum mentionem
faciat solum de pœnis inferni,

non obest, quia earum solum
meminit, quia præcipuæ sunt;
præter quam quod pœna pur-
gatorij, quodammodo pœnæ infer-
ni sunt, cum purgatorium etiā
infernum temporale dici pos-
sit, & pœnæ aliæ temporales in-
choatio pœnæ inferni erunt, ni-
si peccatores ad Deum con-
vertantur.

76 Secundo nota, prædic-
tas pœnas temporales non utcū-
que respiciendas, ut ad attri-
tionem sufficiant, non enim suf-
ficit si respiciantur, ut sunt quid
humanum, sed requiritur, quod
timeatur, ut sunt quid Divinū,
& supplicium à Deo immissum
propter peccata. Imo eti-
am probabilius est, ut tenet
N. P. citata *disp. 7. quest. 15.*
& alij communiter, quod ut suf-
ficiat dolor de peccatis, etiam
propter pœnas inferni, aut tur-
pitudinem peccati, debet con-
cipi cum aliquo respectu ad
Deum. Ratio est 1. quoad ali-
quas pœnas temporales; quia
alias dolor conceptus plerumq;
supernaturalis non erit. 2. est
ratio, quæ omnia comprehendit,
quia posita attritione cum sa-
cramento, Deus convertitur ad
creaturam, illam in suam ami-
citiā recipiendo: ergo ut ad
rem

rem faciat attritio, debet esse
saltem imperfecta ad Deum
cōversio, quod non habebit, si
suum motivum respiciat sine
ullo ordine ad Deum: debent
ergo pœnæ cōsiderari, ut sup-
plicium à Deo proventurum,
& turpitudine peccati, ut Deo
iniuriōsa, ut ad attritionem
sufficiant.

77 Sed obijcies primo ac-
tus, qui detestatur culpam
propter pœnam, non est ho-
nestus; sed actus attritionis
debet esse honestus: ergo ac-
tus attritionis non potest de-
testari culpam propter pœ-
nam. Maior probatur: actus,
qui detestatur culpam prop-
ter pœnam, magis detestatur
pœnam, quam culpam; sed
actus, qui magis detestatur
pœnam, quam culpam, non
est honestus: ergo actus, qui
detestatur culpam propter pœ-
nam, honestus non est. Maior
in qua est difficultas probatur
ex illo proloquio: *propter quod
vnum quodque tale, & illud
magis.*

78 Respondetur negan-
do maiorem, ad cuius proba-
tionem distinguo maiorem: ac-
tus, qui detestatur culpam prop-

ter pœnam, magis detestatur
pœnam, quam culpam, ma-
gis principaliter, concedo ma-
iorem, magis appreciative, ne-
go maiorem; & similiter dis-
tinguo maiorem, se dactus, qui
magis detestatur pœnam, quam
culpam, non est honestus, si
sit magis appreciative, conce-
do maiorem, si sit magis prin-
cipaliter præcise, nego mino-
rem, & nego consequentiam.
Proloquio autem in probatio-
nem maioris adducto fit satis
per partem concessam. Con-
cessi autem, quod per dictum
actum magis principaliter de-
testatur pœna, quam culpa,
quia pœna se habet, ut ratio
formalis, culpa autem, ut ma-
terialis; negavi autem, quod
magis appreciative, quod col-
ligitur ex eo, quod talis de-
testatio excludit actum malen-
tem committere culpam, quam
pœnam, quem utique non ex-
cluderet, si magis appreciative
detestaretur pœnam; quod
autem talem actum excludat,
constat, quia talis actus exclu-
dit omnem actum merentem
pœnam, quam timet; sed ac-
tus malens committere culpam,
quam pœnam incurrere, me-
retur inferni pœnam: ergo ex-
clu-

cluditur ab actu detestante culpam propter inferni pœnam. Paulo aliter hoc argumentum solvunt Suarez *disp. 5. sec. 1. num. 9. Lugo disp. 5. num. 138. & Amicus disp. 3. num. 5.*

79 Sed dices: si quis peccasset dicendo malo peccare, quam subire infernum, non posset postea moveri ad detestandum hoc peccatum à pœnis inferni, quia metus pœnarum non potest movere ad eligendum ipsas pœnas potius, quam peccatum, quod necessarium videtur ad talis peccati retractationem: ergo saltem motivum pœnarum non est aptum ad omnia peccata detestanda. Respondetur tamen metum pœnarum movere posse ad prædictum peccatum detestandum, quia ipsum meretur illas, & necessarium non est, quod moveat ad malendum pœnas, quam peccatum, sed ad detestandum actum, quo maluit peccatum committere, quam subire pœnas. Dato autem, quod necessarium esset malè pœnas, quam peccatum, ad id etiam movere

posset metus pœnarum, quia iste potest movere ad hoc, ut quis se offerat ad subeundam pœnam, quando talis oblatio est mediàm ad ipsam evadendam, sicut metus mortis potest movere, ut quis se offerat ad illam subeundam, cum talis oblatio mediàm esse cognoscitur ad ipsam evadendam.

80 Secundo objicies; qui detestatur culpam ex timore pœnæ habet timorem servilem, & mundanum; sed iste timore reprehensibilis est: ergo non potest esse timor attritionis. Respondetur concedendo, eum qui detestatur culpam propter pœnam habere timorem servilem, negando tamen habere timorem mundanum; iste autem solus reprehensibilis est. Differunt ergo timor servilis, & mundanus, quia licet uterque sit propter pœnam, tamen timor mundanus, ita est propter pœnam, ut, qui illum habet paratus sit committere culpam, si non esset pœna; timor vero servilis eam non habet preparationem, sed præcisse timet propter pœnam, hoc autem non est reprehensibile; nec

AN ATTRITIO
absque contritione sufficiat
ad Sacramentum pœnitentiae.

nec continet privativam imperfectionem, sed negativam, quatenus caret perfectione timoris filialis, qui timet culpam, quia est illius offensa, quem filialiter timet.

81 Hic advertite differentiam, quæ versatur inter attritionem detestantem culpam propter pœnam, & inter attritionem detestantem culpam propter eius turpitudinem; in hac enim ultima detestatio, & dolor est super omnia, eo, quod motivum sit turpido super omnia detestabilis; at vero in attritione detestante culpam propter pœnam detestatio, & dolor super omnia non est, quia non est supra pœnam, quæ est eius motivum, & obiectum formale, & nullus actus potest excedere suum motivum. Nec inde inferas, quod pœnam, detestatur supra culpam, oppositum enim probavimus nu. 78. detestatur ergo ille actus culpam propter pœnam, nec curans de detestanda magis culpa, quam pœna, ne excedat suum motivum, nec de ista detestanda magis, ne vitiosus reddatur, & incurrat ipsam pœnam detestatam.

82 AD valorem, & fructum Sacramenti non sufficere attritionem solam, sed necessariam esse contritionem, tenuerunt antiqui aliqui, ut M. Bonaventura, Hugo, & Ricardus de Sact. Victore, Gabriel Maior, & alij, qui communiter citantur, præsertim à Suarior, & Vazquio. Communiter hæc sententia improbabilis iudicatur, ideoque oppositam certissimam vocat nos ter P. Leand. *disp. 7. quest. 8.* Qua propter alij, ut Sorus, Victoria, Vega, Corduba relati à nostro P. mitius loquuntur asserentes, sufficere attritionem; non tamen utcumque, sed existimatam contritionem. Sed etiam ista sententia iam communiter rejicitur, qua propter.

83 Cū communi sententia dico solam attritionem, etiam ut talem cognitam sufficere ad valorem, & fructum sacramen-

ti pœnitentiæ. Duo probanda sunt in hac conclusione 1. est, quod attritio sufficiat, ita ut contritio non sit necessaria ad consequendum fructum sacramenti pœnitentiæ. Secundum est, quod etiam necessarium non sit ad talem consequendum fructum, quod attritio existimetur contritio. Primum probatur primo, quia id videtur expressum in Trident. *ses. 14. cap. 4. ut optime perpendit Suarez disp. 20. sec. 1. n. 10.* Secundo præterea probatur ratione: sacramentum pœnitentiæ est institutum per se ad remittenda peccata post Baptismum commissâ; sed frustra ad hoc institutum esset, si ad ipsum esset contritio necessaria, & non sufficeret sola attritio: ergo solam attritionem sufficere tenendum est. In maiori non potest esse difficultas, cum clare constet ex Trident. *ses. 14. cap. 1. & etiam can. 1. expressissime id asserente;* tum ex ipsa institutione Ioannis 20. *cap. vbi dicitur quoniam remiseritis peccata remittentur eis &c.* vbi aperte clavis Ecclesiæ tribuitur potestas remittendi peccata; minor

autem probatur, quia si contritio necessaria esset ad sacramentum pœnitentiæ, iam ipsum sacramentum supponeret remissionem peccatorum per ipsam contritionem impetratam: ergo frustra ad talem remissionem esset institutum per se, nulla enim medicina potest per se institui ad sanandum morbum, quod ad ipsam sanatum supponitur.

84 Secundum autem in nostra conclusione contentum etiam probatur primo, quia Tridentinum absolute pronuntiat *cap. 4.* attritionem ad gratiam in sacramento impetrandam disponere, quin unquam ad hoc requiri insinuet, quod talis attritio existimetur contritio. Secundo probatur quia, quod attritio existimetur contritio, si revera non est, non videtur quomodo conducere possit ad sacramentum, si ipsa sine isto errore non sufficit; sicut ad hoc, quod aqua rosacea sit Baptismi apta materia, nihil conducit, quod aqua naturalis existimetur. Tertio probatur ex dictis n. præcedenti: hoc sacramentum est per se institutum ad remittenda peccata mortalia: ergo non requiritur, quod

quod illa existimentur per contritionem remissa; inepte enim id requireretur, sicut inepte requireretur ad aliquod medicamentum, quod infirmus ante eius applicationem se reputaret sanum, nisi forte vis apprehensionis concurreret, ut pariale medicamentum.

85 Dices tamē, teneri pœnitentem ex præcepto ad accedendum ad sacramentum pœnitentiæ cum contritione; si autem, qui habet attritionem solam, eam reputet contritionem, excusatur à transgressione præcepti, quod valde conducit, ne impediatur sacramenti effectus. Contra tamen est, quia falso supponitur, quod ex præcepto teneatur pœnitens ad accedendum ad sacramentum cum contritione, cum ad talem obligationem nullum adsit fundamentum.

86 Hic observa non solum non dari præceptum de accedendo ad sacramentum pœnitentiæ cum contritione, sed etiã probabilius esse, quod saltem extra articulum mortis nunquam teneatur peccator ad contritionem determinate eliciendam. Ratio est, quia ad summum tenetur quis aliquoties in vita (quod noster P. Leander disp.

1. quæst. 38. existimat esse semel in anno) ad convertendum se ad Deum, & se illi reconciliandum; sed hoc potest fieri per attritionem cum sacramento, aut per contritionem; ergo ad istam determinate non tenetur, sed ad summum ad illam, vel ad sacramentum confusè, & indeterminate, quod non officit doctrinam nostram. Minor probatur, quia licet attritio non sit perfecta ad Deum conversio, tamen in sacramento est perfecte cum Deo reconciliativa: supposita ergo sacramenti institutione, attritio cum sacramento est sufficiens ad Deum conversio, & cum ipso reconciliatio; & consequenter conversio, ac reconciliatio potest fieri per ipsam cum sacramento, aut per contritionem, & non necessario per istam determinate.

87 Circa doctrinam numeri præcedentis nota 1. eam esse omnino iuxta mentem nostri P. Leandri à quæst. 29. vsque ad 43: quod animadverto, ut attente legatur, alias enim videbitur nobis opponi. Secundo nota circa eandem doctrinam, ex ea colligi, quomodo verum sit commune dictum, quod sacramentum pœnitentiæ facit:

de attrito cōtritum; hoc enim verum est, nō quia attritio fiat, fieri ve possit cōtritio, cum sint actus essentialiter diversi, nec quia attritio desinat esse, & incipiat peccator habere cōtritionem, cum hoc communiter sit incredibile, & multoties impossibile: solum ergo dicitur facere de attrito contritum, quia attritio, quæ sine sacramento non poterat iustificare, cū illo iustificat, ac si contritio esset, & consequenter quantum ad effectum, seu æquivalenter pœnitens fit contritus.

88 Sed contra nostram, & communem sententiam obijciēs: in articulo mortis requiritur ad hoc sacramentum contritio, vel saltem attritio, quæ existimetur cōtritio: ergo etiā extra talem articulum. Consequentia videtur bona; quia sacramentum pœnitentiæ idem est in articulo mortis, & extra illum. Antecedens vero probatur: in articulo mortis tenetur quis adhibere remedium certum suæ salutis; sed attritio cognita cum sacramento non est remedium certum: ergo in eo articulo tenetur pœnitēs certius remedium adhibere, videlicet, contritionem cum sacramento,

vel saltem attritionem existimatam contritionem. Minor, in qua est difficultas, probatur, quia cum graves auctores sustineant attritionem cognitam non sufficere ad fructum huius sacramenti, non videtur esse omnino certum, eam sufficere; certitudo enim excludit oppositi probabilitatem.

89 Respondetur tamē negando antecedens, ad cuius probationem nego minorem, & ad huius probationem respondeo post Tridentinum esse remedium certum attritionē cum sacramento, ita vt, quamvis oppositum tenuerint graves auctores etiam post Tridentinum, nequaquam tamen sit probabile iudicandum, quia fundamenta non habet ad probabilitatem sufficientiam; quā propter noster P. Leandr. quamvis *dis. 7. quest. 9.* nostram sententiam solum dixerit longe multo probabiliorē, quæst. tamē 10. ait, quod sit moraliter certissimum, quod attritio cum sacramento ad iustificationē sufficiat. Et Enriquez *in suma lib. 1. de pœnit. cap. 26.* post plures relatos Doctores pro nostra, & communi sententiā, addit, quod

in

in publicis actibus Salmantinis Penna, & postea Gallo, Sanctius, & alij doctissimi reputarunt adeo certum, vt sine temeritate, vel errore negari nō possit. Videantur M. Moya *in selectis tract. 3. disp. 5. q. 1. n. 7.* P. Arriaga *tom. 3. de actib. humanis disp. 24. n. 20. & tom. 8. disp. 36. n. 34.* Castro Palao *tom. 1. disp. 2. p. 5. n. 9.* Tambur. *lib. 1. meth. confes. c. 1. n. 1.* & M. Lamberius *in explic. proposit. In noc. 11. p. 22. nu. 24.*

90 Sed dices graves auctores etiam ex his, qui communem, & nostram sequuntur sententiam, respondēt obiectioni propositæ concedendo antecedens, & negando consequentiam, eo quod extra articulum mortis non teneatur peccator ad remedium suæ salutis adeo certum procurandum; hæc autem responsio probabilis est: ergo saltem propter illam nō erit remedium omnino certum in articulo mortis cum attritione confiteri, & consequenter in illo articulo saltem erit necessaria contritio. Sed in primis ex

hac replica nihil contra nostrā conclusionem deducitur, sed solum cōtra responsionem; probat enim ita antecedens obiectionis cōcedendum esse, quod viam aperit ad negandam cōsequentiam.

91 Nihilominus adhuc concessa probabilitate responsionis, quæ affertur in replica quod est eius minorem concedere, responderetur negando cōsequentiam; quia opinio, quæ asserit probabiliter, tunc debere elici contritionem, non asserit, eam requiri, vt tunc sacramentum sit validum, alias improbabili etiam esset, vt tenet Arriaga l. c. sed solum eam requiri asserit, vt sit licitum; eo autem ipso, quod solum versetur circa licitum, non tollit securitatem remedij, quia circa valorem sacramenti, quod est remedium non versatur, nec eius receptionem reddit illicitam, quia vt licita sit, sufficit, quod opinio probabilis eam licitam asserat, quamvis altera etiam probabilis oppositum defendat: vnde propter eam opinionem nec invalida, nec illicita est sacramenti cum sola attritione susceptio.

92 Idem etiā dicendū est,

est, si opponatur probabilis opinio asserens teneri pœnitentē in articulo mortis contritionē elicere, non præcisse ratione sacramēti, sed ratione præcepti obligantis ad contritionem in illo articulo; dicendum enim est, tunc posse differri contritionem, ut post sacramentum eliciatur; si vero timeatur, quod post absolutionem non erit tēpus, adhuc potest solam attritionem elicere, & cum illa recipere Sacramētum; quia, cum tunc solum probabiliter teneatur, potest opinioni contrariæ se conformare, & cum illa probabilitas nō versetur circa valorem sacramenti, non reddit ipsum sacramentum, & remedium salutis incertum. Nota tamen, quod, quamvis noster P. Leander videatur tenere opinionem quod tenetur peccator ad contritionem in articulo mortis, potius tenet oppositū disp. 1. quæst. 36. cum dicat ad contritionem teneri, si tunc confitendo haberi nequeat, unde satis clarè inferre licet, quod si haberi confessio possit, non reprobatur.

93 Circa actum etiā charitatis, ad quem, iuxta non paucos Doctores, tenetur adultus

in articulo mortis observanda est doctrina numeri præcedētis. Sed præterea observandū est cum Lugo *disp. 7. sec. 13. nu. 276.* non teneri confessarium ad mouere moribūdum de tali obligatione præcepti charitatis; quia ea obligatio est incerta, cum graves Doctores eam negent, unde propter eam non oportet scrupulis implicare moribūdum, & forsam exponere periculo morali peccandi, quapropter consultius erit ad actus charitatis elicientiam suaviter, & prudenter inducere, quam de ipsius obligatione commonescere.

94 Pro maiori autem declaratione eorum, quæ diximus in 91. nota communem doctrinam asserentē licere cui libet operari iuxta opinionem probabilem, relicta etiā probabiliori, aut certa, cōmuniter limitari in his, quæ spectant ad sacramentorum valorem, sed ut dicta limitatio teneat, inspiciendum est, an opinio probabilis asserat licere hoc modo confici sacramentum, an vero asserat hoc sacramentum hoc modo cōfectum validum esse, si primo modo se gerat opinio

po-

potest quilibet eam sequi, sicut in alijs materijs; eo enim ipso, quod non posset quis eam sequi, falsum esset, quod probabilis erat opinio. Si vero 2. modo se gerat opinio, vera est exceptio, quamvis non multum necessaria; si enim opinio non asserit, quod licet hoc modo conficere sacramentum, sed solum quod sic cōfectum valet, de se est clarum, quod illa opinio nō præbet mihi licentiam conficiendi tali modo sacramentū. Unde quando Doctores cōtrovertunt, quando uti possimus opinione probabilis in materia sacramentorum, controvertere solum debebant, quādo ex opinione probabilis quoad valorem possit opinio probabilis quoad licitum inferri; quidquid autē de hoc modo loquendi sit.

95 Iuxta veriorem sententiā modo dicendum, quod quocumque adest via probabilis validè conficiendi sacramentum, & simul adest alia via certa, illicitum est iuxta eam opinionem probabilem sacramentum conficere; quando autem non adest alia via certa, sed solum alia probabilior, quamvis expediens sit probabiliorē sequi; videtur tamen satis pro-

babile, quod asserit Sancius in *selectis disp. 44. num. 1.* quod licite possit confici sacramentum iuxta minus probabilem opinionem. Ratio est, quia cum utraque opinio sit fallibilis, maior certitudo, quæ in probabiliori invenitur, non potest esse tanta, ut sufficiat ad inducendum præceptum de illa sequenda. Quando vero non adest via certa, & vrget sacramenti necessitas, illud confici potest iuxta opinionem probabilem de illius valore, imo etiam in dubio sub conditione. Ratio est, quia dum non adest via certior, melius est succurrere probabiliter proximo, quam nullo modo; & Sacramenti irreverentia vitatur per opinionem probabilem, vel solam, ut vult P. Vazquez, cum alijs, 1. 2. *disp. 63. cap. 2.* vel saltem per illam cum proximi necessitate coniunctam, ut tenet cōmunis sententia. In casu autem, in quo adest dubium, & non probabilitas, ad omnino excusandam irreverentiam sacramenti debet sub conditione conferri. An autem post decretum SS. P. N. Innocentij XI. aliquid reformandum sit ex dictis in hac quæstione, & præcipuè in hoc,

82

& præcedenti num. constabit ex dicendis quæstionibus sequentibus præcipue *an. 117.*

Quæst. V. Explicatur prima propositio damnata in decreto SS. P. N. Innocentij XI.

96 **D**IE 2. Martij anni 1679. prodijt decreto SS. P. N. Innocentij XI. damnantis 65. propositiones. Quarum prima, quia concernit doctrinam traditam quæst. præced. & alias valde deservit pro alijs in toto hoc tractatu eradendis, est in præfenti subijcienda, & pro maiori lucc eorum, quæ docuimus, ac docebimus, explicanda. Est ergo ea prima damnata propositio. *Non est illicitum in sacramentis conferendis sequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiore, nisi id vetet lex, convectio, aut periculum gravis damni incurrendi. Hinc sententia probabilis tantum utendum non est in collatione Baptismi, Ordinis Sacerdotalis, aut Episcopalis.*

97 Hanc autem propo-

tionem sic in Castellana transfert linguam Licenciatius D. Martinus Brezmez Diez de Prado in suo Theatro morali part. 2. propositione 1. n. 1. Dos cosas dice esta propositio. La primera es: *No es illicito en el dar los sacramentos seguir la opinion probable acerca del valor del sacramento, dexada la sententia mas segura; sino es q lo vede la Ley, el contrato, o el peligro de incurir grave daño. La segunda es: De aqui se sigue, que no se ha de usar de sententia solamente probable, en la colacion del Bautismo, del Orden Sacerdotal, o Episcopal.*

98 Prosequitur deinde n. 2. sic. * Esta segunda parte es cierta, y la defienden comunmente los Doctores Moralistas. Y la razon es clara: porq si vno usara de sententia solamente probable (dexada la mas segura) en la colacion del Bautismo, del Orden Sacerdotal, o Episcopal, se ponía a peligro de que el Bautismo, el Orden Sacerdotal, o Episcopal, fuesse nullos de lo qual se seguiria gravissimos daños: porque sino quedaba

daba Bautizado, era incapaz de recibir los demas Sacramentos, &c. sino quedaba ordenado de Sacerdote, eran las Misas nulas, las absoluciones. * &c. & in margine ait. *La segunda parte de la propositio es verdadera.*

99 Sed mihi secunda pars propositionis damnatæ non minus falsa est, nec minus damnata quam prima. Quamvis enim verissimum sit, quod in illis sacramentis, Baptismi, scilicet, & Ordinis, utendum non sit opinione probabili, relicta tutiore. Tamen propositio, licet id affirmet, præterea, & præcipue affirmat aliud, quod falsissimum, & damnatum est, videlicet, quod in alijs sacramentis præter Baptismum, & ordinem, utendum sit, utive liceat opinione probabili. Quod ex eo constat, quod ly *tantum* non cadit, seu appellat supra ly *probabili*. Ratio est; quia in antecedenti nõ afficitur ly *probabilem* particula *tantum*; sed alia affectione magis ad rem indicata illis verbis, *tutiore relicta*: hoc ergo eodem addito afficiendus est idem terminus in consequē-

ti, & non eo adverbio, seu modo *tantum*: sed potius ly *tantum* est modus illius propositionis exclusivæ: *Utendum non est, & facit propositionem exclusivã tertij generis, qualis est ista: tantum homo non currit.* Unde sicut hanc in meo cursu Trinitario num. 191. dixi exponi debere sic: *homo nõ currit, et omnia alia præter hominẽ, currunt*: sic prædicta exclusiva *sententia probabilis, tantum utendum non est in collatione Baptismi Ordinis Sacerdotalis, aut Episcopalis*: sic exponi debet: *in collatione Baptismi, aut ordinis opinione probabili utendum non est, et in omnium aliorum sacramentorum collatione opinione probabili utendum est* (subintellige *tutiore relicta*) hæc autem propositio exponens est evidenter falsa, evidenterque damnata in dicta prima propositione, ac proinde, exponibilis, quæ est secunda pars propositionis damnatæ.

100 Et quidem si dicta secunda pars esset omnino vera, & nullatenus damnata, ut in-

rellexit Licenciatus Martinus Brezmez, ad quid primæ in decreto subiungeretur? Certe ad nihil, cum omnino sit distincta à prima parte, nec ad illius complementum pertineat, aut explanationem. Si vero sit pariter damnata, merito hic apponitur, utpote doctrinam falsam, & cum prima parte connexam, veluti antecedens cū consequenti, continens, & nō minus clare damnatione dignam, quam prima pars, quæ vicem antecedentis gerit respectu illius. Sed hæc indicasse sufficiat; sufficient enim dicta, ut, vel summulista, sensum dictæ secundæ partis propositionis primæ damnatæ intelligant; & non minus eam secundam partem damnatam esse, quam primam.

101. Nota tamē, quod sententiæ, aut mihi potius æquivo- cationi Licenciati Prado, annuit P. Fr. Iacobus de Corella in sua praxi Confessionarij tractat. 2. proposit. 1. dum secundam partem dictæ primæ propositionis sic construit, aut in Castellanam linguam vertit. *Por esto no se ha de usar de opinion solamente probable en la colacion del. Baptismo, Orden*

Sacerdotal, ò Episcopal. Nobis autem consonat M. Lumbier dum eadem secundam primæ propositionis partem sic vertit. De aqui solamente se debe dexar de usar de la sentencia probable en la administracion del Baptismo, Orden Sacerdotal, ò Episcopal.

102. Pro explanatione ergo dictæ propositionis notandū dupliciter esse posse illicitam administrationem sacramenti alicuius, utendo in ea, sententia probabilis de valore illius. Primo, quia est contra reverentiam debitam sacramento; quia illud exponere frustrationi irreverentia est: cumque opinio probabilis, titulo etiam probabilitatis non eximatur ab eo quod est sacramentum frustrationi; & nullitati exponere, nō effugit irreverentiam, ac proinde eius usus licitus esse non potest. Secundus titulus est lex charitatis, & iustitiæ erga proximum, cui ex charitate, & sæpe ex iustitia, debemus succurrere per sacramenta, certiori modo, quo possumus: vnde, dum ei ministratur sacramentum iuxta opinionem probabilis, relicta tutiori, exponitur ipse pericu-

lo carendi Sacramento, & eius fructu: quod grave peccatum est contra legem charitatis, & iustitiæ in his, ex qui officio tenentur.

103. Hoc supposito, P. Lumbier in huius propositionis explanatione num. 13. M. Hozes, *ibid. n. etiam 13.* & Torrecilla *tract. 1. consult. 1. n. 59.* asserunt utroque isto titulo damnari dictam propositionem, quia utroque illicitum est Sacramenta ministrare iuxta opinionem, probabilem de valore, tutiore relicta. Ego verò clarius loquendo.

104. Existimo 1. damnari propositionem ex 1. titulo irreverentiæ Sacramenti. Vnde, qui diceret nunquam esse licitam administrationem Sacramenti alicuius iuxta opinionem probabilem propter periculum damni proximi; fore tamen licitam, si solum attendetur ad Religionem Sacramenti debitam, expresse, & formaliter iudicari deberet, contra venire damnationi.

105. Secundo existimo, quod ea propositio non damnatur formaliter titulo damni proximi, cui ex charitate, aut iustitia teneatur occurrere. Minus ter Sacramenti, illud nullitati nō

exponendo. Ratio est, quia propositio damnata nō dicit, quod quando lex verat, aut conventio, aut periculum gravis damni incurrendi, sit licitus usus opinionis probabilis, ut patet ex eius tenore, sed potius tunc illicitum esse fatetur: ergo in ea propositione talis usus non damnatur, quia damnari non potest, quod non asseritur.

106. Tertio existimo æquivalenter, aut eminenter damnari dictum usum probabilitatis, quando ex illo legi, aut conventioni contravenitur, vel ad est periculum gravis damni incurrendi. Ratio est, quia ideo nō damnatur in ea propositione, quia in ea nō includitur, cum verò aliud, quod includitur in ea minus damnabile, dānetur, sequitur, quod à fortiori damnare tur, si in ea includeretur. Vel aliter: clarius apparet illicitum exponere nullitati Sacramentum, quando id est contra expressam legem, aut conventionem, aut sequitur grave damnum, quā in casibus alijs, in quibus nihil istorum interveniat, sed sola irreverentia, quæ fit Sacramentis illud nullitati exponendo: sed hoc secundum damnatur

in dicta propositione: ergo illud primum, si in ea contineretur, damnaretur à fortiori. Illud ergo non fuit damnatum formaliter, quia necessaria non fuit damnatio, ut tanquam falsum rejiceretur; plura namque evidentius falsa sunt, quæ continentur in decreto, non damnantur; quia, eo ipso, quod evidentius falsa sunt, opus in eis non est damnatione. Nostram hanc intelligentiam damnationis expresse tenet M. Thyrsotom 3. select. disput. 42. sect. 3. num. 16.

107 Non me latet, quod quidam Neothericus in M. S. asserit probabilem adhuc esse sententiam asserentem illicitum quid esse usum opinionis probabilis circa Sacramenti valorem non ex irreverentia, quæ fiat Sacramento, sed ex alijs titulis prohibitionis charitatis, aut similibus. Quod sic ex ipso probari potest. Damnatio propositionum est odiosa: ergo strictè est interpretanda: ergo id precise debemus asserere damnatum in quavis propositione, quod sufficit ad eam falsificandam: sed ad falsificandam propositionem asserentem illicitum non esse in Sacramentis

conferendis sequi opinionem probabilem de valore sacramenti, relicta tutiore; nisi id veteri lex, cõventio, aut periculum gravis damni incurrendi, non est necessarium asserere, quod ea uti opinione probabili sit illicitum ex præcissa irreverentia, quæ fit Sacramento: ergo nõ debemus damnare, & falsam, improbabilem, & scandalosam reputare sententiam asserentem ex præcissa irreverentia Sacramenti eum usum illicitum non esse. Probat minor: ad falsificandam illam propositionem sufficit, quod, præter tres titulos assignatos in ea, ut talis usus opinionis sit illicitus, assignemus alium quartum, ex quo illicitus, esse possit: sed possumus assignare quartum, quin ille sit irreverentia, quæ fit Sacramento: ergo non est necessarium hanc designare, ut falsa sit propositio damnata. Minor probatur. Primus titulus in propositione designatus est lex, secundus conventio, tertius periculum gravis damni: sed possumus pro quarto designare periculum damni levis: ergo hoc designato, falsa redditur propositio damnata, ac proinde, ut falsa reddatur necessarium nõ est

est designare irreverentiam, quæ fit Sacramento, consequenterque, quod ex ista præcissa talis usus reddatur illicitus, asserere non cogimur: eo autem ipso, quod id asserere non cogamur, possumus asserere non reddi illicitum, & hoc erit probabile post damnationem, sicut erat ante illam.

108 Quod autem, quando in usu opinionis probabilis circa valorem datur periculum damni levis, sit usus illicitus, patet, quia, ut aliquid sit illicitum sufficit, quod sit peccatum veniale, & sicut proximum exponere periculo gravis damni est peccatum mortale, non est cur veniale non sit illum exponere periculo damni levis.

109 Quod deinde possit contingere, quod in usu opinionis probabilis de valore, relicta tutiore, detur periculum damni levis probat ex Cardinali de Lugo disp. 19. de pœnit. iudicante, quod ministrare sacramentum pœnitentiæ semel, aut iterum cum periculo nullitatis non est pœnitentem gravi damno exponere, si extra articulum mortis contingat, quia poterit iterum confiteri secunde, & tunc remittetur indirecte

peccata huius confessionis, si forte nõ fuerint remissa. Quæ doctrinam concludit Cardinalis de Lugo l. c. n. 30. per hæc verba: * Licet utilius esset pœnitenti, sacramentum recipere absque illo qualicumque periculo; non tamen tenetur etiã ex charitate Minister dare sacramentum cum omni utilitate, & securitate possibili, ut notavit Petrus Lorca 1. 2. disp. 38. memb. 2. Vnde dicit, quod non peccaret mortaliter Sacerdos, qui petenti communionem, daret hostiam probabiliter consecratam, si non frequenter; sed semel, vel iterum id faceret, quod idem admittit de absolutione data, iuxta opinionem probabilem. * Ita Cardinalis.

110 Sed prædicti Neotherici doctrinam falsam esse mihi persuadeo: nec eam audere probabilem indicare; non autem eam damno, ut improbabilem, sed alijs eius committo censuram. Quod autem falsa sit, sic probo. Quamvis sufficiat unus titulus usus illiciti opinionis probabilis, præter tres assignatos in propositione damnata, ad hoc, ut ipsa merito damnetur: ille titulus non debet esse, quem Neothericus ille cogita-

gitare voluit, aut quem alius poterit cogitare; sed potius ille, qui verisimiliter occurrit Pontifici, dum propositionem damnavit. Sed verisimiliter occurrit titulus irreverentiæ sacramentij; cum, præter tres titulos illiciti usus, in propositione damnata admissos, sub lite inter DD. esset, an addendus esset quartus irreverentiæ sacramentij; an non: affirmaretque addendum communis sententia, & paucorum sententia negaret: ad hunc ergo inspexisse Pontificem credere debemus, & non ad cogitatum à Neotherico, de quo communiter non disputat DD. agentes de usu opinionis probabilis, & qui, dato, quod esset titulus, difficile satis est, quod sit quartus, cum videatur in tertio contineri. Qui enim existimat proximum exponere periculo gravis damni graviter illicitum esse, implicite affirmat esse illicitum leviter, aut venialiter illum exponere periculo damni levis. Hæc sufficiant contra Neothericum istum, quamvis alia multa possent facile coacerbari.

III Vfus ergo opinionis probabilis, qui, ut illicitus ob reverentiam sacramenti dam-

natur in prima propositione est usus cuiuslibet opinionis verisimilis circa materiam, & formam sacramentorum, & intentionem Ministris; quia hæc, cum ex institutione Christi ita necessaria sint, ut ab Ecclesia suppleri non possint, non possunt praticari iuxta opinionem probabilem, quando adest alia tutior, quin nullitati exponatur sacramentum: quod præterquam illicitum esse solet, quia contra legem, aut consuetudinem Ecclesie, vim legis habentem, & contra proximi charitatem illum fructus Sacramenti privationi exponendo: est etiam illicitum, quia contra reverentiam est Sacramenti.

III Inquires tamē an damnatio primæ propositionis dānet etiā istam. * Mortale nō est, sed veniale tantum, in sacramentis conferendis sequi opinionem probabilē de valore sacramenti, relicta tutiore; nisi id vetet lex, &c. * Hanc quæstionem excitat Licenciarius Prado. Cui respondet n. 6. per hæc verba. * Respondo, que nō la condēna porque solo condēna aquella particula, *non est illicitum*; y el que dize, que peccā venialmente, no afirma, *non est*

est illicitam, sino antes dize, que *est illicitum*. Conque nō estā comprehendida en dicha condēnacion. * Ita Prado, & ex ipso Torrecilla in 2. editione post n. 64. Favor etiam eidē responsioni Neothericus supra n. 107. memoratus; quia locum nō posset habere explicatio ab eo tradita, si in propositione damnata sermo esset de illicito graviter, & non satis esset asserere esse illicitum leviter ad effugiendam damnationem.

III Fateor ego hanc sententiam mihi videri satis probabilem; quia, cum damnatio sit odiosa, satis est, quod eam intel ligamus iuxta proprium, & rigorosum sensum verborū. Hoc tamē non tollit, quod, communiter saltem loquendo, sit peccatum mortale attenda sola irreverentiā, quæ sit sacramento, & multo magis, attenda legē Ecclesie, aut damno proximi; quia si semel ex damnatione supponatur illicitum, cum sit materia satis gravis, potius dīcendū, quod sit mortale, quā veniale. Si tamē aliquando fundamentum probabile inveniat ad excusandam materiam à gravitate, tunc poterit dici esse veniale tantum cum proba-

bilitate sua dā me nci probabiliti proportionata.

QUÆST. VI. ALIQVIBVS
illationibus magis declaratur
dicta prima propositio.

II4 EX dictis quæst. præcedenti colliges i. illicitum esse baptizare in materia probabilis, relicta certa, ut in lixivio, aqua rosacea, & similibus. Similiter est illicitum uti pro forma absolutionis his verbis tantū: *absolvote*, omittēdo, *à peccatis tuis*; quia, licet probabilis sit, quod illa sufficiant, & ista nō sint necessaria; tutius tamen est, quod etiam ista proferantur, ac proinde, etiam secluso præcepto, aut consuetudine Ecclesie, erit mortale illa omittēdo. Vide infra à num. 744. dicenda, quæ easi scripta ante decretum nō minus illi conformantur, quam si post ipsum scripta fuissent. Similiter autem in alijs discurrendū est.

II5 Secundo colliges licitum esse modo, sicut ante Innocentij decretum, usum opinionis probabilis in materia sacramentorum, si talis opinio non versetur circa valorem, sed solū circa alia, quæ ad valorem

non pertinent, sed ad licitā administrationē. Vnde possumus uti opinione probabili asserere in tali, vel tali casu posse dimidiari confessionē. Item opinione negatē debere confiteri circumstantias aggravantes. Item que alijs asserentibus tales, vel tales circumstantias nō debere confiteri, quia probabile est nō mutare speciē, & item probabile, quod dum eam non mutāt, confitendā necessario nō sint. Itē possumus uti opinione probabili, si vere sit probabilis, de quo infra disp. 3. q. 6. quod peccata dubia non debeant necessario confiteri: & similibus alijs. Quod notat P. Torrecilla tract. 1. consult. 1. d. n. 82. & tract. 2. consult. 1. n. 18.

116 Colliges 3. quod etiā si opinio versetur circa formam, aut materiam sacramentorū, si nō sit opinio, an valida sit, vel non administratio sub illa; sed solum, an licita: talis opinionis usus licitus est sicut antea. Vnde sine veniali omitti potest in forma absolutionis: *Misereatur tui, &c.* Et præterea sine mortali omitti possunt in eadē forma verbum *ego*, & verba in nomine *Patris, &c.* Quia quod *Misereatur* omitti possit ab-

que veniali probabilis est, etsi non certum, & quod *ego & in nomine Patris, &c.* sine mortali omitti possint est similiter probabilis, ut suo loco dicemus, quæ non tollunt certitudinem de valore.

117 Addit præterea Neothericus supra memoratus in M.S. condemnationem prædictæ primæ propositionis nō reddere illicitum usum opinionis probabilis versantis non directe circa valorē; sed reflexe circa licitam sacramenti administrationem. Quia propter, si modo etiam, omnibus pensatis, inveniremus opinionē probabilem de licita administratione sequendo opinionem directā minus tutam circa valorem, non esset illicitū ex condemnatione. Oppositā tamē sententiam tenet M. Hozes n. 12.

118 Ego autem doctrinæ Neotherici consentiebam ante condemnationem, ut constat ex nu. 94. & modo etiam post illā cōsentio; addendo tamē, quod tum ante condemnationem, & à fortiori post ipsam difficillimum sit, (& vix credo possibile) quod stante opinione directa de valore sacramēti sub opinione probabili, relicta tutiore, stare possit opinio proba-

bilis reflexa circa licitam sacramenti administrationem.

119 Colliges 4. quid dicendum sit de sententiā Sancijs, quā commemoravimus q. 4. n. 95. Quamvis enim eam ibi dixerimus satis probabilem, modo inclinor, ut asseram, post decretū SS. P. N. Innocentij improbabile esse. Quia in casu, in quo ad est via probabilis conficiendi sacramentū, & via alia non certa, sed probabilior, ut si quis nō habeat materiam certam baptismi, habeat tamen duplicem materiam aliam probabilem, aliam probabiliorē, v.g. aquā rosaceam, & lixivium; cum ea, quæ probabilior est, videatur tutior, iam tunc sequi probabile relicta probabiliori videtur, quod sit sequi probabilem tutiore relicta. Dixi tamē *inclinor*; quia omnino nō damno opinionē Sancijs; sed ad alios iudicium de eius probabilitate remitto; cū enim in dicto casu neutra opinio sit tuta, proprie loquendo, nec proprie tutior dici poterit, quæ probabilior est.

120 Nota tamē obiter, quod aquam rosaceam esse materiā probabilem baptismi supposui, & lixivium probabiliorē. Hoc secundum tenet N. P. Leander

co. 1. tract. 2. disp. 2. q. 9. Primū verò, scilicet, quod sit materia probabilis aqua rosacea, tenent M. Thyrsio disp. 41. de pœnit. n. 26. & apud ipsū Tannerus, & Lugo, & idem supponunt in huius propositionis explicatione M. M. Hozes, & Lūbier, ille n. 9. iste vero n. 23. atque etiam P. P. Iacobus de Corella, & Martinus de Torrecilla, ille n. 6. iste v. n. 67. Istam tamen probabilitatem negat N. P. Leander l. c. q. 14. & 15. Sed ad explicationem sententiæ Sancijs, parum interest, quod ei sententiæ de aqua rosacea probabilitatem gratis dederimus; aut quod ei extrinsecam saltē modo concedamus. Hac tamen supposita probabilitate erit obligatio in casu necessitatis extremæ, in quo alia nō datur materia, in illa sub conditione baptizare.

121 Reliqua, quæ dixi eodem nu. 95. locum habent etiā post decretū, tantummodo que notandum, quod ibi memoravi sententiam P. Vazquez, & aliorum asserentium, quod in casu necessitatis excusetur sacramēti irreverentia per opinionem probabilem solam, quamvis eā ibi nō approbaverim; modo autem

tem ad incudem eam revocādo cenſeo improbandam poſitive eſſe poſt Innocētij decre- tum, quia ea eſt, quæ præcipue, aut vnice in prima eius propo- ſitione damnatur.

122 Quinto colliges ſimi- liter circa dicta quæſt. 4. quod non eſt contra damnationem ſententia à nobis tradita, quod neceſſariū non ſit accedere ad ſacramentum pœnitentiæ cum contritione, aut cum attritione exiſtimata contritione; ſed ſuf- ſiciat pura attritio i. quia vt di- cebā ibid. n. 89. ea noſtra ſentē- tia nō eſt tantū probabilis, ſed certa: vnde eā ſequi non eſt ſe- qui ſententiam probabilem, de qua eſt ſermo in propoſitione damnata, ſed certam.

123 Præterea, dato, quod ea noſtra ſentētia nō eſſet om- nino certa, adhuc in damnatio- ne non cōprehenderetur. Quia in propoſitione damnata nihil dicitur de ſuſcipientibus ſacra- menta cū opinione, ſed de mi- niſtris, vt patet ex illis verbis, *in ſacramentis conferendis, &* tenent M. Hozes in explicatio- ne huius propoſitionis n. 5. & 9 P. Corella ibid. n. 9. & P. Torre- cilla n. 95. Dolor autē cōtriti- onis, aut attritionis non ſe tenet

ex parte Miniſtri; ſed ex parte ſuſcipiētis. Quod adhuc eſt ma- gis notatu neceſſariū pro alijs opinionibus, quæ verſatur cir- ca diſpoſitionē pœnitentis, ve- luti, quod ſufficiat, quod attri- tio præcedat abſolutionē, nec requiratur, quod præcedat cō- feſſionē. Quod vnus dolor ſuf- ſiciat aliquando, ſeu in aliquibus caſibus pro duplici cōfeſſione. Quod ſufficiat dolere de pec- catis omnibus cōfuſe vnico do- lore, & non ſit neceſſariū de ſin- gulis habere ſingulis dolores. Hæ enim, & ſimiles aliæ opi- niones, quæ paſſim occurrunt, poſſunt ad praxim à pœnitēti- bus reduci, licet oppoſitæ tutio- res ſint. Quod expreſſe tenent Doctores citati, & ſi verum nō eſſet in magnas anguſtias redu- cerentur confeſſarij, & in ma- iores pœnitentes. Vnde M. Lū- bier, quia differentiam iſtā in- ter ea, quæ appōnenda ſunt à Miniſtris, & ea, quæ à ſuſcipiē- tibus, non animadvertit, in plu- ribus caſibus dānat vſum opi- nionum reſpectu ſuſcipiētū, vt videri poteſt pag. *mibi* 23. nu. 26. in pluribusque alijs, in quibus illum damnare non au- det, difficulter ſe expedit ab illis.

QUEST.

QUEST. VII. AN IN prædicta prima propoſitione damnatur vſus opinionis probabilis circa iurisdictionem.

124 **R**eſpondeo nō dam- nari. Quia licet à iurisdictione pendeat valor ſa- cramenti, ſicut à materia, & forma, atque intentione Mini- ſtri: eſt tamen diſparitas mag- na, quia tria iſta ita ſunt neceſ- ſaria ex inſtitutione Chriſti, vt ſuppleri ab Eccleſia nō poſſint. Iurisdictionis autem, etſi ad valo- rem neceſſaria ſit, cōfertur ab Eccleſia, & ab ipſa ſuppleri po- teſt, & de facto iuxta commu- nem ſententiā ſuppletur, quan- do opinio probabilis tenet eā dari, ſi forte talis opinio de fac- to, & rei ipſa vera non eſt.

125 Et quidem, vt propo- ſitio aliqua damnatur, vt teme- raria, improbabilis, & ſcanda- loſa, ſufficit, quod talis ſit in ali- quibus caſibus in eius vniver- ſalitate cōprehēſis, quin, quod in omnibus id eveniat, ſit ne- ceſſarium: Cum ergo propoſi- tio damnata vniverſaliter aſſe- rat illicitū non eſſe in alijs ca- ſibus, præter exceptos in illa,

vt opinione probabili circa va- lorem, ſufficit, quod ſit id ſcā- dalolum in opinionibus verſa- ribus circa materiam, formam, & intentionem; quin ſit neceſ- ſarium damnationem exten- dere ad illas, quæ circa iuri- dictionem verſantur; cum dam- natio, vt pote odioſa, reſtringi potius, quam ampliari, petat.

126 Dices tamen, iſta ra- tione ſuaderi poſſe, quod nec damnatur vſus opinionis circa materiam, formam, & inten- tionem; cum ſufficiat, ad falſi- ficandam propoſitionem dam- natam, quod vſus opinionis cir- ca illarum alteram, & non cir- ca omnes, illicitus dicatur. Reſ- pondeo tamen, verum eſſe ad falſitatem vniverſalis ſufficere vnus particularis falſitatem. Tamen, quando in pluribus particularibus eadem ratio mi- litat, in omnibus illis falſificari eſt dicenda, quando falſa eſſe definitur, non tamē ita in alijs, in quibus eadem nō militat ra- tio. Cum ergo in materia, for- ma, & intentione eadem mi- licet ratio, quod, ſcilicet, ſint inſtituta à Chriſto Domino, & ſi deficiant, non poſſint ab Ec- cleſia ſuppleri, in omnibus illis, aut in earum nulla, eſt iudicā-

D;

us

duſ prohibitus, veluti eſcanda-
loſus, &c. vſus opinionis proba-
bilis, relicta tutiore. Cumque
dixerimus in iurisdictione aliã
eſſe rationem, ad eam non de-
bet extendi.

127 Sed dices iterũ, quam-
vis fateamur, quod Eccleſia po-
teſt iurisdictionẽ ſupplere, pro-
deſt id parum, ſi de facto eam
non ſupplet: ſed non eſt certũ,
quod eam ſuppleat ratione opi-
nionis probabilis: ergo adhuc
manet ſacramentum pœnitenti-
æ nullitati expoſitum, ſi con-
feratur cum iurisdictione tan-
tum probabilis. Si autem expo-
natur nullitati ſacramentum,
adhuc ſecluſo decreto Inno-
centij, id videtur illicitũ, prop-
terea, quod pœnitens exponatur
periculo carendi ſacramen-
ti fructu. Minor, in qua poteſt
eſſe difficultas, conſtat: quia
graviſſimi Doctores apud Dia-
nam pluribus in locis, præſer-
tim *part. 9. tract. 7. reſol. 57.*
tenent in dicto caſu non ſup-
pleri ab Eccleſia iurisdictionẽ:
& hanc ſententiam validis rati-
onibus, fulciri, fatetur, & (quã-
vis ipſe oppoſitam teneat) hæc
aſſerit in praxi non deſeren-
dam. Præterea N. P. Leander
to. 1. tract. 5. diſp. 11. quaſt.

103: quamvis iurisdictionem
ſuppleri aſſermet, id non dicit
tanquam certum, ſed tanquã
probabilius, eodemque modo
ſe gerit Tamburinus *tom. 3.
lib. 5. cap. 4. ſ. 8.* Sive ergo ſit
contra damnationẽ, ſive non,
illicitum erit vti opinione pro-
babili circa iurisdictionẽ: quia
ſi talis opinio ſit falſa, non eſt
certũ, quod Eccleſia ſuppleat
iurisdictionem, ac manet expo-
ſitum ſacramentum nullitati, ſi
forte vera ſit in re ſententia
negans eam ſupplere.

128 Quamvis autem eõ-
muniter Doctores hanc primã
propositionem ab Innocentio
damnataſ exponentes aſſer-
ment caſum hunc de iurisdictione
probabili non cõprehen-
di in damnatione; tamen hanc
contra ſe obiectionem non op-
ponunt; ſed rem totã abſolvunt
dicentes Eccleſiam ſupplere
iurisdictionẽ; tamen, quod hæc
ſuppletio non ſit omnino cer-
ta, non animadvertunt, & ideo
difficultati nunc propoſitæ nõ
ſatiſfaciunt. Sed iã id animad-
vertunt, & difficultatem pro-
poſitam verſant M. Lumbier,
& P. Torrecilla, ille *à num. 27.*
*ad 34: iſte vero tract. 2. con-
ſult.*

Jule. 1. num. 8. ſequentibus.

Et tandem ex eo, quod opinio-
nes probabiles circa iurisdictionem
paſſim practicantur, &
à Doctõribus, vt practicabiles,
docentur, & ex eo, quod ab
Eccleſia tolerentur, putat mor-
aliter certum eam iurisdictionem
cõferre; cum paſſim Doctores
clamet: *Eccleſia ſupplet:
Eccleſia ſupplet,* & in re tanti
momenti videtur Eccleſia cõ-
ſentire, dum oppoſitum nõ de-
clarat. Similiter M. Moya *tom.
1. tract. 1. q. 9. n. 22.* refert, &
approbat ex Verricelli. * Sa-
cerdotem abſolventẽ ex qua-
cumque opinione revera pro-
babili intrinſece, vel extrinſe-
ce, circa iurisdictionem valide
abſolvere, idque moraliter ita
certum eſſe, vt oppoſitum ſit
improbabile, & falſum. *

129 Et quidem ego ob-
ſervavi in N. P. Leandro *tom.
1. tract. 5. diſp. 11. tantum-
modo à q. 37. ad 99.* ipſũ per-
currere viginti quatuor caſus,
in quibus aſſerit poſſe confeſ-
ſarium audire confeſſiones eo,
quod ſufficientem habeat iurisdictionem:
in quibus omni-
bus ea iurisdictione non eſt cer-

ta, etiam apud ipſum, ſed ſolum
probabilis, aut probabilior, ac
proinde in eis oppoſita ſenten-
tia eſt probabilis, & procudur-
bio tutior. Valde autem eſſet
durum aſſerere in omnibus il-
lis ſacramentum exponi fruſ-
trationi, & ob id illicite miniſ-
trari; præſertim, cum earum
plures, aut potius omnes abſ-
que vllõ ſcrupulo à timoratis
etiam, practicentur, teſte Tã-
burino, & alijs apud ipſum *l. c.
n. 3.* vbi, inter alia, ad rem, hæc
habet verba: * Univerſali Ec-
cleſiæ conſuetudine omnes fe-
re Sacerdos (excipe paucos, &
hos nimis timidos, vel indoc-
tos nimis) abſolunt cũ iurisdictione
probabili. * Ne ergo tot
inconvenientibus latus aditus
pateret, deberet planẽ Eccleſia
dictas opiniones non tolera-
re; aut eas ad praxim reduci nõ
poſſe declarare: quare, quod
exprefſe non declarat, & pra-
xim prædictam permittat, mo-
ralem certitudinem præbet
dictæ ſententiæ communi aſ-
ſerenti Eccleſiam ſupplere iurisdictionem
pro caſibus, in
quibus probabilis ſententia eã
dari aſſermans eſt falſa. Quod
præſertim credi debet in hoc
noſtro

postro saculo, in quo alijs inconvenientibus non tanti ponderis, ac istud, nec tam frequentibus, solite Summi Pastores occurrerunt. Quapropter forsam, qui certitudinē dictæ supplementationis negarunt, eam modo concederent, si sub tanta Summorum Præfulum vigilantia tolerari adhuc viderent predictarum opinionum usum. Quare cōsentio Magistris Moyæ, Lumberio, & Torrecillæ, dum aliud à Sede Apostolica non declaratur.

130 Licitus autē vsus opinionis probabilis de iurisdictione cōfirmatur ab aliquibus, tum ante decretum SS. P. N. Innocentij, tum post illud, ex eo, quod Sacerdos habens iurisdictionem probabilem circa mortalia, habet certam circa venialia, & etiam circa mortalia antea confessa: cū ergo pœnitentes plerumque aliquod veniale, aut mortale iam confessum confiteantur; quamvis opinio de iurisdictione circa mortalia sit falsa, non erit invalidum sacramentum, sed validum, quamvis in re nō remittat mortalia directè: iam ergo nō frustrabitur. Nec erit item obligatio repetendi mortalia,

quia ad excusandū ab ista obligatione sufficere sententia probabilis, quod fuerint directè absoluta; quia opinio affirmans non teneri ea confiteri, quia probabiliter sunt directè absoluta, iam nō versatur circa valorem; sed circa integritatem subsequentis confessionis, ac proinde illicitus non est illius vsus iuxta dicta n. 115.

131 Hanc tamen confirmationem locum non habere dicit M. Bernardus de Hozes in huius propositionis explanatione n. 25, quia N. SS. P. Innocentius XI. in decreto de communione quotidiana, quod affert Lumbier tom. 2. suorum opusculorum à pag. 974. & vulgari lingua à pag. 1103. quæ per errorem inscribitur 1203. prohibet confessionem fieri de venialibus simpliciter Sacerdoti, & idem, inquit, dicendum de mortalibus iam confessis propter rationis paritatem.

132 Sed per dictum decretum non annullari confessionem de venialibus, & consequenter à fortiori, nec de mortalibus iam confessis; tenet P. Fr. Jacobus de Corella, in sua praxi pag. 279. num. 198. per hæc verba: * Lo quarto, que

no se cōfessent de peccados veniales con Sacerdote simple. Verdad es; que no anula las tales confesiones; pero haràn mal assi el Sacerdote simple en permitirlo, como el penitente en hazerlo. * Idemque tenet M. Lumbier n. 1518. & latius pag. 1210. quæ potius 1110 dici deberet n. 102. per hæc verba: * A lo ultimo, de que no se cōfessent de veniales con Sacerdote simple, responde la Sagrada Congregacion, que no lo permitan los Ordinarios. El intento, segun supe de vn gran Calificador de Roma: que es el P. Esparça, que se hallò al decreto, no fue que la confession de veniales fue-se invalida, sino prohibir à los Sacerdotes simples, el sentarse à confessar publicamente, en especial en Conventos de Mōjas, como si estuvieran aprobados. Este abuso se pretendiò quitar. Hallarase esto en el fol. 526. de nuestro tomo de proposiciones impresso en Çaragoza año 1683. de donde el decreto no anula la confession, y por lo menos mientras los ordinarios lo permitan, la confession serà valida: pero harà mal el tal Sacerdote simple en po-

nerse à confessar, y el penitente si sabe esto, en confessarle con el. * Ita Lumbier.

133 Hac ergo doctrina supposita, subsistit Confirmatio supra posita. Quia ille, qui iurisdictionem probabilem erga mortalia habet, si audiat simul venialia, habet iurisdictionem certam erga illa, quia si ista adhuc in dicto decreto non tollitur Sacerdoti simplici, à fortiori non tollitur, probabiliter approbato, seu probabilem iurisdictionem erga mortalia habenti. Prohibitio autem, quæ sit simplici Sacerdoti non debet extēdi ad probabiliter habentem iurisdictionem erga mortalia: & dato, quod extenderetur in casu de falsitate opinionis de sua iurisdictione; iam circa valorem absolutionis de venialibus non versaretur opinio probabilis, sed certa: & solū posset versari opinio probabilis circa prohibitionem illi factam, quæ prohibitio, dato, & non admissio, quod ad prædictum, qui proprie nō est simplex Sacerdos, extenderetur, adhuc illicitam eam absolutionem non redderet; quia tunc vteretur opinione probabili circa licitū, qui vsus licitus est, &

minimè in 1. propositione dâ-
natus. Vide infra à n. 744. ad
746. Vbi omnia consona doc-
trina doctrinæ in hac quæst.
traditæ dictavi, & modo hanc
illius immemor scripsi, & post
scriptam vtramvis alteri vicif-
sim cohærere animadverui.

QVÆST. VIII. AN IN
præfata prima propositione
damnata a SS. P. Innocentio
damnetur vsus opinionis pro-
babilis circa valorem in
Ministris Sacramenti
matrimonij.

134 **R**espondet M. Ber-
nardus de Hozes
in huius propositionis explica-
tione n. 31. absolutè damna-
ri, 1. quia propositio damnata
est indefinita: propositio autem
indefinita æquivaleret vniverfa-
li. Secundo quia fit irreveren-
tia. Et tandem quia sequuntur
inconvenientia nullitatis ma-
trimonij. Additque num. 32.
propterea ordinarios non so-
lere approbare dispensationes
matrimonij tantum probabili-
ter validas.

135 Sed ego sub distinc-

tionem respondeo primo, quod
si vsus opinionis probabilis cir-
ca valorem matrimonij sit cir-
ca aliquid necessarium ex insti-
tutione Christi, & ab Eccle-
sia non supplebile, nec dispen-
sabile, illicitus est independen-
ter etiam à damnatione pri-
mæ propositionis propter incõ-
veniens nullitatis non solū sa-
cramenti, sed etiam cõtractus
matrimonij. Post damnationẽ
verò primæ propositionis est
etiam illicitus, propter irreve-
rentiam, non tamen graviter,
sed leviter, ita vt ex hac parte
solum sit peccatum veniale. Et
ratio est, tũ quia sufficit, quod
sit peccatum veniale, vt illicitum
sit, per quod satisfat damna-
tioni, qua damnatur asserẽ-
tes illicitum non esse. Quod
etiam in alijs sacramentis di-
ci probabiliter posse saltem abs-
que eo, quod in damnatione
comprehendatur, diximus nu.
113. Dato tamẽ, quod in alijs
sacramentis sustineri non pos-
sit, quod ea irreverẽtia sit tã-
tum levis, & peccatum venia-
le; id tamen debet speciali ra-
tione dici in matrimonio; quia
Ministri eius non sunt conse-
crati, qua ratione satis com-
munis sententia docet, quod-

quam-

quamvis Sacerdos Ministrans
aliquod sacramentum immor-
tali, peccet mortalitèr; contra-
hentes tamen matrimonium in
mortali, præcisse vt Ministri,
probabilius non peccant mor-
talitèr, sed venialitèr, de quo
vide meum compend. oper. N.
P. Leandri n. 364. ergo simili-
ter dici potest, quod etiam si
Sacerdos vtens opinione pro-
babili in administratione ali-
cuius sacramenti mortalitèr
peccet, non sic mortalitèr pec-
cent Ministri sacramenti ma-
trimonij similiter vtentes opi-
nionem probabili.

136 Respondeo deinde 2.
quod, si vsus opinionis proba-
bilis sit circa valorem in ma-
teria, quæ suppleri, aut dispẽ-
sari potest ab Ecclesia, nec an-
te decretum Innocentij, nec
post ipsum est illicitus. Ra-
tio est: quia, quando vsus opi-
nionis probabilis est circa iuri-
sditionem, licet ab illa vere de-
pendeat valor sacramenti pœ-
nitentiæ, licitus est, quia casu,
quo ea opinio sit falsa, Ecclesia
supplet iurisdictionem: ergo si-
militer in matrimonio, quando
vsus opinionis est circa rem ab
Ecclesia supplebilem, aut dis-
pensabilem, si forte opinio, est fal-

sa, suppletur ab Ecclesia defectus,
aut dispẽsatur. Quare enim
Ecclesia supplet iurisdictionẽ?
Vtique eam supplet, quia po-
test. & velle censetur, ne sa-
cramentum exponatur nulli-
tati, & sic illi fiat irreverẽtia,
& fructu illius priventur fide-
les: hoc autem militat etiam
in matrimonio; potest enim Ec-
clesia supplere defectum; cum
de casu, in quo potest, loqua-
mur modo, & censetur velle;
quia alias non solum privarẽ-
tur fideles fructu gratiæ sacra-
mento matrimonij respondẽti,
sed innumera etiam sequerentur
peccata materialitèr fal-
tim talia, si opinio esset falsa.

137 Confirmatur: quia,
quando in iudicio contenditur
de nullitate alicuius matrimo-
nij, si adsit opinio probabilis
pro valore, quamvis adsit pro-
babilior, aut longe probabilior
pro nullitate, iudex debet sen-
tiam ferre in favorem matri-
monij in dicendo illud fuisse va-
lidum, vt cum alijs docet P.
Thomas Sanchez *lib. 1. de ma-*
trim. disp. 18. n. 7. Non posset
autem illud declarare validũ,
si validum non fuisset, nec va-
lidum esse potuit, si sententia
probabilis de eius valore erat
for-

forte falsa, nisi Ecclesia supple-
ret defectum: ergo dum Eccle-
sia disponit, quod sententia in
favorem Matrimonij proferat-
ur, supponit ab ipsa suppleri,
& dispensari pro casu, in quo
opinio sit falsa, quidquid sup-
plere, & dispensare potest.

138 Ad fundamenta au-
tem M. Hozes quatenus con-
tra nostras respersiones militat,
suo ordine respondeo. Ad pri-
mū fateor propositionem dam-
natam esse universalem, & id
colligitur ex ipsa exceptione;
quia *exceptio firmat regulam
in contrarium in casibus nō ex-
ceptis*. Sed potius ex eo, quod
universalis sit sequitur, quod
ut sit falsa temeraria, & scan-
dalosa sufficiat, quod in aliquo
casu ex comprehensis in eius
universalitate usus opinionis
probabilis sit illicitus ita, ut eū
asserere non illicitum sit falsū,
temerarium, & scandalosum,
ut dicebamus sup. num. 125.
Vnde deficit istud fundamen-
tum, quia sufficit, quod in alijs
Sacramētis sit illicitus usus opi-
nionis probabilis, & non pro-
batur talis in Matrimonij Sa-
cramento, nisi rursus probetur,
quod in eo militat eadem ra-
tio, ac in alijs, iuxta dicta cita-

to num. 125. & seq.

139 Sed quamvis fatear
propositionem damnatam esse
universalem, sentio male id pro-
bāri à M. Hozes ex eo, quod
propositio indefinita universa-
li æquivalet; hoc enim est fal-
sum absolute, & solummodo
verum, quod in materia neces-
saria æquivalet universali, &
in materia contingēti æquiva-
leat particulari, ut cum cōmuni
sentētia dixi in meo cursu Tri-
nitario nu. 128. propositio autē
damnata est in materia cōtin-
genti. Quare ego aliter, melius
summūlisticis regulis utendo,
probo propositionem damna-
tam esse universalem sic: pro-
positio indefinita in materia
contingenti æquivalet particu-
lari: ergo illa propositio *est illi-
citur in Sacramētis conferē-
dis sequi opinionem probabi-
lem, &c.* est particularis, ut po-
te, indefinita, & in materia cō-
tingenti. Nunc sic: propositio
quævis affirmativa, si ei præpo-
natur negatio, redditur nega-
tiva, & insuper, si particularis
erat, redditur universalis: ergo
cū prædictæ propositioni præ-
ponatur negatio, dum dicitur
non est illicitum, ea redditur ne-

gari-

gativa, & universalis. Sed ex
hoc, ut iam dixi, non inferitur in-
ferentum M. Hozes, sed potius
oppositum. ¶ in meo cursu nu.
177. & 182.

140 Ad 2. & 3. fundamē-
tum eiusdem M. respondeo fie-
ri irreverentiam sacramento
Matrimonij in usu opinionis
probabilis circa materiam ab
Ecclesia non supplebilem, &
similiter in eo casu inconveniē-
tia sequi; secus quando opinio
versatur circa materiam sup-
plebilē; quia tunc Ecclesia sup-
plet, quo vitatur nullitas, & cō-
sequenter irreverētia, & incon-
venientia ex nullitate sequuta.

141 Id verò, quod addit de
dispensationum approbatione
credo omnino falsum esse; quia
si ordinarij, ut approbarent dis-
pensationes requirerent evidē-
tiam de valore illarum, & non
illis satis esset probabilitas, in-
numeras reprobarent. Et utinā
in omnibus, quæ approbāt, pro-
babilitas valoris earum reperi-
retur. A me etenim quæsitum
fuit circa annū 1684. de qua-
dam dispensatione, quam ordi-
narij approbaverat, & matri-
monium iam virtute illius con-
tractum erat an valida foret:
erat autem dispensatio, ut con-

traherent supplicantes, qui af-
fines erant in 1. & 3. gradu li-
neæ transversalis, & in petitiō-
ne dispensationis tantummodo
gradus 3. declaratus fuerat.
Ego autem dixi esse certè nul-
lam, & quia res erat publica,
debere contrahentes separari,
usque dum nova dispensatio ob-
tineretur, & ita factū est, quia
res ita est clara, ut nullus post
meam respersionem de illius
certitudine dubitaverit. Sed ex
hoc argumentum non deduco,
quia est casus singularis; iterū
tamen credo, quod dispensa-
tiones probabiliter validas so-
leant ordinarij approbare, &
quod si solum approbarent cer-
te validas, multas reprobare
deberent.

142 Post dicta in hac quæ-
stione vidi secundam editionē
consultori in moralium P. Mar-
tini de Torrecilla, & tunc ma-
iori ex parte dictis à nobis; ait
enim *erat. 1. consult. 3. num.
122.* * Lo otro, porque en di-
cha proposicion condenada no
se incluye, ni se condena el no
seguir la opinion mas segura en
punto de dispensacion, como
ni el no seguir la mas segura en
punto de jurisdiccion: pues la
Iglesia puede suplir la dispen-
sacion

facion, como la jurisdicion, y se presume que la suple siempre que se vñ de opinio probabile; y que esta, alsí como da jurisdicion, dà tambien dispensacion. * ita Torrecilla.

**QVÆST. IX. ALIQUA
dubi de contritione, &
attritione resoluuntur.**

143 **P**rimum dubium est, an ad valorem, & fructum Sacramenti poenitentiae debeat dolor contritionis, aut attritionis habere determinatam intensiorem. Respondetur negativè cum nostro *P. disp. 7. q. 18. Lugo disp. 5. sec. 7. n. 84.* & Suarez *disp. 4. sec. 4.* Unde dolor etiam remissus sufficit, non solum ad attritionem, sed etiam ad contritionem, ut constat ex dictis *q. 2. à n. 67.* quod etiam verum est, quamvis dolor sit vnicus, & singularis, & peccata plura, & gravissima; cum enim quodcumque mortale peccatum gratiã etiã intensissimam expellat, sic dolor quantumcumque remissus, si ad essentiam contritionis, aut

attritionis cū sacramento perveniat, quæcumque peccata expellere debet. Dolor autem singularis potest ad plura peccata se extendere, quia vel potest de omnibus in particulari, si memoriã occurrant, vno actu dolere, vel si non occurrant, potest in confusio dolere de omnibus peccatis, vel denique si vnum occurrat, potest de illo dolere sub motivo omnia alia comprehendente; quæ ratione talis dolor extenditur virtualiter ad omnia. Unde poenitens actum doloris potest elicere ante, vel potest examen, vel in medio examinis, quia quocūque modo ex his ita fieri potest, ut omnia peccata comprehendat, & sic videtur à poenitentibus praticari. *ψ. Tambur. lib. 1. met. b. confes. cap. 1. num. 4. & 5.*

144 Unde colliges non esse necessarium magis dolere de graviore peccato, cum de quocumque sufficiat valde remissus dolor; unde dum ad maiorem dolorem de graviorebus culpis nos hortantur Patres Sancti, solum intendunt denotare, nos ad illum teneri ex decencia, non autem ex præcepto. Unde dolor non debet propor-

tionari

tionari peccato quoad intensiorem, sed solum, quo ad essentiam, & ideo debet esse summus, & apreciativè, non tamen summus, nec magnus intensivè.

145 Secundum dubium est, an necessaria sit ad contritionem determinata doloris duratio. Respondetur, minimam etiam durationem sufficere, si minima datur. Ratio est, tum quia oppositum nulla potest ratione suaderi. Tum etiam, quia cōtritioni est promissa in scripturis remissio peccatorū, quin vnaquam mētio fiat alicuius durationis, aut intensiōis, sed potius quamcumque sufficere denotatur. Sic noster *P. disp. 7. q. 19. Lugo disp. 5. sec. 7. n. 88.* & Suarez *disp. 4. sec. 5.*

146 Tertium dubium est, an ad valorem, & fructum Sacramenti poenitentiae dolor debeat præcedere confessionem. Respondetur cum Lugo *disp. 14. sec. 2.* Amico *disp. 12. sec. 4.* & cum nostro *P. disp. 7. q. 3.* Moya *disp. 5. q. 10.* Arriaga *disp. 37. sect. 2.* & cum communi sententia contra Conink, & alios à nostro *P.* relatos necessarium non esse, quod dolor

præcedat confessionem. Probat^{ur} responsio ex communi praxi; sæpe enim poenitentes post confessionem factam dolorem eliciunt, & ad illum eos hortantur prudentes confessarij. Nec sufficit si dicas, tunc vno verbo repeti confessionem, dum poenitens dicit, se absolutionem desiderare. Nam contra est, quia frequenter nec vnum verbum dicunt, nec de eo sunt solliciti prudentes confessarij.

147 Sed objicies: dolor debet fieri sensibilis per confessionem; sed non potest fieri sensibilis per confessionem, quæ illum præcedit: ergo dolor elicitus post confessionem non sufficit ad hoc Sacramentum. Minor probatur; quia confessio solum potest significare dolorem, quatenus est causa cōfessionis; sed dolor subsequens cōfessionem, non est confessionis causa: ergo non potest per confessionem significari. Cōfirmatur: quia si sufficeret dolor confessionem subsequens, posset quis per modum historiæ sua peccata narrare, & postea mere interne dolere, & sic absolvi; quod omnino videtur falsum.

148 Respondetur ad hoc argumentum permittendo maiorem,

io rem, quia quamvis dolor per confessionem possit fieri, & cōmuniter fiat sensibilis, tamen potest etiam per lacrimas, aut alia signa sensibilis fieri; & negando minorem, ad cuius probationem, nego etiam maiore; quia confessio non solum potest significare dolorem, quatenus est ipsius causa, sed etiam quatenus procedit ab eadem causa, ac ipsa confessio, videlicet, à voluntate recipiendi Sacramentum pœnitentiæ; eo enim ipso, quod quis vult confiteri, vult etiam omnia necessaria ad sacramentū ponere, & consequenter dolorem, sive ante, sive post confessionem; sicut autem confessio potest significare dolorem paulo ante habitū, sic poterit significare dolorem paulo post habendum.

149 Ad confirmationem autem responderi poterat ex Amico *disp. 14. sec. 4. in. 62.* concedendo sequelam, & negando illius falsitatem. Ait utique Amicus sufficere ad hoc sacramentum confessionem factam sine proposito dolendi adhuc post confessionem; & nu. 65. ait in huius conclusionis confirmationem, quod si quis ebrius, aut freneticus narret

omnia sua peccata legitimo ministro, & postea sui compos factus advertat se ea narrasse sufficere, ut absolvi possit, quod habeat voluntatem ea peccata subiiciendi clavibus, & quod habeat dolorem.

150 Sed certe, si P. Amicus tantum contenderet, quod confessio facta sine dolore, & sine proposito dolendi poterat huic sacramento deservire, mutata voluntate, & dolore concepto, dum tamen talis confessio dum fiebat, fieret per modum accusationis, non multum mihi displiceret; sed displicet valde cum meram narrationē adeo alienam à ratione accusationis, ut etiam sine usu rationis sit facta, sufficere existimat. Qua propter existimo confessionem factam per modum hystoriæ, aut narrationis, non posse huic Sacramento deservire per solam mutationē voluntatis, quia cum hoc Sacramentum fiat per modum iudicij, accusatio debet precedere, & non sola accusationis voluntas. Fateor tamen, quod, qui narravit peccata per modum hystoriæ, non tenebitur ea repetere de verbo ad verbū, si d. si cōfessarius illorum recordatur,

cur, sufficere, si dicat: *accuso me de narratis; aut, peto à te, ut de peccatis, quæ tibi retuli, me absolvas;* quia hoc modo sufficienter se de novo accusat de omnibus illis. Vnde ad confirmationem respondendum est aliter, scilicet, negando sequelam propter rationem nuper attackam.

151 Doctrinā numeri præcedētis tenet aut potius supponit Lugo *disp. 14. sect. 4. nu. 45.* quamvis expressè defēdat, quod dolor sufficiens ad sacramentum pœnitentiæ nō debet necessario procedere ex intentione recipiendi sacramentum; ait namque necessarium non esse, quod omnes partes sacramenti ponantur ex intentione conficiendi sacramentum, sed solum illæ, quæ deserviunt proximè sacramento, & apponuntur à ministro illius; aliæ verò non, nisi in eis militet specialis ratio ea autē ratio specialis militat in confessione, quæ ut dicebamus debet esse iudiciaria, in qua implicite includitur intentio sacramenti. In dolore autem non militat vlla specialis ratio; sed potius in oppositum; cum Tridentinum declarās, qualis esse

debeat attritio, ut sit sufficiens dispositio cum sacramento, nūquā exigat, quod habeatur ex intentione sacramenti. Quare quod non sit necessarium, quod ex ea intentione procedat tenet etiam M. Moya *tract. 3. disp. 5. q. 9. n. 14.* & apud ipsum N. P. Leander *disp. 7. q. 7. Tamburinus in met. bod. conf. lib. 1. cap. 2. §. 3. & Arriaga disp. 37. sect. 4.* Et bene advertit Lugo, quod perfectius se gerit, qui ex dolore peccati, ac detestatione movetur ad suscipiendum sacramentum, quam, qui ex intentione suscipiendi sacramentum excitat in se detestationem, & dolorem; quia primus videtur habere magis perfectam peccati detestationem, & magis ex corde illud odisse.

152 Hic nota 1. quod dolor, etsi non debeat præcedere confessionem, debet tamen absolutionem præcedere. Ratio est, quia dolor se habet, ut dispositio ad absolutionem, vnde, qui dolorem non habet, non debet absolvi, ut indispotus, & absolutione indignus. Secūdo nota, quod dolor, quāvis non debeat confessionem præcedere, illam tamen præcedere potest, quod

omnes sine dubio supponunt. Est tamen difficultas quanto tempore præcedere possit: Ad quod communis responsio est, quod possit tot diebus, aut tot horis præcedere, quot sufficiunt ad præsentiam moralem; multi tamen, quot isti sint, non definiunt; communiter tamen sentiunt in hoc sacramento, atque etiam in matrimonio cum multo maiori temporis distantia compati præsentiam, & coexistentiam moralem. Aliqui autem id limitant in nostro casu ad unum diem. Sed N.P. Leander disp. 7. quest. 6. asserit sufficere, etsi per multum tempus præcedat dummodo, nec formaliter, nec virtualiter retractetur. Videatur M. Moya citata q. 9. Tamburinus cit. cap. 2. §.

4. & Arriaga disp. 37. sect. 2.

153. Quartum dubium est, an vnus dolor possit deservire pro duplici, aut multiplici confessione. Communis responsio est negativa. Affirmativa tamen, quam tenet N.P. Leander disp. 7. quest. 5. Lugo disp.

14. sect. 3. Henriquez lib. 1. de pœnit. cap. 26. num. 7. M.

Moya tom. 1. tract. 3. disp. 5.

quest. 8. an. 7. Arriaga disp.

37. sect. 3. & alij apud ipsos, videtur mihi satis probabilis: que sic probatur: Si postquam quis doluit vnico, & singulari dolore de quinque, v.g. mortalibus, quæ commisit, accedat ad sacramentum, & oblivione inculpabili vnum illorum omittat, si postquam absolutus est, illius recordetur, iterum illud confitendo, potest absolutionem recipere, novumque sacramentum pœnitentiæ; sed hoc potest contingere absque dolore novo: ergo ille, quem elicit pro 1. confessione deservit etiã pro 2. ergo iam vnus dolor pro duplici potest confessione deservire. Maior huius probationis est casus frequenter contingens. Min. in qua est difficultas, probatur à Lugo loco citato ex praxi communi in casu posito, nec pœnitentes solent novum dolorem elicere, nec confessari prudentes solent ad talem dolorem exhortare: ergo contingere potest, imò frequenter contingeret, quod 2. confessio in casu dicto sit sine dolore novo. Sed præterea.

154. Minor probationis positæ probatur ratione: si in casu posito ante 1. confessionem fuisset.

eli-

eliciti quinque actus doloris, quorum quilibet corresponderet alteri ex quinque peccatis, talis dolor sufficeret ad duplicem assignatam confessionem: ergo etiam sufficeret casu, quo ille dolor esset vnico, dolens tamen de quinque illis peccatis. Antecedens videtur certum, quia dolor quinti peccati, cum esset distinctus à doloribus quatuor peccatorum non deservit primæ confessioni, in qua quatuor illa fuerunt confessæ: ergo sine difficultate posset deservire ad secundam confessionem, in qua quintum peccatum manifestabatur. Consequentia vero probatur, quia vnus, & singularis dolor de quinque peccatis æquivaleret quinque doloribus distinctis de iisdem quinque peccatis: ergo si isti sufficiunt pro duabus confessionibus, etiã ille. Probatur ista consequentia, quia si ob aliquam rationem in primo casu sufficiunt illi dolores maxime, quia quintus actus doloris in prima confessione non deservit, nec functus est suo munere; sed etiam in secundo actus doloris æquivalens quinque actibus non deservit in prima confessione, prout æquivaleret dolori quinti pecca-

ti, seu prout quinto peccato cor respondet: ergo poterit prout quinto correspondet secundum confessionem deservire.

155. Sed contra nostram sententiam obijcies: ad novum sacramentum semper requiritur nova materia, & nova forma; sed sacramentum pœnitentiæ constat confessione, & dolore pro materia proxima: ergo ad novum sacramentum pœnitentiæ semper requiritur nova confessio, & novus dolor. Confirmatur, quia nemo negat, quod ad novum sacramentum pœnitentiæ sit necessaria nova confessio: ergo nemo debet negare, quod sit necessarius dolor novus.

156. Respondetur ad hoc argumentum 1. distinguendo maiorem: ad novum sacramentum semper requiritur nova materia, quando antiqua non est virtualiter multiplex, concedo maiorem, quando antiqua est virtualiter multiplex, nego maiorem, & concessa minori, nego consequentiam. Quia casus, in quo nos asserimus antiquum dolorem sufficere, est casus, in quo talis dolor est virtualiter multiplex. Vnde constat ad confirmationem; ideo namque vna confessio non potest produciplici sa-

E 2

era

cramento deservire quia nunquam una confessio est virtualiter duplex. Solutionis autem doctrina confirmatur, quia unum numero corpus Christi plura numero Eucharistiæ Sacramenta in pluribus hostijs componit, ut materia, non alia ratione nisi quia unum Christi corpus, & si formaliter unum sit, est tamen virtualiter multiplex.

157 Secundo ad argumentum respondetur aliter distinguendo maiorem: ad novum sacramentum semper requiritur nova materia, in adæquate nova, concedo maiorem, ad æquate nova, nego maiorem, & concessa minori, nego consequentiam. Quod enim ad novum sacramentum non requiratur totalis materiæ renovatio, sed aliqua pars materiæ proxima potest duplici sacramento deservire constat. quia Eucharistiæ partialis materia est Christi corpus, & tamen unum, & idem numero plura sacramenta numero componit. Deinde iuxta sententiam asserentem posse opus, ad quod pœnitens ex præcepto tenetur, coniungi pro pœnitentia, poterit unum ieiunium à duplici confessario imponi: ergo iam una numero integralis

materia produplici sacramento pœnitentiæ potest deservire. Et si dicas dari tunc ieiunium formaliter diversum propter diversam impositionem. Contra est quia eodem modo ego dicam, quod in 2. confessione datur distinctus formaliter dolor, propter distinctam significationem.

158 Vbi nota, quod iuxta hanc 2. solutionem non solum idem dolor potest pro duplici, aut multiplici confessione deservire, quando in 2. confessione afferuntur peccata in priori oblita, sed etiam quando in 2. confessio fit de peccatis prius benedictis, in quo etiam casu dolorem prioris confessionis deservire pro 2. posse tenet etiam noster P. q. 4. & inclinatur eam Lugo uterque pro ea citans Petrum de Ledesma, Salas, & Ioannem à Cruce, eamdemque sequitur alios etiam referens M. Mathæus de Moya cit. q. 8. Arriagaque cit. sec. 3. & Tabur. cit. c. 2. §. 5. Iuxta hanc autem solutionem ad confirmationem respondendum est negando consequentiam; ratio disparitatis est, quia hoc sacramentum conficitur per modum iudicii ad novum autem iudicium requiritur necessario

nova

nova accusatio, seu novus processus, non tamen necessario semper requiritur novus dolor, sed sufficit nova illius significatio.

QUÆST. X. DE DOLORE, & proposito peccatorum venialium.

159 Circa dolorem, & propositum peccatorum venialium, quando de illis fit confessio, aliquæ sunt difficultates. Prima est an ad confessionem de solis venialibus requiratur dolor efficax. Negativam sententiam tenent aliqui DD. apud P. M. Mathæum de Moya tom. 1. tract. 3. disp. 5. quæst. 5. num. 1. asserentes, quod quando confessio fit de solis venialibus, aut de mortalibus iam confessis, sola illorum displicentia est sufficiens dispositio, non solum ad valorem, sed etiam ad fructum sacramenti pœnitentiæ. Imò Tamburinus in method. confess. lib. 1. c. 3. §. 1. & alij apud eundem Moyam n. 2. & 3. dicunt in confessione venialium non requiri formalem illorum displicentiam, sed sufficere virtuale, quæ con-

tinetur in voluntate confitendi venialia (sine illorum actuali complacencia,) seu in desiderio recipiendi sacramentum, & eius effectum. Quam sententiam ipse Moya vocat piam, & probabilem, nullique periculo saltem culpabili irritandi sacramentum expositam. Et ego adverto non damnari huius sententiæ usum in 1. propositione ex damnatis ab Innocentio, quia ea usum opinionis probabilis circa valorem prohibet Ministrantibus sacramenta, non vero suscipientibus ipsa.

160 Respondeo ergo difficultati propositæ affirmative cum Lugo disp. 14. sect. 8. n. 106. & cum N. P. Leandro disp. 7. q. 24. ac cum communi. Probat autem: quia attritio necessaria iuxta Tridentinum ad valorem, & fructum sacramenti pœnitentiæ debet esse talis, ut voluntatem peccandi excludat: sed attritio, quæ solum esset inefficax dolor non excluderet voluntatem peccandi: ergo non est sufficiens ad sacramentum pœnitentiæ. Et quid est talis attritio non haberet essentialitatem attritionis; quomodo enim detestatio vera peccati dici potest

E3

rest, quæ etiã voluntate peccandi est compatibilis?

161. Obijcies tamen: si ad confessionem venialium requireretur dolor efficax non possent unquam peccata venialia remitti per sacramentum pœnitentiæ; sed hoc est falsum: ergo ad venialium confessionem necessarius non est dolor efficax. Probatur maior: quia peccata venialia remittuntur per dolorem efficacem: ergo si iste ad confessionem illorum requiritur, quando absolutio cõferatur, iam supponuntur remissa, & consequenter nunquam per Sacramentũ remittuntur. Antecedens probatur: quia peccata mortalia extra Sacramentum remittuntur per cõtritionem: sed peccata venialia remittuntur facilius, quam mortalia: ergo remittuntur per solam attritionem efficacemve dolorem.

162. Respondetur ad argumentum breviter, quia tangit difficultatem alterius loci, negando maiorem. Ad cuius probationem aliqui, quibus suffragatur M. Thyrsotom. 3. disp. 33. n. 80. Negant antecedens: asserentes peccata venialia per solam contritionem extra Sa-

cramentum remitti. Cũ cõmuniore tamen sententia, admittendo aliter, quam per cõtritionem, remitti extra Sacramentum peccata venialia, distinguo antecedens illud: peccata venialia remittuntur per dolorem efficacem quemcumque, nego antecedens; proportionatæ intensiõis, & fervoris cum peccati remittendi magnitudine, concedo antecedens. Vnde nego consequentiã, quia cum non semper dolor efficax sit futurus intensiõis proportionatæ cum gravitate venialis, non semper per illum ante absolutionem remittetur peccatum veniale. Quod præterea non remittetur ante absolutionem, etsi detur dolor eius gravitati proportionatus, quando coniunctus fuerit cum aliquo mortali.

163. Nota tamen, quod M. Moya l.c.n. 22. Concedit attritionem sufficere ad venialium remissionem extra Sacramentum; asserit tamen per sacramentum pœnitentiæ remitti venialia, non quidem illa, quæ confitentur pœnitens cum vera, & efficaci attritione; cum iã supponantur remissa; sed alia, quæ confitentur sine efficaci dolore,

cum sola displicentia formali, aut virtuali. Immo alia etiam, quæ non confitentur ex oblivione, aut industria. Ait tamen, quod inter ea, quæ confitentur cum sola displicentia formali, aut virtuali, & ea, quæ non confitentur, versatur hæc differentia, quod prima remittuntur ex virtute speciali Sacramenti pœnitentiæ; secunda verò ex generali, quam habent omnia sacramenta: omnia enim, cũ augmentum gratiæ conferant, remittunt aliqua venialia, & forsam omnia; legibus enim amicitiae consentaneum est, inquit M. Moya ex Lugo disp. 9. de pœnitentiis nu. 54. Ut quoties aliquis admittitur ad maius, & strictius amicitiae vinculum, offensæ leves omnes, vel ex parte condonentur. De his tamen latè Theologi agentes de virtute pœnitentiæ.

164. Sed obijcies iterum: in confessione venialium non requiritur efficax propositum, sed inefficax sufficit: ergo sufficet etiã inefficax dolor. Probatur antecedens: in confessione venialium sufficit supernaturalè propositum vitandi omnia venialia: sed istud propositum est inefficax, nec efficax

esse potest: ergo sufficit inefficax propositum. Minor probatur: quia vitare omnia venialia est moraliter impossibile, ut colligitur ex Tridentino sess. 6. Can. 23. ita statuente: *si quis hominem semel iustificatum dixerit posse in tota vita peccata omnia, etiam venialia vitare, nisi ex speciali Dei privilegio, quemadmodum de Beata Virgine tenet Ecclesia, anathema sit.* Ergo propositum de omnibus venialibus vitandis efficax esse nequit. Vnde etiã votum vitandi omnia venialia invalidum iudicatur à pluribus eo, quod sit de re moraliter impossibile.

165. Respondetur negando antecedens: ad cuius probationem nego consequentiã. Quia, quamvis moraliter sit impossibile omnia venialia vitare; est tamè possibile physice, quæ physica possibilitas, sicut sufficit, ad hoc, ut teneatur illa vitare, sic sufficit ad hoc, ut possit proponere efficaciter vitare illa. Ista autem efficacia non consistit in eo, quod habeat spē

vitandi omnia venialia, sed in eo, quod tale propositum, dum durat, est incompatible cum commissione alicuius venialis. Ista autē efficacia est sufficiens ad hoc sacramentum, cum etiā communis sentētia Theologorum teneat, quod etiā cum efficaci proposito de vitandis mortalibus ad sacramentum pœnitentiæ requisito compatitur, quod pœnitens credat pro sua fragilitate iterum in peccata lapsurum, dummodo de presenti propositum omnem voluntatem peccandi excludat. Quod autem votum non obliget de vitandis omnibus venialibus, oritur ex eo quod ad votum necessaria est spes de eo, quod possit adimpleri; aliās enim, ut imprudens a Deo non acceptatur.

166 Sed adhuc ad argumentum respondetur 2. negando antecedens: ad cuius probationem distinguo maiorem: sufficit supernaturale propositum vitandi omnia venialia, & requiritur, nego maiorem: sufficit, & non requiritur concedo maiorem, & permissa minori, nego consequentiam; quia dato, quod propositum efficax vitandi omnia venialia sit impos-

sibile; possibile tamen est propositum vitandi omnia illa, quæ pœnitens confitetur, (quia ea nunquam sunt omnia absolute) illorum autem, seu illis similium propositum efficax haberi potest, & est ad sacramentum sufficiens. Videatur Arriaga *disp. 38. sect. 3.*

167 Secunda difficultas est, ^{an} necessarium sit habere dolorem de omnibus venialibus, quæ quis confitetur. Respondetur affirmative; quia omnia illa dantur pro absolutionis materia. Est tamen notandum, quod de omnibus non dolere, nec proponere non erit peccatum mortale, ut tenet N. P. Leāder *disp. 7. q. 26. P. Suarez disp. 20. sect. 6. n. 7. & Lugo disp. 14. sect. 8. n. 118.* Ratio est, quia si dolet de aliquibus, quod de omnibus non doleat, non facit, quod forma sacramenti frustratur, nec videtur esse mortale, quod materia validæ pars invalidæ materiæ admisceatur: si enim non esset mortale, quod parum olei benedicti admisceretur aquæ, in qua infans baptizatur. Hoc autem similiter intelligendum est de peccatis mortalibus antea bene confes-

sis eo, quod similiter, ac venialia, sint materia voluntaria. Servanda tamen est inter ea hæc disparitas, quod licet non sit gravis obligatio in mortalibus ad habendum dolorem de omnibus; est tamen gravis obligatio ad non complacendum in aliquo illorum; quia in quolibet complacere est peccatum mortale, & impedit valorem sacramenti. Complacere autem in aliquo veniali, nec mortale peccatum est, nec impedit sacramenti valorem, & fructum. Videatur M. Moya *tract. 3. disp. 5. q. 6. n. 2.*

168 Quod autem non sit mortale non dolere de rota materia voluntaria confessionis intelligendum est etiam si pœnitens non declaret se non dare pro materia peccata illa, de quibus non dolet; nam, si id declararet, non haberet resolutio difficultatem; sed potius, etiam sine veniali peccato id posset evenire. Immo etiam sine illo evenire, quamvis non declaret pœnitens, se non dare pro materia peccata, de quibus non dolet, tenet M. Gonet *tom. 5. tract. de pœnit. disp. 7. a num. 75. & Palao tom. 4. tract. 23*

disp. vnic. punct. 7. nu. 14.

169 Sed obijcies 1. si quis apponeret ad consecrandum decem hostias, quarum aliquæ essent triticæ, aliæ ordeacæ, peccaret mortaliter: ergo similiter mortaliter peccat, qui apponit pro materia aliqua peccata, de quibus dolet, & sunt apta materia, & alia de quibus non dolet, & consequenter sunt materia inepta. Respondetur negando consequentiam; ratio disparitatis est, quia in casu antecedentis falsificaretur consecrationis forma, quæ de singulis hostijs affirmat, quod sint Corpus Christi, in casu autem consequentis non falsificaretur forma; quia ista, aut non significat remissionem peccatorum, sed gratiam, quæ est effectus primarius, quæ tunc vere datur, aut si etiam significat remissionem peccatorum, illam non omnino absolute significat, sed solum quantum est ex parte ministri, quorum utrumque verum est; etiam si aliqua peccata non remittantur ex dispositionis defectu, sicut etiam verum est, cum non remittantur, quia iam per contritionem supponuntur remissa. Sed de significatione absolutionis iterum

fufius suo loco.

170 Ex dictis colliges, quod etiam mentiri in confessione circa aliquod veniale, si non sit totalis materia, non est peccatum mortale, nec impedit valorem, & fructum Sacramenti. Ratio est, quia non falsificatur forma, & irreverentia non est gravis; si tamen mendacium sit circa peccatum mortale, etiã dicendo illud antea confessum fuisse, erit peccatum mortale; quia quamvis non peccet graviter se infamando, committit tamen gravem irreverentiam iudicem in re gravi decipiendo, ut docet Lugo *disp. 14. sec. 9. num. 124.* & Tamburinus *lib. 2. methodi conf. c. 10. n. 37. 39. 40. & 43.*

171 Sed objicies 2. iuramentum assertorium, & si solum in parte levi sit falsum, est peccatum mortale, & irreverentia gravis: ergo mendacium, sive materia falsa in Sacramento, & si sit in re levi, erit irreverentia gravis. Respondetur negando consequentiam; quia in iuramento assertorio eo ipso, quod sit falsum, quoad partem etiam levem, adducitur Deus in testem falsi, quod gravem

continet irreverentiam; quando vero aut dicitur mendacium circa veniale, aut venialia afferuntur sine dolore, nec adducitur Deus in testem falsi, nec forma, quæ nomine Christi profertur, falsificatur. Vbi nota, quod in iuramento promissorio, si deficiat intentio, quoad partem levem, etiam est peccatum mortale, quia adducitur Deus in testem promissionis, & consequenter in eo casu in testem falsi. Si verò solum deficiat executio in re levi, non est peccatum mortale, quia tunc non adducitur Deus in testem, sed postquam adductus est, deficiat fidelitas. Vnde iuramentum assertorium, & promissorium, quantum ad intentionem, nunquam excusabuntur à mortali ob parvitatem materiae, bene tamen promissorium, quantum ad executionem.

172 Pro complemento huius questionis inquirentes duo: 1. est, an possit quis dolere de vno peccato veniali, quin doleat de alijs eiusdem speciei. Respondetur cum nostro P. Leandro *disp. 7. quest. 29. & cum Lugo disp. 14. sect. 9. num. 141.* posse, si tale veniale habet spe-

cia-

cialem deformitatem, aut gravitatem numericam, tunc enim, si ex ea movetur, solum dolebit de illo, & propositum se extendet ad venialia similia in gravitate, non vero ad leviora. Secundum, quod inquirentes est, an quando quis se accusat de pluribus mendacijs numerum non explicando, remittantur omnia. Respondeo, omnia, aut fere omnia remitti, si dolor ad illa se extendat; ratio est, quia ex circumstantijs personæ, & temporis confuse cognoscit confessarius, quanta sit multitudo. Ita noster P. *quest. 30. & Lugo n. 142. & Arriaga disp. 38. sec. 4. n. 23.* qui bene addit, quod etiam si Sacerdos non cognoscatur numerum ex circumstantijs, sat est, ut omnia remittantur, quod de omnibus doleat penitens, velitque se accusare, & confessarius etiam de omnibus velit absolvere.

QUEST. XI. QUANDO
neganda sit absolutio penitentis non deferenti occasionem peccandi.

173 **P**œnitens non relinquens occasionem

peccandi, quando ad eam deferendam tenetur proculdubio non habet dolorem, & propositum ad sacramentum penitentiæ necessarium; quapropter ei deneganda est absolutio; cumque ea derogatio contingat ob defectum doloris, aut propositi, iure hæc questio ad hanc pertinet disputationem, quæ vix necessaria est pro communi praxi confessariorum: opus autem in ea, & labor in declarando, quam occasionem peccandi teneatur relinquere penitens, ut si eam relinquere non proponat, aut aliquando ante confessionem non relinquat, sine absolutione dimittatur. Pro quo.

174 Notandum est, quod occasio peccandi alia dicitur proxima, alia remota. Occasio peccandi remota est illa, qua creditur homo sepe vsurus sine peccato mortali, quamvis credatur, aut timeatur aliquando vsurus illa cum peccato mortali. Sic communiter reputantur occasio remota peccandi officia militum, negotiatorum, sartorum, & similia. Occasio autem proxima peccandi dicitur illa, qua nunquam, vel raro creditur homo vsurus sine peccato

mor-

mortali: talis occasio dicitur communiter esse domi concubinam habere. V. infra n. 213.

175 Communis ego sententia tenet, non teneri pœnitentem relinquere occasionem remotam peccandi, teneri tamen relinquere occasionem proximam. Prima communis sententiæ pars constat; quia occasiones remotæ peccandi adeò frequentes sunt, ut si illas vitare teneremur, oporteret, nos de hoc mundo exire, ut Apostolus ait 1. ad Chor. cap. 5. cum quævis creatura occasio remota peccandi facile possit esse. Secunda, etiam pars communis sententiæ etiã constat, quia occasio proxima, nec est ita frequens, nec difficilis vitari, ac remota, & qui eam nõ vult relinquere, cũ possit, cõvincitur efficax propositũ nõ habere nõ peccandi; si enim illud haberet, nollet manere in morali periculo peccandi.

176 Difficultas tamen est, an saltim per accidens, quia videlicet ex eo, quod pœnitens relinquat occasionem proximã sequetur grave damnum, velur scandalum, infamia, aut amissio pecuniarum, excusari possit ab obligatione relinquendi oc-

casione proximam, & consequenter absolvi, quin eam relinquat. Negativam sententiã tenet Lopez 1. p. instruct. cap. 2. notabili 3. & alij citati à N. P. Leandro disp. 7. q. 36. licet non omnes æque rigide; plures enim illorum asserunt cogendum pœnitentem occasionem relinquere, si aliquoties absolutus nullam habuit emendationem. Lopez verò videtur intendere, quod nec semel excusari possit pœnitens, propter temporalia bona, à relinquenda occasione proxima, si sit sui iuris; & si sui iuris non sit, adhuc asserit, quod quamvis aliquoties cum debita cautela possit absolvi, tandem, si non emendetur, absolvendus non est, quin occasionem proximam deserat, quamvis ad hoc necesse illi sit domum paternam deserere.

177 M. Lumbier in explicatione propositionis 63. præfertim n. 616. 623. & 628. Valde favet sententiæ Lopezij, aut rigidius sentit, licet in casu aliquantulum diverso. Dixi aliquantulum, quia mihi parum diversus est; quãvis enim quærere occasionem sit diversum

ab

ab hoc, quod est ab illa nõ recedere; tamen utrumque, moraliter loquendo, est tradere se periculo peccandi: sicut enim, qui vadit ad invisendam sceminam, cum qua periculum peccandi habiturus est, se tradere dicitur periculo: sic etiã, qui iam est invisens sceminam, & advertit periculum labendi, si eum nõ fugiat, sanè si potest eam deserere, & non deserit, similiter dicitur se tradere periculo. Præterea rationes, quibus de casu, de quo loquitur ipse Lumbierus, probat nõ licere se tradere occasione, probant etiã, si efficaces sunt, de casu, de quo nos in presenti. Merito ergo pro sententiã rigida citari potest, quidquid sit, an in alijs locis non ita rigide loquatur tomo enim 2. pag. mihi 665. n. 819. tenet affirmativam sententiã n. seq. à nobis tradendam.

178 Affirmativa tamen sententiã asserens in dicto casu excusari pœnitentem à relinquenda occasione, & posse consequenter; quin eam deserat, toties quoties absolvi probabilius est, eamque tenent N. P. Leander disp. 7. q. 36. & seq. Lugo disp. 14. sect. 10. n. 152

¶ 156. Sæcius in selectis disp. 10. & alij. Probatur autem ista sententiã. Quia si ille, qui ex gravi causa non relinqueret occasionem proximam peccandi, absolvendus non esset, maxime aut quia ipsa perseverantia in occasione esset peccatũ; aut quia ex ipsa colligi poterat defectus doloris, aut propositi: sed neutrum dici potest: ergo nulla est ratio, cur neganda sit absolutio. Minor, in qua est difficultas, quoad utramque partem probatur. Quoad primam quidem, quia licet sit peccatũ se tradere, sive exponere voluntarie periculo morali peccandi, propter quod Ecclesiasticus 3. cap. dicitur: qui amat periculũ, peribit in illo: tamen se exponere periculo peccandi ex iusta causa peccatũ nõ est, ut tradunt plurimi, quos citat Sæcius disp. 10. citata n. 8. Et ratio est: quia, qui periculo peccandi se exponit ex iuxta, & urgente causa, non dicitur amare periculum, in quo peccatũ consistit, sed illud permittere: quod sine peccato fit. Unde aptimè D. Basilus in constitut. Monastic. sic ait: qui urgente

alij

aliqua causa, & necessitate se periculo obijcit, aut permittit se esse in illo; cum tamen aliàs nollet, non tam dicitur amare periculum, quam invitus illud subire, & ideo magis providebit Deus, ne in illo pereat. Non ergo neganda est absolutio nolenti ex iusta, & gravi causa occasionem peccandi relinquire, eo quod talis occasio peccatum sit. Nunc ergo.

179 Secunda minoris pars probatur; quia si perseverante occasione proxima ex virgenti causa, non posset peenitens habere verum dolorem, & propositum, maxime quia creditur iterum in peccata lapsurum; sed cum eo, quod credatur iterum in peccata lapsurum, stat, quod de presenti vere doleat, & proponat ergo cum perseverantia occasionis ex iusta causa stare potest verus dolor, & propositum: Minor probatur, quia ille, qui habet consuetudinem veterem peccandi, etiam creditur iterum in peccata lapsurus; & tamen cum hoc stare potest, quod habeat verum dolorem, & propositum, ut communitur DD. fatentur: ergo similiter cum hoc, quod poeni-

tens in occasione proxima ex iusta causa credatur iterum peccaturus stare potest verus dolor, & propositum: & ratio quidem utriusque est, quia quod credatur talis peccator iterum peccaturus non oritur ex compatibilitate peccati cum presenti proposito; sed ex eo, quod credatur peenitens propositum mutaturus. *ψ. Tambur. lib. 1. meth. cap. 1. num. 9.*

180 Contra nostrum autem sententiam probatam, & explicatam à n. 178. obijcies 1. bonum conscientiae debet preferri cuicumque bono temporali, sive sit pecunia sive fama, sive quodcumque aliud: ergo potius debet amitti fama, pecunia, & quodcumque aliud detrimentum subiri, quam in occasione peccandi perseverare. Respondetur concessio antecedenti negando consequentiam: quia sufficienter praefertur bonum conscientiae, si propter nullum bonum obtinendum, aut malum vitandum committatur peccatum. Perseverare autem in occasione peccandi, ne sequatur grave detrimentum, peccatum non est, ut probavimus num 178.

181 Secundo obijcies: si
ex

ex mansione in aliqua domo immineret incendium illius, aut aliud mortis periculum, deberet homo ab illa exire; quamvis illi esset necessarium manere in illa domo: ergo quamvis filio familias necessarium sit manere in domo paterna; si tamen manendo in illa detur periculum peccandi, debet ab illa exire, ut occasionem peccandi deserat. Responderi poterat ad hoc argumentum, negando antecedens, quia si ex desertione domus sequatur grave detrimentum, potest homo in illa manere adhuc cum vite periculo, si sit aliqua spes evadendi, sicut cum simili periculo defendere potest bona temporalia a latrone invadente: qui autem manet in occasione proxima spem habet evadendi; cum possit non peccare. Contra istam tamen solutionem est, quod si tam parva esset spes evadendi ab incendio in casu antecedenti, sicut a peccato in casu consequentis, deberet homo à domo exire: ergo similiter debet exire, qui habet occasionem proximam. Qua propter ad argumentum concessio antecedenti in casu replicæ, neganda est consequentia prop-

ter dicenda in solutione ad tertium:

182 Tertio obijcies: si scires ex revelatione Divina te damnandum esse, si permaneres in aliqua domo, ab illa deberes exire: ergo similiter exire debes, si scias te in tali domo peccaturum; sed in domo occasionis proxime moraliter certo scitur, quod peccabit homo si permaneat: ergo debet etiam cum gravi detrimento ab illa exire. Prima consequentia, in qua est difficultas probatur, quia maius malum est peccatum, quam infernus ipse.

183 Respondetur tamen ad hoc argumentum negando primam consequentiam; ad cuius probationem dico maius malum esse peccatum, quam infernum in ordine ad electionem; non vero in ordine ad permissionem; unde solum sequitur, quod debet homo in quocumque casu potius eligere infernum, si optio sit facienda; quam peccatum; non vero, quod potius permitti debeat infernus, quam peccatum. Sic etiam peccatum veniale maius malum est quam mors quoad electionem, non quoad permissionem; unde licite plures desiderant diu

diu vivete, vel propter naturalem vitam amorem, vel propter merita cumulanda, quamvis sciant, se aliqua venialia committuros, nunquam tamen licebit eligere peccatum veniale etiã propter vitandam mortem. Vi^a deatur Lugo *disp. 5. sec. 3. d. nu. 3 3*. ubi plura affert in confirmatione huius doctrinæ paulo aliter ab ipso declaratæ.

QVÆST. XII. PLVRA
notantur, & resolvuntur circa
occasionem proximam
peccandi.

184 **P**RO maiori penetratione doctrinæ traditæ q. præcedenti aliquas in hac quæstione notationes subiungam. Primo ergo notandum est, facilius posse pœnitentem semel, & iterum ob iustam causam relinquere in occasione peccandi, quam deinde postquam multoties est admonitus, & nihil proficit in emendatione, quamvis enim tunc etiam possit absolvi, sine eo, quod occasionem cogatur relinquere, requiritur tamen gravior causa, & quod gravius sit detrimentum, quod sequetur, si relinquat

occasionem. Quanta autem in hoc gravitas necessaria sit arbitrio prudentis confessarii relinquendum est, qui optimè debet perpendere ex vna parte quantitatem nocimenti, sive detrimenti sequuturi ex relicta occasione, ex alia verò gravitatem, & frequentiam peccati. Advertere tamen debet, quod pœnitentes solent magnè facere, quæ nihili sunt facienda, & iacturam famæ imminere existimant, ubi nulla imminet; qua propter rem ipsam confessarius perpendat, & non existimationem pœnitentis.

185 Vnde bene P. Corella *tract. 2. n. 237*. ait * Infiere se lo 2. que tampoco debe ser absoluto, el que no quiere sacar la amiga, o dexar de visitarla, solo porque le parece, que será infamia suya, o de la misma muger. La razon es, porque es la causa es solo util, y no haze la occasiõ involuntaria: y es solo figmento para fomentar la passion. essa persuasiõ de la infamia, pues no ay cosa mas frequente, que tener vn rompimiento, o desazon vn amo con su criada, y sacarla por esso de casa; y entonces se atropella con infamia, y no se repara en el

el que dirán luego el hazer esse reparo, quando importa para la salvacion de la alma, no será cosa ridicula? y querer paliar el vicio con apariencias de necesidad? * Ita Apostolicus Prædicator.

186 Secundo notandum est, quod quavis ille, qui sæpius est absolutus perseverando in occasione proxima ex iusta causa sine vlla emendatione, possit habere verum dolorem, & propositum, tamè difficilius de ipso hoc credendum est, quam de alijs; quia ipsa non emendatio signum vehemens est inefficiæ doloris, & propositi; vnde tam in eo, quam in illo, qui etiam sæpius absolutus perseverat in sua prava, & inveterata peccandi consuetudine iuveniri debent, ut credantur verè efficaciter dolere; maiora doloris signa. Vnde si in præsentis confessione non afferant maiora doloris signa, quam in præcedentibus, à quibus nulla processit emendatio, credendum non est habere efficacem dolorem (nisi forte in præcedentibus confessionibus signa doloris essent ingentia, & in præsentis essent aqua-

lia :) ratio est; quia quamvis per se loquendo credendum sit pœnitenti dicenti se habere dolorem, eo quod sit accusator, & testis, ut cum communi sent. Tenet M. Moya *tract. 3. disp. 7. quæst. 5. n. 3*. tamen per accidens credendum non debet, quando, scilicet, adsunt fundamenta adiudicandum, ipsum pœnitentem decipi, dum se dolorem habere existimat.

187 Tertio notandum est, quod quamvis aliquando cogendus sit pœnitens cum gravi detrimento relinquere occasionem, postquam multoties admonitus non est emendatus, videlicet, cum præponderat gravitas, & frequentia peccati gravitati detrimento, quod sequitur ex remotione occasionis, tamen prius, quam ad id pœnitens cogatur, supponi debent adhibita remedia ad talis peccati medicinam; quod si ab alijs adhibita non sint, modo adhibenda sunt prius, quam cogatur cum gravi detrimento occasionem relinquere. Quod si tandem omnibus adhibitis non emendetur, & alias tanti sit momenti de-

trimentum, quod non iudicet prudens confessarius, quod expediat cogere pœnitentem eum detrimento tanto occasione relinquere, poterit tunc aliquoties differre absolutionem, quia ut dicebamus num. precedenti potest iudicari, quod sufficientem dolorem non habeat.

188. Iuvabit autem non parum ad dignoscendum etiã, an verum dolorem habeat inquirere motivum, à quo pœnitens movetur ad confitendum, an videlicet à consuetudine, vel quia pater, dominus, aut Pedagogus iubet, vel quia præceptum Ecclesiæ urget; si enim ex his moveatur motivis, facilius credi debet insufficientia doloris; si vero moveatur ex indignatione contra suam fragilitatem, & desiderio remedij, credi facilius poterit rectè dispositus, quamvis ob occasionem proximam, vel ob inveteratam consuetudinem, sæpius fuerit relapsus. Vbi etiã nota quod difficilius impertiri debet absolutio quando peccata, quibus pœnitens est affuetus, sunt publica, vt blas-

phemiæ, periuria; frequentes ebrietates, quam si occulta essent; quia ex talibus peccatis in sæpius ad confessionem accedentibus non emmendatis scandalum oritur, & aliquis contra sacramentum irreverentia.

189. Ex dictis colliges, quod pœnitens existens in occasione, aut qui consuetudinem habet peccandi, si sæpius admonitus, & remedij congruis adhibitis nullam affert emmendationem, aliàs que non habet specialia doloris signa, talis pœnitens est iudicandus indispositus, & sine absolutione dimittendus.

190. Inquires tamen primo quæ sint remedia, quæ adhiberi debent illi, qui non valet ob detrimentum eiicere occasionem peccandi. Respondeo ea esse recitationem Rosarij, aut Coronæ Beatæ Virginis, visitationem Altarium, frequentiam Sacramentorum, meditationem novissimorum, lectionem librorum spiritualium, recursum ad Patres Spirituales, eleemosynam, corporis castigationes, & si occasio sit ex foemina domestica, non confabulari solum

cum

cum sola, abesse adorno magna diei parte, aut si possit hebdomadæ. Hæc, aut similia alia remedia, si occurrant, debent applicari, tum non valenti eiicere occasionem, tum etiam, servata proportione, habenti consuetudinem inveteratam peccandi.

191. Inquires tamen 2. an etiam quando pœnitens, licet non emmendatus, tamen ob signa specialia doloris iudicatur sufficientem dolorem habere, ei tamen non profunt alia remedia ad emmendationem adhibita, an tunc possit dimitti sine absolutione; dilatione absolutionis ei tanquam remedium applicata. Respondeo cum communi sententia contra Ioannem Sanctium *disp. 9. num. 6. & 13.* posse in dicto casu absolutionem differri per se loquendo, quia confessarius non solum iudex est, sed etiam medicus, unde potest aliquando iudicare expedire ad salutem ipsius pœnitentis aegroti absolutionem differre, vt terrore dilata absolutionis à peccatis resipiscat; si vero em-

mendatio non speretur, sed potius, quod pœnitens ad confessionem non sit rediturus, sed vitijs potius habeas laxaturus, tunc per se patet iam, quod hoc remedio utendum non sit. Legatur Lugo *disput. 14. sect. 10. à num. 167. & nositer P. Leand. disput. 7. quest. 50. atque M. Moya tract. 3. disp. 7. q. 5. n. 11. & Tamburinus lib. 3. cap. 3. d. 6.*

QUEST. XIII. EXPLICATUR 60. propositio damnata à SS. P. N. Innocentio XI.

192. **P**ropositio 60. damnata à SS. P. N. Innocentio XI. est hæc. * Pœnitenti habenti consuetudinem peccandi contra legem Dei, naturæ, aut Ecclesiæ, etsi emmendationis spes nulla appareat, nec est reganda, nec differenda absolutio; dummodo ore proferat se dolere, & proponere emmendationem. *

163. Plura circa propositionem istam dicunt aliqui illa explicatès; alij satis parca. Ego vero plura excusabo, quia dicta

F 2

sunt,

lunt, aut dicenda in hoc tractatu n. videlicet, 165. 186. 188. & tribus sequentibus, ac etiam n. 210. 211. 627. & 632. Omnia enim in eis contenta conducunt ad huius propositionis explicationem. Quæ quidem non intendit, quod neganda sit, absolutio pœnitenti habenti cōsuetudinem peccandi, quando confessarius prudenter iudicat, quod pœnitēs habeat dolorem efficacem, efficaxque propositum emendationis; sed solum, quod neganda, aut differenda sit, quando confessarius iudicat talem dolorem, ac propositum non habere.

194. Vnde tota doctrina à nobis tradita numeris proximitatis magis confirmatur ex prædictæ propositionis damnatione; siquidem nos pœnitenti indispositio, aut tali à confessario iudicato semper asserimus absolutiōē negandam: quoad hanc ergo partem damnatio propositionis nostram doctrinā confirmat. Quia verò parte asserimus, quod si confessarius iudicet prudenter pœnitentem dispositam, non debeat negari absolutio, nec differri, nihil statuitur in propositione, aut in eius damnatione, ac proinde

nihil, ex à nobis dictis, in ea damnatur, sed relinquitur in veritate, aut probabilitate; quam ante damnationem habebat. Attenta autem necessitate explicationis, quam habet propositio, hæc pro illius declaratione sufficiebant; attendita tamen doctrina, quam aliqui eam explicantēs tradiderunt, aut indicarunt, aliqua addenda sunt.

195. Addendum ergo est primo, eum qui, cum habeat consuetudinem peccandi, iudicatur prudenter à confessario, quod dolorem habet efficacem, efficaxque propositum, nō prohiberi, quominus absolvatur, quavis pœnitens credat pro sua fragilitate, & prava consuetudine se iterum in peccata lapsurum, & quamvis de illo idem credat cōfessarius. Quia ea credulitas solum posset obstare absolutiōi, quatenus non posset compati cū vero dolore, & proposito: sed posse compati n. 165. & 179. ex communi sententiā probavimus, & modo supponimus; cum casus ipse propositus involuat simul, & quod adsit dolor, & propositum efficacem, & quod pœnitēs credat, & credatur à cōfessario iterum in peccata lapsur-

ralis

ralis ergo credulitas nō obstat, quominus possit absolvi.

196. Quare quamvis, quod prædictus pœnitens non sit absolvendus, sed ei sit neganda, aut differenda absolutio, doceat M. Lumbier in dicta propositione 60. à n. 556. & num. 610. videns tamen rei difficultatem retrocedit n. 565. per hæc verba. * Confesso empero, que no me resuelvo, ni determino, si la condenacion llega à tanto, ò si dexa lugar, à que si el penitente ofrece la enmienda, y el Confessor halla con que asseguirse de la seriedad, y eficacia del proposito, lo pueda absolver. * Ita Lumbier. Expresse tamen, quod absolvi pœnitens in eo casu possit tenet P. Fr. Iacobus de Corella tract. 2. num. 218. fundatus in eadem doctrina à nobis nunc, & citatis n. 165. & 179. insinuata: addēque n. 219. non damnari propositionem 60. propter illa verba: *et si emendationis spes nulla appareat*; sed quia simul asserit, quod sufficiat, *quod ore proferat se dolere*. Quod satis probabile mihi videtur. Sed ad huc etiam probabile videtur,

quod et si damnaretur propter illa verba: *et si emendationis spes nulla appareat*, non deberet in casu dicto absolutio negari; quia quamvis habens efficacem propositum credat se iterum lapsurum, & consequenter non habeat firmam spem emendationis; tamen iudico, quod ipsa doloris, & propositi efficacis sit aliqualis emendationis spes, & sufficiens ad valorem, & fructum sacramenti; cum à Concilio solum requiratur talis dolor, & propositum, quod voluntatem peccandi excludat: unde solum quando etiam ista aliqualis spes deficit, & consequenter dolor, & propositum efficacem, negari debet absolutio; quia tunc solum verū est; quod nulla appareat emendationis spes. Cui doctrinæ favet omnino Torrecilla in suis consultationibus tract. 1. consult. 17. n. 108.

197. Addendum est secundo, quod M. Hozes in dictæ propositionis explicatione nu. 9. P. Corella *ibid. cons. 1. n. 208. ac Torrecilla num. 115.* asserunt utendum non esse remedio denegationis absolutiōis, sed po-

F3

se

se. eam conferri, donec penitens ter, vel quater sit admonitus de suo statu, de gravitate, & fœditate suorum peccatorum, & de gravissimo, & affiduo suæ damnationis periculo.

198 Ego verò dico i. abolutionem negandam non esse, etiam si centies fuerit penitens admonitus, si nõ solum ore dicat se habere dolorẽ, & propositum, sed etiam talia signa afferat doloris, & propositi, vt prudenter à confessario credatur illa habere iuxta dicta nu. 186. & alijs in locis huius tractatus; quia tunc ex vna parte est rectè dispositus, & ex alia nihil habet commune cum casu cõzento in propositione damnata, vt ex dictis constat, & tenet Torrecilla l.c. præcipue n. 110.

199 Non autem excludo in conclusione ista, quod possit differri penitenti etiam rectè disposito abolutio, quando ad remedium, & emendationẽ ipsius expediẽs iudicatur, quod & tradidi supra nu. 191. & approbant P.P. Corrella l.c. num. 216. & 217. & Torrecilla nu. 111.

200 Secundo dico etiam si penitens nunquam fuerit ad-

monitus, si tantum ore dicit se dolere, & emendationẽ proponere, & re ipsa dolorem verum, & efficacem non habet, nec semel absolui potest. Ratio est 1. quia evidenter est indispositus; cum non habeat dolorẽ à Tridentino requisitũ. 2. Quia id est, cuius oppositum damnatur in 60. propositione. Vnde ad negandam, aut concedendam abolutionem parum conducit directè, quod præcesserit, aut non præcesserit admonitio; indirectè verò nõ parum conducit, quatenus proculdubio conducere potest, quod ea præcesserit sapius, & nulla emendatio fuerit subsequuta, ad inferendam doloris debiti carentiam, & è contrario quatenus, quod non præcesserit cõducere potest, vt facilius credatur penitens, dum dolorem verũ, efficacemque propositum emendationis habere affirmat, quod iam nos advertimus supra nu. 189.

201 Tertio addendum est, quod quamvis prædictam doctrinam traditam à P. Corrella in 1. conclusione benigne interpretari studuerim, & posse ad nostram reduci insinuaverim, non tamen ita benigne interpret-

pretari possum eam, quam tradidit in 7. conclusione n. 214. & 215. Quare eam cogor impugnare. Quod, vt fidelius prestem primo eam transcribam; ac deinde quidquid in ea minus verum repererim, contendam impugnare.

202 Numeris ergo citatis sic fatur Apostolicus Prædicator. * Digo lo 7. que siempre, q̄ el penitente trae fundamento para creer, que viene cõ dolor extraordinario: v.g. si viene con lagrimas extraordinarias, ò motivado de algun infausto successo, ò aviendose enmendado en algo, y puesto diligencias para vencer su mala costumbre; ò confesado en el artículo, ò peligro de muerte: en estos casos con el dolor, y proposito extraordinario interrumpiò la costumbre, que antes tenia, y se ha de juzgar del, para las confesiones futuras, como si entonces començara la costumbre. Assi lo siente in simili hablando de la ocasion proxima, el Cardenal Lugo disp. 14. sect. 10. n. 151. & in simili etiam de occasione proxima el eruditissimo Moya ro. 1. tract. 3. disp. 7. q. 5. n. 8. Con Layman Nau

La razon es; porque assi como los habitos de las virtudes se pierden por los actos cõtrarios: v.g. el habito de fee por el acto formal de heregia; assi los habitos viciosos por los actos de virtudes contrarios: atqui el acto de penitencia, ò dolor, es contrario al habito, ò costumbre del vicio: ergo, &c.

203 De donde se infiere, que si al penitente, que llegò la primera vez à confessarse sin averle amonestado de su mala costumbre, se le puede absolver dos, y tres vezes, aunque en la primera, y segunda nõ se aya enmendado con la amonestacion: que tambien el que con dolor extraordinario interrumpiò la precedentẽ costumbre, podrá despues de ser amonestado ser absuelto la segunda, y tercera vez, aunque en ellas nõ se aya enmendado. Supuesto q̄ con esse dolor extraordinario interrumpiò la costumbre; y se reputa, como si no la huviera tenido. Y si despues desta tercera absolucion viene otra vez con dolor extraordinario; interrumpirà otra vez la costumbre, y podrá ser absuelto otras tres vezes; & sic pariformiter siempre, que huviere particu-

lar arrepenimiento, o dolor.*
Ita Corrella.

204 Nunc ego iterum repeto, quod si habens consuetudinem peccandi, siue sit prima, siue, ea destructa, sit secunda, vel etiam tertia, aut quarta, nec semel est absolvendus, si confessorius non habet prudens fundamentum, ad indicandum dolorem, & propositum requisita habere. Et similiter repeto, quod, si, etiam postquam cœtus admonitus est, afferat fundamentum, vt confessorius iudicet ea requisita habere, poterit absolui. Quod constat ex dictis n. 19. 8. & 200.

205 Displicet autem magis hæc 7. cœclusio P. Correllæ, quam 1. quia hæc claris indicat, quod semel, iterum, ac tertio potest absolvi pœnitens, si prius non fuerat admonitus, & quarto etiam, si iam afferat aliquam emendationem, vel aliud signum, vt prudenter indicandum habere dolorem, vnde & clare indicat, quod illis tribus vicibus, etiam sine fundamento ad dolorem prudenter præsumendum, absolvi possit. Immo, si in quarta vice illud afferat, postea, cum de nouo incipiat consuetudo, poterit ter

absolvi, dum monitiones fiunt, & sic in infinitum. Hoc tamen, præterquam quod manet sufficienter impugnatum, non video, quomodo non sit aperte damnatum in dicta 60. propositione. Quare quod prima cœclusio prædicti Patris non fuerit amara, vt damnata reiecta; sed ad veritatem reduci possit indicaverim per duas meas positas conclusiones illam quasi explicando, locum non habet modo, nec in illa prima, nec in hac septima, cum in vtraque sit eadem authoris mens, & in septima adeo sit explicata, vt nullam interpretationem benignam admittat.

206 Sed non minus displicet illa consuetudinis, siue habitus tam facilis extinctio, aut interruptio. Sentio enim, tanquam verissimū, in casibus assignatis à P. Corrella non destrui priorem consuetudinē, ac proinde non generari novam, sed priorem illam augeri, dum peccator redit antiqua peccata. Vnde corrumpit tota doctrina eius septimæ cœclusionis. Quod autem antiqua perseveret consuetudo probo destruendo fundamentum ad oppositū, quod incipit ab illis verbis: *la razón es,*

& plures, continet falsitates quam clausulas.

207 Prima ergo, quod asserit, aut potius, vt certum supponit: *como los habitos de las virtudes se pierden por los actos contrarios*, in recta Theologia falsum omnino est; quia habitus non contrariantur actibus; nec actus habitibus. Sed solum actus cum actibus, & habitus cum habitibus contrariari dici possunt. Et ratio est 1. quia contraria debent esse in eodem genere, cum definiuntur communiter sic: contraria sunt, quæ sub eodem genere maxime distant, & ab eodem subiecto mutuo se expellunt. De quo v. meum cœsum Trinitariū n. 1079. Secundo, quia id experientia est compertū, qui enim habet habitum vitiosum intemperantiæ in cibo, & potu, non destruet eum habitū per hoc, quod vnum actum temperantiæ eliciat. Quamvis enim vno die in pane tantum, & aqua ieiunet, non abiiciet illam inclinationem habitus intemperantiæ, & solum illā eradicabit, si tot temperantiæ actus eliciat, vt temperantiæ habitus generetur; tunc enim eo magis dif-

cedet, & eradicabitur intemperantiæ habitus, quo magis acquiratur de habitu temperantiæ. Et similiter vice versa dicendum est, vt habitus temperantiæ semel acquisitus destruat; non enim per vnum actum intemperantiæ deperditur; sed per actus plures habitum intemperantiæ producentes, quo producto abscedit habitus temperantiæ ei contrarius. Vnde similiter falsum est, quod subiungit. *Asi los habitos viciosos por los actos de virtudes contrarios.*

208 Secundo exemplum, quod adducit de fide extra re est. Nam in hac doctrina loquitur, aut loqui debet, de habitibus acquisitis virtutum, aut vitiorum; fides autem non est habitus acquisitus, sed à Deo infusus; immo in eius infusione, & destructione servatur diversis modis, ac in infusione, & destructione aliarum virtutum infusarū; eo quod tã iste habitus, quam habitus spei inveniri possint in peccatore, ac proinde sine gratia infusi, ac sine illa permanere, quod in alijs virtutibus infusis non contingit.

209 Tertio, quod addit:

atque el acto de penitencia, o delor es contrario al habito, o cessambre del vicio: ergo, &c. Difficultatis adhuc intelligitur; indicat enim, & quid est manifeste, aliâs ratio nō cōvinceret intentum, quod omni vitio opponatur, quod falsissimū est; quia actus, sive habitus penitentiae non opponitur cuicūque vitio, sed vitio impenitentiæ. Nec multum miror, quod in multis brevis probatio deficiat; quia, ut communiter dicitur, *male cause malum solet esse patrocinium*. Miror tamen amplius, quod P. Torrecilla in 2. suarū consultationum editione tum malam Corellæ causam, tum malum eiusdem causæ patrocinium referat, & approbet in consultatione 17. n. 118. Sed valeat vterque.

QUEST. XIV. QVOD-
dam dubium circa occasionem proximam resolvitur, & plures illationes deducuntur.

210 **P**RO complemento doctrinæ de occasione proxima dubitabis, an quando

pœnitens sine detrimento potest occasionem relinquere, v. g. expellere concubinam, eam teneatur expellere ante confessionem; an verò sufficiat, quod in ea proponat expellere illam, teneri eam ante confessionem expellere iudicant aliqui, qui citantur à Sancto *disp. 10. n. 4. & a N. P. Leandro quest. 35.* Alij apud ipsos iudicant, sufficere, quod proponat, & promittat illâ statim expellere, quamvis iterum, immodò ter, vel quater id ipsam promisserit, & nō impleverit: quam sententiam etiam Sâcius, & N. P. Leander amplectuntur. Mihi tamen videtur probabilius cum Doctoribus primæ sententiæ, quod per se loquendo, nec semel absolvi debeat dictus pœnitens, ante quam occasionem deserat, & expellat concubinam. Ratio est, quia credi non debet, si pœnitens, cum posset sine detrimento expellere concubinam, eam nō expulit ante confessionem, quod propositum eam expelli post absolutionem sit verū, & efficax, & quamvis efficax esset, posset facile credi, quod illud mutaret absolutione obtenta: ratio est, quia multo facilius quamlibet præstat dili-

gentiam pœnitens, ut absolutionem consequatur, quâ postquam illam est consequutus: ergo dum pœnitens ita inefficaciter detestatur peccatum, & peccandi occasionem, quod non movetur ex detestatione ad pellendam concubinam, ut expedite absolutionem consequatur, facile credi non debet, quod propositum eam postea expellendi sit efficax, & quod, iam absolutione obtenta, sit eam expulsurus.

211 Nostriam autem sententiam fere semper practicandam à prudente confessario docet novissimè P. Corella in sua praxi tract. 2. d. num. 230. quamvis oppositam non damnari in propositione 61. Innocentij fateatur, & merito, quod etiam tenet Torrecilla tract. 1. consult. 17. n. 46. in 2. editione. Vnde immerito eâ damnari existimat licentiarus Prado in eadem propositione à n. 11. Quæ autem assert probant vtiq; nostram sententiâ practicandam; nihil tamē dicit, quod probetur oppositam esse damnatam, nec vllum autorem refert pro sua existimatione eam que contrariam esse literali

sentui propositionis est mihi ferre clarissimum.

212 Dixi autem in responsione per se loquendo, quia per accidens prima vice potest contingere, quod pœnitens nō expulerit occasionem ob ignorantiam suæ obligationis, admonitus tamen à confessario efficaciter eam expellere proponat, in quo casu absolvendus est; quia ex non expulsionem ante confessionem colligi nō potest propositi inefficacia. Immodò etiam aliquando contingere potest, quod possit pœnitens absolvi, quin, etiam post absolutionem sit cogendus occasione deserere, quia potest adeo extraordinarium dolorem habere, & propositum non peccandi; & adhibendi media omnia ad non cadendum, ut probabiliter speretur victoriâ consequentur, & iâ illa non censetur occasio proxima. Quod etiâ similiter dici potest, quando ex alijs capitibus cessat peccandi periculum, ut quia iam odio habet fœminam, aut de fornicis facta est; aut ex qualibet alia causa, ex qua tale periculum absit.

213 Ex dictis in hac, & præcedentibus questionibus infer-

ferens i. posse absolui foeminā cohabitantem cum viro, quin cogatur domum illam deferre, si semel, aut iterum peccavit; pluries tamen restitit: quia ista non censetur occasio proxima. Ita tenet Leāder de Murcia lib. 2. disp. 1. resol. 8. n. 7. ac N. P. Leander disp. 7. q. 40 quē refert, & sequitur M. Ioannes Anastasius de Arana in suo indice verborum verbo *occasio p. mihi 182.* & M. Lūbier tom. 2. p. mihi 666. n. 820.

214. Secundo inferes probabiliter cum N. P. Leandro disp. 7. q. 34. & cū Lugo disp. 14. num. 150. adolescentes, qui conversando, aut laborando cū foeminis sæpè in peccata incidunt, posse absolvi, quin omnino proponant abstinere à conversatione, dummodo in eadē domo non cohabitent, quia talis occasio difficile vitari potest, & proxima non videtur.

215. Tertio inferes cum Satio disp. 10. n. 13. & nostro P. disp. 7. quæ est. 42. eum, qui sæpè concupiscit foeminam secum cohabitantem, & sæpè admonitus non desistit, absolvendum non esse. Ratio est, quia

talis cohabitatio censenda est occasio proxima. Admitto tamen modo sapiens prius admonēdū, quam vis id non admitteret cōtra eosdem Doctores. n. 210. de concubinario loquendo; quia dum solum committuntur desideria, & ad opera ianua non dum est aperta, mihi videtur non omnino compertum, quod ea sit proxima occasio; forsam enim ex fragilitate propria nascuntur desideria illa, potiùs quam ex præsentia foeminæ, & saltim nequit dubitari, quin multo minus influat occasio illa, quam alia, in qua etiam ad opera aditus est apertus. Unde mirum non est, si in hoc casu maiorem quandam latitudinem ego admittam. Immo etiā consequenter iudico, quod in hoc casu minus detrimentum necessarium esset, etiā post repetitam monitionem ad excusandam permanentiam in illa domo, ac in casu absoluti concubinatoris.

216. Inferes 4. confessariū, qui ex auditis lascivijs in confessione sumit occasionem ruēdi frequēter in voluntarias pollutiones, nō esse absolvendum, nisi proponat confessiones amplius non audire; quia auditio con-

con-

confessionum. censenda est occasio proxima; excusari tamen potest à tali proposito eliciendo, si aut sit Parochus, aut sequatur infamia. Nec enim tenetur famam amittere, nec officium deserere, vt occasione fugiat: unde tunc sufficit, quod proponat in futurum non consentire in similia peccata. Sic tenent cum alijs Sancius disp. 10. num. 18. N. P. Leander disp. 7. q. 46. & 47. & novissimè P. Corella tract. 2. num. 238.

217. Ultimo inferes similiter Chirurghum, qui in medicis foeminis in partibus secretioribus versatus sæpius in peccata ruit, posse absolui cum solo proposito nō peccandi, quin cogatur proponere à curatione abstinere. Quod similiter est dicendū de foemina, quæ se curari sinit, cū periculo etiā consensus. Ratio vtriusq; est; quia, licet vterque in ipsa curatione se exponat peccandi periculo, contingit tamē ex iuxta causa. Sic N. P. Leāder q. 48. & Sancius disp. 21. n. 9. & licet oppositū de Chirurgo, ac etiam de Parochio, de quo num. præcedenti, teneat M. Lamberius 10. 3.

p. 244. n. 590. & 609. tandem n. 627. tenet de Chirurgo sententiam nostram.

QVÆST. XV. RESOLVITUR dubium circa peccandi consuetudinem, & explicatur propositio § 8. damnata à SS. P. N. Innocentio XI.

218. **D**ubitari etiam in presenti potest, an si confessarius inquirat, an peccata, quæ poenitens confitetur, sint reincidentia, seu an consuetudinem peccandi habeat, teneatur poenitens id aperire. Negat Ioannes Sancius disp. 9. n. 6. & sequentibus, dicens posse poenitentem eam consuetudinem negare vtendo acquisitione. Communis tamen sententia oppositum tenet, quæ per se loquēdo probabilior est, quia dum confessarius interrogat, id necessarium esse solet, vel ad cognoscendum dolorem, vel ad adhibenda remedia efficaciora, per accidens autē, vt quando aut cōsuetudo iam est abolita, vel poenitens cognoscit prudenter, se habere dolorem, & paratum esse adhibere reme-

me-

media efficacia ad non peccandum, quin iudiceat confessarij monitione, aut remedijs, potest excusari à manifestatione talis consuetudinis.

219 Dices tamē nemo potest cogi ad confitendum peccata iam benè confessā, sed declarare præteritam consuetudinem est. confiteri peccata iā confessā: ergo non potest pœnitens ad eam declarandam teneri. Respondetur pœnitentē obligari posse ad confitendum peccatum præteritum iam confessum, quia id oportet, vel ad declarationem præsentis peccati, vel ad eius curationē. Sic enim obligatur ad declarandū peccatum præteritum, quando ratione illius peccatum, quod modo confitetur habet circumstantiam mutantem speciem.

220 Nota tamen 1. quod prima pars responsionis nostræ est iam non solum probabilior, sed certa, quia oppositū damnatur à SS. P. N. Innocentio XI. propositio enim 58. ab ipso damnata est hæc: *Non tenemur confessario interroganti, fateri peccati alicuius consuetudinē.*

221 Secundo nota, quod nostræ responsionis pars secun-

da, etiam post decretum Innocentij potest sustineri, & defendi; quia solum damnatur propositio in sensu absoluto, & sine ulla limitatione, ex qua damnatione non valet consequentia, ut cōprehensa intelligatur non absolutè, sed cum limitatione, & moderatione adhibita, prolata. Quare eam secundam nostræ responsionis partem tenent M. Moya *co. 1. tract. 3. disp. 3. q. 5. d. n. 13.* & apud ipsū Dicastillo, & G. Hurtado ante Innocentij decretū. Sed post ipsum etiam eam tenet P. Torrecilla *in dictæ 58. propositionis explicatione conclusione 3.* & Filgueras in eiusdem propositionis explicatione *S. post hæc scripta.* Et implicite saltem Lumbier in eiusdem etiam propositionis explicatione. Idemque similiter tenet licenciatus Prado *ibid. n. 16.* Et innuit satis M. Thyro *tom. 3. disp. 42. nu. 9.* licet oppositum teneat M. Hozes dictam explicando propositionem.

222 Tertio nota, quod in dicta propositione non damnatur sententia asserentium, quod pœnitens absolutè non teneatur

tur confiteri consuetudinē peccandi. Quia aliud est, quod non teneatur absolutè; aliud vero, quod non teneatur, dum interrogatur à confessario, ut constat ex M. Moya apud quē 1. quæstio examinatur *disp. 3. de pœnit. q. 5. cap. 1. vbi sententiā negantē obligationē tenet, ut cōmunem, & veram.* Et 2. examinatur cap. 2. vbi sententiā obligationem affirmatē, etiam ut communem, & verā statuit n. 13. Dū ergo propositio damnata solū agit de sententia negante obligationem in casu secundæ quæstionis, non est damnatio extendenda ad casum primæ. Quia à diversis non fit illatio, & odia amplianda non sunt, sed potius restringenda. Quare quod non comprehendatur ea sententia in damnatione supponunt potius, quam doceant, M. Lumbier, M. Thyro, Torrecilla, & Hozes locis; P. Corella *in eadem proposit. 58. n. 201.* Eademquē sententiā non damnari tenet licenciatus Prado *ibid. nu. 31.* quamvis à n. 25. oppositam verissimam esse defendat.

QUÆST. XVI. AN DEVOTI MONIALIUM SINT IN OCCASIONE PROXIMA PECCANDI.

223 DE huius quæstionis materia tractat M. Lumberius *tom. 1. pag. 466. d. nu. 486.* & in codice, quem habet in calce eiusdem tomi, & inscribitur: *desfiero de ignorancias. Desengños para todo genero de personas Religiosas, & in tomo 3. in explicatione propositionis 61. pag. 239. nu. 580.* In primo ergo loco ex relatis nu. 489. sic respondet. * Respondo aora: que si la devocion fuesse tal que mediaffen frequentes visitas, ò repetidos papeles de amores, (y mucho mas, si huviessse otras demonstraciones externas sensuales) estarian en estado de mortal, y no devian ser abueltos, si despues de amonestados, vna, y otra vez, no se emmendassen, pues estarian en oca siõ proxima de caer; y no es creible: que traygã verdadero proposita de la enmienda. Yo poco he confessado este genero de personas; pero de varias cõ-

sultas, que me han sido hechas, puedo asegurar, q̄ esto es verdad, y de lo que ellas llorã à la vejez. * Ita Lumberius, qui rursus *tomo 3. cit. num. 580.* sic ait. * Por esso dix mos en los defengaños de las Monjas, que està al fin del tom. 1. que assi los devotos como ellas està en ocasión proxima de pecar, fino de obra, de pensamiento. Conque despues de amonestados dos, ò tres vezes, el Confesor, que los absuelve, haze vn sacrilegio, y ellos si traen tres, buelven con quatro.

224. Videbitur alicui nimis rigida doctrina Lumberij, & zelo eradicandi Monialium devotiones per exaggerationem loquutum. Mihi tamen potius displicet; quia nimis laxè loquatur. Supposito enim, quod devotus (idem de devota intellige) semper, aut sapius, ac Moniale invisit, peccet mortaliter, quavis visitationes non sint frequentes, sed raræ, non est devotus, nec devota, absolvendus, nec semel, nisi proponat à visitationibus abstinere. Sicut enim, qui expertus est se semper, aut ferre semper, ac ingreditur in domum fœminæ solutæ, aut coniugatæ, mortaliter peccare, nō

sufficit, vt absolvatur, adhuc semel, quod proponat se cum tali fœmina non peccaturū; sed debet insuper proponere, quod in eius domum non ingredietur; quia ingressus ipse periculum est proximum peccandi, ac proinde peccatum: sic etiam in devoto nō sufficit, quod proponat non amplius cum devota peccaturum; sed insuper, vt absolvatur, debet proponere, se Monialem nō invisurum: quod si non velit proponere, cum ipsa visitatio sit peccatum mortale; vt pote, quia est periculum proximum illius, absolvendus non est, cum dispositionem ad absolutionem non habeat, quia dolorem, & propositum, quod omnem voluntatem peccandi excludat, non habet. Vnde merito iam diu ego absolutionem negavi cuidam devoto, qui cū visitaret Monialem, longam experientiam habebat, quod in mortalia rueret, quia licet mihi proponeret, se non amplius cum ea peccaturum, noluit tamen proponere, se illam non invisurum.

225. Aliud autem esset si devotus non solum proponeret non peccaturum cū devota opere, nec cogitatione; sed etiam

etiam proponeret firmiter, se eam amplius non invisurū; tunc enim, si non habeat confessarius fundamentum ad iudicandum illud propositum verum, & efficax non esse, potest devotum abovere; & non solum iterū, ac tertid, si promissis non steterit, absolvi poterit, si similiter proponat, sed sapius, quoties credatur verū propositū adducere. Hæc autem est differētia inter priores occasiones, in quibus propositum adducit pœnitens devotam non invisendi, & inter posteriores, quod eo difficilius credi à confessario prudenter potest, quod verum, & efficax sit propositum, quo pluries illud elicit, & illi non stetit. Si tamen revera, omnibus pensatis, fundamēta sint ad credendum propositum esse verū, etiam si centies illi non steterit, absolvendus est; in hoc enim eodem modo discurrendum, ac in illo, qui consuetudinem hebet peccandi, aut etiam in eo, qui divtius perseverat in occasione proxima peccandi, quam ob gravia incommoda, & proportionata, expellere nō tenerur: de quo vide dicta q. 13. In hoc ergo sensu intelligenda est doctrina Lumberij, ne nimis sit benigna: in quo tamen non

est coarctanda ad secundam, aut tertiam absolutionem, sed arbitrio prudentis confessarij, qui omnia iuxta nunc, & alibi in hoc tract. dicta, & dicenda, prudenter perpendat, relinquendum.

226. Nota tamen, quod adhuc quando nec Monialis, nec devotus peccant, dum se visitant, si visitationes sunt frequentes ita, vt merito illicitæ reputentur, non est absolvenda Monialis, nec devotus, nisi proponant ab eis abstinere. Ratio autē est, quia, sicut, qui habet domi concubinā, aut eam frequenter visitat, quamvis iam cū illa non peccet, si tamen alijs non constet, idēque scandalū datur, renerur illā, è domo ei; cedere, aut à visitationibus abstinere, sic in Monialis visitatione discurrendū est; cum nō minus in ea scandalum datur, sed maius, vt pote quia per eas visitationes non solum sæcularibus, sed etiā monialibus scandalū præbetur, & quia prava devotionum cōsuetudo fovetur, & cōtinuatur. Vnde forsā vnus Monialis devotus parriceps erit omnium peccatorum quæ in illo Conventu committēda sunt multis adhuc annis, aut etiam sæculis post ipsius devoti mortē, non quidem, quia

quia post mortem peccabit, sed quia modo suis peccatis cooperando ad conservationem, & continuationem prave consuetudinis devotionum, ex consequenti cooperantur omnibus peccatis, quæ occasione illius consuetudinis committenda sunt.

227 est tamen differentia observanda inter casum propositum, in hac notatione, & inter precedentem, quod, qui peccant communiter, dum se visitant, tenentur proponere ab omni visitatione abstinere; quia nec semel potest quis, sine vrgenti causa, periculo peccandi se tradere. Qui vero inhoneste non peccat; sed ob scandalum tantum abstinere coguntur, sufficet, ut non peccent, quod visitationes minuatur tantum, quantum necessarium fuerit, ut scandalum cesset; non vero ut ab omni visitatione abstineant, ac proinde sufficet, quod tale diminutionem proponant, ut scandalum cesset; quæ tamen diminutio magna proculdubio debet esse presertim in principio.

228 Si quis autem pro Moniali devotum nolente deserere dicat, corrigere posse, quod ipsa grave damnum patiat, si devotum respuat. Audiatur N. P. Leonardum to. 1. tract. 9. disp. 7. q. 72. Vbi inquit. * An Monia-

lis, quæ est in occasione proxima peccandi cum suo devoto; per tactus inhonestos; v. g. possit absolvi, casu, quo ex dimissione talis occasionis amittat magnam aliquam commoditatem temporalem, qua dicta Monialis maxime indiget. * Et sic responder. * Sed ut quid certissimum respondeo: non posse absolvi, quin tollat occasionem peccandi, quia verè est proxima, & non potest dici involuntaria ex eo, quod ex dimissione illius correspondentis, sequi possit aliqua nota, aut scandalum, aut detrimentum, ut si vir devotus esset magnæ autoritatis, & utilis toti Monasterio, & precipue Moniali devotæ, si est pauper. Nam hæc omnia ficta sunt ab amore nimis inordinato, cum revera potius ex correspondentia prædicta nascatur nota, & scandalum apud omnes Dei timorem habentes. Nec fas est dicere, sed nefas abominabile, quod Monialis, quæ reliquit omnia, ut sequeretur suum sponsum Christum pauperem à inventute sua, licite possit persistere in occasione lasciviendi, ne amittat, quæ voluntarie reliquit, & reputavit, ut stercora, ut Christum lucrifaceret. * Ita N. P. & mirifice quid est.

229 Dicta in hac questione verissima, ac certissima sunt, & satis

satis clara: sed multa satis clara ignorant multi confessarii, idèque vix unquam desunt, qui Moniales devotas absolvant. Et si quis illarum dicat. Quid facturus sum, si Monialis est communicatura, quod si non faciat scandalum dabit, & se ipsam infamabit. Respondeo, quod eo ipso, quod disposita non sit, absolvi non potest, quamvis alias in mortali sciat, communicatura; minus enim malum est sacrilegium unum malæ communionis, quam duo, alterum malæ communionis, & alterum malæ Confessionis.

230 Sed numquid, inquires, tali Moniali nullum datur remedium? Nunquid eam conijciemus in desperationem. Minimè quidem. Absolutè utique remedium habet: ex suppositione vero remedium non habet. Habet utique absolutè, quia potest proponere non solum cum devoto non peccare, sed etiã periculo peccandi cum illo se non exponere proponere valet. Ex suppositione, quod hoc proponere non vult, remedium non habet. Sed hoc durum non est, sed commune omni peccatori; nemo enim iustificari potest sine vera poenitentia, sive sit contritio, sive attritio cum sacramento, quæ includit propositum nunquam peccandi: si quis ve-

ro nolit eam habere, quia non vult efficaciter proponere non peccare, numquid hoc est durum? Minimè quid est. Durum enim est, quod quis velit, & non possit evadere tyrannidem peccati. Quod vero non possit, quia non vult durissimum quid est, non quia Deus, aut confessarius dure se gerant cum illo; sed quia ipse, aut ipsa poenitens durissime secum, & cum Deo se gerit, ut nec appareret dure se gerat cum suo devoto; aut ne temporali aliquo bono, & commoditate careat, sibi ergo imputet. Nec utique quisquam dicet, quod si ego essem inclusus in altissima turri, aqua non posse exire, nisi me precipitando, deberem, aut possem me precipitare, ut sic liberarem proximum volentem se iniicere in puteum, cum & ipse posset se liberare voluntate illam deponendo, aut mutando, & ego adhuc me precipitando illum liberare non possem, sed potius cum eo perirem. Hoc igitur, & amplius contingit confessario, qui si poenitentem indisposito absolutionem conferat, se ipsum in peccatum precipitat, & insuper non solum non eripit ab eo proximum, sed potius illum in aliud de novo peccatum conijcit.

231 Sed dices iterum: nemo peccat necessario: sed si vera fiat dicta, Monialis necessario peccabit ergo vera esse non possunt. Probatur minor: si postquam Monialem indispositam non absoluit, illa sic cogitet: ego sum in peccato, quia confessarius me non absoluit, utpote indispositam: ergo: si communionem accipio, pecco: sed alias etiam pecco, si non communico, quia scandalizabuntur multe: ergo, necessario peccatura sum. Quam ergo ei dabimus evasionem?

232 Respondeo dari posse evasionem, & ideo Monialem nunquam necessario peccare. Primo namque sæpè scandalum timetur, ubi non adest, quia, si devotus cras venturus est illi: tunc cum Moniali tractaturus, maius hoc scandalum Monialibus est, quàm si Monialis non communicaret; quia sic iudicarent eam peccare visitationem devoti admittendo; non vero in super indigne communicando. Dato tamen casu, quod aliquando non communicando scandalizet, & ideo non communicare sit peccatum, potest tamen communicare sine peccato; quia si ipsa velit proponere non admittere visitationem devoti, & redeat, ad me, ego absolvam illam; si autem tempus non habeat redeun-

di, aut si redeat, non absolvatur, quia confessarius non credit propositum reiiciendi devotum esse efficaciter: tunc potest se gerere, sicut ille, qui dum non potest non communicare, non habet copiam confessionis, quia revera ita est, quod copiam Confessarii non habet. Unde si contritionem eliciat, non peccabit communicando. Immo etiam si attritionem habeat existimatam contritionem, etiam non peccabit, & Eucharistiae Sacramentum conferet ei primam gratiam, licet per accidens. Hæc ita declaravi, quia non solum pro casu dicto, sed etiam pro similibus alijs possit deservire.

233 Advertat lector in quas, & quales angustias reducitur Monialis devota, præsertim cum, ne eligat carere devoti frequentia, & id serio confessario proponere, eligat potius remedio carere, & non solum peccata inhonestis inhonestis peccatis addere, sed etiam sacrilegia sacrilegij. Quod ita horredum videtur, ut vix contingere posse credi deberet, si experientia ita non raro evenire non persuaderet. Sed adhuc mirandum magis, quod id ipsum eveniat Sacerdotibus tum secularibus, tum etiam regularibus, qui nec oculos claudendo, igno-

ignorare possunt, quod sunt in statu peccati mortalis, & quod male, ac sacrilege confitentur, peiusque, & magis sacrilegè sacrificium Corporis, & Sanguinis Christi celebrent, & communicent, nec vereantur alijs ista, & alia Sacramenta ministrare. Hæc utique omnia eveniunt Sacerdotibus Monialium devotis, aut alia occasione proxima peccandi irretitis; vel consuetudinem peccandi habentibus, quam non serio, & efficaciter extirpare proponunt, & curant: quod certè in eam consuetudinem habentibus frequens est. Dicant mihi huiusmodi Sacerdotes, si ipsis infernus paratus non est quibus paratus sit? Certè ego iudico eo certius ipsis paratum, quo minus ipsi hoc cogitant.

QUÆST. XVII. EXPLICATUR 41. propositio damnata à SS. P. N. Alexandro VII.

234 Interagendum de occasione proxima peccandi explicavimus propositiones 58. & 60. damnatas à SS. P. N. Innocentio XI. Quia tamen adhuc doctrinam de occasione

proxima peccandi concernunt alia propositiones damnatae, videlicet, 41. Alexandri 61. 62. & 63. Innocentij has quatuor propositiones explicabo in hac, & sequentibus quæstionibus, ut omnino completa sit doctrina, quæ ad dictam occasionem peccandi proximam potest spectare.

235 Quadragesima prima: ergo propositio damnata à SS. P. N. Alexandro VII. est * Non est obligandus concubinarium ad eiiciendam concubinam, si hæc nimis utilis esset ad oblectamentum concubinarium, vulgo regalo, dum deficiente illo, nimis ægrè ageret vitam, & alia epulæ tadio magno concubinarium afficerent, & alia famula nimis difficile inveniretur. *

236 In hac propositione damnantur asserentes sufficere pro causa ad non eiiciendam concubinam, quod sit nimis utilis ad oblectamentum concubinarium; & alia famula facile non inveniatur. Quia certe hæc causa gravis non est: & dato, quod sit gravis, non tamen est adeo, ut proportionata sit ad excusandam perseverantiam in occasione adeo periculosa, & tot, tantorumque peccatorum, qua-

lia in concubinato committuntur. Ad maiorem namque mortificationem tenetur concubiniarius, ut evitet periculum peccandi, quam sit illa, quæ ex defectu talis concubinæ sequi potest: & alias numquam teneretur concubiniarius eijcere concubinas; semper enim similem mortificationem in illarum ejectione, aut maiorem amor inordinatus illarum effingeret: & quantumvis apulæ ab ipsis conditæ inspidiores forent, eis sapidiores apparerent. Quare propositionis damnatæ doctrina etiam ante damnationem reprobari debere constat ex doctrina generali data circa materia occasionis proximæ à quæstione 11. usque modo.

QVÆST. XVIII. EXPLI-
catur propositio 61. dam-
nata à SS. P. N. In-
nocentio XI.

237 **P**ropositio 61. damnata à SS. P. N. Innocentio XI. hæc est. * Potest aliquando absolvi, qui in proxima occasione peccandi versatur, quam potest, & non vult omittere, quinimo directè, & ex pro-

posito quærit, aut ei se ingerit. *

238 Hæc propositio, seu, ut melius dicam, eius damnatio est confirmatio doctrinæ à nobis traditæ quæst. 11. ibi enim diximus. nõ absolvendum existentem in occasione proxima, nisi eam dimittat, si potest sine gravi incomodo, & consequenter à fortiori idem dicendum est de eo, qui directè occasionem prædictam quærit, aut ei se ingerit. Quod autem, quando non potest sine gravi incomodo occasionem omittere, possit absolvi, non damnatur: quia sicut tunc in ea perseverare non est amare periculum; sed illud permittere, aut invitum pati: sic nec est occasione velle, sed eam permittere, & invitum pati. Quare nostram doctrinam in hac parte tenent etiam post decretum Innocentij in expositione huius propositionis Patres Corella, & Torrecilla, ille num. 233, iste vero *consult. 17. conc. 3. num. 63.*

239 An autem doctrina à nobis commemorata, & reprobatâ nu. 230: dantur in hac propositione, num. 211. breviter respondimus negativè contra Licentiatum Prado: nec modo.

modo existimamus logiori eius Prati doctrinam indigere impugnatione.

QVÆST. XIX. EXPLI-
catur propositio 62. dam-
nata à SS. P. N.
Innocentio.

240 **P**ropositio 62. ab eodem Pontifice N. Innocentio damnata est. * Proxima occasio peccandi non est fugienda, quando causa aliqua utilis, aut honesta non fugiendi occurrit. *

241 Hanc propositionem ita intelligit Licentiatum Prado, ut sensus illius sit, quod, quando adest causa utilis, aut honesta non fugiendi occasionem, melius sit, & consulendū, quod ea non fugiatur. Vnde, qui diceret causas aliquas utiles, sed non magni momenti, sufficere, ut habens occasionem proximam non peccet eam non fugiendo, non comprehenderetur in damnatione istius propositionis; quia iste non diceret, quod melius esset eam non fugere, sed solum, quod peccatum non esset, ac proinde in damnatione propositionis, quæ

melius esse non fugere ait, non comprehenderetur; licet alias esset falsa quia contra rationem, & communem sententiam.

242 Sed mihi verum omnino videtur, quod alius sit sensus propositionis damnatæ, scilicet, quod non sit *sub peccato*, aut *necessario* fugienda occasio, quando ad eam non fugiendam adest causa utilis, aut honesta.

243 Ratio est 1. quia parum ad praxim conducere ea propositio, si non esset obligatio fugiendi occasionem, quod esset melius, aut non esset melius eam fugere: & consequenter similiter eius damnatio parum ad praxim interesset; & alias difficile inveniri posset, qui tali propositioni damnatæ assensum unquam prebuisset.

244 Secundo est ratio: quia in moralibus factis vsitatus est loquendi modus, quod dicatur non faciendum id, quod necessario, & ex precepto fieri non debet; quamvis melius esset nõ facere. Sic qui diceret non esse confitendas circumstantias aggravantes, sed solas mutantes speciem à nemine intelligeretur, quod eas nõ confiteri esset melius; sed solum, quod eas cõ-

fiteri necessarium, aut sub obligatione non esset. Quare sensum istum deberi propositioni damnata docet aut aperte supponunt M. Hozes, Lumbier, Corrella, & Torrecilla in explicatione huius propositionis.

245 Nota tamē, quod per huius propositionis damnationem non excluduntur causæ graves, in quibus excusari pœnitentem ab occasione proxima fugienda diximus quæst. 11. & illis similes, sed aliæ, aut illarū aliquæ, illiusve similes, quas ad excusandum illum insufficientes ibidem reputavimus.

246. Vnde bene P. Corella in huius propositionis explicatione nu. 235. inquit. * Paraque la ocasion se diga involuntaria, ha de concurrir causa urgente, y tal, que sin grave inconveniente de perder la vida, honra, ò cantidad de bienes temporales, no se pueda evitar. * Ita Corella. Vbi occasionem involuntariam vocat illam, quæ ex gravi causa non tenemur vitare: & eam involuntariam occasionem etiam post decretum SS. P. N. Innocentij non esse illicitam, seu illicitū non esse in ea permanere, tenet. Nota tamen, quod vt occasio sit invo-

luntaria, & liceat in ea permanere ad vitandum inconveniēs grave amissionis vitæ honoris, aut bonorum temporalium, nō sufficit, quod permanere in tali occasione sit medium vtile, & efficax ad vitanda prædicta incommoda; sed necessarium est, quod sit vnicū; quia, si aliud suppetat, illud potius adhibendum est, & deserenda occasio: quod ex terminis ipsis notum est.

247 Hinc mihi placet, quod ait M. Hozes, scilicet, quod huius propositionis damnatio sit extensio damnationis propositionis 41. ab Alexandro VII. damnata, vnde non solum in casu in ea propositione 41. memorato, sed in alijs etiam, qui, etsi diversi sint; non tamen habent maius pondus ad excusandam perseverantiam in occasione peccandi, in vi damnationis huius propositionis 62. dicendum, non dari sufficientem causam excusandi illam.

248 Concludo ergo solum damnari in proposit. 62. sententiam aliquorum arbitrantium, quamcumque honestam, aut vtilem causam esse sufficientē ad occasionem peccandi non fugiendam. Non vero damna-

ri eas causas, quæ graves, & proportionatae ad excusandum periculum peccandi, quod ex occasione incurritur, vique modo reputabantur.

QUÆST. XX. EXPLICATUR propositio. 63. damnata à SS. P. N. Innocentio.

249 **P**ropositio 63. damnata à SS. P. N. Innocentio est. * Licitum est quærere directè occasionem proximam peccandi pro bono spirituali, vel temporali nostro, vel proximi. *

250 Difficillimum mihi est, quid sit quærere directè occasionem peccandi, nec video ab alijs satis explicari. Primò namque P. Corella sic id explicat. * Buscar la directe esquãdo primò, & per se, se quiere la ocasion; y secundario, ò quasi per accidens se busca otro biẽ espiritual, ò temporal, v.g. el q̃ tuviesse amistad illicita cõ vna muger por faciar su venereo appetito, y à mas de esso por lo correr con el alimento necesario à la tal muger: este se diria que queria directè la oca-

sion, è indirectè el sustento de la muger. * Buscar indirectè la ocasion es quando primarimẽte se intenta algun bien espiritual, ò temporal, y secundariamente la ocasion, v.g. el padre de familias que trae à su casa vna criada, para q̃ le sirva con peligro de vivir lascivamente en su compaõia, este directè quiere el servicio de la criada, è indirectè la ocasion de peccar. * Ita Corella.

251 Sed explicationem istam, quæ alijs satis clara videbitur ego non percipio. Primo enim si homo quærat primario fceminam, vt satiet appetitū venereum: ergo non quærat occasionem, sed peccatum ipsum, & de isto non potest loqui propositio damnata; quia non loquitur de intendente fornicationem; qui enim assereret, intendere directè, & primario fornicationem esse licitū propter bonum quodvis, damnatione non indigeret Innocentij, quia ipso sexto, & nono decalogi præcepto satis damnatus esset. Vnde exemplum ad rem non est.

252 Deinde, qui intendit occasionem pro bono spirituali, vel temporali, &c. Primario,

& per se intendit bonum illud, & solum secundario, & per accidens occasionem ipsam; cum bonum illud se habeat, vt finis, & occasio veluti medium: ergo si occasionem querere directe esset illam intendere primario, & per se, implicaret in terminis propositio damnata; quia vellet directe intendi occasionem, quod est intendi propter se, & alias non intendi propter se, quia intenditur pro bono spirituali, &c.

253 Tertio non magis placet declaratio quaestionis indirectæ; nam si pater familias querit, & vocat ancillam, vt seruiat ipsi, prouidens ipsi occasionem peccandi futuram, directe querit ancillam illam domi suæ habere: sed illam habere domi est ipsa occasio: ergo directe querit occasionem.

254 Deinde Licentiatus Prado non explicat, quid sit querere occasionem; quasi id sit res per se nota, nec vlla indigens explicatione. Probat verò, merito damnari propositionem. Primum quia, qui querit directe occasionem, querit peccatum. Secundo quia, qui eam querit amat periculum. Tertio, quia, qui querit directe occasionem

peccandi, querit rem intrinsece malam, non minus, quàm periurium, blasphemia, &c.

255 Ego in dubium non verto, quod propositio sit iure merito damnata: ad quod sufficit, quod à Summo Pastore, & veritatis regula damnata sit. Quare tam in hac, quàm in alijs propositionibus damnatis non sum sollicitus rationes querere dænationis; nisi forte id necessarium vltius sit ad magis comperiendum, quid in quavis propositione damnetur, aut damnatum sit. Rationes tamen allatæ à Licentiato Prado mihi insufficientes videntur; quia ad illas facile responderi potest iuxta satis receptam doctrinam in hac materia de occasione proxima.

256 Ad primam ergo respondeo esse petitionem principij. Aut enim querere occasionem excusatur, propter bonum &c. Aut non? si excusatur, peccatum non erit. Si non excusatur, dicat, quare non excusatur, & ea erit melior ratio. Supponere autem, quod non excusatur, non est probare, sed supponere, quod probandum erat.

257 Secunda ratio etiam petit principium; nam, qui ex iusta causa permanet in occasione,

sione, non dicitur amare periculum, sed permittere: ergo si bonum spirituale aut temporale sit iusta causa querendi occasionem, illam querere non erit amare periculum, sed permittere. Si autem tale bonum iusta causa non est: hoc erat probandum.

258 Tertia denique ratio non solum petit principium vtrumque; sed principium aperte falsum. Occasio namque proxima à peccato aliquando excusari debet apud omnes, vel fere omnes: sed sic non potest excusari periurium blasphemia &c. ergo falsum est, quod sit intrinsece mala, sicut sunt ista.

259 M. Lumbier circa hæc propositionem quatuor asserit. Primum nullum posse querere directe occasionem peccandi propter bonum spirituale proprium, vel alienum, & oppositum damnari. Secundum, posse queri ex vrgentissima causa, quando licet periculum persistat, tamen ratione circumstantiarum iam non est periculum morale. Tertium, quod, si periculum morale persistat, etiam ex vrgentissima causa non potest quis occasionem querere. Quartum denique, quod ea

causa vrgentissima interveniente occasionem proximam peccandi amplecti non est directe occasionem querere, sed indirecte, ideoque asserere id licere in eo casu non est damnatum.

260 Primum quidem ex his quatuor verum est; sed non tam explicat, quàm repetit propositionem damnatam, Secundum continet doctrinam nimis veram; quando enim periculum, licet persistat in esse physico, tamen ob circumstantias extrinsecas desinit esse periculum, sane non solum ex vrgentissima causa, sed etiam sine illa potest amplecti; quia tunc iam non est periculum proximum, siue occasio proxima peccandi, vt dicebamus num. 212. & ipse Lumbier docet tom. 2. pag. 666; n. 820. Tertium, quod asserit, consonat omnino sententiæ Patris Lopez, & aliorum asserentium ob nullam causam, quantumvis gravissimam, posse permittere penitentem persistere in occasione peccandi proxima, vt notauimus sup. num. 177.

261 Quartum denique, quod asserit videtur explicare, quid sit directe occasionem querere, scilicet, eam amplecti ab illa que vrgentissima causa. Vide,

cū ex vrgentissima causa quis eam querit, querit eam non directe, sed indirecte; quia ea occasio est præter intentionem querentis illā. Sed mihi adhuc per hæc non satis explicatur, quid sit directè querere. Quia sicut querenti occasionem ex gravissima causa, est ipsa occasio præter intentionem, sic est præter illam, ei, qui eam querit ex gravi causa, præsertim proportionata iuxta dicta supra à nu. 178. Immo alius dicere poterit, quod est præter intentionem occasio, si eam non intendat, sed tantum bonum proprium, aut proximi spirituale, vel temporale.

262 Ego dum ab alio non accipio meliorem explicationē existimo sub aliorum correctione, aliud esse directe intendere occasionem, aliud eā querere directe. Directe quidem intendere occasionem est eam velle propter ipsam: quod ita clare est illicitum, quod oppositum damnatione non egeat. Indirecte vero illam intendere est eam intendere, & velle propter aliud, quod etiam est illicitum clare; nisi illud aliud tanti momenti sit, ut valeat illam indirectam intentionem

cononestare. De neutra tamen ex his intentionibus loquitur propositio; sed de quaestione.

263 De quaestione ergo sentio, esse directam, cum quis pergat ad domum foeminae, v. g. cum qua periculum peccandi sibi imminere cognoscit. Indirecta verò si pergat ad domū foeminae, cum qua occasionem peccandi non habebit; tamen quia in eadem domo est alia foemina, videlicet, aut filia, aut soror, aut ancilla foeminae, ad quam pergat, per accidens concomitanter, & indirecte, querit eam occasionem, dum per se, & directe querit foeminam, cum qua nullam peccandi occasionem habebit. Hoc ergo modo indirecto occasionē peccandi querere licitum esse, non assero, sed id iudicandum affirmo iuxta regulas generales explicatas sup, quaest. 11. & seq. Iudico tamen id asserentem non dānari in hac proposit. 63.

264 Querere autem directe, modo explicato, occasionem peccandi existimo damnari in propositione ista. Ita tamen, ut intelligantur damnari asserentes eam quaestionem esse licitā indiscriminatim propter bonum spirituale, vel tem-

pora-

porale, nostrum, aut alienum. Quia sic vix vnquam esset illicita quaestio occasionis; quia vix vnquam deesset aliquod bonum cuius pretextu posset quis occasiois peccandi quaestionem cononestare. At vero illā directè queri, posse ex vrgentissima causa, quālis esset bonum temporale, aut spirituale totius Provinciae aut Regni, non damnatur. Immo nec damnatur asserere licitam esse eam quaestionem ex causa, licet non vrgentissima, vrgenti tamen, & proportionata iuxta regulas generales à nobis traditas à quaest. 11. quia hæc doctrina est satis communis, & rationalis, nec est conscientiarum relaxativa, nec eam comprehendere est necessarium, ad salvandum rigorosum sensum propositionis damnatae, & eius damnationis.

QVÆST. XXI. AN EX defectu doloris dari possit Sacramentum Poenitentiae validum, & informe.

265 Sacramentum Poenitentiae validum, & informe est Sacramentum poenitentiae, quod omnibus paribus ef-

sentialibus constat; non tamen causat gratiam propter obicē, seu impedimentum in subiecto repertum. Quaestio ergo inquirat, an aliquando contingere possit talis defectus in dolore requisito ad hoc sacramentum, ut propter talem defectum sacramentum non deficiat, quoad essentiam, & substantiam; non tamen fortietur gratiae effectū, quod est esse validum, & informe. Prima ergo sententia est negativa, quae consequenter asserit, quod, eo ipso, quod poenitens non habeat dolorem necessarium ad consequendum effectum Sacramenti poenitentiae, nec habet dolorem ad sacramenti valorem, & substantiam necessarium. Hanc sententiam tenet P. Vazquez q. 92. art. 2. dub. vnico n. 13. Conim. & disp. 4. dub. 11. Amicus disp. 12. sec. 6. Palao tom. 4. tract. 23. disp. vnic. p. 7. an. 3. Fulienis 2. p. lib. 3. cap. 2. resol. 6. M. Moysi tom. 1. tract. 3. disp. 2. q. 3. M. Thyrsi tom. 3. disp. 37. sect. 2. & alij apud ipsos, & apud nostrum P. Leandrum disp. 7. quaest. 23.

266 Communior tamen

& c.

& verior sententia tenet, posse defectu: doloris dari sacramentum pœnitentiæ validum, & in forme. Hanc tenet noster P. Leander puper citatus, ac noster Ludovicus à Conceptione: *tom. 1. examinis tract. 5. q. 2.* Lugo, Suarez, & alij communiter, quorum aliquos referemus inferius. Probatur autem communis sententia: reliqua sacramenta possunt esse valida, & informia: ergo etiam sacramentum pœnitentiæ; sed ex nullo capite hoc verosimilius contingit, quam ex defectu doloris: ergo ex doloris defectu potest dari sacramentum pœnitentiæ validum, & informe. Consequentia ista vltima est bona, minorque subsumpta cõmuniter admissa, & amplius ex dicendis cõstabit; primum autem antecedens omnibus constat; prima vero consequentia, in qua est difficultas probatur: quia sic redditur hoc sacramentum, ex se difficillimum, suavius, cum in casibus, quibus dicitur sacramentum pœnitentiæ informe, liberentur pœnitentes ab iterum confitendis peccatis in eis confessis. Secundo probatur consequentia; quia quamvis conentur ad verlarij reddere

disparitatem, dicendo, dolore esse de essentia sacramenti pœnitentiæ, unde eo ipso, quod deficiat dolor necessarius ad fructum, deficit necessarius ad essentiam, & substantiã sacramenti; adhuc tamen datur locus, vt probabiliter distingui possit dolor necessarius ad fructum sacramenti à dolore ad valorem, & substantiam illius necessario: ergo cum hoc sit favorabilius, ea distinctio admitenda est. Antecedens probatur assignando casum, in quo dari possit dolor ad valorem sacramenti necessarius, non tamen sufficiens ad eius consequendũ effectum, in cuius probabili assignatione tota secunda, & nostra sententiæ probatio consistit. Non tamen sunt in ea concordēs nostræ sententiæ DD. Qua propter.

267 Aliqui dicunt tunc cõtingere sacramentum pœnitentiæ validum, & informe, quando pœnitens accedit sine vilo dolore. Hanc sententiam tenet Sotus, Pesantius, Ludovicus de San Iuan, D. Thomas, & Torrelanca à N.P. Leandro citati, eandemque tenet N. Ludovicus à Conceptione *tom. 1. examinis tract. 5. quest. 2.*
&

& alij. Diversimode tamẽ hunc explicant casum sui defensores. Alij namque dicunt requiri dolorem existimatũ. Ita Sotus *in 4. dist. 18. q. 3. art. 3.* Navarrus *cap. 1. n. 18. & cap. 9. n. 10. & in cap. fratres de pœnit. dist. 5. n. 35.* Bonacin. *disp. 5. de Sacramentis q. 3. p. 2. nu. 12. apud Palao tom. 4. tract. 23. disp. vnic. punct. 7. num. 3.* Alij requirunt, quod carentia doloris sit in culpabilis, quia, videlicet, ignoratur. Alij deinde existimat, quod, etiam si sit culpabilis, non obstat; requirunt tamen, quod detur erubescencia, displicentiave naturalis, in ipso confitendi modo significata. Quem modum expressẽ tenet N. Ludovicus: illam autem erubescenciam requirit, vt non solum historice peccata referantur; aliam autem dolorem non requirit, nec propositum vllũ; immo ait posse etiam confici validum sacramentum cũ proposito mortaliter peccandi. Et si dicas talem confessionem futuram nullam, quia non confitetur pœnitens defectum doloris, quem supponimus culpabilem. Respondet posse talẽ con-

fessionem esse integram formaliter; quia pœnitens potest invincibiliter ignorare, talem doloris defectum esse tunc cõfitendum eo, quod iudicet peccatum non consistendum vsque dum sit consummatum: & talem defectum non consummari ante absolutionem. Præterea dicit, quod si pœnitens talem defectum confiteatur, & velit confessarius eum absolvere, sacrilegè id faciet, erit tamen sacramentum validum, talem autem defectum tenetur cõfiteri in alia confessione; non tamẽ reliqua peccata, quia defectũ, solum potuit in prima confiteri, quantum ad illius propositum; quantum ad executionem vero non, quia nõdum erat paratum vsque ad absolutionem. Refert autem pro se D. Thomã *in 4. dist. 17. q. 3. art. 4. quest. 1. in corp.* cuius verbo assert *n. 26. Pesantium in addit. ad D. Thomam q. 10. disp. 2. de dolore pag. 268. in fin. primæ sent. & p. 269. conc. 3. & N. P. Franciscum à S. Iuliano in M. S. de pœnit.* Pro eadem sententia referuntur à N.P. Leandro Ludovicus de San Iuan de

de pœnit. q. 8. ar. 2. dif. 2. pag. 498. & Victoriain sum. n. 163. & tandem illam tenet N. Christophorus à S. Ioseph tom. 1. recept. opinion. p. 382. num. 4.

268 Deinde alij existimant sacramentum pœnitentiæ tunc dari validum, & in forme, quando adest dolor inefficax. Pro hoc dicendi modo aliquos refert P. Suarez disp. 20. sect. 4. n. 1. & M. Gonet disp.

10. de pœnit. artic. 1. num. 2. citat pro eo Ledésmam, Nugnum Candidum, & M. Ioannem à S. Thoma, & pro eodem citat M. Thyrsio disp. 44. sect.

2. Navarrum in c. fratres dist. 5. n. 35. & in Manuali cap. 9. n. 13. Sotum in 4. dist. 18. q. 3.

art. 3. d. n. 5. Victoriain in sum. n. 157. M. Cano relect. de pœnit p. 5. pag. 130. & 131.

Henriquez lib. 2. de Sacram. pœnit. cap. 11. nu. 3. Toletum lib. 3. sum. cap. 10. & Granados de pœnit. tract. 3. disp. 3.

sect. 3. num. 19. Ait tamen ipse Thyrsio n. 91. hanc sententiam sibi probabilem nō videri: num. tamen 92. ait probabile esse

valere sacramentum cum proposito inefficaci bona fide. Alij deinde aliter sentiunt dicentes requiri dolorem efficacem, non tamen necessarium esse ad valorem, quod talis dolor supernaturalis sit. Sic sentiunt apud P. Suarez, Sotus, & Navarrus, & apud M. Thyrsio disp.

43. n. 43. Granados controversia de pœnitentia tract. 3. disp. 3. sect. 3. num. 22.

269 Contra omnes tamē numeratos dicendi modos est, quod Tridentinum, & alia Concilia non distinguunt inter dolorem necessarium ad valorem sacramenti, & inter dolorem necessarium ad eius fructum: ergo cum dolor, qui à Concilijs requiritur, sit supernaturalis, cum Tridentinum etiā attritionis dolorem supernaturalem vocet, & efficacem cum dicat debere excludere voluntatem peccandi, dicendum est, adhuc ad sacramenti valorem necessarium esse dolorem supernaturalem, & efficacem; nec sufficit, quod talis existimetur, si revera non est; quia cum pertineat ad substantiam sacramenti, debet esse, & non solum existimari, vt requiritur: sicut materia Baptismi de-

bet esse vera aqua, & non solum existimata, sicque in alijs sacramentis.

270 Sed pro dolore existimato obijcies: sententia, quæ profertur secundū allegata, & probata bona fide, valida est; sed quando datur existimatio doloris requisiti, sic datur absolutio: ergo est valida. Confirmatur quia materia huius sacramenti est confessio integra; sed cōfessio, quæ inculpabiliter non sit integra, sufficit ad sacramenti valorem: ergo similiter sufficiet confessio, quæ inculpabiliter non sit dolorosa.

271 Respondetur tamen ad objectionē distinguendo maiorem sententiā, quæ profertur secundū allegata, & probata bona fide, valida est, si non adsit defectus substantialis, concedo maiorem: si adsit, nego maiorem, & similiter distincta minori, nego consequentiam, quia defectus veri doloris est defectus substantialis. Ad confirmationē autem respōdetur etiā distinguēdo maiorem: materia huius sacramenti est cōfessio integra in re, & materialiter, nego maiorem, in existimatione, & formaliter, concedo maiorem, & cōfessio minori, nego consequentiā;

quia eo ipso, quod confessio sit non integra inculpabiliter, est solum materialiter non integra, & formaliter integra est: Ratio autem cur ad sacramentum sit necessarius dolor in re, & nō confessio in re integra, est quia confessio integra in re sæpè nō expedit, sæpèq; est impossibilis humano modo, vnde est incapax, vt sub necessitate cōstituitur; dolor autem semper est in re moraliter possibilis sæpè expediens, imō necessarium est ex natura rei, quod detur formaliter, aut virtualiter ad remissionem peccati, vnde mirum non est, quod sub necessitate ponatur.

272 Deinde obijcies ad probandum nullū requiri dolorem; quia ex institutione huius sacramenti Ioannis 20. quorū remiseritis peccata, &c. Solū colligitur esse de huius sacramenti essentia confessionem, & absolutionem: ergo dolor non erit necessarius ad substantiam, & valorem sacramenti. Respondeo negando antecedens, quia etiā colligitur dolor; accusatio enim verè non est accusatio, si dolorosa nō sit: cumque hoc iudicium sit internum, debet dari verus, internaque do-

lor, & non solâ exterior appa-
rētia: & cū iste dolor assignetur à
Tridēntino efficax, & supernatu-
ralis, quā de alio mentionē fa-
ciat, talis erit necessarius ad sub-
stantiam, & valorem sacramenti.

273 Denique pro dolore
naturali obiicies. Confessio natu-
ralis sufficit ad hoc sacramē-
tum; immò ad Baptisimā aqua,
& verba naturalia: ergo etiā
sufficiet naturalis dolor. Multū
probat argumentum, scilicet,
quod etiā ad fructū sufficiat.
Respondeo negando consequē-
tiam. Disparitas est, quia dicta
in antecedenti non concurrūt
vt dispositio ex natura rei ad
gratiā; sed vt per accidens ele-
vata; attritio autem concurrūt,
vt dispositio ex natura rei, vn-
de supernaturalis debet esse;
quia dispositio, & forma debēt
esse in eodem ordine.

**QVÆST. XXII. IN QVO
tandem casu dari possit sacra-
mentum pœnitentiæ validum,
& informe ex defectu
doloris.**

274 **S**i quidē in nullo ex casu
sub assignatis q. præced.
n. 267. & 268. iudicamus da-
ri posse ex defectu doloris Sa-

cramentū pœnitentiæ validū,
& informe, restat nobis assigna-
re alium casum, in quo validū,
& informe sacramentum eva-
dat ob doloris defectum. Dici-
mus ergo, sacramentum pœni-
tentiæ validum, & informe tūc
contingere, quādo datur verus
dolor efficax, & supernaturalis,
non tamen se extendit ad om-
nia mortalia cōmissa, in culpa-
biliter tamē. Sic sentiunt N.P.
Leander q. 23. citata Lugo
disp. 14. sect. 6. Suar. disp. 20.
de pœnit. sec. 5. Granados trac.
3. disp. 3. sec. 3. n. 17. & novis-
sime M. Gonet disp. 10. de pœ-
nit. n. 11. pro ea referens Philī-
pū à SS. Trinitate, atque etiā
Ledesinam, Nugnum, & Cādi-
dum eāque M. Thyrsō abs du-
bio probabilem esse dicit disp.
43. n. 48. Probatur autem nos-
tra conclusio; quia in posito ca-
su habet sacramentū quidquid
requiritur ad eius valorem, &
essentiā, & non habet quidquid
requiritur ad causandam gra-
tiam: ergo est validum, & infor-
me. Consequentiā patet. Ante-
cedens probatur quoad primā
partem; quia cum detur confes-
sio aliquorum peccatorum cū
ef-

efficaci, & supernaturali dolo-
re, nihil ex essentialibus deficit
ad sacramentum, posita absolu-
tione. Secūda autem pars pro-
batur; quia nullum peccatum
potest remitti sine dolore ipsū
retractante, cūque in dicto ca-
su sint aliqua peccata mortalia,
adque dolor non extenditur, nō
retractantur, & consequenter
non remittuntur, cumque illis
non remissis, nequeat gratia in-
fundi, aut alia mortalia remitti;
in dicto casu nec gratia infun-
ditur, nec remittitur vllū pec-
catū, & consequēter nō habet
in eo casu sacramētū quidquid
requiritur ad causandā gratiā.

275 Sed inquires quomo-
do contingere potest, quod do-
lor non se extendat ad omnia
peccata, sed solum ad aliqua.
Respondeo id contingere, cum
quis dolet ob motiva particula-
ria, quæ non ad omnia peccata
se extendant. Sit exemplum: cō-
missit quis decem furta, & duo
sacrilegia; cum autem ad cōfes-
sionem accedit nō recordatur
sacrilegiorum, sed solum furto-
rum, dolet autem de illis prop-
ter specialē iniustitiæ turpitu-
dinem, iste dolor non extendi-
tur ad sacrilegia, quia in illis
non est turpitudine iniustitiæ: hic

ergo est casus noster sacramē-
ti pœnitentiæ validi, & infor-
mis. Si autem dolor furtorum
esset ob motivū universale, vi-
delicet, quia sunt offensa Dei,
vel quia merentur inferni pœ-
nam, aut amissionem gloriæ;
iam dolor virtualiter se exten-
deret ad sacrilegia, & Sacra-
mentum fieret formatum.

276 Sed obiicies primò:
implicat dari dolorem sufficiē-
tē ad valorem sacramenti, qui
non extendatur ad omnia pec-
cata cōmissa: ergo implicat ca-
sus assignatus à nobis. Probatur
antecedens: dolor sufficiens ad
huius sacramenti valorem, est
reconciliativus; sed eo ipso se
extendit ad omnia peccata cō-
missa: ergo implicat dolor ad
valorem huius sacramenti suf-
ficiens, qui non se extendat ad
omnia peccata commissa. Ma-
ior constat, quia hoc sacramen-
tū vocatur à Tridēntino recon-
ciliativū. Minor autem proba-
tur. Eo ipso quod dolor sit reco-
ciliativus, videlicet, elicitus ex
desiderio se reconciliandi cum
Deo, peccator habet verā pec-
cati detestationem, & proposi-
tū non offendēti amplius Deū:
ergo talis dolor se extendit ad
omnia peccata. Antecedēs cōf-

rat, aliàs dolor non esset vere, sed fidei reconciliativus; consequentia verò probatur; quia qui vere detestatur peccatū, ut se cū Deo reconciliet, licet possit nō cogitare de aliquo peccato commisso tamen omnino paratus est, quodcūque peccatū detestari, si menti occurrat: ergo virtualiter omne peccatū detestatur. Hoc argumento vitur *ConinK disp. 4. nu. 73.* illudque etiā valde vrget *Amicus citata disp. 12. sec. 6. an. 104. vsque 107.* cuius doctrinam amplius declarat num. 113.

277 Respondetur tamen negando antecedēs; ad cuius probationem nego minorem, & ad huius probationem nego consequentiā, ad cuius probationem, concesso antecedēti, distinguo consequens: ergo virtualiter omne peccatum detestatur, virtualiter inproprie cōcedo consequentiam; virtualiter proprie, nego consequentiā. Explico distinctionē, & dico, quod quando quis habet actū sufficientē imperare detestationē cuiuscūq; peccati, quod menti occurrat, potest dici virtualiter detestari illud peccatū, inproprie tamē quantum ad præsens attinet. Quādo vero actus aliquis non solū

potest imperare detestationē, sed eā implicite in se inibit, talis actus dicitur virtualiter detestatio proprie, quantum ad præsens attinet: sic actus amoris Dei super omnia virtualis est detestatio cuiuscūque peccati commisi, quia non solum eā potest imperare, sed etiā eam implicite includit; eo enim ipso, quod diligit Deū super omnia, est paratus perdere omnia, ne Deū offēdat, & odit implicite quācūque eius offensā; sicut qui se diligit sua mala implicite odit, quod est implicite respicere obiectū detestationis, illi q; equi valere. Vide citatū Lugum nu. 78. & 79. atque etiam 85.

278 Secundo obijcies: cū affectu ad peccatū mortale nequit stare validū sacramētū pœnitentiæ; sed cū dolore, qui se non extendit ad omnia peccata est cōpossibilis affectus ad aliquod mortale ex illis, ad quæ non se extendit doloris motivū: ergo talis dolor sufficiens nō est ad valorem sacramenti. Respōdetur concedēdo maiorem, & minorem, & negando consequentiam; quia cum dolor ille possit etiā reperiri sine affectu ad vllū peccatū, potest aliquādo ad validū sacramentum sufficere; quod enim, quādo cōiungitur

cū tali affectu, non sufficiat, nō provenit ex nō extensione doloris, sed ex eo, quod iuxta cōmunem sententiam satis fundatam in verbis tridentini, quamvis ad sacramentum pœnitentiæ non requiratur dolor vniversalis, requiritur tamen propositum vniversale, vnde in eo casu defectu vniversalitatis propositi deficit sacramentum. Quod si dicatur cum quibusdam Recentioribus apud Lugo, etiam non requiri propositum vniversale, sed solum de peccatis confessis, dicendum tamen, quod requiritur, scilicet, quod excludatur omnis voluntas peccandi, vnde quia ista non excluditur, & non quia dolor non extenditur, erit invalidum sacramentum in argumenti casu.

279 Et si inquiras cur potius requiratur propositum vniversale, quam dolor vniversalis, respondeo cum Lugo à nu. 81. rationem esse 1. quia id ita videtur præscribi à tridentino, cum dolorem dicat esse debere de peccato non absolute, sed præterito, propositum autem dicat absolute non peccandi de cætero. Secundo est ratio natura vtriusque actus, quia dolor cum sit retractativus so-

lum fertur ad peccata commissa, quia ea tantum sunt apta retractari; propositum autem æqualiter potest ad omnia ferri. Tertio est ratio, quia homo admittitur per reconciliationem ad Dei amicitiam: ad hoc autem magis per se est necessarium propositum circa futura, quam dolor circa præterita; quia qui se tradit in servitū, vel amicum, proponere debet in omnibus, & non tantum in aliquibus, amici, aut dominū exequi voluntatem: dolere autē de præteritis non ita absolute requiritur, sed solum sub cōditione, quod commissa fuerint.

280 Sed dices: eo ipso, quod quis habeat propositum vniversale habet etiam vniversalem dolorem: ergo non stat requiri propositum vniversale, & non requiri vniversalem dolorem. Antecedens probatur: propositum vniversale habet motivū vniversale; sed illud motivum non solum movet ad propositum, sed etiam ad dolorem, quia non stat proponere efficaciter non committere peccata, quin detur etiam dolor, quod similia peccata commiserit: ergo non stat propositum vniversale sine vniversali dolore.

281 Respondetur tamen negando antecedens, ad cuius probationem primo, permiffa maiori, nego minorem; quia quavis, qui detestatur peccatū ex motivo vniversali, virtualiter habeat propositum vniversale, non tamen ita, qui proponit ex vniversali motivo, detestatur, & dolet de peccato vniversaliter. Ratio est: quia non ita est de ratione propositi dolor, & detestatio præteriti, sicut de ratione detestationis propositum futuri; qui enim de præteritis culpis dolet, easque detestatur, vult iterum, saltim virtualiter, similes non committere, quia in vi illius actus si modo aliquam culpā similem eis, de quibus dolet committeret, sibi contradiceret, cum vi detestationis velit fur tim verbi gratia, quantum est dese, destruere, & nunc novum furtum velit existere. Secundo ad antecedentis probationem respondeo, distinguendo maiore, propositum vniversale habet moti- vum vniversale, circa futura, concedo maiorem; circa præterita, nego maiorem; nõ enim semper motivum, quod est vniversale circa futura, vniversale etiam est circa præterita; nam

potest moveri ad proponendū ex ingratitude, quæ respundet in reincidentia, quæ non comprehendit primum peccatum præteritum, quod non habet reincidentia malitiam: unde quamvis possit movere ad proponendum de omnibus peccatis in futurum, non tamē ad dolendum de omnibus præteritis.

282 Ultimo obijcies, quod vt nos ipsi dicebamus nu. 269. Concilia non distinguunt inter dolorem necessariam ad valorem sacramenti, & inter necessarium ad illius fructum: ergo dolor cum extensionis defectu, aut erit insufficiens ad valorem, aut sufficiens ad sacramenti fructum. Respondetur, concesso antecedenti, distinguendo consequens, illudque concedendo de dolore illo secundum se sumpto, negando tamen de illo dolore, vt per accidens coniuncto cum peccato, ad quod non se extendit. Itaque dolor ille, qui se extendit ad peccata furti, habet quidquid Concilia requirunt ad valorem, & fructum, quia est efficax, & supernaturalis; quod autem non consequatur fructum convenit ei, ex eo, quod in pœnitente non
solum

solum præterierint peccata furti, sed etiam sacrilegij, & quia horum non datur dolor ponitur obex ad gratiam; unde si pœnitens recordaretur peccatorū sacrilegij, & doleret etiā propter speciale motivū, dolor peccatorum furti non mutaretur; & tamen deserviret ad sacramentum, non solum validum, sed etiam fructuosum. Vide Lugum *sec. 7. à nu. 90. vsque ad 97.*

283 Pro huius quæstionis complemento nota 1. Paulo aliter posse casum nostræ coelusionis assignari, videlicet casu quo, quamvis nullius peccati pœnitens obliviscatur, tamen aliquorum peccatorum, quæ confiterur dolorem non habet, invincibiliter, quod ad illum tenetur, ignorans, tunc enim locum habet tota doctrina à nobis in casu oblivionis tradita.

284 Nota 2. aliquos Doctores ex alio valde diverso capite assignare sacramentum pœnitentiæ validum, & in forma, videlicet, ex defectu examinis. Ita tenent Ledesma, Nugno, Candidus, & M. Ioannes à S. Thoma apud M. Genet *disp. 10. de pœnit. art. 1. num. 2.*

& alij commemorati à M. Thyrsio *disp. 43. num. 80.* Contra istam tamen sententiam, quam iudico falsam, est quod ille defectus si non est culpabilis, aut est culpabilis solum venialiter, non potest impedire fructum sacramenti; si vero sit mortaliter culpabilis, aut advertit pœnitens defectum ante absolutionem, aut non: si non advertit, sacramentum erit validum, & formatum, si cætera adsint requisita: sicut validum, & formatum efficitur, cum quodvis aliud peccatum non advertitur inculpabiliter. Si autem talem defectum culpabilem advertat ante absolutionem, aut illud confitetur, aut non: si non confitetur, validum non erit sacramentum, sicut, dum quodvis mortale scienter omittitur, defectu integritatis confessionis. Si vero illum confitetur defectum cum dolore requisito, efficiet sacramentum validum & formatum. Notandum tamen; quod tunc non sufficiet dolor elicitus antequam committeretur defectus, quia ille retractatus est per peccatum in defectu examinis commissum; sed novus dolor post ipsum defectum est necessarius. Deinde

notandum, quod, si, dum ad veritatem defectum, potest illum supplere, amplius se examinando, debet illum supplere, nec sufficit tunc defectum confiteri, sed solum quando res ita se habet, ut oporteat iam illum confiteri, non expectando maius examen.

QVÆST. XXIII. EXPLICATUR PROPOSITIO 57. DAMNATA A SS. P. N. INNOCENTIO XI.

285 **P**ROPOSITIO 57. A SS. P. N. INNOCENTIO XI. DAMNATA EST. * Probabile est sufficere attritionem naturalem, modo honestam. * Probabile quidem esse sufficere attritionem naturalem ad valorem Sacramenti pœnitentiæ dicere debent Doctores asserentes sacramentum pœnitentiæ validum, & informe contingere, quando pœnitens accedit cum dolore naturali, quos commemoravimus supra n. 268. Immo alij etiam non pauci, qui quamvis eam sententiam non iudicent veram, eam iudicant probabilem. Deinde probabile esse, aut etiam verum, quod ad fructum sacramenti pœnitentiæ

sufficiat dolor, sive attritio naturalis tenuerit aliqui apud M. Moya tom. 1. tract. 3. disp. 5. q. 4. d. n. 6. dicentes attritionem naturalem, quamvis extra sacramentum non sufficiat ad consequendam gratiam, ad illam tamen in sacramento consequendam sufficere.

286 Est ergo difficultas vix superabilis, quodnam istorum affimet propositio damnata, & consequenter, quodnam istorum sit in ea damnatum reputandum. Cum enim possit affirmari, sive vere, sive falso, attritionem naturalem sufficere ad aliquod istorum, vel ad utrumque, & propositio dicat esse probabile sufficere, non explicando, aut vllatenus indicando ad quodnam illorum sufficiat, videtur non posse, nisi divinando, dici, quodnam istorum affimet propositio, seu quod idem est, quodnam sit damnatum.

287 Damnari sufficientiam doloris naturalis ad valorem affir- rant M. Hozes, Lumbier, & Corella licet Lumbier oppositam sententiam supponat ut veram tom. 2. n. 1237. Inclinat tamen in negativam sententiam Torrecilla, licet tandem se nihil decernere protestetur. Ad- hereo

hereo ego communi sententiæ affirmani damnari eam sufficientiam attritionis naturalis ad valorem. Quod sic probatur: propositio damnata eo ipso, quod sit damnata, debet esse falsa: sed si non damnaretur sufficere ad valorem, sed solum sufficere ad fructum, non esset falsa: ergo damnatur sufficere ad valorem. Minor probatur: si non damnaretur sufficere ad valorem verum esset, quod sufficeret ad valorem, saltem ex vi damnationis: ergo etiam, quod sufficeret absolute, & indeterminate, hoc est, non determinando, an ad valorem, an ad fructum, quia indeterminatum verificatur per determinatum, sic enim verificatur, quod aliquis homo currit, ex eo quod Petrus currit. Sed propositio ipsa damnata sic indeterminate affirmat esse probabile, quod attritio naturalis sufficiat: ergo si non damnaretur sufficientiam ad valorem, propositio damnata esset vera, & minimè falsa. Cum ergo hoc dici non possit, de primo ad ultimum dicendum damnari sufficientiam ad valorem.

288 Quod autem sufficientiam ad fructum etiam damnatur supponunt omnes. explicā-

tes hanc propositionem, præter Magistrum Hozes, qui ex eo probat damnari sufficientiam ad valorem, quod sufficientiam ad fructum non potest dici damnari, quia, ea non eget damnatione. Sed ratio ista firma non est. Tum quia, cum aliqui Doctores antiqui tenuerint attritionem naturalem sufficere ad fructum sacramenti, quamvis ea sententiam iam probabilis non reputaretur, forsam aliquis potuit eam suscitare velle, vel saltem probabilem esse contendere, & cum nobis non constet, an ita factum sit, vel non, non potest constare, quod damnatione non egeat. Tum etiam, quia dicta ratio probat, quod non sit damnata sola sufficientiam ad fructum, non vero, quod ea simul cum sufficientiam ad valorem damnata non sit. Et hoc solum forsam intendit Hozes.

289 Sentio ergo damnari etiam sufficientiam ad fructum. Ratio est, quia ut in decreto damnatur sufficientiam ad fructum, sufficit, quod in eo decreto ea sufficientiam decernatur, ut falsa, & improbabilis, sed talis decernitur in decreto: ergo damnatur. Probo minorem sufficientiam ad fructum includit necess-

necessario, & indispensabiliter sufficientiam ad valorem: sed sufficientia ad valorem decernitur in decreto falsa improbabilis, & scandalosa: ergo etiam sufficientia ad fructum. Unde, etiam dato, quod ea sufficientia ad fructum non damnetur immediate, & in se, quia damnatione non indiget, necessario tamen damnatur eo, quod eius falsitas, & damnatio contineatur in falsitate, & damnatione sufficientiæ ad valorem.

290 Ex dictis inferes i. dānari in hac propositione sententiam asserentem, quod quando datur dolor efficax non supernaturalis, sed naturalis, detur sacramentum pœnitentiæ validum, & informe, cum expresse damnetur, quod dolor naturalis sufficit ad sacramenti valorem: quam sententiam commemoravimus supra n. 268.

291 Secundo inferes damnari etiam sententiam asserentem dari sacramentum pœnitentiæ validum, & informe, quando pœnitens nullum affert dolorem, sive culpabiliter, sive inculpabiliter, sive habeat dolorem existimatum, sive non atque etiam, sive habeat erubescen-
tiam naturalem, sive illa careat,

de quibus mentionem fecimus num. 267. Ratio autem est, quia omnia, & singula prædicta sunt minus, quam dolor efficax naturalis: ergo dū damnatur, quod ad valorem sufficiat dolor efficax naturalis, dānatū intelligitur, quod ea omnia, aut singula similiter ad valorem sufficiant.

292 Tertio inferes non damnari absolute sententiā asserentem dari posse sacramentum pœnitentiæ validum, & informe, quia ex damnatione solum sequitur, quod illud nō efficiatur cum dolor est naturalis, & a fortiori cum nullus. Unde probabile est modo, sicut ante decretum, quod possit dari sacramentum pœnitentiæ validum, & informe ex defectu extensionis doloris: quam sententiā nos defensavimus quæst. præcedenti. Deinde probabilis est, sicut ante decretum, sententiā affirmantis fieri sacramentū validum, & informe, quando dolor est inefficax, est tamen supernaturalis: quam sententiā commemoravimus nu. 268. eaque impugnavimus à n. 269. Denique est similiter probabilis sicut antea sententiā affirmans, dari posse sacramentum

pœ-

pœnitentiæ validum, & informe ex defectu examinis, quam commemoravimus, & impugnavimus nu. 284.

293 Nota tamen quod P. Corrella tract. 2. nu. 8. ex eo, quod non sit damnata sententia affirmans dari posse sacramentum pœnitentiæ validum, & informe, infert duas resolutiones sic. * De donde se infiere, que el que mucho tiempo ha estado en alguna costumbre, ó ocasion de pecar, y se confesaba cõ buena fee, no debe reiterar las confesiones de esse tiempo. Aunque aliàs ayan sido informes. Infierese lo 2. que el que por ignorancia (aunque sea veucible) dexò de confesar algun pecado, creyendo erroneamente que no era pecado, ó que no era mortal, no està obligado à reiterar las confesiones, en que lo omitió, sino que basta, que se acuse del tal pecado omitido. Ita cum Navarro, Vazquez, & alijs, Diana p. 3. tract. 4. resol. 108. * Ita Corrella.

294 Sed circa i. illationē nota, quod supposita bona fide, quam supponit ipse Corrella, si pœnitens in eis confessionibus

habuit verum dolorem supernaturalem, & efficacem, confessiones non solum fuerunt validæ, sed etiam fructuosæ. Si vero habuit dolorem solum naturalem, nec validæ, nec fructuosæ, fuerunt, ut ex dictis in hac quæst. constat. Si vero habuit dolorem supernaturalem, sed inefficacem, iuxta nostram sententiam sunt invalidæ, & rependendæ; iuxta sententiam vero asserentem ad validum, & informe sacramentum sufficere talem dolorem, quam non dānari diximus nu. 292. excusari potest repetitio, ut affirmat Corrella.

295 Secunda autem Correllæ illatio displicet omnino: quia eo ipso, quod ignorantia sit vincibilis, nō excusat à mortali omittentem confiteri peccatum, si autem à culpa non excusat eam omissionem: ergo culpabiliter omittit mortale in confessione: quod sufficit, ut tota confessio sit nulla, & omnino iteranda, ut constabit ex dicendis disp. seq. q. 23. Nec verum est, quod sententiam Corrella teneat Diana, & DD. ab ipso citati; tam enim ipse Diana l. c. quam Navarra in c. fra-

fratres de pœnit. dist. 5. n. 82.
 Vazquez q. 92. in 3. p. art. 3.
 dub. 1. nu. 7. & 8. Reginaldus
 tom. 2. lib. 6. cap. 5. sect. 3. nu.
 153. & Sylvest. 7. Cofes. q. 3.
 mentionem faciunt de quodâ
 errore, seu conscientia erronea
 & de quadam ignorantia in eo
 errore quasi fundata. v. g. puer-
 putabat pollutionem volunta-
 riam non esse peccatum, aut
 mortale non esse, & quamvis
 iste error fuerit vincibilis, &
 ideo à mortali non excusaren-
 tur pollutiones; postea ex isto
 errore, cum ad confessionem
 accedebat, ignorantiam habe-
 bat, quod illas pollutiones con-
 fiteri teneretur. De hac ergo
 ignorantia non dicunt, quod
quamvis fuerit vincibilis, sed
 solum de illo errore P. vero Co-
 rella id ignorantia applicavit,
 & ideo aliam doctrinâ tradit,
 quâ nec tenet, nec refert Dia-
 na, nec DD. ab ipso comme-
 moratis, sed potius opposi-
 tam non tam tradunt,
 quam suppo-
 nunt.

(?)

* * * * *
 * * * * *

QVÆST. XXIV. AN EX
 alio adhuc capite possit dari sa-
 cramentum pœnitentia vali-
 dum, & informe. Vbi explicân-
 tur propositiones 17. 64.

& 65. damnat a d. SS.

P. N. Innocen-
 tio XI.

296 Pater Gaspar Hurta-
 dus de pœnitentia
 disp. 6. diff. 8. Pœnitentia Sa-
 cramentum validum & infor-
 me contingere posse affirmat
 ex defectu actus expressi fidei,
 vel spei. Existimat enim harum
 virtutû actus necessario eliciē-
 dos expresse, ad recipiendam
 primam gratiam in sacramento
 pœnitentia; quia sine illis non
 potest peccator iustificari: cū-
 que possit habere attritionem,
 & alias partes essentielles sacra-
 menti pœnitentia, sine actibus
 expressis fidei, & spei, sequitur,
 quod ex vna parte, sine istis, sit
 sacramentum validum, & ex
 alia, sine eisdem, non sit fruc-
 tuosum, aut conferens gratiâ:
 quod est esse validum, & infor-
 me.

297 Sed oppositam sentē-
 tiam

tiam, vt sibi certissimam docet
 N. P. Leander tom. 1. tract. 5.
 disp. 1. q. 49. Quia, vt homo in
 mortali existens iustificetur, si-
 ve per contritionē, siue per at-
 tritionem, cum sacramento, nō
 est necessarium, quod actuali-
 ter explicite eliciat actus fidei,
 & spei, sed sufficit, vel quod vir-
 tualiter, & implicite eliciat il-
 los, vel quod illos eliciuerit. Vir-
 tualiter autem, aut implicite
 eliciuntur eo ipso, quod contri-
 tio, vel attritio eliciatur; quia
 attritio includit spem veniæ,
 & spes sine fide stare non po-
 test. Vnde, præter quam, quod
 eliciuisse actus prædictos expli-
 cite aliquando sufficit dummo-
 do per contrarios actus non
 fuerint retractati: præter hoc,
 inquam, non stat dari attritio-
 nem sufficientem ad valorem
 sacramento pœnitentia, & non
 dari actus implicitos fidei, &
 spei ad iustificationem neces-
 sarios.

298 Quam doctrinam, quia
 in materia gravissima versa-
 tur, & si firma non esset, pluri-
 mis scrupulis aditum aperiret,
 pluribus confirmat N. P. Lean-
 der citata q. 49. & antecedē-
 ti 48. inter quas, ad omnes, se
 dandos scrupulos satis est ea,

quâ tertio loco adducit quæst.
 49. per hæc verba. * Tertio
 id ipsum probo clare, ex praxi
 omnium ferè hominum, etiam
 sapientium, & timoratae confi-
 scientia (quos plurimos vidi, cō-
 sului, & cū quibus serio de hac
 retractavi) qui cum ad iustifi-
 cationem recipiendam per sa-
 cramentum pœnitentia se præ-
 parant, numquam de elicien-
 dis his actibus expressis curant;
 nec aliquando de defectu ho-
 rum actuum explicatorum, nē-
 pè fidei, & spei, in confessione
 se accusant; neque confessari;
 etiam si doctissimi, de præfato
 defectu interrogant: signū er-
 go evidens morale est, illos ac-
 tus explicitos requiri nunquā,
 ad hoc vt sacramentum pœni-
 tentia sit formatum. * Ita N.
 P. & P. Torrecilla tenet eius
 sententiam in expositione pro-
 positionis 65. nu. 5. & tract. 2.
 consulta 12. secunda edit. &
 utrobique ex ipso, ratione à no-
 bis nunc allata, confirmat.

299 Nota tamen, quod op-
 positam sententiam tenet M.
 Lumbier in explicatione pro-
 positionis 64. n. 53. vbi dicit
 sibi indubitable, quod quoties
 quis de novo suscipit sacramē-
 tum pœnitentia, debet etiam
 de

de novo actum explicitum fidei elicere. Nihilominus ex eius doctrina magis confirmatur doctrina ipsa N. P. Leandri. Ipse enim Lamberius dicit actus fidei, & spei contineri in contritione, aut attritione: cumque semper ista necessaria sit ad sacramentum pœnitentiæ, semper etiam erunt necessarij actus fidei, & spei expressè elicti. Cum ergo N. P. Leander nõ neget requiri ad sacramentum attritionem saltim, & fateatur in ipsa implicitos actus elici fidei, & spei, iam solo nomine differunt, dum explicitos eos actus vocat Lamberius, quos N. P. vocat implicitos, quia in attritione ita sũt imbibiti, vt neque ab ipso pœnitente discernantur. Vnde N. P. melius loquitur ad sedandos scrupulos. Et non solum melius loquitur, sed etiã proprius, & formalis, si attendamus ad intentum ipsius. Ipse vtique disputat contra Hurtadum asserentem requiri actus expressos fidei, & spei ad sacramentum pœnitentiæ formatũ, seu fructuosum, & vtique distinctos ab actu attritionis, cũ dicat posse istum sine illis reperiri, & tunc contingere sacramentum informe. Hos ergo ac-

tus expressos distinctos ab actibus imbibitis in actu contritionis, vel attritionis negat N. P. Leander requiri ad iustificationem in sacramento pœnitentiæ quidquid sit, an illi, qui imbibiti sunt in attritione dici in alio sensu nõ improprio possint expliciti, siuè expressi.

300 Et quidem P. Corella in sua praxi tract. 1. num. 22. existimat per eos actus in attritione imbibitos satisfieri præceptis fidei, & spei: & in tr. 2. n. 253. Idem repetit, & N. P. Leandro annuit, quatenus concludit dicens. * Y assi basta excitarnos, y movernos a contricion, o attricion, sin a tender directamente al acto de fe de vn Dios remunerador. * Consonat etiam sibi, & doctrinæ P. Corellæ, N. P. Leander tom 6. tract. 3. disp. 2. in fine: vbi tradit doctrinam, quã ego in operum illius compendio n. 1014. his verbis refero. * Præcepto affirmativo spei facillimo negotio fit satis. Primo enim ei satisfaciunt fideles, cũ propositum habent numquam peccandi mortaliter. Secundo, eum de peccatis dolent. Tertio enim pia opera pie exercent. * Ita comp. Sup-

301 Supposito tamen, quod sufficiat ad iustificationem obtinendam semel credidisse mysteria fidei, semelque actum spei elicuisse, adhuc in hac materia non raro occurrere possunt difficultates non leues circa fidei actum explicitum. Si enim occurrat puer, vel quod peius est, homo nimis rusticus, qui nesciat mysteria fidei adhuc illa, quæ necessitate medijs credenda sunt, nec illa vnquam sciverit, quid faciet cum eo confessorius. Respondeo, quod de his, quæ tum necessitate medijs, tum necessitate præcepti credenda sunt, ac de obligatione ea sciendi tractat N. P. Leander tom. 6. tract. 2. disp. 2. per totam, & habentur in meo comp. à n.

975. ad num. 990. Et ad rem præsentem faciunt ibi tradita n. 988. per sequentia verba.

302 Pœnitens ignorans ea, quæ necessitate medijs sunt ad salutem necessaria, certe absolvi non potest, nisi prius à confessarij instruitur, ita vt eorum fidem explicitam concepiat, & accuriatius, & plenius ea addiscere proponat, qui autem necessaria solum necessitate præcepti ignorat solum quoad ver-

ba, scit vero quoad res, est absolute dubio absolvendus; si vero etiam quoad res ea ignoret, si dolet de negligentia, & propositum habet emmendæ absolvendus, sicut alij relapsi; si tamẽ sæpe sæpius admonitus nullam diligentiam adhibeat, differenda est absolutio, quo usque supradicta sciat, vel saltem scire incæperit. Et addit Sanchez in praxi numquam, aut rarissime denegandam absolutionem ob doctrinæ Christianæ ignorantiam; quia rustici ignorantes non habent commode Doctorem: & confessor potest illos instruere, nec ipsi maiore addiscendi capacitatem habent. Confessarij autem tenentur interrogare pœnitentes doctrinam Christianam, non omnes, sed eos, quos probabiliter iudicant eam ignorare, quia tenentur interrogare peccata, quæ verisimile est pœnitentem commississe. Ita compendium.

303 Sed ad rem etiam facit quod habetur in eodem compendio num. 986. per hæc verba. * Qui autem iri rudes sunt, & agrestes, vt ea, quæ in symbolo, aut articulis continentur, nec memoria percipere, nec sensum intelligere possunt, excusan-

cusantur ab eis explicite credendis, atque sciendis; quibus tamen non sufficit, si semel audiant ea, & non intelligant; sed curare debent sæpius de illis instrui, & cogitare. *

304 Obijcies tamen: semel credidisse, & semel actum spei elicuisse satis esse, videri iam improbable, & scandalosum; cum propositio 17. damnata à SS. P. N. Innocentio XI. sit. * Satis est actum fidei semel in vita elicere. * Et similiter propositio 65. ab eodem Pontifice N. damnata sit. * Sufficit illa Mysteria semel credidisse. * Loquitur autem de Mysterijs Fidei, & precipuè de Mysterijs SS. Trinitatis, & Incarnationis.

305 Respondeo in dicta propositione 17. damnari eum, qui dixerit esse satis actum fidei semel in vita elicere, quin per se, nec per accidens ad amplius teneatur. Quod nec est contra dicta in hac quæstione à nobis, nec contra dicta à N. P. Leandro in tota disput. 2. citata. Ibi enim pluries teneri, saltem per accidens, fidelem ad actus fidei elicendos docet. Et adhuc ipse damnat asserentes per se semel tantum ad eum ac-

tum teneri in vita, non deterrimando tempus. Ipse utique designat tempus obligationis, videlicet, statim post rationis usum, & propositionem Mysteriorum, ac obligationis ea credendi. Vnde ex utroque capite eius doctrinam non comprehendit damnatio.

306 65. Autem propositio similiter non comprehendit doctrinam traditam à N. P. Leandro in ea disput. 2. quia, cum ipse plures casus assignet, in quibus saltim per accidens, tenetur homo elicere actus fidei, etiam postquam semel illos elicit, dici minimè potest ipsam affirmare, quod sufficiat mysteria fidei semel credidisse. Quod autem nos asserimus, etiam cum ipso, sufficere ad iustificationem in sacramento pœnitentiæ, quod pœnitens semel crediderit, differt valde à doctrina huius propositionis 65. quia in hac asseritur satis esse ea mysteria semel credidisse, vnde infertur, quod non tenebitur illa secundo, & tertio credere, nec per se, nec per accidens; nos vero asserentes sufficere illa mysteria semel credidisse, & assensum non retrahere, ut possit iusti-

iustificari in sacramento pœnitentiæ, nec excludimus actum fidei in ipsa elicientia attritionis imbibitum, nec obligationem eliciendi in alijs occasionibus sive per se, sive per accidens, actus fidei; sed solam obligationem eliciendi actum expressum fidei non imbibitum in attritione, & ab ea separabilem, quæ contendeat Hurtadus, ut sacramentum pœnitentiæ gratiam conferat, & consequenter sit validum, & fructuosum. Vnde non tollimus, quod ex alijs capitibus, & ad alios fines plusquam semel, & iterum sit necessarium talem actum elicere.

307 Secundo obijcies propositio 64. damnata ab eodem Pontifice N. Innocentio est. * Absolutionis capax est homo, quantumvis labore ignorantia Mysteriorum fidei, & etiam si per negligentiam, etiam culpabilem, nesciat Mysterium SS. Trinitatis, & Incarnationis Domini N. Iesu-Christi. * Sed nos dicimus ex N. P. Leandro, quod

potest absolvi: ergo incidimus in propositionem damnatam.

308 Respondeo in ea propositione damnari asserentem absolute capace esse absolutionis prædictum culpabiliter ignorantem: quod falsum est, & damnatur, utpote; quia talis pœnitens est in peccato mortali, & in illo actualiter perseverat. Nos autem cum N. P. Leandro, aut ex ipso dicimus posse absolvi, si prius instruat in præcipuis Mysterijs, & circa illa actum fidei eliciat, proponatque satisfacere obligationi ea addiscendi: quod valde diversum est, & in hoc casu cessat peccatum mortale, cum ignorantia pœniteat, eam auferre proponat, & iam actum fidei eliciat. Quare eandem doctrinam à N. P. Leandro traditam diu ante decretum, tradunt etiam post decretum communiter DD. explicantes eam 64. propositionem, iudicantes eam non damnari, aut prohiberi in dicta propositione, aut eius damnatione.

DISPUTATIO III.

De confessione Sacramentali.

Confessio, quæ est altera materialis pars Sacramenti Pœnitentiæ, est dolorosa peccatorum accusatio legitimo Sacra-

ad faciendam ad consequendam peccatorum remissionem. Veritas & intelligentia huius definitionis constat ex dictis præcedenti disputatione; ad bonam autem confessionem decem, & sex communiter Doctores assignant conditiones, seu qualitates, quæ his versiculis continentur.

Sit simplex, humilis confessio, pura fidelis,
Atque frequens, nuda, discreta, libens, & verecunda,
Integra, secreta, lacrimabilis, accelerata,
Fortis, & accusans, et sit parere parata.

Istæ autem conditiones singillatim in hac disputatione sunt explicandæ; inter eas autem explicandas totam doctrinam, quæ ad hanc disputationem spectat, curabimus tradere, eas autem declarabo ordine, quem in versiculis servant, aliquando plures conditiones in vna questione explicando, aliquando verò in vna sola conditione explicanda plures questiones insumendo, prout materia postulaverit. Quamvis autem permulta sint, quæ in his explicandis occurrunt, idem non omittenda, sed perstringenda sunt; quia valde vtilia, vtiham ita tractentur, vt & onus subleuetur, & vtilitas lectoris, & Dei gloria sequatur.

QUESTIO I. QUATVOR
primæ confessionis con-
ditiones explican-
tur.

310 **P**rima confessionis qualitas siue conditio est, quod sit simplex, id est verborum artificio carens, vnde superflua præambula, atque eloquentia erunt pecca-

tum veniale, nisi ignorantia excusentur. Secunda conditio est, quod sit humilis, habitu, videlicet, & gestu. Vnde peccatum veniale esset sine causa confiteri non flexis genibus, aut capite cooperto, atque etiam cum ense, & pugione, nisi in Religiosis militaribus.

311 Tertia Confessionis conditio est, quod sit pura, videlicet ab intentione vanæ gloriæ, aut alio

alio respectu malo, aut impertinenti immunis. Vnde communis sententia tenet, cum, qui confitetur ex fine moraliter malo, invalidam confessionem efficere: ratio est; quia peccat mortaliter in ipsa confessione, vnde non habet dolorem, & propositum necessarium. Est tamen difficultas, an sit valida, & fructuosa confessio facta ex fine venialiter malo. Respondetur affirmativè cum nostro P. Leandro *disp. 4. quest. 9. Lugo disp. 15. sec. 9.* cum communi sententia, contra quosdam à nostro P. relos. Ratio autem est, quia stat, quod quis ex fine venialiter malo confessionem faciat, & quod simul habeat finem honestum consequendi veniam peccatorum, si autem finem istum intendat, quamvis minus principaliter, potest habere omnia alia requisita ad sacramentum: ergo potest illud recipere; nec enim peccatum veniale, quod comittitur, sufficit impedire valorem, aut fructum sacramenti.

312 Sed contra doctri-

nam istam stat argumentum gravissimum. Nam ad validum sacramentum pœnitentiæ necessarius est dolor supernaturalis, & consequenter honestus, & meritorius, sed quando quis confitetur ex fine venialiter malo, non habet dolorem honestum, & meritorium: ergo non potest validum sacramentum recipere. Minor probatur, quia in eo casu dolor se habet, vt actus imperatus ab intentione finis venialiter mala vanæ gloriæ, exempli gratia; sed actus, qui imperatur ab intentione mala, malus est, & non bonus, & honestus: ergo talis dolor non est honestus, & meritorius, sed potius malus. Minor constat exemplo de elemosyna imperata ab intentione vanæ gloriæ, quæ nullatenus est bona, sed potius mala.

313 Difficile sanè argumentum est; sed nihilominus omnino durum videtur propter illud asserere invalidas, & sacrilegas esse confessiones omnium illorum, qui ob inanem gloriam, aut alios similes fines ad hoc pœnitenti-

ta sacramentum accedunt. Quia propter communiter Doctores conatur argumentum positum solvere. Primo ergo Magister Ioannes à Sancto Thoma 1. 2. *quest. 18. disput. 9. à 4. §. ad illud exemplum.* Respondet, quod quando quis in confessione interdicit vanam gloriam, aut alium finem venialiter malum, nullatenus attritio oriri potest, aut imperari à tali intentione; neque talis intentio potest esse attritionis circumstantia, sed se habet, quasi disparte talis intentio respectu attritionis. Ratio autem est, quia attritio, cum sit supernaturalis omnino stare non potest cum motivo, aut circumstantia mala, etiam venialiter.

314 Deinde alij apud Lugum *disp. 15. sec. 9. num. 227.* respondent in dicto casu non imperari attritionem ab intentione vanæ gloriæ, sed confessionem solam, quia sola confessio, quæ ab alijs videtur, & non attritio, quæ omnino est interna, ad finem vanæ gloriæ conducit. Contra istam tamen solutio-

nem obijcit Lugo; quod ex fine vanæ gloriæ nemo eligeret confessionem invalidam, & sacrilegam, unde dicendum, quod eligat, seu imperet confessionem dolorosam, ac proinde ipsam attritionem, quæ dici potest mediatè conducere ad finem vanæ gloriæ; quatenus confessio, quæ conducit immediatè, est ineligibilis sine illa, & cum illa eligibilis redditur. Nihilominus P. Arriaga *disp. 38. de pœnit. sect. 7. num. ultim.* hanc sustinet responsionem, & ad replicam respondet, quod posito imperio vanæ gloriæ in confessionem, verum est, quod nolit pœnitens confessionem sacrilegam, & sine dolore; vanæ gloriæ tamen non imperat eum dolorem, qui ad ipsam impertinens est; sed actus alius disparte ad illam se habens, quo homo vult Deum graviter non offendere.

315 Deinde alij, inter quos sunt Salas, & Zumel citati à Lugo *disp. 15. citata nu. 229. & num. 238* Concedunt attritionem illam esse malam ob finis vanæ gloriæ

malitiam, hoc tamen non obstante, existimant sufficere ad iustificationem in sacramento, imò etiam extra ipsum, si esset contritio. Impugnat tamen solutionem istam Lugo à n. 289. ex eo, quod contritio, sive attritio, iuxta concilia ad gratiam disponit impetratorie, & moraliter, quod fieri nequit si sit mala, & nullatenus honesta. Propter hæc ergo.

316 Inter Recentiores Iesuistas aliter satisfieri solet argumento, existimant namque frequenter, præsertim Lugo, Ripalda, Arriaga, Oviedus, & alij, etiam actum supernaturalem bonum imperari posse ab actu malo, tuncque, retenta propria bonitate intrinseca, extrinsecè solum denominari, & esse malum. Iuxta hanc autem doctrinam responderi potest ad argumentum positum in forma negando minorem, ad cuius probationem minor etiam est neganda pro secunda parte: quia actus ex obiecto bonus, si impereretur à malo non desinit esse bonus bonitate intrinseca, quamvis malus sit malitia extrinseca, quod non tam est ipsum esse malum, quam malum esse actum imperantem ipsum.

Ad exemplum autem de elemosyna respondetur, quod cū elemosyna sit actus exterior, & exteriores actus totam formalem bonitatem habeant ab interioribus, eo ipso, quod imperetur ab intentione mala; malitiam habet, & non est unde bonitatem sortiatur, nisi simul ab alio fine bono imperetur, tunc enim forsam dici etià poterit satis probabiliter simul mala, & bona: videatur Ripalda *tom. 1. de ente supernaturali disp. 50.* Lugo iam citatus Arriaga *tract. de actibus humanis disp. 18.* Oviedus *tract. de bonitate, & malitia contro. vers. 7. puncto 1. & 2.*

317 Sufficiat modo pro argumenti solutione tres, vel quatuor solutiones insinuasse, cum maiori quadam ad ultimam inclinatione. Quamvis autè alia in primam secundæ remittam, hic duo observari oportere audivi. Primum est, valde diversimode explicare Doctores ultimæ solutionis, quomodo in casu illius stet bonitas intrinseca actus imperati. Alijs autem omissis dicendi modis, referam duos. Primus est Arriagæ aen-

is rem esse sine multa difficultate; quia quamvis actus imperatus non habeat distinctam libertatem, habet tamen distinctam bonitatem, quia libertas nō est de essentia bonitatis, sed solum de essentia moralitatis. Sed adhuc difficile est; quomodo ista bonitas, quæ moralis non est, possit disponere ad iustificationem, quamvis in Sacramento, saltem, facilius id intelligi possit, quam quod supra nu. 315. asseriebant Salas, & Zumel.

318. Lugo autem à num. 203. asserit actum imperatum habere novam, seu propriam bonitatem, etiam moralem, eo quod imperium, raro, vel numquam solet imperare pro eodem instanti, in quo est, sed cum aliqua temporis latitudine, vnde sequitur, quod actus imperatus non eliciatur necessario, sed libere, quia imperiū, cum non imperet pro hoc instanti, non necessitat pro illo, cumque pro sequentibus possit voluntas ab imperio desistere, pro omnibus relinquatur libera ad actum imperatū, adhuc supposito, quod efficax sit imperium. Si autem aliquando attritio imperaretur pro eo-

dem instanti determinate, & efficaciter, tunc si imperaretur ab actu malo, nō posset adhuc cum sacramento ad iustificationem disponere; si verò à bono, posset iudicari disponere ex Divina acceptatione, quamvis non haberet honestatem propriam attritionis, sed actus imperantis illam.

319. Secundum notandum est, quod aliud est imperari actum ab actu malo aliud esse medium ad finem malum; hoc autem secundum semper tollit bonitatem intrinsecam actus, & illum reddit absolutè malū; quia & est amor finis mali, & est causa illius; cum amor medi; vt talis, implicite saltem sit amor finis. Quare hanc doctrinam optimè notat Lugo *disp. citata n. 231. & Arriaga disp.*

18. citata sec. 4. subsec. 1. Est tamē modo difficultas quia, in casu argumenti non solum attritio imperatur à vanagloria, sed etiam est medium ad ipsam vanam gloriā consequendam, & in eo videtur consistere imperium, quod habet intentio gloriæ vanæ in attritionem, quod eam eligat pœnitens vt medium ad ipsam, quod omnino

nino tota sec. 9. videtur Lugo supponere, & num. ultimo, ac penultimo illius tacite sibi pernotationem commemoratam contradicere. Immo vniuersaliter videtur esse omnino idem actum bonum imperari ab actu malo, & actum bonum in finem malum ordinari, & vt medium, ad illum deservire.

320. Nihilominus tamen Arriaga citatus optimè huic occurrit difficultati. Primò quia asserit posse actum bonū à malo imperari, quin in malum finem ordinetur, si videlicet, actus imperans non sit ex obiecto suo malus, sed quia prohibitus, verbi gratia, si Deus prohiberet actum imperantem amorē, tunc talis actus imperans amorē malus esset, sed ipse amor tunc non ordinaretur in finem malum, eo quod actus imperans malum finem non haberet, sed solum esset malus ob prohibitionem terminatam ad ipsum. Addit tamen præterea magis ad rem nostram n. 16. posse actum imperatum ordinari ad finem imperantis mali, & hoc nō obstante, non viciari intrinsece, eo quod finis in se malus nō est, sed sola illius intentio, quæ est actus imperans: vnde quod

ad illum finem conduceret malū non est, sed tota malitia sistit in intentione, quæ illum antecedit. Et si quærās, quomodo intentio possit esse mala, si finis non sit malus, respondet nu. 18; posse esse malum ex modo tendendi, aut quia rem præfert alteri meliori, aut quia nimia intensione sibi nocet, aut retrahitur ab alijs actibus, ad quos tendebatur. Sed quia hæc aliena sunt ab hoc loco, præsertim quia nimis Scholastica dicta satis.

321. Pro conditionis autē huius vltimo complemento nota eum, qui vt bonam retineat famam apud Confessarium notum, alteri confitetur omnia mortalia, & illi venialia, per se loquendo, non peccare; peccabit tamen, si id faciat ex intentione mali finis, venialiter quidem, si venialiter sit malus, & mortaliter, si mortaliter malus sit: vnde in hoc casu nulla erit confessio. Sic N. P. Leander *disp. 4. q. 11.*

Quarta conditio, quod scilicet confessio sit fidelis, petit, quod sit verax, & mendacio carens. Quodnam autem mendacium sit peccatum veniale, & valori sacramenti non oppositum,

litum, & quoddam mortale, & oppositum valori sacramenti, diximus disp. præced. q. 10. num. 170.

322. Addendum tamen est, mendacium aliàs non grave prolatum in confessione de rebus ad illam non pertinentibus mortale non esse; quia si mortale non est mentiri circa veniale, si non sit totalis materia confessionis, afortiori mortale non erit mentiri circa id, quod ad confessionem est impertinens. Ita Tamburinus lib. 2. methodi confess. cap. 10. num. 42. & apud ipsum Suarez, & Vazquez relati à Lugo disp. 16. de pœnit. sect. 2.

323. Secundo addendum est, quod mentiri in confessione circa mortale aliàs rite absolutum, mortale non est, nisi casu, quo confessarius de illo interroget, ut Medicus, vel ut Iudex, tamquam de aliquo, quod ad præsentem pertinet confessionem. Ita Tamburinus cum alijs n. 38. & 44.

323. Tertio denique addendum est, quod si quis mentiatur in confessione circa mortale numquam confessum unius individuum peccatum pro alio

æqualis malitiæ subrogando, homicidium, v.g. Petri pro homicidio Pauli iuxta dicendum. 461. veniale tantum peccatum committit, quod non impedit valorem, & fructum confessionis, ut docet Arriaga disp. 34. n. 15. & disp. 35. nu. 39.

QVÆST. II. DE QVINTA
conditione confessionis Sacramentalis, & de præcepto divino illius.

324. **Q**uinta conditio confessionis est, quod sit frequens, id est, quod frequenter fiat, ea tamen frequentia consilium est, si proprie sumatur; si vero improprie sumatur frequentia pro eo, quod est aliquoties confiteri, sub præcepto esse potest divino, & Ecclesiastico, quapropter de his præceptis est modo nobis agendum, de primò quidem in hac quæst., & in sequenti de secundo.

325. Primò igitur certum est secundum fidem dari præceptum divinum confessionis, ut tenet Lugo in præsentia disp. 15. sect. 1. N. P. Leander disp. 3. q. 6. Coninch. disp. 5. dub. 1. & alijs

& alijs communiter. Colligitur autem hoc divinum præceptum ex ipsa sacramenti institutione; institutum enim est per modum iudicij, ad quod necessario requiritur accusatio: & cum non sit institutum, ut voluntariè suscipiendum, sed necessario, ut constat ex verbis: *Et quorū retinueritis &c.* Constat inde confessionis obligatio. Circa huius autem præcepti obligationem aliqua declaranda sunt.

326. Primò ergo certum est obligare hoc præceptum divinum eos, qui post Baptismum mortale commiserunt, saltem in articulo mortis, sive periculo ipsius, quale est bellum imminens, partus, periculosa infirmitas, & similia. Ratio autem est quia hoc præceptum, divinum aliquando impleri debet in vita, & nullus datur casus vrgentior.

327. Præterea præceptum divinum confessionis obligat secundum fidem eum, qui cum conscientia mortalis vult Eucharistiam accipere, etiamsi certus sit de sua contritione. Hoc autem constat ex Tridentino sect. 13. cap. 7. & can. 11. Quod autem peccatori non sufficiat contritio ad Eucharistiam

suscipiendam, sicut sufficit ad alia sacramenta, provenit à sacramenti Eucharistiæ excellentia, propter quam in eo, non in alijs est impositum præceptum.

328. Est præterea difficultas circa hoc divinum Confessionis præceptum, an obliget statim post commissum peccatum. Affirmativè respondent aliqui, inter quos est D. Bonaventura, qui citantur à N. P. Leandro disp. 3. q. 14. & disp.

1. quæst. 31. Videtur tamen, quod dicti DD. non obligant determinate ad confessionem, sed ad illam, vel contritionem habendam; quam tamen obligationem specialiter religiosi imponit D. Bonaventura. Dicendum tamen est, cum communi sententia neminem obligari ad confessionem, aut contritionem statim post commissum peccatum. Constat 1. ex communi usus fidelium, quia nullus, & si doctus, se cognoscit hoc præcepto ligatum. Secundo ex præcepto Ecclesiæ; si enim statim teneretur peccator ad confessionem per Divinum præceptum, incongrue Ecclesiæ præciperet confiteri semel in anno, sicut incongrue præciperet Episcopus auditionem Missæ semel

in mente, quia frequentius ad id tenentur iam communi Ecclesie præcepto.

329 Sed obijcies 1. statim si fieri possit tenemur proximo restituere famam, aut pecuniã ablatam: ergo etiam Deo statim tenebimur restituere honorem, ei satisfaciendo pro peccato; sed satisfactio fit per cõtritionem, aut attritionem cum sacramento: ergo tenemur ad istarum alteram statim ponendam. Respondetur negando cõsequentiã 1. quia dum homini non restituitur fama, aut pecunia, fit ei damnum per se loquendo, Deo autem nullum fit damnum quantumvis satisfactio differatur, Vnde, si aliquando per accidens ex non restitutione famæ, aut pecuniæ nullum sequatur proximo damnum potest restitutio differri. E contra etiam, si aliquando per accidens ex non satisfactione pro peccato periclitetur honor Dei, aut scandalizetur proximus; tenebitur peccator Deo satisfacere eo modo, quo ad tollendum scandalum, & vitandam inhonorationem fuerit necessarium.

330 Secundo obijcies: magis tenetur vnusquisque ex

charitate erga se ipsum, quam erga proximum, sed ex charitate tenetur proximi lapsum, quã prius possit, corrigere: ergo, & se ipsum statim corrigere tenebitur, hoc est suam iustitiã per contritionem, vel sacramentum procurare. Respondetur concedendo maiorem, & distinguendo minorem: vnusquisque tenetur proximi lapsum statim corrigere, si ex lapsu proximi imminet novum aliquod peccatum, aut periculum gravissimum, concedo minorem; si tale periculum non imminet, nego minorem, & consequentiã.

331 Tertio obijcies: quilibet tenetur se liberare à malo tẽporali, vt à morte, aut alicuius membri iactura, quã primum possit: ergo & à malo spirituali; quod est peccatũ. Respondetur distinguendo antecedens: quilibet tenetur se liberare à malo temporali, quam primum possit, si non dum illatum sit, concedo antecedens, si iam sit illatũ, & non imminet novum damnum, nego antecedens, & similiter consequens distinguendum est. Tenetur ergo homo ante brachij abscissionem curare, vt non abscindatur

tur; post ipsam verò, si ex non curatione non immineret novum damnum, posset non curare illud statim: sic etiam ante commissum peccatum tenetur homo illud vitare, post commissum verò, non tenetur illud statim vitare, seu pro illo satisfacere, nisi novum imminet damnum.

332 Contra istam tamen solutionem, & etiam contra solutionem obiectionis 2. replicabis: semper ex dilatione satisfactionis pro peccato imminet aliquod novum damnum: ergo semper tenebitur peccator ad satisfaciendum statim. Probat̃ur antecedens 1. quia ex permanentia in peccato imminet novum peccatum; quia vt ait *D. Gregorius hom. 11. in Ezechiel. peccatum, quod per penitentiam non deletur suo pōdere trahit aliud*: Secundo probatur antecedens, quia dñi non remittitur peccatum mortale, amittitur meritum omnium bonorum operum, quod est maius damnum, quam si omnes mundi diuitiæ amitterentur.

333 Respondetur negando antecedens: ad cuius probationem dico ex permanen-

tia in peccato, novum peccatum imminere, non ita, vt illud vitari non possit aliter, quã per iustificationem, potest enim vitari per attritionem etiam sine sacramẽto, per orationem, aut piorum librorũ lectionem; vnde periculum non consistit in sola peccati perseverantia, quãvis ad illud vitandum, non possit negari, quod est aptissimum medium illam perseverantiam per contritionem, aut sacramentum tollere. Ad 2. probationem respondetur, quod sicut homo, quamvis esset in gratia, posset amittere meritum plurium bonorum operum, illa non eliciendo, sine peccato, sic sine peccato, sine amittere meritum operum, quod haberet, si iustificaretur. Ratio autẽ est quia talis meriti est homo dominus, vnde, quamvis sit magnum bonũ, potest illud amittere sine peccato suo iuri cedendo.

334 Quarto obijcies: illicitum est velle perseverantiam in peccato: sed velle non penitere est velle perseverantiam in peccato: ergo velle non penitere est illicitum; & consequenter tenetur peccator velle penitere. Probat̃ur minor quia qui vult antecedens, vult

consequens: sed ad non pœnitentiam sequitur perseverantia peccati: ergo velle non pœnitere est velle peccati perseverantiam. Respondeo negando minorem. Ad cuius probationem distinguo antecedens: qui vult, antecedens, vult consequens, si sit antecedens adæquatum concedo; si sit antecedens inadæquatum nego antecedens: & nego consequentiam; quia non pœnitere non est antecedens adæquatum ad perseverantiam peccati; ista enim non sequitur solum ex non pœnitentia, sed magis præcipue ex præterita actione peccaminosa.

QVÆST. III. DE PRÆCEPTO Ecclesiastico confessionis.

335 **P**Ræcepto Ecclesiastico confessionis obligantur fideles ad confitendum semel in anno. Quod constat ex cap. omnis, in quo cōinetur his verbis: *omnis utriusque sexus fidelis postquam ad annos discretionis pervenerit, omnia sua peccata, saltem semel in anno fideliter confiteatur.*

336 Circa hoc autem Ecclesiasticum præceptum notandum est, illo obligari pueros statim post usum rationis: tum quia id exprimitur in cap. omnis citato; tum quia etiam alij Ecclesiæ præceptis obligantur, ut audiendi Missam, abstinendi à carnibus; non tamen præcepto ieiunandi propter specialem Ecclesiæ dispositionem; nec etiam statim obligantur iuxta communem sententiam ad Eucharistiæ summptionem propter sacramenti reverentiam. Ad vertendum tamē est, pueros indubio vsus rationis iudicandos illum habere, si compleverint septenium, & non habere illum, si septenium non compleverint. Secundo advertendum, quod simili ratione tenentur senes hoc confessionis præcepto, nisi vsus rationis amiserint.

337 Addendū tamen est, quod pueri ante duodecimum, vel decimum quartum annum, non ligantur pœnis à iure impositis transgressoribus huius præcepti, quæ sunt privatio ingressus Ecclesiæ, & sepulturæ Ecclesiasticæ, aut si quæ aliæ in Synodalibus imponuntur. Ratio est, quia Ecclesiæ non so-

let eo rigore punire delicta puerorum; ideoque cap. 2. de delictis puerorum dicitur: *in pueris relinqui solet inultum, quod in alijs provectoris ætatis humana lege ducunt seve-rius puniendum.* Dicitur autem pœnæ latæ à iure communi incurruntur ab adultis non ipso facto, sed post sententiam iudicis.

338 Secundo notandum est, præceptum Ecclesiasticum non obligare eum, qui nullum peccatum mortale habet. Ratio est quia quamvis probabile sit, quod Ecclesiæ potest præcipere confessionem venialium, quia hoc non videtur tantum onus, ut ad illud non possit Ecclesiæ obligare; de facto tamen talem non præcipit confessionem, quia est determinatio præcepti Divini, quod solum obligat ad confessionem mortalium. Qui tamen non confitetur propter defectum mortalis, apud plures tenetur comparere coram Parocho ad vitandum scandalum; sed si istud non imminet, ad id nullatenus tenebitur, quia præceptum de se ad id non obligat. Vnde colliges, quod si aliquis in Pascha-

te confessus esset sola venialia, nec fuisset in toto illo anno mortalia cōfessus, si postea, aut de novo recordaretur alicuius mortalis, aut de novo illud committeret, tenebatur ante finitum annum confiteri, quia ratione peccati mortalis urgebat obligatio, & ei per confessionem venialium satisfactum non erat: unde si in aliqua confessione illius anni confessus fuisset mortalia, non teneretur ob novum peccatum confiteri, sed posset ad sequentem annum illius confessionem differre. Vbi nota, quod cum præceptum confessionis non obliget tempore determinato, aliqui annum in ordine ad confessionem computant à Ianuario ad Ianuarium; alij vero à Paschate ad Pascha; unde iuxta hos, qui in principio Paschatis confessus est sola venialia, & Eucharistiam sumpsit, si ante finem illius novum committat mortale, tenebitur in ipso Paschate illud confiteri; si tamen velit alteri computationi se accommodare, poterit confessionem differre vsque ad finem Decembris.

339 Inquires autem iam qui intra annum non est confes-

fellus, teneatur confiteri quam primum possit. Respondeo affirmative cum communi sententia. Probatur autem; quia Prælati solent excommunicare eos, qui semel in anno non confitentur; sed non excommunicant præcisse, quia non sunt confessi, sed etiam, quia modo nolunt confiteri: ergo tenentur modo ad confessionem, alias non possent excommunicari. Probatur minor; quia talem excommunicatum non potest Parochus absolvere, adhuc virtute Cruciatæ, nisi penitens confiteri velit: ergo excommunicatio non est præcisive lata, quia non est confessus. Probatur consequentia quia virtute Cruciatæ absolui potest penitens ab excommunicatione præcisse lata ob peccatum præteritum; & sine onere alicuius satisfactionis, etiam si ab homine sit: ergo si à tali excommunicatione non potest absolvere, ea non est lata præcisse ob peccatum præteritum, sed ob peccatum, quod usque dum confiteatur perseverat. Vbi nota ex nostro P. *disp. 3. quest. 42.* eum, qui sic distulit confessionem, non committere tot peccata, quot postea occasionibus oblati non confiteretur; sed solū

idem peccatum auget; unde sufficit tempus dilationis confiteri.

340. Sed obijcies 1. qui non communicavit in Paschate non tenetur ipso transacto quam primum possit, communicare: ergo similiter in confessione. Respondeo negando antecedens, quamvis enim aliqui illud defendant, communius tamē Doctores negant illud. Et ratio est eadem, quam num. precedenti pro confessione fecimus; quare non oportet illam repetere.

341. Secundo obijcies: qui non audivit Missam in die festo, non tenetur, illo transacto Missam audire: nec similiter ieiunare, qui in die vigiliæ non ieiunavit: ergo similiter, qui intra annum non est confessus, non tenetur, transacto anno, confiteri. Probatur consequentia; quia sicut auditio Missæ, & ieiunium est onus diei, sic confessio annualis est onus anni: ergo sicut illorum obligatio cum die transit, istius obligatio transit cum anno. Respondetur negando consequentiam, ad cuius probationem distinguo antecedens, negoque illud, si *ly sicut* denotet idem, quod *eodem modo*; illud vero concedo si denotet

tantum similitudinem inadæquatam. Itaque diverso modo est confessio annua onus anni, atque auditio Missæ onus diei, ista enim ita est onus diei, ut in illo finiatur obligatio; illa verò est onus anni, non ita ut in illo finiatur obligatio, sed ita ut ultra illud differenda non sit. Constat hoc ex verbis præcepti, in quo dicitur *saltem semel in anno*; & in Eucharistiæ præcepto etiam dicitur *ad minus in Paschate*, ubi clare denotat Ecclesia, quod intendat ne ulterius differatur confessio, & communicatio. Sic in pecuniarijs solutionibus, quando quis intra annum obligatur ad solutionem, non assignat annum, ut eo finito, finiatur obligatio, sed ne ultra illum differatur solutio.

342. Inquires 2. an, qui in prima parte anni prævidet sibi ob navigationem, aut aliam causam, non futuram opportunitatem confitendi, teneatur anticipare confessionem. Respondeo affirmative cum fere omnium Doctorum sententia. Probatur autem, quia qui primo mane videt se, ingresso die ita occupandum, ut non possit Missam audire, tenetur illam primo mane audire: ergo similiter

tenebitur confessionem facere in prima parte anni, qui cognovit in secunda sibi non futuram opportunitatem. Quod similiter est dicendum de eo, qui habet casus reservatos, & modo habet confessarium facultatem habentem, posteaque se non habiturum suspicatur.

343. Sed obijcies qui ante Pascha prævidet se non habiturum opportunitatem communicandi in Paschate, non tenetur communionem prævenire: ergo nec similiter confessionem. Antecedens probatur; quia præceptum communionis ita obligat in Paschate, ut quavis extra Pascha communicaverit, teneatur iterum in Paschate communicare: ergo ita etiam erit Paschati alligatum, ut quamvis in ea non possit communicare, non teneatur communionem anticipare.

344. Respondetur 1. concessio probabiliter antecedenti, negando consequentiam. Disparitas enim ex ipso argumento colligitur; cum enim præceptum communionis sit determinate pro Paschate, solum pro illo obligat; cum vero confessionis præceptum non sit alligatum, pro toto obligat anno: unde

de si in altera illius parte im-
 pleri non possit, debet impleri
 in altera cum etiam pro illa vr-
 geat. Secundo respondeo ne-
 gando probabilius antecedens;
 quia præceptum communionis
 Paschalis continet virtualiter
 duplex præceptum, alterum
 communicandi saltem semel
 in anno, alterum communi-
 candi in Paschate: unde, qui
 hoc secundum præstare non
 potest, tenetur ad primum.
 Quod autem sic sit intelli-
 gendum præceptum commu-
 nionis constat ex Ecclesiæ in-
 tentione, quæ est, ne nimis dif-
 feratur susceptio sacramenti, ex
 hoc ergo constat ad antecede-
 tis probationem; neganda enim
 est consentientia; quia quod te-
 neatur, qui ante Pascha com-
 municavit, iterum communi-
 care in Paschate, oritur à præ-
 cepto, quatenus determinatè
 præcipit communionem Pas-
 chalem: quod verò quando tunc
 non potest, teneatur anticipa-
 re, oritur à præcepto, ut annuã
 præcipit communionem. Vbi
 nota quod in hac solutione si
 computetur annus à Ianuario
 in Ianuarius, nõ tenebitur pœ-
 nitens communionem deter-
 minatè anticipare, sed disun-

ctivè, aut illam anticipare, aut
 post Pascha differre, si spere-
 tur commoditas.

**QVÆST. IV. QVÆ CON-
 fessio sufficiat ad impletionẽ
 præcepti Ecclesiastici de an-
 nua Confessione. Vbi explica-
 tur 14. propositio à SS. P. N.**

Alexandro VII. damnata,

& 55. damnata à SS.

P. N. Innocen-

tio XI.

345 **R**espondeo 1. non suf-
 ficere Confessionẽ
 invalidam, etiamsi invalida sit
 ex defectu purè interno. Ratio
 est; quia Sacramentum invali-
 dum non est verè sacramentũ:
 sed præceptum confessionis o-
 bligat ad recipiendum sacra-
 mentum Pœnitentiæ, aliàs inu-
 tile foret: ergo ei non fit satis
 per invalidam confessionem.
 Quod autem defectus sit pure
 internus non prodest: tum quia
 Ecclesia de internis etiam iudi-
 cat, quando sunt de substantia
 rei externæ, quam præcipit, iux-
 ta probabiliorẽ sententiam.
 Tum etiam, quia hoc Ecclesia-
 sticum præceptum est modifi-

catio.

catio præcepti Divini: cumque
 præceptum Divinũ obliget ad
 confessionem sine defectu, etiã
 interno, ad eandem semel in
 anno faciendam obligat præcep-
 tum Ecclesiasticum.

346 Dupliciter autẽ po-
 rest confessio esse nulla. Primò
 voluntariè ita, ut ipse pœnitens
 id sciat, & advertat. Secundò in
 voluntariè ita, ut pœnitens, bõ-
 na fide, iudicet, validam esse;
 quia defectum, ratione cuius in-
 valida est, non advertit. Nostra
 autem responsio utrumque ca-
 sum comprehendit. Duplex ta-
 men inter eos disparitas repe-
 ritur. Prima est, quod qui incul-
 pabiliter facit confessionem in-
 validam, nõ peccat de novo in
 ea confessione, sicut peccat, qui
 culpabiliter eam invalidam fa-
 cit. Nec item peccat in trans-
 gressione præcepti Ecclesiasti-
 ci de confessione; quia licet il-
 lud non adimpleat, tamen dum
 inculpabiliter putat eam con-
 fessionẽ validam, ignorat, quod
 non adimpleat, aut non adim-
 plevit illud. Immo, si per mul-
 tos annos ea ignorantia, & bo-
 na fides duraret, per omnes il-
 los non teneretur reperere illã
 invalidam confessionem.

347 Secunda disparitas est,

quod confessio voluntarie nul-
 la ita est insufficientis ad imple-
 tionem præcepti, ut oppositum
 asserere sit improbable, & scã-
 dalosum. Confessio verò invo-
 luntarie nulla ita est insufficientis,
 ut oppositum asserere sit mihi
 falsum omnino, non tamen frẽ,
 ut improbable declaratũ. Ra-
 tio huius disparitatis est; quia
 14. propositio damnata à SS. P.
 N. Alexandro VII. expresse lo-
 quitur de primo casu, & nulla-
 tenus de secundo. Ea utique ta-
 lis est. * Qui confessionẽ facit
 voluntarie nullã satisfacit præ-
 cepto Ecclesiæ. *

348 Quamvis autẽ nostra
 responsio ea parte, qua loquitur
 de confessione inculpabiliter
 invalida non fiat omnino certa
 ex damnatione dictæ proposi-
 tionis 14. Alexandri VII. tamẽ
 valde videtur consona decre-
 to Innocentij XI. in quo propo-
 sitio 55. damnata sic habet. *
 Præcepto communionis annuæ
 satis fit per sacrilegam Domi-
 ni manducationẽ. * Unde sic
 potest argumentũ formari. Prẽ-
 cipua ratio, ob quam Pontifex
 decernit non fieri satis præcep-
 to communis annuæ per sacri-
 legam communionem, est, quia
 præceptum Ecclesiasticũ com-
 muniõ-

K

munio-

*Confessio
 sine hõ
 voluntariè
 facit in
 peccat de
 novo in
 ea confes-
 sione, sicut
 peccat, qui
 culpabiliter
 eam invalidam
 facit. Nec
 item peccat
 in transg-
 res-
 sione præ-
 cepti Eccle-
 siastici de
 confessione;
 quia licet
 illud non
 adimpleat,
 tamen dum
 inculpabili-
 ter putat
 eam confes-
 sionẽ validam,
 ignorat, quod
 non adimpleat,
 aut non adim-
 plevit illud.
 Immo, si per
 multos annos
 ea ignorantia,
 & bona fides
 duraret, per
 omnes illos
 non teneretur
 reperere illã
 invalidam
 confessionem.*

munione annuæ est modificatio præcepti divini de communione: unde præceptum ipsum de communione annua est, quoad substantiam, divinum, & solum, quoad modum, seu determinationem, Ecclesiasticum; & præcepto divino de communione, iuxta communem sententiam, non fit satis per communionem sacrilegam. Sed hæc ratio pariter militat in confessione nulla, adhuc involuntarie; si quidem præceptum confessionis annuæ est similiter, quoad substantiam, divinum, & solum, quoad determinationem, Ecclesiasticum; & alias præcepto Divino confessionis non fit satis per confessionem nullam: ergo militat eadem ratio, ut censeatur insufficientis ad impletionem præcepti confessionis annuæ confessio nulla, ac, ut insufficientis dicatur communio sacrilega ad impletionem præcepti annuæ communionis. Hoc argumentum ita urget, ut quamvis non audeam omnino asserere sententiam nobis oppositam damnari in ea propositione 55. eo, quod casus sint diversi, & Ecclesia non declaret, an ratione à nobis assignata moveatur ad damnandam, ut insufficientem, communionem sacrilegã,

audere tamen non possim probabilem iudicare sententiam dictam nobis oppositam asserentem satisfieri præcepto confessionis annuæ per confessionem invalidam, etiã si involuntarie.

349 Ex dictis num. præced infero, malam esse illationem, qua M. Hozes dictam propositionem 55. explicando inferit. i 6. ex eius damnatione, nõ esse iam probabile, quod satisfaciatur præcepto recitationis, & auditionis Missæ, qui illa implet voluntarie distractus. Primo namque propositio 55. nihil habet de his præceptis. Secundo ratio damnationis in eis non militat; quia ista præcepta nõ sunt Divina, quoad substantiam, & quoad determinationem Ecclesiasticam; sed pure Ecclesiastica, quoad substantiam, & modum. Unde nullum adest fundamentum ad iudicandum ex damnatione huius propositionis manere iam improbabile, quod dictis præceptis recitationis, & auditionis sacri nõ satisfaciatur, qui illa implet voluntarie distractus.

350 Dices tamen ex M. Hozes, ratio, cur aliqui assererent satisfieri præcepto per communionem sacrilegã, erat, quia Ecclesia nõ potest præcipere actus internos, & eadẽ est ratio

do cur dici possit, quod satisfiat præceptis recitationis, & auditionis Missæ, per impletionem cum voluntaria distractione. Unde, dum Pontifex damnat probabilitatem prioris sententiæ, damnat etiam probabilitatem posterioris, vel saltem destruit eius fundamentum.

351 Respondeo non damnare Pontificem asserentes satisfieri præcepto per communionem sacrilegã, quia Ecclesia possit præcipere actus internos; sed potius ex alia ratione à nobis superius memorata, scilicet, quod præceptum communionis annuæ nõ fit Ecclesiasticum; quoad substantiam, sed divinum, quod utique actus internos præcipere potest. Præterea, dato, quod ex damnatione propositionis 55. liceret inferre, quod Ecclesia præcipere potest actus internos, & quod hæc illatio esset certa, nõ inde inferretur requiri attentionem internam ad implendum recitationis præceptum, quia ut ista requiratur, nõ est satis, quod Ecclesia illa præcipere possit, sed ulterius necessarium est quod illa de facto præcipiat. Nõ est autem unde constare evidenter possit, præsertim ex damnatione dictæ propositionis 55. quod Ecclesia eã de facto præcipiat, ut requi-

rebat, ad hoc, ut sententia relata iam probabilis nõ esset. Unde, quod ea sententia suã probabilitatem modo retineat, sicut ante decreta Alexandri, & Innocentij iudico certum; quia oppositum mihi nec probabiliter suadet Hozes, & quia nullus alius ex explicantibus propositiones, in eo scrupulizavit, ut bene notat P. Torrecilla, qui nobis omnino favet impugnando sententiam sive illationem M. Hozes tract. 2. consulta 10. quam addit in 2. edit post expositionem dictæ propositionis 55.

352 Secundo ad questionem propositam respondeo nõ satisfieri annuæ confessionis præcepto per confessionem validam, & informem. Opposita sententia ante decreta Alexandri, & Innocentij communis erat, ut restatur Torrecilla, qui eam, adhuc post ea decreta, non reprobatur. Ego autem fateor cum ipso, quod non damnetur ea communis sententia in propositione 14. Alexandri supra posita. Vtique in illa sermo est de confessione voluntarie nulla; confessio autem valida, & informis nõ est nulla, neque voluntarie, neque involuntarie; cum sit valida, ut supponitur. Quod autem M. Lumbier pataverit tom. 2. n. 1237. damna-

xi eam sententiam, saltē si sermo sit de cōfessione voluntarie informi, parū refert, quia eam sententiā tenet M. Lumbier ex æquivocatione, qua aut male traduxit 14. propositionem, aut male traductā ex aliquo codice accepit; quia ubi dici deberet: *el q̄ voluntariamente haze confession nulla*, non sic, sed aliter dicit, videlicet: *el que voluntariamente sa confieffa mal*. Non ergo est damnata ea sententiā communis in propositione 14.

353 In propositione autē 55 Innocentij nemo ex ipsā exponentibus dicit, quod ea sententiā cōmunis dānata sit; imo nec in dubiū revocat. Ego verò ex dānatione ipsius ducor, ut asserā, quod licet damnata non sit ea communis sententiā; tamē quia eius fundamentum ex damnatione dictæ propositionis infirmatur, iam sustinenda non est, & ideo oppositam pro conclusione statui, & eam ex dicta damnatione dupliciter confirmo. Primo sic: ideo communis sententiā assererat impleri præceptum annuæ cōfessionis per confessionem validam, & informem; quia pœnitens recipiebat verum pœnitentiæ sacramentum: hec autem ratio corrumpit

post decretum Innocentij; quia ille, qui communicat sacrilegè verū recipit Eucharistiæ sacramentū; & tamē statuitur in dānatione propositionis 55. quod non implet præceptum: ergo corrumpit illud fundamentum.

354 Secundo confirmo, seti probo nostrā respōsionem: ideo iuxta cōmunem sententiā non satisfit præcepto communionis per communionē sacrilegā, quia talē præceptū est divinū, quoad substantiam, & præcepto divino de communionē nō sit satis per communionē sacrilegam: sed etiā præceptū annuæ confessionis est divinum, quoad substantiam; & præcepto Divino de cōfessione nō sit satis per confessionem validam, & informem, seu non fructuosam; alias homo non peccaret confessionem validam, & informem scienter faciendo: cuius oppositum omnes supponunt: ergo de primo ad vltimum consilio informis post dictam SS. P. N. Innocentij XI. decretum non sufficit ad impletionem præcepti confessionis annuæ; quia licet apertè oppositum non damnatur, destruitur tamē fundamentum, cui nitri posset. Ita sub aliorum correctione sentio.

QVÆST.

QVÆST. V. EXPLICANTUR quinque sequentes conditiones confessionis sacramentalis. Vbi, an peccata in Baptismi receptione commissa debeant necessario confiteri.

355 **S**exta deinde confessionis conditio est, quod sit nuda, id est, clara, & libera ab excusationibus, palliationibus, & ambiguitatibus. Septima est, quod sit discreta, id est, alios non lædens, utens vocibus honestis, & quæ paucis vocibus dici possunt, non multis moleste referens. Octava conditio est, quod sit libens, id est, voluntarie, & alacriter facta; quamvis verum sit, quod qui ex timore movetur, si cætera apponāt, possit cum fructu confiteri, ut diximus quæstione prima de eo, qui habet finem venialiter malum. Nona conditio est, quod sit verecunda, id est, quæ cum pudore explicet peccata.

356 Dezima deinde confessionis conditio est, quod sit integra. Tunc autem confessio est integra, quando pœnitens

confitetur omnia illa, quæ confiteri tenetur. Quapropter ad perfectam huius conditionis intelligentiā, examinanda sunt omnia, quæ confiteri tenentur pœnitentes. Ideoque id præstare conabimur, antequam ad alias conditiones, quæ sequuntur, transeamus, in quo nō pauca, sed si non fallor, non cum pauca vilitate, quæstiones insumemus, incipientes ab ea, quæ in titulo proposuimus, an, scilicet, peccata in Baptismi receptione commissa, debeant necessario confiteri.

357 Pro quæstionis huius intelligentiā notandum est primo peccatum commissum in Baptismi receptione, vel posse esse fictiōnem, quæ dicitur voluntas indebite recipiendi Baptismum, hoc est, sine debita dispositione; vel aliud genus peccati, ut voluntas furandi, adulterandi, necandi, & similia. Vbi adverte 1. quod omne peccatū mortale commissum in Baptismi receptione fictiō etiam est, quia tamen ea, quæ non sunt pura voluntas indebite recipiendi Baptismum, habent etiam aliam malitiæ speciem ipsi specialē, ideo sola ea voluntas cōmuniter dicitur fictiō; quod

autem illa alia peccata etiam, præter malitias speciales, continent malitiam fictionis constat, quia quolibet illorum posito, recipitur in debite sacramentum; tum propter irreverentiam, quæ ipsi irrogatur; tum quia quodlibet mortale actuale est incompatible cum vera attritione, quæ est necessaria dispositio ad hoc sacramentum cum fructu percipiendum. Secundo adverte posse aliquando suscipi Baptismum sine necessaria dispositione ad eius fructum, quin peccatum in eius susceptione committatur, si videlicet, accedat baptizandus sine attritione; inculpabiliter tamen, quia aut existimat, se eam habere, aut necessariam non esse; sed hic modus indebite suscipiendi baptismum non refert ad id, quod præcipue in præsentis quæstione disputatur.

358. Secundo notandum est cum Lugo *disp. 15. sec. 1. num. 2. & nostro Ludovico à conceptione tom. 1. tract. 5. casu 3. num. 2.* quæstionem hanc practicam esse non posse. Ratio est: quia voluntas, quæ durat usque ad instans, seu ad totum tempus, in quo completur bap-

tismus, non potest ullatenus discerni, quomodo uno amplius instanti non duret, quia indivisibiliter nequaquam cognosci possunt à nobis nostrorum actuum inceptions, & desitiones; eo autem ipso, quod voluntas peccaminosa duraverit usque ad complementum baptismi, iam saltem dubitare necesse est quod duraverit amplius, & consequenter, quod post baptismum duraverit: cum ergo peccata dubia post baptismum commissa iuxta communem sententiam sint confitenda, talia peccata confitenda erunt necessario: unde præfice loquendo omnia peccata in baptismi receptione commissa confitenda sunt: ac proinde iam quæstio hæc remanet speculativa.

359. Prima ergo in hac quæstione sententia tenet, nullum peccatum in baptismi receptione commissum confiteri debere: sic tenet Gaspar Huradius *disp. 4. difficultate 3.* & apud Lugum n. 10. Silvester, & Ioannes de la Cruz, atque alij. Recentiores Salmanticenses, ipseque Lugo fatetur sibi olim vitam probabiliorē eademque novissimè, ut probabiliorē, tenet M. Thyro *disp.*

disp. 38. à nu. 10. Secunda sententia tenet, peccatum fictionis in receptione baptismi commissum confiteri debere, non tamen alia peccata furti, videlicet, adulterij, & similia, nisi ad summum secundum, quod habent malitiam fictionis. Hæc tenent Suarez *to. 3. in 3. part. disp. 28. sec. 5. Villalob. tract. 5. difficultate 20. Sotus in 4. distinct. 6. quæst. 1. art. 8. Valentia 3. part. disp. 4. quæst. 4. punct. 2. Ochagavia quæst. 25. de Baptismo num. 3.* & alij communiter. Tertia sententia tenet, omnia peccata in baptismi receptione commissa esse necessario confitenda, non solum secundum rationem fictionis, sed etiam secundum particulares malitias, iniustitiæ, odij, & similia. Hæc sententiam tenet Lugo *sec. citata num. 23.* eam asserens communem: sic etiam noster Ludovicus iam citatus; sic etiam Araujo *3. part. quæst. 84. art. 2. dub. 2.* aliquos pro ea citans, male tamen cum aperte stent pro secunda illorum saltem maior pars, inter quos sunt Sotus, & Valentia à nobis fidelissime citati, sed quod ma-

gis est, ipse Araujo, non in 1. sed potius in 1. sententiā quam nullum tenere dicit, satis videtur inter suam sententiā probandam inclinare. Sed novissimè tertiam tenent sententiam Tabarinus *lib. 5. de sacram. cap. 1. nu. 2. & Arriaga disp. 31. sect. 1. num. 5.*

360. Nostra conclusio sit. Peccata omnia in baptismi receptione commissa debent necessario confiteri, non solum secundum rationem fictionis, sed etiam secundum malitiam specificā cuiuslibet. Probatur ista conclusio; quia peccata commissa in instanti, in quo ultimo completur baptismus, sunt peccata hominis Christiani, & Christi caractere insigniti: ergo hominis intra Ecclesiā existentis: ergo de illis iudicare pertinet ad Ecclesiam, & consequenter debent subijci sacramento poenitentiae, quod ministratur per modum iudicij. Antecedens de se videtur certum, quia in instanti, in quo completur baptismus, verè ille datur: ergo verè tribuit suam denominationem, & effectum, quæ potest subiecto, ac proinde illum denominat baptizatum, &

in eo producit characterem, quamvis non gratiam ratione impedimenti; consequentiæ autem ex antecedenti illarum sunt bonæ.

361 Antecedens autem præcedentis probationis quod nuper à me declaratum potius, quam probatum est, probat noster Ludovicus triplici instantia, emittentis, videlicet, religionis vota, contrahentis matrimonium, & se tradentis in servum; quia tamen omnes eandem continent vim, vnam tantum claritatis gratia perpèdo. Peccaminosa, inquit dictus P. voluntas coniungis se committendi cum alio habita in instanti, in quo contrahitur matrimonium, continet malitiam adulterij contra statum matrimonij, quod in eo instanti acquirit: ergo similiter, qui in instanti baptismi peccat, contrahet malitiam, cuius iudicium ad Ecclesiam spectet ratione status Christiani, quem in eo instanti adquiret.

362 Sed certè ista confirmatio in primis multum probat, quia etiam probat, quod peccata commissa ante instantiam, in quo completur Baptismus pertineant ad Ecclesiam, quod est falsissimum, ut constat a per-

te ex tridentino. Intentum probo: voluntas peccaminosa coniugis supra memorata, etiam si finiatur ante efficientiam matrimonij, imo multis horis ante, dummodo sit voluntas rem exequendi tempore, quo iam matrimonium erit contractum, continet malitiam adulterij contra statum; ergo, si argumentum valet, etiam voluntas furandi post baptismum, ante baptismi susceptionem habita, pertinebit ad iudicium Ecclesiæ ratione status Christiani, quem suscipere intendit.

363 Dices posse facile confirmationem refici, instantiam positam ponendo aliter, videlicet, quod coniux velit committere dictum peccatum in instanti in quo efficitur matrimonium, non solum habendo in eo instanti volitionem, sed etiam volendo pro ipso instanti executionem, in quo casu habebit malitiam adulterij, quamvis non committatur post matrimonium, sed in ipso matrimonij instanti. Fateor modo, quod si sic reficiatur ista instantia, & similiter aliarum, quas brevitate causa omisimus, ad referunt. Sed posita isto modo si ve refectæ, quamvis apud me

verè sint, nequaquam tamen earum veritas constat magis, quam veritas nostri antecedentis: saltem ergo cum pauca utilitate adducerentur, adhuc sic refectæ.

364 Eadem ratione à fortiori displicet alia confirmatio, quam ex Eugo affert idem P. ficur, & prætas instantias, videlicet, quod peccans in baptismi receptione posset censura Ecclesiastica puniri; concessio enim, quod posset, id saltem est minus certum, quam quod peccata in illo instanti commissa pertineant ad sacramentum pœnitentiæ: ergo male nostra conclusio ea ratione confirmatur, cum id sit probare, quod verosimilius est per id quod est minus verisimile.

365 Sed postquam noster Ludovicus communia, quæ ad hanc spectant quæstionem dedit inhærendo vestigijs Patris Lugo, novissime, & specialissime suam, & nostram conclusionem conatur præbere præsertim à nu. 22. Præcipua vis consistit, in quibusdam regulis quas affert à nu. 33. Prima illarum, quæ habetur in 6. decretalium est: cum sunt partium iura obscura, reo favendum est potius

quam auctori. Secunda regula communis etiam inter Theologos est: in dubijs tutior pars est eligenda. Tertia quæ est 3. sexti decretalium est: in obscuris minimum est sequendum. Sed quod pœnitens confiteatur peccata commissa in baptismi receptione est favere Reo, & sequi tutiorem partem, estque minimum damnum, & minimus rigor: ergo ea peccata sunt confitenda.

366 Sed certè istæ regulæ nescio per quam regulam nostræ conclusioni favere possint: per singulas discurremus. Prima quidem potius militare videtur contra nostram conclusionem; quia potius est in favorem pœnitentis illum liberare ab onere confessionis. Dices id esse cum detrimento, quia non erit eius salus ita secunda. Contra est tamen, quia si peccata, quæ remittuntur per pœnitentiam, remittuntur per baptismum, cur non erit secunda salus? Id autem affirmat opinio nostræ contradicens. Deinde si non fuerit secunda erit, quia tantum est probabilis; poterit tamen secunda reddi, si pœnitens confiteatur de alijs peccatis, licet

venialibus post baptismum commissis, quod magis erit in favorem Rei, cum sit certa salus, & tollatur onus, in quo onere auferendo passim Doctores in similibus iudicant, favorem pœnitenti fieri.

367 Secunda regula etiam non vrget; tum quia aliqui Doctores apud Sanctium in selectis disp. 42. nu. 12. asserunt, tantum modo esse consilium inter duas opiniones sequi tutiorem partem; tum quia eam absolute non tenere, dum pro utraque parte adest opinio, sedit ipse Sanctius, tum nu. citato cum etiam disp. 44. num. 66. citans Vazquium, Azorem, & Thomam Sanchez: unde regula illa solum valet, quando ita adest dubium, ut pro neutra parte sit opinio probabilis, quod in præsentis non evenit. Tertia denique regula, provt à nostro Ludovico intelligitur, iuvat primam, & consequenter iuxta illius explicationem est intelligenda, nec aliter explicata potest favere, nisi ratione nostræ conclusionis adiuta. Maneat ergo ut verosimilius saltim, quod ex eiusmodi regulis, non solum non demonstratur, sed nec verisimilis nos-

tra conclusio redditur. Nec omittam, quod huiusmodi regula præcisse ad praxim sunt instituta, noster autem Ludovicus, questionem disputat pure speculative: ergo additas regulas recurrere non debet, nisi fingendo quandam praxim speculative, sicut fingit, quod baptismus, & pœnitentia loquantur, & de suo iure unum, quodque alleget.

368 Obijcies tamen contra nostram conclusionem 1. Tridentinum ses. 14. cap. 1. & Canone 1. ubi sacramentum pœnitentiæ ait necessarium esse lapsis post baptismum, & cap. 2. ait, *Ecclesiam in neminem iudicium exercere, qui non prius in ipsam per baptismi ianuam fuerit ingressus*. Sed in casu nostræ conclusionis peccator non labitur post baptismum, sed in ipso baptismum, nec est prius, quam peccet in Ecclesiam ingressus, sed in eo instanti ingreditur: ergo de eo non iudicat Ecclesia in sacramento pœnitentiæ, nec ei dici debet necessarium sacramentum pœnitentiæ.

369 Respondetur, relictis alijs responsionibus, quas optime

me impugnat Lugo à num. 12. Concilium imprimis, dum asserit sacramentum pœnitentiæ lapsis post baptismum esse necessarium, etiam intendit, & denotat necessarium esse lapsis in ipso instanti baptismi. Quod constat 1. quia id non est à lie-nium ab usitato modo loquendi, dicimus enim hominem solum peccare post usum rationis; & tamen comprehendimus instanti, in quo usum rationis primo haber. Deinde dicimus post ortum solis non esse tenebras intelligentes etiam, quod in ipso ortu solis instanti tenebræ non sint. Secundo constat, quia cum peccata committi possint ante baptismum, post baptismum, & in ipso baptismum. Concilium numquam meminit peccatorum, quæ in baptismum committuntur: ergo quia reducit, vel ad peccata commissa ante, vel post baptismum: hoc autem secundum est rationi, & ipsi Concilio magis consentaneum. Tertio constat, quia ipsum tridentinum cap. 5. asserit confitenda *omnia mortalia crimina in quæ Christi fideles ceciderint*: cum ergo in instanti baptismi sit homo Christi fidelis: confiteri debet non solum peccata postea

commissa, sed etiam commissa in illo instanti.

370 Verba autem allata ex 2. cap. non magis vrget; ea enim solum denotant, iudicium debere fieri post baptismum, non quod non possit in iudicio post baptismum factio iudicari de peccatis in baptismum ipso commissis; potius enim de eis iudicandum statim denotatur; ratio enim, quæ affertur ex Apostolo, est quia non est iudicandum de his, qui foris sunt, sed iudicando de peccato commisso in baptismum, iudicatur, non de aliquo, quod foris sit, sed de peccato intra Ecclesiam; & ab homine fidei, & domestico Ecclesiæ commisso: ergo eius iudicium pertinet ad Ecclesiam.

371 Obijcies 2. sacramentum baptismi condonat ex sua institutione peccata usque ad illud commissa, sed *hæc usque ad illud* includit etiam peccata in ipso baptismi instanti commissa: ergo illa etiam potest condonare, & consequenter pertinent ad baptismum, & non ad sacramentum pœnitentiæ. Minor, in qua est difficultas, probatur 1. quia si Rex condonaret alicui omne debi-

debitum vsque modo contractum, etiam condonare censetur debitum contractum ipso instanti condonationis: ergo similiter in nostro casu. Secundo probatur; quia sanguis Christi habuit efficaciam ad tollendū non solum alia peccata, sed etiā peccatum illud, quod in ipsius effusione committebatur: ergo ipse sanguis in baptismo applicatus habere poterit vim ad tollendum peccatum, quo ipse baptismus indigne suscipitur.

372 Respondetur negando minorem; ad cuius 1. probationem responderetur, antecedens non esse certum; sed potius facile falsum esse potest; id autē pendet ex voluntate condonantis, ex circumstantijs cognita; vnde si verū sit, neganda est consequentia, quia erunt diversæ circumstantiæ, ac in casu consequentis. Ad 2. probationem nego consequentiam; si loquatur de facto, quæ concedi poterit, si tantum loquatur de possibili. Itaque de facto non ordinatur baptismus ad peccatum remittendum in eius susceptione commissum. Nec vrget paritas 2. probationis, quo ad factum, sed solum, quo ad possibilitatē; alias etiā probaret, quod bap-

tismus haberet efficaciam erga peccata post ipsum commissā, sicut eā habet sanguis Christi. Quod vero eam efficaciam de facto non habeat, sed potius ea sit in sacramento pœnitentiæ, constat, tum ex ratione nostræ conclusionis; tum ex his, quæ perpendimus in solutione ad 1. cuius etiam aliam rationem affert Lugo num. 35.

373 Tertio obijcies: peccata commissā in baptismi receptione solum sunt confitenda, quatenus pugnant cum gratia baptismali: ergo solum sūt confitenda secundum, quod habent rationem fictionis, & consequenter necessarium nō erit particulares peccatorum illorum malitias declarare. Refpondeo negando antecedens, quia illa peccata confitenda sunt non solum ratione repugnantia cum baptismali gratia, sed etiam, quia sunt peccata hominis fidelis ac proinde secundum omnem malitiam cōfitenda sunt, sicut reliqua fidelium peccata.

374 Hic adverte sacramentum baptismi in casu huius quæstionis validum, & informe fore: vnde ablato obice cōfert gratiam: obex autem au-

fertur

fertur per contritionem, aut der attritionem cum sacramēto pœnitentiæ: vnde duplex simul gratia causatur; altera correspondens sacramēto Pœnitentiæ, altera baptismi sacramento; quælibet remissiva peccati suo sacramento correspondens; gratia autem baptismalis correspondet etiam sacramento pœnitentiæ, non vt cause, sed vt obicem illius tollenti. Adverte tamen, quod, si sacramentum baptismi fuisset informe, non interveniente peccato in illius receptione, sed deficiente attritione inculpabiliter, tunc tolli posset obex, & fructum reddere per attritionem extra sacramentum: quia tali fructui obstabat solū illius carentia, & non novum peccatum. Quod similiter cōtingit in sacramento pœnitentiæ, si illud informe sit modo a nobis explicato. Intellige tamē hoc in utroque sacramento, si post eius susceptionem non sit vllum mortale patratum; si enim istud ad sit, non tolletur obex nisi, vt supra est dictum, per contritionem, aut attritionem cum novo sacramento.

* *

QUÆST. VI. VTRVM
peccata dubia debeant ne-
cessario confiteri.

375 **N**egat Illustr. Caramuel in Theolog. *intentionali num. 1828. & in fundā. fund. 63. d. num. 1883. ad 1996. D. Franciscus Ver-* *de in apolog. contra anticaram d. num. 535. ad 563. Ioannes Martinen in Theol. Scholast.* *to. 5. disp. 50. sect. 8. & apud Caramuelem Theses Lovanienses, & Viennenses, atque etiam Ferrantianus tract. de scandalo quæst. 77. & plures alij.*

376 Pro eadem sententia potest referri. M. Matthæus de Moya *to. 1. select. disp. tract. 3. disp. 1. quæst. 5. eam vtrique latè probat, §. 2. & 3. & §. 4. argumentis contrarijs respondet, & tandem, §. 5. n. 33. sic fatur. * Propter fundamenta iacta per triginta abhinc annos hanc sententiam valde probabilem existimavi, & non semel, è suggestu discipulis tradidi. Vnde complati ab anno 1652. (quo tempore vespertina*

nam Sacre Theologiæ Cathedram moderabar) inoffenso pede sub præsidio insigniū Doctorū celeberrimæ huius, ubi que terrarum vniuersitatis, frequenter defenatur. Nihilominus re maturius considerata, standum cenſeo pro contraria, & cōmuni ſententia adſtruēte obligationem confitendi peccata dubia. * Ita ſapientiſſimus M. Nota tamen quod Illuſtriſſimus Caramuel, cū verba, quibus Pater Layman ſententiæ negatiuæ fauet retuliſſet, quæ his terminatur, & quaſi modificantur. *Verum in hac re nihil determino, ſed aliorum iudicio committo.* Addit ipſe Caramuel ſequentia. * Vltima periodus videtur contradentes invidorum poſita, quia in prioribus ſatis clare ſuā ſententiā expoſuit. * Quæ verba forſan non minori fundamēto Patris Magiſtri Moyæ periodo vltimæ applicari poſſunt.

377 Tenent præterea prædictam ſententiā ſatis communiter Recentiores in manu ſcriptis teſte Magiſtro Thyſo *tom. 3. diſputationum ſelectarum diſp. 40. nu. 14.* eamque reputat ipſe probabilem dum

aſſerit num. 32. ſe contrariæ, vt probabiliori aſſentiri. Præterea ipſam iudicant probabilem P. Layman *lib. 1. tract. 1. cap. 4. §. 4. nu. 37. Caſtro Palao tom. 4. tract. 23. diſp. vnica punct. 9. nu. 17. Amicus diſp. 13. de pœnitentia ſect. 3. num. 35.* Et tandem eandem reputat probabilē P. Ioannes de Cardenas in ſua criſi Theologica *tom. 2. diſp. 46. cap. 5.* illā late, & ingenioſe totā ea diſputatione diſcutiens.

378 Sed probabilius longè reſpondeo affirmatiue. Eſt autē ita communis reſponſio, vt ſuperfluum ſit pro illa authores reſerre, cū præter citatos pro negatiua, cæteri huic ſuffragentur, illam ſatis communiter certam iudicantes. Nec huic communi ſententiæ reuera eſt cōtrarius Egidius de ConinK. *diſp. 7. dub. 8.* dicens non debere confiteri peccatum dubiū quando dubitatur, an fuerit cōmiſſum, vel non, debere tamē confiteri, quando ſine dubio eſt cōmiſſum, dubitatur tamen, an fuerit mortale, vel veniale; hoc enim dictum, quāvis vt ſonat, videatur, & incōſequenter, & cōtra communem

nem

nem ſententiā procedere; ſi tamen legatur Egidius num. 69. conſtabit, ipſum tantum intendere, quod non debeat confiteri peccatum dubium, quando de facto ipſo omnino dubitatur, ſine probabilibus rationibus dubitandi; tunc enim irrationabile eſt dubium, & ſcrupuloſum mere, & in hoc certe procedit probabiliter ſaltem Egidius, cum, & id teneat doctiſſimus Suarez, & ſic cōmunem ſententiā intelligendam admoneat *diſp. 22. de pœnitentia ſec. 9.*

379 Vbi nota aliud eſſe inueniri rationes probabiles dubitandi, aliud rationes abſolute probabiles; ratio enim probabilis dubitandi, eſt ratio, quæ ſufficit ad prudenter dubitandum, ſeu, quæ ſufficeret ad iudicium probabile, ſi alia ratio dubitandi in oppoſitum nō obſtaret; propter illam tamen non ſufficit ad probabile iudicium; rationes verò abſolutè probabiles ſufficiunt, etiam omnibus inſpectis ad probabile iudicium. Igitur ſentio cum P. Suarez, & in re cum Egidio (quidquid ſit demodoſe explicandi) communem ſententiā eſſe intelligendam cum a deſt

dubiū rationabile, & ad quod adſunt rationes probabiles dubitandi: vnde quando quis ſine villo, aut cum leui fundamēto dubitat, an mēſe præterito cōmiſſerit adulteriū, ſolum, quod non recordatur evidentiter ſe adulterium non commiſſiſſe, nō debet illud confiteri, ſed ſolū quando, vt dixi, rationabiliter de eius commiſſione dubitat, in quo caſu certam aut ſere certam communem ſententiā iudicant plures, nos verò longe probabiliorē.

380 Quamvis autē multis rationibus probari ſoleat communis ſententiā, ſolide omnino ſolum probari poteſt ex cōmuni praxi totius Eccleſiæ, cuius cum non cognoſcatur initium, ab Apoſtoliſtis dimanare eſt credendum, qui melius obligationem in inſtitutione huius ſacramenti incluſam cognouerunt.

381 Sed obijcies primo: dubius de præcepto non tenetur ad illud implendum: ergo dubius de peccato non tenetur illud confiteri. Reſpondet N. P. Ludovicus diſtinguēdo inter præceptum Diuinum, & humanum. Sed quidquid de hoc ſit, reſpondeo negando conſequentiam,

tiam quia in casu dabi de peccato non dubitatur de præcepto illud confitendi; quia præceptum confessionis est præceptum confitendi peccata certa, & dubia; illa ut certa, & ista ut dubia, ut constat ex ratione numeri præcedentis.

382 Obijcies secundo præceptum servandi æqualitatē iustitiæ cum proximis, non obligat ad satisfactionem, quando dubitatur de iniuria à nobis illata: ergo nec præceptum procurandi pacem, & amicitiam cum Deo obligat ad pœnitentiã, & satisfactionem, quando est dubium de offensa à nobis commissa.

383 Respondetur negando consequentiam; ratio autem disparitas esse poterat. 1. quod non constat, quod præceptum restitutionis, seu satisfactionis erga proximum obliget in dubio de iniustitia; constat autem ex ratione nostræ sententiæ, quod præceptum satisfaciendi Deo pro peccato obliget in peccato dubio. Sed aliter etiã ratio disparitatis potest assignari ex Lugo; quia præceptum iustitiæ erga proximum est negativum obligans ad non ledendum illum, & solum ad reparationem quatenus ea est neces-

saria, ne læsio detur: unde dum de læsione proximi non constat, ad nihil obligat. Præceptum autem pœnitentiæ est positivum, procurandi, videlicet, pacem, & amicitiam cum Deo, quod exigit, tum huius boni magnitudo, & utilitas, tum ipsa excellentia infinita Dei. Unde quavis erga proximum sit satis, quod nescias, te illum læsisse, erga Deum satis non est, sed teneris ita procurare eius amicitiam, ut iudicare possis, te illam obtinere: quod iudicium non stat cum dubio peccato, absque eo, quod pro illo satisfiat.

384 Sed replicabis: ergo etiam tenebor confiteri peccatum, de quo habeo probabilis iudicium quod, non fuerit. Probatur consequentia; quia eo ipso, quod solum probabiliter sim liber à peccato, non sum certus de eo, quod habeam Dei amicitiam: ergo debeo illam procurare per pœnitentiã; siquidē diximus, quod est obligatio illam positivè procurandi.

385 Respondet noster Ludovicus tract. 5. casu 4. num. 10. Quod si probabilitas sit circa hoc, quod est an commissum sit, et scitur esse mortale opus, quod concedenda est consequentia.

Si

Si verò sit circa hoc, quod est an tale opus sit materia peccati mortalis, est neganda, quia si probabilis sit sententia, quod non est materia peccati mortalis, est moraliter certum non ad esse mortale, quia ad excusationem ab isto sufficit probabilis sententia quod opus non sit mortale. Sed ista disparitas tenet utique quando iudicium probabile præcedit operis executionem; quando verò post factum opus, dubitatur, an fuerit mortale, vel veniale, eo ipso, quod ad sit probabile iudicium de eo, quod fuerit mortale, non est certum, quod mortale non fuerit, quia præsens iudicium non potest excusare opus præteritum: quia propter, iuxta modum discurrendi nostri Ludovici, potius debet dici, quod si iudicium probabile de peccato adest pro utraque parte, dum iam iudicamus de opere præterito, tollit securitatē de divina amicitia, & ideo est, iuxta eius mentē, concedenda consequentia replicæ.

386 Aliter tamen respondeo, negando consequentiam; quia quamvis sit præceptum procurandi positivè amicitiam divinam, ei satisfiat per iudicium probabile, quo quis iudicat, se

illam habere, quod iam habet, qui probabiliter iudicat se non peccasse mortaliter; sicut autem alia præcepta sufficienter adimplentur, dum sit eis satisfacta opinioem probabilē, sic etiã hoc. Nota tamē, quod licet opposita doctrinā teneat M. Thyso *disp. 40. sect. 2. à num. 15.* & pro eadem citetur à M. Moya Barnabas Gallego *tract. de conf. probabili dub. 8. asserens* eam esse communem, & verā, & nullum pro nostra auctorem stetisse. Nostræ tamen responsionis doctrinam tenet ipse M. Moya *tract. 3. disp. 1. q. 4. ad* huc in casu, quo pœnitēs in peccatum commissum magis propendat, & hanc sententiã esse communē dicit non solum plures pro ea A. A. referendo, sed etiã verba ipsorum transcribendo. Præcipui sūt Sylvester, Thomas Sanchez, Diana, N. P. Leãder, Leãder icē de Murcia. Caramuel, & Angelus Maria Vericelli. Quibus ego addo Palaũ *to. 4. tract. 23. p. 9. n. 15. Arriagã disp. 31. de panit. n. 24.* & P. Thomam Tamburinum *lib. 2. meth. confess. cap. 1. n. 9.* ubi nostrã sententiã, ut certam, tenet referens pro illa PP.

L

Sua-

Snarez, Sanchez, Sylvium, & Fagundez.

387 Unde colliges, quod etiam quando quis certus est de peccato commisso, si dubitat, an illud sit confessus, tenetur illud confiteri. Si verò probabile iudicium habeat, quod fuerit illud confessus, potest excusari ab illius confessione, ut cum Palao cit. nu. 15. Arriaga l. c. nu. 25. & communi sententia tenet N. P. Leander disp. 5. q. 28. & 29. quod etiam putat certum Tamburinus l. c. n. 10. Ratio autem pro prima parte est ipsamet, qua probatur nostra conclusio, & præterea, quia debitum certum non extinguitur solutione dubia. Pro secunda verò parte ratio est, quam num. præcedenti præstitimus.

388 Benè tamè notat prædictus M. Moya l. c. nu. 5. cum Verrielli, Fagundez, Henriquez, & Averfa, quos sequitur M. Prado de pœnit. q. 84. dub. 4. §. 6. n. 47. Eum, qui probabiliter credit non peccasse, aut peccatum esse confessum, licet illud peccatum non teneatur confiteri; teneri tamen actum contritionis in articulo mortis elicere, si aliorum peccatorum

confessio, aut contritio nõ præcessit, imò & confiteri tenebitur, si de sua contritione certus non sit. Ratio est; quia licet opinio probabilis excuset à confessione prædicti peccati, tamè aliunde in articulo mortis tenetur peccator medium necessarium ad salutem apponere, quale est contritio, aut poenitentia sacramentis; quia quamvis peccatum illud non confitendo, non peccaret excusante illum opinione, deficeret tamen medium necessarium ad salutem, si forte peccatum esset commissum, non apponendo, quod medium non valeret supplere opinio probabilis. V. Illust. Caramuelem to. 2. Theolog. fundam. num. 1887.

389 Præterea nota cum M. Thyrsio cit. disp. 40. n. 55. * Eum, qui certo scit se olim commississe peccatum: & rursus certo scit, se post illud peccatum confessionem fecisse cū sufficienti examine, habere sufficientem fundamentum, ut nunc prudenter iudicet se tunc exposuisse illud peccatum, proindeque non esse obligatum illud confiteri; nisi modo sese offerat aliqua vrgentissima ratio,

tio, qua sibi prudenter persuadeat, se oblitum fuisse talis peccati in ea confessione. Quæ tamen ratio difficile potest occurrere, præsertim, si multum iam tempus transactum est post illam confessionem. * Ita M. Thyrsio, cui consonat Tamburinus lib. 2. method. confess. cap. 1. §. 4. num. 29.

390 * Hinc (verba sunt etiam eiusdem M. num. 56.) certissimum est, eum, qui in ingressu religionis fecit confessionem generalem, non habere obligationem confitendi peccatum commissum in vita sæculari, ex eo, quod modo non reminiscatur, an de illo se accusaverit tunc, nam potest, ac debet sibi prudenter persuadere illud sibi tunc occurrisse, quamvis ipse nunc non recordetur. * Ita SS. M. & Apostolicus P.

391 Tertio obijcies admirationem Illustr. Caramuelis in Theolog. fundam. nu. 1885. sine; ait enim mirabilem sibi videri N. P. Leandrum eo, quod peccata probabilia omitti posse dicat; & dubia nihilominus asserat debere in confessione exponi; hoc enim est dicere.

* hominem, qui ductus gravissimis rationibus opinatur se peccavisse mortaliter (iste enim habet probabile peccatum); non teneri confiteri, illud verò teneri, qui habet peccatum dubium, hoc est, qui suspicatur leviuscula aliqua ratiuncula, aut scrupulo punctus. Et quis quæso negationem illam cum ista assertionem componat? * Ita Caramuel, qui hoc argumentum, ut demonstrativum repetit contra DD. alios num. 1929. sine, & iterum illud inculcat. n. 1988. sine vocans illud in margine rationem à fortiori.

392 Sed ego miror in Caramuele 1. quod num. 1883. definiat conscientiam dubiam, quod sit ea, quæ non innitur rationi gravi, & quod consequenter in cit. nu. 1885. asserat peccatum dubium, quod quis suspicatur leviuscula aliqua ratiuncula, aut scrupulo punctus. Et inquiri à Caramuele: si talis est conscientia dubia, & peccatum dubium, quænam erit conscientia scrupulosa? Aut peccatum scrupulosum, sive peccati scrupulus. Respondebis pro ipso, & cum ipso es.

se conscientiam. * Scrupulosa, quæ nascitur ex ignorantia, & superbia. * Omnia libertas in definitionibus cogitandis, & tradendis. Sed adhuc non satis distinguit conscientiam dubiam ab scrupulosa: quod sic probō. Suspiciari, quem peccatum *leviuscula ratiuncula*, aut idem suspicari *puctum scrupulo* idem est per te, ut patet ex tua distinctione: ergo scrupulus, aut est, aut fundatur in *ratiuncula leviuscula*: ergo etiam conscientia scrupulosa in ratione levi est fundata: ergo verum est dicere de conscientia scrupulosa, quod *non imittitur rationi gravi*. Sed hæc est tua definitio conscientia dubia: ergo non distinguis conscientiam dubiam ab scrupulosa, nec è contra. Simili autem modo confundit conscientiam dubiam cum scrupulosa num. 1892. & 1901. & alibi sæpè.

393. Secundo miror definitionem conscientia scrupulosa; licet enim aliquando oriatur ab ignorantia, & aliquando à superbia, vel etiam aliquando ab utraque; tamen sæpè dabitur scrupulosa conf-

scientia à neutra ortum habens. Præterquam quod non satis declaratur, quid sit, per hoc, quod dicamus unde oriatur, præsertim cum istæ causæ adhuc quando verum est eas dari, non tam sint veræ causæ conscientia scrupulosa, quam occasio illius.

394. Deinde sive 3. argumentor contra definitionem conscientia dubia à Caramuele datam. Si conscientia dubia esset, *quæ non imittitur rationi gravi*, vix vllus affirmaret peccatum dubium debere confiteri. quod constat 1. quia ut vidimus, ea definitione re-tenta, non distinguitur peccatum dubium à peccato scrupuloso, quod vix vllus confitendum necessario affirmabit: quod fatetur ipsemet Caramuel num. 1994. & 1995. Secundo constat, quia dum dubia peccata confitenda esse docent AA. dicunt aut supponunt dubium fundari in rationibus gravibus, & de peccato sic dubio procedere quaestionem. Unde de fundato in ratione non gravi nõ est quaestio, quia supponitur illud non debere confiteri.

Qua-

395. Quare M. Thyrsocit. *disp. 40. num. 4.* bene ait, quod dubium carès motivo pro utraque parte, quod à Caramuele vocatur negativum, & ab Emin. Lugo *disp. 16. de pœnit. num. 59. & à Tamburino lib. 2. meth. confess. cap. 1. §. 3. num. 8.* est dubium pure Physicum, imò non tam dubium, quam pura ignorantia, & nescientia, dici debet. Quare potius dici debemus ignorare, ac nescire, an maris arenæ sint pares, aut impares, quam de eo dubitare. Similiter de dubio in ratione levi dubitandi fundato ait num. 5. quod de eo non instituitur hæc quaestio. * Tum quia ratio levis, inquit, virum prudentem movere non potest; tum quia, si eiusmodi dubium sufficeret ad obligationem confitendi, aperiretur ianua infinitis scrupulis, ut P. Bresserus optimè norat. * Ita M. Thyrsoc.

396. Sed adhuc notandum est cum eodem M. Thyrsoc à n. 6. quod dubium in presenti dividi non potest proprie in positivum, & negativum. Verumque enim male definitur à Caramuele constat; quia tam illud, quod dicitur ab ipso nega-

tivum, scilicet, quod omni fundamento caret: quam quod positivum vocatur, scilicet, quod habet fundamentum levè, nec distinguitur ab scrupulo, ut notabam num. 392. nec est dubium ad hanc quaestionem pertinens, ut nu. præced. dicebamus. Deinde, quamvis ab alijs explicetur dicta divisio ita, ut dubium negativum dicatur, quod licet habeat rationes probabiles dubitandi, coniungitur cum suspensione iudicij, propterea, quod rationes ipsæ dubitandi sint pro utraque parte æquales ita, ut pro neutra possit ferri iudicium, iuxta dicta num. 379. positivum vero, cum pro utraque parte datur iudicium probabile. Tamen dubium istud proprie dubium non est, sed opinio. Unde solum ad rem huius quaestionis dari potest dubium morale, & prudens, quod explicuimus num. 379. & vocari potest positivum, quatenus habet rationes dubitandi graves pro utraque parte; negativum verò, quatenus continet suspensionem iudicij, & pro neutra iudicare audeat. Potest etiam prædictum dubium vocari probabile, non quia habeat rationes sufficientes ad iudicium probabile; sed quia ha-

L2

ber

bet rationem pudenter dubi-
tandi, quæ ipsum constituit in
ratione dubij prudentis, & cō-
sequenter dubij probabilis.

397 Ex dictis poteram de-
clinare onus respondēdi ad ar-
gumentum Caramuelis propo-
situm nu. 391. cum extra cho-
rum saltet. Sed ne videamur fu-
gere difficultatem, quam indi-
cat, illud solvam proponendo
ipsum verbis D. Francisci Ver-
de in apolog. Caramuelis num.
548. ubi sic fatetur: * Certè mi-
rabile est, vt observat Cara-
muel, dicere, quod qui habet
rationes probabiles, quibus cō-
vincitur peccasse, à DD. libe-
retur ab onere confessionis; &
ad confessionem cogatur ille,
qui nulla ratione probare po-
test se peccasse. *

398 Respondeo ergo eum,
qui iudicat rationibus proba-
bilibus se peccasse, formaliter
non excusari à confessione, id
est, non excusari, quia sic iudi-
cat; sed quia probabiliter iudi-
cat se non peccasse. Vnde simi-
liter non cogitur ad confes-
sionem, qui nulla ratione proba-
re potest se peccasse, formaliter,
scilicet, quia id non potest
probare, sed potius quia nō po-
test probare se non peccasse.

Miram autem esse non debet,
quod liberetur à confessione,
qui probabiliter putat se libe-
rum à peccato; & ab ea non li-
beretur, qui se liberū ab illo iu-
dicare probabiliter nō potest.

399 Quarto obicies Conc.
Trident. sess. 14. cap. 5. dum re-
colit ea, quæ debent confiteri,
mentionē non facit de peccatis
dubijs: ergo quia illa non
sunt necessario confitēda. Res-
pondeo peccata dubia implicite
contineri in his, quæ Trid.
commemorat; cum ea sint om-
nia peccata, quorum meminit,
quo indicatur, excludi solum
oblita, non tamen dubia. Præ-
terea confiteri debent peccata,
quæ sunt in conscientia, si-
ve quorum conscientiam habet
pœnitens: notitia autem dubia
etiam est conscientia; cum ista
dividatur in dubiam, probabi-
lem &c. Vnde cum dicitur
conscientia quasi cordis scien-
tia, sumitur scientia latè pro-
quavis notitia.

400 Sed replicabis Concilium
ea peccata confiteri præcipit
pœnitenti, quibus dominū, &
Deum suum mortaliter offen-
diffe meminert: sed, qui dubi-
tat, an peccaverit mortaliter,
non

non meminit mortaliter offē-
diffe Deum: ergo non tenetur
confiteri. Minor indubitata
apud Theologos asseritur à M.
Moya disp. 1. de integrit. con-
fess. q. 5. num. 7. & pluribus
exemplis demonstrabilis: nā-
que, qui meminit de solutio-
ne debiti, de recitatione, aut
de aliorum præceptorum im-
pletione, non tenetur solvere,
recitare, aut alia præcepta im-
plere; secus qui dubitat.

401 Responderetur apud Cō-
cilium l. c. memoriam non ac-
cipi stricte, sed late ita, vt me-
minisse mortalis idem sit, ac
illud memoriæ occurrere, vt
patet ex illis verbis: *cetera au-
tem, quæ cogitanti non occur-
runt.* Vnde in sensu concilij
peccata dubia sicut sunt in cōs-
cientia, ita etiam memoriæ
occurrunt, & eorum in hoc
sensu peccator meminisse di-
citur.

402 Vltimo obicies: in du-
bio, an casus sit reservatus nō
tenetur pœnitens illud confi-
teri superiori: ergo in dubio,
an peccatum sit mortale non
tenebitur illud confiteri. Res-
ponderetur negando consequē-
tiam, disparitas est primo: quia

reservatio est odiosa, imm pœ-
nitenti, cui onus imponit: tunc
confessario inferiori; quia eius
limitat iurisdictionem, unde
stricte est interpretanda. Obli-
gatio verò confitendi peccata
dubia non est confessario odio-
sa; pœnitenti verò, & si onero-
sa sit, est tamen aliunde nimis
favorabilis, & quatenus est on-
us, illud non imponit, sed com-
mutat, quod antea erat respec-
tu pœnitentiæ interioris, con-
tritionis, scilicet. Secundo est
disparitas: quia admissio, quod
in utroque casu sit res odiosa,
in primo latè interpretanda
ad onus virandum; non sic in
secundo; quia lata interpreta-
tio etiam in odiosis locum ha-
bet tantum, quando non const-
tat, quod adhibenda sit stric-
ta; in casu autem consequentis
constat ex ratione, quæ proba-
vimus communē sententiam;
quod adhibenda sit stricta, in-
terpretatio.

QVÆST. VII. AN PEC-
catum dictam, vt dubium, de-
beat iterum, cessante dubio,
dici vt certum.

403 **A**ffirmat communis
sententia, quam P.
L4 Ioan-

Ioannes de Cardenas in suis selectis disputationibus disp. 51. cap. 2. certam, & indubitabilem existimat. Sententiam tamen negantem tale peccatum, iam ut dubium confessum debere, ut certum confiteri optime defendit Lugo disp. 16. sec. 2. §. 4. quamvis tandem eam non audeat consulere, ne à communi sententia recedat, quamvis testetur aliquos viros doctos eam probabilem iudicasse, & inter eos M. Sacri Palacij Nicolaum Ricardum. Post Lugum autem eius sententiam est sequutus, loquendo methaphysice, & Scholastico rigore, N. Ludovicus à Conceptione tract. 5. cas. 4. Eam verò absolutè, ut probabilem, tenet N. P. Leander disp. 5. quest. 27. referens pro ea Merolam à Diana citatum. Eandem sententiam tenent apud prædictum Cardenas Caramuel in Theolog. fundam. num. 1997. fundam. 63. D. Franciscus Verde contra an. Caramuel quest. 12. §. 2. n. 550. & apud istum eam tenet Verricelli tract. 5. de scrupulorum causis, & remedijs quest.

6. num. 22. Bresserus de conscientia lib. 4. cap. 18. n. 197. P. Pellizarius tom. 2. manual. regular. trac. 10. q. 10. n. 198. P. Tamburinus in meth. lib. 2. cap. 1. num. 24. Tancredus tom. 3. disp. 6. quest. 2. Sed adhuc pro eadem sententia M. Moya in suis selectis tract. 3. disp. 1. quest. 6. citat Martinum à S. Ioseph in monit. confessariorum tom. 1. lib. 1. tract. 8. nu. 9. Marcum Vidal in arca Theol. mor. lib. 3. disp. 4. Iosephum Rosell. Cathus. in tr. de deponendo conscientiam in dubio cap. 19. num. 14. Sebastianum Sachum in fasciculo flor. lib. 1. tract. 4. cap. 3. de conscientia dubia num. 35. R. P. Christophorum Delgadillo tom. de pœnit. cap. 14. dub. 10. Ferrantinum in disp. prætic. quest. 78. Et Antonium Perez in M. S. de pœnit.

404 Secundam sententiam asserentem peccatum semel, ut dubium, confessum, non debere iterum, ut certum, confiteri pro conclusione statuo: qui

quia absolute probabilis estimo rationi stando probabilior, quàm opposita. Nec me terret censura, quam ei tribuit prædictus cardenas; potius enim me in hanc existimationem magis impellit, dum enim video, quod vir alias doctus, & ingeniosus valde, dum nostram hanc conclusionem improbabilem esse demonstrare promittit, eam adeo levibus impugnat rationibus, ut, si in alio authore a me viderentur authoritatis non ita notæ, non modo demonstrationes non viderentur, verum adeo leves mihi apparerent, ut vix possem adduci, ut ad eas solvendas animum inclinarem, dum, inquam, hoc video, non possum non firmari magis in assensu de prædictæ conclusionis probabilitate, imo, & probabilitate rationi stando.

405 Probatur autem 1. quia peccatum, dum dicitur, ut dubium, directe remittitur per sacramentum pœnitentiæ: ergo quamvis postea constet certo de illo, non debet confiteri. Antecedens probatur, tum quia ad hoc pœnitens illud confitetur, ut, videlicet, casu quo illud habeat, ab eo directe absolvatur tunc eniã, quia si non daretur alia

materia illud posset esse adæquata sacramenti materia, imo & deberet: ergo supra illum caderet directe absolutio, quia ista supra aliquam materiam directe debet cadere: ergo peccatum dictum ut dubium directe remittitur per sacramentum pœnitentiæ. Nunc ergo probatur 1. entimematis consequentia: quia si iam est directe remissum peccatum, nulla est ratio, cur debeat, ut certum confiteri, non quidem, ut directe remittatur, ut patet; non deinde, ut confessarius habeat certam de illo notitiam, quia nunquam est necessaria, nisi in ordine ad absolutionem: ergo eo ipso, quod in confessione, in qua, ut dubium, dicitur, directe remittatur, necessarium non est unquam illud confiteri, ut certum.

406 Confirmatur ratio ista, quia si quis est dubius devoto commissio, aut censure incurta, & peccat absolutionem, sive dispensationem, postea, si ei constet de veritate voti, aut censure, non tenetur novam dispensationem, aut absolutionem procurare: ergo similiter in nostro casu. Probatur consequentia ista, quia ea ratione non tenetur

Sec opin
o videb
se ad
m
ei

in antecedenti casu novā petere absolutionem; quia absoluitur per primam à censura ex suppositione, seu sub conditione, quod illam habeat: unde dū comperit illam se habere, si nul comperit se ab illa fuisse absolutum, sed simili modo res se habet in peccato dubio: ergo simili etiam modo, dum certo illud cognoscitur, necessarium non est, illud de novo, vt certum confiteri.

407. Secundo probatur conclusio nostra: quia dum quis confessus est, se commississe decem periuria plus minusve, si postea certo cognoscat, ea fuisse undecim, non tenetur undecimum per iurium confiteri: ergo similiter, qui peccatum dubium, vt dubium, est confessus, non tenetur, cessante dubio illud confiteri. Probatur consequentia ista; quia per particulam plus minusve non explicatur undecimum periurium, vt certum, sed solum, vt dubium: ergo si illud postea cognoscens non tenetur confiteri, vt certum, nec etiam in casu, in quo vnum tantum peccatum, vt dubium, confitetur, tenebitur, cessante dubio, illud vt certum confiteri. Imo hic

advertit, quod in casu antecedenti, non solum vnum, sed plura peccata, vt dubia, confitentur; quia etiam decimum periurium non confitetur, vt certum; unde si recordaretur postea, quod essent decem determinate, deberet ea determinare confiteri, vel vnum aut duo sub dubio confessa, vt certa, repetere; quod nemo dicet.

408. Respondet noster Ludovicus resolvendo quæstionem in latitudine morali, negando consequentiam; quia in casu antecedenti confitetur poenitens octo peccata physice certa, & quatuor moraliter certa, quia videlicet numerus certus non potest nisi sub disiunctione assignari, quod scilicet sint novem, decem, undecim aut duodecim, & sub ista disiunctione numerus moraliter certus explicatur. Sed certè certitudinem istam ego nō capio; aut enim certitudo ista fundatur in disiunctione, & sic fateor dari certitudinem; sed ista certitudo est ipsum dubium, cum per illam quodlibet peccatū supra octavum sub conditione remaneat, non minus, ac si diceret poenitens, se de illo dubitare. Si verò dicas esse numerum morali-

raliter certum, quia non potest poenitens, moraliter loquendo aliter melius numerum peccatorū explicare, verum erit, sed vim non tollet argumentis; quia etiam dum quis confitetur peccatum, vt dubium, non potest moraliter melius explicare illud, & sic eadem ratione potest dici, quod illud explicat, vt moraliter certum: aut ergo dum certo cognoscitur, non debet iterum, vt certum, explicari, aut debent sic explicari peccata contenta in numero illo moraliter certo, quæ excedunt numerum certum Physice.

409. Sed obijcies 1. peccatū debet manifestari, prout est in conscientia poenitentis; sed in nostro casu est iam peccatum in conscientia poenitentis, vt certum: ergo debet, vt certum, manifestari, quin sufficiat illud, vt dubium, manifestatum fuisse. Ante huius argumenti solutionem pro maiori illius, & cæterarū commendatione nota, tam hoc, quam sequentia argumenta instantiā pari in peccatis dubijs, quæ contineri solent in verbis illis plus minusve, vt constabit perpendenti distincta in 2. nostræ sententiæ probatione: nunc ergo ad argumē-

tum respondeo distinguendo maiorem: peccatum debet confiteri, prout est in conscientia poenitentis, quando confitetur illud, concedo maiorem; quando iam est illud confessus, & ab eo plenè, & directè absolutus, nego maiorem; & similiter distincta minori, nego consequentiam.

410. Secundo obijcies: si ab initio cognosceretur peccatū, vt certum, vt tale debuisset confiteri: ergo etiam postea quando incipit cognosci, vt certum. Probatur consequentia; quia cū per accidens non obligat aliquod præceptū, ob impedimentū aliquod cessante illo impedimento, incipit obligare; sed ab initio non obligabat confessio peccati, vt certi, per accidens ratione dubij: ergo, isto cessante, incipiet obligare. Respondeo tamē negando consequentiam; ad cuius probationem distinguo maiorem, cessante impedimento incipit obligare, si perseveret firmis obligationis; concedo maiorem; si cessaverit iam, nego maiorem; & sub istem terminis minori distincta, nego consequentiam; quando enim cessat dubium, quod est impedimentum, ratione cuius obligabat

bat confessio peccati, vt certi, cessat etiam, seu non datur iam finis præcepti confessionis, quod est, obtinere directam illius peccati absolutionem; cum enim iam sit obtenta, non potest ad illius confessionem obligare, vt obtrineatur.

411 Confirmari etiam potest doctrina præcedentis solutionis; quia qui petit dispensationem ab irregularitate, si ei ab initio constet esse certam, illam, vt certam, tenetur declarare; si tamen tunc sit dubius, sufficit tunc dubie illam declarare, nec postea, dispensatione obtenta, tenetur, si eam certo cognoscat, eam vt certam declarare.

412 Sed contra istam confirmationem atque etiam contra confirmationem conclusionis nu. 406. allatam obijcies 3. ex illis sequi, quod etiam peccata, non vt dubia, sed etiam, vt possibilis confessi, non debeant postea confiteri, si, vt certa, cognoscantur. Probat sequela; quia sic contingit in dispensatione, sive absolutione irregularitatis, & alterius cuiuscumque censuræ; si enim quis à cœtura, quam iudicat possibilem, petat sub conditione absolvi, si

absolvatur, & postea certoscias se illam incurrisse, non tenetur illam, vt certam, declarare: ergo idem circa peccata dicendum, aut deferenda paritas. Respondetur negando sequelam; ad cuius probationem, concessio antecedenti, nego consequentiam; quia ex illo solum sequitur, quod non sit omnimoda paritas, non tamen, quod non sit aliqua, quæ conducat ad nostram doctrinam declarandam: disparitas, quæ intercedit, vt sequela non teneat, est quia Pœnitifex potest absolvere à censuris, sive dispensare, sine accusatione potest: vnde cum dicere peccata, vt possibilis, etiam si verbis dicendo accuso me non sit accusare de illis, quia ea nullomodo sibi imputat, non potest pœnitens sic illa dicens ab eis absolvi, bene tamen, si ea dicat, vt dubia; sic enim vere se de illis accusat, quamvis sub dubio, quia sub hoc ea sibi imputat.

413 Quarto obijcies: circumstantia omissa per oblivionem debet manifestari, si postea cognoscatur: ergo etiam certitudo; cum ista videatur magis esse de substantia peccati.

Res.

Respondetur concessio antecedenti negando consequentiam, quia certitudo non est aliquid se tenens ex parte peccati; sed ex parte manifestationis, quatenus ista dat peccati noticiam certam, vel dubiam: manifestatio autem debet esse qualis potest, dum confessio fit, quavis autem postea possit melior fieri; non tamen debet si prima fuit sufficiens ad directam peccati absolutionem.

414 Quinto obijcies: ex nostra doctrina sequi, quod, etiam si ille, qui certo cognoscit peccatum, illud, vt dubium, confiteatur, bona fide, propter ignorantiam, absolvetur directe ab illo, & non tenebitur consequenter illud manifestare, vt certum; quod dicendum non est. Ad hoc argumentum, si mihi crederem responderem concedendo sequelam; quia stando rationi videtur continere doctrinam probabilem. Sed quia mihi non fido. Respondet aliter negando illam. Ratio autem, cur non sequatur, est: quia ad remissionem directam peccati requiritur, quod dicatur pro vt hunc est in conscientia; quod non contingit in huius argumenti casu.

415 Ex P. Cardenas obijcies modo: contra conclusionem nostram militat principium certum: ergo ipsa est certo falsa, & consequenter improbabilis. Antecedens, in quo est difficultas, his verbis probat Cardenas: * Est enim, inquit, principium certissimum à Concilio Trident. definitum, quod * Omnia peccata mortalia deferenda sunt Sacerdotibus taliter, quod possint exercere iudicium; non incognita causa, & de gravitate criminum recte censere: & taliter quod possint servare æquitatem in premissis iniungendis pro qualitate criminum; & non solum ad infirmitatis medicamentum, sed etiam ad præteritorum peccatorum vindictam, & castigationem * Quæ periodus contexta est ex verbis Trid. ses. 4. c. 5. & 8. * Ex qua doctrina infert, quod peccatum, vt dubium confessum, si postea certo cognoscatur, debet iterum, vt certum, confiteri, vt pro illo pœnitentia proportionata imponatur, eo quod non tanta solet imponi pro peccato dubio, ac pro certo. Et ex doctrina ista respondet ad nostram conclusionis primam probationem supra

num.

num. 405. allatam. Et ex eadē doctrina reddit disparitatem ad ea, quæ pro illius confirmatione ad duximus num. 406. Ad secundam autem probationem nostram tandem respondet in eadem doctrina istius demonstrationis innitendo.

416 Sed sane ad demonstrationem istam reducuntur alie tres, quas ipse Cardenas illi superaddit cap. 3. quia, siue ista prima, omnes statim deficiunt, eo, quod tam ipsæ, quam responsiones ad probationes nostras prædictæ primæ de monstrationi sint innixæ. Ad eam autem responsio ex dictis ad obiectiones præcedentes est adeo facilis, ut modo posset omitti. Ne tamen dum demonstrationem parvi pendimus, auctorem ipsum parvi pendere videamur, ad eam respondere cogimur.

417 Respondeo ergo: in primis in periodo. ex Trid. à Cardenas deducta non parum mutari Sanctæ Synodi sensum: siquidem Sancta Synodus citato cap. 5. quod sacerdos non possit exercere iudicium, in cognita causa, ad id applicat, ut non sufficiat explicare peccata in genere. Et similiter ne-

cessitatem exponendi peccatorum species ibidem confirmat eo, quod, alias neque integro peccata à pœnitentibus exponantur, & fieri nequeat, ut confessarij de gravitate criminum recte censere possint, & penam, quam oportet, pro illis pœnitentibus imponere. Cap. autem 8.

Solum modo loquitur Sancta Synodus, cum confessarijs eis iniungens, ut pœnitentias imponant non solum * Ad novæ vitæ custodiam, & infirmitatis medicamentum; sed etiam ad præteritorum peccatorum vindictam, & castigationem. * Nunc sic perpendo: quod sacerdos nequeat iudicare incognita causa ad id applicat Tridē. ut nō sufficiat peccata in genere explicare: & quod recte confessarij valeant iudicare, & pœnitentias imponere, ad hoc, ut species peccatorum declarantur: sed Cardenas doctrinā generalē in prædicta periodo assumit, ut, scilicet, eam possit applicare peccato, ut certo, iam cognito, prius, ut dubio, confessio, quam alius forsam facilitate eadem poterit applicare, ut confiteri debere circumstantias notabiliter ag-

gra-

gravantes offendat: ergo non legitime periodum deducit ex Tridentino: & sicut ex doctrina Tridentini relata nō potest sumi argumentum ad iudicandum evidens, quod circumstantia notabiliter aggravantes confiteris; debeant sed potius quod confiteri non debeant argumento à contrario sensu valde probabiliter deducitur: sic ex eadem doctrina Tridentini minime valet inferri evidenter obligatio confitendi, ut certū peccatum semel, bona fide, confessum, ut dubium; sed potius à contrario sensu colligi pœnitentes ab ea obligatione liberari.

418 Secundo respondeo, ad huc dato, quod doctrina illa à Cardenas ex Tridentino desumpta in tota illa generalitate sit ex mente Tridentini accipienda, nihil ob stare conclusioni nostre. Quod, dupliciter declaro. Primo quia sufficienter salvatur ea doctrina, si pœnitens, quando peccatum confitetur illud declarat, prout cognoscit ipsum, diligenti conscientie examine præmissis: hoc autem iam implevit pœnitens, dum peccatum, ut dubium, confessus est; siquidem tunc

aliter illud non cognoscebat. Quod autē postea quam illud remissum iam est, non ut cũque, sed directe, debeat, quia de nuo cognoscitur, ut certū, ut tale declarari, ubi est verbū, quod indicet, ne dum detestretur.

419 Secundo declaro, quod non obstat ea Tridentini doctrina, dato quod generaliter esset accipienda: quia se peccatum semel, ut dubium, confessum deberet iterum, ut certum, confiteri, maxime, ut pœnitentia proportionata adhiberetur, eo quod non tanta adhiberi soleat peccato dubio, ac peccato certo: sed est falsum primo, quod non tanta adhibeatur pœnitentia peccato dubio, ac certo: secundo, quod, casu quo non tanta adhiberetur, esset vlla eam suppleendi necessitas: ergo expressa doctrina, ad huc quantumcunque generalitate Cardenas velit, intellecta, non deducitur obligatio confitendi, ut certū, peccatum semel confessum, ut dubium. Minor, in qua est difficultas, duplicem continet partem, utraque est probanda. Prima ergo probatur 1. quia oppositum esset, sed non probatur

batur à Cardenas; cum tamen se suam sententiam demonstrare: multipliter præsumat: cum ergo omnes demonstrationes ad vnam reducantur, deberet quidquid ad illam pertinet, probare, non utcumque, verum etiam demonstrative. For- san autem Cardenas iudicavit minorem pœnitentiam adhi- beri solere pro peccato dubio, quod communius dum pœnitens de peccato gravi, ut dubio, se accusat, confessarius nõ iudicat verè dubium interve- nire; sed scrupulum, aut dubiũ improbable, & imprudens, in quo casu minor, aut etiam nul- la, adhibere potest pœnitentia.

420 Præterea ex abundan- ti probo ego, quod si peccatũ dubium, tale à confessario pru- denter iudicatum, confessioni subijciatur, non minor pro illo, quam pro certo, dari debeat pœnitentia. Peccatum dubiũ pœnitens confitetur, ut si for- te vere commissum fuit, illius absolutionem obtineat, ut au- tem pro casu commissionis il- lius obtineat absolutionem, vult pœnitentiam pro illo ac- ceptare, ac si certo commissum esset; non vult enim implere pœ- nitentiam illi debitam, quam-

vis forte commissum non sit, quam, ut eam non impleat, il- lius absolutione carere si com- missum est. Hoc utique ratio- ni consonum est, ac proinde de quolibet pœnitente debet præsumi: eaque omnia, quæ pro- bant peccatum dubium debe- re confiteri, ut, si forte com- missum sit condonetur, pro illo eandem, ac si certo commis- sum esset, pœnitentiam impo- nendam suadent.

421 Secundam autem mi- noris num. 419. positæ partem probo primo: si dubium esset proprie tale; an deberem ego centum aureos Petro, a si nul- latenus illos deberem; si in hoc dubio per compositionem, aut per iudicem arbitrum iudica- retur, quod solverem quinquaginta, ea conditione, ut, si pos- tea appareret, quod nihil debe- bam, non possem eos repetere, æquum omnino etiam esset, quod, si constaret postea, quod centum omnino debebam, non deberent repeti alij quinquaginta: sed dato, quod minor pœ- nitentia detur pro peccato du- bio, id contingit propterea quod, cum contingere possit, quod non sit commissum peccatum; etiam contingere possit, quod nul-

illa debeat pœnitentia: er- go sicut solvens quinquaginta aureos in casuposito, nec ipse potest repetere, etiam si com- periat nihil debuisse; nec cre- ditor potest amplius exigere, etsi constet debuisse centum, sic pœnitens, qui dimidiam pœnitentiam peccati certi ad- implevit, sicut non potest, ea semel impleta, non implevisse illam, quamvis constet pecca- tum non fuisse patratum, sic nec poterit ei altera medietas imponi casu, quò constet certo patratum esse.

422 Præterea dato adhuc, quod pœnitentia pro dubio peccato esse deberet minor, & quod adhuc deberet suppleri, dum constaret peccatum esse certum, hoc fieri posset, absque onere confessionis novæ pecca- ti, ut certi: ergo ad eam maio- rem pœnitentiam imponen- dam, necessarium minime est, quod peccatum iterum con- fiteatur, ut certum. Antece- dens probatur: quia, si minor pœnitentia peccati dubij sit tertia rosarij pars, maior pec- cati certi duplex pars tertia, dum peccatum, ut dubium pœnitens confitetur, poterit dicere Confessarius pœnitentia-

ti: recita vnam rosarij par- tem, & si aliquando tibi confi- terit peccatum fuisse cer- tum, recita duas. Nunc au- tem iterum confirmo utrius- que, vel saltim alterius mino- ris partis doctrinam, & simul conclusionem nostram. Iste namque modus imponendi pœnitentiam valde rigurosus esset; siquidem, recitata vna parte rosarij, non posset ab eius recitatione liberari, quamvis certo constaret peccatum pa- tratum non esse: cur ergo au- geri, & si certo constaret fuis- se patratum? Deinde nimis ri- gorosus esset ille modus impo- nendi pœnitentiam: ergo mul- to magis rigorosum erit, im- plecta pœnitentia peccati du- bij, si postea constet pecca- tum fuisse certum, pœnitentiam non solum ad augendam pœnitentiam obligare, sed, quod centuplo rigorem istum excedit, illum, ad iterum con- fitendum peccatum iam dire- cte absolutum, cogere, ob so- lam certitudinem maiori dig- nam pœnitentia.

423 Tandem contra prin- cipium illud certissimum à Tri- dentino apud Cardenas defi- nitum militat secunda proba-

tionem nostre conclusionis. Ex ea enim colligitur, aut vim non habere contra nostram sententiam demonstrationem Patris Cardenas, aut eadem habituram contra communem sententiam. Sed quia P. Cardenas etiam secundam nostram probationem conatur respondere, eius responsiones oportet percurrere, ut ex ipsarum impugnatione magis clareat, quam longe sit ab evidentiâ eius sententia, & etiam acertitudine principium, quod certissimum vocat.

424. Respondet ergo Cardenas ad secundam probationem nostram, primo, dato, quod inferatur nostra conclusio ex doctrina illa communi de non repetendis peccatis comprehensis sub particula plus, minusve, dicendum, quod ea doctrina est ab intrinseco improbabilis. Quia quævis propositio, ut probabilis habita, si ex ea evidenter sequitur de novo aliqua conclusio, inferatur, aut quod ea conclusio sit probabilis, aut quod præmissa, sive præmissæ improbabilis sint: cum ergo primum inferri non possit in casu nostro propter demonstrationes P. Cardenas, di-

cendum est secundum, videlicet, quod illa doctrina communis sit ab intrinseco improbabilis.

425. Sed contra responsionem istam est primo, quod videatur atrox arrogantia, ne amplius dicam, damnare improbabilitatis sententiam communem, pro qua ipse Cardenas refert 2. 3. auctores, ne ipse Cardenas recedere cogatur ab evidentiâ somniata. Secundo est contra: quia ex dictis contra demonstrationem à Cardenas factam constat, quod conclusio ex illa doctrina communi illata improbabilis non sit, aut esse non constet: ergo non est cur, ut eius probabilitatem non concedamus, doctrinae communi improbabilitatem debeamus ascribere.

426. Secundo responder ipsos DD. illius sententia communi nobis expresse contradicere; dicunt enim quod, qui se accusavit de decem per iurijs parum plus, minusve, excusat duo periuria postea certo cognita ab obligatione confessionis nove: nostra autem sententia excusaret à decem illum qui diceret: *accusome de decem per*

iurijs certis, & de decem alijs dubijs. Nunc sic: quomodo potest nostræ favere sententia sententia communis probabilis, quæ ita est limitata, ut expresse excludat doctrinam ipsam, quam nos ex illa contendimus inferre.

427. Sed certe æquivocationem in hac responsione patitur Cardenas. Doctores enim, qui asserunt, quod, qui se accusavit de decem per iurijs parum plus minusve, & dicunt, quod si duodecim fuisse constet postea, non tenetur pœnitens illa duo confiteri, non limitant doctrinam istam ita, ut duo peccata sub dubio confessæ necessariò, ut certa repetenda non sint; bene tamen, si sint plura, ut decem, aut viginti. Quod ergo limitant est, an per ea verba *parum plus minusve* plura, quam duo supra designatum numerum intelligantur confessæ, & adhuc ad hoc non respondent negative absolute; sed cum limitatione, videlicet, loquendo de parvo numero; in magno autem numero ad plura, quam quinque procentario extendi plures asserunt.

cum N. P. Leandro: Videatur meum operam illius comp. n. 87. Vnde adhuc iuxta communem sententiam potest contingere, quod quis, dum confessus est non solum decem, sed etiam viginti peccata sub dubio, postea, dum certa fuisse constet, non teneatur confiteri. Nam si quis confiteatur ducenta periuria addendo: *parum plus, vel minus, viginti peccata* sub dubio confiteretur, decem, videlicet, quæ supra ducenta comprehenduntur sub ea clausula *parum plus*, & decem alia quæ minus forsam erant propter *ly parum minus*: sed tunc iuxta communem sententiam non tenetur, si comperiat esse se ducenta, & decem, confiteri prædicta viginti sub dubio confessæ: ergo non solum communis sententia non limitat obligationem ad non repetenda peccata sub dubio confessæ, sed expresse ampliat, & solum limitat sensum de *ly parum plus, & minus*.

428. Tercio respondet Cardenas, quod qui decem periuria confiteretur, & per *parum plus* alia duo sub dubio, non debet ista repetere, ut certa quia duo

decim penitentiæ practicæ nõ me-
rentur maiorem penitentiam,
quam decem. Vnum autẽ adul-
teriũ v.g. certum maiore pœ-
nitentiã meretur, quã dubiũ.
Sed contra est: quia non video,
vnde inferre possit Cardenas
(præsertim evidenter,) quod
practicẽ maior penitentia de-
beat ad altero certo, quam
dubio, & quod nõ maior de-
betur decem periurijs quã octo,
sanẽ, si quis oppositum asserat
facilius credi posse ex dictis su-
pra constat.

429 Iam ergo constat quod
omnia quæ afferuntur à Cardē-
nas non solum non excludant
nostræ sententiæ probabilitatẽ,
verum neque probabilitatẽ,
& quod præsertim rationi stan-
do, quomodo ipse agẽdum pu-
tat, ipse potius improbabiliter
procedit; non quidem quia im-
probabile conclusionẽ teneat;
sed quia improbabiliter ei cer-
titudinẽ adscribit. Videatur P.
Arriaga *disp. 32. de pœnit. sec.*
6. in quem incidi post hæc om-
nia scripta, qui cum nostrã sen-
tentia solum vidisset apud Lu-
gũ, ei ad eò placuit, vt proprius
sit, vt ei evidentiã adscribat,
quam vt eam sententiã contra
eã adscribi ab vno posse suspi-

etur. Illum autẽ Cardenas aut
non vidit, aut vidisse dissimula-
vit, cum enim in *disp. 46.* sæpẽ
citet, & com. nemoret *citata
disputatio 32. sect. 5. sec-*
tionem 6. ei immediatã in qua
hãc quæstionem versat in *disp.*
51. in qua ipse eam tractat
nunquam commemorat.

QVÆST. VIII. VTRVM
sit obligatio confitendi letalia
in confessione oblita. Vbi ex-
plicatur 11. propositio
damnata à S. P. N.

Alex. VII.

430 **R**espondeo, rãquam
certũ, affirmativẽ.
Quod constat ex decreto Ale-
xandri VII. damnantis aliquas
propositiones, quarum vndeci-
ma est hæc. * Peccata in cõ-
fessione omiſſa, seu oblita, ob in-
stans periculum vitæ, aut ob
aliam causam, non tenemur
in sequenti confessione expli-
care, seu exprimere. * Vnde
non eget maiori impugnatione
negativa sententiã, quam pro-
ponit Leander de Murcia *lib.*
2. disquisit. moral. in 1. 2. D.
Thoma disp. 4. resol. 25. &
quam latẽ impugnat M. Moya
disp.

disp. 1. de pœnit. q. 7. & lacissi-
mẽ P. Cardenas *disp. 50. per*
tredecim capita. Quæ autẽ af-
feruntur ab utroque deservi-
re possunt, vt appareat non so-
lum eam post decretum esse
improbabilem, & scandalosam;
sed etiam ante illud, eas saltem
censuras meruisse; & nullatẽ-
nus vnquam probabilem potuif
se iudicari.

431 Adverte tamẽ, quod
Valerus in *differentijs verius-*
que fori verbo nullitas differ.

5. tenet peccata mortalia quæ
in aliqua confessione fuerẽ ob-
lita, dum postea illorum pœni-
tens recordatur, absolvi posse à
simplici Sacerdote. Quam sen-
tentiam tenet etiam Delgado
de pœnit. cap. 19. dub. 13.
nu. 41. eandemque vt valde
probabilem docet Machado
to. 1. lib. 1. p. 1. tract. 2. docum.
3. num. 4. Quæ tamen senten-
tia reiicitur à M. Hozes in ex-
plicatione propositionis 1. In-
noc. nu. 25. & à M. Moya *cit.*
quæst. 7. num. 18. & 19. non
solum, vt carens veritate, sed
etiam, vt carens probabilitate,
& merito; quia peccata oblita
ex eo, quod confessio aliorum

peccatorũ præcessorit, manent
quidem absoluta, nõ tamen di-
recte, sed indirecte tantum: eo
autem ipso, quod non maneat
directe absoluta, sunt materia
necessaria confessionis, quando
pœnitens illorum recordatur:
quod etiam ex prædicta vnde-
cimã propositionis damnatio-
ne constat: approbatio autem
est necessaria ad omnes confes-
siones secularium de materia
necessaria audiẽdas, vt constat
ex Tridentino *sess. 23. cap. 15*
de reformat.

432 Et siõ obijcias: pecca-
ta oblita manere directe abso-
luta, ex quo arguit Murcia,
quod non sint necessario con-
fitenda, & alius arguere potest,
quod saltem absolvi poterunt
à simplici Sacerdote. Cõtra est,
quod licet Murcia *disp. 4. cit.*
resolut. 26. asserat peccata ob-
lita manere directe absoluta,
tamen oppositum verum est, &
optimẽ confirmatur à M. Mo-
ya *citata q. 7.* & à P. Cardenas
cit. disp. 50. cap. 10. qui ex 21
authoribus, quos pro sua sentẽ-
cia citat Murcia vnum Vale-
rum illi concedit. Sed adhuc
istum ei non concedit M. Mo-
ya, sed quod oppositum indi-

cayerit, tribuendum asserit errori typographi, aut amanuensis, cum sine eo errore, aut eo emmendato, illum referat Machado supra relatus sententiã, quam ibi ex professo docet Valerius sequutus. Et quidem, aut ex eo, quod directè sit absolutum peccatum mortale oblitum, sequitur, quod non sit materia necessaria confessionis, aut minime. Si nõ sequitur: ergo, quid quid dicatur de directa absolute, manet peccatum oblitum, dum redit in memoriã, materia necessaria confessionis, ac proinde, quidquid de illa absolute sit, non potest absolvi à simplici Sacerdote. Si verò sequitur, quod non sit materia necessaria, sic arguo. Ex decreto Alexandri VII. constat, quod peccata oblita sint materia necessaria confessionis: ergo si ex absolute directa sequitur, quod materia necessaria non sint, à contrario sensu ex eo, quod sint materia necessaria iuxta Alexandri decretum, sequitur, quod directè absolute non sint.

433 Quam doctrinam optime confirmari existimo ex ea quam tradit P. Arriaga *disp.* 36. de pœnit. num. 6. & 7. Qui

existimat, quod peccata mortalia, quæ per contritionem dimittuntur, & etiam illa, quæ dimittuntur per sacramentum pœnitentiæ receptum cum attritione sola, quin in eo declarantur, propter oblivionem, aut aliam iustam causam, quod ad Deum directè, & directissime remittuntur; quia non manet Deus propter illa infensus peccatori magis, quam propter alia mortalia in confessione declarata. Totum ergo, quod indicatur, dum dicitur peccata aliqua dimitti indirectè aliud non est, quam dicere, quod vere, & proprie sunt dimissa, manet tamen obligatio ea subiiciendi Clavibus Ecclesiæ, seu, quod idem est, explicite illa confitendi. Cum ergo iuxta decretum Alexandri dubitari non possit, quod peccata oblita ita dimissa sint, ut maneat obligatio, dum redeant in memoriam, illa explicite confitendi, debet dici consequenter, quod non directè, sed indirectè dimissa sint, & quod indirectè dimissa esse non sit aliqua imperfectio dimissionis, sed solum, quod subremaneat obligatio illa confitendi, sicut contingit, cum per contritionem

nem

nem dimittuntur sine sacramento.

QUÆST. IX. AN CIRCUMSTANTIÆ NOTABILITER AGGRAVANTES INTRA EAMDEM SPECIEM DEBEANT NECESSARIO CONFITERI.

434 CIRCUMSTANTIÆ peccatorum, quæ indicantur illo vulgari carmine: *quis, quid, ubi, quibus auxilijs, cur, quomodo, quando* aliæ sunt speciẽ mutantes, aliæ speciẽ non mutantes, sed aggravantes intra eamdem speciẽ. Igitur primo certum est, quod circumstantiæ levem malitiam addentes peccato, sive sit intra eadẽ speciẽ, sive transferendo ad aliam speciẽ, non sint necessario confitendæ. Sic in sententia iudicante quantitatem quatuor argenteorum sufficere in furto ad peccatum mortale, qui furatus est sex argenteos sufficit, si dicat furatum esse quantitatem gravem; quia duo argentei, quos ultra quantitatem gravem furatus est, quamvis peccatum aggravent intra eadem speciẽ, non tamen

notabiliter illud aggravant, sed leviter. Similiter, si quis occidit hominem propter vanam gloriam, non tenetur circumstantiam vanæ gloriæ explicare; quia quamvis iste finis peccatum aggravet, illius speciẽ mutando; ea tamen gravitas alterius speciẽi, quam addit, non est notabilis, sive gravis, sed solum levis.

435 Secundo certum est, quod circumstantiæ, quæ aggravant notabiliter peccatum mutando illius speciẽ, quæ communiter mutantes speciẽ dicuntur, sunt necessario confitendæ. Quia ita plane declaratur in Concilio Tridentino. Unde qui furatur rem gravem sacram tenetur hanc circumstantiam declarare, quia ratione illius additur peccato malitia gravis, non intra speciẽ iniustitiæ, quam peccatum habebat, sed in alia speciẽ, scilicet sacrilegij. Hoc supposito.

436 Difficultas est, an circumstantiæ notabiliter intra eadem speciẽ aggravantes necessario in confessione sint declarandæ an, scilicet, qui furatus est centum aureos, non satisfaciatur dicendũ furatus sum materiam gravem; sed propter

M4.

nota.

notabilem gravitatem, quam circumstantia talis quantitatis addit supra id, quod communiter reputatur materia gravis, teneatur eam circumstantiam declarare, & aperte dicere, furatus sum centum aureos.

Sic sententia secunde 437
et ad 438
idem secunde
ci.

Prima ergo sententia affirmat, tales circumstantias necessario esse in confessione declarandas. Sic sentiunt Sanchez, Suarez, Lopez, & Fagundes locis relatis à N. P. Leandro. Sic etiam sentit Sotus in 4. dist. 18. q. 2. art. 4. conc.

7. Estius in 4. dist. 17. §. 9. Henriquez lib. 5. cap. 7. n. 6.

Villalobos tract. 9. diff. 26. n. 7. Egidius Coninch. disp. 7.

dub. 3. num. 13. Araujo 3. p. 9. 84. art. 5. dub. 3. conc. 3.

Ioannes à S. Thoma tom. 1. in 1. 2. disp. 10. art. 3. Amicus disp. 13. sect. 6. Arriaga disp.

32. sect. 1. & seqq. & apud idos alij plurimi.

438 Secunda sententia negat dictas circumstantias aggravantes debere in confessione declarari quam sententiam veriorum iudico. Eam autem tenent P. Vazquez q. 91. art. 1.

dub. 2. Sanctius in select. disp.

11. n. 6. Martinus à S. Ioseph lib. 1. tract. 9. n. 5. Valencia 3.

p. disp. 7. q. 11. punct. 1. conc. 5. Medina Cod. de confess. fol.

53. M. Acacius March. de Vellasco Episcop. Oriolensis in suis moralibus resolutionibus re-

sol. 186. Hurtadus disp. 9. diff. 3. Ochagavia tract. 2. q.

14. Lugo disp. 16. sect. 3. N. P. Leander disp. 8. §. 1. q. 4.

referens etiam Dianam citantem pro ea plus quam 50. Eademque expressissimè amplectuntur S. Thomas in 4. dist. 16

q. 3. art. 2. questio. 5. & S. Bonaventura in 4. dist. 17.

p. 3. art. 2. q. 3.

439 Unde constat improbabiler loqui RR. quidam sequentes Petrum de Ledesma, dum dicunt secundam, & nostram sententiam improbabilem esse. Quod notatione dignum est, cum tales RR. Thomistæ sint, nostraque sententia aperte D. Thomæ, ut dixi.

440 Sed non desunt aucthores, qui vicem rependant prædictis Thomistis dicendo

eorum sententiâ esse post Tridentinam improbabilem. Audi hanc censuram à Caramuele, ipsam non improbant; relaram. Ait ergo in tom. 4. Theologiae fundamentalis n. 2979.

* De aggravantibus circumstantijs aliquid utile, & curiosum subiungam. Sunt qui illas cum peccatis confundant, & existiment notabiliter aggravantes debere, leviter aggravantes posse confessionis tribunali subijci, sed hæc sententia post Concilium Trident. ita doctis displicet, ut improbabilis à multis censeatur. Alij putant omnes esse peccatis venialibus similes, & posse non tamen debere subijci confessioni. At metum multi non audent absol-

verè sacramentaliter dicentè, furatus fueram centum aureos & me materiam gravem furtivè confessus heri sum: & hodie ad maiorem conscientie puritatem non iam furtum ipsum, non eminebat animum semel bene confessam iterum confiteri, sed hanc puram puramque circumstantiam (nempe malitiam illam, quam supra furtum grave furtum centum aureorum addit) confiteor. *

co-

Ita Caramuel. Vade iuxta ipsum, ut absolvatur poenitens, qui circumstantiam aggravantem omissam cõfiteretur debet, præter ipsam, dare aliam confessionis materiam, aliud, scilicet peccatum, aut ipsum, quod ea circumstantia affectu fuit, & iam fuit confessum.

441 Secunda ergo, & vera sententia probatur primo auctoritate D. Thomæ l.c. ubi sic ait: quidam enim dicunt, quod omnes circumstantie, quæ aliquam notabilem quantitatem peccato addunt, confiteri necessitatis est, si memoriae occurrunt. Alij vero dicunt, quod non sint de necessitate confitendæ, nisi circumstantie, quæ ad aliud genus peccati trahunt, & hoc probabilius est. Quo testimonio nihil clarius potuit desiderari pro nostra sententia.

442 Probatur secundo conclusio nostra. Quia Concilium Trid. ses. 14. cap. 5. & can. 7. ubi peccata, & circumstantias, quæ explicari in confessione debent commemorat, semper circumstantias limitat ad mutantem speciem: ergo solum circum-

stantiam esse post Tridentinam improbabilem. Audi hanc censuram à Caramuele, ipsam non improbant; relaram. Ait ergo in tom. 4. Theologiae fundamentalis n. 2979.

* De aggravantibus circumstantijs aliquid utile, & curiosum subiungam. Sunt qui illas cum peccatis confundant, & existiment notabiliter aggravantes debere, leviter aggravantes posse confessionis tribunali subijci, sed hæc sententia post Concilium Trident. ita doctis displicet, ut improbabilis à multis censeatur. Alij putant omnes esse peccatis venialibus similes, & posse non tamen debere subijci confessioni. At metum multi non audent absol-

verè sacramentaliter dicentè, furatus fueram centum aureos & me materiam gravem furtivè confessus heri sum: & hodie ad maiorem conscientie puritatem non iam furtum ipsum, non eminebat animum semel bene confessam iterum confiteri, sed hanc puram puramque circumstantiam (nempe malitiam illam, quam supra furtum grave furtum centum aureorum addit) confiteor. *

co-

co-

co-

co-

co-

co-

co-

cunstantiæ mutantem speciem, & non aggravantes tantum, explicari debent. Consequentia probatur 1. Quia si Concilium semper, ac de peccatis cōfiteendis loquitur, limitaret ad externa peccata, colligi liceret, interna non esse necessario confitenda, qua propter eā limitationem non apponit; sed potius expresse doctrinam ad peccata merè interna extendit: ergo si doctrinam de circumstantiis non sic extendit ad aggravantes, sed potius semper limitat ad mutantem speciem, inferre licet, quod aggravantes non debent iuxta Conciliū confiteri. Secundo probatur cōfuentia: quia aliās Tridentinum diminute processisset in re doctrinali, & magno opere necessaria, quod credi non debet.

443 Sed dices Concilium solum tradidisse ea, quæ certa existimavit, omisisse tamē doctrinam de circumstantiis aggravantibus, ut à Theologis disputaretur, aliās contraria sententia de fide esset. Sed contra est quia Tridentinum non solum omisit doctrinam de circumstantiis aggravantibus, sed positive earum cōfessionis necessitatem exclusit per limitatio-

nem, qua semper ad mutantem speciem limitabat, poterat enim dicere, saltem has confiteri debere, ut de alijs non decerneretur denotaret: cū ergo hoc non dixerit, sed obligationem absolute limitaverit, absolute cū limitatione posita obligatio cōfiteendi circumstantias est intelligenda.

444 Sed adhuc secundo est contra: ergo iuxta datam solutionem, Tridentinum iudicavit obligationem confiteendi peccatorum numerum, & circumstantias mutantem speciem aperte colligi ex sacramenti pœnitentiæ institutione; non tamen colligi, saltem certo obligationem confiteendi circumstantias intra eandem speciem aggravantes; tunc sic: ergo non constat circumstantias aggravantes debere confiteri; tunc ulterius: ergo absolute non debent confiteri. Probatur ista ultima consequentia: quia præceptum in re difficillimum, qualis est confessio circumstantiarum aggravantium, obligare non potest nisi de illo constet: ergo eo ipso, quod non constet de obligatione, & præcepto confiteendi circumstantias aggravantes, ut largitur nobis so-

lucio

lucio, illæ confiteri non debent.

445 Tertio probatur à priori conclusio nostra; quia Concilium citato cap. 5. declarat nihil aliud à penitentibus exigere, quam ut quisque ea peccata confiteatur, quibus se dominum, ac Deum suum mortaliter offendisse meminerit; sed qui species, & numerum peccatorum confiteatur, vere confiteatur omnia mortalia: ergo nihil aliud ab eo exigere potest: & consequenter non potest exigere, quod confiteatur circumstantias aggravantes. Minor probatur; quia essentia peccati sumitur ex ratione specifica illius, reliqua autem sunt, logically loquendo, accidentia illius: ergo vere declarat omnia sua peccata, qui eorum specie, & numerum dicit.

446 Sed objicies primo. Tridentinum citato cap. 5. colligit circumstantias mutantem speciem confitendas esse eo quod sine illis peccata ipsa, neque à penitentibus integre ponantur, nec iudicibus innotescant; & fieri nequeat, ut de gravitate criminum recte censere possint, & pœnam, quam

oportet pro illis penitentibus imponere. Sed omnia ista æque probant de circumstantiis notabiliter intra eandem speciem aggravantibus: ergo istæ etiam sunt necessario confitendæ.

447 Responderetur tamen negando minorem; nam si rationes allatæ à Concilio æque probarent de aggravantibus circumstantiis male Concilium limitationem limitaret ad circumstantias speciem mutantem. Ratio autem à priori cur æque non militent est; quia si taceatur circumstantiæ mutantem speciem non declaratur integre peccatum, quoad suum genus, & differentiam; tacitis autem circumstantiis solum aggravantibus, declaratur totum peccatum, quoad suum genus, & differentiam; quia circumstantia aggravans non ponit peccatum in alia specie.

448 Quamvis autem verum sit, quod non explicata circumstantia aggravante, non explicetur gravitas accidentalis peccati, ac proinde, nec possit poni pœnitentiæ tali gravitati proportionata, interest parum, quia non est obligatio proportionandi pœnitentiæ gravitati accidentali peccati, & consequenter,

ter,

ter, & iudicandi de illa. Ratio est primo, quia etiam circumstantiæ notabiliter peccatum minuentes variant istam gravitatem accidentalem; & tamen eas non debere necessario declarari communiter adversarij fatentur, quamvis aliqui consequenter negent. Secundo est ratio: quia quamvis expediret, ut pœnitentia esset proportionata gravitati accidentali, non tamē aded, ut propterea imponi oporteret pœnitentibus onus gravissimum cōfitendi circumstantias aggravantes, quod frequenter est difficillimum, & sæpē impossibile. Nec refert, quod sit facile in vno, aut altero casu; quia lex universalis non attendit ad vnum, vel alterum casum, sed ad frequenter contingentia. Quia propter in nullo casu pœnitentem obligari ad cōfitendas circumstantias aggravantes, aut eis proporcionandā pœnitentiam iudicandum est, eo quod noluerit Christus, iudiciū hoc aded exactum esse, ut pœnitentia proportionetur accidentali gravitati, dum eam pœnitens Ecclesiæ clavibus nollet sponte subijcere, ut optime animadvertit Hurtadus

difficultate 3. citata num. ultimo.

449 Doctrinam etiam numeri præcedentis optime tradidit D. Thomas loco superius allegato, vbi cum contra suam, & nostram sententiam sic obicisset: secundo propterea pœnitens debet peccatum suum sacerdoti cōfiteri, ut ab eo modum satisfactionis accipiat: sed pro graviore peccato maior in iungitur satisfactio: ergo debet sacerdoti circumstantias notificare, quibus qualitas peccati cōsideratur, sic respondet: * Ad 2. dicendum, quod determinata quantitas peccati non potest sacerdoti innotescere, quia, nec ipse peccator scit; unde sufficit, quod quognoscat quantitatem, quæ ex specie peccati consurgit. * Vbi clare docet, quantitatem provientem non ex specie, sed ex circumstantijs aggravantibus non debere manifestari ob difficultatem, quæ plerumque in ea cognoscenda reperitur.

450 Secundo obijcies varias auctoritates 1. est ex cap. consideret de pœnitentia distinctione 15. 2. ex Cathedra mo Pij. V. part. 2. cap. 5. num.

41. 3. est D. Augustini varijs in locis docentis circumstantias aggravantes esse cōfitendas. Ad omnes tamen auctoritates vno verbo respondetur cum D. Thoma, & D. Bonaventura in eis poni confessionem circumstantiarum non sub necessitate, sed sub consilio, quod constat, quia etiam similiter loqui solent de circumstantijs leviter aggravantibus, quæ apud omnes solum sub Consilio cadere possunt.

451 Tertio obijcies: si quis furatus esset duabus vicibus triginta argenteos, non satisfaceret dicendo: *triginta argenteos, furatus sum;* sed dicere deberet, duabus vicibus illos furatum esse. Ergo si vna vice illos sit furatus, teneretur dicere se triginta argenteos vna vice furatum esse. Probatur consequentia: quia non minor malitia reperitur in vno furto triginta argenteorum, quam in duobus quindecim argenteorum.

451 Responderetur negando consequentiam. Nec virget eius probatio. Quia, quod debeant in casu antecedentis explicari duo furta, non provenit ex maiori malitia; sed

ex eo, quod numerus peccatorum explicari debeat. Unde in casu antecedentis non sufficit dicere: furatus sum triginta, quamvis sic dicatur tanta malitia; quia non dicitur numerus peccatorum, qui potius explicari debet, quam magnitudo malitiæ. Sic etiam tanta malitia est in vna voluntate furandi durante per spaciū salutationis Angelicæ, ac in duabus dimidium illius spaciū durantibus; & tamen necessarium est istas duas voluntates declarare quin in prima necessarium sit declarare circumstantiam illius durationis; cum sit circumstantia leviter solum aggravans.

452 Quarto obijcies: sepe circumstantiæ aggravantes maiorem continent malitiam quam mutantēs speciem: ergo debent, sicut illæ, cōfiteri. Antecedens probatur: quia maius peccatum est mille extra Ecclesiam aureos furari, quam decem ex Ecclesia. Cōsequentia verò probatur: quia Trident. rationem reddit, cur peccata interna debeant cōfiteri, & non solum externas quia, scilicet, sæpe sapius interna gravius sanciant animi,

& periculosiora sunt, quam externa: ergo similiter, si circumstantiæ aggravantes sæpe sæpius gravius sauciant animum, quam mutantes speciem, debent, sicut ille, confiteri.

453 Respondetur tamen, concesso antecedenti, negando consequentiam: Quia maior malitia, quæ tribuitur per circumstantiam aggravantem, declaratur, quoad suam speciem, & essentiam, declarato peccato; malitia verò, quæ provenit à circumstantia mutante speciem, non declaratur, etiam quoad essentiam suam, & speciem, declarato peccato, unde est necessario aperienda. Ad consequentiæ verò probationem respondetur rationem allatam à Tridentino non afferri, ad probandum peccata interna confiteri debere; sed supposito, quod debeant ex Christi institutione confiteri, eam attulit rationē, ut ostenderet mirum non esse, si eam obligationem Christus imposuerit, cum gravius sauciens animum sæpe, quam peccata externa: Ex quo colligi potest, quod potuisset Christus obligare ad confiten-

dum circumstantias aggravantes: quod tamen non obligaverit de facto, constat ex nostræ sententiæ probationibus.

QVÆST. X. ALIUD ARGUMENTUM SOLVITUR CONTRA QUESTIONIS PRÆCED. RESOLUTIONEM, & PLURA SCITU DIGNA OBITER RESOLVUNTUR.

454 **C**ontra resolutionē questionis præcedentis obijcies adhuc 5. ex Amico, sequi ex nostrâ sententia, non teneri peccatorē confiteri actum externum peccati; sed solum affectum efficacem. Quia iuxta sententiā asserentem, quod actus externus non addat malitiam interno, actus externus est pura circumstantia. Sed certe hoc ipsum sequitur pari consequentia ex sententia P. Amicij; nam, iuxta ipsum, & adversarios, non quævis circumstantia intra eamdem speciem confiteri debet, sed solum illa, quæ notabilem malitiam addit: ergo cum nullâ addat actus externus in sententia, quam supponit, non magis necessarium erit illam confiteri in sententia sua, quam in nostrâ.

quantitas furti n̄ e circumstantia furti, si consideret furtum quantum ad rem est; bene tamen si consideret malitiam peccati, quæ in ratione dicitur.

455 Virgentius autem poterat probari, quod quantitas in furto sit necessario declaranda ex eo, quod non sit circumstantia, sed potius pertineat ad substantiam, & individuationē actus, & consequenter ista etiā sit ratio, cur actus externi debeant confiteri. Et quidem ob istam rationē P. Valencia, quævit, ut supra diximus, nobiscū teneatur circumstantias aggravantes non esse necessario confitendas, iudicat tamen confiteri debere quantitatem rei furatæ. Sed certè fere omnium sententiā inter circumstantias computat quantitatem rei furatæ; & quamvis ego fatear, quod proprie loquendo respectu actus in individuo sumpti, non sit propriæ circumstantia, sed obiectum illius; quia tamen respectu actus, provt continet malitiam specificam furti, circumstantia dici potest, eo, quod illi sic considerato accidat talis quantitas, ideo communiter inter circumstantias computatur, quamvis autem debeat confiteri, non solum specificæ ratio, sed etiā individua peccati; non tamen debet ea quantitas, quæ ad individuationem spectat, declarari ratio est, quia

quamvis debeat declarari peccatum in individuo; non tamē adeo exacte, vt declaretur omnis ratio, & omnia prædicata, quibus individuiatur; ratio est; tum quia plura ex illis prædicatis sunt nobis omnino incognita; tum etiam, quia vt vidimus num. 449. D. Thomas expresse affirmat, quod sufficiat declarare quantitatem peccati, quæ ex specie consurgit: ergo necessarium non erit declarare quantitatem, quæ speciei accidit, quamvis ad individuationem actus pertineat.

456 Ex doctrina autem numeri præcedentis colliges cum Hurtado disp. 9. difficultate 4. & cum N. P. disp. 8. §. 8. quest. 26. & alijs, quod potest pœnitens etiam interrogatus negare quantitatem furti, aliasque similes circumstantias aggravantes. Advertere tamen, quod dupliciter potest pœnitens eas circumstantias negare. Primo respondendo ad interrogationem, se furatū esse quantitatem gravem, & cognoscere, sive scire, quod ad aliud declarandum non teneatur; tuncque confessarius debet absolvere, si ex pœnitent-

quantitas peccati n̄ e circumstantia peccati, si consideret peccatum quantum ad rem est; bene tamen si consideret malitiam peccati, quæ in ratione dicitur.

si quis laicus peccat, non tenetur confiteri, nisi ex necessitate

entis confessione, aut alias cognoscat, quod nec ratione restitutionis, nec pœnitentiæ, medicinalis, aut excommunicationis, teneatur pœnitens ad amplius peccatum declarandum; per accidens enim ratione ex communicationis, aut consilij circa restitutionem, non negant Doctores nostræ sententiæ, quod teneatur pœnitens circumstantias aggravantes cōfiteri; quando verò nec est in ea circumstantia incurta excommunicationis, nec pœnitens indiget Consilio confessarij, potest modo dicto circumstantiam negare.

457 Secundus modus negandi circumstantiam est: si quis furatus est centū aureos, dicere: furatus sum decem aureos; hoc autem modo non posse circumstantiam negari, tenet expresse Hurtadus citatus Lugo disp. 16. num. 123. & disp. 14. n. 172. & communiter alij, ita ut nullus quem viderim expresse hunc modum negandi circumstantias licere defendat; excepto meo Magistro, & amico P. Ioanne de Alberro: mihi tamen, rationi stando, videtur satis probabiliter, modo dicto posse negari circumstantiam

aggravantem; ratio est, quia; adhuc eo modo, negat pœnitens solum id, quod fateri non tenetur. Confirmo hoc; quia N.P. disp. 8. §. 2. quæst. 18. asserit, puellam, quæ se polluit, non teneri confiteri circumstantiam virginitatis, etiam si interrogetur; si autem interrogata potest negare eam circumstantiam, etiam poterit negare carentiam illius; imò hoc multo urgentius est dicendum, quia in eius carentia declaranda est onus multo gravius: si autem ea carentia virginitatis negetur modo dicto num. præced. virtualiter iam declaratur, & cōsequenter non alleviatur puellam; unde, ut ipsi deserviat in levamen, ut intendit N.P. Leander, dum ait posse illam negare, dicendū est illam posse negare hoc secundo modo, dicendo se esse virginem, cum revera non sit. Si tamen non utatur æquivocatione, peccabit venialiter.

458 Sed dices ex Cardinali de Lugo, quod, quamvis necessarium non sit explicare distinctè peccati individuationem; necessarium tamen est unum peccatum non supponere pro alio; quia id esset confiteri

teri peccatum, quod non fecit, & tacere peccatū, quod fecit. qua propter, qui Petrū occidit quamvis satisfaciatur dicendo: *oc- cidi hominem*; non tamen satisfaciatur dicendo: *oc- cidi Paulum*. Cui doctrinæ favet Taburinus lib. 2. method. confess. cap. 1. n. 83. & cap. 8. n. 1. & cap. 10. num. 45.

459 Respondeo tamen in casu nostro pœnitentem confiteri peccatum commissum, furtum, scilicet, centum aureorū; negando tamen esse centū aureorum; Sicut, qui digito ostendendo hominem magnum, ait: *ecce hominem parvum*, de homine magno loquitur, negando tamen illum esse magnum. Ex opposita autem sententiæ sequeretur, quod nec satisfaceret dictus pœnitens si diceret: *furatus sum centum aureos minus duas dragmas*, quia etiam istud furtum est numero diversum à furto centum aureorum.

460 Ad exemplum homicidij nihil respondet amicus, & M. meus Alberro. Ego autem primo existimo, aliquam inter illud, & nostrum casum adesse disparitatem: ea autem est,

quod non ita facile percipiatur, quomodo dicendo: *oc- cidi Paulum* loquatur pœnitens de homicidio Petri, eius circumstantiam solummodo negando, sicut in casu nostro.

461 Secundo existimo, rationi stando, illum, qui Petrum occidit satisfacere dicendo: *oc- cidi Paulū*. Dico rationi stando, quia non audeo absolute affirmare, quod in nemine vidi, & cuius oppositum omnino certum existimatur à Lugo. Probo autem meam existimationem: quia, quamvis occisio Petri, & occisio Pauli sint numero diversæ, & sic videatur in dicto casu declarari peccatum non commissum, & taceri peccatū commissum; tamen videtur satis probabile, quod utriusque occisionis differentia sit pure physica, & moraliter nec numerice differant, vel saltem, si moraliter differunt, ea differentia attendi, nec solet, nec debet; quia nihil immutat in genere moris. Unde idem, & eodem modo explicatur peccatum, si vè dicatur: *oc- cidi Petrum*, si vè, *Paulum*, quia inde in genere moris nulla varietas consurgit, aut saltem nulla per-

hic negand.
modum
non ad hunc
est cum equi
pœnitentiæ

id probabile
est, ut iam
videatur

cipi potest. Sic communiter DD. fatentur aliquas circumstantias dari, quæ tales sunt respectu actus in esse physico, quæ circumstantiæ illius non reputantur in genere moris. Sic etiam diversus numero actus evadet, physicè loquendo, actus internus elicited manè, ac elicited vesperè; & tamen, qui confessus est consensum turpem vesperè elicited, nō tenebitur confiteri iterum, si recordetur non vesperè, sed manè illum fuisse; quia nulla apparet diversitas in genere moris.

462 Nota tamen 1. quod post hæc scripta iam invenio, quod meam existimationem tenent, non solum, ut probabilem; sed etiam, ut veram, aut etiam verissimam M. Moya tom. 1. tract. 3. disp. 1. q. 2. P. & Arriaga disp. 34. de pœnitent. à num. 9. ad 17. docentes univèrsaliter, posse vnum individuum physicum peccati subrogari pro alio, si sint æqualis malitiæ moralis: quod valde confirmant exemplis à communifententia admiffis, & rationibus, quæ consonant omnino doctrinæ à me traditæ

num. præced. Quare meam existimationem iam, ut omnino probabilem, & mihi probabiliorè, trado, & cum prædictis assero, satisfacere pœnitentem, qui occidit Petrum, dicendo se occidisse Paulum: & qui concupivit Mariam, aut rem habuit cum illa, dicendo concupivisse, aut rem habuisse cum Ioanna, idemque dicendum de similibus substitutionibus. Vnde ait Moya eum, qui peccavit cum mula, satisfacere dicendo cum aqua peccasse: & qui cum puero pollutionem, vel Sodomiam commiffit, se eam commiffisse cum foemina dicens.

463 Vnde colliges probabilem esse doctrinam, quam tradit M. Ioannes Anastasius de Arana Ordinis B. Mariæ de Monte Carmelo in indice de vocablos verbo numero pag. mibi 180. in eam inclinans, illam tamen non resolvens, videlicet, quod qui per dimidium quadrantem desideraret Ioannam nuptam, & per dimidium alterum Mariam nuptam, non retractando voluntatem peccandi; sed vnam

vnam nuptam pro alia, ut obiectum desiderij, commutando, non duo peccata, sed vnum numero committeret; quia licet desideria illa essent numero diversa physice, propter diversitatem numericam obiectorum; non tamen moraliter; quia ea obiecta essent tantum diversa numero physice; non verò moraliter iuxta dicta num. præced. Quod à fortiori tenet N. P. Leander tom. 1. tract. 5. disput. 8. §. 3. quæst. 28. dum iudicat probabilius, quod qui in vno actu mollitiæ plures recogitat Moniales, aut plures coniugatas, vnum committit peccatum, & sufficit ei dicere habui mollitiem cum cogitatione in coniugatas.

464 Nota 2. quod non obstanti, quod doctrinam à nobis traditam à num. 461. teneat M. Moya, nobis tamen contradicit in casu præcipuo, quod scilicet pœnitens possit negare circumstantiam aggravantem secundo modo relato num. 457. Quia licet vnum individuum physicum substitui possit pro alio; id verum est, quando vtrumque ha-

bet æqualem malitiam; minime tamen, quando inæqualem.

465 Sed iam, etsi nobis contradicat M. Moya, nobis aliquater favet eo ipso, quod nostram responsionem datam ad paritatem de confitente vnum homicidium pro alio promoveret; semel enim posito, quod vnum individuum pro alio substitui possit, fateor, quod id non possit fieri, quando ea sunt inæqualia in malitia alias exprimenda; si verò inæqualia sint in malitia, quæ necessario exprimenda non est, qualis est, quæ resultat ex circumstantia aggravante, semper probabile iudico, rationi stando, quod substitui etiam possit.

466 Dices tamen ex mente M. Moyæ, quod quando individua sunt inæqualis malitiæ, sunt iam individua non solum physicè, sed etiam moraliter diversa: vnum autem individuum morale pro alio substitui posse nullus dixit.

467 Respondeo non satis adhuc probari, quod vnum morale individuum pro alio substitui non possit, quando diversitas est pœnes id, quod

in confessione non est necessario explicandum. Quod quidem ex eo confirmatur, quod iuxta adversarios individuatione, etiã moralis, proveniens ex circumstantia aggravante non debet necessario explicari, aliàs ea circumstantia nec taceri, nec negari posset, adhuc modo dicto num. 456. Si ergo non est necessario declaranda ea individuatione: ergo poterit cum alia malitia confundi: ergo & vna pro alia substitui. Prima consequentia etiã à contrarijs conceditur. Secunda verò est verisimilis; quia solum in eo casu differt vnum peccatum substitutũ ab alio, pro quo substituitur, in malitia, quæ taceri, aut dissimulari potest, ac proinde ex eo, quod cum mendacio taceatur, solum additur veniale peccatum, quod confessionis valorem, & fructum non impedit, iuxta omnes, presertim iuxta Arriagam, & Moyam. Qui rursus contrariam nobis sententiam docet, aut supponit *disp. 2. quæst. 5. à num. 7.* refert tamen ibi aliqua ex nonnullis DD: quæ nobis non favent parum.

468 Denique nota, quod

alio adhuc fundamento sententiam nobis oppositam tenet M. Thyrsio *disp. 41. de pœnitent. num. 8.* dicens * eum, qui furatus est vna vice mille aureos, satisfacere dicendo commissi peccatum grave furti, non tamen sufficit dicere furatus sum decem, v. g. quia sub his verbis nõ significatur, adhuc in confuso, tota quantitas illius furti * Sed etiã ad fundamentum istud responderi potest non constare de obligatione significandi in confuso totam quantitatem furti; sed dici posse sufficere explicare essentiam, & malitiam specificam. Et quidem, si necessarium non est eam explicite declarare quantitatem, non video, cur in confuso declarari debeat, nisi propter fundamentum Cardinalis de Lugo solum iam à num. 460. Quia tamen prædictum modum negandi circumstantias aggravantes in alio non inveni adhuc, nisi in prædicto P. Ioanne Alberro, alijs rem hanc iudicandam remitto.

469 Vidimus nu. 454. & 455. quod obligatio confitendi actus externos, supposito, quod internis nõ addant malitia, nec

oria,

oriatur ex eo, quod circumstantiæ sint; nec etiã ex eo, quod ad substantiã, & individuationem actus peccaminosi pertineant. Modo oportet reddere rationem, cur debeant confiteri. Ea autem est, quod sic interpretatum sit præceptum confessionis ex usu, & traditione Ecclesiæ. Causa autem, si vè congruentiã ratio, vt sic institutum fuerit præceptum multiformiter assignatur. Dicunt aliqui eam esse quia ad usum externum quamvis non addat malitiam, inficitur tamen malitia actus interni, & est vere peccatum. Sed contra hoc est: quia etiã assumere ensẽ, & inimicum querere ad occisionem inficitur malitia occisionis, & tamen sufficit confiteri occisionem ipsam, & necessarium non est assumptionem ensis, & reliqua similia confiteri. Propter hoc ratio erit non solum quia actus exterior inficitur malitia actus interioris; sed quia inficitur, & eam obiectivè causat. Quævis enim ab actu interiori exterior malitiã accipiat, prius illam actus exterior obiectivè causavit in interiori: quæ videtur sufficiens, & specialis ratio, vt ipse actus exterior sub præcepto confes-

sionis cõprehendatur. Videantur de hac re Salas *tom. 1. in 1. tract. 7. disp. 5. sect. 3. nu. 45.* P. Vazquez etiã *1. 2. disp. 76. cap. 3. à n. 16.* & P. Arriaga *to. 8. disp. 34. sect. 1.*

470 Cum ex dictis in hac, & præced. quæst. sufficiat per se loquendo, ei qui furtum commisit, dicere se gravem materiam furatum, quænam materia gravis censenda sit, hic scire desiderabis. Sed rem hanc communiter Doctores prudentis arbitrio relinquendam esse dicunt. Qui autem in particulari eam assignant ita discordes sunt, vt nihil ex eorum doctrinis compertum haberi possit. Quare, alijs iudicium relinquendo, tantum referam, quæ asserit doctissimus M. Moya *tom. 1. tract. 3. disp. 6. quæst. etiã 3. cap. 1. num. 12.* vbi hæc habet.

* Ergo ad culpam moralem diversa quantitas respectu diversorum assignanda erit. Quæ propter iudico vnum aureum sufficere ad culpam gravem respectu cuiuscumque, etiã Regis: octo regalia respectu hominum mediocriter divitum, qui ex proprio labore non aluntur,

Quatuor respectu eorū, qui ex diuina mercede sustentantur, quales sunt officiales, fossores, &c. Denique respectu hominis pauperissimi, qui mendicatis fidelium eleemosynis, vitam degeret, duo salte regalia, & forte vnum erit materia sufficiens ad culpam gravem. * Ita M. Moya. Qui dum octo, quatuor, aut duo regalia ad materiam gravem requirit, intelligendus de regalibus æreis non de argenteis, tum quia si de his loqueretur argenteos vocasset, tum quia cum Martini scriberet de vulgaribus ibi regalibus intelligendus: ac denique, quia sic minus laxa erit eius doctrina.

QVÆST. XI. DE CIR- cūstantia quis.

471 **C**ircūstantias, quis, quid, vbi, quibus auxilijs, cur, quomodo, quādo, constat ex duabus quæstionibus præcedemibus confitēdas, quando speciem mutant, aut numerum peccatorum augent; non tamen quando solum aggrauant intra eandem speciem. Quia tamen non sine difficul-

tate cognoscitur; quando solum aggrauent, quando speciem mutant, aut numerum augeant, nō caret difficultate, quando debeant confiteri: quia propter, vt id comperiamus, singulas in particulari percurramus, circa quas multa occurrent; non tamen omnia lato calamo tractabimus, vt facilius omnia percurramus.

472 Circa positam ergo circūstantiam examināda sūt ea, quæ se tenent ex parte personæ peccantis. Dicendum ergo est, debere confiteri votum castitatis, si ad sit, in peccatis contra istam virtutem. Ratio est clara: quia talia peccata ratione voti habent malitiam sacrilegij. Vide Moyam tract. 3. disp. 3. q. 2. d. num. 7. Secundo dicendum est necessarium non esse, quod, qui habet votum, declaret an sit solemne, vel simplex. Sic N. P. Leander disp. 8. § 2. quæst. 3. plures pro nobis, & contra nos citans. Probatū autem: quia votum solemne non differt specie à simplici. Ita novissime M. Thyrsio tom. 3. disp. 41. num. 46. M. Moya l. c. d. num. 4. & Tamburinus lib. 2. method. cōf. fef.

fef. cap. 7. n. 31. Addit tamen N. P. Leander q. 4. cum Lugo, & alijs Religiosum debere, vltra votum statū Religionis declarare eo, quod per professionem sui corporis dominium Religionis tradat. Quamvis autem hoc satis probabile sit, oppositum non minus probabile est, vt N. P. fateatur, & tenent M. Thyrsio l. c. n. 47. M. Moya cit. n. 4. & Arriaga disp. 32. sect. 5. num. 19.

473 Qui tamen castitatem vovit, & simul iuravit, non solum votum, sed etiam iuramentum debet explicare; quia iuramentum est vinculum specie diversum. Cuius rationem præbent Lugo, & alij quia, scilicet in iuramento Deus adducitur in testem falsi; Sed certe iā nos, quāvis obiter, diximus, quod, quamvis in iuramento promissorio Deus adducatur in testem falsi, si non adest intentio, tamen, dum postea non adimpletur, non adducitur Deus in testem falsi, sed solum agitur infideliter. Quam doctrinam tenet Sanchez lib. 3. in decalog. cap. 4. nu. 23. & P. Suarez lib. 3. de iuramento cap. 16. nu. 9. eamque authori-

tate D. Thomæ vterque cōfirmat. Quia propter non ita facile explicatur, quomodo specie differat vinculum iuramenti à vinculo voti; cū in vtroque infideliter agatur. Existimo ergo diversitatem consistere in eo, quod in iuramento contemnatur, quamvis non formaliter, & directè; indirectè saltem, Divina autoritas; quia adductus est Deus in iuramento, vt promissionem sua autoritate cōfirmaret. Videantur Suarez, & Sanchez nuper relati. Addo tamen ex M. Moya disp. 3. q. 2. n. 9. quod, quamvis non sufficiat prædicto in casu votum solummodo explicare, sufficit tamen probabiliter satis explicare solum iuramentum; quia in isto votum ex intentione iurantis includitur.

474 Et si inquiras, an ille, qui votum habet castitatis, teneatur illud explicare, quando induxit non habentes votum, vt inter se contra castitatem peccarent. Respondeo teneri. Ratio est: quia absolute peccat contra castitatem; ista enim obligat indirecte, ne alios in luxuriam inducat, eo autem ipso quod contra castitatem pec-

cer, videtur frangere votum. Oppositum tamen est valde probabile, & traditur ab Arriaga *disput. 32. num. 20. a M. Moyadi disput. 3. quaest. 2. num. 2. & a M. Tyrso disput. 41. num. 48.*

475 Tertio dicendum est circumstantiam virginittatis nō esse necessario in confessione declarandam. Probatnr autem conclusio ista contra non paucos Doctores: quia amissio virginittatis non habet specialem malitiam contra virtutem aliquam à castitate distinctam, qualem habet raptus, & adulterium contra iustitiam, incestus contra pietatem, sacrilegiū contra votum, sive religionem; nec deinde speciali modo opponitur castitati, vt pollutio, sodomia, & bestialitas, ac etiam copula impotentis, quæ sunt peccata cōtra naturam ob specialem oppositionem, quam habēt cum castitate: ergo talis virginittatis amissio non est circumstantia speciem mutans, nec necessario confitenda. Confirmatur. Quia in sententia contraria puella; quæ confitetur desideria turpia, deberet cogi suum statum declarare, an scilicet vir-

go sit, quod tamen ipsi adversarij nimis durum esse fatētur, nec aptam viam hoc onus declinandi possunt invenire.

476 Sed dices amissionem virginittatis in fœmina speciali modo opponi castitati, ac proinde esse contra naturam; quod autem speciali modo opponatur, probatur, quia amittitur claustrum à natura præstitum, vt apte nubere possit, & magis placere viro, & consequenter eius amissio est contra finem à natura intentum. Respondetur tamen negando assumptum; ad cuius probationem nego talem amissionem esse contra naturam, quia adhuc ea facta, potest puella nubere, & non tenetur ad onania illa, quibus melius, aut facilius nubat, aut magis viro placeat, sic enim non tenetur pulchritudinem procurare, aut esse valde sollicita, ne amittat eam, quam habet.

477 Secundo dices amissionem virginittatis opponi speciali virtuti, virginittati, scilicet: ergo iā exit circumstantia speciem mutans. Respondetur negando consequentiam; quia, admissio, quod virginittas sit specialis virtus, non ideo sequitur, quod eius amissio ipsi opposita

con-

contineat specialem malitiam; nam ad malitiam non sufficit, quod actus opponatur vt cumque virtuti, sed quod opponatur virtuti, quæ sit sub præcepto; virginittas autem sub præcepto non est; vnde etiam actus matrimonialis, quo amittitur, ipsi est oppositus; nullam tamen continet malitiam. Nec etiam refert, quod per primum peccatum contra castitatem amittatur aureola virginibus debita, quia talis amissio nō est peccatum; tum quia ea etiam cōtingit in amissione, quæ fit in matrimonio; tum etiam, quia maius bonum est augmentum gloriæ essentialis, quam illa aureola; & tamen sæpe sine peccato amittit, quis tale augmentum, vtendo licitis recreationibus, quarum privatione illud posset promereri:

478 Tertio dices, virginis deflorationem continere malitiam in iustitiæ, eo, quod iniuria irrogetur Parentibus puellæ; & saltim ipsa puella peccabit contra obedientiam parentibus debitam, aut contra charitatem, propter castitiam; quam in illis causat. Respondetur in primis puellam non facere iniuriam patri suo, quia ip-

sa sui corporis est domina; & licet eo vti nō possit licite extra matrimonium, id evenit, quia intervenit violatio castitatis, nō tamen quia aliquod ius patris violetur; nec etiam ex iustitia teneri potest ad vitandam patris ignominiam, quia nullus ex iustitia teneretur impedire ignominiam, quæ ex suis peccatis indirecte solum sequitur consanguineis, aut socijs. Deinde non peccat contra obedientiam puellæ; quia quamvis eius opus Patribus displiceat, non solent expresse illud prohibere: sic etiam Religiosus, quamvis peccando contra castitatem, certissime faciat contra voluntatem Prælati, non peccat contra obedientiam, nisi casu, quoad sit speciale præceptum. Denique contra charitatem potest peccare puella ob ignominiam & castitiam, quam parentibus causat; ea tamen malitia non causatur à circumstantia virginittatis, sed à peccati substantia; qua propter per accidēs se habet ea circumstantia, & per se solum periculum publicationis delicti, quod quia aliquando nō est, aut non esse indicatur, sic vt sæpe non resultet dicta malitia contra charitatem.

Di-

479 Dices 4. stuprum est specialis species peccati contra castitatem; sed istud consistit in defloratione: ergo defloratio est circumstantia mutans speciem, & confitenda. Respondetur stuprum non esse quamcunque deflorationem, sed quæ fit sine consensu fœminæ, per vim, scilicet, aut fraudem. Sed replicabis: ergo saltem stuprum non distinguetur à raptu specificè. Probatur consequentia; quia in raptu etiam habetur fœmina per vim; unde tota est differentia in eo, quod in ista non adfit circumstantia virginitatis, ista autem iuxta nostram doctrinam non potest fundare distinctionem specificam. Respondetur tamen ad replicam istam, i. cōcedendo sequelam, sive consequentiam, quam satis probabiliter plures concedunt: unde raptus significat vim, sive illatam virgini, sive non virgini; stuprum verò vim virgini illatam, quæ gravior sit, quam illata non virgini; tamen intra eandem speciem. Secundo respondetur negando consequentiam, ad cuius probationem respondeo i. stuprum differre à raptu; quia stuprum importat tantum fraudem, aut violentiam cōtra vir-

ginem; raptus verò importat abductionem virginis, aut non virginis; in nō etiā pueri, ad turpem actum cum ea exercendum. Secundo etiam ad eandem consequentiæ probationem respondeo stuprum solum differre à raptu in circumstantia virginitatis; ista autem quamvis non sufficiat mutare speciem cum violatur, consentiente virgine; sufficit tamen, cum auferatur, virgine non consentiente, quia in æstimatione morali differt valde iniuria, quæ inferitur virgini ab iniuria, quæ non virgini inferitur, eo quod illud amplius, quod virgini per iniuriam auferatur, sit quid specialissimū, cuius amissio specialis reputatur iniuria; eius tamen amissio spontanea non sic inducit specialem deformitatem.

480 Sed replicabis sequi ex doctrina data, quod dum virgo rapta ex metu consentit committat stuprum; si vero cōsentiat omnino sponte, non committat stuprum; sed hoc videtur inconveniens: ergo doctrina nostra est falsa. Maior sive sequela, in qua est difficultas, probatur; quia si virgo ex metu cōsentiat, intercedit vis in eius defloratione; si verò sponte, nō inter-

intercedit vis: ergo iuxta nostram doctrinam, si ex metu consentiat, in eius defloratione committet stuprum; non verò si sponte. Respondet Sanchez apud Lugo *disp. 16. n. 228.* negando sequelam; ad cuius probationem negat consequentiam; quia stuprum consistit in ablatione violenta virginitatis; cum autem virgo consentit ex metu, non sibi violenter auferit virginitatem, sed patitur eam sibi violenter auferri.

481 Sed replicabis iterum cum Lugo: ergo saltem virgo cooperatur ex metu consentiendo stupro viri, illiusque malitiæ erit particeps: sic enim si quis sine iusta causa peteret mutuum sub usuris, licet non peccaret iniuriam sibi inferendo; peccaret tamen cooperando iniuriæ, quam sibi inferebat usurarius. Ad hanc tamen replicam respondet Sanchez apud eundem Lugo cooperatorem non contrahere malitiā, quando talis malitiā dependet à circumstantia, quæ pendet à voluntate cooperantis. Sed hanc solitionem optimè impugnat Lugo; quia quod illa circumstantia pendeat à voluntate cooperantis, prodesse potest, ut illam

tollere possit; non tamen, ut illa non ablata possit malitia non resultare; sic enim obedientiæ circumstantia est in potestate superioris; si tamen non tollat præceptum, & cooperetur cū subdito ad transgressionem, participat in obedientiæ malitiā, quod alij etiam instantijs confirmat Lugo. Qua propter.

482 Ipse Lugo respondet aliter, videlicet, virginem cooperari stupro viri; non tamē illius participare malitiā, quia illi non cooperatur, ut malum est, sed ut minus malum, quia respectu viri minus malum est committere stuprum, quam inferre mortem puellæ, quam minatur, nisi in stuprum consentiat. Sic in communiori sententia volenti occidere petrum, si aliter occisionem non possum dissuadere, nisi consulendo, ut amputet illi manum, talem possum amputationem consulere, quia illam non consulo, ut malum, sed ut minus malum est. Sed contra istam solutionem est, quod potest stuprator vim inferre, ut consensum extorqueat non minando mortem, sed aliud malum, quod aut sit, aut saltem a puella iudicetur minus peccatum in ipso viro, quam peccatum

cum stupri; tunc autem adhuc videtur durum asserere, puellam ex metu consentientem participare malitiam stupri, quam non participaret, si omnino sponte consētiret. Propter hoc ergo.

483 Respondeo ego ad istam replicam, negando consequentiam; quia virgo solam ex metu consentit deflorationi, nō violentiæ, quæ sine ipsius consensu, & cooperatione infertur: cum ergo stuprum non consistat in defloratione sola, sed in violentia præcipue, consentire deflorationi, & cooperari, nullatenus violentiæ consentiendo; nec cooperando, nequam est in stuprum consentire, aut illi cooperari; quæ solutio mihi videtur adeo clara, ut duabus præcedentibus præferenda iudicaretur, nisi mea esset, illam tamen præferendam omnino, & vnicè tenendam iudicavit M. meus Iosephus à S.

Petro dum à me in domesticis conferentijs illam audivit.

QVÆST. XII. DE CIRCUMSTANTIA ACTUS CONSUMATI IN MATERIA VENEREA. Vbi explicatur vigesima quinta propositio. damnata à SS.

P. N. Alexandro VII.

484. **I**N circumstantia quid denotatur quantitas, & qualitas peccati, atq; ea omnia, quæ se tenent ex parte rei volitæ; atque etiam ex parte personæ ad quam peccatū terminatur. Igitur circa quantitatem rei furatæ iam constat ex dictis q. 10. eam non esse necessario declarandā per se loquendo, sed sufficere, quod dicatur eam esse gravem. Et dico, *per se loquendo*, quia per accidens, ratione excommunicationis, aut reservationis, aut consilij circa emmendam, aut restitutionem, declarari necessario multoties debet. Alia ergo, quæ ad dictam circumstantiam quid spectant, sunt in hac, & sequentibus quæstionibus percurrenda.

485. Certū igitur est, quod in materia venerea sit explicanda

da circumstantia actus consummati, quidquid quidam dicant apud Turrianum. Vnde, qui copulam habuit non satisfaciet, si dicat: *peccavi graviter cum soluta contra castitatem*; sed debet copulam explicare. Ratio est, quia copula consummata specie differt ab alijs peccatis, quæ ad ipsam non perveniunt, & quæ gravia etiam sunt in materia castitatis. Diverfo enim modo opponuntur castitati oscula, & tactus, atque ipsa copula; ex ista enim immediatè proli immittent inconvenientia; illa vero sunt illicita; quia sunt dispositiones ad copulam, & propter periculum illius, quod afferunt.

486. Obijcies tamen cōtra nostram responsionem. Tactus, & oscula, quæ copulam antecedunt, non sunt necessario confitenda; sed sufficit ipsam copulam confiteri; immò etiam tactus, & oscula, quæ ipsam copulam immediate subsequuntur, non sunt necessario confitenda. Primum enim tenent DD. fere omnes quod M. Moya *disp. 2. quæst. 2.* cum N. P. Leandro, & alijs verum esse dicit, etiam quando habita sunt sine intentione copulæ, si ista postea sub-

sequatur. Secundum verò tenent multi, & gravissimi cum Sancio *in selectis disp. 6. n. 3.* & cum eodem M. Moya *disp. 2. q. 1. n. 24.* & Tamburin. *lib. 2. method. conf. cap. 1. nu. 72.* Ergo tactus, & oscula nō differunt specie à copula ipsa. Probatur consequentia: quia si specie differēt nō sufficeret declarare copulam; sed etiā tactus, & oscula declarare necessarium esset.

487. Respondetur tamen, concessio antecedenti, negando consequentiam. Ratio enim, cur oscula declaranda nō sint, est quia componunt vnum numero peccatum cum copula ipsa: si antecedentia sint, ut dispositionia ad illam; si cōsequentia, ut complementum illius. In casu autem, in quo vnum numero peccatum cum copula componunt, non distinguuntur specie ab ipsa copula, sed solum quando à copula separantur. Ratio est: quia distinctio illorū à copula consistit in eo, quod malitia illorum sistat in illicita contrectatione, & malitia copulæ non sistat in ea contrectatione, sed turpitudinem cōsummatam contineat: sed quando oscula coniunguntur cum copula,

la, & vnum numero peccatum cum illa componunt, non ſiſtūt in illicita contrectatione, ſed progrediuntur vſque ad malitiam copulæ: ergo non ſervant diverſitatem ſpecificam, nec continent malitiam, quæ non declaretur ſufficienter, declarata copula.

488 Doctrinam reſpōſionis datæ, quam ante decretum Alexandri 7. vt certam tradi di, modo afortiori poſt ipſum certiffimam iudico; quia oppoſitam damnatam video eo decreto: ibi enim proſcriptio 25. damnata talis eſt. * Qui habuit copulam cum ſoluta, ſatisfacit confeſſionis præcepto dicens; commiſſi cum ſoluta grave peccatum contra caſtitatē, non explicando copulam. * Hanc proſcriptionem non explicat M. Lamberius dicens tom. 2. ſuorum opuſculorum p. 641. n. 756. eam ac 24. & 23. explicatione non indigere,

489 Nihilominus P. Torrecilla in explicatione dictæ proſcriptionis pag. 472. conc. 4. n. 5. exiſtimat non damnari ab Alexandro 7. ſententiam à nobis à nu. 485. impugnatam. Ait enim non damnari ſententiam Cara-

muellis, Ferrantini Tamburini, & aliorum, quos citat, & ſequitur D. Franciſcus Verde q. 3. §. 8. n. 65. qui dicunt copulam habentem cum ſoluta ſatisfacere ſi dicitur: *commiſſi grave peccatum cum ſoluta in ſpecie naturali luxuria.* Sed ego non auderem dicere proſcriptionē iſtam damnatam non eſſe; quia vix à damnata vllō modo differt. Dixi vix quia fateor aliquā differentiam habere, quia in iſta literaliter accepta iam declaratur, quod peccatum commiſſum nō ſit contra naturam. In proſcriptione vero damnata non ſic declaratur, an ſit contra naturam, an non. Vnde P. Torrecilla iudicare debet iſtā damnari præciſſe, quia non declarat peccatum non fuiſſe cōtra naturam. Ego quidem aliā differentiam non inveno, & ex eo arguo ſic contra Torrecillam. Prima proſcriptio non damnatur, quia ſilet abeſſe circumſtantiam contra naturam: ſed in hoc ſolo differt à ſecunda: ergo differt ſolum in eo, propter quod non damnatur: ergo convenit cum ea in omnibus alijs, ac proinde in eo, propter quod dānatur, & conſequenter dam-

natur etiam ipſa. Diſcurſus videtur rectus, & maior, in qua ſola eſt difficultas, probatur primò, quia proſcriptio, ſeu accuſatio, in ea memorata ſatis explicat non ad eſſe circumſtantiam cōtra naturam in eo ipſo, quod illam non fateatur: ergo non dānatur, quia ſilet eam circumſtantiam abeſſe, ſeu non ad eſſe. Antecedens probatur primò: quia eam circumſtantiam contra naturam abeſſe in peccatis contra caſtitatē, dum à penitente non dicitur ad fuiſſe, communiter concipiunt cōfeſſarij. Secundò, quia aliàs nec ſufficeret explicare copulam, ſi non adderetur eam fuiſſe naturalem. Vnde ſi dānaretur præſata proſcriptio contenta in decreto, quia ſilet abeſſe circumſtantiam contra naturam etiam iſta eſſet damnata: *Qui habuit copulam ſatisfacit confeſſionis præcepto dicens: habuit copulam cum ſoluta.* Hæc autem proſcriptio non ſolum dānata non eſt, ſed evidenter vera. Ergo proſcriptio in decreto contenta non dānatur, quia ſilet abeſſe circumſtantiam cōtra naturam. Minorem probos; quia in iſta proſcriptione pecca-

tum commiſſum, & accuſatio de illo eiſdem vocibus ſignificantur: ergo aut factum non bene proponitur, aut eſt evidens, quod in nullo deficit accuſatio. Sic, qui furatus eſt rem valoris decem aureorum, ſatisfacit dicendo: *furatus ſum rem valoris decem aurearum*, quin ſit neceſſarium dicere eam rem non fuiſſe ſacram; quia ſatis id intelligitur, dum ſacram eſſe non dicitur.

490 Secundò probatur maior eadem diſcurſus noſtri: Si dānaretur ea proſcriptio, quia accuſatio in ea contenta non explicabat peccatum non fuiſſe cōtra naturam maximè, quia aliquis dixit, aut dicere potuit, quod non erat neceſſarium in cōfeſſione de peccato commiſſo cum ſoluta explicare, an fuerit nec ne contra naturam: ſed hoc nemo dixit, & videtur, quod nec dicere potuerit, aut poſſet. Ergo non dānatur ea proſcriptio; quia ſilet non ad fuiſſe eam circumſtantiam contra naturam.

491 Tertio probatur eadē maior diſcurſus noſtri: Proſcriptio 25. damnatur, quia aſſerit ſatis fieri præcepto cōſe-

copulam non explicando copulam, sed quid commune ad copulam, & ad factus inhonestos graves, quod patet ex tenore ipsius propositionis: ergo non damnatur; quia silet circumstantiam contra naturam abesse. Sic ergo confirmo damnari propositionem supra memoratam: in ea, quamvis declaretur non fuisse peccatum contra naturam; non tamen declaratur copula magis, quam in ipsa accusatione contenta in propositione in proprijs terminis damnata: ergo si illa damnatur, quia in accusatione, quæ in illa continetur non declaratur copula, etiam propositio memorata damnata est iudicanda. Vbi adverto, quod posset quis iudicare, quod P. Torrecilla, dum explicat hanc propositionem 25. damnatam ab Alexandro, malitiose illam proposuit, omittendo verba illa: *non explicando copulam*: Sed cum in indice propositionum damnatarum ab Alexandro 7. in ea propositione 25. ea verba apponat, casu, aut ex errore typographi ea fuisse alibi omissa credendum est.

492 Nota tamen primo quod ipse Torrecilla loco cit.

conc. 3. num. 4. afferit propositionem damnatam impugnari bene à Diana *part. 11. tract. 5. resolut. 48.* Sed Diana impugnat propositionem Ferrantini, & eam se iam (adhuc ante decretum Alexandri) non reputare probabilem profiteretur: ergo ipse Torrecilla debebat illam damnatam iudicare. Præterea ex ipso Diana omnia à nobis contra Torrecillam dicta confirmantur. Quia sententia Ferrantini, quam improbabilem censet, præcipue impugnat ex Lugo, & Oviedo, quia licet declaret peccatum grave contra castitatem, non declarat copulam. Vnde ista non declarata, quamvis declaretur peccatum non fuisse contra naturam (quod satis declaratur, non declarando fuisse contra illam) non satisficit præcepto confessionis, nec id apud Dianam erat probabile, ante decretum, ac proinde id ipsum est, quod nos debemus iudicare damnari per illud.

493 Secundo nota, quod nostræ explanationi aut intelligentiæ propositionis 25. favet M. Lumbier, dum eam propositionem explanatione non indige-

digere statuit, quod verum est, si sensus, in quo eam nos intelleximus, ita, scilicet, ut sub sua damnatione comprehendat propositionem Ferrantini, quam ob ea eximit Torrecilla; sit evidens; nam si non sit hoc evidens explanatione egebit, ut comperiatur, an Torrecilla in damnatione non comprehendit memoratam propositionem bene asserat; an vero potius nos, dum eam comprehendit existimamus. Non minus autem clare eadem nostra explicatio colligitur ex dictis à Prado in huius propositionis explanatione.

QUEST. XIII. DE CIRCUMSTANTIA CONSANGUINITATIS, & AFFINITATIS. Vbi explicatur propositio vigesima quarta damnata à SS. P.

N. Alexandro
VII.

494 PRO resolutione dicendum est, in peccatis carnis explicandam esse necessario circumstantiam consanguinitatis, aut affinitatis, quæ intercedit inter pec-

cantes. Ratio est, quia ista circumstantia addit malitiam in castus specificè diversam. Quapropter in hoc asserto omnes conveniunt DD. variant tamen nimis DD. in decidendo, an gradus consanguinitatis ab affinitatis gradibus differant specificè, & an intra consanguinitatis gradus differant proximiores a remotioribus. Aliqui enim, quos refert, & sequitur Tamburinus *lib. 2. meth. confess. cap. 7. §. 7. n. 48.* omnes gradus sive consanguinitatis, sive affinitatis esse eiusdem speciei fatentur, ita ut sufficiat adhuc illi, qui cum sua matre peccavit, dicere: habui copulam incestuosam. Alij verò contra singulos gradus declarari debere affirmant.

495 Probabilius tamen videtur 1. specie differre, tam in affinitate, quam in consanguinitate gradus lineæ rectæ a gradibus transversalis. Ratio est, quia specialissime videtur esse contra pietatem peccare cum matre, aut avia, aut cum uxore Patris, aut avi potius, quàm cum alijs consanguineis, aut affinis lineæ transversalis.

496 Secundo videtur probabilius in ipsa linea recta differre specie peccatum cum ascendenti à peccato cum descendenti. Ratio est, quia peccare cum ascendenti continet irreverentiam contra personas ipsas ascendentes. Unde diversum peccatum est copulæ matri, quam filie copulari.

497 Tertio videtur: probabilius non differre specie inter se gradus proximiores à remotioribus intra eandem lineam rectam. Ratio est, quia non apparet fœditas specialis; eadem enim fœditas videtur, scilicet quoad speciem, reperiri in accessu ad aviam, atque in accessu ad matrem.

498 Quarto probabilius videtur, quod gradus affinitatis specificè non distinguatur a gradibus consanguinitatis, cum proportione loquendo. Ratio est, quia quamvis valde videantur differre est differentia materialis; formaliter vero loquendo, non ita differunt, ut dici debeant specie differre; sed solum, ut aliquanto gravior evadat malitia, dum consanguinitas intercedit.

499 Quinto probabilius videtur in linea transversala in-

cestum cum sorore à reliquis specie differre; non tamen reliqui incestus inter se. Ratio primæ partis est, quia incestus cum sorore speciale continet fœditatem, specialeque horrorem in eo posuit natura, & merito; ne dum simul fratres nutriuntur, castitas periclitaretur. Secunda vero pars constat, quia in reliquis non apparet specialis differentia, sed differunt pœnes magis, & minus.

500 Sexto probabile videtur, & mihi verum, quod accessus ad affinem ultra secundum gradum, cuius affinitas est orta ex copula illicita, non habet circumstantiam incestus. Quia sicut cessat affinitas in tertio, & reliquis gradibus in ordine ad matrimonium dirimendum, quando ea oritur ex copula illicita, sic etiam cessat in ordine ad inducendam incestus circumstantiam. Quod tantummodo iudico velle Lumbèrium *rom. 1. pag. 346. num. 183.* dum inquit. * Si resulta circumstantia de incesto de la copula illicita, pasado el segundo grado; * & responder negativè; si namque aliud veller sustinendus non esset. Negari tamen non potest, quod ob-

cure

cure loquatur, quamvis lingua vernacula.

501 Observandum tamen est primò de cognatione legali, & spirituali, & publica honestate eodem modo esse iudicium ferendum, ac de cognatione naturali, & affinitate. In cognatione autem spirituali additur sacrilegij malitia propter irreverentiam, quæ fit Sacramento.

502 Secundo observandum est, quod in reliquis impedimentis matrimonij necessariū nobis non est in particulari agere; sed solum advertere, quod tunc est necessarium illa declarare, si copula intercessit, quando ratio motiva impedimenti militat etiam in copula, ut contingit in impedimento impotentie, voti, & disparitatis cultus. Quamvis Diana *par. 9. tract. 9. resol. 3. & Tabur. opusc. 1. lib. 2. cap. 7. §. 4. nu. 20.* iudicantes rationem motivam impedimenti disparitatis cultus in copula non militare, ut probabile tenet, quod in copula cum infideli, aut heretica, non sit necessarium ea circumstantia declaranda. Quando vero ratio motiva impedimenti non mili-

tat in copula, ut in errore, cõditione, crimine, & similibus, ipsum non addit malitiam specificam, nec est necessarium declarandum, de quo latius DD. in materia de matrimonio.

503 Inquires tamen primò, an etiam sit declaranda cognatio orta ex receptione sacramenti pœnitentiæ. Respondetur negativè, quia nulla ex eo oritur spiritualis cognatio, ut decrevit Bonifacius VIII. *in cap. quamvis de cognat. §. 1. in 6.* Unde si aliqua iura copulorum indicant, aut cõsentur per Bonifacium revocata, aut parificant solum pœnitentiæ baptismum, quantum ad pœnitentiæ, quæ debet imponi Patri spirituali cum spirituali filia peccati; Negari tamen non potest primò, quod ex ipsa natura rei sit clarum esse circumstantiam aggravantem peccare cum filia confessionis. Secundo, quod sit circumstantia gravis sacrilegij, quando ipsum Sacramentum aliquo modo sumitur, ut medium ad peccatum, etiam extra casus contentos in Bullis de confessarijs sollicitantibus, & solum attenda natura rei. Videantur Lugo *disput. 16.*

O 2

fect.

sect. 6. §. 3. Sancius in select.
disput. 11. & M. Moya disp.

3. de pœnitent. quest. 2. n. 20.

504 Secundo inquirens, an etiam sit explicanda circumstantia consanguinitatis, vel affinitatis in peccato nefando sodomix. Respondetur affirmative. Quia etiam alij tactus cum consanguineis, qui ad copulam non perveniunt, participant incestus malitiam: ergo & fortiori nefarii tactus sodomitici. Nec refert, si sint inter viros; tum quia non est ratio, cur minus sit contra pietatem: tum etiam quia actus sodomiticus non est formaliter diversus ex eo, quod sit cum foemina, aut cum viro. Vnde probabilius est, quod non debeat declarari, an cum viro, an cum foemina sit habitus. Idemque dicendum putat, & merito, M. Lumberius tom. 1. pag. 288. n. 18. & tom. 2. p. 85. n. 1230. & seqq. de alijs tactibus si ultra tactus in honestos, aut ultra pollutionem non progrediantur. Declarandum tamen est tum in nefando, tum in proxime dictis tactibus coniugium, votum, & similes circumstantia. Etiamque declarari de-

bet in nefando (licet hoc non sit ita certum) an pœnitens fuerit agens, vel patiens. Ratio est quia diversam malitiam continere videtur propria pollutio, quæ agenti contingit, quam cooperatio ad alienam, quam exhibet patiens.

505 Nota tamē, quod nostram sententiam affirmantem præfaram Sodomiam inter consanguineos, aut affines specie differre, ac proinde in confessione explicandam, certam esse tenet Moya disp. 3. de pœnit. q. 3. cap. 3. n. 31. loquendo de gradibus, in quibus iure naturæ est interdictum matrimonium, videlicet, ut ipse exponit, in primo gradu lineæ rectæ; in reliquis vero in quibus iure solum Ecclesiastico est matrimonium prohibitum n. 32. iudicat probabiliter circumstantiam incestus non repiriri, quod præfertim in masculis tenendū ait n. 35. Similiter affirmat de tactibus impudicis cum viris ultra primum gradum lineæ rectæ habitis; de habitis vero cum foeminis consanguineis aliter sentit; quia scilicet in eis, aut sunt eiusdem speciei cum copula naturali, aut continent periculum consentiendi in illam. Si vero habeantur

habeantur sine periculo consentiendi in copulam naturalem, probabile iudicat, quod incestus malitiam non contineant. Sed his non obstantibus omnino probabilius iudico vera esse dicta num. præced. de quocumque gradu prohibito. Quod etiam tenet Tamburinus lib. 2. method. confess. cap. 7. §. 7. n. 53. & 54. Opposita tamen sententiæ valde favet Lumberius tom. 2. n. 673.

506 Præterea nota in peccatis contra naturam specie differere mollitiem, Sodomiam, & bestialitatem, ac proinde ei, qui bestialitatem, aut Sodomiam commisit, non sufficit dicere se procurasse pollutionem, aut peccasse contra naturam. Quod constat ex decreto Alexandri VII. in quo 24. propositio ex damnatis est. * Mollities, Sodomia, & bestialitas sunt peccata eiusdem speciei infimæ, ideoque sufficit dicere in confessione se procurasse pollutionem. * Hanc propositionem M. Lumbier tom. 2. p. 641. n. 736. ait non egere explanatione. Notat tamen bene P. Torrecilla in explic. illius p. 472. primo non damnari in ea sen-

tentiam asserentem, quod qui Sodomiam commisit, non tenetur explicare, an fuerit agens, vel patiens, an cum viro an cum foemina: nec sententia asserens non debere explicari circumstantiam virginitatis foeminae Sodomitice cognite. Addo ego, nec an fuerit cognatus Sodomitice cognitus; quia quidquid sit de necessitate eius circumstantiæ explicandæ, tamen de his non agit propositio damnata. Idemque dicendum cum eodem Torrecilla de sententiâ asserente non necessario explicandam speciem bestialitatis cum qua commissa fuerit bestialitas, quæ non solum non est damnata; sed est probabilior.

507 Vbi adhuc addendum, quod licet sententiâ, quâ tenet Verricelli tom. 1. q. 99. moral. tract. 4. q. 27. sect. 8. num. 57. relatus à Moya tract. disp. 5. q. 3. cap. 5. nu. 44. affirmas foeminam solutam se polluentem, licet mortaliter peccet, non committere peccatum formale mollitiæ, ac proinde satisfacere si dicat: in honeste me tetigi; idemque dicendum putat de frigidis, spadonibus, & pueris incapacibus habendi ve-

ram pollutionem. Hęc inquam sententia, quamvis damnata nō sit in ea propositione; tamen eadem censura digna est, ac propositio ipsa damnata, scilicet, improbabilis, & scandalosæ, ut notat idem Moya cit. nu. 44.

QVÆST. XIV. CIRCA eandem circumstantiam quid plures difficultates resoluuntur.

508 **C**irca eandem circumstantiam quid, dicendum est i. cum, qui morose delectatur, etiam sine desiderio exequendi rem veneream, teneri non solum suum statum declarare, sed etiā statum foeminae, de qua delectatur. Prima huius asserti pars est cōmunis, & certa contra Hererem, quem citat N.P. Leander *disp. 8. §. 2. 7. 22*. Constat autem, quia qui talem delectationem contra castitatē habet, graviter peccat contra illam: ergo frangit votum, ac proinde voti, si illud habet, teneri circumstantiam declarare. Secunda autem asserti pars est contra P. Vazquez Dianā, & alios absolutē docentes non debere

declarari circumstantiam se tenentē ex parte obiecti: est etiā contra nostrum P. *disp. 8. §. 2. quæst. 2. 1. & cōtra Lugo disp. 16. sec. 6. §. 4.* qui asserunt eā circumstantiam non debere declarari, quando delectatio à tali circumstantia præscindit. Probatur autem, quia ex eo, quod talis delectatio præscindat à circumstantia, non benè inferitur, si talis cognoscatur circumstantia, quod eius malitiam nō participet: ergo nec sequitur, quod declarari non debeat. Cōsequenter, est apud omnes bona, antecedens vero probatur, quia ex eo, quod delectatio morosa (loquimur in materia venerea) ab omni malitia præscindat, non sequitur, quod ipsa delectatio omni malitia careat: ergo etiam ex eo, quod ab alicuius circumstantiæ malitia præscindat, non sequitur, quod eius malitia careat. Consequētia bona videtur à paritate rationis: antecedens verò constat in delectatione, quam habet sponsus de futuro de copula futura; & vidua, de præterita, quæ ex parte obiecti nullam respiciunt malitiam; & tamen peccaminosæ sunt,

ut Lugo fatetur.

509 Ratio à priori est, quia delectatio circa coniugatam non contrahit malitiam ex eo, quod circa illam veritatur; alias etiam delectationes morosæ in rebus non venereis, quamvis à malitia præscinderent, malitia inficerentur: ratio ergo, quare contrahit malitiam est, quia est periculum consentiendi in copulam: ergo sicut tactus in honesti habent malitiam desumptam à circumstantia personæ, eo, quod contingat periculum consentiendi in copulam cum ea, circa quam versatur, similiter de delectatione est sentiendum, cum etiam delectatio nō ut cumque contineat periculū consentiendi in copulam, sed etiam determinare cū ista circa quam est delectatio. Quæ ratio & deservit optimè ad declarandum, quomodo etiam si delectatio ab omni malitia præscindat, aliquam tamen contineat malitiam; & etiam ad declarandum quomodo à circumstantiis aliquibus; à quibus præscindit, malitiam propriam ipsarum participet.

510 Secundò dicendum est probabile esse, quod ille, qui ex odio desideravit, ut malum gra-

ve proximo eveniret, non tenetur declarare, an illud malum fuerit corporis, famæ, aut fortunarum. Ratio est, quia quamvis ea mala secundum se differant, omnia tamen sub eadem ratione formali desiderantur, quatenus, scilicet, sunt malum proximi. Sed dices: si quis desideret malum proximo inferre, tenetur genus mali, quod desideravit declarare, etiam si illud, ut malum proximi desideraverit: ergo similiter illud declarare tenebitur, quando desideravit, ut eveniret. Quia huius argumenti antecedens communiter admittitur non parum urget nostrum assertum. Respondeo tamen negando consequentiam; ratio autem disparitatis est, quia in casu antecedentis desiderium tendit efficaciter ad positionem mali desiderari; unde sicut positio illius non potest præscindere à malitia particulari, & specifica, sic non potest præscindere ab illa desiderium verè efficax; quia quantumvis sub ratione mali obiectum desideret, cum ad illud in re ponendum efficaciter tendat, malitiam desumit ab illo prout in reposito se habet. Desiderium autem in casu consequen-

quentis non tendit ad positionem, & executionem mali efficaciter, sed in illo, ut aliunde ponendo complacet, sub conditione, quod ponatur: unde potest ab illius particulari malitia præscindere, & solum ab illo prout proximi malum continet specificari. Vide Tamburin. opusc. 1. lib. 2. cap. 6. §. 3.

511. Tertio dicendum est; quod ille qui alterum appellat fur, ebrium, hæreticum, aut aliam similem contumeliam, satisfacit dicendo se contumelia proximum affecisse. Ratio est; quia sicut furtum accipit speciem a læsione fortunarum, sic contumelia a læsione honoris: unde sicut fur non tenetur materiam furti declarare, sic nec afficiens alium contumelia, tenetur verba, quibus illum affecit, explicare: quod similiter dicendum est in detractatione, & iudicio temerario, quia similiter illa accipit speciem a læsione famæ; istud vero a læsione bonæ existimationis.

512. Quarto dicendum est, eum, qui se iactavit de peccato, non teneri explicare peccati speciem, de qua se iactavit. Ratio est; quia iactantia sumit suam speciem ab irreverentia,

quæ in Deum committitur assumendo illi offensam, ut medium ad laudem humanam captandam; tenetur tamen speciem peccati explicare: primo si non solum se iactet, sed etiam complacet in illo; quia complacentia sumit a peccato ipso speciem. Secundo tenetur speciem explicare; si ratione illius contineatur iniuria, aut irreverentia contra personam humanam, ut si iactantia sit de iniuria, aut contumelia proximo illata, quæ in novam eius contumeliam cedat. Tertio si alius laudet de peccato commisso, aut vituperet quia non commisit; tunc enim laus illa, aut vituperium, inducit ad peccatum, circa quod versatur, eomodo, quo consilium, quod a re consiliata speciem sumere dicemus statim.

513. Quinto dicendum est, eum, qui consiliatur peccatum, debere in confessione explicare, quodnam fuerit peccatum, quod consiliatus fuit. Ratio asseritur est; quia licet cuiuslibet peccati consilium sit contra charitatem, habet tamen præterea aliam malitiam desumptam a peccato consiliato, ita, ut sit contra eandem virtutem contra quam

quam est peccatum ipsum consiliatum: unde a peccato consiliato accipit malitiam specificè diversam pro diversitate specificæ peccati, & consequenter necessario declarandam. Sed dices: ergo consilium habebit maiorem malitiam, quam peccatum consiliatum, cum sit contra eandem virtutem, & vltèrius contra charitatem. Respondeo: tamen consilium contra eandem virtutem esse, cum multo tamen minori malitia, quam opus consiliatum, excedit tamen in malitia contra charitatem, quam opus non habet: iste autem excessus non semper est æqualis, sed aliquando forsam, compensatione facta erit maius peccatum, consilium, aliquando maius opus, quod difficulter dignosci potest. Quando ergo concedendum videatur, quod sit maius peccatum consilium, pensatis omnibus, concedenda est consequentia illata, sed sine vilo inconveniēti.

514. Sexto dicendum est, in detractatione, aut iudicio temerario necessarium non esse, declarare personæ statum, an scilicet sit Sacerdos, Religiosus, aut coniugatus. Ratio est; quia istæ circumstantiæ, & simi-

les, aut impertinenter se habent, aut si aggravant, id est leviter tantum. Addidi, si aggravant, quia sine dubio aggravare videtur circumstantia status Sacerdotalis, vel Religiosi; quod autem ea aggravatio sit levis, mihi persuadeo ex eo, quod non quævis indecentia, aut irreverentia contra statum Sacerdotalem gravem circumstantiam sacrilegij addit; sicut enim, & si dedecet ipsum Sacerdotem furari, iurare, & se inebriare, aliaque similia; id tamen non facit, quod ea peccata sint gravia intra speciem sacrilegij; sic & si specialiter quandam contineant indecētiā detractio, aut iudicium contra Sacerdotem, ea non debet tanta iudicari, ut novam speciem gravē sacrilegij constituat in confessione declaranda.

515. Si tamen quis detrahat de patre, filio, fratre, aut vxore, debet id explicare, si ita detrahat, ut graviter censeatur lædere amorem istis personis debitum. Notandum est tamen quod minor detractio erit necessaria ad graviter lædendum amorem parentibus debitum, quam reliquis, eo quod illis maior amor, & reverentia debeatur.

tut, & ideo per minorem iniuriam graviter lædi censetur.

QVÆST. XV. DE DIS-
tinctione numerica
peccatorum.

516 **E**X circumstantia quid non raro dependet cognitio multiplicationis, aut carentiæ multiplicationis numerici peccatorum. Quapropter cum in confessione numerus peccatorum sit explicandus, modo examinandum est, quando talis numerus crescat, vel minuatur propter diversam rei commissæ circumstantiam: Igitur tunc plures actiones in genere physico sunt vnum numero peccatum, quando & si physice plures sint, moraliter tamen vnâ componunt; tunc vero sunt plura peccata, quando moraliter vnâ nō possunt actionem componere. Est tamē adeo difficile regulam tradere pro dignoscenda vnitatē morali actionis, vt sub regula generali difficile comprehendī possit; quapropter multo clari^{us} procedemus, si singulares casus decidamus, qui veluti norma sint aliorum, quos bre-

vitatis causa omittemus.

517 Dicendum igitur est primò satis esse probabile actum, qui vnicus est; respicit tamen plura obiecta numero diversa, vnum numero peccatum esse. Ratio est primò, quia satis probabile est, quod in vnico actu nō possit reperiri duplex malitia solum numero diversa. Secundo, quia dato, quod in vnico actu plures numero malitiæ reperiantur, non ideo dicenda sunt plura numero peccata, sed vnum numero peccatum cum pluribus numerice malitijs; non autem erit necessarium explicare numerū obiectorum; quia non adest obligatio confitendi omnes numericas malitias, sed solum numerum peccatorum, & malitias specificas; per hoc enim sufficienter declaratur numerus, & species peccatorū, quod requirit à pœnitentibus Tridentinum.

518 Ex ista conclusione plures inferes resolutiones. Prima est, eum qui vnico actu voluntatis plures homines voluit occidere, aut de facto vnica actione occidit, vnum tantum peccatum committere. Secūda eum, qui voluit pluries rem habere cum vna fœmina, aut cum plu-

ribus

ribus eiusdem conditionis, vnū etiam peccatū committere. Tertia, eum qui habuit voluntatem non recitandi toto anno, aut nō ieiunandi tota quadragessima, vnicum etiam patrare delictū. Quarta etiam vnicum patrare delictum, qui turpia loquendo plures scandalizat, aut de integrâ familia, quæ plures personas continet, detrahit: in his ergo casibus, & similibus non est necessarium numerum obiectorum explicare, sed sufficit dicere plures homines volui occidere, aut de pluribus vna vice detraxi, aut cum pluribus fœminis, aut pluries cum vna rem habere desideravi, quin sit necessarium dicere, an homines illi; vel fœminæ, aut vices, quibus rem habere semel desideravit, aut personæ, de quibus detraxit, fuerint quatuor, decem, aut viginti; quam doctrinam tenet Tamburinus *lib. 2. method. conf. cap. 1. à nu. 58.* cum N. Ludovico à conceptione *tract. 5. casu 5. doctissimi*, & non pauci recentiores, quos refert, & partim sequitur M. Moya *disp. 2. q. 4.* Dixi partim sequitur, quia tenet vtrūq; in prædictis casibus vnū peccatū com-

mitti. Sed hoc nō obstare numerū personarū declarari debere dicit, speciali ratione ductus, quod, scilicet, in dictis casibus licet vnum numero sit peccatum metaphysicè; sunt tamen moraliter plura numero.

519 Si autem ex obiectis, quæ respicit actus, aliqua sint specie diversam continentia circumstantiam, ea explicanda sunt: vnde, si inter homines occidēdos aliqui sint sacerdotes, id est declarandum, non tamen necessarium erit numerum Sacerdotum declarare: similiter est, si quis est pater, aut frater, aut vxor, atque etiam, si inter fœminas, aliqua sit monialis, coniugata, aut cōsanguinea, ac denique declaranda est quævis alia circumstantia, quæ diversæ speciei malitiam contineat.

520 Dubitari autem potest, an coniugatus, qui rem habet cum coniugata, satisfaciatur dicendo, adu^{terium} commissi; an potius teneatur vtriusque coniugium explicare. Satisfacere dicendo commississe adu^{terium} existimat noster Ludovicus, quod consequenter dicit ad suam, & nostram doctrinam, si supponatur malitiam adu^{terij} contra propriam vxorem esse eius-

eiusdem speciei, cum malitia adulterij contra maritum alterius, cum qua rem habet, quâ sententiam tenet Sâ v. *confessio. n. 30.* & alij apud Amadeû *tract. de matrimonio proposuit.*

12. Sed ego vtriusque coniugium: (similiter dicendum est de voto, quando adest ex parte vtriusque peccatis) debere declarari cum Tamburino *lib. 2. cap. 7. §. 6. nu. 44.* & cum cõmuni sententia longè probabilius existimo consequenter etiã ad dicta, quia existimo illas duas malitias specie differe: diversa enim malitia continetur in violatione propriij matrimonij, ac in cooperatione ad violationem alieni, sicut diversam continet malitiam fractio ieiunij, & cooperatio ad hoc, vt alter ieiunium frangat; primum enim est directè contra abstinẽtiam; secundum vero redudivè tantum. Vnde colliges, quod etiam non sufficet dicere adulterium commissi; quando vnus solus ex peccantibus est coniugatus, sed necessariũ erit dicere ex cuius parte coniugium intercedat, nisi alias confessario id constet, quod licet communiter non advertatur,

mihì evidenter sequitur ex doctrina nuper tradita. Vnde etiã necessarium est in eo; qui sacrilege fornicationem commisit, explicare, an votum ex parte ipsius, an ex parte complice se habeat. Oppositum tamen docet M. Moya *disp. 3. quæst. 2. num. 6.* Sed in re non contra nos; quia nos loquimur iuxta sententiam nostram de diversitate specifica inter fractionem propriij voti, & cooperationem ad fractionem alieni; ille verò iuxta cõtrariam, quam fateor esse communem.

521 Denique hic nota, quod M. Moya *disp. 2. quæst. 4. §. 4.* tenet nobiscum circumstantiam duplicati adulterij, vel voti declarandã esse, licet alias contra nos teneat, quod malitiã specie diversam ex circumstantiã non refundant sed alia ratione ducatur indicata supra num. 518. Idem in Taburino animadvertit, quamvis nec nostra, nec M. Moya ratione utatur, sed alia tertia v. *illũ lib. 2. cap. 1. n. 65.*

522 Secundo dicendum est, illum, qui vno impetu iracundiã plures maledictiones iactat, aut plures contumelias profert, aut multoties fuste, aut pug-

pugno eundem hominem percussit, vnum numero peccatũ cõmittere. Ratio est, quia quãvis in quolibet casu ex istis plures actiones reperiãtur, omnes tamen propter moralem continuationem, vnã numero componunt actionem, ideoque vnũ numero peccatũ. Similiterque vnum numero peccatum facit, qui continuatè in die vigiliã plura fercula carnis comedit, quod etiam verum est, quamvis aliqua detur discontinuatio, dũ modo non sit tanta, quã sufficiat ad constituendam diversam comestionem moraliter loquendo.

523 Tertio dicendum est, eum, qui pluribus diebus omittit officium divinum, ieiunium frangit, aut violat festum, plura committere peccata in confessione declaranda. Ratio est, quia in huiusmodi casibus plures interveniunt actiones externæ, aut actionum omissiones, quæ nec moraliter vnã cõponunt, quamvis ab vnica interna volitione possint procedere.

524 Quarto dicendũ est, probabilius esse plura peccata committere, eum, qui vnica occasione continuatè, sed successive plures occidit homines, plu-

ribus Eucharistiã, aut pœnitentiã sacramentum administrat in mortali (non definitio modo an Eucharistiã in mortali ministrare sit mortale, vel veniale.) Hęc conclusio est contra nostrũ Ludovicum, aliosque recentiores non paucos. Eam tamen tenet Arriaga *disp. 34. num. 20. & 21.* Excepto casu de communionẽ pluribus ministrante.

Probatur autem; quia huiusmodi actiones moraliter vnã non componunt, quia vna nec alterius pars potest dici, nec ad aliam ordinari, sed quælibet est ita completa, & ita adæquata, vt in se sit vnũ completũ peccatum, & quã denuo supervenit, non illam complet, sed aliud peccatum constituit. Hoc satis probabiliter nostram probat conclusionem; validius autem confirmatur ex eo, quod apud omnes ille, qui vnico serore, seu potius furore lascivix pluries cognoscit feminã, plura peccata committit, vt tanquam certum tenet cum N. Leandro M. Moya *disp. 2. q. 3. num. 8.* quamvis aliquos oppositum tradidisse testetur: ergo similiter, qui vnico impetu, aut vna vice plures successive

occidit, plures confessiones audit, aut pluribus Eucharistiam administrat, plura committet peccata. Antecedens nemo audeat negare; consequentiam vero, & si negent contrarij, nõ facile redunt disparitatem, quæ satisfaciatur.

525 Sed dices: qui successivè plures occidit non committit plura peccata, quia plures sint actiones, nec quia plures sunt homines occissi: ergo nequaquam plura peccata committit. Antecedens prima pars probatur; quia aliàs etiam, qui plures successivè profert contumelias, plura peccata committeret. Secunda verò pars, quia aliàs etiam quando vnica actione interficerentur, darentur plura peccata. Respondeo tamen non dari plura peccata præcisse, quia plures sint actiones, nec præcisse, quia plures sint homines occissi, sed ex vtroque simul; eo enim ipso, quod homines occissi sint plures, actiones illæ non possunt vniam actionem moraliter componere, sicut componerent, si essent plures percussiones eiusdè hominis, pluresve contumelias.

526 Quinto dicendum est quod ille, qui vt occidat inimi-

cum, quarit illi, & omnia media necessaria apponit, etiam si multos dies in eis insumat, vnũ peccatum committit, nisi in aliquo medio ex alio diverso capite aliqua reperiat malicia. Ratio est, quia omnes illæ actiones, cum ad occisionem ordinentur, vnũ cum illa peccatum constituunt, nec sufficiunt interruptiones, quæ tum distractione naturali, tum somno eveniunt, quia istæ non faciunt discontinuationem moralem, sed solum physicam: vnde similiter, qui omisit debitam restitutionem per multum tempus, vnũ peccatum committit, quia etiã somnis, aut impotentia, quæ potest interim evenire, non sufficiunt ad discontinuationem moralem omissionis; in vtroque autem casu sufficit ad discontinuationem retractatio voluntatis.

V. M. Moyam disp. 2. q. 1. nu. 22. & 23. & Tambur. lib. 2. method. cap. 1. §. 6.

527 Sexto dicendum est, eum, qui habuit morosam delectationem, aut desiderium turpe per integram horam, nõ teneri hanc durationem explicare, nec etiam plura peccata committere, quamvis intra illam

illam horam plures habuerit interruptiones cessando à cogitatione, vel desiderio ob diversionem naturalem ad alia. Ratio est, quia duratio illa solum est circumstantia aggravans; interruptiones verò, & si physice discontinuent actus illos, nõ tamen moraliter, ideoque non tollunt moralem unitatem. Difficultas tamen est; an idem dicendum sit, si desiderium non solum vna hora, sed multis diebus, aut hebdomadibus duret. Vtique si talis actus moraliter non interrumpatur, idem dicendum est. Sed difficultas consistit in eo, an dicendum sit interrumpi per cessationem, quæ contingit tum in somno, tum in diversione ad alia negotia, in qua difficultate diversissime sentiunt Doctores. Sed videtur probabile, quod non interrumpatur, nisi actus retractetur per contrarium actum, aut per voluntariam cessationem, aut saltem per talem illius oblivionem, quod repetitio voluntatis hodie, v.g. habitata, non censeatur oriri à voluntate mala præcedenti, sed de novo hodie videatur voluntas se ad malum determinare. Videatur postea P. disp. 8. §. 7. q.

6. Lugo disp. 16. sect. 14. M. Moya disp. 2. q. 1. §. 1. & 2. & Tamburinus lib. 2. method. cap. 1. §. 5.

QVÆST. XVI. DE CIRCUMSTANTIA VBI.

528 **I**N hac circumstantia ubi denotatur locus,

in quo peccatum committitur. Circa quam Medina Codice de pœnitentia existimavit, quodcumque peccatum mortale in loco sacro commissum habere circumstantiam sacrilegij necessario in confessione declarandam; communis tamen sententia asserit, id solum evenire in aliquibus peccatis, vt sunt homicidium, sanguinis, aut seminis effusio, copula, & furtum, hæc enim specialiter sunt in Ecclesia prohibita, ideoque specialem malitiam contra locum sacrum continent. Alia verò peccata, in quibus ea specialis prohibitio non adest, aliqualem indecentiam contra locum sacrum continent, quæ iure optimo ad speciem sacrilegij reduci potest, cum tamen gravis nõ sit intra eam speciem, non est necessario declaranda. Sic etiã

omnia peccata mortalia sacerdotis specialem continent indecentiam contra Sacerdotalem statum, non tamen ideo continent circumstantiam necessario declarandam.

§ 29 Notandum tamen est primo quod, ut homicidium, & sanguinis effusio habeant gravem circumstantiam sacrilegij, debent contingere cum culpa gravi: unde si homicidium contingat in sui defensionem, aut sanguinis effusio sit in parva quantitate, vel si in magna, sit ex raso, vel aliter sine culpa gravi, nec violatur Ecclesia, nec adest malitia sacrilegij, quæ in confessione debeat explicari. Nec similiter eam malitiam contrahit, qui ex Ecclesia occidit hominem extra illam existentem, quia tunc peccatum consumatur extra Ecclesiam; habebit tamen eam malitiam, si è contra occisus sit intra Ecclesiam, & homicida extra illam.

§ 30 Secundo notandum est, quod effusio sanguinis, & seminis, dum occulta sunt, non polluunt Ecclesiam, non tamen ideo excusantur à sacrilegij malitia; quia etiam si osculte fiant, sunt ab Ecclesia prohibita. Op.

possitam tamen sententiam tenent probabiliter non pauci apud M. Moyã disp. 3. q. 4. n. 9. quibus subscribit Tamburin. lib. 2. meth. conf. c. 7. num. 35. & ipse Moya nu. 11. pro casu, in quo prædicti actus nec publice fiant, nec in circumstantijs, in quibus prudenter timeri possit publicandos.

§ 31 Tertio notandum est, tactus impudicos, etiam si gravissimi sint, dummodo non ad sit periculum pollutionis nõ habere sacrilegij gravis malitiã. Ratio est, quia Ecclesiæ prohibitio non extenditur ad illos; si tamen adsit periculum pollutionis, fateor, quod si de facto non sequatur, non polluetur Ecclesia, etiam si publicentur; existimo tamen, quod peccatum habebit sacrilegij malitiã, quia ad istam sufficit periculum ipsum, quia istud totam speciem malitiæ participat à peccato, cuius periculum est. Præterea existimo, quod, si prædicti tactus impudici in loco sacro publice habeantur, gravem continent sacrilegij malitiam, non contra ius Ecclesiasticum, sed contra ius divinum naturale, ut à fortiori constare videtur ex dicendis infra, & teneat cum alijs

alijs M. Moya disp. 3. q. 4. nu. 22. & Tamburin. lib. 2. meth. cap. 7. n. 38.

§ 32 Quarto notandum est, etiam copulam conjugalem sacrilegij malitiam continere contra locum sacrum, & illum polluere, si publicetur; in illa tamen ista malitia potius speciem peccati constituit, quam eius circumstantiam. Et præterea aliquando excusari potest propter diuturnam alterius conjugis in Ecclesia reclusionem.

§ 33 Quinto notandum, quod nomine loci sacri non venit in presenti oratorium particularis domus, quia non gaudet immunitate, & ad nutum fundatoris potest in usus profanos converti; nec cellæ Religiosorum, quia non sunt locus sacer, qui polluetur, aut reconciliatione indigeat. Nec etiam venit sacristia, turris, aut camera, seu tribuna ad audiendum sacrum deputata: bene tamen chorus, & cœmenterium benedictum. Videatur Moya disp. 3. q. 4. cap. 4.

§ 34 Circa furtum in loco sacro notandum est 6, quod non habet malitiam sacrilegij necessario in confessione de-

claram furtum, quo quis crumenam divitis in Ecclesia furatur; debet ergo ut eam malitiam contrahat esse furtum rei, quæ sit Ecclesiæ, aut ipsius custodiæ tradita; si verò & sit res Ecclesiæ, & præterea sit sacra, veluti Calix, furtum illius continet duplicem sacrilegij malitiam necessario declarandam; quia sacrilegium contra rem sacram, & contra locum sacrum specie differunt. Licet oppositum teneat cum non paucis M. Moya disp. 3. q. 4. n. 5.

§ 35 Alia etiam peccata reperiuntur contra locum sacrum. Primum est violatio immunitatis eius, cuius malitia etiã provenit ex præcepto Ecclesiastico. Alia autem peccata sunt, quæ sine vlla Ecclesiæ prohibitione ex ipsa natura rei continent malitiam contra locum sacrum, ut si in ea nundinetur, aut mercatus celebrentur, aut comediarum lasciviarum represententur, aut si equi, aut alii tanquam in stabulum introducantur; huiusmodi enim ex natura rei gravem continent contra locum sacrum irreverentiam; quæ tamen in eis aut totalis, aut præcipua malitia erit potius, quam circumstantia, ideoque

P cum

cum præcedentibus non annu-
merantur.

**QVÆST. XVII. DE CIR-
cunstantia quibus auxilijs.**

536 **C**irca istam circum-
stantiam declaran-
dum est in confessione, si quis
alium scandalizavit illum assu-
mendo, ut medium, vel ut socium
ad patrandum peccatum. Vn-
de primò declarandum est, si
quis ad consequendam femi-
nam usus est famulo, aut alia
persona, ut medio. Ratio est,
quia tunc non solum adest ma-
litia contra castitatem, sed etiã
contra charitatem; Immo etiã
cõtra castitatem adest duplex
malitia, altera, qua ipse peccat
contra castitatem, altera, qua
cooperatur peccato famuli, qui
etiam contra castitatem pec-
cata, quamvis indirectè; pecca-
tum autem cooperationis diver-
simode opponitur virtuti, ac
peccatum immediatè opposi-
tum, ac directè; debet autè ex-
plicari, si possit, numerus pec-
catorum famuli, quia cum sin-
gulis cooperetur dominus, ean-
dem multipliciter numeri-
cam habent respectu domini,
ac respectu famuli, nisi forte

dominus vnica actione coope-
retur pluribus vnus famuli, vel
plurium famulorum peccatis,
tunc enim erit in domino vnũ
peccatum. Sicut vnũ esse plu-
res homines vnica actione oc-
cidere, diximus superius.

537 Si autem cum socio
commisisti peccatum, quod si-
ne socio committi potest, verbi
gratia furtum, teneris, si tu illũ
induxisti, hanc circumstantiam
fateri, quia addit malitiam scã-
dali; si autem, quem tu induxif-
ti erat ex separatus ad pecca-
tum, dicunt aliqui, te non tene-
ri inductionem confiteri. Veri-
us tamen iudico distinguen-
dum esse; nam si ille ita erat pa-
ratus, ut etiam si tu non indu-
ceres, de facto committeret fur-
tum, tunc non debes inductio-
nem confiteri, quia nihil indu-
ctio operata est; si verò erat pa-
ratus ad furandum, si se offer-
ret occasio, de facto tamen non
furaretur, nisi tu induceres, de-
bes inductionem cõfiteri, quia
saltem cooperaris per illam, &
cum effectus es causa peccati
externi tui socij.

538 In peccatis autè, quæ
ex natura sua petunt socium,
videtur, quod si vir sollicitavit,
nõ teneatur id declarare, quia
iam

iam id communiter intelli-
gitur, declarato principali pecca-
to, fornicatione scilicet, si verò
femina sollicitavit, videtur,
quod teneatur sollicitationem
declarare, quia id non satis in-
telligitur, declarata fornicatio-
ne, eo quod communiter non
soleat femina sollicitare. Proba-
bilius tamen est, quod etiam si
femina sollicitaverit, nõ teneat-
ur istam circumstantiam decla-
rare. Ratio est; quia quamvis,
dicto peccato, non intelligatur
eam sollicitasse, adhuc tamen
declaratur satis peccatum, quia
tota malitia cõsistit in fornica-
tione contra propriam castita-
tem, & cooperatione ad illam,
quatenus est contra castitatem
viri, ista autem etiam declara-
tur, dicta fornicatione, quia eã
essentialiter in se includit; soli-
citatõ verò, quæ tacetur, solũ
est circumstantia notabiliter
agravans eam cooperationem
ad peccatum viri, quam iam di-
ximus, non debere necessario
confiteri.

539 Hic eadem circa scan-
dalum nota, quod si tuo pecca-
to proximum scandalizas, in-
tendèdo, scilicet, quod ipso tuo
peccato alter inducatur ad
peccandum; teneris confiteri;

quodnam sit peccatũ, ad quod
tuo facto proximum induxisti,
si verò illum scandalizasti non
eius peccatum intendendo, sed
solum tuum peccatum non vi-
tando in occasione, in qua ad-
vertisti proximum præter tuam
intentionem ad peccatum in-
ducendum, non teneris aperi-
re, quodnam sit peccatum, ad
quod proximus fuit inductus.
Ratio disparitatis est, quia in
secundo casu tantum non im-
pedis, cum posses, peccatũ pro-
ximi; in primò verò ipsum ad
peccandum inducis; castitas au-
tem, verbi gratia, non obligat,
ut impedias alterius peccatum
contra castitatem, sed sola cha-
ritas, ne vero illum ad pecca-
tum cõtra castitatem inducas,
obligat castitas, & non chari-
tas sola: vnde debet explicari
peccatum, ut cognoscatur, an
contra castitatem, an verò cõ-
tra aliam virtutem sit, quando
datur directum scandalum, nõ
verò quando indirectum, quia
tunc violatur sola charitas.

**QVÆST. XVIII. DE CIR-
cunstantia cur.**

540 **C**ircunstantia cur de-
notat finem ob quẽ
P 2 pe-

peccatum committitur, & certum in primis est, quod si finis habeat malitiam gravem specie diversam, sit in confessione declarandus; immò quando finis gravem malitiam continet, si medium solum levem contineat, poterit medium sibi; debet tamen exprimi finis: unde si fueris calamum focio, vt eum blasphemare facias, tunc non est necessarium, quod dicas te furatum esse calamum; debes tamen dicere, te dedisse proximo scienter occasionem blasphemandi: similiter si fueris dimidium argenteum, vt eo pretio oblato mulierculam obtineas, sufficit dicere habuisse intentionem fornicandi, quin necessarium sit furtum exprimere, quia levem in materia furti continet malitiam; si verò furtum fuisset grave vtramque malitiam deberes exprimere, furti videlicet, quod est medium, & fornicationis, siue adulterij, quod est finis.

541 Difficultas autem est, an etiam finis sit explicandus, quando malus non est, sed solum medium; verbi gratia, quando quis omittit sacrum propter studium, an sufficiat dicere omissionem sacri, an verò etiam stu-

dium sit explicandum. Negativa sententia est communis; pro contraria enim citantur aliqui suppressis nominibus communiter. Vazquez autem citat Enricum, & Gabrielem; alij etiam citantur à quibusdam, quos non commemoro, quia falso citari de alijs scio, de alijs vehementer suspicor. Communis autem sententia probatur; quia tota malitia provenit à medio: ergo declarato medio declaratur tota malitia peccati, quin sit necessarium amplius declarare. Confirmatur; quia si in casu omissionis sacri propter studium adesset alia malitia, præter malitiam omissionis, necessario declaranda, gravius peccaret, qui omitteret sacrum propter studium, quam qui illud omitteret propter otium, quod satis de se videtur absurdum.

542 Sed obiicies primò: qui omittit sacrum propter studium, non solum peccat contra Religionem, sed etiam contra studiositatem: ergo debet declarare non solum omissionem, sed etiam studij finem. Antecedens probatur; quia studiositas inclinatur ad studium debito modo susceptum, & prohibet studium susceptum indebito modo.

sed studium tempore, quo urget sacri auditio, est indebito modo susceptum: ergo est contra studiositatem. Respondetur negando antecedens; ad cuius probationem distinguo maiorem pro secunda parte, studiositas prohibet studium indebito modo susceptum si sit indebito modo susceptum intra limites, & spheram studiositatis, concedo maiorem, intra spheram Religionis, aut alterius virtutis, nego maiorem, & distinguo minorem; studium quando urget sacri auditio est susceptum modo indebito, intra limites studiositatis, nego minorem; intra spheram Religionis concedo minorem, & nego consequentiam.

543 Igitur tunc studium prohibetur ab studiositate, & est contra illam, quando indebite exercetur contra aliquam regulam abstudiositate præscriptam, vt si sit tam exiguum, quod sit insufficientis ad ea, quæ oportet scire, aut etiam si tam excessivum, quod extendatur ad superflua, & nociva. Si verò studium sit indebite susceptum aliunde, quia scilicet, est contra regulam ab alia virtute præscriptam, ad illam virtutem spe-

ctat illud cohibere, & si exercetur, contra illam est. Quia propter cum in casu argumenti solum sit studium indebitum, quia est contra religionis præscriptum, solum continet malitiam religioni oppositam: Sic qui temperate comederet res furtivas, peccaret indebite comedendo, nequaquam tamen contra temperantiam, sed contra iusticiam, quia illius regulas non præteriret; sed istius. Quamvis autem talis actus careret rectitudine temperantiæ, non haberet malitiam intemperantiæ, quia ad istam non sufficit quod detur carentia bonitatis temperantiæ, vt cumque, sed rectitudinis debitæ ex præscripto ipsius temperantiæ, hæc vero carentia non daretur, quia virtus temperantiæ non præcipit actum temperantiæ bonum absolute, sed actum conformem temperantiæ regulis, quod habere potest actus, qui non est bonus, quia iustitiæ contrariatur, quod similiter contingit in nostro casu proportionem servata.

544 Secundo obiicies: qui omittit sacrum propter studium, siquidem propter illud parvi pedit offensam Dei, quæ

reperitur in omissione sacris sed nimius affectus ad studium est contra studiositatem: ergo, qui omittit sacrum propter studiū, peccat contra studiositatem. Propter hoc argumentum P. Suarez *disp. 22. de pœnit. sec. 4. num. 11.* quem etiam sequi Sanchez *in summa lib. 1. cap. 5.* asserit dupliciter posse aliquem omittere missam propter studium. Primo scilicet ex vehementi, & inordinato affectu ad studium. Secundo ex sua libertate, & facilitate; si autem isto 2. modo omittat, non debet studium declarari, debet tamen si 1. modo omittat, quia aut constituitur in studio ultimi finis, aut saltem propter illum affectum manet in periculo peccandi.

545 Ego in primis independēter à doctrina Suarij respondeo ad argumentum distinguendo maiorem: habet nimium affectum ad studium nimietate, quæ sit cōtra regulas ab studiositate præscriptas, nego maiorem; nimietate, quæ sit contra regulas præscriptas à religione, concedo maiorem: & distinguo minorem, nimis affectus ad studium est contra studiositatem, si sit ni-

mius nimietate contra ipsius regulas, concedo minorem; aliter nego minorem, & consequentiam. Cum enim nimietas studij non sit, quia ad cognoscenda superflua, aut nociva se extendit, sed quia opponitur auditioni sacri, non contra studiositatem, sed contra religionem est, quæ immediate, & directè præcipit auditionem sacri, indirectè verò prohibet affectus, & operationes cum ea impossibiles.

546 Circa doctrinam autem P. Suarez existimo. 1. quod si quis talem affectum ad studium haberet, quod expresse vellet illud consequi per quæcumque media, sive licita, sive illicita, ita ut nec in hæresim incidere timeret, tunc talis affectus esset peccatum mortale, quia per illum constitueret ultimū finem in studio, speciali modo, & non solum modo communi, ut contingit in quovis peccato mortali; raro autem, aut nunquam in aliquo talis reperitur affectus. Deinde talis potest esse ad studium affectus, ut experiatur homo se plura peccata mortalia committere solere propter studium; tunc autem fateor cum Suarez, quod huiusmodi affe-

affectus, est peccaminosus, quia est periculū committendi plura peccata mortalia, adhuc tamen existimo, quod non sit peccaminosus contra studiositatem, sed solum contra virtutem illam, aut virtutes, contra quas propter illum peccare solet, & ad illas pertinebit talem affectum ad studium corrigere: sic, qui propter gravem tentationem carnis obligatur ad orationem, non obligatur ad illam ex virtute religionis, sed ex virtute castitatis; unde si non oret, & cadat, solum contra castitatem peccat, & sufficit dicere peccatum contra illam, quin sit necessarium declarare omissionem orationis; unde similiter sufficit declarare peccata illa, quæ occasione studij committuntur; quin ipsum affectum declaret; si vero aliquando non committantur peccata, sed solum incurratur illorum periculum, debet declarare ipsum periculum dicendo, se huius, vel illius peccati periculo exposuisse, quin tamen adhuc studium debeat aperire.

547 Probavimus huc usque, quod studium non habeat specialem malitiam, quando se habet; ut finis omissionis sacri,

quando autem se habet non ut finis, sed solum concomitanter, ut cum quis post decretum de non auditione vult studere, ne maneat otiosus, facilius intelligitur, quod non habeat specialem; imò addit Lugo *disp. 16. sec. 11. num. 488.* tunc nec habere studium malitiæ omissionis, sed potius bonum esse. Ratio est, quia tunc non est omissionis causa, cum non omitat propter studium, sed potius quia supponitur Missam non audiri, eligitur studium.

548 Sed dices primò, in casu posito tenetur homo omittere studium, ut audiat Missam: ergo peccat studendo. Respondetur distinguendo antecedens, tenetur omittere studium immediate, adhuc supposita voluntate non audiendi sacrum, nego antecedens, tenetur mediatè, cessando à voluntate non audiendi Missam, & ponendo voluntatem audiendi; ad quam sequatur ommissio studij; concedo antecedens; & nego consequentiam; solum enim infertur, quod studium supponat peccatum non vero, quod peccatum sit.

549 Secundo dices ex data doctrina sequi, quod Sacerdos,

dos, qui haberet voluntatē non recitandi toto tempore navigationis, non peccaret breviarium in mare proijciendo, quia talis proiectio non esset causa omissionis recitationis, cum supponeretiam voluntatem efficacē illius. Respondetur tamen negando sequellā, quia qui proijcit breviarium, ponit impedimentum recitationi per totum tempus navigationis, quod non erat positum per voluntatem ipsam antecedentem, quia illa quantumvis efficax esset, semper manebat retractabilis, & recitatio possibilis; ponere autem impedimentum recitationi per illud tempus, illamque impossibilitare, peccatum est.

550 Sed replicabis: ponere impedimentum impletioni præcepti obstandi peccatum non est: ergo quamvis proijcere breviarium in mare, supposita voluntate recitationem omittendi, sit ponere impedimentum impletioni præcepti de recitatione obstandi, non sequitur, quod sit peccatum. Antecedens probatur, quia ille qui venationē, aut ludum exercet in die ieiunij, prævidendo, se ita defatigandum, ut non possit ieiunare, impedimentum ponit obstandi

impletioni præcepti ieiunij, sed sic ludens, aut venationē exercens, non peccat, ut tenet Ioannes Sanctius disp. 54. num. 207. Imo nec peccare ait, quamvis id præster ex intentione se excusandi à ieiunio: ergo ponere impedimentum impletioni præcepti obstandi peccatum non est.

551 Respondeo tamen, ponere impedimentum impletioni præcepti aliquoties peccatum esse, aliquoties vero non esse peccatum. Ratio autem est, quia alia Ecclesiæ præcepta sunt alijs benigniora, & ad minus obligant, quam alia: unde probabile est, quod ieiunij præceptum solum obliget ad ieiunandum, si non adest impedimentum, non tamen ad tollendum, aut non ponendum impedimentum: unde adhuc ille, qui nimio usu venereorum se reddit impotentem ad ieiunandum, non peccat contra ieiunij præceptum; quia licet illicite illi apponatur impedimentum, non tamen illicite contra ieiunij præceptum, sed illicite contra castitatē, præceptum autē audiendi Missam urgentius obligat, unde ratione illius tenetur homo aliqua impedimenta vitare. *Qua*

prop.

propter si propter ludum pilæ quis non interfit Missæ, mortaliter peccabit, atque etiam, si se inebriet, prævidendo inde Missam impediri posse, peccabit utique tunc non solum contra temperantiam, sed etiam contra religionem, alia tamen sunt impedimenta, ad quæ vitanda non obligat Missæ præceptum: unde si quis immoderate comedat prævidendo inde infirmitatem incursum, qua aliquot festis non possit Missam audire, non peccat contra præceptum de audienda Missa (nec similiter contra præceptum de recitatione Officij Divini), sed solum contra propriam charitatem, & contra temperantiam. Igitur in re nostra præceptum recitationis Officij Divini obligat, ad non proijciendum breviarium, imo ad illud etiam quærendum, si non haberet, & comode quærere posset, unde peccatum est illud in mare proijcere.

552 Ad quam autem impedimenta tollenda obliget præcepta Ecclesiæ, & ad quæ non colligi debet ex qualitate præcepti, & impedimenti, & partim ex usu hominum, quorum diuturna consuetudo di-

citur optima legum interpret. Unde colliges, quod, qui ex negligentia in procuranda absolutione non confitetur, nec communicat in Paschate, facit contra præceptum Communionis, & Confessionis, non tamen, qui ob eandem rationem in die festo Missam non audit, hoc frangit præceptum. Ratio est, quia præceptum confessionis, & communionis strictius est acceptum; tum ratione materiæ, tum quia est quoad substantiam Divinam, & solum quoad determinationem Ecclesiasticam.

553 Tertio dices: studium est impossibile cum auditione Missæ: ergo impedit Missam, & consequenter eius non auditio erit effectus in genere causæ formalis studij: ergo vitabitur studium. Respondet Lugo nu. 495. negando consequentiam, eo quod impedire ultra impossibilitatem addat causalitatem; cum autem studium non habeat causalitatem in omissionem, nec sit ratio, cur non existat auditio Missæ, sed potius huius negatio sit ratio ponendi studium, non potest dici, quod studium impediatur Missam.

554 Sed contra istam solutionem

tionem est, quod quamvis studium non sit prius, & consequenter nec causa omissionis Missæ in intentione, est tamen causa ipsius omissionis in executione: ergo vitabitur malitia ipsius omissionis, cum ommissio non solum sit mala, ut intenta, sed etiam ut exequuta. Antecedens probatur; quia ommissio non aliter ponitur in executione, quam ponendo actum impossibilem cum Missa, sed talis actus est studium in nostro casu: ergo studium est causa executionis ipsius omissionis, seu potius ipsa omissionis executione. **Quia** propter.

555 Aliter ad obiectionem respondeo concessio antecedenti distinguendo consequens: ergo impedit Missam in actu primo concedo consequentiam; in actu secundo distinguo consequens; si eam non supponat impediam, concedo consequentiam, si supponat impediam, nego consequentiam; unde solum vitabitur studium quando non supponit aliquid, quod impediatur Missam, communiter tamen aliquid supponit; qui enim determinat efficaciter non audire Missam communiter determinat domi, aut alibi

determinate esse, quod incompatible est cum auditione Missæ; postquam verò id determinavit, studium non impedit in actu secundo Missam, quia sufficienter impeditur per eam mansionem. Si verò voluntas aliquando determinaret immediate ipsum studium, tunc impediret in actu secundo Missam; quia & si se haberet concomitanter ad eius omissionem in intentione, non tamen ad eius executionem: qua propter in hoc casu fateor cum P. Vazquez 1.2. disp. 93. cap. 2. vitandum malitia omissionis.

556 Pro huius questionis complemento inquirens, an, qui peccat ex confidentia divinæ misericordiæ debeat hoc explicare. Respondeo cum communi sententia negativè, quia id tantum addit circumstantiam aggravantem. Ei etiam, qui ex confidentia iubilæi committit casum reservatum, prodesse potest iubileum, quia iste casus non excipitur in iubilæis, quod similiter dic de Bulla Crucia te.

QVÆST. XIX. DE CIR- cumstantia quomodo.

557 **C**ircumstantia quomodo denotat modum, quo

quo peccatum est commissum. Circa eam ergo in primis intentio actus non est necessario consideranda. Ratio est quia solum est circumstantia aggravans. De duratione autem quando debeat explicari constat ex dictis quæst. 15. Circa alios autem modos, quibus peccatum fieri potest, sunt aliqua difficultates. Inquirens ergo primo an, qui occidit alium discerpens, aut eviscerando, debeat istam circumstantiam explicare. Respondeo debere, quia in ea continetur malitia crudelitatis, aut feritatis distinctæ speciei ab homicidio. Similiter debet explicari circumstantia violentiæ in furto, & fornicatione; quia furtum cum violentia est rapina, quæ est diversa species propter iniuriam, quæ contra personam committitur, Fornicatio verò cum violentia est raptus continens iniuriam malitiam.

558 Secundo inquirens an, qui peccat quando habet vehementissimam Dei inspirationem ad non peccandum, teneatur istam circumstantiam confiteri. Respondeo non teneri, quia ista circumstantia quavis peccatum aggravet notabiliter, non tamen mutat speciem.

559 Tertio inquirens, an quando adest circumstantia contemptus in aliquo peccato sit necessario explicanda. Ante resolutionem noto, contemptum alium esse materialem, quando, videlicet, aliquid contemnitur, sine intentione directa contemnendi; alium formalem, quando, videlicet, contemnitur aliquid, cum directa intentione contemnendi, seu vili pendendi. Contemptus ergo materialis in omnibus peccatis reperitur, quia quamcumque rem à Deo, aut ab homine præceptam non exequi est illum contemnere, & minus æstimare, quam debet; iste autem contemptus, cum transcendat omnia peccata, sufficienter explicatur illa narrando, sicut etiam ratio generica cuiusvis peccati manet declarata, dum declaratur peccati ratio specifica. Difficultas ergo præsens solum procedit de contemptu formali.

560 Ad difficultatem ergo respondendo, dico si quis committat peccatum, sive veniale, sive mortale ex intentione directa vili pendendi Deum, aut eius legem, aut ex intentione id significandi, committit peccatum mortale contemptus, &

consequenter ea circumstantia est necessario in confessione explicanda. Ratio est quia Deum vilipendere, aut indignam de ipso estimationem ostendere, adhuc in materia levi, continet gravem irreverentiam; sicut etiam mendacium simplex, quavis levis sit materia, illud tamen proferre ex intentione offendendi Deum, gravem irreverentiam continet.

561 Dico 2. si quis committat peccatum veniale, materiam preceptam a Deo contemnendo, ut parvi momenti deordinationem continentem, ut faciunt, qui dicunt peccata venialia parvi momenti esse, & aqua benedicta facile ablui posse, non peccat mortaliter. Ratio est quia cum contemptus non terminetur ad Deum, sed ad materiam, non est unde in levi materia possit habere malitiam gravem. Dico 3. si materia levis contemnatur, ut inutilis, aut vana erit peccatum mortale, non solum si a Deo sit precepta, sed etiam, si ab ipso sit soluta modo consiliata. Ratio est, quia huiusmodi materiae contemptus cedit in contemptum precipientis, aut consiliantis illum; unde cum nullus contemptus

formalis Dei careat malitia gravi, illa non carebit talis contemptus rei a Deo preceptae, aut consiliatae.

562 Dico 4. contemptus legislatoris humani circumstantia etiam continet specialem malitiam; ea tamen non semper est gravis, sed proportionata gravitati contemptus. Prima conclusionis pars constat: quia contemnere superiorem est contemnere Deum, cuius vices gerit, iuxta illud Lucae 10. qui vos audit, me audit, & qui vos spernit me spernit. Secunda autem conclusionis pars difficilior est, cum communiter DD. asserant, peccatum veniale transire in mortale, ratione contemptus, iudicantes etiam contemptum Legislatoris humani in re levi gravem continere malitiam. Probatur autem; quia sicut Legatus, quamvis personam Principis representet, & eius offensa censeatur offensa Principis, numquam tamen est dignus tanto honore, quanto Princeps ipse, nec eius offensa est tanta, quanta esset, si Principi fieret. Sic Legislator humanus est Dei Vicarius, illumque representat, non tamen

ideo

ideo est tanto honore dignus, nec tam gravis eius offensa; quia quamvis sit Dei offensa, non tamen attingit illum immediate, sed solum mediate. Unde si quis non obtemperet levi in re Prelato ex contemptu ipsius, quatenus imprudens est, indoctus, aut molestus, non erit peccatum mortale.

563 Sed dices: contemnere humanum Legislatorem, ut indoctum, imprudentem, aut molestum non esse contemnere illum, ut Legislatorem, sed ut hominem; contemnere autem ipsum, ut Legislatorem semper est peccatum mortale. Sed ad hoc respondet Arriaga ad Legislatorem humanum, ut talem in concreto spectare esse prudentem, aut imprudentem, doctum, aut indoctum, nec aliter ipsum, ut in concreto possit considerari; si vero ut in abstracto consideretur vis legislativa, verum est, quod omnis eius contemptus erit gravis, sed hoc ad rem non est, quia ea vis solum in Deo reperitur intrinsece, & in humano Legislatore per extrinsecam solum denominationem. Unde colliges communem sententiam cum Arriaga solum de nomine contem-

dere, de qua contentione nos parum curamus.

564 Ex dictis colliges, quod moraliter iudicandum est, hoc est, prudentum arbitrio, quando contemptus Legislatoris humani sit peccatum mortale. Certum autem est, quod mortale sit, quando quis iudicat, aut alijs insinuat, se iudicare, indignum quid esse obedire Legislatori, aut ipsum ius imperandi non habere. Ratio est, quia id iudicare erroneum est, aut etiam hereticum; id vero insinuare est iniuriosum Legislatori, & alijs scandalosum. Notat praeterea Lugo *disp. 16. num. 254. & disp. 20. num. 49.* quod etiam quando Praelatus iubet aliquid sine precepto ad mortale, neque ad veniale obligante, regulariter loquendo continet gravem irreverentiam, & est peccatum mortale inobedientiae illi respondere dicendo, nolo facere, quod optime numeris sequentibus probat addens nu. 54. id etiam verum esse quando eiusmodi responsio preberetur Vicario, qui imponendi precepta potestatem non habet, quia Praelatus vult, ut in talibus similiter, ac ipsi, obedi-

at

aur eius Vicario: vnde quamvis eum contemnere non sit tam grave; quantum esset contemnere Prelatum; adeo tamē grave est, vt regulariter loquendo in verbis positis contra ipsum prolatis gravis irreverentia cōtineatur. Communiter tamen admittunt Doctores, nolle obedire Prælato in re levi ex levi contra ipsum indignatione, ne illum afficiat solatio, non esse peccatum mortale, nec necessario in confessione aperiendū. Et hæc de contemptu satis.

565 Quarto inquirens an sit eiusdem speciei peccatum, quod committitur cum conscientia erronea, ac quod committitur absque illa. Respondeo affirmativè cum communi sententia. Ratio est quia conscientia est prima regula humanorum actuum: cum ergo eadem malitia repræsentetur per conscientiam erroneam, quæ solet per veram, eiusdem speciei erit peccatum: vnde adolescēs, qui ante vigesimum primum annū existimat se teneri ad ieiundum præcepto Ecclesiæ, & nō ieiunat, committit eiusdem speciei peccatum, ac si completū haberet vigesimum primum annum. Similiter, qui sumpsit

ex aliquo loco proprium ergētum putando esse alienum, idē peccatum committit, ac si revera alienum esset, nec tenetur in confessione suum errorem aperire, sed sat erit absolute confiteri se furtum commississe. Hoc autem intelligitur per se loquendo; quia per accidens potest esse necessitas declarandi, eo quod, si sit excommunicatione, aut reservatio contra furantes, eas non incurrit, qui revera non furatur, sed solum ex conscientia erronea, V. Arriagam disp. 34. num. 9.

566 Quinto inquirens an etiam sit eiusdem speciei peccatum commissum cum ignorantia vincibili, ac peccatum scienter commissum. Respondeo etiā affirmativè; ratio autem est, quia utroque modo peccatur contra idem præceptum; quodlibet enim præceptum obligat ad sui observationem, & simul ad notitiam necessariam ad eā observationem; nec est vnde ignorantia sit speciale peccatum, quia solum est mala, prout est periculum aliquod peccatū committendi, quod periculum confiteri non debet, quando sequitur peccatū, sed solum quando non sequitur: vnde idē peccatum

catum committit, qui in die festo Missam non audit ignorans culpabiliter esse diē festum, ac ille, qui festum esse sciens. Similiter qui ex ignorantia culpabili articulorum fidei, aliquem illorum negat, eiusdem speciei peccatum committit, ac si scienter illum negaret, quamvis in aliquibus sit magna differētia, qui enim illum scienter negat, & perdit habitum, & excommunicationem incurrit; qui verò illum negat ex ignorantia, nec habitum fidei perdit, nec excommunicationem incurrit.

567 Sexto inquirens, an qui labitur in desideria efficacia obiecti turpis ignorando, quod talia desideria sint mala cognoscendo tamen obiectum illorum esse malum, possit à peccato excusari, & talia desideria non confiteri. Septimo inquirens an actus, cuius obiectū apprehenditur, vt malum, præcindendo à gravi, & levi malitia, sit peccatum mortale. Sed quia istæ duæ difficultates graviores sunt, quam præcedētes, eas duabus sequentibus quaestionibus examinabo.

Qua propter sit.

QVÆST. XX. AN COGNOSCENS MALITIAM ACTUS EXTERNI, SED IGNORANS MALITIAM ACTUS INTERNI EXCUSATUR À PECCATO PRÆFUS INTERNO.

568 Q Væstionem hanc in proprijs terminis tractant Sanchez lib. 1. in decalogum cap. 16 & nu. et iā 16. Granados 1. 2. controversia 6. de peccatis tract. 5. disp. 3. sic. 2. Franciscus de Lugo in tractatu speciali de conscientia part. 2. quæst. 6. Eam præterea tractat sub parum diversis terminis Oviedus tom. 1. in 1. 2. tract. de bonitate, & malitia controversia 1. punt. 5. Obiter autē eandem quæstionem tægit Bonacina disp. 2. de peccat. q. 8 p. 3. n. 26. In alijs vero, quos evolvere potui Doctoribus hanc quæstionem expresso, imo nec obiter tractatam non reperio. Quæstio ergo claritatis gratia inquirat, an rusticus, qui cognoscit fornicationem esse malam, ignorat tamē in-

invincibiliter, quod actus internus, quo quis ipsam desiderat, sit malus, peccet quoties fornicationem desiderat, quamvis eam non exequatur, vel potius à peccato propter talem ignorantiam excusetur.

569 Igitur i sententia tenet, talem hominem à peccato excusari, & nullatenus ea desideria, quæ executioni non mandantur, peccata esse. Hanc sententiam tenet Bonacina loco citato eam nulla probans ratione, sed tantum inferens illam ex alia doctrina communi, proptereaque existimans, omnes Doctores, qui stant pro doctrina communi, hanc suam illationem tenere; sed male, cum eam expresse non doceant, excepto Sanchez, & ex doctrina communi, quam docent, nequaquam inferatur; eandem tamen tenent Sanchez, & Granados nuper precedenti citati.

570 Secunda sententia tenet, dictum ignorantem nulla tenus à peccato excusari, & consequenter omnia illius rustici desideria, adhuc executioni non mandata, peccata mortalia esse. Hanc sententiam tenent Reciores aliqui suppresis nominibus à Sánchez, & Gra-

nodos citatis; eamque defendit citatus Franciscus de Lugo num. 6. & Oviedus satis clare; quavis enim ipse non de ignorantia loquitur, sed de iudicio, quo positive iudicetur, actum internum malum non esse; tamen sic loquitur, quia iudicat, quod si de ignorantia sit loquendum, est res omnino comperta, & de qua non liceat dubitare. Eandem autem sententiam probabilem iudicant Sánchez, & Granados.

571 Huius equidem questionis casum multis abhinc annis, repente, occasione id poscente, respondi, ei, quamvis apud nullum vidissem, nec unquam de eo cogitarem, resolutionem iuxta secundam sententiam nuper relatum cum confidentia tribuens; quæ tamen confidentia ad eum in me crevit in dies, ut meam resolutionem evidentem iudicaverim, antequam Sanchez, & Granados vidissem, quia eamen postquam eos vidi nihil invenio, quod me in meo assensu trepidare faciat, eandem resolutionem modo pro conclusione statuo, tantum non audes eam evidentem vocare, ne ratorum patrum sententiam improbabilem asseram. Quidquid ergo

ergo sit de contrariæ sententiæ probabilitate.

572 Secunda sententia, quam pro conclusione statui, probatur i. inadvertentia inculpabilis non minus excusat à culpa, quam inculpabilis ignorantia; sed inculpabilis inadvertentia malitiæ actus interioris, cum advertentia ad malitiam actus exterioris, qui est illius obiectum, non excusat à culpa: ergo nec similis ignorantia, & consequenter à culpa non excusabitur, qui fornicationem desiderat ignorando desiderij malitiam, cum cognitione malitiæ fornicationis. Maiorem supponit, ut certam M. Moya *disp. 8. quest. 2. num. 8.* Vbi ex communi sententia ait, oblivionem, inadvertentiam, & ignorantiam invincibilem æquiparari non solum in ordine ad excusandum à culpa, sed etiam in ordine ad excusandum à pena. Minor, in qua sola est difficultas, probatur: si inadvertentia ad malitiam actus interioris sufficeret ad excusationem culpæ, de facto à malitia excusarentur desideria fornicandi aliquoties in viris doctis, & frequenter in indoctis; sed de facto raro, vel nunquam excusantur talia desideria: ergo,

quia non sufficit illa excusare inadvertentia dicta. Maior probatur; quia aliquoties, etiam homines docti, & indocti frequenter, ne semper dicam, consentiunt in fornicationem, nihil circa suum actum internum cognoscendo, & consequenter non advertendo ad ipsius malitiam, sed solum ad malitiam ipsius fornicationis: ergo si dicta inadvertentia excusaret, multoties fornicandi desideria, à malitia excusari deberent.

573 Confirmatur ratio ista: quia si quis perrexerit in domum concubinæ ad fornicandum, & ibi eam non invenerit, hoc ipso sine vilo scrupulo iurare poterit, se mortaliter peccasse; sed non poterit multoties sine scrupulo iurare se advertisse ad malitiam actus interni, quia facile in similibus eventibus continget, quod tota hominis cogitatio occupetur in cogitatione delectationis, & etiam turpitudinis ipsius fornicationis: ergo ad hoc, ut homo peccet consentiendo in fornicationem, necessaria non est advertentia ad malitiam actus interioris. Patet consequentia; quia si necessaria esset ista advertentia ad peccatum, tunc non posset sine scrupulo

pulo iurari ad fuisse peccatum, quando sine scrupulo iurari non posset ad fuisse advertentiam.

574. Secundo probatur nostra sententia; quia si rusticus, qui ignorat malitiam actus interni, quo desiderat fornicationem, cognoscendo fornicationis malitiam non peccaret cum fornicationem desiderat, sequeretur, quod nec peccaret etiam ipsam fornicationem exercendo; sed hoc est absurdum: ergo etiam, quod desiderium in tali casu à malitia excusetur. Maior, seu sequela probatur; quia quando talis rusticus fornicationem committeret de facto, nec peccaret actu voluntatis, quo illam volebat, nec actu ipso exteriori: ergo nullo modo peccaret. Consequentia est bona: prima antecedens pars supponitur ex sententia contraria; secunda verò antecedens pars probatur; quia actus exterior nullam potest habere malitiam formalem non derivatam ab interno: ergo eo ipso, quod internus nullam habeat malitiam, nullam habere poterit externus.

575. Dices fortasse factum externum per se loquendo nullam habere malitiam non derivatam ab interno; per accidens

tamen ratione ignorantie circa malitiam interni, & cognitionis circa malitiam externi, posse habere malitiam ab interno non derivatam. Sed contra est primo, quia qui hoc dicat, explicare tenetur, quo modo actus externus habere possit malitiam ab interno non derivatam. Secundo eam solutionem sustineri non posse sic probatur: quia cumque supposita ignorantia, nequit actus externus esse malus, si actus internus malus non sit: ergo falsa est solutionis doctrina. Probo antecedens: actus sine libertate sequutus ad actum non malum, malus esse non potest; sed actus exterior sine libertate sequitur ad actum efficacem internam: ergo quando actus interior malus non est, exterior malus esse non potest. Minor continet doctrinam communem; actus enim exterior non habet novam libertatem, sed solum dicitur liber, quatenus sequitur ad actum internam liberum: quam doctrinam optime tradit Gravados I. 2. *controverſia. 2. tract. 14. disp.*

I. n. 1. & disp. 6. sec. 3. n. 9. & 10. Maior autem non est minus communis, & certa; quia dum actus sine libertate sequitur, in eius

actus sequela non potest esse moralitas, & solum potest moralitatem habere, quatenus actus, ex quo sequitur est liber, unde non aliam moralitatem habet, quam ipsa moralitas actus, ad quem sequitur: ergo si ille malus non sit, actus sequutus malus esse non potest: stat ergo firmum, quod actus non libere sequutus ad actum non malum, malus esse non possit.

576. Nec iterum recursus ad ignorantiam valet, quia nulla ignorantia efficere potest, quod actus aliquis elicited sine libertate aliquam malitiam habeat: ergo dum interior actus non est malus, & exterior elicited sine nova libertate, nulla ignorantia efficere potest, quod exterior aliquam contrahat malitiam in interiori omnino non repertam. Antecedens constat apud omnes; unde à peccato excusatur rusticus, dum in somnijs pollutionem patitur absque eo, quod ullam causam libere dederit, quantumvis iudicet eam pollutionem esse peccatum mortale. Similiter si ob carcerem, aut infirmitatem ab audienda missa impediatur peccare non poterit quantumcumque ex sua rudi ignorantia se pec-

casse existimet. Similes alij casus passim ad Confessores perveniunt, in quibus poenitentes non excusarentur si iuxta oppositam doctrinam excusari deberent desideria rustici: debent ergo rustici in predictis casibus à peccato excusari, & quantumvis à Confessario non excusentur, excusati apud Deum erunt, quin sua, nec confessarij ignorantia eos reos culpæ possit efficere; excusandus tamen non est rusticus in nostræ quæstionis casu, ne inde sequatur, quod etiam excusari deberet dum ipsam fornicationem externam committit.

577. Tertio probatur sententia nostra ratione à priori. Rusticus, dum in casu sapienter posito fornicationem desiderat, habet cognitionem sufficientem ad peccatum: ergo peccat, sine ulla excusatione. Consequentia patet; quia si excusari deberet maxime ex cognitionis defectu, antecedens verò probatur: ad peccatum non est necessaria cognitio malitiae actus voluntatis, sed sufficit cognitio malitiae obiecti talis actus; sed in casu nostro Rusticus habet cognitionem malitiae obiecti sui desiderij, & solum caret cognitio-

ne malitiæ ipsius desiderij: ergo habet sufficentem cognitionem ad peccatum. Tota huius syllogismi difficultas in maiori consistit; sed ipsa certè apud me est Theologicum principium; omnes enim Theologi, dū cognitionem ad malitiā requirunt, expresse loquuntur de cognitione malitiæ obiecti, quin ulterius cognitionē malitiæ actus requirant, iuxta quam doctrinam sæpè loquitur ipse Granados tractatu de actibus humanis, & tandem eam in præsentia non audet negare; in responsione enim ad 2. confirmationem ait, *quod licet illa expressa reflexio* (quia scilicet cognoscatur malitia actus) *non sit necessaria; requiritur tamē, quod homo non sibi prudenter persuaseat oppositum.* Ex hac tamē doctrina nō sequitur, quod ignorantia malitiæ actus non excuset, sed solum iudiciū de eo, quod nō sit malus, hoc æquidem evidenter videtur sequi ex dicta solutione, & forsam propter hoc existimavit Oviedus, quod Granados loquitur solum de tali iudicio, & non de ignorantia, quamvis re vera de ignorantia loquatur, & solum

ab illa fugiat, dum non potest aliter se defendere. Ex quibus infero maiorem positā nō adeo claram esse, ut quamvis, ea concessa, argumentū solvi non possit, eam tamen Granados non audeat negare.

578. Quamvis autem nobis interit parum an iudicium illud, quo quis iudicat, actum internum non esse malum à peccato excuset; quia nos loquimur de pura ignorantia, qua præcisse illius malitiam invincibiliter ignorat; quia tamen verius videtur, quod nec iudicium excuset, sic argumentor contra solutionem Granados. Per te ignorantia malitiæ actus interni cum cognitione malitiæ obiecti non sufficit excusare à peccato: ergo neque sufficiet excusare positivum iudicium, quo iudicet, aut (ut tuis terminis loquar) prudenter sibi persuadeat, non esse malum. Probo consequentiam; quia ignorantia malitiæ non minus est potens ad excusandum peccatum, quam iudiciū de non existentia malitiæ. Quod constat innumeris exemplis; si quis enim invincibiliter ignoraret fornicationem malam esse, eodem modo à peccato excusaretur,

æ si positivè iudicaret, quod mala non esset: & similiter est de alijs quibuscumque rebus prohibitis. Ratio autem à priori est, quia sive ignoretur malitia, sive iudicetur non adesse, illa est omnino involuntaria, unde non potest moralis esse: fatendum ergo est, quod non solum ignorantia malitiæ actus interni, sed nec iudicium de eo quod non sit malus à peccato excusat, eo quod ad peccatum necessaria non est cognitio malitiæ actus, sed solum obiecti illius, quæ est nostræ probationis maior.

579. Sed quia forsam aliqui liberalius negabunt quam Granados, quamvis ipse maiorem negare non audeat, non est sine probatione relinquenda, probatur ergo: ad peccatū eius tantum cognitio est necessaria, cuius volitio est ad illud necessaria, sed ad peccatum non est necessaria volitio actus ipsius voluntatis, quo quis fornicationem desiderat: ergo nec est necessaria talis actus cognitio, & consequenter nec malitiæ illius. Mater est omnino clara; minor verò probatur 1. quia quamvis, ut exterior actus sit liber, sit necessariū, quod

sit volitus, ut interior liber sit, necessarium non est, quod sit volitus: ergo similiter, quamvis, ut exterior actus sit peccatum, necessarium sit, quod sit volitus, ut interior peccatum sit, non erit necessarium, quod sit volitus. Secundo probatur minor, quia aliàs peccatum non esset volitio obiecti mali, adhuc nulla interveniente ignorantia, nisi daretur volitio reflexa illius volitionis, quod est satis absurdum. Nec valebit dicere ipsam reflectere posse supra se; quia id concedunt pauci, & ad summum est probabile, cum tamen certum omnino sit, quod volitio illa obiecti mali, nulla interveniente ignorantia, sit peccatum.

580. Sed respondebis ad hanc 3. probationem ex doctrina Sanchez, & Granados, sufficere ad peccatum cognitionē malitiæ obiecti, si iudicetur malum, ut cadit sub illam volitionem, quod non cōtingit in nostræ quæstionis casu. Sed falso supponunt isti Doctores, obiectum in casu quæstionis non cognosci, ut malum, ut cadit sub illam volitionem; nam fornicatio iuxta ipsos, ut in re exercita cognoscitur ut mala; sed sic ca-

dit sub rustici volitionem; supponimus enim, quod desiderat efficaciter illam exequi: ergo cognoscitur, ut mala, pro ut cadit sub illam volitionem.

381 Confirmatur tertia nostrę sententię probatio, quia voluntas cõmittendi fornicationem cum cognitione malitię illius, & ignorantia malitię talis volitionis repugnat actuali amorĩ Dei: ergo est peccaminosa. Negant antecedens adversarij dicentes, quod illa voluntas, per ignorantiam excusata non repugnat amorĩ Dei. Sed consideranti facile apparebit falsa doctrina; quia in matre diligente intensissime filiũ, eiusque salutem, non compatitur, quod illi desideret efficaciter infirmitatem, quantumvis cognoscat suum desiderium non opponi salutĩ filij, si sciat tamen, infirmitatem, quam desiderat, illi opponi. Hoc amplius non declaro, nec similia alia perpendo, quia ipsa consideranti satis plana fient.

382 Fundamentum autę contrarię sententię vnicum est, illud proponam, ne forte aliquid roboris amittat, verbis adversariorum: sic ergo arguit Granados loco citato n. 13.

Nullus homo potest peccare, quando prudenter sibi persuadet nō esse peccatum id, quod facit; sed qui invincibiliter ignoraret malitiam interne voluntatis, prudenter sibi persuaderet, non esse peccatum illam elicere, quantumvis obiectũ, quod respicit, esset malum: ergo non peccaret. Maior patet ex controversia de actibus humanis. Minor nō minus perspicua est; nam ignorantia invincibilis est illa, quę ita occultat malitiam obiecti, ut sibi homo prudenter persuadat obiectũ non esse malũ. Huc vsque Granados. Sed certę dum minore declarat, deficit 1. quia ad persuasionem illam, non sufficit ignorantia, ut dicit, sed requiritur iudicium de eo, quod non sit malitia. Deinde in ipsa declaratione nostram doctrinam tradit, & summa destruit; ut enim homo possit persuaderi, quod non peccat, requirit occultationem malitię, nō cuiuscumque, sed obiecti: cum ergo in casu quęstionis non occultetur malitia obiecti, sed actus, non dabitur malitię excusatio. Sed quidquid de hoc sit constabit ad argumentum, illud solvendo, pro ut proponitur a Sanchez.

Igi-

383. Igitur Sanchez arguit hisce verbis; quia cum conscientia sit proxima bonitatis, & malitię humanorum actuum regula, nemo peccare potest, quamdiu conscientia prudenter dicat, id quod agit non esse peccatum, quod in ignorante invincibiliter contingit, prudenter enim sibi persuadet, actum illum internum culpa vacare. Huc vsque Sanchez; qui etiam videtur peccare transferrēdo ad ignorantiam malitię, quod est proprium iudicij de illius non existentia. Sed, quid quid de hoc sit, tota argumentatio modo propositi difficultas reducitur ad hanc propositionem: nemo peccat, cū conscientia dicat, id quod agit non esse peccatum: hanc ergo distinguo: si sermo sit de actione, externa concedo; si de interna subdistinguo; si conscientia dicat id, quod agit; & etiam, quod vult agere, sive facere, non esse peccatum concedo; si dicat id, quod agit non esse peccatum, & simul dicat, id, quod vult facere, esse peccatum, nego propositionem illam; cumque hoc modo contingat in casu nostrę quęstionis, in eo non dabitur a pecca-

to excusatio. Quod propositio illa intelligi debeat in sententia a me declarato constat ex omnibus nostrę sententię probationibus, quas abundantius dedidi, quam rei certitudo postulabat, quia præter adversarios, enumeratos sunt alij Recentiores doctissimi, qui mihi voce tenus vehementissime contradixerunt. Sed congratulari mihi possum, quod alijs non minus doctis, & ingeniosis, meam sententiam persuaserim.

QUÆST. XXI. AN ACTUS, CUIUS OBIECTUM APREHENDITUR PRÆCISSE, UT MALUM, SIT PECCATUM MORTALE.

384. **D**Vpliciter potest quis malum in communi apprehendere, scilicet, vel illud præscindendo a diversis malitię speciebus, vel illud præscindendo a malitia gravi, & levi. Circa 1. præcisionem non est levis difficultas ad quam speciem illud peccatum pertineat; spectat tamē ad tractatus Theologicos in 1. 2. Circa 2. verò præcisionem, sive reperitur simul cum 1. sive sine illa,

Q+

la,

la, præsens quæstio procedit. Et in primis certum est, quod si postquam quis cognovit obiectum habere malitiam incōmuni, postea dubitet, aut scrupulizet, an ea malitia sit gravis, vel levis, peccet mortaliter, si actum committat, quin prius dubiam, vel scrupulosam deponat conscientiam, quia se exponit periculo peccandi mortaliter. Quæstio ergo solum procedit, quando ita cognovit malitiam in communi, ut de malitia gravi, aut levi nullo modo dubitaverit, nec eius ullam fecerit apprehensionem.

§ 85 Prima ergo sententia asserit talem actum esse peccatum mortale. Sic sentit Vazquez 1. 2. disp. 59. cap. 3. num. 10. & alij apud Dianam 3. part. tract. 4. de sacramentis, resolutione 162. Secunda sententia tenet, talem actum peccatum mortale non esse, sed solum veniale. Sic Navarrus in manuali, præludio 9. num. 9. Valentia 1. 2. disp. 2. quæst. 14. p. 4. Lopez 1. part. instruct. cap. 3. Salas 1. 2. tract. 8. disp. 1. num. 33. Diana cita resolutione, Oviedus tractatu de bo-

nitate, & malitia controvers.

1. punct. 3. ac tandem noster Ludovicus à Concept. tract. de pœnitentia casu 1. Ista autem sententia limitari solet, ita ut solum sit vera, quando dicto modo iudicatur de malitia actus, sive obiecti, & alias ipsum obiectum non est graviter malum, secundum se; si enim sit secundum se graviter malum, iam actus, adhuc non obstante tali iudicio, erit peccatum mortale: sic limitat hæc sententiam Navarrus, & cum eadem limitatione videntur eam tenere reliqui citati, præter Oviedum, & nostrum Ludovicum, quatenus omnes eam sententiam ex Navarro desumunt, quamvis aliqui eorum ab ea limitatione videantur recedere.

§ 86 Nostra conclusio sit, eum, qui cum cognitione malitiam in communi, hoc est, præscindenti à gravi, & levi, ita ut de malitia gravi, aut levi, ne apprehensionem quidem habeat, aliquid operatur, mortaliter non peccare, sed solum venialiter, quamvis obiectum secundum se spectatum gravem contineat malitiam. Cum tota ista latitudine tenent nostram conclusionem Oviedus, & noster Ludovicus

vicus in eamque videtur consentire Valentia, Salas, & Diana. Probatum autem; quia non potest aliquis peccare, nisi voluntas aliquomodo malum amplectatur: ergo nec graviter peccare, quin aliquomodo malum grave amplectatur; sed non potest grave malum amplecti voluntas ullo modo, quando intellectus nullo modo gravem malitiam proponit: ergo peccare graviter non potest, quando intellectus nullo modo cognoscit malitiam gravem, sed solum malum, sive malitiam præcisè. Nec aliquid referre potest, quod obiectum de facto sit graviter malum, & quod ipsum obiectum determinatè cognoscatur; quia ipsum obiectum, quamvis determinate cognoscatur, non potest gravitatem malitiæ refundere in actum, nisi media ipsius malitiæ cognitione: ergo dum non cognoscitur malitiæ gravitas ullo modo, nullo etiam modo gravis malitia refunditur, quamvis res ipsa, seu obiectum materialiter sumptum cognoscatur.

§ 87 Sed objicies 1. ex P. Vazquez, qui operatur id, quod cognoscit esse malum, eo ipso, quod sine ulteriori examine il-

lud facit, se exponit periculo committendi peccatum grave: ergo eo ipso graviter peccat. Respondeo negando antecedens; quia qui tale opus facit verum est, quod si tale opus sit graviter malum, efficiet actum, qui esset peccatum mortale, si adfuisset sufficiens advertentia; non tamen, qui tale sit defecto, quia ex defectu advertentiæ tale non est. Fateor tamen, quod si cognovisset, quod se exposebat periculo efficiendi operis graviter malum, quod peccaret graviter, in nostro autem casu nullatenus id advertit, quia tale periculum cognosci non potest sine cognitione saltem apprehensiva malitiæ gravis, quæ cognitionem supponimus non dari. Unde etiã colliges, quod prædictus non peccat, etiam ex eo, quod tenebatur inquirere de malitiæ gravitate, & eam inquisitionem omisit: nam ut in actu 2. teneatur ad eam inquisitionem faciendam, debet in eo præsupponi aliqua de ea malitia gravi dubitatio, scrupulus, aut saltem apprehensiva cognitio illius; cumque eam supponamus non dari, iam omisit inquisitionem omnino inculpabiliter, ut pote sine libertate.

588. Secundo obijcies se-
qui ex nostra sententia, rusti-
cos frequentur excusari à pec-
cato mortali, quia frequenter
satis contingit, quod comitari
peccata sine eo, quod cognos-
cant rationem mortalis, aut
venialis. Respondeo tamen ne-
gando sequelam, quia quam-
vis frequenter contingat, rusti-
cos peccatum mortale, & ve-
niale non discernere sub his
terminis, bene tamen sub alijs,
scilicet, sub ratione magni pec-
cati, aut parvi peccati, quod
sufficit ut mortaliter peccent.
Quod verò aliquando nec sub
ista ratione ea discernant, con-
tingere potest, sed non frequē-
ter, & tunc est casus quæstionis
nostræ, in quo absurdum non
est, quod à mortali excusentur,
sed potius intentum Doctorum
nostræ sententiæ; & nota etiam
casum quæstionis contingere
posse doctis hominibus, quia
isti etiam sunt inadvertentiæ
capaces; & imperfecte adver-
tentiæ: unde etiã in illis cõtingit,
quod peccata secundũ se mor-
talia, de facto venialia sint ra-
tione semiplenę deliberationis.

589 Tertio obijcies ex nos-
tra doctrina sequi; quod in
quæstionis casu nec veniale

peccatum committantur, quod
est absurdum: sequela proba-
tur; quia in quæstionis casu, si-
cut cognitio malitiæ præscin-
dit à malitia mortali, præscin-
dit à malitia veniali: ergo si
præscindere à malitia morta-
li sufficiat, ut mortale non sit,
præscindere à veniali sufficiet,
ut non sit veniale. Respon-
deo tamen negando sequellam
ad cuius probationem nego
antecedens; si ly sicut denotet
omnimodam paritatem; ratio
est quia à malitia mortali om-
nino præscinditur; à malitia
verò veniali præscinditur in
adæquate, non verò adæquate;
duo enim importat peccatum
veniale, videlicet, & positivum
aut quasi positivum malitiæ pa-
rux, & negationem maioris
malitiæ: præscinditur ergo ab
illo secundum negatione istã,
non verò secundum illud posi-
tivum parvæ malitiæ. Ratio.
quia eo ipso, quod aliquid cog-
noscat, ut malum, non potest
non esse malũ leve, aut grave
cumq; grave malũ in se inclu-
dat leve secundũ positivũ mali-
tiæ parvæ; necessario ad malũ
salvandum requiritur malũ le-
ve secundum positivam suam
malitiam, quamvis non secun-
dum

dum negationem maioris; un-
de ab ea negatione præscindi
potest, non tamen à levi mali-
tia, secundum quod dicit, ea ne-
gatione se elusa. Sed dices: er-
go tale peccatum non habebit
negationem maioris gravitatis,
quod necessarium erat, ut esset
veniale. Respondeo negando
consequentiam; quia, ut maio-
rem gravitatem non habear,
sufficit, quod maiorem gravita-
tem non cognoscat, & necessa-
rium non est, quod eius cognos-
cat carentiam, cum obiectum
nullam gravitatem possit refun-
dere absque illius cognitione.

QUÆST. XXII. DE CIR- CUMSTANTIA quando.

590 Circa istam circum-
stantiam dicendũ
est 1. cum communi sententia
contra non paucos Doctores
apud Lugum *disp. 16. sec. 12.*
num. 515. non in quolibet pec-
cato in die festo commissõ hãc
circumstantiam debere expli-
cari. Ratio est, quia, *ut supra*
quæst. 16. de loco sacro agen-
tes perpendimus, nõ quodlibet
mortale gravem continet irre-
verentiam cõtra diem sacrum.

Quod confirmatur; quia com-
muniter sic practicatur, neque
enim pœnitentes istam circum-
stantiam confitentur, nec de il-
la confessarij solent interroga-
re. Quapropter tantummodo
contra diem festum peccabit
graviter, qui omittit Missam,
aut efficit opus servile notabi-
le; quia huiusmodi peccata op-
ponuntur præcepto de colen-
dis festis diebus. Peccaret ta-
men præterea graviter, qui co-
medias, aut ridicula spectacu-
la faceret diebus veneris, aut
Iovis Sancti, quia id graviter
opponitur mysterijs, quæ re-
præsented Ecclesia in illis die-
bus; non tamen peccaret cõtra
reverentiam illis diebus debi-
tam, alia mortalia occulte cõ-
mittendo. Ut tenet Lugo, quẽ
refert & sequitur Tamburinus
lib. 2. meth. cap. 7. n. 4.

591 Similiter non habet
specialem malitiam gravẽ, pec-
catum mortale commissum in
die communionis; nisi forte im-
mediatẽ post communionem,
quis pergeret ad peccandum;
hoc enim præculdubio videtur
gravem irreverentiam conti-
nere. Præterea, ut herẽ notat
Tamburinus *num. 42.* si Sacer-
dos portans Sacram Eucharis-
tiam

tiam copulam carnalem haberet, grave sacrilegium committeret; non tamen, si eam portans furtum, aut detractionem, simili leve peccatum committeret.

592 Sed objicies 1. opus servile specialiter prohibetur in die festo sed nullum opus vilis, & servilius est, quam peccatum: ergo istud specialiter prohibetur. Respondeo prohiberi in die festo opus servile; non quo homo efficitur servus Diaboli, sed servile, quod est proprium servorum, & ab hominibus plebeijs exerceri solent; peccatum autem est servile in 1. sensu, non in 2.

593 Objicies 2. Ecclesia in die festo intendit, & præcipit cultum Dei; sed huic ad versus quodlibet mortale: ergo quodlibet est specialiter in die festo prohibitum. Respondeo tamen Ecclesiam non præcipere quemlibet Dei cultum in die festo, sed eum, qui consistit in auditione Missæ, & vacatione ab opere servili; circa intentionem verò fateor, quod etiam Ecclesia intendit, quod alijs modis cultus Deo exhibeatur, sed non peccat graviter, qui contra istum finem facit; quia finis præcepti non cadit sub præcepto,

sed solum res præcepta: sic qui vinicam faceret comestionem se in illa nimis ingurgitando, non peccaret contra ieiunij præceptum, quamvis faceret contra finem illius, qui est carnis maceratio.

594 Secundo dicendum, quod quando quis omittit rem, ad quam est pluribus titulis obligatus, non tenetur eam circumstantiam declarare, si obligationes, vel tituli sint eiusdem rationis; tenetur tamen, si diversæ rationis sint. Ratio est quia in 1. casu non apparet vlla diversitas specifica; datur tamen in 2. Ex huius conclusionis doctrina plurimum casuum inferes resolutiones. Primo inferes, eum, qui omittit sacrum in die dominica, in qua simul celebratur festum alicuius sancti, non teneri istam circumstantiam declarare; etsi enim duplex adit præceptum, est tamen eiusdem rationis, quia utrumque tendit ad religionis honestatem. Idem similiter dicendum est in casu, quo quis frangat ieiunium quatuor temporum, in quo simul incidat vigilia alicuius sancti. Et si dicas disparem in hoc casu reperiri rationem; quia præceptum temporum intendit

tem-

temperantiam, vigiliæ verò cultum illius Sancti. Respondeo etiam vigiliæ præceptum intendere temperantiam immediate; eam tamen temperantiam ulterius ordinat in honorem sancti; ieiunium autem solum constituitur in ea virtute, quam immediate intendit præceptum.

595 Secundo colliges eum, qui frangit votum sæpe renovatum, non teneri hanc circumstantiam confiteri. Ratio est quia non additur obligatio nova per voti repetitionem, sed confirmatur antiqua, quod adeo verum est, ut quamvis renovas votum, intendat novam sibi obligationem imponere, probabilis sit, quod id non consequatur; quia unica materia sub vnicaratione, & virtute, non est capax nisi vnius obligationis.

596 Tertio inferes eum, qui violat ieiunium ex præcepto Ecclesiæ, & simul ex voto obligans, teneri istam circumstantiam confiteri. Ratio est quia vinculum voti est omnino diversæ rationis à præcepto, illudque frangere continet malitiam contra religionem. Inquires autem 1. an, qui frangit ieiunium ab Ecclesia, & simul

à regula præceptum duplicis malitiæ peccatum committat, & eam debeat malitiam explicare. Respondeo probabilis esse, quod teneatur; quia diversæ rationis est utrumque præceptum; quamvis enim si regula accipiatur, ut quædam lex præcise, eius præceptum sit eiusdem rationis cum præcepto Ecclesiæ; quia tamen ea lex obligat probabilis ratione voti, diversæ rationis est, ideoque eius transgressio est contra religionem.

597 Secundo inquires an, qui præceptum superioris transgreditur, peccet dupliciter, contra votum scilicet, & contra obedientiam. Respondeo probabilis esse, quod dupliciter peccet; quia Prælati ratione prælatiæ potest sub obedientia ligare, & ratione voti manet subditus ligatus; probabile tamen est, quod solum peccet contra votum. Ratio est; quia aliqui probabiliter iudicant, totam superioritatem, & iurisdictionem, quam habet Prælati regularis, ei convenire ratione voti, & ad summum, si ei conveniat aliqua alia, ea est ad præcipienda solum similia his, quæ Episcopus potest præcipere suis

his subditis. Deinde, id ipsū est probabile; quia quātumvis Prælati habeat potestatem ligandi, non solum ratione voti, sed etiā ratione obediētię, vt verus Prælati, tamē probabile est, quod cōmuniter non intendat ligamen obediētię, sed solū voti.

598 Notandum tamen hic est, veritari notabilem differentiam inter transgressionē obediētię, & voti; nam in illa tenetur transgressor declarare materiam transgressionis; an scilicet sit ieiunium, auditio missę, aut quodvis aliud; in voto verō non tenetur declarare materiam, sed sufficit dicere violavi votum in materia gravi. Ratio, quia votum rem; quā prōmittit vovens, constituit in virtute religionis; & non in alia; præceptum verō constituit rē præceptam in illa virtute, circa cuius materiam versatur; ideoque qui violat ieiuniū præceptum, peccat contra temperantiam, quia præceptū ieiunij, cum sit in materia temperantię, facit vt illud pertineat ad temperantię virtutem; qui verō ieiunium, quod vovit, frangit, non violat temperantiam, sed religionem; quia votum non facit, vt res ipsa sit

in virtute, ad cuius materiam spectat; sed in qua cumquæ materia sit, facit, vt pertineat ad virtutem religionis. Et si quæras iterum huius disparitatis rationem, ea esse poterit, quod vovens solum intendit cultum Dei per rem, quam promittit; præcipiens verō, cum sit persona communis, intēdit subditos in omni virtute crescere, ideoque eius præcepta intēdūt materiā virtutis, in qua versantur.

599 Huic doctrinæ non parum refragatur Arriaga in *presenti disp. 3. 2. num. 23. & tom. 3. disp. 4. 1. sec. vlt.* existimans non magis præceptum, quam votum constituere posse rem præceptam in virtute, circa cuius materiam versatur; vnde solum asserit, eam constituere in materia obediētię: inde tamen consequenter debebat asserere, quod, qui præceptum frangit, non teneretur materiam explicare; non tamē audēt, sed potius vult inconsequenter procedere, quam hoc inconueniens contra communem praxim deglutire; quamvis enim ipse dicat, inobediētiās ipsas specie differre ratione diversitatis materię. Sed

cer-

certe si materia omnino materialiter se habeat, credi non debet, quod sepe diversitas materię tantam diversitatem refundat in inobediētiā, vt specie differant ipsę inobediētię, non minus, quam si de formali se haberent materię ipsę: vnde cum non audeat negare diversitatem specificā inter peccata, quando materia ad diversas virtutes spectat, vt id recte intelligatur, dicendum est, eas materias constitui per præceptum intra virtutes illas speciales, quarum materia sunt.

600 Quarto inferes probabile esse, quamvis oppositum teneat absolute P. Corella *cap. 3. in 3. præcept. nu. 22.* eum, qui frangit ieiunium comedendo carnes vnum peccatū committere, & non teneri istam circumstantiam cōfiteri. Ratio est quia & si detur duplex præceptum, vtrumque tamen ad eandem virtutem temperantię pertinet, ob similemque rationem committit vnum peccatū, qui carnes simul, & ova comedit; non tamen negamus, quod carnū comestio in vtroque casu sit circumstantia valde notabiliter agravans, id enim iuxta nostram sententiam non

sufficit, vt ea debeat circumstantia confiteri.

601 Quinto inferes probabile etiam esse, eum, qui celebra cum excommunicatione, & in mortali, ac non ieiunus, vnum tantum committere peccatum; ratio est quia, quamvis faciat contra tres obligationes; omnes tamen respiciunt eandem virtutem religionis, ac reverentię Sacramento debitæ. Inquiret tamen, an saltem in eo casu triplex committat peccatū, quia scilicet, cōficit, ministrat, & suscipit sacramentum indigne. Respondetur non cōmittere nisi vnicum; quia & si reperiantur tres diversi actus, vni moraliter componunt actum, eo, quod sint subordinati. Similiter etiā est probabile, quod qui habet ordinem sacrum, & beneficium, vnum peccatum cōmittat recitationem omitendo, eo quod vnam violet orationis, sive religionis virtutem.

602 Hic tandem inquiret, an effectus peccati debeat in confessione declarari. Respondeo negative cum communi sententia. Ratio est, quia effectus peccati non est in se peccatum, sed in sua causa, vnde

de sufficit eius causam confite-
ri: unde, qui alteri venenum
propinavit, de quo mortuus est,
sufficit, si dicat se alteri vene-
num propinasse, quin sit neces-
sarium dicere, an mortuus sit,
nisi per accidens ratione exco-
municationis, alterius ve cen-
suræ, quæ, ut incurratur, effec-
tum sequi requirit. Similiter,
qui peccaminose causam de-
dit pollutioni in somnijs sequen-
tæ, sufficit dicere, se causam
pollutioni dedisse, quin neces-
sarium sit dicere, an de facto
fuerit sequuta, vel non. V. Tam-
bur *lib. 2. method. cap. 6. §. 2.*

603 sed dices, effectus
peccati, quamvis non sit in se
liber, est tamen liber libertate
sux causæ: ergo est in se pecca-
tum, debetque consequenter
confiteri. Probatur consequen-
tia, quia actus externus est pec-
catum in se, & tamē solum est
liber libertate actus interni: er-
go quamvis effectus peccati so-
lum sit liber libertate suæ cau-
sæ, erit similiter in se peccatū,
& non solum in causa. Respon-
deo tamen negando consequen-
tiam; ad cuius probationem
etiam nego consequentiam: est
enim diverso modo liber efec-
tus, ac externus actus; hic enim

ita est liber libertate interiori-
ris, ut cum sit communiter lo-
quendo, libere absolutè fiat,
quamvis aliena libertate; effe-
ctus vero solum est liber liber-
tate causæ, dum causa ipsa libe-
re ponitur, dum verò ipse po-
nitur effectus, nullam obtinet
libertatem in se, adhuc deno-
minativè, sed solum in causa;
unde sola causa est peccatum:
unde etiam actus externus, si
aliquando in actu 2. libere non
fiat libertate actus interni ip-
sum de facto extrinsicè afficiē-
te, peccatum non erit in se, sed
solum in actu præcedente, qui
libere ad eum terminabatur.
Videatur Lugo *disp. 16. de pœ-
nit. sect. 9.* & Arriaga *disput.*

34. *sect. 1.* qui quamvis oppo-
sitam sententiam teneat, nostrā
iudicat probabilem, & benè n.
5. explicat sententiam nostram
de effectu moraliter separato
ab actione peccaminosa; nam
de coniuncto illa dateri debe-
re credit in omnium sententia.
Et benè quidē tunc enim no-
mine actus externi comprehē-
ditur, licet in rigore ab il-
lo valeat distin-
gui.

QVÆS-

QVÆST. XXIII. QV AN-
do sit reiteranda con-
fessio.

604 CVM cōfessio aliqua
reiterari debet,
eius reiteratio est proculdubio
de integritate novæ confessio-
nis, in qua reiteratur: unde v-
omnino cognoscatur quidquid
necessarium est, ut confessio sit
integra, nunc visuri sumus, quā-
do confessio sit reiteranda. Igi-
tur certum est iterandam con-
fessionem, quæ fuit invalida:
unde iteranda confessio 1. si nō
adfuit dolor ad valorem sacra-
menti pœnitentiæ necessarius.
Secundo, si non adfuit intentio
recipiendi sacramentum. Ter-
tio, si confessarius non absolvit,
aut absolutionem sine inten-
tione protulit, aut iurisdictionē
non habebat. Præterea iteran-
da confessio, quando pœnitens
actualiter, dum suscipit sacra-
mentum peccat, vel propositū
peccandi habet, sed hoc ad pri-
mum casum reducitur, quia in
istō casu non stat dolor ad va-
lorem sacramenti necessarius:
similiter ad eundem casum re-
ducitur, quando quis omittit

aliquod mortale culpabiliter, si
verò inculpabiliter illud omis-
sit, videlicet, per oblivionē, aut
quia invincibiliter putabat se
posse illius peccati confessionē
sine peccato omittere, & ad
aliam confessionem differre,
tunc inquam non est illa con-
fessio invalida, & consequen-
ter, nec iteranda, sed sufficit
ipsum peccatum omissum con-
fiteri. Similiter ob defectū do-
loris est invalida, & iteranda
confessio facta ex fine mortali-
ter malo; alijque casus his simi-
les ex dictis in toto hoc tracta-
tu facile resolvuntur; quæ prop-
ter modo veniamus ad alios, in
quibus aliqua specialis difficul-
tas potest inveniri.

605 Inquires ergo 1. an
sit repetenda cōfessio facta in-
docto confessario. Responde-
tur negativè cū Arriaga *disp.*
35. *q. 4.* cōtra P. Frac. Alcha-
coa in *sū Catenata lib. 3. q. 83.*
cas. 7. quia nullus est confessa-
rius adeo ignarus, ut non per-
cipiat aliquod peccatum, de
quo se accusat pœnitens, saltim
in communi, & in confuso; hoc
autem sufficit ad sacramenti
substantiam, & valorem: unde
talis confessio erit valida, &

R

con-

consequenter non iteranda.

606 Sed objicies 1. talis confessarius, quamvis cognoscat aliquod peccatum, si tamē non cognoscat eius speciem, nec an sit mortale, vel veniale, non potest rectum iudicium eformare: ergo non potest valere illius absolutio. Respondeo negando consequentiam; quia ex antecedenti solum sequitur, quod confessarius peccet iudicium male ferendo, non tamen, quod iudicium non sit validum, si adsit bona fides pœnitentis; si enim non adsit, sed cognoscat insufficientiam confessarij, peccat etiam ipse pœnitens, & consequenter nullum sit sacramentum: sicut dum accedit pœnitens cum quolibet alio peccato actuali, quod autem si bona fides pœnitētis adsit, non fiat nullum sacramentum, confirmari potest ex eo, quod saepe contingit, quod confessarius etiam doctus nesciat de aliquo peccato in particulari discernere, an sit mortale, & cuius speciei, & tamen tunc conficitur sacramentum validum, ita ut illud peccatum directe etiam remittatur, quin sit necessarium, errore detecto, illud iterum confiteri, ut asserit

Tamburinus lib. 2. meth. cap.

1. §. 3. num. 18. & §. 4. n. 26. ergo similiter dicendum est, quando indoctus, non circa unum tantum, sed circa plura eundem errorem, aut ignorantiam habet.

607 Secundo objicies: confessio facta confessario dormienti, aut linguam pœnitentis non intelligenti debet iterari: ergo similiter confessio facta valde ignaro confessario. Probatur consequentia; quia continget aliquando, quod non melius concipiat peccata ignarus, quā dormitans. Respondetur concedendo antecedens, non absolute, sed quantum ad illa peccata, de quibus constat, aut prudenter dubitatur, quod nō fuerint intellecta; non tamen, quoad alia, & negando consequentiam; & ad probationem dico, contingere posse, ut dormitans ita bene percipiat peccata pœnitentis, quam ignarus, quantum ad ius, non tamen quantum ad factum, quod præcipue videtur exigi in confessionis præcepto; ignarus enim factum percipit, quia recte percipit, quod pœnitens furatus sit quatuor argenteos, quamvis nesciat,

ciat, an hoc si mortale; dormitans verò hoc factum non percipit; unde peccatum, quod nō audit, eodem modo se habet, ac si non fuisset confessum: unde si advertat pœnitens ante absolutionem aliquod peccatum non auditum, debet illud repetere; si verò post illam, valida erit confessio, & solum tenebitur illud repetere, quando id adverterit. Vide Lugum disput. 16. nu. 607. & 610. Tamburin lib. 2. meth. cap. 10 nu. 52. & 53. & Arriag. disp. 35. nu. 9.

608 Secundo inquirens, an quando excommunicatus aliquis absolutus fuit à peccatis, & nō ab excommunicatione, sit confessio iteranda. Respondetur negative contra non paucos, quos citat, & sequitur Sāctius in selectis disp. 32. n. 11. Responsio autem est intelligenda quando pœnitens inculpabiliter procedit, alias enim ex alio capite confessio erit invalida. Probatur autem responsio; quia; Ecclesia, dum removet excommunicatum à Sacramentis, nō removet ea irritando, sed solū prohibendo; quod constat, tum quia oppositum, non exprimi-

tur, quod in re odiosa sufficit; tum quia matrimonium non irritatur per excommunicationem, cum facile posset, sicut per alia impedimenta dirimiri: ergo dum pœnitens bona fide procedit, quod absolvatur à peccatis ante absolutionem ab excommunicatione, non tollit sacramenti pœnitentię valorē: talis ergo absolutio est valida, & consequenter non reiteranda confessio. Vide Tambur. cit cap. 10. nu. 54. & Arriag. disp. 35. sect. 2

609 Cōtra nostram tamē responsionem objicies 1. textum in cap si celebrat de Clerico excommunicato; ubi loquendo de Clerico minori excommunicatione ligato, sic dicitur: Peccat autem conferendo sacramenta ecclesiastica, si ab eo collata virtutis non carent effectu, cum non videatur à collatione, sed a participatione, quæ in sola consistit perceptione remotus. Vbi per particulā remotus, non solum significatur prohibitio circa receptionem, sed etiam invaliditas, cū prohibitio etiam circa collationem supponatur, dum dicitur

peccat autem. &c. vel aliter sic potest perpendi allatus textus: iuxta illum, ideo collatio sacramenti facta ab excommunicato minore excommunicatione, non est irrita, quia ab ea non est remotus, sed est remotus à receptione: ergo ea est irrita.

610 Sed in primis ad hoc argumentum respondere debent adversarij; cum ipsa fateantur, sacramenti matrimonij receptionem irritam non reddi per excommunicationem, in qua tamen pari ratione argumentum urget. Respondet autem Sanctius, esse disparitatem, quia in matrimonio, & alijs sacramentis, si ponantur omnia essentialia, non est, quomodo Ecclesia possit ea irritare; in pœnitentia verò potest facile tollendo iurisdictionem à ministro respectu talis excommunicati. Sed contra est quia non difficilius potest Ecclesia matrimonium irritare, quia potest irritare consensum contrahentis excommunicati, ut illum irritat, dum adsunt alia impedimenta dirimentia: nulla ergo est disparitas posita.

611 Modo ad argumentum respondeo in dicto textu probari, non esse irritum sacra-

mentum ab excommunicato excommunicatione minori collatum, quasi à fortiori ex eo, quod ille non sit à tali collatione remotus; inde enim constat, quod adhuc dato, quod remotio irritaret (de quo non curat textus, quia non facit ad intentum) non sit irrita talis collatio, nec careat effectu. Vnde constat etiam ad aliam textus ponderationem; ideo enim collatio non est irrita; quia ab ea excommunicatus non est remotus, si sermo sit de ratione sufficienti, & a fortiori id probanti; non verò si sit sermo de ratione unica; adhuc enim posito, quod esset remotus à tali collatione, posset non esse irritum, de quo textus non curat.

612 Propter textum præcedentis argumenti existimat Sanctius cum Vazquez falsam esse communem doctrinam asserentem excommunicationem minorem differre in hoc à maiori, quod nullatenus prohibeat administrationem sacramentorum; existimat enim fundatus in dicto textu, eam esse graviter prohibitam; ex nostra tamen solutione rectè intelligitur communis illa differentia: unde ex vi prohibitionis, nec

venialiter peccat ille, qui minori excommunicatione ligatus sacramenta ministrat. Dixi ex vi prohibitionis; quia ex indecentia, quæ ex ipsa natura rei oritur, tenent non pauci peccare venialiter, quamvis absolute ab ea etiam veniali culpa talem ministrantem liberum esse doceat satis probabiliter Fillucius *to. 1. tract. 13. cap. 2. n. 23.* & alij apud ipsam. Videatur Amadeus *tract. de censuris proposit. 1.*

613 Secundo obijcies: absolutio collata ab excommunicato est invalida: ergo etiam absolutio ipsi excommunicato collata. Respondeo concedendo antecedens, si sit sermo de excommunicato non tolerato, & si non adsit communis error, & nego consequentiam. Ratio disparitatis est, quia excommunicatio privat iurisdictione activa, non tamen iurisdictione passiva; non enim facit, quod excommunicatus non sit subditus sui Prælati. Concessi antecedens de excommunicato non tolerato; quia si excommunicatus toleratus sit, valida etiam erit absolutio si pœnitens non peccet petendo; potest enim contingere, quod petendo absolutio-

nem ab excommunicato tolerato, non peccet, si aut ignoret excommunicationem, aut petat ex iusta causa. Addidi etiam, si non adsit communis error; quia, si adsit etiam est absolutio valida adhuc data à non tolerato iuxta communem sententiam; quia Ecclesia iurisdictionem in eo casu supplet.

614 Tertio obijcies: Ecclesia separat excommunicatum quantum potest à receptione sacramentorum: sed potest ita separare, ut irritet sacramentum pœnitentiæ ab illo susceptum: ergo illud irritat. Probatur maior, quia Ecclesia vult, ut excommunicatus sit tamquam ethnicus, & publicanus, ideoque excommunicatio dicitur maxima pena. Respondetur distinguendo maiorem: separat quantum potest prohibendo, concedo maiorem; quantum potest irritando, nego maiorem; & concessa minori, nego consequentiam. Vnde Ecclesia non vult, ut in omnibus excommunicatus sit tamquam ethnicus; sed solum in aliquibus. Nec similiter excommunicatio est maxima pena, quam Ecclesia potest imponere, sed maxima, quam solet imponere.

615 Tertio inquires, an sit iteranda confessio, quando confessarius ante absolutionem oblitus est peccatorum, & status pœnitentis. Multipliciter hic casus contingere potest. Primo si confessio fuit longa, & duraverit per aliquos dies; ita ut confessarius tempore absolutionis non recordetur peccatorum, quæ audierat. Secundo si audita confessione oporteat absolutionem differre per aliquos dies, & cum postea redit, iam confessarius oblitus est peccatorum, & status pœnitentis. Tertio quando cognoscitur, confessionem præteritam fuisse invalidam propter aliquem defectum, & modo, eo ablato, vult pœnitens ab illis peccatis absolui, est tamen iam confessarius oblitus.

616 Respondeo ergo, quod si in casibus dictis, aut similibus, iam confessarius imposuit pœnitentiam, necessarium non est confessionem repetere, sed sufficit dicere: *accuso me de peccatis in tali confessione confessis*; si verò confessarius pœnitentiam non imposuit, quamvis pœnitens nō debeat distincte singula peccata cōfiteri, de-

bet tamen ea aliquomodo declarare, ita ut confessarius sufficiens iudicium faciat ad prudenter pœnitentiam imponendam. Ratio primæ partis est; quia si pœnitentia iam est imposita, sufficienter est iam de peccatis iudicatum; & solum restat ad iudicij complectum, quod absolutio proferatur, quæ dignus fuit pœnitens iudicatus.

617 Secunda responsionis pars duo continet; primum est, quod pœnitens non debeat distincte singula peccata confiteri, hoc autem constat; quia cū iam illa distincte confessus fuerit, solum est necessaria illorū reconfessio, ad hoc, ut confessarius recorderetur ad prudenter imponendam pœnitentiam, ad quod sufficit cognitio peccatorum, non omnino exacta; sed quæ indicet sufficienter pœnitentis statum. Hinc fit, quod communiter, si fœmina, quæ plura peccata in confessione dixisset, vnum culpabiliter omisisset, si facti pœnitens iterum accedat, ut rectam confessionem faciat, sufficit, si se accuset de peccato omisso, de culpa in omissione confessionis illius cōmissa; & deinde vno verbo de omni-

omnibus confessis in illa confessione sacrilega, quod verum esset, etiam si ex oblivione confessarius non imposuisset pœnitentiam; quia sufficienter, cōmuniter loquendo, recordabitur confessarius status pœnitentis, ut prudenter imponat pœnitentiam; quia ad hoc necessarium non est, quod sciat, aduleria esse viginti, periuria duo decim, aut similiter aliorum peccatorum numerum determinatum. Secundum quod 2. responsionis pars continet, est quod debeat repeti confessio quando pœnitentia non est imposita; quamvis non exacte, aliquo tamen modo sufficienti ad prudenter pœnitentiam imponendam, quod de se satis constat, cum ad rectitudinem iudicij spectet, quod prudenter pœnitentia imponatur.

618 Ex dictis colliges, quod si quis plures fecisset confessiones invalidas eidem confessario, aut de earum nullitate scrupulum haberet, vno verbo posset cum illo confessario eas repetere, dicendo: *accuso me de omnibus, quæ in alijs confessionibus sum tibi confessus*, simul explicando defectum, quæ

cognoscit, si culpa contineat. Si tamen velit illum defectum supplere cum alio confessario, debeat singula peccata referre, ac si numquam fuisset ea confessus. Ratio est: quia, ut hic confessarius iudicet, nihil iuvat, quod alteri confessus fuerint: vnde ei omnia distincte confitenda sunt. V. Tamburin. lib. 3. meth. cap. 2.

619 Pro quæstionis huius complemento nota, posse evenire, quod aliquis teneatur vñā confessionem malam ex præteritis repetere, quin teneatur repetere alias post ipsam factas, in quibus non confessus est illius defectum. Ratio est quia post illam confessionem malam potuit contingere, quod in sequentibus inculpabiliter daretur oblivio defectus illius confessionis: vnde ob bonam illam fidem possent illæ confessiones validæ, & fructuosæ esse, sicut tales sunt dum alia peccata inculpabiliter etiam omittuntur. Ita Tamburin. lib. 2. meth. conf. cap. 10. nu. 46. & Arriaga disp. 35. num. 3.

620 Denique nota, hic vltimo inquiri posse, an ille, qui confessus est peccatum, omnia

per oblivionem circumstantia, satisfaciatur postea confitendo solam circumstantiam. Respondeo satisfacere, si tales sint istæ malitiæ, ut possit utraque sine alia sufficienter declarari, non tamen si aliqua illarum dicto modo sufficienter non declaratur, de quo videndus Lugó *disp. 16. sect. etiam 16. per totam.*

**QVÆST. XXIV. IN QVI-
bus casibus ex defectu do-
loris sit iteranda
Confessio.**

621 **D**iximus ad initium præcedentis quæstionis reiteranda in esse confessionem primò quando non ad fuit dolor necessarius ad valorem Sacramenti pœnitentiæ. Quando autem dolorem istum defuisse iudicare debeamus ex dictis in toto hoc tractatu, præsertim *disp. 2. præced.* & maxime ex quæst. illius 11. deducendum est. Quia tamen res hæc est ex gravioribus, & magis necessarijs, quæ in huius Sacramenti administratione occurrere possunt, placuit ex M. Thyrso

septem casus referre, in quibus pœnitens habet fundamentum ad prudenter iudicandum, se in confessionibus præteritis dolorem verum, & efficacem, firmiterque propositum non habuisse; in eis namque omnibus confessiones sunt nullæ iudicandæ, ac proinde iterandæ, seu repetendæ; aut, quod idem est, confessio generalis facienda totius illius temporis, in quo talis defectus in confessionibus ad fuisse iudicetur. Prædictos ergo casus recensebo verbis tanti Magistri, & circa singulos, si quid animadversione dignum occurrerit, adnotabo.

622 Igitur M. Thyrsotom. 3. *suarum disputationum selectarum disp. 44. num. 33.* Sic primum proponit casum * Respondeo primò hoc fundamentum habere mercatores, qui habent consuetudinem falso iurandi, se merces tanto pretio emisse, nec posse infra tantum pretium illas vendere. Hi enim ob villissimum, & exiguum lucrum quotidie peierant, & quamvis sæpe confiteatur, semper redeunt cum eisdem peccatis perijuri: quod argumento efficacissimo est, eos sua iuramenta

menta falsa confiteri sine proposito firmo, non amplius falsum iurandi obligandique sunt repetere confessiones factas durante illa consuetudine prava; monendique sunt, ut pravam illam consuetudinem abscindant; si autem non fecerint, neganda est illis absolutio, vel differenda quo usque fructus emendationis agnoscat. *

623 Circa casum tamen istum fateor monendos prædictos mercatores, ut abscindant prædictam consuetudinem, & si non fecerint, negandam, aut differendam absolutionem. In ordine tamen ad confessiones repetendas noto sæpe excusari prædictos mercatores à repetendis confessionibus prædictis, quia confessarij eos reprehendere, ut debebant omittunt, & malitiam perijuri illis non detegunt, quia propter alij inadvertenter in perijuria talia labuntur; alij, quamvis sufficienter advertant, ad peccandum mortaliter, tamen post paucos dies à confessione propositum, quod in illa fecerunt obliviscuntur, quod non tollit, quominus illud habuerint, & verum fuerit, & efficax. Quare præcisse ex relapsu, si ad malitiam perijuri

non advertant, non tenentur confessiones repetere; neque similiter, si advertant illam, aliunde tamen agnoscant ex fragilitate in ea perijuria incidisse, prava consuetudine ductos, immemoresque propositi, quod elicerunt.

624 Secundum casum sic proponit idem M. num. 34. * Secundo tenentur confessiones repetere concubinarij, qui habentes domi concubinam, & potentes illam de domo pellere; sæpe id in confessione promissum; & nunquam promissis steterunt, ij enim sufficiens habent fundamentum ad credendum, se non attulisse firmum propositum in illis confessionibus. *

625 Circa casum istum animadvertenda sunt, quæ diximus circa negationem absolutionis debitam existentibus in occasione proxima, quæ deferere nolunt *disp. 2. quæst. 11.* & quando iuxta ibi dicta neganda foret absolutio, si ea conferatur ob ignorantiam, inadvertentiam, aut malitiam confessarij, vel quia pœnitens illum decepit, absolutio erit nulla, ac proinde confessio iteranda, & repetenda.

626 Tertium proponit casum eodem nu. 34. sic. * Tertio, qui licet non habeant concubinam domi suæ, sed alia in domo frequenter illuc accedunt; & quamvis sæpè coram confessario proposuerint non amplius adire sine urgente necessitate illam domum; nihilominus post confessionem factam redeunt cum eadem frequentia, qua antea. Ij enim nullum fundamentum habent, ut credant, se habuisse verum, & serium propositum vitandi illam occasionem proximam peccandi; ac proinde debent iterare illas confessiones. *

627 Circa istum casum noto regulam illius fixam omnino non esse. Nam potest contingere, quod quis ad domum meretricis redeat frequentius, & frequentius peccet vno mense post confessionem, quam alio mense ante illam, quamvis cum verò dolore, & proposito confessus fuerit; quia id potest ex fragilitate provenire, & ex maioribus, aut frequentioribus tentationibus. Videatur N. P. Leander tom. I. tract. 5. disp. 7. q. 36. Quare eandem, aut maiorem repetitionem peccatorum non iudico fundamen-

tum satis prudens ad inferendum defectum doloris, & propositi, nisi accedat aliud signum, quod, scilicet, parum post confessionem levi occasione, aut tentatione percussus ad peccata redijt, ita ut possit iudicari, quod si verum propositum habuisset, non potuisset tam cito illius oblivisci, aut tam de facili ad frangendum ipsum vinci. Cui doctrinæ consonant, quæ docet M. Moya disp. 7. q. 5. & quam nos dedimus disp. 2. quest. 11. Huc etiã facit quod docet Tamburinus lib. 3. method. conf. cap. 5. n. 10. cum Cardinali de Lugo disp. 22. de pœnit. sect. 2. §. 3. scilicet * De confessionibus præteritis factis à pœnitente, nisi clare contrarium constet; supponendum regulariter adfuisse dolorem, confessariumque rectè suum munus obivisse. *

628 Quartum proponit casum eodem nu. 34. sic. * Quarto tenentur habentes in eadem domo foeminam, cum qua labuntur frequentissime in peccata fedissima, si solitarie, & seclusis arbitris cum illa commorentur; in confessione sæpè proposuerunt, numquam quætere occa-

occasionem commemorandi cum illa in loco occulto; & post confessiones cum eadem frequentia relapsi sunt, qua antea: hoc enim sufficiens est fundamentum, ut credant se non attulisse in illis confessionibus firmum propositum. Si commoratio in eadem domo est inevitabilis, & qui confitetur adhibuit conatum serium ad emmédationem, quia remedijs usus est, quæ ipsi à confessario contra recidium imperata sunt, & occasionem extrinsecas peccandi, quas pollicitus fuerat, re ipsa removit; quamvis relapsus sit aliquoties post confessionem, ille non habet fundamentum sufficiens, ut credat, se in priore confessione fuisse confessum sine vero, & firmo proposito, immò ex effectibus conijcere prudenter potest, se cum verò proposito confessum fuisse; & solum ex fragilitate fuisse relapsum. *

629 Circa istum casum, admissa secunda eius parte circa primam, supposita necessitate cohabitationis, noto adhibendam limitationem, quam præcedenti casui adhibendam esse monuimus.

630 Quintum proponit n.

35. sic. * Quinto tenentur confessiones repetere, qui habentes obligationem restituendi, & bona unde restituant, quotidie in confessionibus proponunt restituere, & numquam restitunt; & quamvis illis non deest pecunia ad ludum, ad lites iniustas, & ad pompam vanam in vestibus; illis tamen deest ad reddendum creditoribus; inique sufficientissimum habent fundamentum, ut credant, se non fecisse confessiones validas, Expeditque, ut confessarij, antequam peccata pœnitentis audire incipiant, ipsum interrogent, an habeat debitum aliquod, fueritque in mora solutionis; & an in alijs confessionibus illum dixerit, & promissit restituere, & nõ fecerit; si enim in vna, vel duabus confessionibus non implevit promissum, debet illum nõ absolovere, quin prius solvat, si potest. *

631 Circa casum istum noto secundam partem, in qua asserit interrogandum pœnitentem ante confessionem, an debitum habeat, non practicari, sed eam interrogationem faciendam intra confessionem illis, qui speciale fundamentum, aut rationem dubitandi dede-

riant.

riat. Circa primam verò partem noto, penitentes, quamvis deberent statim restituere, abstinendo à sumptibus superfluis & sepe illicitis; quod tamen nō restituant, ab eis abstinendo, sepe nō est signum defectus doloris, & propofiti; quia quando ad obligationem restituendi advertunt, contingit, quod restituere non possint; & quando sumptus superfluos, & illicitos faciunt, non advertunt eis impediri restitutionem debitam, quod sepe provenit ex eo, quod à confessarijs non monentur, nec vrgentur, vt deberent ad restitutionem faciendam, vt monere ipsos teneri ait M. Thyrsolin secunda parte huius quinti casus. Dùm ergo ea restitutionis procrastinatio ex inadvertentia ad peccatum in procrastinatione commissum procedit, nec est signum defectus doloris, & propofiti, nec fundamentum sufficiens ad obligationem imponendam repetendi illas confessiones, si aliud non adsit.

632 Sextum casum proponit n. 36. sic * Sexto, qui habent consuetudinem incidendi frequenter in pollutiones voluntarias, & quibus con-

fessi, & Eucharistię sumptio non est vllum frenum, vt saltem rarius prolabantur; sed cū eadem frequentia prolabantur, ac si confessi non fuissent; suspicari vehementer possunt, se non accessisse ad confessionem, & communionem cum legitima dispositione; ac proinde repetere debent illas confessiones, &c. *

633 Huic sexto casui applicanda est, & quidem a fortiori, doctrina, quam pro tertio casu observavi supr. nu. 627 & quarto etiam applicandam dixi nu. 629.

634 Septimum, & vltimū casum proponit num. 38. sic. * Denique vt alia omittam, habent sufficiens fundamentum ad credendum se indigne confessos fuisse, illi, qui inimicitias gerunt cum proximis suis, & quamvis dicant, se non velle eis malum; nullam tamen occasionē prætermittunt eis nocendi, vel in honore, de eis murmurando; vel in bonis exterioribus, impediendo occasiones, in quibus eorum adversarij possent res suas augere; vel callide obsistendo, ne ad officia honorifica in republica evehantur, aut stemmata nobilitatis obti-

obteneant in aliquo ex ordinibus militaribus, & qui frivolo prætextu nolunt communicare cum illis; nec eorum domus ingrediuntur; nec æquo animo ferunt, vt illi ad ipsorum domus divertant. *

635 Istum casum probō in omnibus, dummodo prædicta iniqua officia non fuerint moraliter interrupta. Si enim inimicitias gerens eas deponat, vt confiteatur, & à prædictis nocendi modis per aliquod tēpus desistat, cum animo semper abstinendi, non erit sufficiens fundamentum iudicandi se indigne confessum, quod postea, mutato animo, ex instantia, & fragilitate, ad gessima illa officia revertatur.

636 Hos casus oportuit recensere ex Magistro adeò ex perto. Observationes verò circa illos positas oportuit non omittere; quæ non vt impugnationes, aut limitationes, eorum accipiendæ sunt, sed vt declarationes; ne nimis rigidam doctrinam videantur continere.

QVÆST. XXV. AN QUI mortale peccatum in confessione culpabiliter tacuit tētur omnino confessorem illam repetere.

637 **A** Firmativā respon- sionem tanquam certam amplectendam esse potius supposuimus, quam probavimus, quæst. 23. nu. 604. quia tamē ea nostra doctrina in dubium revocata est à quibusdā Missionarijs, qui P. M. Thyrsolum consuluerunt ab eo quærentes, an ei, qui mortale ob verecundiam in confessione tacuit sufficeret, ipsum, quod tacuit, peccatum fateri, & itidem peccatum, quod commisit illud tacendo, & etiam indigne communicando; quin esset necessarium fateri peccata alia, quæ in illa cōfessione, aut in pluribus, in quibus illud tacuit, factus est, oportuit quæstionem instituerede de re, quæ sine quæstione, videbatur.

638 In hac ergo quæstione R. P. Iosephus Gavarrin libro, quem scripsit lingua vulgari, cui titulus. *Noticias singula-*

gularissimas para los Confes-
sores, proponit, pro levamine
confessorum, & pœnitentium,
sententiam afferentem ea pec-
cata in illis confessionibus ma-
nifestata non esse necessario
repetenda, quam sententiam
latinè consulto proponit verbis
Patris Ioannis Maria de Casti-
lento, in *seraphica Theologia
moralis Polyanthea verbo con-
fessio diff. 33.* Qui gravissi-
mos DD. eam tenere dicit, &
aliquos in particulari refer. Vi-
de illos apud M. Thyrium *cit.
disp. 43. nu. 9. qui nu. 10.* ver-
ba transcribit, in quibus opinio
Castilenti, & præcipuum illius
fundamentum continetur. Qui
(Castilentus) licet nostram sen-
tentiam probabiliorem dicat,
oppositam praticari posse ait
per hæc verba: *etiã opinio hæc
prior tuta conscientia mihi vi-
detur praticari posse, maxi-
mè post factum ad tollendos
scrupulos, & vexationes, tam
à pœnitentibus, quam à con-
fessarijs.* Cui sententiæ favet
Ludovicus de S. Ioanne in *sum-
ma n. 52. de pœnit. apud Thy-
rium cit. nu. 10.*

639 Nihilominus senten-
tiam, quam nos supposuimus, vt
certam, late eam discutens, vt
certam etiam, tenendam resol-
vit M. Thyrsio; citata enim *disp.
43. sect. 2.* præmittit Castilè-
tum impossibilia asserere,
dum asserit prædictas confes-
siones esse invalidas, & aliunde
eas non necessario iterandas
tradit. Deinde probat nullum
Doctorem ex citatis à Castilè-
to eius opinionem tradidisse;
sed potius manifestissimè oppo-
sitam. Quare sect. 3. relatis gra-
vissimorum Theologorum tes-
timonijs, tandem ipse num. 41.
sic concludit. * Ergo ex men-
te tot illustrium Doctorum, om-
nino est certum, esse invali-
dam, ac proinde repetendam
confessionem omnem, in qua
pœnitens ob verecundiam ta-
cet aliquod peccatum morta-
le, ac proinde oppositum est
omnino improbabile, non solum
practice, sed etiam speculati-
vè. Immo ex mente Victorij,
Caño, Suarez, & Valentij, cum
hæc assertio sit de fide certa,
opposita ex mente ipsorum nõ
solum est improbabilis, sed ali-
quid amplius. Ego, ab omni
alia censura abstinéo, & pœni-
tus improbabilem, & in praxi
mi-

minime curam censeo * Ita
sapientissimus M. qui late ea
disp. 43. per novem sectiones
rem hanc discutit. Cuius doc-
trinam sic breviter commemo-
rare oportuit, ne quis rem
certam in dubiũ revocare pos-
sit, si forte eam in Castilento,
aut in Gavarrri offendat. Con-
sonat autem doctrinæ à M.
Thyrso traditæ ea, quam tra-
dit M. Moya *disp. 1. de pœnit.
quæst. 8.*

640 Quia tamen P. Gavar-
ri prædictam Castilenti senten-
tiam proponit, eam probabilè
indicans, & Missionarij memo-
rati in eã inclinabant eo, quod
difficile redire soleant pœnitè-
tes nisi, vt exactius examinēt
conscientiam suam, ad confitē-
da peccata, quæ in confessioni-
bus, in quibus aliquod morta-
le tacuerunt, confessi sunt, ita
vt dicat Gavarrri, quod de vi-
ginti, vix tres redire soleant,
proderit hic instructionem P.
Magistri Thyrsio transcribere,
qua Missionarij, & alij confes-
sarij vti possint, vt facilius con-
fessiones generales excipiant,
& vt pœnitentes, qui peccata
tacuerunt, alliciantur, vt vel
statim confessiones generales
faciant, vel si longiori examine

indigeant, illo per acto, redeant,
641 Igitur Apostolicus P.
cit. disp. 43. à num. 3. sic fa-
tur. * Ego sane vndecim an-
norum spatio, quo per has His-
paniæ Provincias continuo Mis-
sionibus operam navavi, innum-
eras confessiones generales
excepi; contigitque aliquando,
vt vna die mensis Maij à primo
manè vsque ad horam secundã
post meridiem, octo supra sexa-
ginta confessiones generales ne-
cessarias ob peccata in confes-
sionibus celata, audirem; sæpi-
simeque vna die quadraginta,
& quinquaginta: & numquam
aliquem, qui peccata tacuisset,
audivi, quin illum obligaverim
ad repetendas illas confessiones,
in quibus præ verecundia pec-
cata mortalia tacuerat. Ad ex-
cipiendas eiusmodi confes-
siones, debet Missionarius è pul-
pito sæpè clamare, confessiones,
in quibus præ verecundia ce-
lantur peccata, nullas omnino
esse, & peccata in illis exposita
iterum manifestanda: idque
quotidie inculcare, vel ante
concionem, vel in concione, vel
post ipsam; orationem Domi-
nicam, vel salutationem Ange-
licam cum populo recitando
pro his, qui peccata tacet, bre-
viter

viter illos exhortando ad vincendam verecundiã; & ad reiterandas confessiones cum prava conscientia factas.

642 Debetque rem hanc facilitare, illos instruendo, quo pacto conscientiam sunt discufuri, & peccata omnia similia ad certas classes reducturi, vt paucis verbis multa confessario exponant. Debet magno cū amore, & benignitate hos pœnitentes excipere, illisque animum adijcere ad manifestanda sua peccata, quãtūvis fœda, calide eis insinuãdo, se magnis illis peccatis nō terreri, nec sibi admirationem vllam ingerere, vt pote, qui assuetus sit maiora audire: & quo graviora sibi manifestentur, eo maiori cum gaudio, & consolatione sui spiritus se auditurum confessionem; caveatque ne illos à suis pedibus dimittat, quovsq; ab ipsis expresserit peccata illa fœda, quæ præ verecundia tacuerant. Postquam autē dulcibus verbis illis persuaserit totum venenum occultum evomere, si prudēter timuerit, eos, si semel dimittantur ad examen magis accuratum faciendum, non redituros ad eius pedes; & eorum conscientia non

fuerit nimis implexa, non prius à se dimittat, quam confessionem generalem absolvant. Debet autem confessarius ad eam faciendam eos adiuvere, interrogando per singula præcepta de singulis speciebus peccatorum, quot nimirum vicibus per singulas hebdomadas, vel per singulos menses commiserint tale peccatum, v.g. iuramentū falsum, vel iuramentum grave damnū inferendi proximo, &c.

643 Et sanè cum vita agriculturalum, & rusticorum, & similia hominum simplicium sit vniformis, ordinarie, & vt plurimum non est difficilius eos adiuvere ad faciendam cōfessionem generalem vigintia annorum, quam vnus. Et experientia docet homines rudes & simplices nō melius discutere conscientiam suam, si sinantur per plures dies peccata vitæ præteritæ recogitare, quam si confessarius eos interroget singillatim de singulis speciebus peccatorum. Interroget ergo primum Cōfessor de numero peccatorum, quæ tacuerant; animadvertat que, sæpè pœnitentes non verecundari de cōfitendo speciem peccati, vere-

cun-

condari autem de numero, si sit ingens. Vnde ne numerum taceant, cum primum dixerint, se v.g. peccatum bestialitatis commisisse, statim confessor sagax interroget; quoties hoc peccatum commisisti? An millies? An sexcenties? An centies? Penitens enim hoc audiēs, animum sumit ad manifestandum in regre omnia sua peccata, quamvis sint in excessivo numero, quem numerum excessivum non auderet exponere nisi confessarius animum ea interrogatione adijceret. Et quia sæpè homines simplices numerum magnum explicare solent per centum, vel per alium numerum affinem; hac explicatione confessarius non quiescat; sed ad comperendum numerum interroget per quot annos habuerit pravam illam consuetudinem committendi eiusmodi peccata, an per viginti, an per decem. Et cum audierit numerum annorum, statim descendat ad hebdomadas, vel menses, sic interrogando: *Quoties autem singulis hebdomadibus, vel singulis mensibus hoc peccatum commisisti?* Et sic sæ-

pissime deprehendet pœnitentem, qui bona fide ob suam simplicitatem dixerat, se centies comisisse illud; commisisse millies, vel bis millies, vt ego expertus sum frequentissimè, singulis fere diebus; Missione durante. Postquam numerum peccatorum, quæ pœnitens tacuerat, compererit, comperire curet, quot confessiones, & communionnes sacrilegas fecerit; quod facile obtinebit, si interroget; quoties quorūis ad sacramentum pœnitentiæ, & Eucharistiæ accesserit. Post hæc ingrediatur præcepta decalogi, & interroget singillatim in vnoquoque de speciebus peccatorum, quæ ab eiusmodi hominibus committi solent; interrogando quoties singulis hebdomadibus, vel singulis mensibus, vel singulis annis in illa peccata prolapsus sit.

644 Si autem noverit pœnitentis conscientiam esse aliquantulum implexam; & illum esse ex alio oppido, vel esse agricolam, qui non poterit facile alia die redire, postquam varijs interrogationibus charitatis viscera ostendendo, & benignè loquen-

S

do,

do, eruerit omnia peccata mortalia, quæ præ erubescencia tacuerat; illum paterne admoneat, vt confessionem inceptam interrumpens, per aliquas horas vitam suam præteritam recogitet, discurrendo per oppida, in quibus commoratus est, per personas, cum quibus egit, & communicationem habuit; per negotia quæ tractauit, vt sic in memoriam facilius revocare possit peccata, quæ contra singula præcepta per singulos menses, vel annos admisserit; designando illi horam, in qua redire possit, promittens se illum auditurum cum primum examine facto adveniat.

645 Si autem persona, quæ peccata in confessionibus per multos annos occultavit, conscientiam habet valde implexam propter officia, quæ exercuit, & negotia, quæ gessit; postquam modo affligato illi persuasserit, vulnera illa occulta manifestare; & pœnitens patefecerit omnia, quæ illi ruborem, & verecundiam ingerebant; declaret illi strictam obligationem confessionem illam in-

terrumpendi ad recogitanda peccata vitæ præteritæ sacrilege in alijs confessionibus exposita; assignerque illi aliquos dies, in quibus se disponat ad confessionem generalem; & non dubitet, quod ad pedes eius regressurus sit ad finiendam confessionem inceptam; postquam etiam manifestavit omnia quæ præ nimia verecundia ante celaverat; nihil est, quod ipsum detineat; & desiderium excutiendi onus illud gravissimum, quo per tot annos premebatur; ipsum vehementer impellet; ipsaque victoria, quam iam de verecundia obtinuit, adiget illum ad perficiendum opus inceptum. Ego testari verissimè possum, nunquam ad meos pedes accessisse peccatorem, qui non redierit ad faciendam confessionem generalem, si semel ab ipso prius obtinueram, vt antequam discederet, manifestaret omnia peccata, quæ illi verecundiam ingerebant. Quapropter hoc debet confessarius ante omnia curare, vt antequam pœnitenti præcipiat maius examen facere, prius ab illo exprimat, & quasi extorqueat

torqueat confessionem omnium, quæ verecundiam caufabant, devicto enim hoc Goliath, facile debellantur cæteri Philistæi. * Ita sapientissimus Pater, quæ quia digna sunt, vt observentur, non piguit ad longum transcribere.

QUÆST. XXVI. QUANDO liceat dimidiare confessionem.

646 **T**itulus supponit aliquando confessionem dimidiari posse, quæ suppositio ab omnibus est recepta, quamvis enim integritas confessionis sit de iure Divino, ius illud Divinum non ita rigore obligat, vt in aliquibus casibus non possit censei, quod excusentur pœnitentes à materiali confessionis integritate propter grave onus, quod sequeretur ultra gravissimum, quod in se continet hoc sacramentum. Præsertim autem ad hoc manuducit, quod propter oblivionem inculpabilem, necessarium est concedere posse contingere confessionem, quæ non sit integra materialiter; ergo similiter etiã poterit contingere confessio ma-

terialiter non integræ ob aliam iustam causam à tali integritate excusantem. Igitur huius quæstionis difficultas est, qui sint casus, in quibus iudicandum est licere confessionem dimidiare.

647 Communis sententia tenet, quod quotiescumque ex vna parte urget necessitas confitendi; ex alia verò non potest fieri materialiter integra absque gravi, & speciali damno proprio, vel proximi, potest dimidiari confessio, omitiendo illa peccata, aut circumstantias, ex quibus damnum timetur. Dixi autem: *peccata, aut circumstantias*, quia si damnum solummodo timeatur ex declaratione circumstantiæ, ista debet omitti, & manifestari peccati; si vero, aut ex manifestatione peccati inconueniens timeatur; aut etiam ex illius manifestatione confessarius astutus deducitur sit circumstantiam, ex qua damnum timetur, tunc poterit etiam peccatum taceri, vt docet Arriaga disp. 3. n. 4.

648 Hinc colliges i. dimidiari posse confessionem quando ad est periculum emigrandi à vita absque abolutione, si expectetur confessio integra, vt sæpè contingit in ægritudine

mortali, naufragio, aut prelio: in quo casu sufficiet unum aut alterum peccatum cōfiteri, pro temporis opportunitate. Immo, quamvis vnus confessio possit integrè audiri, poterit dimidiari, vt aliorū confessiones audiātur. Præterea possunt plures simul absolui, confitendo solum peccata in cōmuni, si id necessitas postulerit. Vnde, si magnum sit, & valde proximū naufragij periculum, potest confessarius dicere, qui habent attritionem, & volunt absolui genuflectantur, & omnes genuflexos absolvere dicendo: *ego vos absoluo, &c.*

649 Secundo colliges, quod si ex confessione alicuius peccati prudenter timeat pœnitēs aliquod grave damnum temporale corporis, honoris, aut fortunarum, sibi aut proximo evēturum, potest, urgente necessitate confitendi, dimidiare confessionē, illud peccatū tacendo.

650 Tertio colliges, quod si aliquis non possit absque gravina Eucharistiam omittere, & non possit absque longiore præparatione, aut confessione, quā tempus permittit, confiteri integre, possit dimidiare confessionē. Qui casus contingere potest, si dū Eucharistia defertur

infirmo, ipse dicat se velle recōciliari, & inveniatur Parochus; quod indiget confessione generali. Tunc ergo, aliquibus auditis peccatis, absolvendus est, & integra confessio ad aliud tempus opportunum differenda.

651 Nota tamen, quod in prædictis, & similibus casibus potius est dimidianda cōfessio, quam cum contritione sola ad Eucharistiā accedendū: quod, vt certissimū docet N. P. Leander *to. 1. tract. 5. disp. 5. q. 53* & vt certum, M. Moya *tract. 3. disp. 1. q. 1. n. 5. & 6.* Et quidem hoc verū est, etiam si nullum mortale habeat pœnitens, præter illud, ad quod tacendū legitimam causam habet; nam tunc confiteri debet de venialibus, illud mortale tacendo, & nullatenus potest cum sola contritione accedere; in articulo quidē mortis propter periculum damnationis; extra illum vero ob maiorem certitudinem status gratiæ, quæ habetur per confessionem, etiam si ex iusta causa non sit integra, quam per contritionem. Quam doctrinā optimè tradit Arriaga *disp. 33. de pœnit. nu. 4. qui eadem disp. 33. nu. 3. & disp. 36. num. 2. benè etiam docet, quod*

quod ablato impedimento cōfitendi peccatum omissum, nō est necessarium confiteri illud, quam prius possit, sed sufficit, quod confiteatur illud, cū occurrat tēpus, in quo obliget præceptum confessionis: quod etiam tenet N. P. Leander *to. 1. tract. 5. disp. 5. q. 59.*

652 Adverto tamen 1. quod si, antequam confessionis præceptum urgeat, velit ex devotione cōfiteri, tenebitur tūc, impedimento ablato, confiteri illud peccatum omissum; alias ea confessio ex devotione facta dimidiaretur sine causa. Secundo adverto contra Arriagam cit. nu. 2. quod si pœnitēs debeat communicare, & impedimentum ablatum sit, tenebitur illud peccatum confiteri; quia illud peccatum in ea confessione de venialibus (aut de alijs mortalibus, si adessent) ex causa omissum non aliter remittitur, quam mortalia oblita: qui autem habet mortalia oblita, si recorderetur illorum ante communionem, aut celebrationem, tenetur illa confiteri, vt tanquam certissimum docet N. P. Leander *to. 2. tract. 7. disp. 7. quæst. 2. & habes in meo comp. nu. 294.*

653 Colliges 4. quod si mulier prudenter timeat ex confessione alicuius peccati confessarium sumpturum occasionē eam ad peccatum sollicitandi ita, vt ipsi mulieri imminet periculum consentiendi, aut saltem tales preces futuræ sint illi nimis onerosæ, potest tale peccatum tacere. Si tamen solum timeat, quod cōfessarius ex sua malitia consentiet in peccatū, ipsi tamen nō erit suis precibus scandalosus, aut onerosus, non potest confessionē dimidiare; quia ad ipsā spectat integrè sua peccata confiteri; scandalū verò passivum confessarij parum ad illā spectat, & solū illud evitare tenetur, si commode possit: vnde, si sine notabili incommodo temporali, aut spirituali possit, alteri confiteri, debet; si tamen non ita, illi potest integre, confiteri. Sic etiam scemina decenter ornata iuxta vsum patriæ potest e domo exire, causa audiendi Missam, etiam diebus non festis immo etiam recreationis gratia, quamvis sciat nonnullos eam concupiscendo ex malitia peccaturos; si verò sciat aliquos peccaturos ex fragilitate, adhuc non tenebitur omnino e domo non exire, sed

aliquoties solum abstinere, si sine gravi incommodo potest, eo quod maiori commiseratione dignus est peccans ex fragilitate, quam peccans ex malitia. Cum gravi tamen incommodo non tenetur peccatum alterius, etiã ex fragilitate, vitare: unde quia grave esset scemine privari iure standi ad ostium, vel fenestram, non tenetur hoc iure se privare propter peccatum adolescentis turpiter illã amantis, adhuc ex fragilitate.

654 Quinto colliges, quod si quis sit mutus, vel surdus, qui integrè confiteri non possit, potest confessionem dimidiare, dicendo tantum, quantum moraliter potest: ut cum Layman lib. 5. tract. 6. cap. 8. num. 9. tenet Tamburinus lib. 2. meth. conf. cap. 10. n. 6.

655 Alios quatuor casus, qui apud ipsum sunt 4. 5. 6. & 7. addit idem Tamburinus cit. cap. 10. d. num. 21. in quibus certum putat dimidiari posse confessionem, per hæc verba. * Quarto quando pœnitens, propter fragilitatem sibi notã, timet ne diu immorando in similibus peccatorum examine, in eadem prolatur: poterit

etiam non se examinare: nisi leviter: quamvis sint ex defectu examinis nonnulla tacenda. Immo simile quid debere observare confessarium in interrogationibus de huiusmodi rebus turpibus diximus supra cap. 7.

§. 10. num. 77.

656 Quinto, quando pœnitens est nimis scrupulosus, ex Castro Palao tom. 1. tract. 1. disp. 4. p. 2. num. 4. tunc enim cum adsit tum periculum faciendi odiosam confessionem, tum periculum damni ipsius pœnitentis, tum summa difficultas, quæ est moralis impossibilitas: præstat aliqua potius omitti, quam notabilia hæc detrimenta subire.

657 Sexto, quando confessarius ipse, non habens alium confessarium, peccatum suum confiteri Sacerdoti non possit, nisi frangat sigillum confessionis: tunc enim fateri poterit peccatum in genere, id que est magna cautela, ne sigillum frangat.

658 Septimo, quando confessario imminet periculum notabile. Ut si pœnitens sit cum morbo contagioso, nec confessarius possit à longè audire: tunc enim

enim paucia peccatis suditis, absolvat. * Ita Tamburinus. & bene.

659 Hic tandem duo notare debes. Primum, quod, cum quis dimidiare ex causa confitetur, non tenetur habere contritionem de peccato, aut peccatis, quæ ex causa omittit; quia per ipsum sacramentum cum attritione receptum remittuntur directe peccata confessa, & in directe peccata omittit ex causa iusta. Quod tenet N. P. Leander tom. 1. tract. 5. disp. 5. q. 51.

¶ Arriaga disp. 33. num. 3.

Secundum, quod notare debes, est (ex N. etiam Patre Leandro l. c. q. 58.) quod, quando iusta causa adest tacendi aliquod peccatum, dimidiari Confessio potest, non solum quando urget præceptum Divinum, aut Ecclesiasticum confessionis; sed etiã probabilius, quando non urget, si alias, confessione non dimidiata, pœnitens sit cogendus diu carere pœnitentiæ sacramento; id enim est sufficiens nocumentum, ut ad illud vitandum, confessio, quæ aliàs integra fieri nequit, dimidietur.

QVÆST. XXVII. AN possit dimidiari confessio tacendo aliquod peccatum quando illud declarari non potest, nisi declarando illius complicem.

660 CASUS quæstionis enunciare potest, cum quis carnaliter accessit ad matrem, sororem, aut consobrinã, urgeatque necessitas confitendi, & non adsit, nisi notus confessarius, qui necessario de veniet incognitione talis complicis; quia in tali loco scit pœnitentem non habere aliam consanguineam in simili gradu, nisi eam, quam de facto cognovit. In hoc casu prima sententia tenet, non debere complicem manifestari, sed potius tacendum illud peccatum, & confessionem dimidiandã. Sic Navarrus, Valencia, Villalobos, & alij, quos citat, & sequitur Diana 1. part. tract. de circumstantijs resolut. 49. & 3. part. tract. 4. resolut. 64. & probabiliorum putat Arriaga disput. 33. num. 14. Secunda sententia, quam tenent noster Pater Leander, P. Amicus, Lugo, Tambur.

bur. lib. 2. method. cap. 9. à n. 8. & cap. 10. num. 30. & alij communiter; inter quos sunt etiam D. Bernardus, & D. Thomas, tenet non posse in tali casu confessionem dimidiari, sed potius complicem declarandum, si alia via non adsit declarandi peccatum.

661 Secunda sententia verior mihi videtur, & probatur; quia præceptum confessionis obligat ad confessionem integram, adhuc quando ad eius integritatem necessarium est, poenitentem ipsum graviter infamari apud confessarium: ergo etiam obligabit ad integram confessionem quando ad integritatem necessarium est proximum graviter infamare. Probatur consequentia, quia nulla videtur ratio, cur poenitens debeat magis prospicere famæ proximi, quam suæ.

662 Respondebis tamen primo, quod confessio per se loquendo affert secum infamiam poenitentis, unde eo ipso, quod datur confessionis præceptum, obligat poenitentem ad se infamandum; cum verò confessio per se loquendo non afferat proximi infamiam, non debet ita iudicari, quod obliget præcep-

tum, quando sequutura est proximi infamia. Sed contra est, quia confessio non semper affert secum infamiam poenitentis; quia plura sunt peccata, quæ sine infamia confiteri possunt, imo paucissima sunt peccata, quæ dici non possunt sine gravi infamia: poterat ergo cogitari, quod obligaret confessionis præceptum ad confitendum omnia peccata, quæ sine poenitentis infamia dici possent, non tamen illa, quæ sine illius infamia dici non possunt: cum ergo hoc nemo audeat dicere, nec dicendum est, quod non teneatur ad ea declaranda, quæ declarari non possunt sine infamia complicis.

663 Respondebis 2. quod poenitens debet infamiam, quæ apud confessarium resultat, subire; quia inde resultat ei maximum bonum sacramenti; eum autem sacramentum non cedat in bonum complicis, non est cur ille detrimentum famæ subire teneatur. Contra tamen est, quia ut excusetur complicis manifestatio, necessarium non est, quod pro ea excusanda inveniamus bonum complicis, sed sufficit si intercedat bonum maximum manifestantis: ergo

cum

cum istius bonum intercedat in sacramento, sufficit, ut possit, & debeat complicem manifestare. Antecedens probatur; quia mihi licet proximum apud meum amicum infamare illi referendo iniurias ab eo acceptas, quando id mihi deservit in levamen, & solatium, ut communiter Doctores tenent; & tamen meum solatium bonum meum est, & non bonum proximi infamati: ergo similiter ad excusandam manifestationem complicis, necessarium non erit, quod interveniat in ea complicis bonum, sed sufficit, quod interveniat bonum manifestantis. Quod confirmari potest; quia absolute loquendo maius bonum meum necessarium est, ut ego possim me ipsum infamare, quam ut possim infamare meum proximum: ergo si bonum confessionis integre sufficit, ut me apud confessarium possim infamare, sufficit à fortiori, ut possim etiam meum complicem infamare.

664 Adverte tamen, quod, ut constat ex casu questionis, nobis sermo est de infamia, quæ præcisse apud confessarium sequitur ex manifestatione pec-

cati; si verò aliquando sequutura sit alia infamia, vel aliquod aliud damnum, fateamur tunc non esse manifestandum peccatum; sicut nec manifestandum est, quando simile damnum immineret ipsi poenitenti. Ratio verò disparitatis est; quia hoc damnum non sequitur ex peccati confessione, sed ex malitia confessarii illud revelatis, aut eius notitia male ventis: unde ad istud malum subeundum non obligat confessionis præceptum, bene tamen ad malum infamæ, quod resultat ex peccati manifestatione, quia istud malum per se conducit ad confessionis bonum, & per se sequitur in tali casu ad confessionis integritatem.

665 Secundo adverte, quod quando necessarium non est ad declarandum peccatum, non debet manifestari complex; sed potius in eo occultando est magna cura adhibenda, quam non solent multi poenitentes ponere, nisi quando ipsi refugiunt, quod talis persona cognoscatur; & alias facile detegunt aliorum peccata, & defectus, etiam si complices non sint, existimantes id in confessione licere; omnino tamen illicitum est. Unde

si

si pœnitens possit alium quaerere, aut expectare confessarium, cui complex notus non sit, ad id tenebitur: & quidem sub onere restitutionis, si ea esset possibilis, ut notat Arriaga disp. 33. nu. 19. Notat tamen Tamburinus l.c. nu. 11. (quod etiam tenet Arriaga disp. 33. nu. 18.) non obligari expectare illum ultra duos dies Et nu. 12. addit probabiliter excusari ab expectando, vel querendo alium, propter maiorem consolationem, quam habet ab amico, aut docto confessario sacramentum recipiendo. Cui doctrinæ favent à fortiori Gerson, Medina, & Fagundez apud Arriagam disp. 33. num. 5.

666 Dubitant tamen hic Doctores, an saltem aliquando possit cogi pœnitens à confessario, ut sibi manifestet complicitatem in casu, in quo sine ea manifestatione sufficienter declaratur peccatum. Respondeo posse cogi, ut id declaret quando maximè expediret, ut confessarius corrigeret complicitas; ea tamen manifestatio deberet fieri extra confessionem, aut si intra illam, cum licentia vtriusque eius notitia ad correctionem. Quia tamen correctio confessa-

rij communiter suppleri potest per correctionem pœnitentis, aut alterius viri prudentis, sufficit si proponat pœnitens, quod corriget, aut quæret prudentem, qui corrigat, solumque tenebitur ad id confessarium eligere in casu rarissimo, in quo ipsius tantum correctio fructu speretur consequutura. V. Arriag. cit. disp. 33. sect. 4. per totam.

667 Tertio adverte, quod si vno, aut altero peccato pœnitentis audito, advertam me illius idioma non intelligere, quamvis illa duo peccata bene perceperim, non debeo illum absolvi, si possit alium quaerere confessarium suæ linguæ peritum, cui integrè confiteatur. Similiter si etiam auditis multis peccatis non reservatis dicat vnum reservatū, à quo nec per privilegium aliquod absolvi possum, non debeo illum à non reservatis absolvi, sed ad superiorem pro omnium absolutione mittere. Næc obest, quod in utroque isto casu obligabitur pœnitens ad confitendum bis eadem peccata, est enim inconveniens, quod ad id teneatur per se; non tamen quod par-

acci-

accidens obligetur, ut contingit in utroque isto casu. V. dicenda à num. 786.

QVÆST. XXVIII. DE
Sex ultimis conditionibus
confessionis sacramentalis.

668 Explicuimus, qua potuimus, comprehensione, & qua valuimus brevitate per 23. quæstiones præcedentes, ea, quæ spectare iudicavimus ad confessionis integritatem, quæ est 10. illius conditio. Nunc iam est tempus, ut ad reliquas explicandas propereamus. Undecima: ergo confessionis conditio est, quod sit secreta: unde non solum necessarium non est, ut confessio publice fiat, ut aliqui hæretici audent, sed etiam necessarium est, quod fiat secreto, ita ut, quamvis nec id sit necessarium ad valorem sacramenti, nec etiã aliqua lege ad id teneamur; consuetudo tamen rationalis id ita præscribit, ut publice fieri nequeat, sine rationali causa, absque labe peccati, saltem venialis. Unde malè confessarij plurimum puerorum confessio-

nes audiunt simul, & si doli sint capaces, mortaliter peccant.

669 Confessio etiam fieri potest per interpretem, dum aliter fieri non potest; tum quia id non est publice fieri; tum quia ex rationabili causa potest publice fieri confessio. Difficultas tamen est, an ad eam per interpretem faciendam, quando aliter fieri non potest, obliget confessionis præceptum. Communis sententia tenet non obligare præceptum Ecclesiasticum. Præceptum autem Divinum non obligare etiam in articulo mortis docet communior sententia addendo tamen, quod tunc frequenter aderit obligatio ex lege charitatis; quia frequenter erit pœnitens incertus de sua contritione.

670 Communem sententiam veram existimo quantum ad præceptum Ecclesiasticum; quamvis enim sit modificativum præcepti Divini, modificat tamen, & determinat, ut semel in anno confiteatur quisque *solus proprio Sacerdotis*; particula autem *solus* videtur excludere ab obligatione confessionem per interpretem faciendam; circa præceptum autem Divinum in mortis articulo

lo veriore iudicio aliquorum sententiam afferentem, obligare tunc ad confessionem etiam per interpretem faciendam, si aliter fieri non potest. Probatur autem, quia confessionem facere per interpretem aut non est onus grave, aut saltem non tam grave, quod subiri non debeat propter bonum confessionis obtinendum in mortis articulo: ergo in tali articulo obligabit ad eam præceptum Divinum confessionis. Antecedens probatur; quia multi existimant, quod non sit peccatum mortale revelare crimē proximi vni, aut duobus secretum servaturis; iuxta hos autem non erit onus grave peccata dicere interpreti, cum secretum sit servaturus ex sigilli obligatione. Dato tamen, quod ea sententia sit falsa, & quod onus sit grave vni tantū peccata dicere, quod non sit tantum onus, quod subiri non debeat probatur; quia cum maiori onere obligat præceptum confessionis in eo articulo, quam extra illud; sic enim extra mortis articulum, quamvis adsit celebrandi necessitas, non tenetur Sacerdos in peccato existēs confessarium quærere per 6. miliaria distantem,

& tamen tenebitur in mortis articulo: frequenter autem reputabitur maius onus talem confessarium quærere, quam duobus confiteri: ergo cum idē onus sit confiteri per interpretem, ac duobus cōfiteri, ad hoc onus tenebitur in articulo mortis propter confessionis bonum.

671 Quod confirmatur; quia etiam extra mortis articulum aliquando cogitur pœnitens duobus sua peccata manifestare; si enim habeat peccata reservata, & superior non possit propter occupationes eū audire, petere ab ipso facultatem, ut ab alio à reservatis absolvetur, iam est aliquod saltem reservatum illi manifestare, quod obtenta licentia debet postea manifestare confessario, cui absolutio committitur.

672 Dices tamen: si scirem, confessarium revelaturū aliquod meum peccatum vni tantum, & hoc sub confessionis sigillo, non tenerer, etiam in articulo mortis, illud ipsi cōfiteri: ergo nec confiteri per interpretē, cum idem sit onus. Respondeo tamen negādo antecedens, quia, quod vni, & sub sigillo manifestetur meum pec-

peccatum nō est tantum onus, ut dixi, quod subiri non possit propter bonum confessionis integre in articulo mortis, quamvis extra illum articulum possit confessio dimidiari ad declinandum onus. Ratio autem disparitatis est, quia maius inconveniens subiri debet, ne confessio omnino prætermittatur, quam ne differatur, in articulo autem mortis, si quis nō confiteatur, omittit confessionem; si verò extra illum non confiteatur, illam solummodo differt. Licet autem prædicta sententia sit probabilior, est tamen probabilis, & segura sententia asserens, quod, licet in articulo mortis teneatur pœnitens cōfiteri per interpretem; non tamen tenetur ad integre tunc confitendum, sed sufficiat fateri per talem interpretem aliqua venialia, & generatim omnia mortalia. Ut tradit Tamburinus lib. 2. meth. conf. cap. 10. n. 19. & Arriaga disp. 51. sect. 7. num. 53. & 54. qui tamen, si certus esset pœnitens de sua contritione omnino à confessione illum excusat. Vnde etiam extra mortis articulum poterit dictus pœnitens per interpretem sic dimidiare

confiteri, quamvis ad id non teneatur.

673 Circa eandem conditionem secreta est notandā, quod quamvis ex communi usu confessio fieri debeat ore, id essentialiter nō est; unde quando aliter fieri nequit, potest signis, aut scriptura. Et etiam nota, quod sufficienter voce confiteatur, qui peccata tradit scripta confessario, ut legat, voce tamē dicit: *accusome de omnibus, quæ legisti, aut quæ hic scripta sunt*, sic enim voce se accusat de omnibus illis peccatis; quod etiam expedit practitari, quando præ verecundia, aut scrupulis difficulter posset pœnitens sua peccata verbo explicare. Quod novissime tradit M. Thirso tom. 3. disp. 35. nu. 9. Arriaga disp. 51. sect. 8. & Tamburinus tom. 3. lib. 5. cap. 2. q. 1. nu. 1.

674 Duodecima confessionis conditio est, quod sit la-crimabilis, id est dolorosa; quatenus autem dolorosa esse debeat, sufficienter explicavimus disp. 2. per totam. Decimatertia conditio est, quod sit accellerata, id est, ne multum differatur post peccatum. 14. est, quod

quod sit fortis, ita scilicet, ut nulla verecundia, aliave tentatione possit pœnitens à confessionis integritate divelli. 15. est, quod sit accusans, id est sibi imputans peccata; quamvis enim peccator possit ab alijs tētari, & adiuvari; semper tamē est ipse præcipua suorum peccatorum causa. 16. denique, &

ultima conditio cōfessionis est, quod sit parere parata; id est, quod pœnitens sit promptus ad obediendū præceptis discreti confessarij; de materia autē huius obedientiæ diximus aliqua *disp. 2. præcedēti à quæst. 11.* & alia dicemus *disp. 4.* sequenti; nunc vero de hac 3. dicta sufficiant.

DISPUTATIO IV.

DE SATISFACTIONE SACRAMENTALI.

675 **E**gimus disputationibus præcedentibus de dolore, & confessione, quæ sunt partes materiales Sacramenti Pœnitentiæ; in hac agemus de satisfactione sacramentali, quæ est etiam pars materialis, & si non essentialis, ut dolor, & confessio, integralis tamen, ut dicebamus *disp. 1. quæst. 2.* sit ergo.

QVÆST. I. DE OBLIGATIONE imponendi, atque acceptandi satisfactionem.

676 **P**œnitentia, sive satisfactio sacramentalis est voluntaria compensatio pœnæ temporalis debite ob iniuriam Deo illatam consistens in operibus pœnalibus à confessario taxatis; opera autem pœ-

nalia ad tria communiter reducuntur, scilicet, ad orationem, ieiunium, & eleemosynam; non quia ista sola pœnalia sint, sed quia cetera ad aliquod istorum reducuntur; omnes enim corporis afflictiones reducuntur ad ieiunium; opera verò, quæ ad cultū Dei spectant, ad orationē, & quæ ad bonū proximi, ad eleemosynam. Opera interna merè apta sunt, ut in satisfactionē imponantur, & si enim nō sint sensibilia, sunt tamē sensibilia per

im-

impositionem, & acceptationem. Receptio sacramentorum etiam potest in pœnitentiam imponi; ordinis autem receptio excipi debet, quæ imponi non potest eo, quod sit onus nimis grave, ob quam etiam rationem imponi non potest Religionis ingressus. Quod etiam extendunt aliqui ad sacramentū matrimonij; sed probabilius eius susceptio potest aliquando imponi, quia non est tam onerosa, & solet nimis conducere ad remedium peccatorum carnis.

677 Pro resolutione autē eorum quæ in titulo quæstionis sunt proposita, dico 1. confessarius sæpe tenetur sub peccato mortali pœnitentiam imponere, non tamen semper. Prima conclusionis pars est communis, & cōstat 1. ex Tridentino *ses. 14. cap. 8.* sic definiente: *debet ergo Sacerdotes Domini, quantum spiritus & prudentia suggererit pro qualitate criminum, & pœnitentium facultate salutare, & convenientes iniungere satisfactiones, ne si forte peccatis cōvineant, & indulgentius cum pœnitentibus*

tibus agant, levissima quædam opera pro gravissimis delictis iniungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur. Secundo, constat à paritate iudicis humani, qui graviter peccat non imponendo pœnam gravem, quam reus meretur.

678 Secunda verò conclusionis pars constat 1. quia peccatum non est moribundo pœnitentiam non imponere, cum illi sufficiat dolor morbi, & contritio, & aliam implere non possit; congruentius tamen erit in eo casu levem pœnitentiam imponere, ut brevem orationem, aut quod dicat IESVS. Deinde probatur 2. conclusionis pars; quia satis probabile est, quod, si pœnitens ante confessionem per contritionem, & alia opera satisfecisset sufficienter; non sit necessarium ei ullam pœnitentiam iniungere. Notat tamen Arriaga *disp. 47. sect. 4. num. 37.* nunquam posse certitudinem haberi, imò nec probabilitatem, quod pœnitens satisfecerit sufficienter. Vnde ait ex hoc capite nunquam in praxi excusari posse confessarium ab iniungenda

genda pœnitentiâ. Tertio pro-
batur; quia si pœnitens leuem
pœnitentiam mereatur, non
erit mortale eam non impone-
re, sicut leuem pœnam omite-
tere in Iudice humano, venia-
le solum esset. Et si dicas, quod
manebit mancum sacramen-
tum. Respondeo, quod quando
pœnitens omnino satisfecit, nō
manet mancum sine parte sua
integrali, quia tunc eam non
exigit ad suam perfectionem;
quādo verò pœna levis est de-
bita, leviter indiget illa ad suā
perfectionem, vnde leviter so-
lum ad eam imponendam ob-
ligat. V. Arriag. l. c. à n. 39.

679 Nota tamen i. posse
confessariū imponere pro pœ-
nitentiâ opus aliâs præceptum,
quia illud est satisfactorium,
& vt magis satisfactoriū sit per
impositionē elevatur; dū tamē
cōfessarius id non exprimit, aut
ex circūstāijs id velle non col-
ligitur, semper debet iudicari,
quod imponat opus nō præcep-
tum. Hinc colliges, quod, si scru-
pulosus multoties intra horam
ad sacramentum pœnitenti-
æ accedat, melius erit illi im-
ponere levissimam pœnitentiā,
aut eandem sæpius imponere,
quam sine pœnitentiâ dimitte-

re. Secundo colliges, posse im-
poni pœnitentiam pro defun-
ctis applicandam, tum quia po-
test prodesse pœnitenti, & si
nō satisfactio operis, satisfactio
tamen voluntatis, qua vult illā
pro defunctis applicare; tum
quia dato, quod etiam ista vo-
luntas defunctis applicetur, ap-
plicabitur tamen defunctis to-
tā satisfactio debita ex opere
operantis, pœnitenti vero ea,
quæ debetur ex opere operato,
quod optimè docet Lugo *disp.*
25. à nu. 62. Tertio colliges,
quod si confessarius imponat
elemosynam satisfaciēt eam
erogādo patri, matri, fratri, aut
uxori, aut etiam extreme indi-
genti. Ratio est; quia elemosy-
na est maior; & quamvis sit aliâs
debita, ipsa tamen materia de-
notat satis, quod sit iuxta vo-
luntatem confessarij imponen-
tis; sibi tamē non potest, quam-
vis pauper sit, elemosynā ero-
gare. Addit tamē noster Pater
disp. 9. quæst. 50. non esse im-
probabile, quod posset Confes-
sarius eam elemosynam in-
iunctam commutare, vt ipsimet
pœnitenti pauperi applicetur.

680 Secundo nota per se
loquendo pœnitentiam debere
esse

esse talem, vt satisfaceret per illā
ad æqualitatē pro pœnis in Pur-
gatorio debitis; quia tamē quāta
ea sit cognosci nō potest totā re-
linquitur pœnitentiâ confessarij
arbitrio, non vt imponat, quā vo-
luerit, sed quā magis proportio-
natā iudicaverit. Cum tamē con-
ciliū asserat attendendum etiā
esse pœnitentiū qualitatem; opti-
mè advertit Lugo n. 60. excusari
cōfessarios, qui leves pœnitentias
imponunt pro gravissimis pecca-
tis ob pœnitentiū infirmitatē, qui
si graviores pœnitentias recipe-
rent, fugerent confessionem, aut
confessarios ineptos quærerent.
Addit in dubio inclinandum in
partē benigniorē, quia in ea mi-
nus est periculi. Tādēq; adver-
tit monendum pœnitentē de in-
sufficiētia pœnitentiæ iniunctæ,
& consulendum indulgētiam
vsum, aut etiam præcipiendum,
vt defectus supleatur.

681 Tertio nota satis esse re-
ceptā sententiā asserentē, quod
dū confessarius postquam aliquā
pœnitentiam sub præcepto im-
posuit, omnia bona opera pœni-
tentis in pœnitentiā applicat, ea
elevat, vt sint satisfactio sacramē-
talis: vnde Diana cū alijs 3. p. tr.
4. resol. 97. & p. 9. tra. 9. resol.
54. existimat excusari à pecca-

to confessarium sic ea opera im-
ponentem, quamvis peccata sint
gravissima, & pœnitentia aliâ sub
præcepto imposita, sit levis. Op-
positam tamen doctrinā omnino
defēdit Lugo *disp. 25. sec. 4. à*
n. 53. dicens veriore sententiā
asserere, nullam, nec partialem
pœnitentiā posse imponi, nisi sub
præcepto, addensque n. 57. non
videri probabilem doctrinam il-
lorū, qui à peccato excussant cō-
fessarios leves pœnitentias impo-
nentes pro gravissimis peccatis,
si addāt illa verba *quidquid bo-
ni feceris, &c.* Vidit Diana Lu-
gum idēque illum refert *part.*
9. citata, non tamē refert censu-
ram, quam suæ opinioni tribuit,
nec illius fundamenta cum pro-
prietate refert. Mihi quidē val-
de probabiliter procedit Lugo
in omnibus, si excipiamus cēsu-
ram, quam tribuit oppositæ sen-
tentiæ: ea enim mihi videtur pro-
babilis satis, & si probabilior, vt
verum fatear, doctrina Lugi, cu-
ius fundamenta nō vacat ex pen-
dere. Pro sententiâ Dianæ videat-
ur Amicus *disp. 11. nu. 29.* &
disp. 16. à nu. 83. Pro nostra ve-
rò Arriaga *disp. 47. secl. 5.*

682 Dico 2. pœnitēs tenentur
acceptare pœnitentiā à confessa-

rio prudenter imposita. Conclu-
sio ita est communis, ita ut quã-
vis graves Doctores oppositam
tueantur, eã tamẽ nonnulli dam-
nẽt, alij vt erroneã, alij vt teme-
rariã, alij vt improbabilẽ. Sed
quidquid sit de istis cõsursis, quas
improbabiles appellat N Pater
disp. 9. q. 56. nostra sententiã pro-
batur, tũ quia reus tenetur ac-
ceptare iustam Iudicis sententiã
in Iudicijs alijs; ergo etiã in iudicio
sacramentali; cum etiã; quia,
vt dicebamus n. 677. Tridentinũ
imponit, aut declarat obligatio-
nẽ, vt Confessarij imponant gra-
ves pœnitentiã pro culpis gravi-
bus; ergo similis obligatio debet
adesse in pœnitentibus ad tales
pœnitentias acceptandas.

683 Dices obligatiõnẽ pœni-
tentiã non esse absolutã,
sed sub cõditione, quod pœnitẽs
vellet illã acceptare, sicut est ob-
ligatio absolvendi pœnitentem
dispositum, non absolute, sed sub
cõditione, quod absolui velit. Cõ-
tra tamẽ est; quia potestas absol-
vendi est coniuncta cũ potestate
ligandi: unde quamvis possit abso-
lutẽ pœnitens velle, nec absolui,
nec ligari, ex suppositione, quod
vellet absolui, quod est beneficiũ,
debet velle ligari pœnitentiã,
quã est onus annexum tali be-
neficio.

684 Sed obijcies 1. vnusquis-
que potest differre satisfactiõnẽ
ad aliam vitam ergo nõ tenetur
pœnitentiã acceptare, qua an-
ticipatur satisfactio. Respondetur
antẽ institutionẽ sacramenti pœ-
nitentiã potuisse vnũquemque
satisfactiõnẽ ad aliam vitã refer-
vare; post institutionem verò hu-
ius sacramenti, nõ posse, sed tene-
ri in hac vita satisfacere, quantũ
um ad eã partem, quã ei pru-
denter confessarij in pœnitentiã
imposuerit, quia cũ isto onere
ei impenditur absolutio: & sa-
cramentum; cum sit institutũ per
modum iudicij, non solum est in-
stitutum ad absolvendum, sed
etiã ad plectendum.

685 Secundo obijcies: si pœni-
tens teneretur acceptare pœnitẽ-
tiam, etiã deberet acceptare pœ-
nitentiã æqualẽ, sufficiẽtemque
pro extinguẽdo toto debito pœ-
narũ Purgatorij, quod nimis du-
rũ est. Respondetur tamẽ negãdo
sequelã; quia supposita cõsuetudi-
ne rationabili mitigandi pœnitẽ-
tias propter tepiditatem, & fra-
gilitatem penitentium, dicta pœ-
nitentiã rationalis nõ esset, ideõ-
que eã nõ teneretur acceptare.
Aliã addit ratiõnem Arriaga
disp. 47. sect. 6. scilicet, quia pœ-
nitentiã sufficiens pro extin-
guendo

quendo toto debito ex multis
copitibus est nobis ignota, ita
vt nec probabiliter possimus,
quãnam sit sufficiens iudica-
re. Vnde proportio penitentia
cum peccatis non est attendẽ-
da secundum debitum istius
pœnæ.

686 Nota tamẽ 1. probabile
satis esse, quod pœnitẽs, quã-
vis teneatur acceptare, & im-
plere pœnitentiã leyem, eã non
teneatur acceptare, & implere
sub culpa gravi, sed solũ sub le-
vi. Ratio est, quia, vt diximus n.

678. Sacerdos solũ tenetur sub
levi culpa eã pœnitentiã impone-
re: ergo similiter solum sub levi
pœnitẽs tenebitur eã pœnitentiã
implere, & acceptare; verũ
autẽ est, quod difficile evenire
potest, quod pœnitens bonẽ dis-
positus nolit levẽ pœnitentiã
acceptare; si vero pœnitentiã sit
gravis, & iusta, quãvis sit pro so-
lis venialibus, tenetur probabi-
lus pœnitẽs sub gravi culpa eã
acceptare, & implere, quia, si
nõ impleat deficit suã obliga-
tioni in re gravi.

687 Nota secũdo, pœnitentem
absque gravi peccato pos-
se nõ acceptare pœnitentiã gra-
vẽ; dicẽdo se nolle absolvi à tali
confessario, sed velle adire aliũ

idoneũ Sicut enim inceptã cõ-
fessionem potest relinquere ex
alia causa, ita ex ista obtinendi
leviorem pœnitentiã ex iudicio
prudencis confessarij; sed in cõ-
calu consultius faciet confessa-
rius, si ei mitiget pœnitentiã
vsque dũ velit acceptare; præ-
sertim cum noster Pater Lean-
der quæst. 57. dicat esse æque
probabile, quod potest pœni-
tens absolvi, quamvis solũ mo-
dicissimã pœnitentiã partem
velit acceptare, dum modo in-
tentionem habeat satisfaciẽ-
di Deo in hac, vel in alia vita.
Vnde adduci potest in nostram
sententiã Arriaga acriter de-
fendens oppositam *disp. 48.*
sect. 2. quia ipse fateretur, quod
dum pœnitens habet pro se
opinionem probabilem, vt non
teneatur acceptare pœnitentiã,
potest illam non accep-
tare, & si confessarij non con-
sentiat, alium adire.

QUEST. II. DVBIA

quædam circa satisfactio-
nem resolvun-
tur.

688 **D**ubitabis 1. quis pot-
est sit pœnitentem
T₂ coll-

commutare. Pro huius dubij resolutione dico primo Pœnitens propria auctoritate non potest pœnitentiam sibi impositam commutare etiam in evidenter melius. Conclusio ista est communis; oppositum tamen defendit satis probabiliter cum aliquibus ab ipso citatis noster Pater Leander *disp. 9. quest. 83. & quest. 102.* Probatur autem nostra conclusio; quia non potest subditus rem à superiore præceptam commutare etiam in meliorem: unde non potest ieiuniam, aut Missam præceptam commutare adhuc in votum castitatis, aut Religionis, aut alia quævis opera præstantissima, sed pœnitens tenetur ad pœnitentiam tanquam confessarij subditus: ergo non potest illam commutare etiam in evidenter melius.

689 Sed obiicies 1. pœnitens auctoritate propria potest commutare suum votum in opus evidenter melius: ergo & pœnitentiam sibi iniunctam saltem ex voluntate interpretativa Confessoris. Respondeo negando consequentiam: quia in voto nascitur obligatio ex promissione rei, quæ Deo grata esse creditur; cum autem res melior sit

pœnitens potest commutare in evidenter melius auctoritate propria

qui subditus pœnitenti iniunctam nullam tenetur. & statim qui non potest.

Deo gratior, cum in illam commutatur, non fit contra voti religionem. Obligatio autem præcepti nascitur ex voluntate superioris, non quia ut cumq; sit res illi grata, sed quia illam in particulari determinavit, & melius est obedire, quam sacrificare.

690 Secundo obiicies: casu, quo pœnitens obliviscatur pœnitentiæ iniunctæ, & non possit adire primum confessarium, potest adimplere pœnitentiam secundum proprium arbitrium, considerando peccata confessæ, & satisfactionem, quæ communiter solet adiungi pro similibus peccatis: ergo potest commutare illam. Respondeo concessio antecedenti, negando consequentiam, quia quod modo dicto possit pœnitens in casu antecedentis pœnitentiam adimplere, non est, quia ad illam teneatur, aut illa vere sit pœnitentia sacramentalis, sed quia illam sic adimplere, nocere nequaquam potest: unde existimo cum Largo *disput. 25. num. 87. Arriaga disput. 38. num. 3. & disput. 45. nu. 25. & 33. Amico disput. 16. à nu. 96.* & alijs apud istum, quod ille, qui pœnitentiam

obli-

oblitus est, si non possit interrogare confessarium, qui eam imposuit, ad nullam pœnitentiam tenetur, quia nec sibi ipse potest eam imponere, nec tenetur apud alium confiteri distincte, nec confusse, ut pœnitentiam denuo recipiat, cum fuerit iam valide absolutus: unde solùm tenebitur suam negligentiam confiteri, si ea oblivio processerit ex negligentia graviter culpabili.

691 Tertio obiicies: si pœnitens velit lucrari indulgentiam aliquam plenariam, excusatur ab impletione pœnitentiæ: ergo similiter, si velit exequi aliquod opus magis satisfactorium, quam ipsa pœnitentia. Respondeo negando consequentiam; ratio disparitatis est: quia ut docet noster Pater *disput. 14. quest. 172.* per indulgentiam tollitur debitum totius pœnitentiæ, unde omnino cessat finis præcepti pœnitentiæ, & consequenter eius obligatio; quando autem aliud opus exequitur non cessat finis præcepti, nisi tot faceret opera, & iam satisfactoria, ut possit iudicare, quod per ea esset adæquatè satisfactum: in quo casu etiam dicere cessare obligationem pœnitentiæ; in neutro tamen per commutationem, sed per cessatio-

nem finis vide tamen dicta supra nu. 678. Similiter in utroque cessabit obligatio pœnitentiæ satisfactoriæ, non tamè pœnitentiæ medicinalis.

692 Dico 2. vnus confessarius potest commutare pœnitentiam ab alio impositam. Conclusio est communis contra Sanctium *disp. 14. nu. 19.* & alios. Probatur; quia confessarius potest commutare pœnitentiam à se ipso impositam: ergo & ab alio impositam. Probatur consequentia; nam vnus confessarius non se habet, ut superior alterius, sed sicut duo Episcopi, aut Iudices in eodem Episcopatu, aut Tribunali succedentes: quapropter sicut secundus Episcopus potest commutare, vel temperare pœnitentiam à suo prædecessore impositam, ita erit de confessarijs.

693 Notandum tamè est 1. quod si prima pœnitentia fuit imposita à superiore pro non reservatis, etiam potest illam inferior commutare, quia quoad non reservata non est inferior, sed æqualis: si verò fuit imposita pro reservatis probabilius non potest illam commutare; quia eam pœnitentiam imposuit superior, ut talis, & inferior nequit commutare superioris

præceptum. Quinvis autem possit iterum ab illis reservatis absolvere, tamen sicut circa illa non potuit primam sententiam ferre, sic non potest primam sententiam commutare. Nec obstat, quod inferior, dum superior commutavit votum reservatum in materiam non reservatam, non reservatam possit hanc materiam, in aliam commutare; quia in hoc casu non mutat sententiam superioris; quia superior commutans non præcipit, ut pœnitens exequatur rem, quam commutat, sed consentit, ut rem illam loco reservatæ solvat; unde ad illam tenetur ex voto, & quia materia est non reservata, potest inferior eam iterum commutare. V. Tamburini. lib. 4. mech. cap. 3. nu. 19. & Arriagam disp. 48. n. 30.

694 Secundo notandum est, quod unus confessarius non potest alterius pœnitentiam commutare, nisi intra sacramentum, & auditis peccatis, pro quibus imposita fuit. Ratio est, quia sententia in iudicio prolata non potest abrogari, nisi in eodem, aut simili iudicio, in quo cum denuo sententiam ferat imponendo pœnitentiam, in quam commu-

tas, debet peccata illa cognoscere, saltem in confuso, ne iudicium ferat incognita causa. Doctrina huius numeri, & præcedentis favet N. Pater à quest. 98. vs. que ad 101. quatenus, & si oppositum doceat, id docet plerumque, ut æque probabile solum. Plus autem iusto favent nostræ sententiæ Tamburinus l. c. n. 26. dum eam dicit certam; & Cardinalis de Lugo disp. 25. num. 110. dum appositam dicit omni specie probabilitatis carere. Ei tamen concedit Arriaga extrinsecam saltem probabilitatem disp. 48. num. 28. Tertio denique noto, quod si sit idem confessarius, & recordetur saltem in confuso status præcedentis, potest extra sacramentum pœnitentiam commutare; quia talis commutatio potest referri ad præcedens iudicium, velut complementum illius. Vide Lugum disp. 25. sec. 6. & Arriag. disput. 48. nu. 31.

695 Secundo dubitabis an sit peccatum mortale implere pœnitentiam in mortali. Respondeo negativè; quia alia præcepta, ut ieiunium, & auditio Missæ non obligant ad finem præ-

cepti, sed ad rem præceptam: ergo similiter præceptum de satisfactione sacramentali confirmatur; quia ex opposito sequeretur, quod, qui haberet pœnitentiæ recitandi singulis diebus mens coronam Virginis Sanctissimæ, teneretur sub peccato mortali singulis diebus constituere in statu gratiæ, quod durissimum est.

696 Sed obijcies: si pœnitentia impletur in mortali, impeditur effectus Sacramentalis satisfactionis, qui est augmentum gratiæ, & remissio pœnitentiæ; nam in statu peccati mortalis nec obtinetur gratia, nec remittitur poena. In primis circa huius argumenti materiam valde controversum est, an satisfactio causet gratiæ augmentum ex opere operato, & communi sententiæ est illa non causare, nisi quando impletur ante absolutionem de quo. V. Arriagâ disp. 47. sect. 1. Unde cum pœnitentia impletur in mortali non impeditur augmentum gratiæ ex opere operato. Circa remissionem pœnitentiæ, quæ ex opere operato satisfactioni correspondet, iuxta communior sententiam, quamvis id etiam extra questionem non sit, dicendum

est tali effectui obicere potest, sed non apparet ratio, quare id sit peccatum mortale, imo hoc ipsum à veniali excusant Lugo, & Arriaga probabiliter quidem. Nota tamen aliquos existimare, ita impediri effectum satisfactionis in casu argumenti, ut nec postea sit præstandus obicere ablato. Alij verius existimant ipsum præstari postea, obicere ablato. Imo non desunt, qui probabiliter iudicent, talem effectum nullatenus impediri, sed statim conferri, non obstante statu peccati, quia iste non est incompatibilis cum aliqua satisfactione orta ex elevatione operis pœnalis facta ex meritis Christi. Videantur Amicus disp. 16. sect. 2. & 3. Lugo disp. 25. per tres primas sectiones, & Arriaga disp. 47. sect. 2. & 3.

697 Tertio dubitabis quanto tempore differri possit impletio pœnitentiæ. Variè Doctores huic respondent dubitationi. Breviter dico posse sine peccato differri per annum computandum à die susceptionis sacramenti. Ratio est, quia cum ad sacramentum iterum non tentatur accedere usque ad

annum, intelligi potest, quod ille annus sit designatus, ut spaciū, intra quod debeat, & possit pœnitentiam adimplere. Notandum tamen est 1. quod licet Amicus hanc teneat doctrinam, eam limitat dicendo, pœnitentiam debere impleri antequam penitens ad novum sacramentum pœnitentiæ accedat, sed oppositū tenet expresse Enriquez, cuius verba refert, & approbat noster Pater quæst. 89. Quæ sententia videtur conformior praxi, & ex opposita videtur sequi, quod multoties deberet confessarius non admittere aliquos ad confessionem; quia integrè nō impleverunt pœnitentiam, quo valde minueretur confessionum frequentia. Secundo notandū est, quod quando confessarius designat tempus, quo pœnitentia debeat adimpleri, tunc debet in illo adimpleri. Addit tamen probabiliter N. Pater quæst. 87 tunc adhuc mortale non fore si valde pœnitentia ex negligentia differatur.

698 Quarto dubitabis an pœnitentia debeat imponi ante absolutionē. Respondeo debere ex congruentia; sic enim poterit melius penitens ad eam

acceptandam obligari. Poterit tamen adhuc absque veniali culpa post absolutionem imponi, quia adhuc idem videtur iudicium moraliter perseverare, & nullum præceptum hoc prohibet; nota tamen, quod aliquando non solum expediet, quod imponatur, sed etiam, quod impleatur ante absolutionem; si videlicet, timeat prudenter confessarius, quod alias illam pœnitentiam non implebit.

QVÆST. III. ALIA DV-
bia de satisfactione resoluuntur: & explicatur decima quinta

ta proposito damnata à

SS. P. N. Alexandro

VII.

699 **Q**uinto dubitabis, an requiratur ad satisfaciendum pœnitentiæ impositæ actualis intentio eā implendi. Respondetur probabiliter negative. Quia confessarij non obligant ad intentionem illam reflexam, sed solum ad opus præscriptum. Sic etiā satisfaciunt præcepto audiendi sacrum, qui audit illud sine intentione præceptum implendi.

Similiter, qui recitat officium, sine intentione implendi præceptum recitationis, illi satisfaciunt. Et qui facit rem, ad quam ex voto tenetur sine intentione implendi votum, voto similiter satisfaciunt. Imo, qui rem, ad quam ex præcepto, aut voto tenetur, facit cum intentione positiva non satisfaciendi præcepto, aut voto; illi nihilominus satisfaciunt, nec est necessarium intentionem mutare; sed solum conscientiam erroneam, si forte illam habebat, quod non satisfaceret, deponere.

700 Addit præterea N. P. Leander, quod, si quis audiret sacrum in die festo cum intentione non satisfaciendi præcepto per illud, & nec aliud præterea audiendi, satisfaceret adhuc, licet propter eam malam intentionem (quæ mala quidem esset solum ex conscientia erronea, quod non fieret satis præcepto per sacrum illud) peccaret. Vnde postea non teneretur aliud sacrum audire; sed solum peccatum male intentionis confiteri. Vide illum 10. 3. tract. 2. disp. 1. à q. 89. ad 24. & tom. 6. tract. 8. disp. 4.

§. 2. & meum operum illius cōpendium num. 493. 494. & 1133.

701. Vnde etiam est probabile, quod, qui facit opus ex pœnitentia præscriptum cum intentione positiva non implendi pœnitentiam, sed eius implementationem differendo, satisfaciunt præcepto. Vide Arriagam disput. 47. sect. & subsect. 3. qui addit ex P. Thoma Sánchez lib. 4. de voto cap. 3. num. 2.

* Si confessarius imposuit pro pœnitentia ieiunium, vel elemosynam disiunctim, & ieiunavit (penitens) cum intentione tamen non satisfaciendi, sed postea dādi elemosynam, postea tamen deinde, mutata priori voluntate, non dare elemosynam, sed velle satisfacere per ieiunium præcedens. *

702 Sexto dubitabis, an penitens possit implere pœnitentiam per alium. Respondeo, tanquam certū, negativè. Quia præceptū confessarij de pœnitentia implenda, dū aliud confessarius nō explicat, est personale; sicut ergo, præcepta de recitatione horarum, auditione Missæ, ieiunij, & similia non valent per alium impleri, quia personalia

nalla sunt, sic nec poterit per alium impleri pœnitentia. Quare merito opposita sententia est damnata ab Alexandro VII. 13. enim propositio ex damnatis ab ipso est: *Pœnitens propria auctoritate substituere sibi alium potest, qui loco ipsius pœnitentiam adimpleat.*

703 Nota tamen primo probabilius esse, quod possit pœnitens per alium implere pœnitentiam de licentia confessarij: & etiam sine illa, quando per se illam implere non potest. Ratio prioris partis est; quia pœnitens satisfacit implendo pœnitentiam iuxta Confessarij præcipiendis voluntatem. Additque N.P. Leander tom. 1. tract. 5. disp. 9. quæst. 92. quod potest confessarius suam voluntatem extra confessionem declarare, quamvis à principio sic non voluerit, nec intellexerit. Quod autem hæc doctrina non damnatur vllatenus in præfata propositione, constat, quia ibi solum damnatur substitutio facta propria auctoritate.

704 Ratio autem posterioris patris est: primo, quia, ut ait N.P. Leander l.c. q. 91. tunc ad est voluntas confessoris inter-

pretativa & virtualis. Secundo, quia melius est adimplere pœnitentiam per alium, quam nullo modo eam implere: pœnitens autem non potens implere pœnitentiam per se, nullo modo eam adimplebit, si non impleat per alium: unde cum liberum illi sit in eo casu non implere illam absolute; quia ad impossibile non tenetur liberum à fortiori erit illam implere per alium. Si autem data fuisset à confessario pœnitentia disjunctivè, ut eam impleret per se, vel per alium, dum per se non posset, eam per alium implere teneretur, & si alium non inveniret, esset ab ea liber.

705 Neque posteriorem istam nostræ doctrine per comprehendit propositio damnata; quia in ea Pontifex solum damnat substitutionem ad implendam pœnitentiam per alium, ad quam per se implendam tenetur; non ad illam implendam, ad quam non tenetur; quia ista sicut omittere omnino potest, sic à fortiori poterit per alium eam implere. Nec majori indiget explanatione propositio ista 15. ut videri in Torrecilla tract. 2. consut. 9. an. 8. & in M. Lübler, ac in Teatro morali,

rali; & alijs propositiones ab Alexandro VII. damnatas explicantibus.

706 Quamvis autem P. Arriaga de propositione dicta damnata nihil agat, eam nec commemoraret, ut pote, qui ante decretum Alexandri scripsit, tamen doctrinam à nobis in hoc dubio tractam optimè tradit eo. 8. disp. 48. sect. 3. ubi non solum concludit, quod dum ex consensu confessarij impletur pœnitentia per alium, satisfiat præcepto confessarij, sed etiam addit, quod correspondeat illi pœnitentia satisfactio pro ipso pœnitente, si pro eo à substi-

tuto applicetur, non solum ex opere operantis, sed etiam ex opere operato. Quia sicut, dum iudex reo pœnam imponit per se, vel per alium implendam, eodem modo, & ad eodem effectus eam admittit impletam per alium, atque impletam per ipsum reum, sic censi debet, quod dum Sacerdoti concedit Christus, ut possit imponere pœnitentiam per alium implendam, eam pœnitentiam ad eodem effectus admittit, ac si à pœnitente impleretur, ac proinde ad satisfaciendum, tum ex opere operantis, tumque ex opere operato.

DISPUTATIO V.

DE ABSOLUTIONE SACRAMENTALI.

707 Postquam tractavimus in tribus præcedentibus disputationibus de partibus materialibus Sacramenti Pœnitentia, agendum modo sequitur de illius parte formali, quæ est absolutio, de qua solius brevitate, ea præsertim, quæ ad proximè necessaria sunt, in hac quinta disputatione percurramus.

QUÆST. VNICA QUÆ
nam sit absolutionis
forma.

708 Forma absolutionis,
quæ communiter à

confessarijs profertur hæc est:
*Misereatur tui Omnipotens
Deus & dimissis peccatis
tuis perducatur te ad vitam æternam amen. Dominus noster Iesus*

Ius Christus te absolvat, & ego auctoritate ipsius te absolvo, in primis ab omni censura Ecclesiastica, si quam forte incurristi, in quantum ego possū, & tu indiges; deinde ego te absolvo ab omnibus peccatis tuis in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, amen. Passio Domini Nostri Iesu Christi, & merita B. Mariæ, & omnium sanctorum, & quid boni feceris sit tibi in remissionem peccatorum, in augmentum gratiæ; & premium vitæ æternæ, amen.

709 Inquires autem 1. quænam verba ex contentis in prædicta forma sint de essentia sacramenti. Respondeo cū communi, & probabiliori sententia esse hæc duo: *absolvo te*. Ratio est, quia pro nomē *te* sufficenter designat personā, quæ absoluitur, seu cui sacramentum confertur; verbum autem *absolvo* etiam sufficienter significat absolutionē à peccatis; idem enim significat, ac remitto; hoc autem significare remissionem offensæ constat ex vsu; in oratione

enim Dominica dicitur: *sicut & nos dimittimus debitoribus nostris, ubi remissio offensarum significatur per solum verbum dimittimus.*

710 Sed obijcies 1. ergo essentia absolutionis poterit salvari in solo verbo *absolvo*. Probatum consequentia; quia etiam per solum istud verbum, adiunctis circumstantijs, constat, hunc pœnitentem absolvi. Respondetur tamen negando consequentiam. Ratio est quia verbum *absolvo*, de se habet vim significandi debitū, quod remittitur, scilicet offensam saltem in confuso, personā verò non significat dese, sed solum ratione circumstantiarū. Forma autem dese, & ex vi verborum debet esse significativa effectus, qui causatur per sacramentum.

711 Secundo obijcies: si Petro dicatur: *vis Mariā in uxorem, & respondeat: volo, sufficit ex parte Petri ad sacramentum matrimonij; ergo similiter si pœnitens dicat confessario: absolvis me? sufficit ad sacramentum penitentiae, si respondeat, absolvo. Respondetur in primis hoc argumento posse simili-*

liter

liter probari, quod sufficiens forma sacramenti penitentiae sit volo, si scilicet, id respondeat confessarius interroganti: *vis me absolvere? Deinde nego consequentiam; quia sacramentum matrimonij, est anomalum, & in multis non servat regulas aliorum sacramentorum: inde potest sine verbis celebrari nuptibus, aut scriptura, non tamen sic reliqua sacramenta.*

712 Secundo inquires, quænam verba ex positis in forma sint de necessitate præcepti. Circa hoc variant Doctores. Mihi in primis videtur certum, quod omittere *misereatur tui, & etiam passio Domini nostri*, non sit peccatum mortale. Deinde videtur multo probabilius, quod nec peccatum veniale sit, unde sine villo peccato potest ista forma proferri: *ego te absolvo ab omnibus celsuris, si forte incurristi, & à peccatis tuis in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti amen; vel etiam, si pœnitens frequenter confiteatur, sitque præsumptio probabilis, nullam censuram incurrisse,*

poterit hæc forma proferri: *ego te absolvo à peccatis tuis in nomine Patris, & Filij, & Spiritu Sancti amen.*

713 Deinde existimo probabilius esse, quod omittere pronomen ego, & alia verba *in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti amen* non sit peccatum mortale, sed solum veniale, Ratio est, quia nullū adest præceptum, nec consuetudo graviter obligans ad ea verba proferenda. Denique existimo probabilius esse, quod sit peccatum mortale omittere sine causa *à peccatis tuis*. Ratio est quia Paludanus, Maior, Angelus, Petrus Soto; & alij existimant, ista verba esse de necessitate sacramenti, quorum sententia, & si falsa esse videatur, non tamen videtur improbabilis: ergo illa verba omittens se exponit periculo non conficiendi sacramentum, quod dum ipsum facile potest cum omnimoda certitudine conficere, mihi videtur non posse à gravi culpa excusari.

714 Tertio inquires, quænam mutatio in verbis formæ

red

reddat, invalidam ipsam formam. Respondeo esse doctrinam communem in materia de sacramentis in genere, quod mutatio substantialis tam in forma, quam in materia cuiusvis sacramenti reddat sacramentum invalidum; ea autem in forma quavis iudicatur substantialis mutatio, quæ sensum verborum mutat. Unde colliges istam formam esse invalidam; *absolvat te Deus; istas vero validas, absolvaris a me: absolvatur Petrus a me: volo absolvari: iubeo hunc absolvi: sacramentum absolutionis tibi impendo.* Ratio est, quia in istis non mutatur sensus formæ, cum significant absolutionem à peccatis per modum sententiæ; in 1. verò mutatur; quia deprecative eam significant. Adverte tamen nullam ex prædictis formis esse omnino certam: unde peccatum mortale erit quavis illarum vi; vi vero his formis: remitto tibi peccata: vel condonote non mortale, sed veniale videtur; quia in eis videtur omnino certum sensum formæ non mutari; adhuc tamen est satis

probabile, quod mortale sit, quia sic absolvens, recederet in re gravissima à consueto Ecclesiæ modo.

715 Quarto inquires, quem sensum habeant verba absolutionis. Ratio dubitandi est, quia in casu, in quo peccata ante confessionem supponuntur remissa, vel quia; iam fuerunt antea confessa, vel quia pœnitens est contritione accedit, non videtur posse verificari legitimum verborum sensum; sicut enim non possum verè alicui dicere: solvo te à vinculis, si, cum ego accedo, supponitur iam ab eis solutus: sic non potero verè dicere *absolvo te* pœnitenti, qui iam solutus supponitur à vinculis peccatorum.

716 Divus Thomas 3. p. q. 84. artic. 3. ad 5. asserit, verba absolutionis hunc sensum facere: *Sacramentum absolutionis tibi impendo*, quod verum est, quamvis peccata supponantur ante absolutionem remissa. Sed ante ista verba, melius mihi explicaverat Divus Thomas absolutionis sensum. Iste vero quem protulit vltimis verbis articuli maiori declaratione

ne videtur in digere. In primis enim in alijs Sacramentis verba non significant tale Sacramentum poni; hæc enim verba: *ego te baptizo &c.* non significant, poni Sacramentum baptismi, sed ablutionem poni: ergo illa verba *ego te absolvo*, non significant poni Sacramentum absolutionis. Deinde Sacerdos non ponit totum sacramentum, sed solam formam: ergo vere salum potest significare formam poni: hoc autem ipsa forma inepte significat; verba enim ipsius significabunt sui positionem, quod omnino est alienum à modo significandi verborum.

717 Pater Suarez *disp. 19. sec. 2. n. 19.* & aliqui Thomistæ apud Araujo asserunt, sensum formæ absolutionis hunc esse: *ego tibi confero gratiam peccatorum remissivam*; qui sensus etiam est verus, quamvis ante absolutionem supponantur peccata remissa. Sed contra istam explicationem objicit Cardinalis de Lugo *disp. 13. n. 71.* verum quidem esse, quod forma absolutionis istam significationem habeat, eam tamen habet ex Christi institutione,

quam etiam participant confessio, & dolor; solent tamè formæ sacramentorum gratiam significare ex Christi institutione, sed simul etiam retinere proprium significatum, quod eis convenit ex hominum institutione, secundum quod etiam verificantur. Unde forma Baptismi significat ablutionem materialem ex institutione hominum præter gratiam, quam significat ex Christi institutione, & secundum utramque significationem verificatur. Nostra ergo difficultas quaerit sensum formæ absolutionis secundum significationem, quam habent verba ex impositione humana.

718 Ipse igitur Cardinalis de Lugo l. c. n. 72. ait sensum absolutionis esse: *ego tibi remitto peccata in Deum commissa*; quæ verba tantum denotant peccatorum remissionem, at contra hominum impositionem, præscindendo ab eo, quod fiat cum infusione gratiæ, vel sine illa. Quod autem absolutio remissioni æquivalet constat; quia in Evangelio aliquando videtur Christus vno verbo, aliquando alio; dicit enim: *quorum remiseritis peccata, &c.*

alibi vero quæcumque solueris super terram, quæ æquivalentia verborum communiter ab omnibus admittitur: restat ergo declarare quomodo verus sit dictus sensus, quando supponantur iam peccata remissa. Respondet tamen Lugo, quod sicut quis sine vlla falsitate secundo vouet, quod antea voverat, & secundo renūciat, iuri cui antea renūciaverat, sic potest secundo remittere offensam, quam remisserat, seu quæ iam erat remissa. Quia remissio nihil aliud est, quam cessio iuris, quod Deus habebat ad puniendum, & odio habendum peccatorem, cui iuri, & si vnum sit, potest multoties cedi. Vnde constat inquit ad rationem dubitandi responsio. Ad paritatem autem in eâ adductam respondet solutionem vinculorum consistere in destructione vinculorum materialium, vnde non potest exerceri, postquam alligatio non datur; absolutio verò à peccatis, seu illorum remissio, consistit in actu voluntatis, quo quis cedit, & se obligat, ad hoc, vt nunquam se possit vindicare: qui actus voluntatis potest frequentari, etiam postquã

vi alterius actus est similis cessio facta.

719 Sed istam expositionem n. multis rejicit Arriaga *disp. 49. sect. 6. sub sect. 2.* Falsum enim est primo, quod quis possit iurifecundo cedere, cui iam ante cesserat, quia id esset cedere iuri, quod non habet, & solvere omnino solutū: quod implicat. Licet enim, qui ligatus est, possit iterum, atque iterum ligari; tamen, qui solutus est, & nullam habet ligaturam, non potest iterum solvi. Vnde bene potest quis secundo vovere, quod ante vovit, quia id est iterum se ligare; tamen solvere eum, qui iam erat solutus, non potest.

720 Secundo rejicit Arriaga eandem expositionem. Quia cedere iuri, quod Deus habebat ad puniendum, & odio habendum peccatorem, si peccatum est iam dimissum, idem est, ac Deum se obligare ad non faciendam chimæram; cū sit quid chimæricū, & impossibile, quod Deus puniat peccatorem propter peccatū dimissum. Cum verò homo, postquã se obligavit voto, possit physice illud non implere, potest optimè iterum se ligare, & obligare ad

ad rem promissam.

721 Ex dictis autem corruit responsio data ad rationem dubitandi. Nam, licet absolutio habeat pro obiecto actum voluntatis, scilicet, condonationem, & cessionem iuris, cum rursus ista condonatio, & cessio debeat habere obiectū, & hoc debeat esse ius aliquod, quod Deus habeat propter peccatum, quod quidem non datur, si iam sit dimissum: & impossibile sit, quod Deus propter illud, aut de illo velit vindicari, non minus implicat secunda à peccatis absolutio, quam à materialibus vinculis.

722 Quia tamē res hæc est magis scholasticæ, quã moralis considerationis, alijs omissis, quæ videri possunt apud Arriagam *tota sect. 6. citata.* Dico breviter cum ipso *sub sect. 3.* explicando magis sententiam P. Suarez, sensum formæ *absolvo te esse: confero tibi gratiam ex se remissivam eius peccati, quod commisisti: si remissum autem non est, illud tibi remitto.* Cum enim remissio peccati fiat per collationem gratiæ, rectè illis

verbis *absolvo te;* quibus ex institutione Christi significatur gratia peccatorum remissiva, significatur etiam condonatio, & remissio peccati, quam significant ipsa verba ex institutione hominum. Vnde secundarium, & medietum significatum eorum verborum conformatur significationi verborum ex hominum institutione; primum vero institutioni Christi. Per quod patet responsio ad impugnationem Cardinalis de Lugo supra num. 717 positam. Præterquam, quod dici poterat, necessarium non esse sensum formæ verificari iuxta significationem, quam habet ex hominum instituto; cum non desint, qui dicant etiam in baptismo *ly Baptizo* non significare ablutionem corporalem, quam ex hominum instituto habet significare; sed solum animæ ablutionem spiritualement. Vide Arriagam *tota sect. 6. citata.*

723 Quinto inquires, an possit absolutio dari sub conditione. Respondeo cum communi sententia posse, si conditio sit de præterito, aut de præ.

presenti, ita vt absolutio sit valida, si conditio sit posita; vt tamen talis absolutio licita etiam sit, debet etiam adesse rationabilis causa: v. g. si dubitet, an absoluerit penitentem, potest iterum sub conditione absolvere: similiter si tantum adsit materia dubia, aut sit dubius de usu rationis; atque etiam in alijs casibus similibus. Advertit tamen N. P. Leander, quod sufficit conditio, vel exterius prolata, vel mente retenta. si autem conditio sit de futuro, non solum illicita, sed etiam invalida evadet absolutio; quia Sacerdos non habet potestatem, vt posito sacramento, illius suspendatur effectus: quod latissimè defendit Lugo *disput. 13. sect. 5. & P. Arriaga disp. 50. per tres primas sectiones.*

724. Sexto inquires, an possit absolutio sacramentalis absenti conferri. Respondeo negativè. Quæ responsio, quam vis contra graves auctores ex antiquis, est iam omnino certa ex Bulla Clemētis VIII. edita anno 1602. die 20. Iunii vbi. *Hanc propositionem;*

scilicet, licere per litteras, seu internuncii confessorio absenti peccata sacramentaliter cōfiteri, & ab eodem absenti absolutionem obtinere; ad minus vti falsam temerariū, & scandalosā damnavit. Deinde prohibuit sub pœna excommunicationis ipsi reservatæ *ne illa publice, aut privatim doceatur, neve unquam tanquam aliquo casu probabilis defendatur, aut in praxim quovis modo deducatur.* Nec potest dici, quod in dicta Bulla solum prohibeatur absolutio absenti data; non vero, quod invalida declaretur. Clarum enim est, quod à Clemente nulla iudicetur talis absolutio, aliàs non posset illam prohibere in omni casu; quia si valida esset, aliquis contingere posset casus; in quo licite posset conferri, quacumque Ecclesiastica prohibitione non obstante.

725 Sed contra doctrinam numeri præcedentis obijcies ex Magistro quodam, quem, suppresso nomine, refert M. Moya *tract. 3. disput.*

pat. 6. quæst. 5. à num. 2. argumentū, quod latissimè, & nervosè proponit dictus M. & sic brevitate causa proponi potest. Probabile est per principia extrinseca, etiam post decretum Clementis, absolutionem à confessorio absenti collatam esse validam. sed absolutio valida nullo præcepto Ecclesiastico potest reddi illicita pro casu extreme necessitatis: ergo probabile est modo per principia extrinseca, non modo, quod sit valida, sed etiam licita in casu extreme necessitatis. Consequentia est bona, & vt talis approbatur à Lugo *disput. 1. sect. 5. num. 64.* vbi, vt effugiat argumentum, maiorem illius contendit esse falsam nosque etiam num. præcedenti consequentiam esse bonam insinuavimus cum à contradictorio illius ad contradictorium maioris propositionis argumentum fecimus, & obiter maiorem falsi sumus, imò & confirmavimus. Totum ergo difficultas est in probanda maiori.

726 Sic ergo probatur maior. Ante decretū Clementis pro-

babile erat à principijs extrinsecis absolutionem absenti datam validam esse: sed per tale decretum præfata opinio non est facta improbabilis: ergo etiam post ipsum probabile extrinsece est, quod ea absolutio sit valida. Consequentia constat. Maiorem probat M. Moya *à num. 4. ad 7.* referendo Doctores, qui eam tenebant sententiam ante decretum, & plurimum illorum verba transcribendo, qui aded plures sunt, & aded insignes, vt abunde ante decretum sufficerent ad conciliandam prædictæ sententiæ extrinsecam probabilitatem.

727 Minorem autem præced. syllogismi probat Neothericus apud Moyam l. c. à num. 8. ex eo, quod Pontifex in suo decreto non damnavit propositionem asserentem absolutionem absenti esse validam, sed asserentem esse licitam, vt tradunt Villalobos, Ægidius Coninc, & alij. Inter quos Ioannes Præpositus in 3. part. quæst. 4. de qualit. confess. dub. 3.

num. 78. sic tenet eo, quod sic declaraverit ipse Clemens VIII. Verba ipsius sunt. * Nihil decernit Clemens VIII. de validitate absolutionis, quod ipse semet declaravit Cardinali Bellarmino, & Cardinalis significavit Lesio die 29. Aprilis anno 1608. addens se idem sentire, scilicet, in prædicto decreto non agi de validitate, seu invaliditate absolutionis, quia solum dicit non licere. * Si ergo nihil circa validitatem innovavit Pontifex in suo decreto: ergo per illud non est facta improbabilis extrinsecè opinio de validitate, quæ ante illud erat extrinsecè probabilis. Unde aliqui apud Moyam num. 13. fatentur etiam modo esse probabile absolutionem absentem collatam validam esse, si penitens bona fide procedat. Quod additur; quia si penitens sciat esse prohibitam, peccabit eam recipiendo, & propter istud peccatum absolutio erit nulla.

728 Respondetur ad argumentum negando maiorem syllogismi positi num. 725. ad cuius probationem, allatam n. 726. nego maiorem cuius fal-

sitatem sic ostendo: si absolutio in absentia valet, aliquando licet: sed post decretum nunquam licet (vt ex ipso constat) ergo post decretum nunquam valet. Tunc sic syllogismus iste est formalis, & præmissæ sunt certæ: ergo & conclusio: ergo eius contradictoria non est probabilis, quæ est propositio minor à nobis negata. Ad declarationem autem Pontificis factam Cardinali Bellarmino, quæ precipue probatur illa minor, respondetur intelligendam esse cum hac restrictione, scilicet, quod nihil decernat circa validitatem directè; non verò, quod circa eam nihil indirectè decernat; cum enim decernat nunquam licere, & hoc verum esse non possit, si valida foret, quia tunc, in casu extreme necessitatis saltem, licita deberet esse, decernendo directè, quod nunquam sit licita absolutio in absentia, indirectè decernit, quod non sit valida. Quod autè illa limitatio sit declarationi apponenda, suadet ex eo, quod potius sint restringenda verba declarationis privatæ; quam verba decreti: tum quia verba decreti sine vlla restric-

tione

tione sunt recepta ab universali Ecclesia. Tum quia decretum authenticum maiori rigore intelligendum est, quam privata eiusdem decreti declaratio. Videantur hæc apud M. Moyam tota quæst. 5. vbi latè satis, ac non minus erudite materiam huius obiectionis pertractat. Videanturque dicenda *disput. seq. 9. 3.*

729 Hic denique advertite, quod quamvis absolutio à censuris præmitti debeat ante absolutionem à peccatis; si tamen aliquis confessarius cura

recta intentione absolvenid à necessarijs, quam communiter habent omnes confessarij formaliter, aut virtualiter; si inquam absolveret sub forma ista absolvo te in nomine Patris, & cætera, penitens à censuris, & peccatis maneret absolutus, & ad summum confessarius venialiter peccaret. Nota etiam aliam formam absolutionis assignari à nostro Patre *disp. 2. q. 40.* ex congruitate dandam religiosis in articulo mortis pro ipsorum maiori solatio.

DISPUTATIO VI.

DE MINISTRO SACRAMENTI

Pœnitentiæ.

730 Postquam disputationibus præcedentibus de omnibus, & singulis Sacramenti Pœnitentiæ partibus tractavimus, opere prærium est modo de ipsius Sacramenti Ministro aliqua tractare; sunt autem multa, quæ occurrunt in ea pertractanda, ita vt in plures etiam disputationes partiri possent, quia tamen quæstiones multiplicando sufficienter vitatur confusio, hac vnica disputatione comprehendam, quæ magis ad praxim necessaria iudicavero.

QUEST. I. DE MINISTRO ordinario Sacramenti pœnitentiæ.

731 Certum in primis est in

hac materia solū Sacerdotē esse ministrum huius sacramenti, quod definitur à Tridentino *sess. 4. Canone 10.* Quapropter, qui sacerdos non est, nec in-

mortis articulo potest sacramentum pœnitentiæ administrare: vnde nec in articulo illo ei debent manifestari peccata, quãvis desit Sacerdos, nisi in aliquo raro casu, in quo id oporteat ad petendum consilium circa restitutionem, aut aliquid aliud simile.

732 Deinde Doctores communiter distinguunt duplicem potestatem necessariam, vt aliquis sit minister huius Sacramenti; altera potestas dicitur ordinis; altera iurisdictionis: quamvis autem communiter Doctores asserant, potestatem ordinis conferri in ipsa ordinatione, potestatem verò iurisdictionis postea ab Ecclesia conferri, non desunt, qui dicant, vtramque potestatem à Christo in ordinatione conferri: quomodo autem Ecclesia istam iurisdictionem limitet multipliciter explicant; alij enim dicunt, Ecclesiam solum limitare iurisdictionem prohibendo; alij vero dicunt potestatem iurisdictionis conferri in ordine; relinquere verò Ecclesiæ materiæ determinationem: vnde Ecclesia limitat potestatem, quatenus limitate materiã determinat. Alij denique asserunt,

potestatem iurisdictionis à Christo in ordinatione conferri, sub conditione tamen, nisi Ecclesia prohibuerit: vnde pro casibus, pro quibus adest Ecclesiæ prohibitio, nõ confertur à Christo talis in ordinatione potestas. Ex his constat, quod præter ordinationem requiritur ad absolvendum, quod Sacerdos ab Ecclesia obtineat facultatem absolvendi fideles: siue ista det ei iurisdictionem, siue assignet materiã; siue denique sit conditio sine qua non censetur à Christo collata ea potestas, aut saltem licitè exerceri sine illa nõ potest. Vnde ad Ministrum Sacramenti pœnitentiæ, præter Sacerdotium, requiritur ea Ecclesiæ facultas. Quã facultatem, vt cum communiori loquamur sententia, dicemus potestatem iurisdictionis. Circa doctrinam huius numeri videndus Amicus *disp. 1 §. sec. 1. & Lugo disp. 1 §. sec. 2. & disp. 1 §. sec. 3.*

733 Igitur Minister Ordinarius huius sacramenti est, qui iurisdictionis potestatem habet ex vi sui muneris, aut officij. Vnde Pontifex est Minister Ordinarius Sacramenti Pœnitentiæ.

nitentiæ respectu omnium fidelium. Episcopus respectu omnium fidelium sui Episcopatus, & Parochus respectu omnium sui oppidi, vel Parochiæ. Ratio autem est quia hoc sacramentum institutum est ad salutem animarum: ergo eis, quibus ista cura committitur, concedi debet huius sacramenti administratio. Notandum tamen est 1. respectu regularium Ordinarium Ministrum esse Prælatum, siue immediatum, siue mediatum, atque etiam probabilius Vicarius, si constitutus sit, vt in Prælati absentia eius munus exerceat.

734 Secundo notandum est, quod ille, qui habet duplex domicilium, potest apud quemlibet ex Parochis illorum confiteri. Vnde scholastici vel possunt in vniuersitate, in qua student præceptum confessionis implere, vel in proprijs suis locis. Tertio Vagorum, qui nullum habent domicilium, Ministrum Ordinarium esse Parochum loci, in quo habitant; vnde etiam potest confiteri cuiuslibet approbato ab Episcopo illius loci. Quarto similiter potest cuiuslibet approbato confiteri Peregrinus; quia

& si non amittat proprium ordinarium, ex consuetudine tamen, & illius voluntate rati; cuiuslibet confiteri potest.

735 Quinto notandum est immediatum Pastorem cuiusvis Episcopi esse Pontificem, vt autem commode possit sacramentum pœnitentiæ recipere sine recursum ad Pontificem, est concessa Episcopis, in cap. finali de pœnitentiã, & remissionibus, facultas eligendi sibi in confessarium quemlibet simplicem Sacerdotem, ex suis subditis; quam facultatem extendi etiam ad superiores Religionum, Generales, & alios Prælatos immediate Pontifici subiectos, certum est, multoque probabilius, quod etiam ad Provinciales, & etiam Conventuales Prælatos extenditur; quia isti sunt vere Prælati, & iurisdictionem habent in vtroque foro, notatque Tambur. *tom. 3. lib. 5. tract. de casib. res. cap. 11. nu. 16.* quod possunt eligere Sacerdotem, quẽ voluerint, etiam si nec subditus sit, nec Religiosus, nec ab ordinario approbatus. Nullatenus tamẽ ea facultas extenditur ad Parochos; quia nec in iure dicitur

ter Prælati, nec consuetudo eis suffragatur, eo quod per Tridentinū sit abrogata, quod petit approbationem in Sacerdote, ut possit eligi à Parocho.

736 Notatamen, quod licet oppositam sententiam asserentem, scilicet, Parochos posse eligere simplicem Sacerdotem non approbaturum in confessarium, tenuerint aliqui, quos refert M. Moya tract. 3. disp. 7. q. 2. n. 11. & 12. ea tamen modo nullam obtinet probabilitatem; cum potius sit damnata à SS. P. N. Alexandro VII. siquidem 16. propositio ex damnatis ab ipso est hæc. *Qui beneficium curatum habent, possunt sibi eligere in confessarium simplicem Sacerdotem non approbaturum ab ordinario.*

737 Sexto notandum est, Pontificem similiter eligere posse sibi confessarium, cui dicunt aliqui à Christo conferri facultatem, verius tamen videtur, quod ea cōferatur ab ipso Pontifice ex plenitudine potestatis; quia licet non possit dare alteri potestatem, ut eum liget censuris; expedit tamen, ut ipse Pontifex bono huius sacramenti fruatur, quod possit al-

teri conferre iurisdictionem, ut eum liget sacramentali pœnitentia.

QVÆST. II. DE MINISTRO Delegato Sacramenti Pœnitentiæ.

378 **M**inister Delegatus Sacramenti pœnitentiæ est ille, qui iurisdictionem ad absolvendum habet non ex vi muneris, aut officij sui; sed ex commissione alterius ordinarij, scilicet: sic omnes Religiosi approbati ab Episcopo ad confessiones audiendas, habent potestatem delegatam in omnes fideles à Pontifice concessam; sæculares verò, quamvis eam non habeant à Pontifice cōcessam; possunt tamen eam accipere à quolibet Parocho pro suis ovibus, & ab Episcopo etiā pro suis, qui communiter eam dare solet tunc cum approbatione. Ratio cur quilibet Minister ordinariam possit absolventi facultatē delegare, est, quia id pertinet ad rectam sui muneris executionem, eum per se ipsum non possit omnibus suis ovibus hoc sacramentum semper administrare.

739 Delegatus autem minister

nister non potest suam potestatem subdelegare, nisi expressa facultas subdelegandi sit ei cōcessa; si tamen alicui committatur officium Parochi absentis, aut non dum Sacerdotis, aut eum Parochus relinquat loco sui per 15. dies, potest alteri facultatem absolventi delegare, non tamen potest illum loco sui statueri ad omnia munera Parochialia. Ratio est, quia, quamvis iste sit verè delegatus, indiget tamen, ut impleat rectè suum munus facultate subdelegandi in ordine ad confessiones audiendas, & vna, aut altera vice aliud munus Parochi subeundum, in ordine verò ad omnia munera non apparet tam facile necessitas, nec tam facile præsumi potest primi delegantis voluntas.

740 Sed inquires 1. an ad absolvendum à peccatis sufficiat iurdictio præsumpta. Respondet duplicè esse præsumptionem, alteram voluntatis cōsequentis, scilicet, quod superior, quando postea sciat, quod fecerat, habebit, quæ dicitur ratihabitio de futuro; alteram de præsentibus, qua præsumo, superiorem de facto, & de præsentibus habere voluntatem dan-

di mihi iurisdictionem, ut sacramentum administrem, quæ ratihabitio de præsentibus dicitur. Igitur dico 1. ratihabitio de futuro non sufficit ad valorem sacramenti pœnitentiæ. Probat; quia superior non potest dare iurisdictionem, nisi habeat de præsentibus voluntatem conferendi illam: si ergo de præsentibus in casu conclusionis non habet voluntatem, sed eam habebit; ergo non dat iurisdictionem, ac per consequens sacramentum sine iurisdictione, & invalide administratur. Postquam autem sacramentum invalidum est, non potest per subsequentem voluntatem validum fieri; quia non potest valor sacramenti manere suspensus; aliorum tamen contractuum valor potest manere suspensus, & sic in eis proderit ratihabitio de futuro: quapropter, qui accipit rem alienam rationabiliter existimando, dominum postea ratum habiturum, non peccat; quia ratihabitio illa retro trahitur, & mandato non est dubium comparari, ut habeatur in iure. In casu autem nostro, potius propter rationem dictam tenet alia regula, scilicet, quod

ab initio non valet, tractu tem-
poris non conualescit.

741 Dico 2. si rati habitio
de presenti sit conditionata,
scilicet, quia prudenter iudi-
co, quod si peterem facultatē,
eam mihi cōcederet superior,
non sufficit ad valorem sacra-
menti. Ratio est, quia ea fa-
cultas, & voluntas eam dandi
de facto nō adest in superiore,
sed solū adesset, si peteretur:
ergo non dat iurisdictionem,
sed solum daret, si peteretur;
nullā enim causa operatur ali-
quid ante quam sit. Nec est
simile, quando sumo rem alie-
nam iudicando, Dominū mihi
eam concessurum, si peterem;
tunc enim non pecco; quia ad
peccatum in ablatione alie-
ni requiritur quod sit contra
voluntatem domini: vnde vt
excusetur ablatio à peccato
sufficit licētia præsumpta, quia
eo ipso non est contra Domini
voluntatem. Ad valorem autē
sacramenti non sufficit, quod
eius administratio non sit con-
tra superioris voluntatem, sed
est necessarium, quod ille iu-
risdictionem præbeat, quā non
præbet de facto, si de facto nō
habet voluntatem.

742 Dico 3. rati habitio

de præsentī absoluta sufficit ad
validum sacramentum, si ma-
nifestatur aliquo signo externo
probabili. Ratio est; quia hoc
ipso probabile est hunc habe-
re iurisdictionem; si verò nullo,
externo signo probabiliter ma-
nifestetur, non sufficit ad valo-
rem sacramenti, quamvis de
facto adsit volūtas in superiore.
Ratio est quia iurisdīctio cōfer-
ri debet modo humano, & con-
sequēter signo aliquo externo,
probabiliter saltim, manifestari.

743 pro maiori luce præ-
cedentis conclusionis nota 1.
quod, si aliquis sine Episcopi li-
centia coram ipso confessionē
alicuius audiret, in primis pec-
caret incipiendo sine licentia.
Deinde, quamvis plures, quos
afferunt, & sequuntur Diana
3. part. tract. 4. resol. 68. &
N. Pater disp. 11. quest. 94.
asserant absolutionē futurā va-
lidā, probabiliter mihi est, quod
foret invalida; quia mihi vide-
tur esse casus cōclusionis præce-
dētis. Et si opponas regulā iuris
asserentē quod *quod qui tacet
cōsēire videtur*; quæ præcipuē
vim debet habere, quando il-
le, qui tacet tenetur contradi-
cere. Respondeo argumentum
probare, quod Episcopus con-
fentit,

sentit, & facultatem dar, quan-
do advertit, quod ille alias non
habet facultatē, & quod tenea-
tur illum impedire; cum verò
Episcopus, quando id videt, pos-
sit ad id non attendere, etsi at-
tendat frequentius ignoret,
aut non advertat, an ille appro-
tus sit; ac tandem si vtrum-
que advertat, possit iudicare,
quod excusatur à contradīctio-
ne, quia potest iudicare confes-
sionem esse de venialibus, hinc
est, quod non potest talis con-
fessarius ex eo, quod Episcopus
illum videat, & taceat, iudica-
re probabiliter, quod confen-
suet. sed solum dubitare.

744 Secundo nota ad va-
lidam absolutionem sufficere,
quod confessarius habeat iuris-
dictionem probabilem; imo
etiam ad licitam. Ratio est
quia talis absolutio valida erit,
etiam si talis opinio probabilis
revera sit falsa, quia, quando-
cumque ad est iurisdīctio proba-
bilis, si opinio est falsa, cōfertur
ab Ecclesia iurisdīctio, ne om-
nia sacramenta, quæ cum opi-
nionē illa conficiuntur, invali-
da sint, sicut ne sint invalida
sacramenta, quæ conferuntur
ab eo, qui non habet iurisdīctio-
nem, putatur tamen communi

errore, illam habere, Ecclesia
iurisdictionem supplet. Si au-
tem opinio esset circa potesta-
tem ordinis, licite non possēt
sacramentū administrari, nisi
quando adesset necessitas, &
non esset alius, quia si opinio
illa probabilis esset falsa, nullū
conficeretur sacramentū, quia
Ecclesia potestatem ordinis sup-
plere non valet.

745 Deinde nota 3. quod
in casu in quo quis absolvit cū
opinionē probabilis de sua iu-
risdictione, absolutio valida es-
se potest. Primo si talis opinio
probabilis sit vera de facto. Se-
cundo etiam si illa sit falsa, ex
eo, quod sit vera ea, quæ asse-
rit, iurisdictionem tunc suple-
ri ab Ecclesia: Tertio denique
adhuc si ista opinio valde com-
munis sit falsa, ex eo, quod alia
opinio satis communis etiam
sit vera, quæ asserit, eum, qui
bona fide confitetur de mor-
talibus, & venialibus non ha-
benti iurisdictionem circa mor-
talia, directē à venialibus ab-
solvī, & indirectē à mortalibus,
cum enim communiter præni-
tentes simul cum mortalibus
confiteantur aliqua venialia, va-
lida erit absolutio iuxta hanc
opinionem, adhuc in casu, in
quo

quo propter nullam ex duabus precedentibus validam esse contingat: unde quia aliquam ex tribus opinionibus, videlicet, quod iurisdictionem habet confessarius, quod, si non habet, suppletur ab Ecclesia, quod, quidquid sit de his duobus, si aliqua venialia confitetur, absolutio valet; quia inquam aliquam ex his opinionibus, iudicant aliqui esse moraliter certam, dicunt adhuc in articulo mortis posse impertiri licite absolutionem cum iurisdictione probabili, quia moraliter certum est, validam esse absolutionem.

746 Nihilominus semper videtur aliqua manere incertitudo, que quamvis parva sit eo, quod ad nullitatem absolutionis requiratur, quod tres opiniones positæ simul falsæ sint, & ad valorem sufficiat, quod una tantum sit vera, sufficere videtur, ut probabilius mihi videatur in articulo mortis illicitum esse cum ea parva incertitudine absolutionem conferre; si potest ea cum certitudine omnimoda conferri. Extra articulum tamen mortis assentior Lugo asserenti nullum esse periculum in conferenda absolutione cum iurisdictione pro-

babili quia ut dicebamus, fere nulla est in ea incertitudo, & parva illa, ac fere nulla incertitudo non potest illicitam reddere administrationem; quia ex una parte cum mors non immineat, ea incertitudo tolli poterit, dum alias confiteatur cum iurisdictione certa. Ex alia vero parte necessarium non est, quod minister sacramenti semper illud conferat cum omni utilitate, & securitate possibili: unde probabile satis videtur, quod animadvertit Lorca apud Lugum 1. 2. disp. 38. m. 2. quod scilicet, non peccaret mortaliter Sacerdos, qui petenti communionem daret hostiam probabiliter consecratam, si non frequenter, sed semel, aut iterum id faceret, & extra mortis periculum. Vide dicta supra à n. 124. ad 133.

747 Diximus obiter supra nu. 744. illum, qui non habet iurisdictionem, communi tamen errore putatur eam habere, valide absolvere. Nunc adde 1. quod etiam licite absolvat, si ipse etiam Confessarius sit in eodem errore. Adde 2. quod communis sententia iudicat, ad hoc, ut in tali casu confessiones sint validæ, requiri pre-

preter communem errorem, quod confessarius habeat titulum coloratum, id est titulum à legitimo superiore collatum, quamvis invalidum ob occultum defectum, vel quia & si validus fuerit, fuit revocatus occulte, vel confessarius incidit in excommunicationem ex non toleratis, in quibus casibus, si ad sit communis error, Ecclesia iurisdictionem supplet; non tamen supplet, si titulum ipse, vel alius composuit, & non superior, neque etiam, si absque villo titulo error introductus est. Ratio est; quia quamvis etiam in hoc casu confessiones sint invalidæ, iste tamen casus minus frequens est, ideo que pro eo non supplet Ecclesia iurisdictionem; quod tamen etiam in casu, in quo non adest titulus coloratus, Ecclesia supleat iurisdictionem videtur satis probabile, & magis pius; ideoque hanc tenent sententiam noster P. cum Sancto disputatione 44. nu. 3. in fine. Basilio, & alijs.

QUEST. III. DE MINIS.
pro Sacramenti Pœnitentiæ
in articulo mortis.

748 Pro huius questionis

resolutione dico 1. In articulo mortis quilibet sacerdos, licet sit excommunicatus, degradatus, hæreticus, vel schismaticus sacramentaliter a quibuscumque peccatis, & censuris absolvere potest. Conclusio est communis, & constat ex trid. *ses. 14. cap. 7.* dicente, quod in articulo mortis omnes Sacerdotes quoslibet peccantes a quibusvis peccatis, & censuris absolvere possunt. Vbi cum omnino univèrsaliter loquatur Concilium nullus sacerdos excludendus est.

749 Sed objicies 1. Sacerdos excommunicatus caret iurisdictione: ergo non potest aliquem absolvere adhuc in articulo mortis. Respondeo excommunicatum esse posse sacerdotem dupliciter, vel toleratum, vel non toleratum. Excommunicatus non toleratus dicitur quando nominatim est excommunicatus, aut publice Clericum percussit. Excommunicatus vero toleratus dicitur, quando nec nominatim excommunicatus est, nec est publicus Clerici percussor, quamvis alia quacunque maiori excommunicatione ligatus

ligatus existat: Igitur si Sacerdos sit excommunicatus toleratus, non caret iurisdictione, sed potius, si cetera ad sint, valide potest absolvere etiam non moribundum, non tamen licite, nisi fidelibus ipsis postulanti- bus, de quo. V. meum N. P. Leandri comp. num. 648. quia ei prohibita est sacramentorū administratio, sicut etiam quælibet alia communicatio; si vero sacerdos sit excommunicatus, non toleratus caret iurisdictione omni in actu 1. attamen in actu 2. potest eam habere in aliquo casu, ut in articulo mortis, atque etiam in casu erroris communis: hac ergo distinctione antecedenti applicata, neganda est obiectionis consequentia.

750 Secundo obijcies: nō potest pœnitens absolvi ab aliquo, quin petat ab illo absolutionem; sed moribundus nequit petere absolutionem ab excommunicato: ergo nec absolvi. Minor probabatur, quia nemo potest petere ab alio id, quod alter non faciet, aut non poterit facere sine peccato; sed excommunicatus nequit absolvere sine peccato: ergo ab illo nequit moribundus absolutionem pe-

tere. Respondeo tamen: per- mittendo maiorem; & negando minorem; ad cuius probationē concessa maiori quo ad 2. partem, & negata quoad primam, nego minorem; quia excommunicatus in articulo mortis, si alius non adsit potest licite absolvere, potest enim contritionem elicere, qua exibat à peccato, si in illo sit, & quamvis non tollatur excommunicatio, excusatur tamen à peccato absolvendo propter periculum imminens proximo, a quo etiam excusatur etiam si sit in mortali, si tales sint temporis angustia, ut non possit contritionem elicere, quin timeatur, quod interim morietur pœnitens sine absolutione. Ut dicemus infra nu. 987.

751 Pro maiori tamen intelligētia doctrinæ numeri præcedentis, nota aliud esse petere ab aliquo id, quod sine peccato non potest facere, aliud petere id, quod sine peccato facere potest; de facto tamen non faciet sine peccato. Igitur petere ab aliquo id, quod non potest facere sine peccato, semper est illicitum, & nulla causa potest à peccato excusari: sic quia adulterium com-

mitti

mitti non potest sine peccato, numquam licet petere ab aliquo, ut adulteret; petere autē id quod alter facere potest sine peccato, de facto tamen nō faciet sine illo, aliquando licet, aliquando vero non. Licet igitur ex iusta causa: unde si indigeam ego pecunijs mutuaris & alias eas non possam invenire nisi apud usurarium, qui eas mihi non dabit, nisi sub usuris, licite possum eas ab ipso petere; quia ab illo peto id, quod potest sine peccato facere, quia mutuare potest sine usuris; quod autem non faciet sine peccato nihil interest, quia iusta causa me excusat à peccato in ea petitione, quæ, & si materiam peccandi administraret, non tamen necessitat, sed indifferentem relinquit; sic enim Deus concursum indifferentem peccatori offert, quando prævidet, illum futurum ei occasinē peccandi; Deus tamen nequaquam peccat, quia & illum confert ex iusta causa, videlicet, ut salvetur libertas, & ob altissimas alios suæ providentiæ fines: & præterea talis concursus non determinat, sed indifferentem relinquit hominem ad peccatum.

752 Præterea licitum mihi est ex iusta causa petere ab solutionem ab eo, quem scio esse in peccato mortali, dum modo non sit excommunicatus non toleratus, quamvis ex eius moribus conijciam, ipsum non eliciturum contritionem. Ratio est quia peto ab illo quod sine peccato potest efficere; quia eliciendo contritionem potest me absolvere sine peccato. Dixi si non sit excommunicatus non toleratus, quia, si talis sit, erit invalida extra articulum mortis absolutio; si vero sit excommunicatus toleratus, possum ab eo absolutionē petere; quia quamvis ipse non possit se ingerere ad cōfessiones audiendas, potest tamen rogatus à pœnitente illius confessionem audire, & consequenter, & pœnitens id petere. Quod intellige, ad huc sine iusta causa, si alias confessarius in mortali nō sit, quod optime docet noster P. Leander tom. 4. tract. 2. disp. 6. quæst. 14. & 15.

753 Restat modo videre, quando non liceat petere, quod alter non faciet sine peccato; dico ergo id non licere quando iusta causa non adsit, quia

quia ex charitate tenemur proximi peccatum impedire, quando commode possumus; possumus autem in dicto casu commode, non petendo: unde si confessarius esset in mortali, & commode possum, apud alium confiteri debeo, quamvis talis confessarius sit paratus quemcumque accedentem audire; si tamen ex eo quod meam confessionem non audiat, sit aliam auditurus, quia videlicet, ipse, & alius simul confessiones audiunt, donec omnes adstantes unus post alium absolvantur, tunc etiam pro meo libito, possum licite ad eum accedere; quia ex eo, quod non accederem, nullum in eo peccatum vitarem.

754 Dico 2. simplex Sacerdos, nec valide, nec licite potest à mortalibus absolvere in articulo mortis coram proprio; id est coram illo, qui extra illum articulum habet iurisdictionem ordinariam, vel delegatam. Probatur conclusio ista, quæ communior est, quamvis oppositam non paucitueantur Doctores, & inter eos acerrimè M. Lumbier tom. 3. a num. 45 ad 63. circa quod vide Tamburinum lib. 3. cap. 4.

7. num. 1. qui propter eius opinionis probabilitatem iudicet certam iurisdictionem prædictum simplicem Sacerdotem ab Ecclesia obtinere. Vide etiam dicta à nobis supra à num. 744. Nunc verò cōclusio nostra probatur, quia dum Tridentini asserit posse in articulo mortis Sacerdotē simplicē absolvere, nō statuit ius novum, sed solum approbat consuetudinem in Ecclesia iam introductam; sed ista consuetudo fuit solum, ut simplex Sacerdos absolveret in articulo mortis, deficiente proprio: ergo Concilium etiam solum intendit, quod simplex in defectum alterius absolvere possit, & consequenter, illo præsentē, absolvere non potest. Maior constat ex Tridentino citato; cap. enim 7. ait. *Verum tamen pie admodum, ne hac ipsa occasione aliquis pereat in eadem Ecclesia Dei Custoditū semper fuit, ut nulla sit reservatio in articulo mortis, atque ideo omnes Sacerdotēs quolibet pœnitentes à quibusvis peccatis, & censuris absolvere possint.* Minor autē constat, ut ex pluribus textibus iuris Canonici,

nici, qui afferuntur à Lugo disp. 18. sec. 2. §. 2. atque ex aliorum sacramentorum paritate, quæ Sacerdos alienus solum administrat in defectum proprii.

755 Pro praxi tamen præcedentis conclusionis nota 1. quod si proprius sacerdos sit præsentis, nolit tamen absolvere, potest absolvere simplex, quia idem est nolle, ac absentem esse; si tamen sit absens, in eodem tamen oppido, & vocatus nolit venire, non tenetur infirmus licentiam petere per litteras, aut nuncium, sed potest tunc à simplici absolvi facultate ipsa iuris, nec tunc tenetur, adhuc bullam sumere, ut possit absolvi, quia cum habeat remedium iniure communi non tenetur quærere privilegium: sic Lugo, & Sanchez apud ipsum.

756 Secundo nota, quod si confessio capit fieri cum simplici Sacerdote, quia non erat alterius copia, si postea adveniat proprius, potest adhuc continuari; quia simplex Sacerdos, incepta confessione adquisivit iurisdictionem, quæ non spirat donec confessio fi-

niatur. Quod verum esse ait Lugo, adhuc si pœnitens obmendacium grave fecisset confessionem sacrilegam; tunc enim adveniente proprio, si velit eam confessionem perficere, debet cum simplici; quia id est perficere confessionem inceptam; absolutio enim data non dedit confessioni, & iurisdictioni finem; cum enim fuerit nulla, perinde se habet, ac si data non fuisset.

757 Si tamen incepta confessione cum simplici Sacerdote, inveniat, quod habeat censuram reservatam, & adveniat habens facultatem absolvendi ab illa, talis Sacerdos adveniens debet à censura absolvere. Ratio est quia moribundus dum à censura reservata absolvitur à simplici, id est cum onere comparandi, quam primum possit: ergo cum in hoc casu possit statim, debet comparere statim, & consequenter ab habente facultatem ab illa censura absolvi. Adverte tamen primo, quod eā obligatio comparandi, quæ imponitur in capite eos qui de sententia

sentia excommunicationis in 6. solum obligat, quando quis in articulo mortis absolutus est à non habente facultatem absolventi à censura reservata. Si vero absolutus fuerit à casibus sine censura reservatis, non habet talem obligationem comparandi, nec etiam illam habet, si absolutus fuit à censura reservata ab eo, qui habebat tunc facultatem ratione bullæ, nam bullæ privilegium est, ut absolute absolvar., & non cum comparandi onere.

758. Tertio nota in præfenti articulum mortis non sumi solum pro tempore illo, in quo proxima instat mors, sed pro toto illo tempore, pro quo adest periculum illius: unde id est articulus mortis atque mortis periculum, quod comprehendit tempus cuiusvis infirmitatis periculose, in qua à medicis Viaticum sumi præcipitur; imo etiam probabilius comprehendit, quodvis aliud probabile mortis periculum, quamvis infirmitas non sit, sed imminens bellum, aut naufragium. Ratio est; tum quia in iure, dum in præfenti materia loquitur,

pro eodem usurpatur, cum id ipsum, quod vocatur aliquando articulus mortis, aliquoties etiam dicatur periculum illius; tum etiam, quia Ecclesia intendit fidelibus subvenire, dum pro articulo mortis concedit cuilibet Sacerdoti facultatem absolventi; illum tamen finem raro consequi poterit, si nomine articuli intelligeret solum tempus, in quo mors instat. cum tunc raro possint fideles confiteri propter angustias mortis, & sensum defectuum: recte ergo, ut istum finem Ecclesia consequatur, nomine articuli periculum etiam intelligit.

QVÆST. IV. QVÆNAM

confessio sufficiat, ut possit Penitens absolvi in articulo mortis.

759. **Q**uamvis quæstio hæc inferi potuisset tertie disputationi; illam tamen placuit differre; tum quia satis proluxa evasit illa disputatio; tum etiam quia oportunitatis satis est ubi minister

minister sacramenti penitentiae pro mortis articulo designatur, ea sub iungere, quæ expediunt valde ad ipsum instruendum in huiusmodi administratione, præsertim cum minister sit Sacerdos communis, & difficultates, quæ occurrunt in ea administratione sint speciales. Igitur pro quæstionis resolutione.

760. Primo dicendum est, quod si aliquis fecit confessionem, aut saltem incepit illam, & distulit absolvi ad sequentem diem, potest tunc absolvi, quamvis reperiarur sensibus destitutus; ratio est quia illa confessio, perseverat moraliter, si non fuerit retractata; quæ retractatio non debet credi, nisi de illa constet.

761. Secundo dicendum est, qui dixit se habere multa peccata, aut habere peccatum mortale, vel etiam veniale, potest absolvi. Probat, quia iusta interveniente causa extra mortis articulum potest ita dimidiari confessio, ut taceatur aliquod peccatum, atque etiam, ut taceatur aliqua species, solumque dicatur in genere: ergo à fortiori in eo articulo, in quo maior est neces-

sitas, sufficiet confessio peccati in genere, præsertim cum adsit causa maior, videlicet, impossibilitas. Sed hæc conclusio amplius confirmabitur ex sequentibus, præsertim ex quinta.

762. Tertio dicendum est, eum, qui nullum peccatum dixit, exhibuit tamen aliqua contritionis signa, posse absolvi, saltem sub conditione. Ratio est, quia quamvis, ut valida sit absolutio, ea signa debeant ordinari ad claves Ecclesiæ, & ad obtinendam absolutionem; semper tamen de ipsis potest dubitari, quod ad talem absolutionem ordinentur, quod sufficit, ut sub conditione impertiri possit absolutio. Quod autem, si ad absolutionem ordinentur, sufficiant pro confessione ea signa, constat, quia per ea peccatum, saltem in communi significatur.

763. Quarto dicendum est, quamvis speculative parum probabile sit, quod moribundus, qui nullum exhibuit contritionis signum, Christiano tamen more vivebat, absolvi possit, practice tamen loquendo talis est sub conditione absolvendus. Ratio prima

partis huius conclusionis est, quia in eo casu nulla datur accusatio simpliciter ad hoc sacramentum, quod per modum iudicij exercetur, necessaria. Ratio verò secundæ partis est; quia saltem propter auctores docentes in tali casu posse absolutionem exhiberi, videtur ea sententia aliquam probabilitatem habere, quæ licet modicissima sit, sufficiet, ut à peccato excusetur, qui in eo casu absolutionem sub conditione impertitur.

764 Nota tamen, quod P. Arriaga *disp. 36. de pœnitentia sect. 3.* acriter invehitur contra probabilitatem speculativam sententiæ asserentis posse dictum moribundum, qui nullum pœnitentiæ signum dedit, absolvi sub conditione. Et similiter M. Thyrsio *disp. 36. sect. 4.* ei nullam probabilitatem intrinsecam convenire putat. Quia tamen eam sententiam plures, & gravissimi tenent DD. ita ut supra triginta memorentur à P. M. Moya *tract. 3. disp. 6. quest. 4. §. 1.* non potest dubitari, quod ea sententia probabilitatem habeat, saltem extrinsecam, quod

sufficit, ut practice non solum eam possimus sequi, ut tenet N. P. Leander *tract. 5. disp. 5. quest. 46.* sed etiam, ut teneamur, ut docet idem N. P. *quest. 47.*

765 Quinto dicendum est, etiam absolvendum esse eum, qui confessionem petijt, aut signa contritionis dedit, absente Sacerdote. Probatur ista conclusio ex Rituali Romano Pauli V. edito anno 1615. ubi in ritibus de sacramento pœnitentiæ sic dicitur. * Si inter confitendum, vel etiam ante, quam incipiat confiteri, vox, & loquela ægri deficiat, nutibus, & signis conetur Sacerdos, quoad eius fieri poterit, peccata pœnitentis cognoscere; quibus utrumque vel in genere, vel in specie cognitis, sive per se, sive per alios ostenderit, absolvendus est. * Vbi non solum permittitur, sed præcipitur à Pontifice, ut infirmus absolvatur in nostræ conclusionis casu. Quod etiam aliorum Pontificum, & Conciliorum auctoritate confirmatur à Lugo *disp. 17. sect. 4.* atque etiam expressè D. Thomæ auctoritate. Sed

766 Sed contra quatuor præcedentes conclusiones obijcies 1. confessio in præcedentibus conclusionibus assignata non dat novam noticiam confessario: ergo non est vera confessio. Antecedens constat; quia talis confessio solum significat illum esse peccatorem in genere, quod iam sciebat confessarius. Respondeo negando consequentiam; quia de ratione confessionis solum est, quod sit accusatio; ad istam verò necessarium non est, quod detur nova noticia; sed, quod verè detur delicti noticia, quamvis aliàs iudex iam eiusdem noticiam haberet. Sic nos accusabit dæmon apud Deum, nihil tamen dicet, quod Deus iam independenter ab accusatione non sciat.

767 Secundo obijcies Minister huius sacramenti est iudex: ergo non potest iudicare, & absolutionem impertiri, nisi cognita causa in particulari. Respondeo non posse confessarium exacte, & perfectè iudicare, nisi cognita causa in particulari; bene tamè minus exactè, & incomplete, solum directè, iudicando de eo, quod cognoscit. Quamvis autem iudiciū pœnitentiæ debeat exactè fieri,

quantum humano modo permittitur, per se loquendo; per accidens potest esse minus exactum, & valde incompletum.

768 Tertio obijcies specialiter contra quintam conclusionem. Confessio, non potest absenti fieri, & absolutio intuitu illius collata est nulla, ut constare videtur ex decreto Clementis VIII. *disp. præced. num. 724. memorato*, ubi hæc propositio damnatur: *licere per litteras, seu internuncium confessario absenti peccata sacramentaliter confiteri, & ab eo absenti absolutionem obtinere.* Sed in casu quintæ conclusionis confessio fit in absentia Sacerdotis: ergo absolutio intuitu illius collata est nulla. De huius argumèti materia latè tractant Cardinalis de Lugo *disp. 17. sect. 4. à num. 62. M. Moya tract. 3. disp. 6. & quest. 2. præsertim à num. 11. quest. 5. n. 37. M. Thyrsio tom. 3. disp. 35. sect. 2. & 3. Amicus disp. 11. sect. 4. à nu. 60. P. Theophilus Raynaudus in dissert. singulari in defensionem eximij Doctoris, quæ invenitur in*

opere posthomo eiusdem Doctoris eximij de vera intelligentia auxilij efficacis. Et alij apud ipsos, & apud Amadeum *proposuit. 29. de pœnit.*

769 Respondetur ad argumentum negando maiorem, quia in decreto Clement. VIII. non damnatur confessio absentis facta, sed propositio copulativa, quæ ipsam, & similiter absolutionem in absentia factam affirmat licere, ut autem propositio copulativa sit falsa, sufficit, quod una eius pars, una verba categorica ex contentis in ipso sit falsa: cumque falsa sit categorica affirmans absolutionem in absentia obtinere esse licitum, merito damnatur propositio illa, quamvis confessio absentis facta sit licita, quando absolutio non recipitur à confessario absente, sed ab ipso iam presente.

770 Nota tamen, quod quamvis requiratur gravis causa, ut confessio fiat absentis per literas, aut inter-nuncium; tamen, si ille, qui per literas confessus est, postea in presentia confessarij dicat: *acusome de omnibus peccatis, quæ scripsi tibi*, licita est confessio, & ab-

solutio intuitu illius data, quia in illis verbis, quæ profert, presente confessario, totam repetit confessionem, ac proinde tota censetur in presentia facta. Sicut propter similem accusationem totam confessionem repeti, & cenferi voce factam doctrimus supra *disp. 3. q. ult. nu. 673. cum N.P. Leand. disp. 6. q. 14.* Vnde ad confessionem sic faciendam non est necessaria gravis causa. Sic tenet N.P. Leand. *tract. 5. disp. 2. q. 29.* & M. Moya *disp. 6. q. 2. n. 10.* & alij apud ipsos.

771 Sed contra datam responsionem dupliciter replicabis. Primo, quia, si sufficit, ut copulativa sit falsa, quod altera categorica falsa sit: ergo poterit quis dicere, quod absolutio absentis data est licita, & quod non damnatur in dicto Clement. Decreto, quod solum damnat copulativam, & ut ista sit falsa, sufficit, quod confessio in absentia illicita sit, quamvis absolutio in absentia sit licita; sic enim falsa erit copulativa affirmans utramque licere. Imo & posset aliquis dicere, quod tum absolutio, tum confessio in absentia sit valida, dūmodo

modo alterutra fiat in presentia ita, ut decretum damnet propositionem, quæ affirmat confessionem in absentia factam licere, quando etiam in absentia absolutio confertur; non verò eam, quæ affirmat licere confessionem in absentia, si absolutio in presentia conferatur: nec similiter, quæ affirmat licere absolutionem in absentia, si confessio in presentia sit facta.

772 Secundo contra eandem responsionem replicabis: quod eius doctrinam primus tradidit P. Suarez *disp. 21. de pœnit. sect. 4. num. 10.* sic exponens decretum Clem. VIII. eius tamen expositio reiecta est ab ipso Clem. VIII. qui, propter eam, integram sectionem deleri iussit ex P. Suarez, & postea etiam reiecta est à Paulo V. die 14. Iulij anno 1605. in Congreg. Sancti Officij, ut refert Petrus de Fay in *supplem. 3. part. q. 9. art. 3. disp. 3.* ergo nec expositio P. Suarez, nec responsio nostra sustineri iam debent.

773 Respondetur prius ad secundam istam replicam interpretationem Patris Suarez ad decretum Clement. VIII.

adhuc probabilitate non carere. In prius enim non obstat, quod eam ipse Clemens deleri iussit; quia id iussit Pontifex non quia existimaret eam probabilitate carere, sed quia volebat suum decretum, ipso vivente exponi, ut asserunt Amicus *disp. 11. de pœnit. num. 61.* & M. Thyrsio *rom. 3. disp. 36. n. 5.* Vnde, quamvis delera fuerit ea expositio in opere P. Suarez, eadem postea in alijs impressionibus subsequenter invenitur. Sed quidquid de isto fundamento sit.

774 Respondeo aliter eam Clem. VIII. prohibitionem, & simul decretum memoratum Pauli V. prohibuisse eam expositionem, quia periculum præcavere intendebant, ne sinistra ea expositio ab aliquo intelligeretur ita, ut existimaret licere absolutionem in absentia, si confessio in presentia precessisset, sicut etiam confessio in absentia facta, si absolutio in presentia subsequatur; quia poterat quis intelligere, quod solū coniunctim utraque in absentia facta damnaretur. Præterea dicere, quod confessio in absentia facta licita erat, poterat ab aliquo intelligi sinistre, intelli-

gendo, videlicet, nomine confessionis integrum sacramentum pœnitentiæ eo, quod sæpè nomine confessionis totum illud intelligi consueverit: ad vitandam ergo alterutram, vel utramque istam sinistram intelligentiam, prohibuerunt Clemens VIII. & Paulus V. expositionem P. Suarez: re tamen bene intellecta, postea permissa est, ut docet M. Thyrio cit. *disp. 36. nu. 28. & 29. & M. Moya disp. 6. q. 2. à num. 12. & q. 5. nu. 37.*

775 Nunc ergo ad primam replicam respondeo, quod quamvis ad falsificandam propositionem damnatam æque sufficeret, quod confessio in absentia facta esset illicita, ac quod talis sit absolutio; tamen ad est speciale fundamentum, ut potius propter vitandam absolutionem in absentia, quam propter similem confessionem vitandam, sit damnata illa copulativa propositio. Tum quia intendebat Pontifex vitare sacramentum in absentia ministrari; ex eo autem, quod confessio in absentia fiat, non ministratur sacramentum in absentia; quia confessio nec est totum sacramen-

tum, nec ultimum illius determinativum; è contra vero ex eo, quod absolutio conferatur in absentia, iam sacramentum ministratur in absentia; quia absolutio, licet non sit totum sacramentum, est ultimum determinativum illius, & ideo tunc illud ministrari dicitur, cum absolutio confertur. Tum etiam, quia verba absolvo te denotant (præsertim voce prolata): presentiam pœnitentis: unde cum indispensabiliter voce proferenda sint, indispensabilis est pœnitentis presentia. Confessio autem non ita indispensabiliter denotat confessarij presentiam, nec ita necessarium est voce fieri; sed potest etiam fieri nutibus, & per interpretem; quia solum dirigitur ad manifestanda sacerdoti peccata. Absolutio vero non dirigitur ad manifestandam pœnitentis voluntatem illum absolvendum, alias non valeret prolata in lingua, quam pœnitens non intelligeret; sed ex sacramenti institutione determinate verba desiderantur, nec possent per interpretem dari, ad huc casu, quo confessarij verba proferre non posset, & possent nutibus interpreti significari.

re se velle absolvere pœnitentem. His ergo rationibus sufficienter evincitur, quod potius sit falsa propositio copulativa damnata, quia pars, seu categorica ad absolutionem pertinens sit falsa; quam, quia sit falsa altera, quæ ad confessionem pertinet, vel utraque simul.

776 Nota tamen, quod, quamvis diceremus confessionem in absentia factam illicitam, & invalidam esse, adhuc subsisteret veritas nostræ quintæ conclusionis. Quia ipsi Pontifices Clemens VIII. & Paulus V. qui à contrarijs existimantur confessionem in absentia factam prohibuisse, & nullam declarasse, declaraverunt alias absolvendum pœnitentem, qui in absentia confessarij confessionem petijt, aut signa pœnitentiæ dedit, ut de Paulo V. constat ex probatione dictæ quintæ conclusionis: de Clemente autem: quia rogatus, an moribundis, qui ante adventum Sacerdotis signa contritionis ostendit, si deinde obmutuit, debeat à Sacerdote presentis sacramentaliter absolvi. Respondit, coram Cardinali Bellarmino, & Archiepiscopo Armacano, debere, quin & se illum absolutu-

rum, & Parochum; qui aliter fecisset, puniendum; nec talem casum suo decreto comprehendisse. Videantur Eminēt. Lugo *disp. 17. de pœnit. sect. 4. M. Moya disp. 6. q. 2. n. 5. & M. Thyrio cit. disp. 36. num. 5. & 24.*

777 Unde colliges, dato, quod non valeat confessio in absentia, negari ideo non debere absolutionem moribundi in casu quintæ conclusionis; cum ipsi Pontifices illam damnantes casum illius excipiant; sed querendam disparitatem, quam ipsi Pontifices Theologis querendam reliquerunt, ut testatur P. Suarez apud M. Thyrio cit. num. 24. Sed quia disparitates, quas aliqui Theologi tradiderunt, aut tandem coincidunt cum explicatione P. Suarez, qua nos vsi sumus respondendo ad hoc tertium argumentum; aut si aliquæ ab ea recedunt, sunt satis difficiles, ut videri potest in M. Moya *disp. 6. q. 2. nu. 6. 12 & 13.* visum nobis est iuxta mentem P. Suarez argumentum solvere potius, quam aut aliquid, disparitatem querendū, asserere, quo ad ipsius doctrinam regrediamur, dimi-

ab ea fugere profitemur, aut in aliud quid incidere, quod ipsa doctrina P. Suarez, difficilius nobis videatur. Totam autem doctrinam occasione huius tertij argumenti à nobis traditam confirmat optimè P. Arriaga *disp. 36. de pœnit. sect. 4.* in quem incidi post hæc scripta.

768 Pro maiori tamen declaratione quintæ conclusionis nota, sufficere vnicum testem asserere, quod infirmus petierit absolutionem; imò etiam, si iste ab infirmo non audierit, vt pluribus relatis, docet Magister Moya *disp. 6. q. 2. nu. 6.* Ratio est, quia in Rituali solū exigitur, quod confessarius habeat notitiā per alios, quod verum est, quamvis eam non habeat ab his, qui ab infirmo audierunt; quod autem loquatur in plurali denotat plures esse posse, qui apri sint, qui dent notitiam, non tamen, quod vnus illorum notitia non sufficiat. Ratio præterea est, quia in præfenti casu non quæritur probatio plena, & iuridica, sed sufficiens testimonium, vt credi possit; sufficiens autem est vnus testimonium in re, in qua non agitur de præiudicio alterius.

779 Inquires autem 1. an

dictum testimonium debeat dari sacerdoti corā ipso infirmo. Respondeo tutius esse, quod detur, si tamen solum in absentia detur, sufficere, vt possit impetiri absolutio: quia, quamvis ea confessio nullo modo possit dici facta in presentia; tamen cum aut confessio in absentia facta non sit iudicanda invalida, & in necessitate neque illicita; aut saltem, si ea illicita iudicetur, sit excipiendus casus absolutionis moribundi, quantumcumq; difficulter possit disparitas assignari, non debet obstare, quod in tali casu confessio in absentia fiat, vt possit impendi intuitu illius absolutionis à confessario præfenti, vt diximus in responsione ad 3. argumentū. V. Moyam *tract. 3. disp. 6. quest. 2.*

780 Secundo inquires, an doctrina à nobis tradita in hac questione, practicari debeat etiam à Doctoribus, qui oppositam sententiam tuerentur. Respondeo eam in omnibus debere practicari, quia, quandoquæque potest succurri proximo probabiliter, dum in extrema necessitate existit, adest obligatio, si id potest fieri sine graui incommodo, sed quilibet cō-

fessa-

fessarius, quando practica- tur doctrinam cuiuscumque ex nostris conclusionibus, probabiliter succurrit proximo existenti in extrema necessitate spiritali, cum quolibet ex nostris conclusionibus, probabilis sit, & in eo nullum patitur incommodum confessarius ergo quilibet confessarius tenetur ad nostram doctrinam practicandam. Nota tamen, quod quando adest opinio solū asserens, quod potest dari absolutio sub conditione, tunc solum sub conditione tenetur eam dare; quando verò adest opinio asserens, posse absolute dari, tunc potest dari etiam sine conditione, quamvis licitè etiam possit addi conditio, si etiam adsit opinio in oppositū. Conditio autē, quæ addi solet, est: *si possum, aut si capax es;* non tamen est necessarium, quod voce proferatur, sed sufficit, quod in mente explicite sit.

QUEST. V. DE MINIS- TIMO Sacramenti Pœnitentia ad casus reseruos.

781 I N hac questione 1. sup-
ponendum est, sum-

munum Pontificem, Episcopos, Prælatos regulares, atque etiā Parochos posse reservare peccata suorum subditorum, quæ reservatio in hoc consistit, quod respectu talis, vel talis peccati auferunt ab inferioribus confessarijs iurisdictionem, ideoque penitentes obligant, vt pro eorum absolutione obtinenda ad ipsos superiores recurrant. Cui tamen à casibus episcopo reseruatatis possit absolvere Pontifex summus, atque etiam, qui ab eo facultatem habeat, & consequenter à reseruatatis Parochis possit absolvere, quā à Pontifice, vel Episcopo habuerit facultatem, sit, quod Parochæ reservatio inutilis sit, propter reaque adeo parum visitata, vt multi censeant, eos non posse vllum peccatum sibi reservare.

782 Secundo supponendum est, quod, quamvis peccata mortalia, & venialia iam confessi possint reservari; id 1. à solo Papa fieri potest; quia, cum iuxta communem sententiam solus ille det iurisdictionem circa ea peccata; ipse solus potest eam limitare. 2. ea reservatio inutilis esset, cum adhuc libere posset Pœnitens ea

pecc-

peccata nulli confiteri. Tertio, supponendum est, quod, quamvis peccata interna reservari possent, de facto tamen nulla reservata sunt in iure, nec communiter reservari solent. Ita docet M. Moya *disp. 8. q. 1. nu. 1.* addens, quod solum externum mortale reservari solet, quod tale sit secundum quantitatem operis externi, & non sola relatione ad consensum internum: quod tenent apud ipsum Henriquez, Granados, Suarez, Sanchez, Lugo, & Diana.

783 Quarto est supponendum, quod, quando aliquod peccatum reservatur, non cadit sub eam reservationem peccatum dubium illius speciei, nisi in reservatione id exprimat. Ratio est, quia reservatio est odiosa, & ideo debet strictè interpretari; similiterque est discurrendum circa votum dubium ob eandem rationem. Unde si aliquis dubius esset, an emisisset votum castitatis perpetuæ, posset tale votum ab Episcopo, vel ab habente privilegium commutari, aut dispensari; quia tale votum non est Pontifici reservatum. Si vero fiat certus de illo voto post dispensationem,

non tenetur adire Pontificem, quia dum dubium erat, cessabat illius reservatio, ideoque firma est dispensatio eo tempore facta. Si autem fieret certus ante dispensationem, revivisceret reservatio, & non posset Episcopus dispensare: similiterque dicendum de absolutione à casu, vel censura reservatis. Vide Arriagam *disp. 40. à num. 9. & Tambur. lib. 5. tract. de casib. reserv. cap. 4. num. 11.*

78V Quinto supponendum est, quod, quamvis peccata etiã sine vlla censura possint reservari, & de facto reserventur ab Episcopis, & Prælatibus regularibus; à Pontifice tamen non solet reservari peccatum sine censura imo omnia peccata de facto Pontifici reservata habent censuram, & fere omnia excommunicationem reservatã; probabilius tamen est, quod non reservet solam censuram, sed etiam peccatum; quia tamen peccatum ratione censure reservat, est probabilius, tũ quod ille, qui ob ignorantiam excusatur ab incurrenda censura, etiam excusetur à reservatione, etiam si peccatum sit hæresis

sis, ut notat ex Thoma Sanchez & alijs, M. Moya *disp. 8. q. 2. nu. 7.* tum, quod, si Pontifex det licentiam absolvendi à censure reservata, censeatur, eam etiam dare ac absolvendum à peccato, ad similiter, si absolvendo extra sacramentum censuram auferat, aut eius tollat reservationem, censeatur tollere reservationem à peccato. Videatur Hurtado *disp. 11. difficultate 3.* Coninch. *disp. 8. nu. 82.* Suarez *disp. 29. sec. 2. nu. 7. & 11.* P. Arriag. *disp. 40. nu. 36.* & Tambur. *tract. de casibus reserv. cap. 5.* His suppositis.

785 Primo dicendum est, posse absolvi à reservatis, illum, qui casus reservavit, eius superiorem, & illum, qui ab ipsis habuerit facultatem. Ratio conclusionis quoad primam & secundam partem est, quia nemo potest sibi, neque superiori suo iurisdictionem limitare. Quoad tertiam verò; quia ille, qui facultatem ordinariam habet ad absolvendum, potest illam de legare, ut diximus *quest. 1. cum ergo*, & reservatis & illius superior possunt à refer-

vatis absolvere potestate ordinaria, illam poterunt delegare alijs concedendo facultatem, ut à reservatis absolvant.

786 Secundo dicendum est, per se loquendo non posse superiorem audire sola peccata reservata, & ab eis absolvi, mittereque poenitentem ad alium, ut à non reservatis absolvat; posse tamen per accidens, & ex iusta causa. Conclusionem istam aliqui impugnant; alij quoad 1. alij quoad 2. partem, quos citat noster P. Leander *disp. 12. quest. 29.* Quoad utramque tamen est satis communis, & probatur; quia integritas confessionis est de iure Divino, à qua non potest excusare sola reservatio; sicut tamen in alijs casibus excusantur poenitentes ab integritate materiali ob graves causas, non est cur id etiam non possit contingere ob reservationem, casu videlicet, quo superior non possit audire non reservata peccata, & confessarius inferior, qui potest reservata audire, non est capax, ut ei committatur reservatorum absolutio; unde si inferior capax esset, ut ei committeretur

reservatorum absolutio, eam committere deberet superior potius, quam dimidiare confessionem. Quando verò ob dictam causam superiori confessus fuisset sola reservata, & ab eis esset absolutus, non teneretur illa simul cum non reservatis inferiori confiteri, sed non reservata sola; quia reservata iam fuerunt directè à superiore remissa.

787 Si autè habens reservata, & non reservata occurrente necessitate communicandi, nō haberet copiā confessarij habētis facultatē ad reservata, posset, & teneretur confiteri nō reservata confessario nō habenti ad reservata facultatem. Vt docet N.P. Leander *to. 1. tract. 5. disp. 12. quest. 33. & tom. 2. tract. 7. disp. 7. quest. 36.*

Si vero cum reservatis non habeat peccata mortalia non reservata, sed solum venialia, probabilius confiteri non teneri docet N.P. *disp. 7. cit. quest. 37.* quod tamen ea venialia posset confiteri etiam simplici Sacerdoti in dicto casu probabile tenet ibidem *quest. 38. V. Compendium nu. 196.*

296.

788 Obiter etiam nota, quod quamvis G. Hurtadus, & cursus moralis *tom. 1. num. 6. cap. 13. nu. 77.* cum alijs, quos refert Arriaga *disp. 4. 3. num. 39.* negent, quod possit, qui habet venialia, & mortalia non reservata, confiteri venialia sola simplici Sacerdoti, deficiente approbato, & urgente necessitate communicandi. Tamen, quod possit ea venialia sola simplici Sacerdoti in tali casu confiteri docet ipse Arriaga *num. 42.* & sequitur ex doctrina N. P. Leandri ad finem *num. preced. memorata.* Quam doctrinam etiam tradit M. Lumbic *tom. 1. pag. 284. num. 7* per hæc verba. * El que està obligado à dezir Missa, y duda de si està contrito, puede confesarse de veniales con el Sacerdote simple: sin dezir los mortales hasta que tenga copia de Confessor. * Eamdemque doctrinam probabilem dicit Tambur. *in method. commun. cap. 1. a num. 20. ad 25.*

789 Tertio dicendum est, quod si aliquis confiteatur cum confessario potente absolvere à reservatis, per illius absolutionem tollitur reservatio omnium

ad nota

nium

nium reservatorum, etiam si illa non confiteatur propter oblivionem inculpabilem. Conclusio ista non parum est difficilis, quia tamen communis, & favorabilis eam appono. Probatur autem; quia, si pœnitens diceret confessario: non recordeorali cuius reservati, desidero tamen, si forte illud habeo à vinculo reservationis liberari, confessarius eum liberaret à tali vinculo; sed pœnitens implicate semper id petit, cum se per desideret obtinere pleniorum, quam potest absolutione: ergo iudicandum est, confessarium tollere reservationem peccatorum obliorum. Sed dices: ergo similiter tollet obligationem. Constitendi peccata mortalia oblita cum confessario approbato. Respondeo negando consequentiam; quia id difficile conceditur; tum, quia videmus, quod per bullam, & iuvibilem tollitur reservatio facile, non necessitas approbationis in confessario, tum, quia, si explicite peteret eam licentiam constitendi oblita non approbato; eam non concederet superior; ergo multo minus, si implicite solum petat. V. supra à num. 494.

790 Quarto dicendum est, Episcopos posse absolvere ab omnibus peccatis, & censuris Summo Pontifici reservatis, quando occulta sunt. Hæc conclusio constat ex Tridentino *ses. 24. cap. 6.* quod, ut clarius constet, Concilij verba accipete; ait ergo. * Liceat Episcopis in irregularitatibus omnibus, & suspensionibus ex delicto occulto provenientibus, excepta ea, quæ oritur ex homicidio voluntario, & exceptis alijs deductis ad forum contentiosum; dispensare, & in quibuscumque casibus occultis etiam Sedi Apostolicæ reservatis, delinquentes quoscumque sibi subditos in Dicecesi sua per se ipsos, aut Vicarium ad id specialiter deputandum in foro conscientie gratis absolvere, imposita pœnitentia saluari. Idem, & in hæresis crimine in eodem foro conscientie eis tantum, non eorum Vicarijs, sit permissum. * Hucusque Tridentinum.

791 Est tamen gravissimum disidium, an prædicta facultas absolvendi à casibus occultis Papæ reservatis sit in bulla Cænaræ revocata, quoad hæresim, & alios casus in dicta bulla contentos; quamvis igitur gravissimi,

mi,

mi, & multi Doctores, eam revocatum esse dicant, probabile satis est, eam revocatum non esse; bulla enim solum asserit, quod à casibus in ea contentis ne mo præter summum Pontificem absolvere possit, non obstante quavis clausula Concilij Generalis. Hoc autem non sufficit ad revocationem facultatis concessæ à Tridentino; tum quia clausula Concilij Generalis, præsertim Tridentini, non revocata censetur, nisi de ea fiat specifica, & particulatis mentio. Tum etiam, quia iurium discordiam, si possit, quod in præsentia sit, si dicamus, bullam quã tum ad Episcopos loqui solum de casibus publicis, cum tamen Tridentinum de solum occultis loquatur. Videantur de hac re noster P. Leander *to. 4. tract. 2. disp. 17. à quest. 41. præsertim quest. 45. & 46.* Didacus Antonius Frances de Vrritigoyti in suo foro consciëntiæ tract. 4. quest. 1. & 2. præsertim in ista à nu. 2. & alij apud ipsos abunde pro utraque parte citati.

QVÆST. VI. AN ETIAM modo post decretum SS. P. N. Alexandri VI. sit probabile, quod Episcopi absolvere possint suos subditos à casibus occultis Bullæ Cœnæ. Vbi explicatur 3. propositio ex damnatis in eo decreto.

792 **T**Ota ratio dubitandi huius quæstionis oritur ex decreto Alexandri VII. edito die 24. Septembris anni 1665. in quo tertia damnata propositio talis est. * Sententia asserens, Bullam Cœnæ solum prohibere absolutionem hæresis, & aliorum criminum, quando publica sunt, & id non derogare facultati Tridentini, in qua de occultis criminibus sermo est, anno 1629. 18. Iulij in consistorio Sacræ Congregationis Eminent. Cardinalium visa, & tolerata est. *

793 Negativam sententiã tenet P. Ioannes de Cardenas in sua crisi Theologica tom. 1. tract. 1. disp. 9. cap. 20. art. 5. nu. 345. in cuius margine aliter decla-

declarat Bullam Cœnæ prohibere absolutionem à casibus occultis. Et in corpore numeris fit factur. * A plurimis putabatur probabile, Bullam Cœnæ Domini non prohibere absolutionem à casibus occultis, nec derogare facultati Tridentini, in quo de occultis criminibus sermo est. Dum ergo eam opinionem damnat Alexander VII. in eo decreto, expresse declarat Bullam Cœnæ Domini prohibere absolutionem à casibus occultis, derogando facultatẽ Synodi Tridentinæ. * Ita P. Cardenas ex qua doctrina sequitur Episcopos non posse iam absolvere à casibus Bullæ Cœnæ, etiam si occulti sint. Quia facultati ipsis à Tridentino concessæ derogatum esse in Bulla Cœnæ declaratur in dicto decreto. Eandem negativam sententiam tenet Licentiatu Prædo in teatro morali part. 1. proposit. 3. & apud ipsum cursus moralis tract. 10. de censuris cap. 2. punct. 5. nu. 55. M. Lastera to. 1. in explanat. proposit. 3. Filgueras ibidem in rana advertencia ultima de las proposiciones de Alexandro fol.

502. & Ioannes ab spiritu Sancto in M.S. 794. Quia tamen prædicta declaratione derogationis decreti Tridentini affirmat Cardenas, nulla proposita ratione dubitandi, ubi magna reperitur, & se oculis omnium legentium tertiam propositionem damnatam ab Alexandro conspicendam præbet, idem maiori examine indiget doctrina illius, ut ex eo appareat, an prædicta sententia negativa, quæ ex eius doctrina inferitur, sit admittenda, ut comperta ita, ut oppositam probabilis non sit. Et quidem mirum est, quod ratio dubitandi nulla occurrerit P. Cardenas, cum ipse in suo opere res examinare profiteatur omni rigore scholastico ita, ut sæpe sæpius magis rigori dialectico, quam morali disputationi insistere videatur.

795 Ratio ergo dubitandi est, quod tota illa propositio sententia asserens, Bullam Cœnæ solum prohibere absolutionem hæresis, & aliorum criminum, quando publica sunt, & id non derogare facultati Tridentini, in qua de occultis criminibus sermo est: continetur in pro-

positione damnata non formaliter, vt propositio quedam est, sed materialiter, & gerendo tantum in ea propositione damnata minus subiecti illius. Sicut in ista propositione: *omnis homo currit est propositio vniuersalis*, illa propositio *omnis homo currit* non se habet, vt propositio, sed vt subiectum illius enunciationis: *est propositio vniuersalis*. Vnde, vt vera sit, vel falsa ea propositio complexa, seu de subiecto complexo, non attenditur, an ea profecto vicem subiecti gerens sit vera, vel falsa; sed an verè de illa prædicetur, quod sit vniuersalis. Si ergo integra propositio illa materialiter intrat propositionem damnatam, & vt subiectum illius ergo solum damnatur enuntiatio de illa, vt de subiecto, facta, scilicet, quod visa, & tolerata sit: ergo ipsa propositio, vt subiectum enunciationis posita, non damnatur, sed relinquitur in sua probabilitate, & solum ei adimitur illa maior probabilitas, quæ illi posset accrescere, si visa, & tolerata esset; cum definiatur, quod non est visa, & tolerata.

796 Hanc dubitandi rationem. Vidit P. M. Mathæus de

Moya in suis selectis tract. 3. disp. 8. q. 5. n. 5. Cum enim nuda antecedenti dixisset, regulares post decretum Sacre Congregationis Emin. Cardinalium in Iussu Urbani VIII. editum die 17. Novemb. anni 1628. non potuisse absolvere: saculares à casibus occultis Bullæ; quia in eo declaratur, non reuixisse eorum indulgentia ab solvendi à casibus contentis in Bulla, quæ in die Cœnæ Dni. legi consistit, vt pote per annum ipsius Bullæ publicatione sublata, proponit. art. n. 5. evasionem illorum, qui dicunt decretum istud loqui de casibus Bullæ Cœnæ, quando sunt publici, relatis DD. pro ea sententia, seu evasione, & respondet eam sententiam forte iustine, non posse post novissimum Alexandri VII. decretum die 24. Septembris anni 1665. * Ex quo nobis constat Ecclesiam non tolerare expositionem illam Bullæ Cœnæ pro casibus tantum publicis. Inter alias enim propositiones, quas vti scandalosas damnat & prohibet, tertia est: *sententia assertiva Bullæ Cœnæ prohibere absolutionem hæresis, & aliorum criminum, quando publica sunt, & id non derogare facultati Tridentini*

dentini, in qua de occultis criminibus sermo est anno 1629. 18 Julij, in consistorio Sacre Congregationis Emin. Cardinalium visa, & tolerata est. Licet enim censura, & prohibitio solum afficiat directè huius propositionis prædicatum, seu testimonium assertivis visam, & toleratam esse à Sacra Congregatione expositionem illam Bullæ Cœnæ pro solis delictis publicis, tamè indirectè categoricam inclusam, saltè quoad regulares, comprehendit, alias non esset; cur vt scandalosa rejiceretur falsa testantis assertio. * Ita M. Moya.

797 Propter rationem ergo dubitandi à nobis propositam, non dicit absolute eam sententiam sustineri non posse, sed forte sustineri non posse. Quamvis enim eam ratione dubitandi solvat, non omnino solutioni fidit, siquidè non audet absolute, eam sententiam sustinendam non esse, asserere. Notandum tamè est, quod propositio illa inclusa, quæ à Moya vocatur categorica, melius vocaretur hypotetica, cum sit propositio copulativa ex duabus categoricis composita.

798 Probabilis ergo ad questionem respondeo affirmatiue. Probatur autè primo ex di-

ctis in ratione dubitandi supra posita, ex qua deducitur, quod non sit damnata sententia asserens Bullam Cœnæ solum prohibere absolutionem hæresis, & aliorum criminum, quando publica sunt; sed tantum enuntiationem illam de ea affirmantem, quod visa, & tolerata est. Quod confirmatur: quia damnatio propositionum est odiosa, vt omnes DD. supponunt, ac proinde strictè potius, quàm ample est intelligenda: sed propositio illa tertia damnata in omni rigore accepta affirmat de sententia illa explicata per propositionem copulativam, quod visa, & tolerata sit, & nihil amplius: ergo id etià, & nihil amplius, damnatur.

799 Quamvis autem M. Moya prædictæ rationi dubitandi occurrat, dicendo eam propositionem, de qua affirmatur, visam, & toleratam esse, damnari indirectè, vt ex verbis ex ipso transcriptis constat; tamen fundamentum illius, videlicet, quod, si sola enuntiatio in damnationem comprehendatur, non damnaretur, vt scandalosa, non vrget. Respondetur enim illam enuntiationem scandalosam esse; quia falsum testimonium impingere Sacre Congregationi Cardinalium scandalosum

lum valet reputari. Quod fate-
ri debere Moyam mihi proba-
tur ex eo, quod alias ea propo-
sicio damnata esset solum scan-
dalosa, quoad id, quod in ea in-
directè damnatur; minime ve-
rò quoad id quod dānatur dire-
ctè: quod videtur dici non pos-
se; quia dūm decretum statuit
singulas propositiones, & vnā
quamque illarum, vt. minimū
tanquam scandalosas esse dam-
nādas, id de singulis quoad id,
quod in ipsis directè dānatur,
intelligendum est.

800. Secundo probatur ref-
positio. Quia, dato, quod propo-
sicio hypotetica, quæ est subie-
ctū propositionis damnatæ, dam-
naretur indirectè, ad iustifican-
dā damnationē sufficeret, quod
aliqua ex parte esset falsa, aut
ex aliquo titulo. Tū sic illā pro-
positio indirectè dānata est co-
pulative: ergo sufficit, vt sit fal-
sa, quod vna ex categoricis, ex
quibus componitur, falsa sit: er-
go sufficit, quod sit falsa illa pri-
ma categorica: *Bulla Cœnæ
solum prohibet absolutiōē cri-
minum, quando publica sunt.*
Nūc rursus sic: ea propositio po-
tēst esse falsa ex pluribus titulis,
videlicet, quia non solū loqua-

tur de criminibus, quando pu-
blica sunt, primò quoad Episco-
pos respectu suorum subditorū:
secundò quoad Prælatos Regu-
lāres respectu etiam suorum sub-
ditorū: ac tertio quoad confes-
sarios Regulāres respectu secu-
larium: ergo sufficit, vt sit falsa,
quod ex isto vltimo titulo falsa
sit; quia, scilicet, quoad confessa-
rios Regulāres respectu secula-
rium, falsum est; quod de solis
criminibus publicis Bulla Cœ-
næ loquatur: ergo ad hanc admis-
sa damnatione indirecta, predi-
ctæ propositionis necessariū nō
est asserere, quod sit falsa, &
improbabilis sententiā affirmā-
Episcopos posse suos subditos
absolvere, ac casibus occultis
Bulle Cœnæ. Si autē necessariū
non est id asserere in vtriusque
condemnationis, asserendū nō
est, quia, cum damnatio propo-
sitionum sit odiosa, extendēda
non est ad amplius, quā ad id,
quod necessariū est ad propo-
sitiōē damnatā falsificandā, &
dānatione dignā constituendā.

801. Dices tamen: quando
ex pluribus titulis propositio ali-
qua esse potest falsa, & non est
maior ratio, cur iudicetur falsa
ex vno potius, quā ex alijs, ex
omnibus falsa, & damnata intelli-

ligi debet eo ipso, quod indistin-
ctè damnetur. Sed prima pars
propositionis hypotetica, quæ
est subiectum propositionis dam-
natæ, & quam damnari indirec-
tè admittimus, potest esse falsa
ex tribus titulis, videlicet, pri-
mo, quia sit falsum, quod Bulla
Cœnæ loquitur solum de casibus
publicis, quoad Episcopos:
secundo, quia sit falsum, quod
de illis solū loquatur quod Præ-
latos Regulāres respectu suorum
subditorum: tertio, quia sit fal-
sum, quod de illis solum loqua-
tur, quoad confessarios Regu-
lāres respectu secularium: & nō
est maior ratio cur ex vno titu-
lo ex istis sit falsa propositio po-
tius, quā ex alijs: ergo ex om-
nibus est falsa iudicanda, &
quoad omnes indirectè damna-
ta.

802. Sed responderetur con-
cedendo maiorem, & negando
minorem, quoad secundum eius
partem: quia, vt sit falsa prima
pars propositionis hypotetica
indirectè damnatæ, quia falsum
est, quod Bulla Cœnæ loquatur
solū de casibus publicis, quoad
confessarios Regulāres respec-
tu secularium, specialis militat
ratio, quæ in illis vim habere po-
tēst, etiam si eam non habeat

comparatione facta ad Episco-
pos, & Prælatos Regulāres res-
pectu suorum subditorum. Ea
autem ratio est speciale decre-
tum Sac. Congreg. editum iussu
Vrbani VIII. quod ex M. Moya
memoravimus supra n. 796. &
habemus transcriptum in tract.
de duello d. sp. 5. q. 17. Vnde
quod comparatione cōfessario-
rum Regularium respectu sæ-
cularium sit falsum, quod Bulla
Cœnæ loquatur solum de casibus
publicis, habet ex vna parte
speciale fundamentum, & ex
alia sufficit, vt prima propositio-
nis hypotetica pars sit falsa, &
damnabilis, ac damnata; & con-
sequenter, vt tota hypotetica
falsa, damnabilis, ac damnata
sit: quia iuxta summū logicas re-
gulas, quod sufficit ad falsitatem
vnius propositionis ex his, qui-
bus hypotetica cōponitur, suf-
ficit etiam ad totius hypoteticæ
falsitatem.

803. Vnde colliges, quod
propositio ista: *Bulla Cœnæ non
derogat facultati Tridentini
cōcedentis Episcopis absolutio-
nem a casibus occultis*, damna-
ta nō est adhuc indirectè; quia,
licet contineatur in illa hypote-
tica, quæ est subiectum propo-

ditionis damnatæ, & admisseri-
mus eam esse indirectè damna-
tam, sufficit, ut iuste damnata
sit, quod prima categorica, ex
qua constat, sit falsa & damna-
ta, quin altera categorica fal-
sa, aut damnata dici debeat, ut
dictum manet.

804 Tenet autem nostræ
responsionis doctrinam post præ-
dictum Alexandri VII. decretū
M. Moyacit. tract. 3. disp. 8. q.
5. in qua etiam ea omnia, quæ in
secūda probatione diximus par-
sim tradere videtur. Præterea
nostram absolute tenet respon-
sionem P. Torrecilla in explica-
tione dictæ 3. propositionis, quā
habet in tom. de potestate DD.
Episcoporum tract. 1. q. 1. sect.
2. diff. 2. à nu. 21. Ipse tamen
concedit cum M. Moya propo-
sitionē, quæ est si b. e. d. t. u. a. r. u.
tiationis directè damnatæ, dā-
nari indirectè. Quomodo autem
ea indirecta damnatio non op-
ponatur suæ sententiæ, & nos-
træ, ipse non explicat, sed tantū
affert explanationem, quam re-
fert, etiam ex alijs M. Lumbier,
& concludit, quod suæ senten-
tiæ faveant DD. à Lumbier re-
lati (suppresis quidē omnibus)
vnde, cum ipse aliam rationem

non afferat, eam sequi, aut ap-
probare conijcere possumus ea-
dem, aut potiori, ratione, quæ
ipse eam approbare Lumbierū
conijcit n. 29. sed mihi ea ratio
non placet, quia aliena videtur
à literalī propositionis contex-
tu. Magis autem placet id, quod
ex eodem M. Lumbier refert,
scilicet, nostram sententiam op-
positæ præferendā suaderi val-
de ex eo, quod nostra sit in cru-
ciatæ favorem, opposita verò in
eius præiudicium, ut constabit
ex dicendis quæstione sequen-
ti. A fortiori autem pro nostra
huius quæstionis resolutione
militant ea, quæ ex Licentio
Prado afferemus infra ad fi-
nem quæstionis 8. n. 819.

805 Plura alia, quæ ad fa-
cultatem dictam Episcoporum
absolvendi à casibus oculis
Pontifici reservatis pertinent,
poterant hic tractari; sed quia
potius pertinent ad tractatum
de excommunicatione ea omit-
timus. Videatur in N. P. Lean-
dro tom. 4. tract. 2. disp.

17. præsertim §. 2. &
meum compendium
illius à num.

699.

QVÆST.

QVÆST. VII. DE PRIVI-
legio Bullæ Cruciatæ, ut eam
accipientes absolvantur
à reservatis.

806 Circa huius quæstio-
nis materiam pri-
mo dicendum est pœnitentem
habentem Bullā Cruciatæ pos-
se absolvi à quibusvis casibus,
& censuris Papæ reservatis, per
quemlibet confessarium appro-
batum, semel in vita, & semel
in mortis articulo, excepto ta-
men hæresis crimine. Ratio est,
quia sic expresse in Bulla con-
ceditur.

hæresis
extrema
intelligitur
sive de
cultu sue
publitz.

807 Circa istud tamen pri-
vilegium dubitabis primo an
virtute illius possit pœnitens
absolvi nō solum semel ab vno,
vel pluribus casibus Pontifici
reservatis; sed etiam sæpè, ita
tamen, ut nunc ab vno, nunc ab
alio, & tertio ab alio &c. absol-
vatur, ita, scilicet, ut quamvis
sæpissime à reservatis absolva-
tur; hoc fiat casus variando ita,
ut ab eodem in specie bis non
absolvatur, quamvis à diversis
sæpissime, toties, scilicet, quo-
ties occurrant diversi à iam se-
mel absolutis virtute illius Bul-
læ.

808 Responsionem affir-
mativam tenent aliqui, suppres-
sis nominibus relati à Ludo-
vico à Cruce disp. 1. in Bul-
lam cap. 3. dub. 13. & à noster
Ludovico à conceptione tom.

2. examinis tract. 5. q. 3. num.
37. Cui etiā favet Bardi, licet,
quia ei non invenit authorem,
oppositam, quæ communis est,
amplectatur. Sed eam respon-
sionem affirmativam, ut certè
probabilem docet N. P. Lean-
der tom. 4. tract. 2. disp. 17.
§. 3. quæst. 82. Videantur in
iplo eius probationes, quæ pro-
culdubio sufficient ad eius pro-
babilitatem stabiliendam. No-
vissime autem tenet eandem
responsionem M. Lumbier to.
1. p. 288. num. 278. & proba-
bilem reputant P. Fr. Iacobus
de Corella in sua praxi con-
fessionarij tractat. 2. pag.
16. num. 10. & Tambur. lib.
5. tract. de cas. res. cap. 12. §.
5. num. 2.

809 Secundo dubitabis,
quid facere possit, qui semel vir-
tute Bullæ absolutus fuit ab
aliquo casu Papæ reservato, &
iterum incidit in eiusdem spe-
ciei

ciei reservati. Respondeo tunc posse accipere secundam Bullam, ut secundo ab illius speciei casu absolvatur. Et si post istam absolutionem iterum, si vè tertio incidat in eiusdem speciei reservatum, non poterit tertiam Bullam sumere, vè tertio absolvatur, quia solū secūdo posse à reservatis absolvi, sumendo secundā Bullam, concessit Gregorius XIII. non vè tertio sumendo tertiam. Quid ergo faciet? Responder. N. P. Leander *l. c. quest. 83.* non esse improbabile, quod possit tertio, aut etiam sepius absolvi virtute Bullarum præteritarum, si eis in annis præteritis pro absolutione à reservatis non est usus. Quam sententiam tenet absolutè Navarrus *lib. 5. consil. sit de privileg. consil. 17. per totum.* Eique apud N. P. Leandrum favent Trulléchy, Machado, & Henriquez; & expresse, & absolutè eam tenet Illustr. M. Fr. Acacius March de Velasco *tom. 1. resol. 5. n. 9.* Quamvis novissimè Tambur. *l. c. num. 5.* improbabilem immerito iudicat.

810 Notandum tamè, quod iuxta communem sententiā as-

serentè non plus, quam semel à reservatis Pape posse penitentem absolvi in vita, etiam si diversos casus habeat ab illis, à quibus fuit semel absolutus, sepius occurreret necessitas sumendi secundam Bullam pro secunda absolutione; & similiter utendi præteritis, quibus non sit usus, pro tertiam absolutione, aut etiam quartam. Iuxta sententiam vè oppositam, quam probabilem diximus, rarius, aut rarissimè eadem necessitas occurreret.

811 Secundo dicendum est, quod à casibus reservatis cuicumque alteri præter Pontificem potest absolvi penitens, nō semel tantū, sed toties quoties opus sibi fuerit, quia sic Bulla cōcedit. Vnde colliges, quod poterit absolvi toties quoties à quovis approbato à casibus omnibus Papæ reservatis, etiam in Bulla Cœnæ, dum fuerint occulti. Ratio est quia, dum occulti sunt, tales casus non sunt Papales, & Papæ reservati; sed Episcopales, seu reservati Episcopis; siquidem ius commune Tridentini concedit Episcopis, ut ab eis absolvant. Vnde stando in terminis Bullæ etiam ab hæresi occulta possit toties quoties absolvi. Nequaquam

tamen

tamen à tali hæresi occulta absolvi modo potest in regnis, in quibus Sanctæ Inquisitionis Tribunal reperitur; eo quod in eis ad tale Sanctum Tribunal pertinere, ita ut nec per Bullam alius possit absolvere, nec etiam per Iubileum, nisi aliter in ipso expresse declaratur, ex varijs indulctis, & declarationibus Pontificijs constet. Vnde, qui virtute Bullæ, aut Iubilei aliquem ab hæresi occulta absolveret, graviter, & merito ab Inquisitionis Tribunali puniretur.

812 Inquires tamen primo, quinam dicantur casus occulti, cum in hac conclusione, tum in conclusione 4. quæstionis quinquæ præcedentis. Respondeo in primis non dici casus internos pure; quia huiusmodi casus nullam reservationem habent: vnde ab hæresi pure interna quilibet confessarius absolvere potest, adhuc absque Bulla, aut alio privilegio. Igitur aliqui deinde existimant, casum occultum in præsententi dici, quando, etsi externus sit à nemine tamen scitur nisi ab ipso penitente. Ab alijs vero dicitur occultus casus, dū non potest in iudicio probari, quamvis ab aliquo sciatur. Pro-

babilius tamen est, quod dicatur casus occultus, dum notorius non est; sic enim communiter accipi solet distinctio inter delicta publica, & occulta. De quo latius ago in tract. de Duello disp. 5. q. 8. qui tractatus est quintus operis, in quo laboro quæstionum in quintum Decalogi præceptum, opera N. P. Leandri prosequendo consimili stilo ei, quem servavit N. P. in octo tomis quibus potimur, utinam consimili eruditione, & dexteritate.

813 Secundo inquires an regulares virtute Bullæ Cruciatæ absolvi possint à casibus suis Prælati reservatis sine licentia ipsorum. Respondeo negativè cum N. P. Leandro disp. 12. q. 18. nisi habeant tacitam saltem illorū licentiam. Ratio est: quia non esse mentem Pontificum talem concedere regularibus facultatem plures Pontificum declarationes testatur. Expresus tamen, & vniuersalius id declarat decretū Vibani VII. editum anno 1630. Nota tamen 1. quod ut Religiosus absolvatur virtute Bullæ à casibus Prælati reservatis, probabile est, quod sufficiat licentia tacita. Secūdo nota, quod, adhuc

sine

sine vlla licentia, nō caret probabilitate, quod possit absolvi, eo quod de prædicto decreto supplicatum esse Pontifici per Regem Hispaniæ testatus fuit N. P. Leandro Illustr. Araujo. Quamvis autem hanc probabilitatem à N. P. concessam impugnare conatus sit P. Mendo, optimè tamen se expedit ab illius impugnationibus in secunda editione, ita vt ex illarum solutione, magis adhuc probabilis appareat ea sententia, quã N. P. in prima editione contenderat.

814. Denique nota, quod de probabilitate prædictæ sententiæ consultus sui paucis ab hinc annis à confessario docto, & timorato. Cum enim videret in dies authores Societatis eam probabilitatem acerrime negare, scrupulum incurrit eo, quod confessionem alicuius audiendo se illi conformaverit, & a me quaesivit, an benè fecerit, & an idem præstare posset, si forsam iterum casus occurreret. Respondi consulenti recte ipsum fecisse conformando se opinioni penitentis, & recte etiam facturum se illi conformando semper, ac similiter casus occurreret. Tum quia forsam pœ-

nitens habebat licentiam tacitam ad sumendam Bullam, & illa vtendum pro absolutione à reservatis. Tum etiam, quia ab authoribus Societatis non mirum, quod improbabilis habeatur, & doceatur dicta opinio; quia putant se obsequium præstare Deo eam opinionem, eiusque probabilitatem impugnando, & merito, quia ipsis prohibitum est in sexta Congregatione Generali decreto §. ne vllus eam teneat, vel in praxi sequatur. Quod autem ipsi eius probabilitatem impugnare conentur, vt longius sint à transgressione præcepti, non redit dictam sententiam improbabilem, dum eius improbabilitatem non ostendunt.

815. Sed quia adhuc in dies scrupulis patere potest aditus, num dicta opinio probabilis iudicari possit; eam non solum in authoribus Societatis, sed etiã in M. Lumberio ea inveniatur, vt improbabilis reputata: qui conatu magno in eam invehitur, & in authores eius probabilitatem affirmantes, iterum, atque iterum eos, eorumque sententiæ probabilitatem eliminare, & omnibus improbabilitatem eiusdem, totis visceribus,

bus, persuadere cupiendo. Proderit animadvertere, quod si vnus iste extra Societatem inter nostri temporis RR. eam improbabilem asserit, plures eius probabilitatem dentio confirmant. Et in primis eam sententiam laxiorem saltem respectu Confessoriorum eiusdem ordinis, qui pro reservatis non habent facultatem, tenent ex eodem ordine Carmelitano M. Bernardus de Hozes in quaestione speciali appendice ad 1. propositionem ex damnatis ab Innocentio XI. & apud ipsum P. Andreas à Matre Dei Carmelitanus Excalceatus tom. 4. *cur. s. moral. tract. 18. p. 2. §. 7. num. 10.* & vterque miratur, eam opinionem PP. Societatis tam acri censura inurere, vt illam improbabilem dicant. Sed potiori ratione mirarentur, si eam censuram in suo Carmelitano Lumberio vidissent. Qui eam censuram illi præsertim prebet tom. 2. *fragm. 8. de dubijs regularib. §. 3. p. mihi 953. à n. 147.* & tom. 3. in *explicatione 1. propositionis ex damnatis ab Innocentio p. mihi 26. à n. 35.*

816. Præter duos prædictos Carmelitanos, quorum alter saltem modernior est Lumberio, ei obijcio vnum Capuccinum, videlicet P. Martinum de Torrecilla, qui *tract. 2. consultationum moralium consule. §. late rem examinat per 16. folia magna, & perpensis fundamentis pro vtraque parte, etiam illis, in quibus magis insistunt Moya, & Lumberius, decidit tandem totam quaestionem duabus conclusionibus. Prima, quã habet n. 137. est: opinionem laxiorem esse non solum probabilem, sed evidenter probabilem, non tantum speculative, sed etiam practice. Secunda conclusio, quam tradit n. 190. asserit, quod, quamvis dicta laxior sententia sit probabilis intrinsece, & extrinsece, speculative, & practice; nihilominus opposita est multo probabilior, & verior, & in praxi consulenda, præsertim Religiosis; quibus prohibitum est Bullam accipere, aut vti illa in ordine ad eligendum confessarium pro reservatis.*

817. Dum ergo aliud à Sede Apostolica non declaratur, non video, cur improbabilem censere debeamus sententiam

lixiorum, cui non desunt rationes probabiles, nec probabilis solutio eorum, quæ contra illam obijciuntur, nec denique auctoritas extrinseca, cum eam sententiam teneant vel, ut veram, vel ut probabilem plus quam 60. AA. (ex quibus plus quam 30. post decretum Urbani VIII. scripserunt) quæ omnia videri possunt in præcitato M. Bernardo de Hozes, & latius in citato etiam P. Martino Torrecilla. Hæc satis de questione nostris Religiosis non necessaria, quia in nostro Discalceatorum SS. Trinitatis Ordine nullus adhuc invenitur casus reservatus, de quo gratias agimus SS. Trinitati.

818 Tertio inquires, an etiam post decretum Alexandri VII. possit poenitens absolvi toties quoties virtute cruciatæ à casibus occultis contentis in Bulla Cœnæ. Negabit Cardenas quæst. 6. relatus; quia, iuxta doctrinam ibi ex ipso transcriptam, Episcopi post decretum Alexandri VII. non possunt absolvere à casibus occultis Bullæ Cœnæ: ergo tales casus occulti post decretum Alexandri non sunt Episcopales, sed Papæ reservati. Sed à casibus refer-

vatis Papæ non potest confessarius virtute cruciatæ absolvere toties, quoties; sed tantum semel in vita, & semel in articulo mortis: ergo ab omnibus casibus occultis Bullæ Cœnæ, virtute cruciatæ tantum poterit confessarius absolvere semel in vita, & semel in articulo mortis. Quare negativam sententiam consequenter tenebunt reliqui pro eadem sententia q. 6. relati.

819 Sed probabilius respō. deo affirmativè, supposito, quod supponendum est ad hanc questionem examinandam, videlicet, quod ante prædictum Alexandri VII. decretum probabilior iudicabatur à plurimis saltem affirmativa responsio. Probatum autem responsio: quia adhuc post decretum Alexandri VII. Episcopi possunt absolvere à casibus occultis Bullæ Cœnæ, ut diximus quæst. 6. præced. ergo adhuc post tale decretum casus Bullæ Cœnæ occulti sunt casus Episcopales: sed à casibus Episcopalis absolvere potest confessarius virtute cruciatæ toties, quoties: ergo toties quoties absolvere poterit à casibus occultis Bullæ Cœnæ. Vbi advertes qualiter sententia à nobis quæst. præcedenti

dentis propugnata sit in cruciatæ favorem, & opposita in eius preiudicium, ut notabamus. n. 804.

820 Nostram responsionem post Alexandri decretum tenet M. Moya q. 5. cit. præsertim n. 3. Vbi asserit, quod omnes, & quicumque casus Papales occulti, etiam hæresis, sunt Episcopales, & ab eis possunt absolvere: quicumque privilegium habet absolvendi à casibus Episcopis reservatis. Unde infero ego; quod cum ratione Bullæ possit confessarius absolvere à casibus Episcopis reservatis, poterit utique à quibuscumque casibus Papalibus occultis, etiam Bullæ Cœnæ, immo etiam hæresis absolvere, ubi non adest Sanctum Inquisitionis Tribunal; quia in Regnis, in quibus illud adest, ad ipsum pertinet absolutio ab hæresi etiam occulta, ita ut alius non possit ab ea absolvere etiam per Bullam, neque adhuc per Iubileum, nisi aliter in ipso expresse declaratur, ut diximus in hac questione num. 811. Reliqua autem quæ hic poterat desiderari circa absolutionem à censuris virtute Cruciatæ habentur in N. P. Leandro tom. 4. de censuris

tr. 2. disp. 17. §. 3. & in meo illius compendio habentur à num. 707.

QVÆST. VIII. A QVIBVS casibus reservatis absolvere possint regulares. Vbi propositio 3. à SS. P. N. Alexandro VII. damnata amplius explicatur, & qualiter 1. 2. sit explicanda indicatur.

821 PRO huius questionis resolutione dicendum est posse Confessarios regulares absolvere sæculares ab omnibus casibus Pontifici reservatis, etiam publicis, exceptis contentis in Bulla Cœnæ. Constat conclusio ex privilegio Pauli III. Societati Iesu concesso, de quo testatur M. Petrus de Murga tom. 1. di. si quis. moral. de sepult. di. si quis. 17. dub. 17. n. 51. & Castro Palao tom. 4. tract. 2. 3. di. si quis. unie. punct. 14. num. 6. & 14. Qui etiam addit privilegium Gregorij XIII. Hanc conclusionem tenet communiter Doctores; quorum plures commemoro in tract. de

duello, diff. 5. q. 14. Videatur
Illustr. M. Acacius March de
Velasco tom. 1. resol. 7. per
totam, & alij apud ipsum.

822 Notandum tamen est,
1. positam conclusionem esse
universaliter veram extra Ita-
liam, & etiam in Vrbe Roma;
intra Italiam vero extra Urbē,
præter casus Bullæ Cœnæ, alios
lex excipiendos esse à quibus
regulares absolvere nō possunt
ex decreto Clementis VIII.
edito anno 1601. & declarato,
ac moderato anno 1602. Ca-
sus autem sunt sequentes. *Viola-*
tionis immunitatis Ecclesia-
sticæ in terminis constit. fel. re-
cord. Gregorij XIV. quæ inci-
pit cum alias nonnulli; viola-
tionis clausuræ Monialium ad
malum finem. Provocantium,
& pugnantium in duello, iux-
ta decretum Concilij Tridēti-
ni, & constit. fel. record. Gre-
gorij Papæ XIII. incipientem
ad tollendum. Injicientium vio-
lentas minus in Clericos, iux-
ta eam. si quis suadente, & cap.
17. 1. 4. ac iuris dispositionē.
Simoniæ realis scienter contrac-

tæ; atque etiam confidentiæ
beneficialis.

823 Secundo notandum
est facultatem, quam habent
Regulares absolvendi à casi-
bus Pontifici reservatis partim
esse maiorem, quam ea, quæ
babetur ratione Bullæ Crucia-
tæ, & partim minorem. Est uti-
que maior, quia in ordine ad
omnes casus reservatos, præter
contentos in Bulla Cœnæ, non
habet limitationem ad semel
in vita, & semel in articulo
mortis, quam habet facultas
concessa per Bullam; sed toties,
quoties, ab eis absolvere in fo-
ro conscientie possunt. Est ve-
rò minor, quia, comparatione
facta ad casus Bullæ Cœnæ pu-
blicos, nullam potestatem ha-
bent Regulares; ratione autem
Bullæ absolvi possunt eam ha-
bentes semel in vita, & semel
in mortis articulo ab omnibus
casibus in ea Bulla Cœnæ re-
servatis, hæresi excepta, sicut
ab alijs extra eam Bullam Pa-
pæ reservatis.

824 Inquires autem primo,
an Prælati Regulares post de-
cretum Alexandri VII. de quo
supra quæst. 6. possint suos sub-
ditos absolvere à casibus Bul-
læ Cœnæ, si sint occulti. Nega-
tivam

tivam sententiã tenere P. Car-
denas constat ex quæst. 6. siqui-
dem idem de Episcopis ne-
re, ibi, eius transcriptis verbis,
vidimus, cuius doctrina æque,
ad minus, casū quæstionis præ-
sentis comprehendit, ac casum
illius. Idemque consequenter
dicendum de reliquis authori-
bus pro negativa sententiã ibi
citatis.

825 Sed probabilius res-
pondeo, supposita probabilitate
sententiæ affirmantis posse
ante tale decretum, esse etiam
post illud probabile, quod pos-
sint. Ratio est: quia, ut vidi-
mus ea quæst. 6. in propositio-
ne 3. ab Alexandro damnata
aut damnatur solum enunciatio,
qua de sententiã in ea com-
memorata dicitur, quod visa,
& tolerata est; aut, si etiã dam-
natur indirectè ea sententiã, &
propositio de materiali inclu-
sa, sufficienter salvatur eius
condemnatio, si dicatur eam ef-
se falsam, quoad confessarios
Regulares respectu sæculariũ,
quod sit necessarium eam dam-
natam intelligi, quoad Episco-
pos, & Prælatos Regulares res-
pectu suorum subditorum: er-
go, supposita probabilitate sen-
tentiæ afferentis Prælatos Re-

gulares posse ante decretum
absolvere suos subditos à casi-
bus Bullæ Cœnæ occultis, prob-
abile etiam est post dictum
decretum, quod eos possint à
prædictis Bullæ Cœnæ casibus
occultis absolvere. Quare res-
ponsum nostrum, etiam post
dictum decretum, ut probabi-
lè tenet M. Moya q. 5. cit. nu. 7.

826 Nota tamen hic pri-
mò hæresim, etiam occultam,
excipiendam esse à responsio-
ne nostra in Regnis, in quibus
viget Sancti Inquisitionis Tri-
bunal; in illis enim nec subditos
suos absolvere possunt ab hæ-
resi, quantumvis occulta, nisi
obtentâ facultate à Dominis
Inquisitoribus, & in eorum de-
fectu à Dominis Episcopis, mo-
do ad hoc faciendum non sine
prohibiti. Secundo nota me in
cõpendio operum N. P. Lean-
dri n. 699. 700. & 705. addidisse
limitationes quasdam senten-
tijs N. P. Leandri propter præ-
dictam 3. propositionem ab Ale-
xandro damnatam, quas ex-
mtere aliorum additas esse de-
claro; iuxta dicta namque in
hac, & in 6. quæstione præce-
denti minimè necessariæ sunt.

827 Secundo inquires, an
post dictum decretum Alexan-
dri

dri VII. possint confessarius Regulares absolvere. Seculares à casibus Bullæ Cœnæ occultis. Negativam sententiam tenere P. Ioannem de Cardenas, & quidem a fortiori, constat ex doctrina ipsius supra q. 6. à nobis relata, & in hac quæst. iterum memorata: eamque placere P. Matheo de Moya ex transcriptis ipsius verbis eadem q. 6. non minus constat. Quam a fortiori etiam tenet Licentia- tus Prado ibidem memoratus, & alij apud ipsum.

828 Sed probabilius respō- deo affirmative. Probatur 1. Quia licet in decreto Urbani VIII. quæst. 6. memorato statuatur. * Per confirmationes privilegiorum, quas Regulares à Sede Apostolica obtinuerunt post Sacrosanctum Concilium Tridentinum nequaquā revixisse privilegia, prius ab eodē Concilio, ac deinde etiam ipsius Congregationis decretis sublata, atque extincta, si quæ habebant absolviendi à casibus Ordinario loci reservatis. Quæ admodum, nec indulta absolviendi à casibus cōtentis in Bulla, quæ in die Cœnæ Domini legi consuevit, utpote sublata per annum ipsius Bullæ publi-

cationem, vires, aut robur acquisivisse ex subsequētibz privilegiorū confirmationibus * licet, inquam, hoc statuatur, cū nihil dicatur de casibus Bullæ Cœnæ occultis, & posset, quis contendere, quod haberēt Regulares privilegia absolviendi etiam à casibus publicis Bullæ Cœnæ, non inprobabiliter dicebatur à pluribus, quos refert M. Moya q. 6. relatus istud decretum intelligi debere de casibus Bullæ Cœnæ publicis non de occultis.

829 Cum autē in respō- sione data ad quæstionem 6. in eius prima probatione dixerimus hanc expositionem non excludi per damnationem tertie propositionis ex contentis in Alexandri decreto, eo quod propositio affirmans Bullam Cœnæ loqui solum de casibus publicis, materialiter intrat propositionem damnatam, & in ea solum damnatur enunciatio illa, qua asseritur propositionem sive sententiam illam visam, & toleratam esse: sit inde, quod aut ea probatio prima nostræ respōsionis probabilis non sit, aut sit probabile, quod ea expositio decreti Urbani VIII. etiam post decretum Alex-

xan-

xandri VII. probabilis sit, ac proinde, quod sit probabile, quod Regulares cōfessarij possunt etiam post Alexandri decretum absolvere saculares à casibus Bullæ Cœnæ occultis.

830 Secundo probatur nostra respōsio. Quia, dato, quod per decretum Urbani VIII. excludatur facultas Regularium absolviendi seculares à casibus Bullæ Cœnæ, ac dato etiam, quod per decretum Alexandri VII. præcludatur facultas illud intelligendi solum de casibus publicis, his, inquam, datis, fiet inde, quod Regulares confessarij virtute privilegiorū absolviendi à casibus Bullæ Cœnæ, nō possint Saculares ab eis absolvere, etiam si sint occultis; tamen nec per decretum Urbani VIII. nec per subsequēs Alexandri VII. auferatur à Regularibus privilegium absolviendi à casibus Episcopalibus. Tūc sic. Ergo virtute privilegiorum absolviendi ab istis, poterunt absolvere seculares à casibus occultis Bullæ Cœnæ. Probatur ista consequentia; quia, ut vidimus quæst. 6. & 7. præced. casus occultis Bullæ Cœnæ, etiam post decretum Alexandri, sunt Episcopales.

831 Dices tamen falso nos supponere, quod nec in decreto Urbani VIII. nec Alexandri VII. auferatur à Regularibus privilegium absolviendi à casibus Episcopalibus; cum potius in utroque ea facultas eis auferatur, aut ablata decernatur. Et quidem de decreto Urbani constat ex ipsius verbis supra relatis. De decreto vero Alexandri ex 12. propositione in ipso damnata, quæ talis est. *Mendicantes possunt absolvi à casibus Episcopis reservatis, non obtenta ad id Episcoporum facultate.*

832 Sed respondetur in utroque decreto auferri, aut decerni ablatam Regularibus facultatem absolviendi à casibus Episcopis reservatis; intelligi tamen de casibus, quos ipsi Episcopi sibi reservant; non vero de illis, qui à iure communi ipsis reservantur: casus autem occultis Bullæ Cœnæ sunt Episcopis reservati isto secūdo modo, iure, videlicet cōmuni Tridentini, ac proinde per nullum ex dictis decretis auferatur, vel declaratur ablata facultas ab eis absolviendi. Quod autem in dictis decretis non sit sermo de

Z

casi-

casibus Episcopis iure communi reservatis probare conati sumus, in tomo quem paramus supra quintum decalogi præceptum.

833 Favet autem responsioni nostræ Moya quatenus, dum refert doctrinam illorum, qui decretum Urbani VIII. intelligebant solū de casibus Bullæ Cœnæ publicis, non asserit, quod sustinenda non sit: sed solum, quod forte sustineri nō possit. Deinde defendit idem M. Moya disp. 8. quæst. 6. nu. 16. expositionem memoratam propositionis 12. ex damnatis ab Alexandro VII. excipit tamen ab ea n. 17. casus occultos Bullæ Cœnæ; quia, etsi fateatur illos esse Episcopales iure communi Tridentini, iudicat ab eis Regulares absolvere nequire; eo quod à casibus Bullæ Cœnæ, etsi occulti sint absolvere nequeant virtute privilegiorū. Sed ego fateor hoc verum esse, attentis privilegijs ab olvēdiā casibus Bullæ Cœnæ; non tamen attentis privilegijs absolvendi in univēsum à casibus Episcopis iure communi reservatis; quia, quod ista sint sublata, & non revixerint, non satis denotatur in decreto Urbani

VIII. nec in decreto Alexandri VII. datur fundamentum ad istam exceptionem.

834. Omnia autem dicta in hac quæstione, & tribus præcedentibus ita mirifice confirmantur per ea, quæ affert Licentia-tus Prado, post defensatam sententiam nobis oppositam, ut ea transcribere magnopere expedire iudicaverim. Sic ergo fatetur l. c. à n. 8.

835. Aunque lo que queda dicho acerca desta proposicion 3. juzgo que es la mente genuina de nuestro Santissimo Padre Alexandro VII. y lo que se debe seguir: con todo esto no falta quien entienda la condenacion del Papa mas benignamente, de suerte, que no condene la sentencia, sino solo el que se diga, que * visa, & tolerata est in Consistorio Sacræ Congregationis Eminentis Cardinal. * deste parecer es el curso moral * tract. 18. de privilegijs cap. 4. punct. 2. §. 11. * dō de pregunta si los Regulares pueden agora absolver à los Seglares de los casos, y censuras de la Bula de la Cena, occultos? A lo qual responde en el num. 128. desta suerte: * Dicendū est posse Regulares confessa-

rios

rios absolvere Saculares ab omnibus casibus, & censuris, quæ in Bulla Cœnæ Domini continentur, hæresi excepta, si occulti sint; id est, non publici, aut notorii. * La qual sentencia prueba, y afianza con Authores harto graves, y responde à algunas objeciones en contra, entre las quales trae por objeció esta proposicion cōdenada por Alexandro VII. y responde à ella con estas graves palabras, que son muy del caso.

836 * Sed in tali decreto nullo modo prohiberi sententiam istam, quam nunc amplectimur, gravissimi Magistri huius Salmantinæ Academiæ, inter quos tres Primariæ Cathedralis Moderatores, quos circa hoc consulimus, unanimiter senserunt, nec prohibitionē, & censuram Alexandri categoricam illam propositionem afficere: Facultas Tridentini, in qua de occultis criminibus sermo est, per Bullam Cœnæ non revocatur. Sed illud prædicatum, in consistorio Sacræ Congregationis visa, & tolerata est. Non desuerunt enim aliqui Doctores, quos supra num. 124. dedimus, qui dicebant regulares, & Episcopos ab omni-

bus casibus Bullæ Cœnæ occultis, etiā ab hæresi, posse absolvere; & talem opinionē in iudicio contradictorio visam esse in consistorio Sacræ Congregationis Eminentissimorum Cardinalium; & post longam discussionem, ab ea toleratam esse, ut probabilem quod rejicit, & condemnat, ut falsum, & scandalosum Alexander VII. nō verò ipsam propositionem, supra quam illa falsa impositio cadebat. Quemadmodū si Pontifex hæc propositionem censuraret: * scientia Media à D. Thoma, & D. August. visa & sequuta est: * non ob id aliquis diceret, ex vi huius prohibitionis, scientiam Mediam manere censuræ obnoxiam, sed illud prædicatum tantum, quod dicatur visam, & sequutam à D. Augustino, & D. Thoma. Eodem modo dicimus in præsentī. Et quidem mirum est Alexandrum VII. duplici decreto quadraginta, & quinque prohibuisse propositiones, omnes manifeste, clare, absque vlla ambiguitate aut reflexione, & solū istam, quam maiori cū expressione debebat apponere; siquidem per illam gravissimum decretum Tridentini videbatur

Z 2

revo-

revocare pro Dominis Episcopis adeo favorabile, & pro tota Hispania, & omnibus Regnis, in quibus receptum est. Tridentinum cum omnibus suis oneribus, & privilegijs, adeo gratiosum, & condemnare sententiam usque ad illud tempus, ut probabilissimam sequutam à tot, tantisque scriptoribus doctissimis; cum illa reflexione, & quasi ambage proponeret. Quod manifeste indicat suam mentem non fuisse propositionem illam, & sententiam condemnare, sed ne diceretur cum illa amplitudine à Sacra Congregatione approbatam esse de medio tollere. Et si alia fuit intentio Pontificis, illius dispositioni omnino obtemperantes, quæ hucusque diximus libenter retractamus; * Lo mi mo fiente. Ioan. à Spiritu Sancto in *manuscriptis propositis*. 3. Vea se Arana *advert. de las propositis de Alexandro VII. fol. mihi*. 502. &c.

837. Esta interpretacion (por llevarla el curso moral, despues de aver consultado gravissimos Maestros de la Universidad de Salamanca, y entre ellos tres Cathedraicos de

Primay porque se funda en razon bastante, y finalmente porque parece que en nada contradize à las palabras de la condenacion) se puede tener por segura mientras que el Sumo Pontifice no declare cosa contrario: que entonces todos se deben rendir à su parecer, como lo hizieramos agora, si supieramos su mente. Pero como la condenacion dà lugar à diferentes interpretaciones, por estar obscura, cada vno podrá seguir la que gustare, como sea bien fundada, como à la verdad lo es esta del curso moral. Pero la nuestra es la mas segura, y que va mas conforme à la mente de N. Santissimo P. Alexandro VII. Ita Licenciatus Prado:

838. Vbi, ut vidisti, iam Prado in nostram sententiam inclinavit; & illam saltem iudicat probabilem, & apud ipsum eam absolute tenent Ioannes ab Spiritu Sancto, & cursus Moralis, ac DD. ab auctore istius consulti, retractado oppositam, pro qua uterque à Prado citatus fuerat; cum modo dicant, non damnari propositionem illam, de qua enunciatum visam, & toleratum esse, quam ipsi cum Moya ca-

the-

theticam vocant; ego vero hypothecam dixi. Et modo addo, quod propositio damnata est verè catholica, & simplex; propositio verò, quæ de materiali, & ut subiectum illius se habet, est composita, & copulativa; si quidem constat ex duabus propositionibus simplicibus per particulam, & copulatis.

839. Quod verò propositio sive enunciatio directè iuxta omnes damnata sit catholica, & simplex constat mihi, quia in ea tantum datur unicum subiectum, quod est tota propositio copulativa cum sua copula, &, & cum copulis suis enunciativis, de qua enunciatum visam, & toleratum: una copula, videlicet, ly, est, quod ponitur post ly *visa, & tolerata*: & unum predicatum, scilicet, visa, & tolerata. Nec refert, quod ista sine duobus predicata coniuncta per particulam, &, ac proinde dicenda potius propositio composita, & copulativa, quam simplex. Contra enim est, quod dicitur particula, &, non coniungit duas propositiones, sed duo predicata non potest constituere propositionem copulati-

vam; sed tantum catholicam, & simplicem; de predicato tamen complexo, & copulato per particulam, &, quod non tollit simpliciter propositionis, ut patet in propositione ista: *Petrus est albus, & rationalis*, quæ non est hypotetica, & copulativa, sed simplex, & catholica.

840. Id tamè, quod nos asserimus, videlicet, quod dato, quod indirectè damnaretur propositio illa copulativa, locum adhuc habeant responiones in hac, & duabus precedentibus questionibus à nobis datæ eo, quod sufficiat eam copulativam esse falsam, & scandalosam quoad aliquid in illa contentum quod verificatur, si comparatione facta ad Confessarios regulares respectu secularium, loquatur Bulla Cœnæ de casibus, tum publicis, tum etiam occultis. Id inquam, cum fundamento non careat, non debet, ut improbabile, rejici; cum aliàs, & deserviat, ut Episcoporum facultas, & regularium Prælatorum firmiter probabilitate nitatur, & similiter, ut firmiter asseramus ratione Bullæ Cruciatæ predictos casus occultos Bullæ Cœnæ absolvi probabiliter posse toties,

quotics, quod est tanti momenti, ut ex eo muniatur valde utrumque, vel alterutrum saltem fundamentum nostræ doctrinæ in his questionibus traditæ: quod magni ponderis est apud Torrecilla in huius propositionis explicatione, qui ex M. Lumbier valde confirmari existimat doctrinam nostram ex eo, quod oppositæ sequendo notabile præiudicium Cruciatæ fiat.

**QVÆST. IX. ALIQUA
dubia circa casus Pontifici re-
servatos resolvuntur.**

841: **O** Casione 3. propositionis à SS. P. N. Alexandro VII. damnatæ prolixius in exponendis difficultatibus, quæ concernunt illam, in tribus præcedentibus questionibus precipuè versati sumus. Quare modo alias difficultates circa casus Pontifici Summo reservatos resolvere oportet.

842. Dubitabis ergo primo, an à casibus etiam publicis Papæ reservatis absolvere possit Episcopus illum, qui habet impedimentum recurrenti ad Papam. Respondet N. P. Leander tom. 4. tract. 2. disp. 17.

S. 2. q. 8. tanquam certum; posse. Quia sic disponitur in iure, cap. eos qui cap. ea noscitur, cap. Mulieres, & cap. quod his de sent. excommunicat. Quænam autem sint impedimenta legitima recurrenti ad Papam late tradit quæst. 59. Quæ tamen ego in operum illius compendio sic breviter refero num. 702. Periculū mortis, aut gravis incommodi: infirmitas longa, quamvis non periculosa: sexus fragilitas: impotentia iter agendi: paupertas: senilis, aut impuberis ætas, quæ excusat, etiamsi post pubertatem petatur absolutio: habere curam animarum; aut esse sub cura parentum: ac denique alia quæcumque causæ viri prudentis iudicio rationabiliter excusantes.

843. Dubitabis 2. an, si pœnitens non solum Papam adire non possit, verum neque etiam Episcopum, possit illum Parochus à dictis reservatis absolvere. Respondeo, satis esse probabile, quod possit in eo casu Parochus, eoque deficiente, quilibet cōfessarius. Ne alias reservatio, quæ in favorem animarū est instituta, in earum perniciem ver-

vertatur. Quare hanc sententiā dicit probabilem N. P. Leander tom. 4. tract. 2. disp. 17. S. 2. q. 62. licet oppositam, ut probabilitatem teneat, eandem etiam tenet, ut æque, aut magis probabilem Castro Palao tom. 4. tract. 23. punct. 15. S. 4. n. 3. & tom. 1. tract. 4. disp. 4. punct. 3. S. 5. n. 5. & 6. Tamburinus tom. 3. lib. 5. tract. de cas. reserv. cap. 12. S. 2. n. 34. & tom. 2. lib. 3. meth. confess. cap. 6. n. 3. & alij apud ipsos.

844. Tertio dubitabis, an etiam à casibus Episcopo reservatis possit absolvere Parochus non potestem ad Episcopum accedere. Respondeo probabile item esse, quod possit. Quod constat ex dictis num. præced. & tenent M. Lumbier tom. 1. in fragmento de pœnit. n. 43. pag. mihi 296. Palao tom. 4. cit. nu. 3. Tamburinus citato cap. 12. S. 2. n. 36. & alij apud ipsos.

845. Est tamen notandum, quod ille, qui à Summo Pontifici reservatis absolvit propter mortis articulum, aut periculū, aut propter aliud impedi-

tum, debet à pœnitente exigere iuramentum de satisfacienda parte, si satisfactione indigeat, & nondum satisfacta sit. Quod iuramentū saltem præstandum est, quando quis absolvitur ab excommunicationibus Bullæ Cœnæ. Secundo debet ab illo exigere iuramentū de parendo mandatis Ecclesiæ, quod præsertim fieri debet, cū quis absolvitur à dictis casibus Bullæ Cœnæ; nam in alijs saltē, probabile est, quod ad absolvendum in foro Sacramentali, non sit necessario præstandum iuramentum, sed sufficiat propositum firmum. Tertio debet à pœnitente exigere iuramentum de comparando coram superiore, si convalescat. Quod probabile quidem est imponi debere solum in casu absolutionis ab excommunicatione propter Clerici percussorem. Immo ram in isto casu, quam in alijs putat probabile. Tamburinus tom. 3. tract. de casib. reserv. cap. 12. S. 4. n. 7. quod, dum absolutio datur in foro interno, sufficiat seriatim promissio. Quæ tamen sub mortali obligabit. Pœnitentique, si non compareat, in eandem reincidet excommunicatio-

tionem. Non requiritur tamen quod compareat, qui absolutus fuit per Bullam Iubilæi aliud vè privilegiū; &, quando comparere tenetur, sufficit etiā, quod compareat coram potente à reservatis, quæ confessus est, ex privilegio, aut delegatione absolvere. De his tamen iuramentis, cum necessaria non sint pro absoluteione à peccatis reservatis, sed tantum pro absoluteione à reservatis cœsuris tractant DD. in tractatu de censuris, ideoque, quæ spectant ad ea iuramenta, videnda sunt in N. P. Leandro tom. 4. tract. 2. disp. 17. præsertim, §. 2. & ult. & in comp. nu. 200. 630. 703. & 713. & Tamburinus in meth. Confess. lib. 3. cap. 6. & tom. 3. tract. de c. sib. reserv. cap. 12. §. 4.

846 Quarto dubitabis, quis possit absolvere ab hæresi. Sermo utique non est de pure interna, quia ista reservata non est. Nec de pure externa, quia proprie non est hæresis. De hæresi ergo externa, ab interna procedete, occulta est difficultas; quia cum non possit absolvi virtute Bullæ, nec virtute pri-

vilegiorum regularium, vbi extat Inquisitionis Tribunal, nec per aliquod Iubilæum nisi expresse, & nominatim concedatur, vt in superioribus diximus, oportet scire, à quo pœnitens à tali hæresi absolvendus sit, absolve possit.

847 Respondeo r. absolvi posse ab Episcopo iuxta supra dicta quæst. 6. vel à confessario specialiter ab illo deputato. Quia licet in casu hæresis Tridentinum excludat Vicarium ad absolvendum ab illa; id tamen intelligitur de Vicario Generaliter deputato ad omnes casus hæresis occurrentes; non tamen de Vicario ad singularem casum hæresis absolvendum deputato. Quod optimè tradit, æquā probabilius, N. P. Leander to. 4. tract. 2. disput. 17. q. 48. & plures ab eo relati, novissimeque hanc sententiam dicit communem P. Torrecilla in opere de potest. Episcop. tract. 1. quæst. 1. sect. 3. diff. 11. Eamque putat probabilissimam, & in praxi securam; quamvis oppositam, vt sibi veram defendat.

848 Secundo respondeo absolvi probabiliter posse hæ-

reticum occultum à quolibet Inquire, & à confessario, cui ipse iurisdictionem delegaverit. Quod tradit optimè Thomas Tamburinus tom. 1. lib. 2. in decal. cap. 1. §. 8. nu. 11. vbi asserit, quod vt quilibet Inquire possit absolvere hæresim externam occultam, debet absolvendus depositionem facere sui delicti coram testibus, vel saltem coram notario. Postea vero inquit, an possint absolvere sine solemnitate ista omnino secrete, & in foro confessionis, & referens sententias duas affirmantem, scilicet, & negantem, cōcludit utramque probabilem esse, & tandem ex Escobar in sum. tract. 7. exam. 4. §. potest ne confessarius hæc verba refert. * Profecto Inquiretores Hispaniæ possunt, vt ex Sanchez didici, ab hæresi absolvere non solum in foro externo, sed etiam in conscientie foro, ita, vt quilibet Inquire eandem cuilibet confessario possit facultatem impertiri. * Ita ex Escobar Tamburinus: quod utique approbare videtur, saltim vt probabile. Vide etiā pro opinione ista Hieronymum Garciam in Politi-

ca tom. 2. tract. 10. dif. 5. dub. 6. punct. 4. n. 22. & M. Lumberium tom. 1. pag. 284. n. 5. vbi sic fatetur * De la heregia externa solo pueden absolver los Inquidores, pero es probable que puede cada vno fuera del Tribunal (por si, o dando licencia) para el fuero interno. * Ita ille. Eandem doctrinam tenet Illustr. M. Aca-rius March. de Velasco tom. 1. §. absolutio resol. 10. nu. 8.

849 Nota tamen quod idē Tamburinus l. c. n. 10. loquens de casibus, in quibus absolvi pœnitens potest à reservatis, à confessario inferiori propter articulum mortis, vel impedimentum perpetuum, hæc habet * Duo denique adverte. Primò, si dubites, an possis vivere, donec habeas copiam, potēris absolvere, adhuc iudicaris esse in articulo, quia hæc concessio, cū sit contenta in corpore iuris, & in favorem animarum, latè interpretanda est. Adverte secundo, si constitutus in dicto articulo possis vocare ad te superiorem, vel medio confessario, vel missis literis, possis expectare ab illo præsentem absoluteionem, vel facultatem, vt absolvaris ab

excommunicatione; tenō obligari hæc facere, sed posse à quocūque modo prædicto absolvi. Ratio est, quia tua obligatio est ad eundem superiorem, ut habent textus hanc obligationem inducentes; non verò faciendialias diligencias; quare, si adire non potest, excusaris. Ex hac doctrina potui consilium dare Sacerdoti Confessario, ut Monialem, quæ in hæresim externam incidere, absolveret tanquam constitutam in articulo mortis. Ratio fuit, quia hæc habebat perpetuum impedimentum ad eundem ad potentem absolvere, nec obligabatur, vel Episcopum vocare, vel per litteras, seu internuncium absolutionem petere, ut recte pluribus expendit Castro Palao tom. 1. tract. 4. disp. 4. punct.

3. §. 5. n. 7. adducens Sanchez & Henriquez. * Ita Tamburinus: quæ maximè notanda sunt, quia pro levamine Monialium deservire possunt, præsertim, quia à fortiori deserviant, cum pro alijs casibus Pontifici reservatis, tum etiam pro casibus reservatis Episcopo.

850 Quanto dubitabis an Regulares sicut vi privilegiorū suorum absolvere possunt sæ-

culares à casibus omnibus reservatis Pontifici, exceptis casibus Bullæ Cœnæ, ita etiam absolvere suos Religiosos possint à dictis extra Bullam Cœnæ reservatis, si à Prælatiis sint deputati pro confessionibus Religiosorum audiendis, sine deputatione tamen, aut expressa facultate pro casibus Pontifici reservatis. Affirmat quidem Quintana dueñas de pœnit. singul.

19 nu. 4. etiam loquendo de Religiosis suæ Societatis. Quia suis Confessarijs ex potestate, quam habet à Summo Pontifice, concedit Generalis facultatem absolvendi quoscumque fideles à dictis Papalibus. Sub nomine autem fidelium cur non comprehensi Religiosi intelligantur?

851 Sed doctrinam istam bene impugnat Tamburinus lib. 5. de pœnit. tract. de casib. res. cap. 7. §. 1. num. 5. ex eo, quod Generalis Societatis in facultate commemorata loquitur de fidelibus Sæcularibus seu externis. Cum postea disponat circa Religiosos cum limitatione, scilicet, quod dicta facultas communicatur superioribus, & ijs, quibus ipsi commiserint. Ego

852 Ego verò respondeo Religiosos posse absolvi ab ordinarijs ipsorum confessarijs à prædictis casibus Summo Pontifici reservatis in omnibus Religionibus, in quibus non datur specialis prohibitio absolvendi Religiosos ab illis. Ratio est: quia privilegia Pontificum ad absolvendum à dictis Papalibus reservatis non limitantur ad sæculares; sed ad omnes Christi fideles extenduntur: ergo in Religionibus, in quibus non limitantur, etiam valent pro Religiosis. Vnde nostræ Responsioni non solum favet Quintana dueñas, sed etiam Tamburinus, dum illum pro sua societate impugnat eo, quod Generalis limitat illud privilegium, unde inferitur, quod in Religionibus, in quibus non limitatur, valeat etiam pro Religiosis. Tenet præterea responsionem nostram Garcia in sua Politica tom. 2. tract. 10. dif. 5. dud. 3. punct. 4. num. 15. per hæc verba. * Dize Suarez, y le sigue novissimè Leandro de Murcia cap. 6. sobre el 7. de la regla n. 2. que no basta aprobar por Confessor à vn subdito, para absolver de estos pecados re-

servados, sino que es necesario delegarle en particular este poder; empero yo creo que esto depende del estilo de las Religiones, y donde ay casos reservados; empero en la nuestra; que no ay caso reservado no ay distincion. * Ita Garcia loquendo de casibus reservatis, à quibus ipsi Prælati suos subditos absolvere possunt, & subditi non possunt, nisi eis delegentur à Prælatiis iurisdictio: unde à fortiori idem dicendum de casibus, qui ipsis confessarijs subditis sunt concessi respectu quorumcumque fidelium. Videatur etiam duda 4. punct.

1. num. 7.

853 Eandem sententiam; sive responsionem nostram tenet Fr. Antonius ab Spiritu S. in direct. regul. part. 1. tract. 2. disput. 2. sect. 1. num. 31. per hæc verba. * Confessores nostri absolvere possunt omnes Religiosos nostros toties quoties ab omnibus casibus, pœnis, & censuris etiam Apostolicæ Sedi reservatis extra Bullam Cœnæ. * Probat autem privilegis Sixti IV. & Clementis VIII. subiungitque postea. * Quæ privilegia cōveniunt etiam alijs

alijs Religiosis aliarum Religio-
num, dummodo non extendā-
tur ad casus in Religione re-
servatos, & non detur aliquod
statutum in contrarium. * Ita
per doctus Pater.

854 Idem autem refert
aliqua privilegia pro absolutio-
ne Religiosorum à reservatis
concessa. Primū, ut omnes Re-
ligiosi, etiam Donati, & novitij
ab omnibus reservatis, etiam
ab illis, propter quæ Sedes Apo-
stolica consulenda esset, per
confessarium sui ordinis, quem
elegerint, semel in vita absolvi
possint. Hoc privilegium refert
num. 36. secundum refert nu.
37. ut possint, scilicet, à reserva-
tis absolvi quater in vita. Ter-
tium num. 39. cuius virtute ab-
solvi plenarie possunt sæpius in
anno scilicet, omnibus festis
Domini Sabaoth, & Beatae Vir-
ginis, omnium Sanctorum, at-
que etiam Patriarchæ, sive Pa-
triarcharum sui ordinis. Quar-
tum refert num. 41. quod idem
concedit in omnibus dictis fe-
stis addendo, seu extendendo
concessionem ad festum SS. Pe-
tri, & Pauli, & ad totam heb-
domadam sanctam.

855 Predicta autem pri-
vilegia sunt valde notabilio, tū

quia ad eorum usum necessa-
ria non est Bulla Cruciatæ. Tū
quia etiam deservunt pro re-
servatis in Religione, loquendo
enim de i. ad semel in vita cō-
cesso id affirmat idē Antonius
ab Spiritu Sancto num. 55. re-
ferens Dianam 2. part. tract.
2. resol. 126. & alios. De alijs
verò pro certis diebus anni cō-
cessis idem affirmat eod. n. 55.
cum P. Suareb tom. 4. de Re-
ligione tract. 8. cap. 19. n. 71.
& Urbano ab Ascensione tract.
2. distinct. 2. cap. 2. regula 8.

856 Pro prædictorum au-
tem quatuor privilegiorum
vfu, quatuor notanda sunt ex
eodem Antonio ab Spiritu San-
cto. Primum, quod confessarius
electus debet esse eiusdem or-
dinis. Secundum, quod debet
esse designatus ad confessiones
ordinarias Religiosorum au-
diendas. Tertium, quod debet
observari modus in quavis Re-
ligione præscriptus. Ac tādē.
Quartum, quod si aliquod ex
his privilegijs ad heresim etiā
se extendit (ut revera se extē-
dit primum illorum saltem) il-
lud quoad istam partem cense-
ri debet revocatum pro Hispa-
nia per privilegio Inquisitionis

Tri-

Tribunali concessa iuxta dicta
à nobis n. 820. & 826.

QVÆST. X. CIRCA CA-
sas Episcopis reservatos in ge-
nerali aliqua dubia re-
solvuntur.

857 **C**asus reservati Epif-
copis, vel possunt ef-
se iure communi ipsis reserva-
ti, vel iure speciali ipsorum Epif-
coporum. Licet autem ab ali-
quibus numerentur aliqui ca-
sus, qui iure communi Epif-
copis reservati dicuntur, iam
consuetudo obtinuit, ut nullus
sit casus iure communi Epifco-
pis reservatus. Quia tamen Epif-
copis conceditur, ut absolvere
possint à casibus Pontifici refer-
vatis, si sint occulti, & similiter
cōceditur ipsis absolutio ab ex-
communicatione propter Cle-
rici percussione, si ista sit le-
vis intra limites peccati mor-
talis, atque etiam abortus fœ-
tus animati, si sunt huiusmodi
casus Ordinariæ iurisdictionis
Episcoporum, ideoque vocari
solent Episcopales iure com-
muni; quia iure communi eis
competit illorum absolutio non
verò alijs inferioribus. Casus

autem iure speciali Episcopis
reservati sunt illi, quos Episcopi
sibi reservant, sive in Synodo si-
ve extra illam. Quorum refer-
vatio, si fiat in Synodo, durat
etiam mortuo, aut amoto Epif-
copo; si vero extra illam nō du-
rat, eo mortuo, aut amoto; quia
prima fit per modum statutis, se-
cunda per modum præcepti.

858 Quamvis autem om-
nes casus Episcopis reservati
absolvi possint ratione Bullæ
Cruciatæ. Tamen ratione pri-
vilegiorum, quæ regulares ha-
bent, absolvi quidem possunt;
casus illis iure communi refer-
vati; non tamen casus ab ipsis
sibi reservati sive in Synodo, si-
ve extra illam, ut constat ex
supra dictis nu. 832. Vnde quia
aliquoties contingere potest,
quod pœnitens Bullam non ha-
beat, omnes confessarij, sive
Regulares, sive sæculares scire
debent, qui casus sint in diocē-
sibus, in quibus confessiones
audiunt reservati. Hinc lauda-
bilis est consuetudo aliquarum
Diocesium, qua in licentijs
pro confessionibus audiendis
exprimuntur casus reservati
in illis. Et ut commodius id fi-
at, ubi plures sunt casus refer-
vati, imprimi licentiæ solent.

Vbi

Vbi tamen nec impressi, nec manu scripti inferuntur casus reservati; si confessarius synodales non habeat, in quibus continentur, habere debet librum aliquem, in quo referantur: cuius generis plures esse solent, & de facto sunt in hac Pampilonensi Diœcesi. Illi namque referuntur in summa de Salazar Pávilone impressi anno 1686. & simul cum alijs vicinarum Diœcessum in dialogo P. Iacobi de Corella. Si autem nec hos nec alium, in quo contineantur habeat, non audem excusare à peccato confessarium nō habente dictorum casuum transumptum, & illos aliquoties non recolentem. His præmissis.

859 Dabitur primo an, qui habet facultatem à summo Pontifice ad absolvendum ab omnibus peccati, & censuris ipsi reservatis, possit absolvere ab omnibus casibus reservatis Episcopo. Hanc quæstionem proponit N. P. Leander, tom. 4. tract. 2. disp. 17. quæst. 4. & respondet, quod licet stãdo in rigore iuris, non possit; stãdo tamen consuetudini, & vsui contrarium tenendum est. Eadem etiam disp. quæst. 79. inqui-

rit, an Regulares possint absolute seculares à casibus Episcopis reservatis, & respondere probabilissimè posse, eiusque fundamentum est, quod vigore suorum privilegiorum possunt absolvere à casibus Pontifici reservatis.

860 Sed post decretum Alexandri VII. sententia ista sustinenda non est. Quia regulares habent facultatem à summo Pontifice absolvendi fideles ab omnibus ipsi Pontifici reservatis; & tamē non possunt absolvere à casibus Episcopis reservatis sine ipsorum facultate ita, ut asserere, quod possint sit damnatum in dicto Alexandri decreto propos. 12. ut vidimus & si obiter, supra nu. 831.

861 Vnde caute legendus P. Corella in appendice de casibus Episcopis reservatis advertētia 9. vbi sic habet. * Algunos casos, que reservan en las Synodales los Señores Obispos, tienē irregularidad, ó otras censuras reservadas al Papa, y en los tales casos comunmente se nota, y dize quanto al peccado. y es lo mismo, que dezir, q̄ la censura, ó irregularidad se remite à Su Santidad. Y en es-

tos

tos casos, aunq̄ el Obispo de facultad para absolver de los casos à él reservados, no se podrá absolver los q̄ tienen cēsuras anejas à su Santidad. Al contrario, si su Santidad cōcede facultad para absolver de todas las cēsuras à él reservadas se podrá absolver de los casos, à q̄ estàn anejas estas cēsuras, aunq̄ tales casos sean reservados à los ordinarios. Ita Navarro en el Manual cap. 7. nu. 254. Suarez, y otros apud Barbosa de potest. Episcop. p. 3. aleg. 52 sub nu. 7. §. Verum contrariam. El Caspen- se Capuchino tom. 2. tract. 25 de censuris disp. 2. sect. 3. nu. 36. * Ita Corella.

862 Sed caute, ut dixi, legendus est, quia ab illis verbis. Al contrario, eandem fere doctrinam continet, ac propositio damnata. Et quidem DD. quos citat, utriusque volunt, quod quia Pontifex concessit Regularibus, ut absolvant ab omnibus casibus sibi reservatis, possint absolvere à reservatis Episcopis: aut ergo casus Patris Corellæ est diversus ab hoc, aut non. Si non est diversus, credo, quod sustineri non poterit, sed iudicari debeat in damna-

tione comprehensus. Si est diversus, in primis malè refert pro eo præfatos auctores. Deinde videtur, quod diversitas consistit in eo, quod dicti DD. magis generaliter loquantur; quia illi loquuntur de omnibus reservatis Episcopis; sive sint simul reservati Pontifici, sive nō; Corella verò solum de reservatis illi, qui simul sunt alias Pontifici reservati: cum ergo prohibitiones Clementis VIII. Confessarijs tam Regularibus, quàm Sæcularibus factæ absolvendi à casibus Episcopis reservatis sint univertales, ut constat ex ipsarum tenore, quæ videri possunt apud Barbosa alleg. 50. num. 286. & damnatio propositionis 12. fundetur in eo, quod talis absolutio opponatur dictis decretis, aut prohibitionibus, dicendum est in ea comprehendi omnes casus Episcopales iure particulari ipsorum Episcoporum reservados, ac proinde, quod sit contra damnationem asserere non solum, quod omnes absolvi possint sine facultate ipsorum Episcoporum, sed etiam, quod aliqui. Vnde ego solum admitto, quod, si Pontifex declararet suam voluntatem esse, ut etiam si casus es-

sent

sent Episcopo reservati, possent ab eis aliquis absolvi, aut ab eis absolvi possent, quod solum, mihi, docet Navarrus in manuali non cap. 7. n. 254. sed cap. 27. n. 263.

863 Confirmatur. Quia, si vera esset doctrina P. Corellæ, inutilis esset reservatio facta ab Episcopo de casibus alias Pontifici ratione censuræ reservatis: sed hoc dici non debet: ergo nec admitenda eius doctrina. Maior probatur: quia in quovis casu reservato Pontifici, & simul Episcopo, hæc secunda reservatio nihil operaretur: ergo esset inutilis. Probat antecedens: vel ad absolvendum à tali casu reservato Pontifici habeo à Pontifice facultatem, vel non? Si habeo: possum n per te absolvere, nihil obstante reservatione Episcopi. Si non habeo, non possum ab eo absolvere; verum ita non possum, quod etiam non possem, quamvis non esset Episcopo reservatus: ergo in utroque casu nihil operatur reservatio Episcopi, ac proinde est inutilis: ergo inutilis dicatur, dicendum potius, quod etiam obremota facultate à Pontifice ad absolvendum à censuris sibi reservatis

non possum à peccato absolvere in casu, in quo tale peccatum sit Episcopo reservatum.

864 Secundo dubitabis, an, qui ignorat invincibiliter reservationem, eam incurrat. Negat apud Dianam part. 10. tract. 14. resolut. 63. Josephus de Ianuario de casib. reserv. resolut. 1. pertotam Graffis de cas. reserv. lib. 2. cap. 40. nu. 29. & Navarrus in Manuali cap. 27. nu. 80. eamque reputat probabilem M. Moya tract. 3. disp. 8. quest. 2. Et P. Corella in appendice advert. 7. Fundamentum illorum est quia pœna non incurritur ab ignorante illam, ac reservatio est pœna: ergo.

865 Ego autem suppono 1. cum communi sententia, quod in casibus Pontifici reservatis, si peccatum committens ignorat censuram, non incurrit eam, ac proinde nec reservationem; quia casus reservati, Pontifici reservantur ratione censuræ, vt diximus nu. 784. Si autem censuram sciat, & ideo ab ea incurrenda non excusetur, ignoret tamen reservationem, tunc habet locum dubitatio

ratio præsens, sicut etiam in casibus Episcopis reservatis. Et in utriusque conveniunt DD. quod si reservatio imponatur in penam peccati, non incurritur ab ignorante illam; si vero, vt medicina, incurritur. Vnde tota dubitationis decisio pendet ab eo, an reservatio communiter habeat rationem pœnæ.

866 Respondeo ergo probabilius esse, quod reservatio, communiter loquendo, incurritur ab ignorante illam. Ratio est quia communiter loquendo, reservatio non fit in pœnâ peccati reservati, sed in medicinam; aut saltem primario in medicinam, & secundo in pœnam. Quare responsionem nostram tenet, vt probabiliorē M. Moya, P. Corella, & Diana loc. cit. & absolute eam docent Arriaga disp. 40. nu. 4. & 33. & Tamburinus de cas. ref. cap. 1. nu. 2. & communiter alij. Dixi tamen communiter loquendo: quia, si aliquando cõter, quod reservatio est facta, aut primario, aut vnicè in penam, non incurritur ab ignorante illam.

867 Tertio dubitabis, an si quis casum non reservatum

putaret ex conscientia erronea reservatum esse, incidere reservationem. Respondeo negative; quia error pœnitentis non potest à confessario iurisdictionem auferre. Ita tenet Tamburinus de casib. reserv. cap. 3. n. 1. & apud ipsum Averla quest. 17. de pœnit. sect. 1. & alij passim.

868 Quarto dubitabis, an peregrinus possit absolvi à reservatis in loco vbi reservata non sunt. Respondeo posse etiam à confessario ordinario, si ibi non sunt reservata. E contra verò non posse, si ibi reservata sunt, quamvis in loco, à quo discessit, reservata non essent. Quia solum reservatio facta à superiore Confessarij potest eius iurisdictionem limitare. Ita tenent Arriaga disp. 40. nu. 33. Tamburinus tom. 3. tract. de casib. reserv. cap. 1. nu. 6. & alij apud ipsum. Idemque tenet Diana part. 10. tract. 14. resolut. 63. addens notatione 6. id verum esse, etiam si, data opera, ad talem confessarium extra diocesim pœnitens accedat. difficile tamen videtur hoc ultimum; quia non videtur

quod adhuc de non reservatis possit hospes absolvi à parochio aut approbato diœcesis, in qua est hospes, licet posse Peregrinum dixerimus supra nu. 734. sed quod possit similiter hospes tenet Tamburinus cum Pœtio, & alijs tom. 3. lib. 5. de pœnit. cap. 5. §. 3. num. 12. & putat æque probabile N.P. Leander tom. 1. tract. 5. disp. 11. q. 39.

869. Quinto dubitabis, an Moniales exemptæ subiaceant reservationi Episcopali casuum. Respondeo non subiacere, quia non sunt Episcoporum subditæ. Quare responsionem nostram tenet Tamburinus de casibus refer. cap. 3. num. 3. & apud ipsū Pellizarius, & Quintanadueñas. Additque Tamburinus, quod * aliqui cum Pellizario de Monialib. cap. 5. nu.

191. probabiliter id extendit ad puellas sæculares, quæ in Monasterio earumdem Monialium exemptarum educandæ conservantur. Cum enim per quasi domicilium commorentur in loco illo exempto, participare debent de exemptione. Adde, sic esse interpretandam Ecclesie voluntatem: ut habeant puellæ eadem remedia

suae salutis, quæ habent ceteræ, cum quibus convivunt.*

870. Notat tamen idem Tamburinus num. 4. aliter dicendum post decretum Gregorij XV. statuentis Monialium exemptarum Confessarios ab Ordinario approbandos, iuxta quod, cum approbatio Ordinariæ non detur pro reservatis, hæc limitatio est intelligenda in approbatione confessarij, etiam Monialium exemptarum.

871. Displicet tamen mihi doctrina ista. In primis enim Ordinarij approbantes aliquem confessarium dant quidem approbationem, & simul delegant iurisdictionem. Cum ergo limitant, ne confessarij absolvere possint à sibi reservatis, hæc limitatio censi debet cadere supra delegationem iurisdictionis; non vero supra approbationem; quia sine nova approbatione, accedente delegatione iurisdictionis ad reservata, illa poterunt absolvere. Vnde cum confessarij Monialium exemptarum, licet approbationem accipiant ab Episcopo, non accipiant ab eo iurisdictionem; sed ab earum superioribus, non valet pro eis ea iurisdictionis limitatio.

Præ-

872. Præterea Moniales exemptæ habere solent casus à suis superioribus reservados; si autem eas etiam comprehenderet reservatio casuum Episcopali, forent multo peioris conditionis, quam sæculares. Denique, dato, quod Episcopi darent iurisdictionem pro Monialibus exemptis, & rursus dato, quod eam limitarent, ut non valeret pro reservatis, id deberet utique intelligi per distributionem accomodam, ut videlicet, non valeret pro exemptis ad reservata in sua Religione, seu à suis superioribus; pro non exemptis verò non valeret ad reservata ab ipso Episcopo. Et mihi certe persuadeo hanc esse mentem DD. Episcoporum; nec in re dubia posse nos extendere reservationem illorum ad Moniales exemptas, qui in dubio de reservatione communis tenet sententia, standum esse pro non reservatione, quod ipse etiam fatetur Tamburinus l. c. cap. 4. Quare omnino iudico nequaquam admittendam præfatam Tamburini limitationem, dato adhuc, & non concessio, quod Bulla Gregoriana sit in Hispania recepta, & non revocata.

873. Sexto dubitabis, an Moniales ordinario subiectæ teneantur casibus, & censuris, quas ipse reservat pro sua Diœcesi. Suppono, quod ordinarius eas dicta reservatione ligare possit; cum sit earum superior, quare solum est difficultas, an de facto eas liget. Respondeo affirmativè. Quia cum vere dictæ Moniales, & earum Confessarij subdantur iurisdictioni Episcopi, dum universaliter casus, aut censuras reservat, eas non excipiendos, comprehensæ in reservatione intelligi debent, sicut comprehensæ intelliguntur Moniales exemptæ, & etiam Religiosi in censuris, & casibus Pontifici reservatis; quia Pontifici iurisdictioni omnes subdantur, & Pontifex generaliter casus, aut censuras reservat. Quare responsionem nostram tenet Pellizarius relatus à Diana part. 10. tract. 13. res. l. 52. dicens, quod sic iudicarunt docti Recentiores.

874. Septimo dubitabis, an Moniales Episcopis subiectæ absolvi possint virtute Cruciatæ à casibus Episcopis reservatis. Respondeo posse. Quod probatur primo. Quia omnibus Regularibus prodest Bulla Cruciatæ,

ta, ut absolvantur à casibus suis superioribus reservatis, saltem, si eam ad istum effectum sumant cum licentia expressa, vel tacita suorum Prælatorum, ut diximus sup. n. 813. Sed Moniales Episcopis subiectæ, dum accipiunt Bullam, illam sumunt ad istum effectum, ut absolvantur à reservatis, & ad id habent licentiam tacitam, ergo illis prodest ad istum effectum. Quod autem habeant licentiam tacitam probatur, quia, ut diximus h. c. in multis Religionibus ex præteritis datur similis tacita licentia: ergo à fortiori in Monialibus Episcopis subiectis.

875 Secundo probatur, quia probabile est, quod Religiosi, & Moniales ex præteritis possint uti Bulla, etiam sine licentia tacita Prælatorum, ut absolvantur à reservatis in sua Religione: ergo à fortiori poterunt Moniales Episcopis subiectæ, sine ipsius licentia, uti Bulla, ut absolvantur à reservatis ipsi Episcopo. Antecedens constat ex dictis nu. 813. & 817. ubi quavis sententiam oppositam, ut longe probabiliorem tenuerimus; eam tamen probabilem esse non sumus ausi negare.

876 Tertio mihi melius,

probat. Quia declarationes Pontificum, in quibus fundatur sententia negans posse Religiosos, & Religiosas uti Bulla Cruciatam loquuntur de viris Religiosis quidem universaliter, de Monialibus vero non ita, sed tantum de Regularibus Prælati subiectis. Quod constat primo: quia omnes dictæ declarationes emanant ad instantiam Prælatorum Regularium, ut eorum gubernationi magis subderentur: ergo solum pro illis, quibus ipsi præsent, & quarum gubernationi incumbunt, intelligendæ sunt. Secundo constat, quia ipsæ declarationes non loquuntur de casibus universaliter in tota Ecclesia à Pontifice reservatis, aut ab Episcopis universaliter in toto Episcopatu; sed de casibus in Religione reservatis.

QUEST. XI. DE CASIBUS Episcopis reservatis in particulari aliqua scitu digna notantur.

877 **A**D faciliorem intelligentiam casuum, qui à Dominis Episcopis solent reservari aliqua scitu digniora

in hac questione notare opere pretium duxi. Primum ergo notandum est, quod hæresis reservata in hac Pæpilonensi Diocesi, *quantum ad peccatum*, ita debet intelligi reservata Episcopo, ut si quis ob ignorantiam censure ab ea incurrenda excusaretur, in quo casu evaderet Pontificiam reservationem, ut diximus nu. 784. tunc incurreret hanc reservationem Episcopalem, & in hoc sensu intelligendam reservationem hæresis, etiam dum non additur *quantum ad peccatum* docet P. Sebastianus de Abren Societatis Iesu Eborensis Universitatis Doctor, & Cancellarius, ac primarius Theologus in suo *Pastorali tract. 10. cap. 10. nu. 813.*

878 Secundo notandum est, quod in alijs quinque casibus scilicet 6. 8. 12. 15. & 19. ex reservatis in hac Diocesi additur etiam, *quantum ad peccatum* ad denotandum, quod reservetur peccatum Episcopo; non verè pena, quæ illi est annexa, sive sit irregularitas, sive suspensio, sive inhabilitas ad beneficia, aut similis alia; quia istæ de se supponuntur Pontifici reservatæ. Quia tamen, quæ-

vis tales pœnæ essent Pontifici reservatæ, poterant peccata, quibus ipsæ pœnæ annectebantur, absolvi à quovis approbato, reservata sunt ea peccata, ut absolvi non possint nisi ab Episcopo, vel ab habente ab ipso facultatem. Si autem excommunicatio esset annexa, absolvi non possent, si ea esset Pontifici reservata, ut contingit in 15. casu. Ea autem Pontificia excommunicatione ablata, adhuc peccatum esset Episcopo reservatum, & indigeret cōfessarius ad eius absolutionem facultate Episcopi iuxta dicta nu. 862. & 863. nisi dicamus, quod de hæresi diximus *num. præced.* scilicet, reservari solum pro casu, in quo propter ignorantiam excommunicationis Pontifici reservatæ non incurritur Pontificia reservatio.

879 Tertio notandum est, quod casus 20. ex reservatis in Diocesi Salmantina, sic proponitur: *peccado contra naturam*. Idem casus est 25. reservatus in hac Pæpilonensi his verbis *25. el que cometiere peccado contra naturam, majormente con animal*. Tria autem notat P. Corella supra casum istum.

Primum, in eo comprehendit Sodomiam pollutionem, & bestialitatem. Secundum, requiri, quod sint cōsumata, ut incurra turreferuatio. Tertium, quod, si pollutio sequatur ex sola cogitatione turpi, non sit reservata.

880 Circa primum autem, quod asserit, mihi semper durum, & difficile visum est, quod in eo casu sit reservata pollutio voluntaria: & quia video nec deesse rationes, nec Patronos ad eam à reservatione excusandam, eam non includi in reservatione, existimo probabilius. Probatur autem primò: quia in decreto Sacræ Congregationis sub Clemente VIII. edito die 26. Novembris 1602. sic disponitur. * Sed ne locorum ordinarij, ad quos casuum reservatio spectat, ea in re modum excedant, eadem Congregatio illos rursus magnopere ad monendos censet, ut non passim, sed cum id videbitur cōmuni bono expedire, atrociorū tantum, & graviorum criminum absolutionem, sibi reservent, quorum reservatio ad Christianam disciplinam retinendam conferat in edificationem, non autem in destructionem cedat, ne alioquin Sacra-

menti Pœnitentiæ, Ministrorū coarctata potestate, Sanctæ Matris Ecclesiæ piæ menti contrarius effectus subsequatur. * Perpendant ergo hæc Domini Episcopi pro casuum reservatione, & videant instructionem, à Sacra Congregatione datam, quam refert Barbosa de potest. Episcop. alleg. 50. n. 288.

881 Vnde P. Quintanadueñas tom. 1. singular. tract. 3. sing. 8. p. 4. ait * si sit reservatum furtum, vel detentio decimarum, quando quis furaretur, vel retineret ex decimis duodecim, vel quatuordecim argēteos, neminem dictarum, hunc atrox, & grave crimen commississe, eumque esse atrocissimum latronem, & sacrilegum gravissimum..... Quantitas ergo duodecim argēteorum, licet sufficiens sit ad mortale, non tamen ad reservationem prudenter in Dioecesis faciendam, cum ad hanc requiratur gravitas valde considerabilis, & atrocitas. * & inferius n. 7. ait * Credere debemus reservationes ab Episcopis factas esse atrociorū dumtaxat criminum iuxta mentem Tridentini, & Pontifici, atque ita non quodlibet peccatum

mor.

mortale circa materiam reservatam reservare voluisse, imo arbitraretur forsitam quis nec valide potuisse iuxta sententiā Soti, & Richardi, quos sequitur Vazquez quest. 91. dub. 4. * Ita Quintanadueñas. Tunc sic ego: nomine criminis atrocioris non videtur intelligi posse mollitiem, præsertim in genere peccati contra naturam: unde, cum optimè possint intelligi reservata in eo casu Sodomiam, & bestialitas, quæ in eo genere atrociora sunt, iudicare possumus non includi mollitiem, quæ ita atrox non iudicatur: Et quidem saltim dubitari merito potest, an pollutio in reservatione dicti casus comprehendatur, & hoc ipso non comprehendatur, ut constat ex dictis nu. 872.

882 Et si dicas, quod in Religionibus reservatur, aut reservari potest, tum mollities, tum alij lapsus carnis minoris malitiæ: ergo non deficit sufficiens malitia, ut reservari ab Episcopis possit. Respondeo negando consequentiam: quia Pontifices nō limitarunt potestatem prælatorum Regularium ad casus atrociores; sed aliter eam limitarunt ad 11. casus à Clemente

VIII. designatos ita, ut alij à Prælatibus reservari non possint quamvis alij etiam reservari possint à Capitulo Generali, vel Provinciali ex matura deliberatione. Cū enim maiore perfectione petat status Religiosus, alijs regulis dirigenda est reservatio pro Religiosis, ac illa, quæ fit pro sæcularibus ab Episcopis.

883 Confirmatur responsio nostra: quia bestialitas, & Sodomia singillatim, & distincte sunt in aliquibus Dioecibus reservata; in nulla tamē, quam viderim, singillatim, aut expresse reservatur mollities. Vnde Rodriguez in Bull. Cruciat. 9. num. 91. v. el nono, referens casus solitos reservari Episcopis ait: * El nono es Sodomia, y bestialidad en algunos Obis-pados, como lo es en el de Granada. * Præterea confirmatur: quia nullus, quem viderim, excepto P. Corella, expresse asserit sub nomine peccati contra naturam reservari mollitiem; quod verò non reservetur testatus fuit R.R. P. M. Thyrsus Gonzalez de Santalla à me de hac re Salmanticæ consultus, qui modo iam suæ inclitæ Religionis Societatis Iesu Gene-

Aa 4

ralis

ialis Præpositus est Romæ electus, eiusque electio comuni illius Urbis, & totius Orbis plausu merito recepta. Idem etiam testatus est P. Michael de Avendaño consultus à P. Didaco de Valois, qui etiam nostram sententiam tenet in M.S.

884 Secundum vero, quod asserit P. Corella, scilicet requiri, quod peccata contra naturam reservata in casu 2.5. sint consummata, ut reservata sint, admitto cum communi sententia, quam tenet Tamburinus tom.

3. lib. 5. tract. de casib. reserv. cap. 4. a n. 16. & cap. 6. a nu. 15. omnino videndus. Unde bene idem P. Corella notat copulam consummatam requiri ad incurrendam reservationem in casu 2.3. in quo reservatur copula cum consanguinea, aut affini intra quartum gradum. In casu 2.4. in quo reservatur copula cum Moniali, & respectu Monialis copula cum Religiosa. In 2.6. in quo reservatur copula cum Iudæa, aut Mahometana. Et tandem in 2.8. in quo reservatur copula cum ea, quæ baptizavit, aut cuius confessio nem audiit. Similiter in alijs peccatis discurrendum est, ita

tamen, quod tunc in hac, tunc in alijs materijs non requiratur peccati consummatio ad incurrendam reservationem, quando ita reservatur casus, ut ipsa verba, quibus reservatur, denotent peccatum non consummatum reservari.

885 Tertium denique, quod ex P. Corella commemoravimus, scilicet, quod si pollutio (supposito quod sit reservata) sequatur ex sola cogitatione turpi, tunc casus reservata non sit, præter Leandrum de Murcia ab ipso citatum, refertur, & non improbat à M. Moyat tract. 3. disp. 8. quest. 1. nu. 2. Et ratio est, quia peccatum externum est, quod in hoc, & similibus casibus reservatur: peccatum autem externum, ut reservatum sit, debet esse mortale in se, & non ex sola relatione ad consensum internum, ut cum eodem M. Moyat notabamus supra num. 782. quidquid autem datur externum in dicto casu non solum mortale non est, sed clusa relatione ad consensum internum, verum, ea clusa, nullum peccatum est.

886 Dices tamen: nulla pollutio etiam si sequatur ex actione exteriori, clusa rela-

tio-

tionem ad consensum internum, peccatum est ergo, si solum reservatur pollutio, quæ clusa relatione ad consensum sit peccatum mortale, nulla reservata erit: quod dici non potest. Respondeo aliam dari relationem ad consensum internum in ipso opere externo satis notam, & manifestam, & quod ex ista relatione malitia deo eris procedat non excusat à reservatione. Alia verò datur, quæ non indicatur in ipso opere externo, & de hac intelligendum, quod non redat opus externum reservatum. Talis enim est pollutio, quæ sequitur ex pura interna cogitatione, quia in ipsa nihil datur, quod indicet cogitationem illam turpem internam; cum quidquid in ea datur posset dari ea cogitatione clusa. Sic etiam dum furatur quis argenteam cum desiderio furandi aureum, mortale quidem committit; sed non reservatum, etiam ubi furtum reservatum est, quia tale furtum argentei est mortale non ex relatione, quam indicat ad consensum internum furandi argenteum, sed ex alia in ipso non indicata ad consensum furandi aureum.

887 Nota 4. quod casus 30. Pampilonensis sic ait. *El q. hurta cosa sagrada, o dela Iglesia.* Vbi P. Corella ait non solum reservari furtum rerum Sacrarum, ut Calicis, ornamentorum &c. Sed etiam quodlibet furtum in Ecclesia factum: primum enim istorum denotatur per *ly cosa Sagrada*: secundum per *ly de la Iglesia*. Sed mihi verius videtur, & iuxta id, quod verba sonant, quod *ly de la Iglesia* non significet furtum in Ecclesia factum, sed factum de rebus Ecclesie nec ideo est superfluum: quia Ecclesia habet sub suo dominio res sacras, & res etiam non sacras, v.g. Virceolos, & alia vasa argentea, vel aurea non consecrata, nec benedicta, & alia suppellectilem, præter sacra vestimenta, & utrumque rerum furtum est sacrilegium, & in isto casu reservatum.

888 Nec obstat, quod asserit P. Corella furtum rerum Ecclesie non lazarum in sequenti casu reservari: sic enim, *ibi: 3. r. los que h surpan los bienes, y diezmos de las Iglesias, y personas Ecclesiasticas.* Nam in hoc casu non reservatur furtum illa-

illa-

rerum Ecclesiæ, sed usurpatio illarum: usurpatio autem valde differt à furto, vt notat N. P. Leander *tom. 4. tract. 3. disp. 17. q. 4.* vbi agens de excommunicatione 17. Bullæ Cœnæ-lara contra usurpatores Sedis Apostolicæ, & aliorum Ecclesiasticorum iurisdictiones, aut fructus, asserit eam non incurere eos fructus furantes, sed usurpatores, quod est quid diuersum, nam usurpatio est actio illa, *qua quis rem alienam rapit, nō tanquam alienam, sed tanquam propriā, ac si ad se pertineret.* Vnde in hac Diœcesi non est casus reservatus furari decimas à personis Ecclesiasticis, quia nec continetur in casu 30. vt patet, nec in 31. quia in isto non est sermo de furto, sed de usurpatione. Oppositum tamen docet P. Corella in casu 31. nobis non minus contrarius in eius expositione, quam in expositione casus 30.

889 Quinto nota, quod casus 4. reservatus in Diœcesi Salmantina sic proponitur. *Pecado de sacrilegio de qualquiera manera que se cometa.* Circa quem casum dubitari potest,

quid nomine sacrilegij intelligatur. Ratio autem dubitandi est, quia omnia sacrilegia intelligi, videatur impossibile. Primum, quia nimis durum videtur. Secundum, quia aliàs violatio festorum esset casus reservatus; cum enim festorum observatio sit actus Religionis, illorum violatio erit contra Religionem, ac proinde sacrilegium: sed sic est, quod talis violatio non potest esse casus Episcopo reservatus ex Sacræ Congregat. declaratione apud Lezatham *tom. 3. §. casus num. 31.* qui refert Gavantum, & Barbosam, ergo, &c. Tertio quia valde plura sacrilegia expresse, & in specie reservantur in alijs casibus; frustra autem id fieret, si in 4. omnia sacrilegia comprehenderentur.

890 Respondet Layman *lib. 5. tract. 6. cap. 12. §. Saã* *§. casus reservatus num. 4.* quod nomine sacrilegij Episcopo reservati intelligitur violatio loci sacri, furto, sanguine, aut semine. Aliter sentit Rodriguez in *Bull. Cruciat. s. 9. nu. 91. §. el quarto.* Vbi adhuc copulā in loco sacro excludit à reservatione, & tantū reservari dicit,

cit, furtum rei sacræ, aut non sacræ ex loco sacro, occisionē, aut percussionem in Ecclesia, fractionem immunitatis illius, aut fractionem portarum, vel serarum illius. Vnde ego respondeo prædictos omnes casus tū à Layman, & Saã, tum à Rodriguez memoratos comprehendendi, & non alios. Eos quidē, quia illa verba *de qualquiera manera que se cometa*, saltem ad omnia sacrilegia reservari solita debent extendi. Non autem alios, quia cum ob rationē dubitandi propositam non possint omnia sacrilegia comprehendendi dicamus omnia, & singula, quæ reservari sub nomine sacrilegij consueverunt.

891 Sexto nota, quod 26. casus reservatus in Diœcesi Salmantina sic proponitur. *Dispensacion de votos, y juramento, y la absolucion de excomunion mayor que no estè especialmente reservada al Papa, ò à otro Iuez Superior, quando alguno baptizare à su propio hijo, ò hija, sin necesidad, ò fuer su padrino.* Circa quem casum duo dubia occurrunt. Primum est, an Religiosi possint

secularium vota, & iuramenta Pontifici non reservata dispensare, non obstante reservatione in eo casu facta.

892 Respondeo posse; quia hanc potestatem habent à Pontifice: vnde non possunt Episcopi eam ipsis tollere, aut limitare. Et si dicas, quod etiam Religiosi habent facultatem à Pontifice absolventi à peccatis, supposita, vt conditione, approbatione Episcopi; & tamen Episcopus potest illam limitare reservando aliqua peccata. Respondeo id verum esse propter speciales dispositiones Summorum Pontificum, qui expresse Regularibus prohibuerunt absolutionem à casibus Episcopis reservatis: cumque nulla extet dispositio, qua prohibeantur dispensare in votis, quorum dispensationem sibi Episcopi reservaverint, non debet ista potestas limitari. Quare reservationem nostram tenet P. Sebastianus de Abreu *cit. tract. cap. 10. num. 836.*

892 Secundum dubium est, an possint Regulares absolvere ab excommunicatione maiori Pontifici non reservata, non obstante reservatione in eo 26. casu facta. Responderi poterat

erat probabile esse quod possint. Inquit enim Diana 3. p. tract. 2. resolut. 13. an, non obstante decreto Clementis VIII. prohibentis Regularibus absolutionem à casibus Episcopis reservatis, possint Regulares absolvere à censuris Episcopis reservatis. Refertque ex Megala responsionem affirmativam, & ipse Diana eam putat probabilem; quia censura non est casus, sed poena casus, & à diversis non fit illatio. Quidam doctrinam istorum docet idem Diana p. 8. tract. 7. resolut. 71. referens pro ea Averfam, & eam non improbens refert etiam Ascanius Tamburinus de iure Abb. et. tom. 2. disp. 13. quest. 13. n. 116. Nec obstat prædictæ resolutioni decretum Alexandri VII. nam 12. propositio ex damnatis ab ipso etiam de casibus loquitur, quin ullam de censuris mentionem faciat.

894. Hæc tamen responsio, quamvis in terminis constitutionis Clementis VIII. & declarationis illius locum haberet, etiam illum non habet. Quia eadem Sacra Congregatio sub Paulo V. in decreto emanato 7. die Februarij ann. 1617. di-

ctum decretum Clementis eiusque declarationem innovavit, & extendit ad excommunicationes etiam Ordinarijs reservatas, ut non solum à casibus, verum neque ab excommunicationibus Episcopis reservatis possint Confessarij etiam Regulares absolvere absque Episcoporum facultate, quod decretum affert Barbosa part. 3. de pot. Episc. alleg. 50. num. 287.

895. Vbi nota etiam, quod casus 10. reservatus in hac Diocesi Pampilonensi est huiusmodi: *el que estuviere descomulgado por el Obispo, ó sus Oficiales.* Vbi notat P. Corella intelligendum, quando Episcopus, aut eius Officiales sibi reservant excommunicationem. Quia alias quilibet confessarius potest eam absolvere, si sit imposta per sententiam generalem. Displicet tamen mihi ista expositio, quia quando Episcopus reservat sibi excommunicationem, independentem ab hac Synodi reservatione, manet reservata: ergo aut ista Synodi reservatio intelligitur, etiam si Episcopus eam sibi specialiter non reserver, aut est

omni-

omnino superflua: hoc secundum dici non potest: ergo primum dicendum.

896. Septimo nota, quod 10. casus in hac Diocesi Pampilonensi reservatus sic proponitur. *El que matarc, ó abogar alguna criatura por acostarla consigo, ó de otra manera, por negligencia, ó no lo advirtiendo, ni lo queriendo.* Vbi bene notat P. Corella: requiri ad incurrendam istam reservationem culpam mortalem, ac proinde, si ex negligentia contingat debet ea esse mortaliter culpabilis, ut reservatio incuratur. Videantur alia in Tamburino toto cap. 6. supra citato.

QVÆST. XII. DE APPROBATIONE CONFESSARIJ.

897. **A**pprobatio est necessaria esse ad hoc, ut Sacerdos audire valeat Confessiones, constat ex Tridentino sess. 23. cap. 15. de reformat. his verbis id statuente. * Quavis Presbyteri in sua ordinatione à peccatis absolvendi potestatem accipiant, decernit etiam Sancta Synodus nullum, etiam

Regularem, posse confessiones secularium, etiam Sacerdotum audire, nec ad id idoneum reputari, nisi, aut Parochiale Beneficium, aut ab Episcopis per examen, si illis videbitur esse necessarium, aut alias idoneus iudicetur, & approbationem, quæ gratis detur obtineat, privilegijs, & consuetudine quæcumque, etiam in memorabili, non obstantibus. * Sic Tridentinum, cuius doctrinam in hæc, & sequentibus questionibus breviter examinabimus.

898. Ex decreto igitur Tridentini Colliges primo Religiosos, & Religiosas posse confiteri Sacerdoti non approbato cù licentia sui Prælati. Ratio est, quia Tridentini decretum, dū extigit approbationem, expresse eam requirit ad audiendas confessiones secularium, unde clare inferitur eam non petere ad confessiones Regularium audiendas. Nota tamen primo, quod, cum probabile sit equites Militares esse Religiosos, probabile etiam est eos posse Sacerdoti non approbato confiteri. Secundo nota, quod Monialibus non potest abbatissa facultatem dare, ut possint non approbato confiteri; sed solum

Præ-

Prælati, aut illarum Vicarius, sine quorum licentia non possunt adhuc approbati (si Bullam non habeant) confiteri, non ex defectu approbationis, sed iurisdictionis, ut notat P. Torrecilla tract. 2. consult. 10. n. 8.

899 Tertio nota, quod licet ex constitutione Gregorij XV. inferutabili, & declaratione Cardinalium, teneant aliqui, quos sequitur Tamburinus lib. 5. de Pœnit. cap. 5. nu. 18. quod Monialium Prælatus debeat necessario eis assignare confessarium ex approbatis ab ordinario; tamen dictam constitutionem non esse receptam, & oppositum in Hispania praticari, tenet N. P. Leander tom. 1. tract. 5. disp. 11. q. 46. & novissimè P. Torrecilla tract. 2. consult. 4. n. 4. & à nu. 15. non solum refert pro hac sententia alios auctores, sed etiam revocationem dictæ constitutionis Gregorianæ pro Regnis Hispaniæ ab Urbano VIII. factam. Quam revocationem habes in Lezana tom. 4. consult. 40. n. 116.

900 Et si obijcias: quod in Bulla Clementis X. quæ incipit *Supera Magni Patris*. §. 4.

disponitur. * generaliter approbatos ab Episcopo ad perlonatum secularium confessiones audiendas, nequaquam ceteri approbatos ad audiendas confessiones Monialium sibi subiectarum, sed egere, quoad hoc, speciali Episcopi approbatione. * Respondet 1. P. Torrecilla cit. consult. 4. à n. 22. ad 30. sermonem esse in prefata clausula Clem. X. de Monialibus subiectis Episcopo, ut indicant illa verba *approbatos ab Episcopo... sibi subiectarum*. Pro qua sententia refert M. Lumbier tom. 2. num. 733. & 1196. ac 1197. & R.R. P.M. Diaz in suo *Espejo Serafico* p. 1. cap. 1. docum. 3. n. 3. pag. 45. Secundo responderi à n. 31. ad huc respectu subiectarum Episcopo manere in sua vi privilegium Bullæ: quod confirmat auctoritate R. P. Antonij de Herrera ex Ordine Minorum Sancti Francisci de Paula, & R. P. Ioannis de Heredia Carmelitani in memoriali ab utroque composito. Vide dicenda num. 927.

901 Secundo colliges Parochos ubique posse eligi ab Ordinarijs, ut eos adinventum

com-

confessionibus, & similiter à pœnitentibus, qui habent Bullam; aut aliud privilegium eligendi approbatum. Ratio est, quia Concilium distinguit inter habentem Parochiale Beneficium; & non habentem, & solum in non habente requirit approbationem: ergo in illud habente standum erit iuri antiquo, iuxta quod erat Parochus ubique eligibilis; sive per privilegium, sive per delegationem. Tertio colliges eum, qui habuit Beneficium Curatum, modo tamen non habet, non posse absque approbatione confessiones audire. Quia Concilium solum à necessitate approbationis libera teum, qui de præsentis Beneficium Curatum obtinet. Oppositum tamè probabiliter tenent plures, quos refert, & non improbat, sed potius approbare videtur M. Moya disp. 7. quest. 3. num. 4.

902 Quarto colliges approbatione Episcopi indigere Magistros in Theologia graduatos. Ratio est. Tum quia Tridentinum nullum excipit. Tum etiam, quia sic declaravit Pius V. in motu proprio: unde id putat omnino certum M. Moya

cit. q. 3. n. 11. Ius tamen aequitatis postulat, ut eorum approbatio sine previo examine fiat. Quinto colliges etiam Regulares Prælatos indigere approbatione Episcopi, ut possint secularium confessiones audire. Quia Regularis Prælatura non est Beneficium Parochiale, Hanc sententiam omnino tenendam dicit M. Moya tract. 3. disp. 7. q. 3. n. 4. eamque ut fere certissimam tenet N. P. Leander tom. 1. tract. 5. disp. 11. q. 62. & ut sibi certam Tamburinus lib. 5. cap. 5. §. 3. n. 1.

903 Sed dubitabis, an Sacerdos non approbatus possit ex commissione Parochi confessiones audire. Respondeo contra Petrum de Ledelma, Ludovicum à Sancto Ioanne, & alios cum communi sententia negativè. Probat, tum quia id sonant verba Tridentini, dum absolute exigit approbationem Episcopi. Tum quia finis Tridentini in hoc decreto fuit tollere Parochorum abusum, qui ineptis suas oves commitebant: ad hoc autem non deserviret, si Parochis reliquisset potestatem delegandi suam iurisdictionem Sacerdotibus non approbatis ab Episcopo. De.

904 Denique nostra responsio certa iam merito iudicatur à M. Moya post decretum Alexandri VII. *disp. 7. q. 2. nu. 23.* Sic enim argui potest. Si Parochus posset pro suis ovibus Sacerdotem simplicem non approbatum exponere, posset etiam pro se ipso: sed pro se ipso non potest ergo nec pro suis ovibus. Consequentia est bona, sed præmissæ sunt certæ: ergo & consequens, quod continet responsionem nostram.

905 Quod autem præmissæ discursus facti sint certæ, in primis de minori constat, quia oppositum, ut improbabile saltem, & scandalosum damnatum est ab Alexandro VII. in suo decreto nu. 16. ut vidimus supra n. 736. Quod deinde maior sit certa testatur M. Moya, dum dicit cit. num. 23. quod *si alijs posset, illum sibi eligere valeret, ut in confesso est apud omnes. Et in eisdem quest. 2. n. 9. Et sane, quod Parochus in sua Parochia possit (eligere, scilicet, confessarium carentem iurisdictione) Videtur certum; quia, quem subditis potest sibi eligere non prohibetur. Potest*

autem pro subditorum confessionibus quemcumque approbatum exponere. Certa igitur est nostra responsio post præfarum decretum. Immo etiam ante illud eandem certam, & oppositam improbabilem non pauci apud eundem Moyam cit. n. 23. iudicabant.

**QUEST. XIII. A QUO-
nam Ordinario debeat conferri approbatio.**

906 **P**lares in hac questione referuntur Doctorum sententiæ de quibus videndus Diana *1. p. tract. 2. de Bulla Cruciatâ resolut. 7. Mendo in Bullam Cruciatam disp. 22. cap. 3. Bardi etiam in Bullam par. 2. tract. 5. cap. 1. sect. 2.* Ego breviter respondeo sufficere approbationem Ordinarij, qui sit Ordinarius pœnitentis, aut Confessarij, aut loci, in quo confessiones audiuntur. Probatur responsio: quia quilibet ex dictis verè, & proprie dicitur ordinarius: cum ergo in Tridentino sola Ordinarij requiratur approbatio, sola requi-

requiretur alicuius ex Tribus dictis approbatio.

907 Confirmatur, quia ex pluribus opinionibus, quæ communiter referuntur probabiliiores sunt, & inter RR. melius receptæ tres: altera, scilicet, quæ asserit approbationem conferri debere ab Ordinario pœnitentis, altera, ab ordinario loci; alteraque, ab Ordinario confessarij: cum ergo nostra responsio tres illas sententias approbet, & simul veras statuatur, non minus rationabilis, ac probabilis, quam ipsæ est iudicanda. Si autem contra aliquam partem nostræ responsionis aliqua obijciatur declaratio Cardinalium, aut dicendum est de illa authenticè non constare, aut expli- canda, ut explicari solet à Doctoribus, qui eam partem contra quam militat, vniuersè defendunt.

908 Ex data responsione colliges, quod approbatus ab ordinario loci alicuius, qui non sit ordinarius ipsius confessarij, quia, scilicet, ibi non commoratur, potest in eo loco confessiones omnium Christi fidelium illuc accedentium audire, posita iurisdictione necessaria. Ratio est, quia tunc datur approbatio ordinarij loci. Extra illum tamen locum potest

audire confessiones subditorum illius Episcopi, qui ad ipsum accedant, non tamen aliorum; quia datur approbatio ordinarij pœnitentis, dum illos audit; non tamen ea datur, dum audit confessiones aliorum. Si vero Confessarius sit approbatus ab Episcopo, qui ipsius sit Ordinarius, potest, accedente iurisdictione, quoscumque fideles, & in quibuscumque locis audire, dum non mutat domicilium. Ratio est quia, quavis in eo casu non detur approbatio Ordinarij pœnitentis, aut loci, datur tamen approbatio Ordinarij ipsius Confessarij, quæ non minus sufficit. Unde ista approbatio multo magis est utilis, & vniuersalis; quia ratione illius ubique potest eligi ratione Bullæ, aut Iubilei: & ubique etiam possunt ei Parochi iurisdictionem suam delegare.

909 Adverte tamen controversiam communiter hoc in loco agitari solitam, an, scilicet approbatus in vno Episcopatu possit ubique confessiones audire, multiplicem habere posse sensum. Aut enim potest inquirere, an dum remanet in eo Episcopatu, possit in alijs, dum in eis est hospes, confessiones audire. Vel aliter, an etiam dum

mutat domiciliū ad aliū Episcopatum, possit, sine nova illius Episcopi approbatione confessiones audire ratione approbationis Episcopi, qui iam eius Ordinarius nō est, sed potius fuit. Et in utroque sensu potest cōtroversia adhuc dupliciter disputari, an, scilicet, possit confessiones audire per commissionē, aut delegationē Parochi; & an possit eas audire ratione Bullæ, aut Iubilei.

910 Igitur, si in primo sensu controversia agitur, constat ex dictis n. 908. posse talē cōfessarium audire confessiones sive ex cōmissione Parochi, sive ratione Bullæ. Ratio est; quia in eo casu, cōm domiciliū non mutet, nec etiam mutat ordinariū confessarium: unde dū audit cōfessiones, quamvis nō verificentur, quod habet approbationē Ordinarij pœnitentis, nec loci, verificatur tamē; quod habet approbationē sui ordinarij.

911 Obijcies tamen decretum Clementis X. in Bulla, quæ incipit *Superna* §. 4. vbi sic disponitur. *Ad hęc Religiosos ab Episcopo ad confessiones secularium in sua Diocesi audiendas approbatos, non posse in alia Diocesi eas absque Episcopi Diocesani approbatione audi-*

re, quavis pœnitentes subditi sint eius Episcopi, à quo ipsi Religiositā furant approbati, quæ dispositio expresse opponitur resolutioni numeri pœnitentis; nec nō precipuæ responsioni ad propositā quæstionem.

912 Respondeo tamen in prædicta clausula limitari ad summā facultatem, quā habēt Regulares, audiendi confessiones in alieno Episcopatu, cum approbatione Episcopi proprii, ratione privilegiorū suorū. Nō vero tolli, quod cum ea proprii Episcopi approbatione possit in territorio alterius confessiones audire ratione iurisdictionis aliunde acceptæ, videlicet ratione Bullæ, vel Iubilei, vel facultatis Parochi. Quam sententiā loquendo de audiente confessiones ratione Bullæ tenet M. Lūbier tō. 2. p. 833. a n. 1180. & tam ratione Bullæ, tū ratione commissionis Parochi tenet P. Torrecilla tract. 2. consulta 1. num. 5. vbi habet sequētia.

913 Ni obsta lo segundo, lo que dicho Diana alega en la par. 10. trac. 16. resol. 75. nēpe: la Bula de Inocencio X. in causa Angelopolitana, expedida en 9. de Mayo, el año de 1648. porque en dicha Bula (y lo mismo se ha de entender de la Bu-

la de Clemente X. q̄ empieza: *Superna Magni Patris*, expedida en 2. de Agosto de el año 1670.) solo se les limita à los Regulares el vfo de la jurisdicció, que les compete por fuerça de sus privilegios: de suerte, q̄ no puedan vfar della en quanto à la absolucion de los seculares, sin estar aprobados por el Obispo Diocesano (idest de la Diocesi en q̄ estàn) pero si por otra parte se les delegare la jurisdiccion, como pueden delegarse los Parrochos en quãto à sus Parroquianos, ò si por virtud de la Bula de la Cruzada los eligieren los seculares, bastara, q̄ estèn aprobados en qualquiera Diocesi, ò por qualquier Obispo; y lo mismo se entiēde si fueren elegidos en virtud de algū Iubileo, como lo tienen Vivaldo, Valencia, Sa, Leandro &c. * Ita Torrecilla.

914 Potest autem cōfirmari responsio data ad propositā obiectionem: quia sententia asserens sufficere approbationē Ordinarij Confessoris, vt possit audire confessiones accedente iurisdictione, est satis communis, quam non intendit reprobare Clemens X. quod constat, quia ea sententia loquitur tã de confessarijs secularibus, quam Regularibus, Bulla autem Cle-

mentis X. nihil de secularibus agit: ergo eam sententiã circa seculares relinquit in sua probabilitate: ergo etiã respectu Regularium in his, quæ cōmunia sunt Regularibus, & secularibus: quia credi nō potest, quod intendat peioris cōditionis Regulares facere, quã seculares. Ergo de primo ad vltimū interdicit, ad vitandas lites quod dicti Regulares in eo alio Episcopatu, in quo approbati non sunt, non possint in vim suorū privilegiorū cōfessiones audire: nō vero, quod non possint, sicut cōfessarij seculares eas audire, vi delegationis, aut privilegij, quod pœnitens habet ratione Bullæ, aut Iubilei.

915 Si vero in secundo sensu cōtroversia procedat. Dico, quod si approbatus ab vno Episcopo domiciliū mutet ad aliū Episcopatū, non potest, sine nova approbatione obtenta ab ordinario novi Episcopatus, confessiones audire, nec per cōmissionem Parochi, nec per Bullā (excipe confessiones fidelium, qui sunt subditi illius Episcopi, qui approbationē dedit, cuius exceptionis veritas constat ex dictis n. 908.) Responsio ista probatur ex dictis: quia de sic audiente confessiones non verificatur, quod sit approbatus ab or-

dinario confessarij; cū ille, qui eū approbabit, iā nō sit eius ordinarius: cūque aliās certius sit, quod nō est approbatus ab Ordinario loci, nec pœnitētis, nullam habet approbationē ex requisitis disiunctivē à nobis supra n. 907.

916 Quamvis autē non pauci probabiliter cōtendant nostram responsionem veram esse loquendo de cōfessionibus, quę sunt ex cōmissione Parochi; nō tamen loquēdo de eis, quę sūt ratione Bullę, vel Iubilę: egodisparitatē nō invenio; quia Bulla eodē tenore exigit ordinarij approbationem, ac Tridentinū, nec eius dispositioni videtur vllō modo derogari velle. Quāvis enim Bulla perat approbationē ordinarij; Tridentinū, verō, quod ab Episcopis approbatio obtineatur; ista diversitas solū est in vocibus materialibus, nō in sensu, quia Tridentinū solū loquitur in plurali eo, quod propter diversitatē cōfessariorū, & pœnitentiū, diversorū Episcoporū approbatio est necessaria.

917 Vnde colliges sententiā asserentem Sacerdotē approbatū ab vno Ordinario posse vbi que terrarum confessiones audire à nobis reputari falsam: difficultas autē est, an non solū falsa, sed etiā improbabilis sit iudicanda. Circa quam, si confessarius sit

eligēdus ratione Bullę, aut Iubilę, iā satis indicabimus nu. præc. eā sententiā esse probabilē, & merito, quia quod ab vno ordinario approbatus possit vbi que cōfessio nesaudire ratione Bullę, aut Iubilę tenet, vt æque probabile N. P. Leāder cit. disp. 11. q. 70. & plures ab ipso, & ab alijs citati. Et passim DD. eam sententiā esse probabilem asserant, aut supponant. Et hoc quidem, cū in privilegio Bullę fundetur, habet locū non solum in confessario Regulari, sed etiam in seculari.

918. Tota ergo difficultas est, an, seclusa Bulla, & Iubileo, sit probabile saltē respectu Sacerdotis Regularis, quod ab vno ordinario approbatus possit vbi que terrarū cōfessiones audire. Pro sententiā affirmante id esse probabile refert Diana par. 10. trac. 14. re sol. 23. P. Leandrum de Murcia in cap. 7. Reg. S. Francisci q. 8. conc. 3. eius verba transcribens, hisque cōcludens verbis * Hucū que Leandrus, cui à fortiori adde DD. quos citat alter Leādrus de Sacram. tō. 1. tract. 5. disp. 11. q. 66. quorū sententiā probabilē ipse putat; nā contrariā, quam tenet, vocat tantū probabiliorē; quod valde miror; nam citat ibi decretum Urbani VIII. quo sup-

supposito non debebat amplius affirmativam sententiam tamquam probabilem admittere * ita Diana.

919 Sed poterat non ita valde mirari Diana primò, si legisset responsionis N. P. Leandri, vel vnam lineam integram, in qua sententiam negativam vocat certam: sic enim responderet * Sed longe multo probabilius, imò iam vt certum, etiā loquendo de Regularibus, respondeo: non posse. * Vbi sententiam, quam docet, non solū probabiliorē vocat, vt refert Diana, sed iam certam. Eadem autem verba inveniuntur in impressione Complutensi edita anno 1642. atque in Lugdunensibus. Deinde poterat non ita valde mirari, cum homines valde Docti post decretum non solum Urbani VIII. sed etiam Innocentij X. eam sententiam affirmativam probabilem iudicent, vt videbimus.

920 Sententiam ergo negativam tenet in primis N. P. Leander, vt vidisti num. præcedenti. Deinde eam tenet Diana, & apud ipsum alij. Cuius verba ex citata resol. 22. placeat transcribere. * Sed novissimè, (inquit) de hac questione

puto non esse amplius dubitandum, stante Brevis Sanctissimi D. N. Innocentij X. in causa Angelopolitana iurisdictionis in Indijs Occidentalibus novæ Hispaniæ, impresso Romæ anno 1648. Cum itaque, in dicto Brevis Pontifex ad nonum dubium respondeat Regulares in vna Diocesi approbatos nequaquam posse in alia Diocesi confessiones audire sine approbatione Episcopi Diocesani, sequitur affirmativam sententiam Leandri de Murcia, & aliorum, non posse amplius sequi, nec probabilem vocari, cū aperte pugnet contra Pontificiam declarationem, quam Pontifex inviolabiliter, vt patet ex verbis Bullę, cum clausula, & Decreto irritanti, observari mandat. Et quidem etiam secluso Brevis Sanctissimi D. N. Innocentij, stante Decreto Urbani VIII. Ego supra dictæ sententię adhærere non poteram, & mecum sentiebat Eminentissimus Lugo de pœnit. disp. 20. n. 29. & alij Doctores, quos alibi adduxeram, quibus adde Torrelancam lib. 14. præc. cap. 2. n. 6. 10. & 12. Granadum in 3. part. controv. 7. tract. 10. Bb 3. disp.

disp. 5. sect. 2. nu. 12. & alios. Vnde recte dixit novissimè P. Martinus de S. Ioseph in *monit. Confessarior. tom. 1. lib. 1. tract. 24. de pœnit. num. 8.* El Sacerdote aprobado por vn Ordinario no puede confessar en otro Obispado, sin nueva aprobacion: A si lo determinò Urbano VIII. el año de 1628. revocando todos los Privilegios, y las licencias de oír confesiones, sin aprobacion de los Obispos Diocesanos. Con que en caso que aya Decreto del Pontifice, cessa la opinion antes probable de Henriquez *lib. 6. de Pœnit. cap. 6. n. 7. de Egidio disp. 8. dub. 7. num. 57.* Y de otros que afirmaron, que bastaba la aprobacion de vn Obispo, para confessar en todo el mundo, porque no pedía mas el Concilio Tridentino; si bien es verdad que nosse visto autentica esta declaracion, y decreto de Urbano VIII. Ita ille. Sed Decretum Urbani VIII. adesse, non est dubitandum, & hodie, vt diximus cessat omnis difficultas, stante Bulla Innocenti X. Ergo &c. * Ita Diana.

921 Nihilominus ego respondeo i. etiam post Decreta

Urbani VIII. & Innocenti X. esse probabile, quod Regularis ab vno Episcopo approbatus possit vbique torrarum confessiones Sæcularium audire. Probatur responsa ista. Quia antè prædicta decreta Urbani, & Innocenti poterant Regulares virtute vnus approbatio. is vbique confessiones audire ex privilegijs Sixti V. & Clementis VII. sed per dicta Decreta non auferatur, aut revocatur ista facultas, vel saltem est probabile, quod non auferatur: ergo etiã post dicta Decreta est probabile, quod possit Regularis ab vno Episcopo approbatus vbique confessiones audire.

922 Minor præcedentis discursus, in qua est difficultas, probatur in primis de Decreto Urbani VIII. Quia in illo, vt ipsum inspicienti constabit, tantum revocantur privilegia generalia: absolvendi Sæculares ab que approbatione, & examine Ordinarij: vnde non loquitur in nostro casu, in quo vnus saltem Ordinarij approbationem dari supponitur. Quam doctrinam expresse tradit Doctissimus P. Fr. Antonius ab Spiritu Sancto in *suo Directorio Regular. part. 1. tract. 2. disp.*

3. sect. 1. n. 14. & N. Ludovicus à Conceptione *tom. 3. de potest. & Privileg. Regular. lib. 8. tract. 5. illat. 3. n. 8.*

923 Deinde circa Bullam Innocenti X. ei applicari posse eandem expositionem, quã dedimus num. præcedenti docent dictus Ludovicus N. nu. 12. & Antonius ab Spiritu Sancto nu. 16: Sed vterque displicet: quia verba Innocenti in dicti dubij noni propositione, & in responsione ad ipsum satis clara sunt contra sententiã afferentem sufficere vnus Episcopi approbationem ad audiendas vbique confessiones: sic enim ibi * Nono, vtrum Regularis quicumque, etiam Societatis Iesu possit administrare Sacramentum Pœnitentiæ sæcularibus absque licentia Episcopi Diocesani; etiam si in aliena Diocesi approbatus sit? Respondit Regulares etiam Societatis Iesu in vna Diocesi ab Episcopo approbatos ad confessiones personarum sæcularium audiendas nequaquam posse in alia Diocesi huiusmodi confessiones audire sine approbatione Episcopi Diocesani. * Ita Innocentius.

924 Quare melius præfatus Antonius ab Spiritu Sancto dicit eod. n. 16. Eam declarationem Innocenti procedere tantum * pro Episcopatu Angelopolitano in Indijs Occidentibus ad sedandas lites, & scandala, ibi inter Episcopum, & fratres Societatis subortas. Ita Lezana in *Consilij consil. 40. n. 113.* * & cõcludit sic * Vnde nostra sctetia adhuc probabilis est, vt antea, & non improbabilis, vt contēdebat Diana. Nam illud Breve Innocenti X. nihil ei saltem in his partibus præiudicat. * Ita Doctissimus Pater. Noster autem Ludovicus à Conceptione non solum probabilem sed sibi euidẽtam, immò absolute evidentẽ eam sententiã vocat post decreta Innocenti, & Urbani. Sed lavat manus suas eam nec probabilem esse protestando post Bullam Clementis X.

925 Præterea P. M. Gabriel de Henao amè de hac re consultus respondit prædictam sententiã etiam post prædicta Decreta Urbani, & Innocenti esse probabilem, & tutam, & sic iudicasse Magistros sui Regalis Collegij Salmantini conferentia de hac re inter ipsos habi-

habita. Fundamentum autem, quod indicavit mihi est, quod ea Urbani, & Innocentij Decreta, nec generalia sint, nec publica, & intimata in Hispania. Nec ergo data à nobis responso fundamento caret, nec auctoritate sufficientibus ad eam probabilem iudicandam. Vnde solum restat modo examinare, tan etiam post Clementis X. Bullam, aliquam etiam dicta sententia probabilitatem retineat. Pro cuius decisione.

926 Respondeo 2. etiam post Bullam Clementis X. editam anno 1670 probabile esse, quod possit Regularis approbatus ab vno Ordinario, vbique terrarum confessiones audire. Probatur: quia, quod talis Regularis ab vno Ordinario approbatus vbique possit confessiones audire, probabile erat post decreta Urbani, & Innocentij, vt diximus in responsione 1. sed probabile iterum est, quod Bulla Clementis X. non sit in Hispania recepta: ergo probabile est etiam post dictam Bullam Clementis, quod Regularis ab vno Ordinario approbatus possit vbique confessiones audire.

927 Minor præcedentis discursus probatur ex doctrina

P. Martini de Torrecilla *en sus consultas tract. 2. consult. 4. addita in 2. editione*, vbi ait. * En quanto à la Bula de Clemente X. superna Magni Patris, es verdad que se publicò en esta Corte de orden del Señor Núcio D. Galezo Mariscoti, en 7. de Setiembre de 1672. Pero las Religiones todas se juntaron en San Felipe, Convento de los muy Religiosos Padres Agustinos, y conuiniéron en que se suplicasse della por todos caminos. Nombraron por comissarios à los MM. RR. PP. MM. Heredia, y Herrera, Carmelita Calçado el primero, y Minimo es segundo, para que dispusiesen vn Memorial, que contuiesse los inconuenientes que se podiã originar de la execuciõ de dicho Breve, y se diessẽ à la Reyna Madre nuestra Señora, implorando su Real auxilio, como con efecto se hizo, y se suplicò de la execuciõ, y en efecto parece no se ha executado, como yo lo insinuo en mi libro de las Proposiciones pag. 120. (in 2. edit. 110.) num. 30. * Ita Torrecilla quæ consimilia habet n. 30. citato.

928. Si ergo verum est, quod

quod in Hispania ea Bulla Clementis X. recepta non sit, erit vtique probabilis hæc nostra secunda responsio, sicut prima. Sed quia cum aliqua formidine hoc dicit P. Torrecilla; quævis fundamenta, in quibus nititur ad asserendum eam Bullam non esse receptam, mihi videantur sufficiens ad id probabiliter affirmandum, meum iudicium de ea receptione doctioribus submitto, & consequenter eidem submitto iudicium de probabilitate secundæ responsionis datæ, quæ in ipsa non receptione talis Bullæ fundatur.

QUÆST. XIV. ALIQUA
dubia circa approbationem
resoluntur.

929 **D**ubitabis 1. An Religiosus, qui ab Episcopo obtinuit approbationem, possit confessiones audire, absq; licentia sui Prælati. Respondeo, posse valide eas audire; si alias ei conferatur iurisdictio ab Episcopo vel Parocho, vel eligatur per Bullam, aut Iubileum; non tamen, si ea iurisdictio deficiat: nec poterit absolvere à

casibus; à quibus possunt alij Religiosi ob Religionis Privilegia. Ratio conclusionis est; quia Tridentinum non requirit aliã approbationem, præter approbationem Episcopi. Quamvis autem alia approbatio non requiratur, requiritur tamen iurisdictio, quæ, quamvis à Pontifice concedatur Religiosis, non conceditur omnibus immediate, sed medijs Prælati: vnde eã non habet Religiosus, qui confessiones audit sine Prælatorum licentia. Quod autem licentia, & privilegij ordinis non fruatur, non tollit, quod ei possit ab Episcopo, aut Parocho delegari iurisdictio, aut etiam per Bullam, aut Iubileum: vnde si sic delegeretur, poterit confessiones audire; non tamen aliter. Addit præterea N. P. Leander, quod talis Religiosus non peccabit mortaliter audiendo confessiones, nisi constitutiones Religionis obligent ad mortale. Mihi tamen videtur probabilius, quod, si palam id faceret, mortaliter peccaret; quia necessario tunc intercederet contemptus, qui, quia materia est secundum se gravissima, quamvis nõ sub præcepto, gravis debet censeri.

930 Secūdo dubitabis, an possit Episcopus sine iusta causa negare approbationem. Supponit dubium, quod possit cum causa iusta, veluti ex defectu in doctrina, aut moribus. Ad id ergo, quod inquirit dubiū, respondeo negative. Ratio est: quia quamvis licentia, sive delegatio iurisdictionis sit gratia, & possit Episcopus pro libito eam negare; approbatio nequaquam est gratia, sed actus iustitiæ: sicut est actus iustitiæ approbatio illius, qui ad Beneficium Curatum fuit electus, quia sicut iste impeditur à iure, quod habet in Beneficium, sic ille à iure, quod habet, ut eligatur in confessarium quod ius habet per Sacerdotium, sicut Parochus per electionem; vterque tamen sub conditione approbationis.

931 Tertio dubitabis, an si Episcopus neget iniuste approbationem, non solum peccet; sed etiam censendus sit Sacerdos approbatus. Communis sententia docet non censendum approbatum, quia de facto approbationem non obtinet, ut exigit Tridentinum. Si tamen de Sacerdotibus Regularibus sermo sit, quamvis plures, quos

referunt, & sequuntur Fagundes in 2. Eccles. præcept. lib. 7. cap. 2. nu. 15. Castro Palao tom. 4. tract. 23. disp. vnic. punct. 17. §. 3. n. 9. & N.P. Leander tom. 1. tract. 5. disp. 11. quest. 83. censeant eos debere approbatos iudicari: eorum tamen sententia iam sustineri non potest: quia damnata est ab Alexandro VII. propositio enim 13. ex dānatis ab illo talis est * Satisfacit præcepto annuæ confessionis, qui confitetur Regulari Episcopo præsenrato, sed ab eo iniuste reprobato. *

932 Vbi nota, quod non comprehenditur in damnatione istius propositionis sententia N.P. Leandri cit. disp. 11. q. 72. Palai tract. 23. punct. 17. §. 4. n. 6. & aliorum afferentium tum Regularem, tum etiā secularem confessariū approbatum absolute, si postea iniuste reproberetur, posse audire confessiones, & satisfacere, qui ei confitetur, præcepto confessionis annuæ. Quia talis confessarius vere est de facto approbatus; revocatio enim iniusta, cum nulla sit, non potest approbationem iam datam tollere. Vide-

dea-

deatur Torrecilla tract. 2. cōsult. 1. n. 38.

933 Quarto dubitabis, an approbatus cum limitatione ad personas aliquas, vel locum, possit per Bullam eligi ab omnibus sine limitatione. Suppono prædictas limitationes, quoad personas, locum, vel etiam tempus, non posse poni in approbatione Religiosorum ab Episcopis sine causa, ut constat ex Bulla D. Papæ Clementis X. incipit *Superna* vbi inter alia §. 4. hæc habentur * Illos autem Religiosos, qui ad confessiones audiendas idonei generaliter reperti fuerint, ab Episcopis generaliter quoque, & indistincte: absque aliqua limitatione temporis, certorumque locorum, aut generis personarum in Diocesi propria admittendos: quoad ceteros vero, qui non adeo idonei reperiuntur, si petierint se admitti, arbitrio Ordinariorum relinqui, ipsos cum limitata facultate, prout eisdem Ordinarijs magis expedire videbitur, probare, &mittere. * ita decretum. Hoc supposito.

934 Ad dubitationem respondeo negative. Ratio est: quia approbatus pro viris tantū v.g. non est absolute approbatus;

sed potius pro viris absolute approbatus, & pro foeminis absolute non approbatus: ergo cum ratione Bullæ solum approbatus eligi possit, talis confessarius à viris, pro quibus fuit approbatus, eligibilis erit; à foeminis vero, pro quibus non fuit approbatus, non erit eligibilis. Nec video, quomodo indoctus confessarius, qui, ex defectu doctrinæ, est solum pro oppido approbatus, possit in civitate audire ratione Bullæ confessiones, pro quibus audiendis est idoneus reputatus; cum intentione Pontificis in Bulla sit, quod ita eligantur confessarij, ut electio ista sit inter idoneos faciendā.

935 Nota tamē, quod opposita sententia, nec est improbabilis, nec damnata in propositione 13. ex contentis in decreto Alexandri. Unde immerito M. Lumbier tom. 2. pag. 632 n. 734. & pag. 838 n. 1192. & 1193. & pag. 841. n. 1198. asserit sibi non esse practice probabilem sententiā afferentem, quod, si Episcopus in approbatione confessarij dicat se eam limitare, ne valeat pro Monialibus sibi subditis, valeant adhuc confessiones talium

lium Monialium virtute Cruciatæ factæ, & nu. 195. obiectionem contra doctrinam istâ sic proponit, & solvit. * Dirâ alguno, que tambien ay clausula de que no confiesse mugeres, que no tengan 40. años, y con todo gravissimos Autores sienten, que esta clausula no impide por lo menos à los Religiosos el confessarlas sin aguardar essa edad, como no se aguarda en los Curas. Luego tampoco impedirà el confessar à las Mõjas. Niego la consecuencia. Por que la primera limitacion de mugeres, se funda en sola presuncion no en falta de aprobacion, pues la de la suficiencia ya se la dan de presente para quando tenga 40. años; la de la bondad se la dà su estado. Con q̄ cessandola presuncion, quando conste que se funda solo en ella, parece cessã la limitacion. Pero para las Monjas no tiene aprobacion de suficiencia, ni para aora, ni para despues, y es para ellas como el expuesto, y repellido del Obispo (del qual habla la proposicion 13. conde nada) que aunque lo fuesse injustamente, no puede validamente confessar. * Ita Lum-

936. Sed immerito, vt dixi, improbabilem vocat eam sententiam. Quod enim cum limitatione approbatus pro certo loco, aut personis, possit virtute Bullæ ab omnibus eligi tenent plures Doctores, quorum sententiam refert, & sequitur, vt æque probabilem N.P. Leander *cit. disp. 11. q. 68. & 69.* eamque tuetur Pat. Torrecilla *tract. 2. consulta 1. à num. 33.* & in terminis de Monialibus loquendo idem tenet cum alijs relatis supra n. 900. Responsio autem quam præbet M. Lumhier ad replicam sibi factam loquendo independenter à Bulla optima est, si tamen Moniales privilegio Bullæ vtantur continet quidem doctrinam probabilem, quã nos etiam dedimus supra n. 934. non tamen certã vt immerito eum iudicat dictus M.

937. Sed per aliud extremum displicet P. Torrecilla dñ *tract. 2. consulta 4. num. 3.* ait Religiosum à suo Provinciali approbatũ ad confessiones Religiosorum posse virtute Bullæ confessiones Monialium Episcopo subiectarum audire. Nam mihi certũ est, quod facultas, quam

quam præbet Bulla eligendi in confessarium Sacerdotem ab Ordinario approbatum, intelligi debet de approbato ab Ordinario, qui sit Episcopus, vel iurisdictionem Episcopalem habens in sæculares: cum ergo dictus Religiosus solum à suo Provinciali sit approbatus, etiã si ab eo esset, etiam pro confessionibus sæcularium, approbatus, non posset, sæcularium adhuc, virtute Bullæ confessiones audire. Vt tamquam certũ tenet N.P. Leander *disp. 11. cit. q. 56.* In ordine autem ad eligendum confessarium per Bullam non habent amplius Moniales Episcopo subiectæ, quam sæculares; satis vtique erit sitãtumdem habeant. Vnde si approbatio Provincialis esset vera approbatio, & sufficiens, vt per Bullam eligi à Monialibus posset, esset etiam sufficiens, vt eligi etiam per eandem Bullã posset à sæcularibus: quod non admittit Torrecilla.

938. Quamvis autem loquendo de Iubileo videatur opponi nobis Palao *tom. 4. tract. 23. p. 17. n. 11.* revera non opponitur, sed tantum docet, quod tempore iubilei pol-

sint Religiosi confiteri cum confessarijs à Pæralis designatis, non quidem, quia iubileum id eis concedat; sed quia non tollit ius, quod ante ipsum Religiosi habebant, * Sed potius (verba sunt Palai) illo iure retento, hanc illis extensionem addidisse, vt approbatum ab Ordinario loci eligere possint. Quare illa verba approbatum ab Ordinario ampliatiuè, & nõ privatiuè sumenda sunt. * Ita Palao, qui proculdubio non cõcedit, nec concessurus conijci potest, quod Moniales, præsertim Ordinario subiectæ, eligere possint vi Bullæ, aut iubilei confessarium non designatum pro ipsis, sed tantum pro Religiosis siuè alterius, siuè eiusdẽ Ordinis; cum tantum id cõcedat Religiosis loquendo de cõfessario, non precisè à Pæralato approbato, sed etiam pro ipsis designato, & adhuc de isto dicat tutius esse, quod confiteatur ei, qui etiam ab Episcopo sit approbatus.

939. Pro huius quæstionis complemento nota quod necessarium non est, quod approbatio detur in scriptis, sed sufficit quod detur voce, aut etiam signis, dum sufficienter approbatio

tionem significant; inelius autem erit si in scriptis detur, ut de ea possit constare. Denique ad verum, quod quamvis approbatio debeat gratis dari; non tamen erit nulla, si detur pro pretio; quia verba Tridentini, dum asserit, quod gratis detur, non continent conditionem, sine qua non, sed solum præceptum.

QVÆST. XV. VTRUM
novus Episcopus possit omnium Regularium licentias suspendere, & de novo illos, etiã sine rationabili causa, examinare.

940 **Q**uamvis questio ista eruditorem & in moralibus materijs magis versatum postulet; quia tamen hic locus est ei debitus, non possum non eius aliquam præbere noticiam, præsertim cum casus non sit metaphysicus, sed satis frequens propter Curam, quam apponere solent aliqui Episcopi, aut in procuranda sue conscientia quiete, aut in extendenda sui officij iurisdictione. Igitur in hac questione prima sententia tenet posse E-

piscopum de novo adveniẽtem in propriam Dicesim omnes regulares ad examen vocare, ut sufficientes approbet ad confessiones audiendas, & reprobet insufficientes, quamvis ab antecessore fuerint examinati. Tenent hanc sententiam Miranda in Manuali Prælatorum q. 45. art. 7. Diana 3. p. tract. 2. resol. 27. & 4. part. tract. 4. resol. 200. Hurtado disp. 10. difficult. 19. male pro se citans Vazq. & Enriquez, Fagundes in 2. Eccles. præcepto lib. 7. cap. 2. n. 26. male etiam asserens hanc sententiam expresse defendi ab Enriquez. Eandem sententiam tenet Amicus disp. 15. de pœnitentia n. ultimo, Mendo in Bullam Cruciatam disp. 22. n. 58. & n. 99. Suarez de pœnitentia disp. 28. sec. ultima, in eamque inclinatur Lugo disp. 22. n. 67. Ac tandem eandem sententiam mordicus defendit Ioannes Sactius in selectis disp. 48.

941 Secunda sententia negat posse novum Episcopum confessarios Regulares à suo antecessore approbatos ad examen

vocare, aut eorum licentias, si ve approbationes revocare. Tenent sententiam istã Enriquez lib. 6. cap. 6. ac nu. 6. Vazquez de pœnitentia quest. 93. art. 3. dub. 5. n. 4. Quamvis nu. 5. asserat, posse Episcopum ob aliquam rationabilissimam causam approbationem revocare, quod de approbatione alicuius particularis intelligi debet, cùm impossibile sit, quod ad omnium licentias revocandas rationabilis causa inveniatur, nedum rationabilissima. Tenent etiam sententiam istã Sotus in 4. distinctione 18. q. 4. art. 3. Ludovicus Lopez secunda parte instruet. cap. 8. de Bulla, §. 4. dicitur apud me pag. 814. Villalobos 1. p. tract. 9. difficult. 53. apud me nu. 6. apud Dianã 5. sed certe hæc differentia dabitur propter diversam impressionem; refert enim Diana verba Villalobos, quæ ego in ipso non reperio: erit ergo impressio diversa; utraque tamen pro secunda hac sententia. Eandem tenent sententiam Illamas 1. part. summa cap. 7. pag. 70 Rodriguez tom. 1. questionum regularium q. 59. Nabarrus

in summa cap. 27. num. 262. Martinus de Sancto Ioseph. lib. 1. summa tract. 24. num. 17. eamque tenet, & late ac erudite defendit Alfonso Carranza in quodam Consilio contra Archiepiscopum Toletanum. Aliud etiam Consilium citat Diana editum Barcinone à 29. Doctoribus subscriptum. Eandem sententiam tuetur Nolter Pater Generalis, Leander de Sanctissimo Sacramento citas plures ex a me relatis, & præter eos Vivaldum, Vegam, & Ioannem à Cruce; eandem tandem sententiam veram existimavit Congregatio Prælatorum, omnium Convœtuum Religiosorum huius Salmanticensis Civitatis habita in Collegio Divi Bernardi die 11. Februarij huius anni 1661. quæ Congregatio propter viros doctrina, Religione, animarumque salutis zelo præstantissimos, qui ei interfuerunt adeo est apud me gravissima, ut nulla alia sit præferenda, nisi Pontificia autoritate fulciatur; proptereaque tuto propter tantæ Congregationis autoritatem, in quibuscumque similibus casibus hæc sententia est amplectenda.

942. Nostra conclusio fit: nō potest novus Episcopus omnes regulares ab antecessore approbatos ad examen vocare, aut eorum revocare licentias. Dixi in conclusione omnes regulares, quia de omnibus præcipue est questio, & quia facile regulares Episcopis cedent in eo, quod vnum, vel alterum ex ipsis ad examen vocent. Re tamē vera sentio, quod nec vnū vocare possint, quod probant aliqua, si non omnes nostræ sententiæ rationes, vt facile quisq; videre poterit: nostra ergo conclusio de omnibus probāda est.

943. Probatur ergo 1. conclusio nostra: ex extravaganti Bonifacij Octavi *Super Cathedram*, approbata à Clemēte V. in Concilio generali Vientiensi in cap. *dudum de sepulturis*; in eis namque assignatur modus, quo Regulares approbādi erāt ab Episcopis, videlicet ipsis se presentando, eorum tamen approbatio erat perpetua; tū quia id concessit Benedictus Vnde-
cimus in *extravaganti inter cunctas de privilegijs*, quæ, & si fuerit revocata in *Clementina dudum*, non tamen quoad hoc, sed quoad alia: tum etiam,

quia in ipsa *Clementina dudum*, vt refert Miranda *cit. quest. 45. art. 7. part. 2.* dicitur de Religiosis: *cum & ipsi semel approbati quasi pro curatis essēt habendi*; cū ergo Episcopi suorum Curatorum non possint licentias revocare, sed eorū approbatio sit perpetua, similiter dicendum est de Religiosorum approbatione; non ergo possunt religiosi à successore Episcopo ad examen vocari, aut eorum licentiæ revocari.

944. Vt autem planius in hac probatione procedamus ad verito, quod privilegia nū. præcedenti memorata solum fuere concessa Religiosis Dominicanis, & Franciscanis; affero tamen ea ad probandum de omnibus Religiosis; quia quælibet ex alijs Religionibus, contendit se habere privilegium speciale ad utendum omnibus medicantium privilegijs eodem modo, ac si ipsis fuissent concessa, hoc autem non probo, quia operosum esset, & quia adversarij nostri in hac questione. Hoc nequaquam negant, sed potius supponere videntur dū contendunt probare, quod tam mendicantes, quam non men-

dicantes examini novi, si vè successoris Episcopi debeant esse subiecti. Secundo ad verito, mentan tacere expressiore mentionem de commemoratis privilegijs, quia video, neque ab ipsis adversarijs negari, quod iuxta ipsorum tenorē approbatio erat perpetua, & Religiosi nova approbatione, si vè præsentatione non indigebant: alia ergo via, quam dicta privilegia negādo conantur adversarij respondere ad nostram probationem.

945. Respondent ergo 1. dicta privilegia revocata esse per motum proprium Pij V. editū anno 1571. vbi expresse disponitur, nō posse regulares semel approbatos ab eodē Episcopo examinari. Additur tamen, *ab Episcopo autem successore promaiori conscientia quiete examinari denuo poterunt*. Contra istam tamen responsionem est, quod à successore Pij V. Gregorio XIII. dictus motus proprius Pij V. & alius editus ab ipso Pio V. anno 1567. revocati omnino fuerunt, quoad omnia in eis cōtenta, reducēdo omnia, quæ in eis continentur ad terminos iuris cōmunis, & Concilij Tridentini, inter alia enim hæc dicit Gregorius: * Statuimus, &

Ordinamus de prædictis, & omnibus alijs litteris, & constitutionibus, quæ ab eodē prædecessore eiusdē de rebus pro quorū rōtinaque Regularium, etiam mendicantiū Ordinibus, & Gregationibus quomodolibet emanarint, ac omnibus, & quibuscumque in eis contentis, eā deinceps dispositionem, atque decisionē pro subiecta materia futurā esse, quæ, si vè ex Iure veteri, si vè ex Sacris dicti Concilij decretis, si vè alijs legitimè, ante dictarum litterarū constitutionem, & editionem erat, ac si ipsæ nō dimanassent, futura fuissent, ad quam dispositionem, & decisionem, suumque pristinum, & integrū statū, ac terminū illa omnia reducimus. * Quibus, & alijs, quæ ad maiorem firmitatē super addit expresse revocat motus Pij V. de hac materia, quoad omnia, quæ in eis cōtinentur, & reducit ad dispositionē Tridentini, & veteris iuris communis, quod adeo clarum est, vt Sanctius contrariæ sententiæ acerrimus propugnator id ipsum nobis eum fateatur. Quapropter.

946. Aliter respondet Sanctius ad nostram probationem *disp. 48. citata nu. 16.* dicta privilegia revocata fuisse per

Conciliū Tridentinum *ses. 23*
cap. 15. vbi traditur nova forma ad hoc, quod valide possint Regulares confessiones auscultare; Concilium enim postulat approbationē per examen; Clementina verò, & extruagans Bonifacij solam præsentationē postulabant; tandem tamen fatetur Saneius, quæstionem esse de nomine, an Concilium reuocauerit Clementinam, an verò ei aliquid addiderit; & hoc secundū indicat sibi verius videri. Hoc ergo, quod cōcedit nobis, ego assumo, quia verissimū mihi videtur, tūm, quia correctio iuris vitari debet, quantū fieri possit: ergo cum in Concilio solummodo clare cōtineatur additio; non verò clare cōtineatur revocatio, solam additionē contineri debemus dicere: ex hoc ergo, quod concedit Saneius argumētum: ergo in omnibus seruari debet forma tradita à Clementina, addendo solū, quod ei superadditur à Tridentino: vnde vltimius infero: ergo addendopresentationi examē, si Episcopis videbitur, in reliquis standum est Clementinæ; sed iuxta Clementinam approbatio erat perpetua, & nec à successore Episcopo revocabilis: ergo talis est modo approba-

tio facta post Tridentinum: patet consequentia; quia Tridentino fit satis addendo, quod præcipit addere; sed præcipit addere præsentationi examen, & nequaquam petit, vt præsentatio repetatur: ergo addendo examen, fit ei satis, quin sit necessarium plures modo præsentationes cū examine coniunctas facere, quā ante Tridentinum fiebant sine ipso.

947 Confirmatur posita impugnatio responsionis Saneij; quia lex nova, & posterior non solum exponi, sed etiam limitari debet per præcedentem, nisi ei directe contrarietur, vt probat Carranza ex lege *sed & posteriores, & ex lege non est novum, ff. de legibus, & ex iuris Consultis Acurtio, Bartolo, Baldo, Iason, Panormitano;* sed Concilium in ordine ad perpetuitatē approbationis nō contrariatur directē Clementinæ, cū nihil expressē disponat: ergo per Clementinam exponi debet, & si necessariū fuerit limitari; cū ergo ibi vna præsentatio sufficiat etiā iuxta aduersarios, quin alia fieri debeat: etiam successori, sic modo post Tridentinū vnica sufficiet præseratio, superaddito examine, quin alia cum superaddito ipso

necessaria sit, adhuc novo Episcopo adueniente.

948 Confirmatu 2. eadē impugnatio ex rescripto Illustrissimi Domini Camilli Caietani Nūtij Apostolici in Hispania à Sāctissimo Domino nostro Clemente VIII. vbi Fratribus Minoribus Sancti Frāciscei Provinciae Conceptionis concedit, vt eis seruetur ab Episcopis privilegia à Pontificibus cōcessa præsertim mentionē faciens de privilegio concessō à Clemēte V. vt non possint à successoribus Episcopis examinari, nec nō, & aliorū in eadē Clementina concessorum, & Episcopis stricte præcipit, vt super ea Religiosos non perturbent, nec inquietent: ergo supponit Nūcius dictā Clementinā non esse à Tridentino reuocatam; si enim nō sentiret, nō præciperet eius obseruantia, sed ad Summum de novo dictis Fratribus eam gratiā concederet. Hoc autem rescriptum affertur à Rodriguez *tom. 1. quæstionum regularitū quæst. 59. art. 4.*

949 Tertio cōfirmatur; quia dato, quod per Tridentinū mutata omnino fuisset forma approbationis, id cōtingeret per subrogationem examinis loco præsentationis: ergo sicut in ter-

minis Clementinæ approbatio erat perpetua, & vna sufficiebat præsentatio in quolibet Episcopatu, sic post Tridentinū se debet habere examen. Probatur consequentia; quia iuxta Canonistarum regulam subrogatum debet sapere naturā, & qualitates eius, pro quo subrogatur, vt optimē tradunt Carranza fol. 8. Suarez *lib. 6. de voto cap. 20. n. 14.* & apud Carranzā plures alij, in quibus ego id non reperio, sed id tribuo errori citarum; etiā enim apud Suarez inveni in nu. 14 quod citabatur in primo.

950 Secundo probatur conclusio nostra independēter ab omni privilegio circa approbationem, & ab eis omnino præscindendo; quia Tridentinū, cū *cap. 15. ses. 23.* disponit nullum regularem confessiones audire posse, nisi per examē, si necessarium videbitur, ab Episcopis approbationē obtineat: approbationem prævio examine factam, vt conditionem, requirit ad audiendas cōfessiones: ergo posita semel approbatione cum examine, si necessarium videatur, semper absque novo examine poterit Regularis confessiones audire. Probatur consequentia, quia dispositio absoluta, &

generalis semper intelligitur in 1. casu, & in eo sufficienter verificatur; sed Cōcilium absolute disponit, vt Religiosus obtineat approbationem per examē: ergo intelligitur, & verificatur in 1. approbatione per examen obtenta; quia alia approbatio, aut examen sit vnquā necessariū. Consequētia est bona; minor cōstat ex textu Tridentini; maior autem cōstat ex lege *boves*, §. *hoc sermone*, & alijs iuribus, quos affert Carranza. Deinde etiā cōstat; quia loquutio indefinita in vno tantū verificatur: cum ergo absoluta dispositio indefinite loquatur, debet sufficienter verificari in vnico casu, & cōsequēter in 1.

951 Respondebis tamen cū Sancio n. 18. approbatū ab vno Episcopo non esse absolute approbatū in Diocesi successoris; quia quāvis sit eadem Diocesis materialiter, est tamen formaliter diuersa, & diuersū Tribunal: vnde mandata specialia emortui Episcopi cessāt per ipsius mortē. Mandata verō edita per modū legis, & cōstitutio nis nō spirant per mortē ipsius; quia de ratione legis est, vt duret, dū non revocatur, possunt tamē optimē à successore revocari: cū ergo licentiæ, & approbationes à prædecessore cōces-

sæ possint ex natura sua revocari à successore, sicut leges, et acta prædecessoris, & alias hoc nō fit specialiter ei prohibitū, fit, quod possit Episcopus novus sive successor omnes licentiās, & approbationes à prædecessore Regularibus concessas revocare.

952 Sed dū tradit istā resolutionem contendit Sancius, quod, etiā sine causa, possit successor Episcopus licentiās, & approbationes revocare. Et in primis probat multum, videlicet, quod non solum successor, sed etiā ipse, qui licentiās, & approbationes dedit, possit illas revocare, quod pauci contendunt. Sequela probatur; quia non minus Episcopus, qui condit aliquam legē, potest illā revocare: quā eius successor: ergo si, quia successor potest revocare legē, potest revocare approbationes, etiā ipse, qui approbationes dedit, poterit illas revocare. Nec huius datur magis prohibitio, quā illius, iuxta Sāciū, qui quæstionem hanc ait resolvi debere iuxta Tridentinū, quia decreta ipsum antecēdētia sunt per illud revocata; subsequētia vero per Bullā Gregorij XIII.

953 Fallitur ergo Sancius existimans, approbationē se habere veluti legē, quæ nō sic se habet

habet (omitto loqui de licentia, quia istam fateor revocabilem esse quia gratia est, eam tamen non concedunt Episcopi regularibus) approbatio ergo se habet, vt de se est satis clarum, veluti iudicium declaratorium idoneitatis, ac sufficientiæ eius, qui approbatur, de ratione autem iudicij est, quod non possit revocari ad nulum Iudicis, sive eiusdem, sive successoris, sed tantum ex nova causa novum formando iudicium. Vnde adhuc Sacerdotibus sæcularibus nequit Episcopus, sine iusta causa cognita, & probata, approbationem revocare, non solum licite, sed neq; valide, vt cum Lugo, Suarez, & Diana tenet noster Pater *disp. 11. quæst. 86.* quod etiam nos diximus supra n. 932. & novissimè tenet P. Torrecilla *in exam. potest. Episc. tract. 2. q. 3. sect. 2. dif. 13. d. n. 87.* pro se adducens Fagundez, & Palao, & in consult. *tract. 2. consult. 1. n. 38.*

954 Secunda autem nostra probatio aliquibus etiam confirmationibus magis stabilitur. Sic prima, quia Episcopi in examine, & approbatione Re-

gularium sunt delegati Sedis Apostolicæ, vt tenet Sylvester, Armilla, & Rodriguez, & alij apud Carranzam, & constat ex eo, quod iurisdicctio, quæ Religiosis conceditur est Papalis; ad ipsum autem, qui iurisdictionē tribuit, vel ad ipsius Superiorē, approbatio spectat: approbatio igitur Regularium ad ipsum Pontificem, qui eis iurisdictionem tribuit, debet attinere; cumque ipse non possit examinare omnes Regulares, hoc officium delegat Episcopis; tunc sic: ergo Episcopi, semel approbando Regulares, functi sunt officio suæ delegationis, sicut cæteri iudices in causis delegatis, causa terminata, suo muneri satisfecisse dicuntur.

955 Secunda confirmatio fit, quia in Bulla Latina circa electionem Confessarij approbati sic dicitur: *Possint eligere confessarium secularem, vel cuiuscumque etiam mendicantium ordinum Regularium, exhibis, qui ab Ordinario, & quoad Regulares, qui semel tantum approbati fuerint &c.* In quo non solum perpendendum est, quod Bulla concedat eam sumentibus facultatem, vt elige-

re possint Confessarium Regularem semel tantum approbatum, sed etiam quod supponit, scilicet istam approbationem unicam in Regularibus sufficere, quia communiter ante Tridentinum, quando concedebatur facultas eligendi Confessarium, addebatur, illum idoneum debere esse: unde quia idoneitas post Tridentinum declaratur, & constituitur per approbationem, in cōcessionibus, quæ post Tridentinum fiunt, facultas petit, quod Confessarius eligibilis, sit approbatus, ut scilicet, sit idoneus iuxta formam Tridentini: cum igitur circa sæculares dicat Bulla, Confessarium debere esse approbatum, & circa Regulares specialiter dicat, quasi illos excipiendo, quod semel tantum sint approbati, iudicandum utique est, istam differentiam versari inter Regulares, & Sæculares iuxta mentem, & dispositionem Tridentini. Nec aliquid obest, quod dicta verba non reperiantur in Bulla vulgari sermone, quia id non contingit eo, quod commissarius ea revocet, quæ sunt in Latina, sed quia nō omnia, quæ in latina sunt, necessarium est cum eadem expressione dici in

Hispana, ut omnes Doctores videtur supponere, præter sanctum, qui aliter sentit, ut hanc respuat confirmationem. De prædictis autē Bullæ latinæ verbis testatur inrer alios Mendos in *explicatione Bull. disp. 22.*

956 Duabus rationibus præcedentibus cum suis confirmationibus, mihi videtur probari, quod adhuc cum causa non possint Episcopi regularium approbationes revocare, in primis enim si verè ex privilegio illas revocare non possunt, hoc intelligi debet adhuc cū causa, nam si intelligatur solum, quod eas revocare sine causa non possit, privilegium non est, cum potius id eis ex natura rei debeat. Deinde si Episcopus non possit licentias revocare, quia mēre delegatus est in approbatione regularium, & dū semel eos approbavit, iam delegatione est functus: ergo quavis postea regularis det causam, ut approbatio revocetur, non poterit Episcopus reprobare; quia sine nova delegatione nō potest de causa ista cognoscere.

957 Nec propter hoc dici potest, quod non sit sufficienter provissum super idoneitate

con-

confessariorum; quia cum Confessarij regulares habeant Prælatos, qui multo magis, quam Episcopi invigilant in examinatione regularium, optime, & secure Pontifex eorum curæ committit, ne Confessarij idonei semel reperti, postea inepti reddantur, & si reddatur, huic incommodo præcavere, eos à confessionibus arcendo; nec etiam ipsis Episcopis, si aliquando cognoscant aliquem Confessarium regularem idoneum nō esse aditus præcluditur remedio, cum facile possint suum Prælatum certiorè facere, qui procul dubio remedium adhibebit statim, ut notavit Carranca. Fateor etiam, quod si aliquando contingat, Regularem non solum præbere causam cōmuniter sufficientem ad revocationem approbationis, sed gravissimam, & extraordinariam, ut si seminaret hæreses, aut scandala, tunc posset Episcopus, & approbationem revocare; & illum corrigere, tamquam Apostolicæ Sedis delegatus; quia simili in casu hanc delegationem concedit Tridentinum *ses. 5. cap. 2.* circa Prædicatores regulares. Unde optime Vazquez, dum asserit pos-

se Episcopum revocare licentias Regularium, addit ob aliquam rationabilissimam causam, utique satis indicans, non sufficere rationabilem, sed quæ tam gravis sit, ut cōpellat Episcopum ad hoc, ut procedat contra eum, qui subditus ipsi non est, tamquam Sedis Apostolicæ delegatus.

958 Si ergo præcedentes rationes probant, quod etiam cum causa non possint Episcopi approbationes regularium revocare, à fortiori multo probant, quod non possint sine illa, quod tantum est, quod cōmuniter Regulares contendunt; circa revocationem autem generalem, idem est non posse illam revocare absolute, ac non posse sine causa, quia mihi certum videtur, atque etiam omnibus nostræ sententiæ Doctoribus, & pluribus ex contrarijs, quod nunquam possit dari causa ad revocationem generalem approbationum Regularium.

959 Sed dices optime dari posse causam ad hoc, quod omnes regulares ad examen vocentur, eo quod inter illos inveniantur aliqui indocti, Sardi, aut aliter inepti. Contra ta-

cc4

men

men est; quia iam diximus multo maiori vigilãtia arceri à suis Prælatiis prædictos Religiosos ineptos ab audiendis confessionibus, quam ab Episcopis arcentur sæculares inepti, & utriusque modo in hac Salmantina Civitate non invenirentur plures Confessarij sæculares inepti, quam in ducentis annis reperiuntur Confessarij regularibus omnium religionum, quæ in ipsa degunt. Casu tamẽ, quo non obstanti maiori vigilãtia, quam Prælati regulares exhibent, unus, vel alter reperiatur ineptus ex regularibus, hæc nõ potest esse causa iusta, ut omnes ad examen vocentur; sunt enim plures Confessarij utilissimi, qui mallent à Confessionibus cessare, quam examen subire; ubi non solum de necessarijs essent interrogandi, verum de definitionibus rerum moralium, quas nimis molestum esset curare habere semper in memoria, ut proprijs terminis dici possent; quod si proprijs terminis non dicerentur, forsam minus molestum non esset replicas examinatorum audire, qui cum quotidie res illas alios examinando tractet multas habent ad manum, quibus

eos vexare possent.

960 Dices tamen huic malo præcavere posse examinatorum prudentiam. Contra tamẽ est quia quamvis credebatur, examinatores eam prudentiam servaturos, dum curant omnino adducere Regulares, ut se subijciant Episcopis; quando tamen iam ista obligatio pro re comperta haberetur, redirent ad modum, quem modo aliqui etsi pauci servant in primo examine; de quodam enim audivi, quod, dum examinaret quendam Religiosum Discalceatum, cum ei responsio ad quendam casum displiceret, inquisivit ab eo, quidnam sic resolveret, respondit examinatus Gasparem Hurtadum: tunc examinatus caput contorquendo dixit: *y que poco, y que poco*, cui examinatus iterum dixit: *y que mucho, y q̄ mucho*. Viderunt Hurtadum, & invenerunt casum resolutum, veluti examinatus affirmarat. Quo non obstante noluit vinci examinatus, sed dixit, Religiosum debere esse humilem; respondit tamen Religiosus, se tunc non examinari de humilitate, sed de scientia necessaria; &

tan-

tandem examinatus casum detulit ad Episcopum, & non fuit parum, quod Religiosus approbatus exiret, cum tamen posset ipsius examinatoris esse magister. Alios etiam possem citius referre, ex quibus satis constaret, non adeo prudentiam abundare in Episcoporum examinatoribus, quando Religiosi ad examẽ accedunt, quin multi Religiosi, qui abunde sufficientiam habent, prudentissimè eligerent potius à Confessionibus cessare, quam novum examen subire; sed illos non refero brevitate causa: & quia cuius constat, quod & si plerumque examinatores Episcoporum prudentissimè segerant cum regularibus, atque etiam mitissimè; tamen aliquoties inveniuntur examinatores, qui plus iusto sint Religiosis onerosi, quod quidem onus, quamvis Religiosi non subirent de facto, dum ad examen vellent venire, semper tamen eius periculo exponerentur.

961 Sed contra omnia dicta aliqua sunt obiectiones; obijcies ergo 1. quod saltẽ sententia asserens Episcopos posse regulares vocare ad examen, probabilis est; ergo possunt Epis-

copi illam sequendo Religiosos ad examen vocare. Respondeo hoc argumento probari simul, quod Religiosi possint simul ad examen non ire, quamvis vocentur; quia non minus sententia asserens, eos non teneri examen subire, probabilis est; est tamen magna disparitas; quia in praxi, quamvis verum sit, quod Episcopi licitè procedunt dum de facto ad examen vocant, quia videntur doctorum hominum consilio; ego tamẽ nequam hoc præberem consilium, quia si nolint ire, ut de facto solent, aut desistet Episcopus, aut revocavit approbationes. Si primum, non consequitur intentum; si secundum, tot sequuntur inconvenientia subtrahendo fidelibus confessarios utiles expertos, & doctos, & eis providendo, propter penuriam, de indoctis, & adhuc de his non satis; in quo non immeror quia ubicumque ad hoc perventum est, ut modo in hac Diocesi Salmantina cõtingit, tam claræ sunt experientia, ut nemo eas possit ignorare; & de hoc tempore dici possit: *Parvuli petierunt panem, & non erat, qui frangeret eis*: sunt et

go incōvenientia, quæ sequuntur adeo magna, vt tandem Episcopi, communiter saltim loquendo ab intento desistant, ne inconvenientia crescant: ergo cum desistendo postea vitare nequeant inconvenientia, quæ iam fuere sequuta, tenentur illa præcavere, & sententiam illam non sequi; quia etsi speculativè probabilis, practice tamen ita difficilis, vt sine gravi peccato mihi videatur, non posse ad executionem reduci.

962 Secundo obijcies ex nostra doctrina sequi, nec Sæculares, etiam Sacerdotes posse ad examen vocari, eorūve licentias revocari. Sequela probatur; quia nos non solum ex privilegijs, sed etiam ex natura approbationis probavimus nostram sententiam ista autē probatio æque convincit de sæcularibus. Respondeo tamen primo disparitatem magnam versari inter Sacerdotes Sæculares, & Regulares; in primis enim Sæculares ab Episcopo non solum approbationem, sed etiam licentiam, sive iurisdictionem accipiunt; hanc autem potest auferre; & quia superior est Parochorum etiam impedire, quod ab eis concedatur: va-

des solum manebunt cum approbatione; quantum ad examen verò potest, vel omnes, vel aliquos ad examen vocare, quia est eorum superior; in quibus autem non invenerit causam revocandi approbationem, non poterit eam revocare iuxta nostram secundam probationem, quamvis de hoc possit magis dubitari, quam de revocatione vnius adhuc regularis sine causa facta, eo quod in sæcularibus, utpote, ipsius subditis potest dici, quod semper dat Episcopus approbationem adnatum revocabilem: nec vllum est absurdū, quod si non adest causa approbationem revocandi, sit probabilius, quod Episcopus non possit eam sæculari revocare, sed solum licentiam, & quod ille possit per Bullam à quocumque eligi.

963 Tertio obijcies: Parochorum approbatio est ab Episcopo irrevocabilis, & tamē Parochi possunt ab Episcopo ad examen vocari: ergo etiam Religiosi, quos Parochis comparavimus poterunt ab Episcopo ad examen vocari. Respondeo tamen primo, permissio antecedenti, negando consequentiam; quia Episcopus est verus Paro-

Parochorum superior, unde, & ipsi competit curare, vt studeant, ad quod optimum incitamentum est illos aliquoties examinare. Et præterea ad ipsum attinet Episcopum, si sint aliqui Parochi illiterati eis Vicarium, aut coadiutorem assignare, vt disponit Tridentinum *sess. 21. cap. 6.* cum vero Religiosi non sint subditi Episcopi, & habeant superiores, qui invigilant, vt studeant, & vt illiterati à confessionibus arceantur, non est cur Episcopus debeat, aut possit illos examinare.

964 Secundo ad idem argumentum respondeo negando antecedens. Parochos enim non posse ab Episcopo ad examen vocari tenet sententia factis communis, quam refert, & sequitur P. Torrecilla *in suo examine. potest. Episc. edito. Matr. anno 1682. tract. 2. q. 3. sec. 2. dist. 13. ubi n. 74.* precipuè suam mentem explicat per sequentia verba.

965 Digo lo segundo, que à lo menos en la deposicion de vn testigo (judicial, & quando menos extrajudicial) que conozca bien à todos los Curas

del Obispado, y tenga bastantes noticias de su modo de obrar, & literatura, & sin que en lugar del dicho testigo, preceda infamia, & rumor alguno de insuficiencia, en dichos Parrochos, no puede el Obispo obligarlos à todos à que se buelvan de nuevo à examinar ante él: y lo mismo digo de cada vno de los Parrochos *proporcione servata.* Ita Torrecilla.

966 Quarto obijcies varias declarationes Cardinaliū, quæ militant contra nostram sententiam. Respondeo tamen alias etiam Cardinalium declarationes pro nostra sententia à Doctoribus afferri; unde nec pro nostra, nec contra illam potest efficax argumentum ex declarationibus desumi, vt Sæcius notat; tūm, quia non constat, quantum auctoritatem habeant Cardinalium declarationes, tūm, quia communiter, qui volunt eas vim legis obtinere, dicunt ad hoc requiri, quod authentice de illis confict, & quod factæ fuerint, consulto Summo Pontifice: non potest autem comperiri, quando oppositæ adducuntur declarationes, quantum potius quam alia dictas condiciones habeat:

propter hoc ergo nos à declarationibus abstinuimus, & cōtrarij abstinere debent.

967 Quinto obijcies: quando quis accedit ad novam Diocesim, tenetur se præsentare Episcopo: ergo etiam quando novus Episcopus venit ad Diocesim. Probatur consequentia; quia inter vtrumque casum solum versatur differentia materialis, nec est, cur minus honoris deferri debeat Episcopo adveniēti, quam prædecessori, aut etiam quam ei, ad quem quis de novo accedit. Respondeo tamen negando consequentiam. Ad primam partem probationis respondeo non esse tantum differentiam materiale; quia, quando novus Episcopus succedit in eadem Diocesi, non mutatur Episcopus, & eius Tribunal formaliter, sed solum materialiter: vnde sententias ab antecessore prolatas ratas debet habere, & solum eas potest revocare in casibus, in quibus posset ipse antecessor; Episcopus verò alterius Diocesis est omnino diversus; non solum materialiter, sed etiam formaliter, quia est diversum Tribunal, quod non tenetur iudicio alterius Tribu-

nalis stare. Ad secundam partem probationis consequentia respondeo clarum esse, quod iuxta nostram sententiā æqualis honor tribuitur omnibus Episcopis; si quidem nullus Religiosus potest apud aliquā Diocesim incipere confessiones audire absque Episcopi approbatione; & addi potest, quod quilibet Episcopus debet honorē exhibitum suo antecessori, tãquam sibi exhibitum computare.

968 Sexto obijcies: si regulares possent cum vnica approbatione confessiones audire, ita vt nulla esset revocatio ab Episcopo successore facta, possent vtiq; confessiones audire, etiam si Episcopus revocaret approbationes: quare ergo sic non faciunt, cum sic melius sua privilegia defenderent: vtiq; alia ratio esse non potest, nisi quod sint de suis privilegijs valde dubij. Addit etiam Sanctius, Prælatos regulares, qui impediunt suos subditos volentes, vt ad examen pergant, peccare, quia impediunt fructū confessionum, quas eo tempore audirent.

969 Respondeo tamē ad hoc argumentum verum esse, quod

quod possent regulares sua privilegia defendere audiendo confessiones, non obstante Episcopi revocatione; sed adest etiam alius modus defendendi ea: vnde quamvis ea defendere teneantur, vt optimè probat ipse Sanctius num. 32. non tenentur tunc ad audiendas confessiones, contemnendo revocationē, cum alius ad sit modus, quem prudentius eligunt, quam potuit Sanctius considerare; ille etenim modus foret defensio more castrorum, metaphorice, & spiritualiter loquendo, cum esset positiva executio contra id, quod Episcopus prohibebat, quod quamvis liceret Religiosis, litibus tamen causam præberet, & nequaquam expedit, dum adest alius satis efficax, in quo summa modestia, & humilitate servata, absque vlla positiva resistantia, defenditur, quin litibus dent occasionem, & absque vlla audacia nota quam non possent excusare, si alia via à Sanctio designata se defenderent si enim sententia nostra, quæ tot Doctorum auctoritate firmatur, & tam validis rationibus probatur, vt quamvis evidens non sit, sit tamen eviden-

ter probabilis, non potuit esse secuta, quominus ab ipso Sanctio, viro alioqui doctissimo, inprobabilis iudicaretur, quomodo ab acrioribus censuris excusari posset positiva resistantia facta Episcopo; præsertim si in omnibus Parochijs Episcopus Anathematizaret omnes fideles, qui absolutionem à regularibus peterent, aut quomodo Sanctius facile invenit modum quo imperitus vulgus quietari possit posita actione, quæ malam secum affert apparentiam, cum ipse Sanctius vir inter doctos selectus, non potuerit adduci, vt bene sentiret de doctrina, quam regulares defendunt, & quæ tam à doctis, quam ab indoctis, semper fuit bene recepta, & honorata. Sed non miror, quod Sanctio visum fuerit facilius vulgus ad quietem reduci, quam ipsum ad veritatem, cum facilius semper fuerit alienas passionem corrigere, quàm proprias sedare.

970 Ad id, quod addit Sanctius non minus clare constat, ipsum falli; nullus enim subditus, verò similis loquendo, si præsertim coniecturam summam ex his, quæ modo Sal-

manicæ contingunt, aderit, qui velit examinari, & à prælato impediatur; potius enim si prælati semel in hoc, quod examini non consentiant præstant consentum. millies subditi in id ipsum vellent consentire: dato tamen, quod aliquis subditus vellet examinari, ut confessiones audiret, potius Prælati peccarent, non impediendo illum; cum teneatur Prælati per se, & per suos subditos sua privilegia defendere, ut constat ex doctrina ab ipso Sanctio tradita.

971 Sed hic observa etiã, quod Sanctius iudicavit peccare mortaliter Prælatum, qui impediendo, vnum, vel alterum volentem examinari, foret causa, ut confessiones non audiret, & non vidit vllum peccatum in Episcopo, qui intédendo, quod consequi non poterit, non vnum, vel alterum; sed innumeros, & vtilissimos confessarios à confessionibus cessare facit. Si dicat Sanctius Episcopos suum ius tueri, & Religiosis debere imputari. Contrario modo debuerat asserere in favorem regularium, cum multo maiori iure. Abstrahendo enim modo ab hoc, quod opinio regularium

fit magis probabilis, certum est, quod Regulares volutarie Episcopos adiuvant adiutorio tanti momenti, ut hoc eis non possent sufficienter Episcopi gratulari, quamvis multo melius cum ipsis se gererent, quam modo se gerunt: cum ergo à confessionibus abstinēt, tantum omitunt id, ad quod non tenentur, urgente, ut omitant, ipso, qui eos ad confessiones audiendas allicere tenebatur: multo ergo rationabilius, quidquid incommodi sequitur ex cessatione à confessionibus in vno, vel pluribus regularibus, dicendum est, quod sibi imputet Episcopus, quam, quod sibi imputet Prælatum, qui nedum vnum verum omnes suos subditos examinari prohibet.

QVÆST. XVI. AN SALTEM post Bullam Clementis X. possit Episcopus omnes confessarios regulares à suo antecessore approbatos ad examen vocare, eorumque approbationem suspendere.

972 **Q**uestionem præcedentem Salmanicæ

ex dictavi anno 1661. eo ipso tempore quo Illustr. D.D. de Cabrera Episcopus illius Dicecesis regularium omnium approbationes suspenderat, quoque de novo illius approbationem obtineret. Omnes Religiones (vna dempta, cui postea non pœnituit parum) decreto Episcopi modeste contradixerunt, & suos commissarios ad Dominum Episcopum sæpe miserunt, qui ei supplicarent, ut peccate res componerentur parati cedere de suo iure prætenso, quantum fieri posset: vnde ei indulgebant, ut quemcumque particularem Religiosum, de quo suspicionem haberet, quod sufficientiam ad munus suum necessariam non habebat, ad examen vocaret Prælati enim omnes, quemcumque mittere spondebant. Noluit Dominus Episcopus acquiescere. Prælati etiam noluerunt acquiescere ipsi. Vnde per totam, aut magnam Quadragesimam partem solum audiebant confessiones Confessarii illius Conventus, qui ab vnione cum cæteris discessit, Parochi, & Clerici Sæculares, qui antea approbationem habebant, & plures alij, quos tempore controversiæ approbavit Dominus

Episcopus, qui antea approbati numquam fuerant, & aliqui illorum, nec id prætere cogitaverant, & merito. Omnes autem prædicti confessarii non sufficiebant pro concursu pœnitentium, ideoque fideles clamabant, clamorque illorum pervenit, ad aures Regalis Consilij, & Regis ipsius, qui rem totam composuit cum Domino Episcopo ita, ut postea fuerit contentus cum hoc, quod mitterent Prælati singuli numerum, & nomina Confessariorum suorum Conventum, ut eis approbationes confirmaret. Quo præstito, tempestas cessavit, & facta est tranquillitas magna. Sed ea Domino Episcopo duravit parum, quia mense augusti eiusdem anni migravit, è vita, & tranquillitatem omnimodam, æternamque pie creditur obtinuisse.

973 Similia accidisse omnino in præensione, quam habuit examinandi Regulares à suo antecessore approbatos D. D. Andreas Giron Archiepiscopus Compostellanus audivi à Religioso fide digno tanquam rem indubitam. Alia vtrobiusque acciderunt, quæ potius narrationes, diæteria, aut divinationes dici merentur, quam res

comperta, aut probata, ideoque nec de illis mentionem, etiam dubia, & incerta fide, facere decrevi.

974. In hac autem Dicecesi Pampilonensi anno præterito 1685. Dominus Episcopus Illustriss. D. D. Ioannes Grande Sâtos de S. Pedro, dū Parochias huius Civitatis Pāpilonensis visitaret, revocavit in Ediçto licentias omnium confessoriorum tam regulariorum, quam seculariū. Pervenit hoc ad noticiam Prælatorum novem Conventuum Religiosorum huius Civitatis, & convenientes ex condiçto ad Conventum D. Iacobo Sacrum Ordinis Prædicatorum decreverunt duos Commissarios mittere ad Dominum Episcopum, ut ab eo discerent eius intentionem comprehendendi regulares præfatos, aut non comprehendendi illos in dicta revocatione: & si forte intentionem habuisset eos comprehendendi de ea supplicarent repræsentando illi ea, quæ ipsum ad desistendum ab ea intentione movere poterant. Quibus benigne exceptis, & auditis supplicationi Prælatorum per dictos commissarios factæ annuit, solum postulans pro suæ

conscientiæ quiete, ut Prælati singulorum Conventuum, ei manifestarent numerum confessoriorum suorum Conventuum, ipsumque certiorarent de illorum sufficientia, & idoneitate, quod singuli Prælati præstiterunt, & sic sedata est tempestas, antequam oriretur.

675. Tempore autem, quo ea, quæ numero præcedenti tetigimus disponebantur audivimus duos viros doctissimos asserentes post Bullam Clementis X. quæ incipit *Superna Magni Patris* locū nō habere controversiam quæstionis præcedentis. Sed hi viri doctissimi extreme inter se dissidebant. Alius enim dicebat rem hanc post dictam Clementis Bullam sine controversia esse eo, quod dicta Bulla staret expresse pro regularibus, seu in illorum favore. Alter vero è contra aiebat rem eandem sine controversia esse, quia Bulla expresse favebat prætensionem DD. Episcoporum, eis non modo concedens, ut examinare possent regulares à suis antecessoribus approbatos, verum etiam approbatos à semetipsis, si pro maiori suæ conscientiæ quiete ipsis expedire videretur. Ego au-

tem

tem cum Bullam illam non vidissem iudicium tunc suspendi, modo autem ad illud ferendum quæstionem propositam in titulo decidendam alsūpsi.

976. Assero ergo non posse Dominos Episcopos post Bullam Clementis X. Regulares omnes à suo antecessore approbatos iterū ad examēvocare, eorū vel licētiās, sive approbationes suspendere. Ut hæc cōclusio probetur in medium adducenda sunt verba Clementinæ Bullæ, quæ ad hanc rem attinere possunt. Igitur in §. 5. dictæ Bullæ sic disponitur. * Regulares vero ad eiusmodi confessiones audiendas prævio examine simpliciter, & absque vlla temporis predefinitione, ab ipsomet Episcopo potestus autē ab eius Vicario, aut ab antecessoribus Episcopis, approbatos nō posse ab eodem, qui sic approbabit, iterū examinari, aut ab eisdem confessionibus audiendis suspendi, seu licentias illis concessas revocari, nisi nova superveniente causa, quæ ipsas confessiones concernat. *

977. Deinde Pōtifex sic, eādem materiam prosequendo, disponit. * Porro si Regulares cum scādalo, aut alias inhoneste

te vivant, vel aliquod delictum cōmittant, per quod rationabili Episcopi iudicio videantur à cōfessionibus suspendi, in quo ipsius Episcopi conscientia onerata esse volumus, cum precipua ministri Sacramenti penitentia qualitas sit vitæ integritas, ac morum honestas; vti que eam causam ad cōfessionis ministeriū pertinere, ac proinde nihil obstare, quo minus ob eā possit Episcopus Regulares a semetipso approbatos suspendere, aut repellere à confessionibus audiendis: Attamen confessiones audiendi facultatem omnibus simul vnius Conventus Regularibus Confessoribus adimā ab Episcopo inconsulta Sede Apostolica nullatenus posse. * His positis.

978. Perpendo 1. quod in §. 5. disponitur quod Episcopus approbatos à semetipso Regulares nō possit à confessionibus audiendis suspendere, nisi nova superveniente causa ipsas confessiones concernente. Secūdo perpendo quod in §. 6. concedit eidē, quod suspendere possit regulares à semetipso approbatos, si ipsi cū scādalo, aut alias inhoneste vivant, declarās causam istam ministeriū audiendi

Dd

con-

confessiones cōcernere, ac proinde cōprehendi in causa §. 5. mentionata. 3. perpendo, quod post hæc in eodem §. 6. disponit quomodo se debeat gerere cum omnibus simul vnius Conventus Confessoribus regularibus.

979 His notatis, seu perpēsis, probatur nostra conclusio: quia expresse decernitur in §. 6. Bullæ Clemētis X. quod nō possit adimi facultas audiendi cōfessiones omnibus simul vnius Conventus Confessoribus, in cōsulsa Sede Apostolica. ergo quod non possint Episcopi omniū regulariū vnius Conventus licentias simul suspēdere nō solū est verum post Bullā Clemētis; sed etiam expresse in ea decisum: ergo post eam Bullam minime possunt Episcopi prestare Apostolica Sede in cōsulsa, ac proinde multo minus poterūt sic revocare simul omnes facultates omniū cōventuum vnius civitates, multoque minus totius Diocesis. Cum ergo Episcopi dum licētiā revocant generaliter omnium regularium, comprehendere velint omnes confessarios non solum vnius Conventus, sed omnium, saltē vnius civitatis, expresse con-

travenient id faciēdo decreto Clemētis X.

980 Quod autem loquendo de omnibus confessarijs regularibus seorsim, & divise disponat in §. 5. quod possit Episcopus etiā à se approbatos examinare non est contra dicta à nobis quæst. præced. quia de particularibus solū negavimus posse sine causa de novo examinari: quod potius cōfirmari videtur cū Clemens dicat nō posse sine superveniente causa cōfessiones ipsas concernente.

981 Est tamē in hac parte difficultas: quia id disponit Clemens X. de cōfessarijs ab ipso Episcopo approbatis; de approbatis verō ab eius vicario, aut ab antecessore secus esse dicendū, advertit: ergo, de approbatis ab antecessore loquendo, dicendū, quod, etiam sine causa possint singuli regulares, licet nō omnes simul, ad examē vocari. Respondēdo casu, quod id à Clemēte X. disponeretur, consequentiā cōcedendā, & nō cōtrariari dictis à nobis quæst. præced. in qua nec vnius regularis confessarij ab antecessore Episcopo approbati approbationem suspēdi posse sine causa.

de

defendimus; quia id diximus ante decretum Clem. X. & oppositum modo asserere post ipsum, sine contradictionis specie, possumus.

982 Sed adhuc poterat aliquis etiam post Bullā Clemētis asserere non posse Episcopū suspendere approbationem sine causa confessarij regularis à suo antecessore approbati: quia Clemens, dum decernit, quod Episcopus à se approbatos non possit sine causa examinare de novo in illa exceptione, quā ponit. *Secus autem ab eius Vicario aut ab antecessoribus Episcopis approbatos*, nihil decernit de sic approbatis; sed declarat suam decretū de non examinandis sine superveniente causa approbatos regulares procedere de approbatis ab ipso; nō vero de approbatis à Vicario suo, aut prædecessoribus Episcopis: unde in vi huius decreti non possunt Regulares ab antecessore approbati pretendere se non posse sine causa à successore examinari. Sed neque etiam oppositum ab Episcopis pretendi potest; quia aliud est, quod non comprehendatur in verbis positis; aliud quod de

eis oppositum decernatur: & solum primum in rigore inferatur, & merito; quia res tātī momenti incongruenter decerneretur ad eō confuse, & pertranse nam.

983 Quidquid autem de his omnibus sit, nihil ex dictis quæst. præced. immutare, nedum retractare opus erit si verum sit quod ea Bulla Clemētis X. non est in Hispania recepta; sed de ea potius est supplicatum: de quo vide dicta num. 927. Quare responsionem nostram quæst. præced. datam duodecim annis post expeditionem dictæ Bullæ Clemētis X. docet P. Martinus de Torrecilla absque aliqua limitatione in suo examine potest. *Episcop. tract. 2. quæst. 3. sect. 2. diff. 13. num. 81.*

QUÆST. XVII. DE PRIMA, & SECUNDA EX CONFESSARIJ OBLIGATIONIBUS.

984 PRO huius disputationis complemento restat agere de obligationibus

Dd2

bus

bus confessarij, quæ quia doctrinam valde vtilem continent, non in vnica quæstione tradentur: qua propter in hac explicabimus illarum duas, alias ad sequentes remittendo. Prima ergo obligatio est habendi scientiam necessariam ad sacramenti administrationem: unde, qui sine ea scientia extra casum necessitatis confessiones audit, mortaliter peccat. Est tamen difficultas quanta sit ea scientia, quæ ad rectam huius sacramenti administrationem requiritur, & quæ idoneum Ministrum sufficit constituere. Respondeo eam scientiam esse necessariam, qua confessarius sciat qualis dispositio sit in pœnitente ad absolutionem necessaria, & qua in peccatis communiter contingentibus valeat discernere, quodnam sit mortale, & quodnam veniale: quod vnum, & quod multiplex: & quæ circumstantiæ mutant speciem, quæ non: quæ peccata habeant annexam excommunicationem, reservationem, aut obligationem restituendi: & tandem quod aliquam notitiam habeat irregularitatum

suspensionum, & aliarum censurarum.

985. Ita tamen hæc omnia scire confessarius debet, vt necessarium non sit, quod omnia in promptu habeat; fat enim erit, si pleraque sciat; de alijs vero difficilioribus sciat dubitare, vt doctos vel libros consulat; id enim poterit facere, etiam, dum fuerit opus, absolutionem differendo. Aliquando etiam poterit statim absolvere; si enim difficultas sit circa obligationem restituendi, poterit absolvere, si promittat se facturum, quod confessarius, libris, vel doctis consultis, illi indicaverit. Imo in similibus non tenetur confessarius difficultatem resolvere; sed facere, vt pœnitens proponat consulere doctos, & facere iuxta ipsorum consilium, quamvis si possit resolutionem ipse dare consultius erit, tum quia minus onus erit pœnitenti; tum quia alias, & si pœnitens consultationem se facturum proponat, magnum esse solet periculum eam omitendi, aut nimium differendi.

Adver.

986 Adverte tamen, quod non est differenda absolutio, quia confessarius nescit iudicare, an peccata confessæ sint mortalia, vel venialia, quamvis sint ex communiter contingentibus. Ratio est, quia, quamvis confessarius teneatur scire, quænam sint mortalia, quæ venialia ex genere, & circumstantijs; necessariū tamen nō est, quod in particulari ferat iudicium, an in tali peccato pœnitens mortaliter peccaverit, vel venialiter, & an à mortali defacto excusatus fuerit, ignorantia, inadvertentia, aut alia simili causa; id enim etiam doctis est sæpe difficile. Qua propter sufficit, quod confessarius peccatum audiat, licet non possit determinatum ferre iudicium, an mortale, vel veniale fuerit, immo nec an fuerit peccatum, vel non; sicut enim pœnitens cum mediocri diligentia dicitur facere confessionem formaliter integram, licet aliqua omittat per oblivionem peccata, sic confessarius cum mediocri discretionem, & diligentiam iudicandus est integre, & recte absolvere: tunc ergo solum est absolutio differenda propter dubiū Confessarij, quando dubium est, an

possit nunc pœnitens valide, & licite absolvi, quod contingere potest, vel quia dubitatur de dispositione pœnitentis, vel de potestate ministri, vel de impedimento aliquo, vt quia pœnitens habet excommunicationem, aqua confessarius dubitat, an possit absolvere in similibus ergo casibus poterit differri absolutio, vsque dum confessarius libros, vel doctos consulendo sciat quid possit, & debeat facere.

987 Secunda obligatio confessarij est, quod sit in gratia, dum hoc sacramentum administrat, quod non solum in hoc Sacramento, sed etiam in alijs, dum illa conficit extra necessitatis casum tamquam quid omnino certum tenet noster P. Leader 1. part. tract. 1. disp.

4.7.8. & 9. Hæc tamen necessitas non est, vt Sacramentum sit validum; validum enim erit, etiam si minister sit in peccato mortali, si cætera adsint requisita, vt definitur in Tridentino: requiritur ergo solum quod sit in gratia, ne peccet mortaliter in eius administratione. Sed quia hoc attinet ad tractatum de Sacramento in genere, modo solum breviter adverte pri-

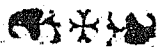
m) ad hoc vt Confessarius licite hoc Sacramentum administret necessarium non esse quod præmittat confessionem peccati mortalis, cuius consciētiam habet, sed sufficit, quod contritionem eliciat. Secundo aduerto quod quando si expectetur ad contritionis elicentiā adest periculū, vt pœnitens moriatur sine absolutione, potest minister absolutionē dare prius quam contritionem eliciat, quī casus contingere facile potest eo, quod quamvis contritio possit in instanti elici, multoties tamen non excitatur in instanti, sed tempus aliquod necessariū est, tum ad eam excitandam, tum ad hoc vt Confessarius iudicare possit, se illam habere.

988 Tertio aduerto necessarium non esse, quod Confessarius existēs in peccato eliciat contritionem, antequam incipiat confessionem audire, sed satis est, quod eliciat illam ante absolutionem, & ad summū antequam imponat pœnitentiā. Ratio est, quia tunc incipit cooperari productioni gratiæ, quamvis autem non debeat ante confessionem elicere contritionem, debet tamen habere propositum eam elicendi an-

te absolutionem. Quarto aduerto, quod non tenetur confessarius contritionem elicere precisse, quando non constat eum esse in gratias sed solum, quando habet consciētiam certam, vel dubiam saltem, quod sit in peccato.

989 Nota tamen quod, si confessario dum absolutionem impertitur occurrat de novo memoriā, quod ipse sit in mortali, & non possit contritionem elicere, eo, quod, etsi in instanti eliciatur, nō potest tamē homo se ad illā in instanti præparare, & alias absolutionem differre, quovisque se disponat, potest, tenebitur sic differre, & contritionem elicere. Si verō non possit illam differre sine nota, aut pœnitentis molestia, poterit absolvere; quia sicut potest in casu advertentiæ secundæ propter ægroti necessitatē, sic potest in hoc casu propter ius pœnitentis, & ne redatur hoc sacramentum odiosum, ne ve ipse confessarius notā apud pœnitentem patiat. Quæ doctrina etiam applicari potest confessario, cui ante absolutionem suum peccatum mortale occurrit, cum proposito tamen elicendi contritionem ante absolu-

solutionem incipit confessionem audire, & postea cum vult absolvere experitur dictā difficultatem, vel quia, ob oblivionem sero incipit se ad contritionem disponere, vel quia maiorem difficultatem se præparandi ad illam invenit, quam cogitaverat. In hoc enim casu eadem ratio, ac in præcedenti, militat, quare illam in terminis concedit, & primum, licet non in terminis, à fortiori tamen docet, Tamburinus, in *method. conf. lib. 3. cap. 5. à n. 14.* Imo addit, etiam probabiliter, quod si, etiam sine intentione elicendi contritionem, se confessioni audiendæ exposuit confessarius peccati conscientius, si absolutionis tempore iā facti pœnitens velit contritionem elicere, & non possit præ temporis angustia, sine nota, aut pœnitentis molestia: tunc, inquam, ait, non peccare sine contritione de facto absolvendo licet peccaverit confessionem audire incipiendo sine contritione, nec conterendi proposito.

QUÆST. XVIII. DE
tertia obligatione Confessarij.

990 TERTIA obligatio Confessarij est interrogandi, & examinandi pœnitentiā. Vnde in *cap. omnis* utriusque sexus dicitur: *sit Sacerdos discretus, & cautus more periti medici diligenter inquirens peccatorum circumstantias.* Circa hanc obligationem primo notandum est, à summis assignari plures interrogationes ante confessionem faciendas, velut an sciat doctrinam Christianam, an fecerit examē conscientiæ, an pœnitentiam impleverit, an afferat dolorē, an debeat restitutionem, an habeat occasionem proximam peccandi, casum reservatum, aut excommunicationē. Verius tamen est, & iuxta communē praxim, quod necessarium non sit eas omnes præmittere interrogationes, nec alias, que ab alijs congeruntur; sed solum aliquas, plures, vel pauciores iuxta pœnitentium diversitatem, ita vt aliquibus nullæ præmittentur.

mittendæ sint. Ratio est, quia ad plures illarum interrogatorum responsio constare solet ex ipso confessionis progressu; ad alias verò aut constare solet eas necessarias non esse; aut si necessariae sunt, ipsa confessio ansam præbet eas faciendi.

991 Secundo notandum est non teneri confessarium ad interrogandum, & examinandum pœnitentem nimis exacte, sed suavi, & humano modo. Ratio est, quia ipse cōfessarius solum tenetur ad examinandum pœnitentem ad defectum ipsius pœnitentis supplendum: sicut ergo ipse pœnitens non tenetur exquisite se examinare, sed suavi, & humano modo; ita ut confessio non reddatur nimis onerosa, sic confessarius non tenetur ad nimis exacte pœnitentem examinandum, ne etiam confessio reddatur nimis onerosa.

992 Vnde colliges primo, non esse ita exacte interrogandum circa singula peccata, qui longam facit confessionem, ac qui brevem; nec similiter, infirmum, ac sanum, nec ita exacte interrogandum rusticum, ac civem. Ratio est, quia interrogaciones, quæ respectu brevis cō-

fessionis non facerent illam onerosam nimis, eam facient, si sit longa: & quæ non facerent onerosam nimis confessionem sani, aut civis, facerent sæpe valde onerosam confessionem infirmi, aut rustici. Similique modo discurrendum circa examē ab ipsis pœnitentibus faciendum. Quod notat optimè Tamburinus *in method. conf. lib. 3. cap. 9. num. 11.*

993 Colliges secundo non valere hanc consequentiam: *si alias interrogaciones facerē, aliud peccatum invenirem in pœnitente: ergo alias adhuc debeo interrogaciones facere.* Sicut neque etiam valet ista in pœnitente ipso: *si diutius me examinarem, adhuc aliud peccatum invenirem: ergo diutius adhuc debeo meam conscientiam examinare.* Ratio est, quia si istæ consequentiæ valerent, teneretur pœnitens ad nimis exacte se examinandum, & similiter confessarius ad nimis exacte inquirendum, qui mediocriter examen, & humanum posset sufficere; cum frequenter in his, qui pluribus pec-

peccatis sunt implicati, etiam post mediocriter examen, si diutius se examinarent, alterius peccati de novo recordarentur; immò nunquam posset pœnitens sine vilo remanere scrupulo de examinis sufficientia; cum etiam post exactissimum examen, adhuc posset iudicare multoties, quod, si amplius se examinaret alicuius peccati recordaretur: ne ergo hoc dicatur, & ne etiam Sacramentum nimis onerosum reddatur, dicendum est superius positas consequentias non valere. Vnde ulterius.

994 Colliges tertio, posse contingere, quod, quis peccet se examinando nimis, etiam si tale examen deserviat, & sit utile, ut melius sua peccata declaret. Ratio est, quia, postquam quis fecit prudens, & humanum examen, si plura peccata habeat, & se diutius examinet, illud examen superadditum conducet ad melius declaranda peccata; habebit tamen, hoc non obstante, venialem malitiam, quia est defectus per excessum.

995 Quanta autem diligentia in conscientia examinanda sit adhibenda, ut examen iudi-

ceretur prudens, mediocre, & humanum non facile designari valet; omnes namque iudicio prudentis id relinquunt; ait tamen benè Navarrus *in manuali cap. 9. num. 12.* * Tantam debere esse, ac sufficere diligentiam, quanta viro prudenti, & æstimatori humano, videbitur necessaria hominibus eiusdem qualitatis, & conditionis, qualis est pœnitens ille, attentam saltē ipsius voluntate, quia cupit interrogari à confessario, & de interrogatis respondere, quæ magis nam partem diligentiae requiritur supplet. * Ita Navarrus. Videatur M. Thyrsio *tota disp. 45. præsertim a n. 3.*

996 Quarto colliges non obligari confessarium interrogare de quibusdam eventibus extraordinarijs, quamvis eos mutare posse speciem peccati contingat. Quo circa ait Thomas Sanchez *lib. 9. de Matrim. disp. 16. num. 5. fine.* * Confitentem situm extraordinarium in concubitu, servato legitimo vase, non esse necessarium interrogandum de effusione seminis, an extra vas evertit, necne, vel expertus ne sit illius periculum, quia hæc non fre-

frequenter, sed rarissime accidunt. * Ita Sanchez, & ex ipso Tamburinus *lib. 3. methodi Confessionis cap. 9. §. 3.*

997 Quinto colliges eum P. Vazquez *q. 93. art. 3. dub. 7. Hurtado disp. 10. difficultate 21.* & alijs, quod si Confessarius iudicet pœnitentem fecisse sufficiens examen, non tenetur ipsum interrogare quavis credat se suis interrogacionibus aliquod peccatum de novo extrahitur. Ratio est, quia Confessarius solum debet interrogare, vt suppleat defectum pœnitentis, qui non adest in dicto casu; cum fecerit pœnitens prudentem, & sufficientem diligentiam, ad quam tenetur; si vero Confessarius cognoscat pœnitentem de facto commississe aliquod peccatum, quod ob oblivionem omittit, tenetur ei illud in memoriam revocare; quia etsi pœnitens fecerit sufficientem diligentiam, ista tamen recordatio, quam Confessarius superaddit supplet defectum materiale cum tam facili diligentia, vt immerito dici possit, quod reddat Sacramentum onerosum, aut quod diligentiam supra sufficientem

notabiliter aggravat.

998 Nota tamen primò cum Enriquez *lib. 6. cap. 20. n. 6. Fagundes lib. 6. circa 2. præceptum cap. 4. n. 38. Lugo disp. 22. nu. 21.* & alijs. Quod si Confessarius evidenter cognoscat, pœnitentem aliquod mortale commississe, & quod illud non sit alteri confessus, nec habeat causam excusantem ab illius confessione, & de illo interrogatus negat illud, debet illi absolutionem negare; quia indispositus est; si tamen id solum cognoscat ex aliorum confessione, non debet absolutionem negare; quia ista cognitio evidens non est, cum alterius testimonio nittatur, & credi magis debet pœnitenti in causa propria, quàm alijs. Videatur Tambur. *lib. 3. meth. conf. cap. 9. §. 2.*

999 Secundo nota cum P. Vazq. & Hurtado paulo superius citatis, & cum Lugo, & Granados, quos citat, & sequitur noster Pater-Leander *disp. 7. q. 61.* quod Rusticus, qui accedit ad confessionem sine prævio sufficienti conscientie examine non est necessario remittendus, vt melius se examinet;

minet; sed Confessarius potest ipsum, si illi per tempus licet, examinare; quia melius eum Confessarius examinabit, quàm se examinabit ipse rusticus; & si millies remittatur, vt se melius examinet, quod adhuc cōtingere potest in confessione generali, quando Confessarius repente invenerit, illa indigere; etiam enim tunc melius à Confessario examinari poterit, quam sperari, quod se examinabit ipse. Quam doctrinam etiam tradit Arriaga *disp. 34. n. ult. & disp. 43. n. 10.* Vide etiam dicta supra à n. 641.

1000 Tertio nota, quod si post factum mediocre examē, pœnitens recordetur cuiusdam peccati mortalis in genere tantum, non tenetur amplius se examinare, vt illud in specie cognoscat sed potest illud solum in genere confiteri. Præterea, si post sufficientem examen, aliquod peccatum, quod in mentem venerat, è memoria labatur, dum iam confitetur, aut antequam ad confessionem accedat, non tenetur à confessione incepta, vel intenta desistere, vt magis se examinet, sed peccatum illud solum in genere confiteri. Ratio est quia cum ea diligen-

tia sit supra examen mediocre, si teneretur pœnitens ad illam, iam teneretur ad examē plusquam mediocre, quod est falsum. Ita tenet Tamburinus *lib. 2. meth. conf. cap. 10. n. 17*

1001 Sed pro maiori huius obligationis declaratione inquires, quid debeat Confessarius interrogare, quando pœnitens dicit se non posse assignare numerum alicuius generis peccatorum. Respondeo eas debere facere interrogaciones, quibus meliori modo possibili, morali, & humano modo, numerus peccatorum, aut saltem status conscientie pœnitentis innotescat. Ratio est; quia obligatio declarandi numerum peccatorum est indubitabilis: ergo eo modo, quo potuerit, declarari debet, & consequenter, si non possit strictè, & rigorose declarari, possit tamē aliquomodo lato, hoc modo declarandus, in quo omnes videntur convenire.

1002 Vnde colliges primò, quod si pœnitens nesciat numerum determinatum assignare; potest tamen assignare illud prudenter sub disiunctione ista parum plus minusve, hoc modo debet illum assignare. Si ve-

ro adhuc isto modo illum non possit designare, inquirendum est, quantum fuerit tempus, per quod peccata exercuit, & quanta in illo peccatorum frequentia, inquirendo, quoties solet in die, hebdomada, aut mense peccare. Vnde isto modo examinanda est meretrix, concubinaris, atque etiam; qui in quolibet peccatorum genere cum magna frequentia se exercuit per multum tempus. Sed advertendum est etiam, quod si meretrix non possit numerum peccatorum nisi isto lato modo explicare; possit tamen modo exactiori explicare numerum peccatorum aliquarum specierum particularium, illum explicare tenetur: unde si possit, debet dicere quoties peccaverit cum Clericis, quoties cum coniugatis, quoties cum consanguineis, aut alia similia, quæ quia rariora, & magis extraordinaria, facilius continget, quod ad numerum determinatum reduci possint. Vide Tamburini. *lib. 2. method. cap. 1. §. 4. nu. 39.*

1003 Nota tamen primo quod meretrix, aut concubinaris, aut etiam iuvenis, qui passim feminas concupiscit, non debet cogi ad declarandum

numerum actuum internorum per dies, vel hebdomadas. Ratio est, quia talem numerum impossibile est explicare sine periculo maximi erroris: unde sufficere dicere tempus, per quod ea habuit desideria, & species diversas, ut si desideravit peccare cum consanguineis, cum Religiosis, cum coniugatis; si tamen de aliqua ex his speciebus possit numerum declarare tenebitur. Nota 2. quod idem, quod diximus de actibus internis tenet aliqui probabiliter de externis etiam; unde etiam in actibus externis afferunt non teneri meretricem numerum per dies, aut hebdomadas declarare, nec similiter concubinarium aut illum, qui frequenter aliquod peccati genus committit; sed sufficere, si dicat, se crebro in talia peccata ruere, & per tot menses, aut annos eo in exercitio, aut vivendi modo perseverasse. Ratio autem potest esse ea, quæ a nobis pro internis est assignata, aliquarum tamen specierum particularium numerum declarare debere, si commode potest, omnes debent fateri.

1004 Nota tertio quod si postquam quis confessus est re-

ctè,

rè, declarando numerum peccatorum modo aliquo imperfecto ex nuper assignatis, si postea ita recorderetur, ut possit meliori modo numerum explicare, ad id non tenetur. Ratio est, quia explicato numero cum confusione assignata, absolutus manet penitens à singulis peccatis directe: ergo non tenetur iam illa ulterius confiteri, & si clarius appareat, quod tradit cum alijs Tamburinus *cit. cap. 1. nu. 45. & Arriaga disp. 34. nu. 34.* Si autem determinasset numerum, & postea recorderetur aliquorum peccatorum, quæ nec moraliter includerentur in numero illo, ea teneretur fateri.

1005 Ex hac autem notatione colliges, quod si rusticus inveniatur temporibus præteritis cum suo Parocho, crasso modo confessus, non declarando numerum peccatorum, probabile sit, quod modo non sit cogendus, ut illum declaret. Ratio est: tum, quia si talis numerus declarari deberet, iam repeteretur omnino confessio, quod nimis durum est; cum supponant omnes illas confessiones fuisse validas. Tum etiam, quia

verifamiliter Parochus ex modo vivendi rustici iudicare solet de numero morali: quod sufficit, ut ab omnibus peccatis censeatur rusticus directe absolutus. Quam doctrinam tradit optimè Tamburinus *lib. 2. method. cap. 1. §. 4. nu.* per hæc verba. * Tertio, rustici, mulierculæ, puerique, qui bona fide suas confessiones coram Parocho, etiam in docto, grossiore modo exhibuerunt, licet peritiores, vel grandiores effecti videant in multis se defecisse, unde & multa dubia pro certis, & contra, unumque numerum pro alio se dixisse animadvertant, non sunt cogendi repetere confessiones. Sic Fagundez *2. præcep. Eccles. lib. 3. cap. 4. nu. 10. de Lugo de pœnit. disput. 16. sect. 4. à num. 58.* Ratio est, quia satis superque, saltem in confuso, confessarius eorum peccata percepit, & directe absoluit; & ex alio capite praxis fidelium est hæc confessiones non repetere: ad quod si fideles obligarentur, omnia scrupulis essent obnoxia. * Ita Tamburinus. Si verò rusticus species non declarasset, teneretur modo

do

do illas declarare, quia non remittitur peccatum, directe, quoad genus, & differentiam, quando solum quoad genus declaratur.

1006 Unde à fortiori colliges veram esse doctrinam, quam observat Navarrus in *consilijs consil.* 11. apud M. Thyrsam, scilicet, quod si pœnitens putat se in precedentibus benè confessum fuisse, quavis confessarius suspicetur, aut putet ipsum peccatorum numerum non expressisse non tenetur de illo numero interrogare. * Modo pœnitens nec dubitet circa hoc, nec exprimat se alias numerum non explicuisse: quia id (inquit Navarrus) non videtur iure cautum, nec vlla efficaci ratione probari, & quia, qui nimium emungit, elicit sanguinem. Proverb. 30. * Ita M. Thyrso ex Navar- ro.

1007 Nec minus notari debet alia doctrina, quam tradit Tamburinus *lib. 2. method. conf. cap. 10. n. 35.* per hæc verba. * Certum denique sit 4. quamvis sit laudabile, ne ex errore, & inadvertentia taceatur aliquod peccatum, scribere peccata; neminem tamen,

etiamsi sit lubricæ memoriæ, ut notat Dicastillo *lib. 5. de pœnitent. disput. 6. dub. 14. num. 244.* obligari, imò nec esse laudabile, si quis sit paulo scrupulosior. * Ita Tamburinus.

1008 Quarto etiam hic nota, non tam ad completum quæstionis, quam propter doctrinæ connexionem, quod si quis iuravit, aut vovit confessionem generalem totius vitæ, nullum potest in ea omittere peccatū, etiamsi rite alias fuerit confessum Si verò libere eam confessionem faciat, potest omittere, quæ voluerit ex aliis rite confessis, si vero dicat confessario, se velle omnia mortalia suæ vitæ confiteri, adhuc probabilius tenendum cum Tamburino *lib. 2. method. confess. cap. 1. §. 2.* quod possit vnum, vel alterum mortale, sine peccato mortali tacere: tum quia moraliter loquendo omnia dicit, qui vnum tantum, aut alterum tacet. Tum, quia respectu omnium peccatorum est res levis. Ac denique, quia, etsi mendacium interveniat est de re non pertinente ad forum pœnitentiæ.

1009 Nota 5. quod, quamvis

vis M. Moya *disp. 1. de pœnit. quæst. 3. num. 18. N. P. Leander cit. disp. 5. quæst. 22.* & apud ipsum Lugo, & alij tucantur, quod qui confitetur peccata iam confessa non teneatur declarare, quod sint iam confessa, mihi tamen probabilius videtur oppositum. Probatum autem: quia idem M. Moya *cit. quæst. 3. à num. 10. & N. P. Leander cit. disp. 5. quæst. 24.* asserunt cum communi sententia, certissimum esse non posse peccata nova, ut antiqua, confiteri: ergo saltem probabilius non poterunt confiteri antiqua, ut nova. Cōsequentia videtur bona, quia eadē mutatio contingit in iudicio cōfessarij in utroque casu, quod autem in altero sit cōtra pœnitentem, in altero in favorem, ad iustum convincet, quod non sit æqua certitudo in utroque casu; non tamen, quod non sit maior probabilitas, quā in sententia opposita.

1010 Denique nota contra Tamburinum *lib. 2. method. conf. cap. 1. §. 1. nu. 2. Arriagam disp. 31. sect. 2.* Lugum, & alios, quos citat M. Moya *disp. 1. de pœnit. quæst. 3. nu.*

2. cum ipso Moya *ead. q. à nu. 9.* & communi sententia, quod ille, qui habet post ultimam confessionem aliqua mortalia, tenetur in confessione generali exprimere, quod illa non fuerint antea confessa, & non possit hoc dissimulare illa simul cum alijs confitendo. Ratio est, quia quamvis ille non mentiretur, si ad verba precise attendamus, re tamen vera falleret omnino confessarium, in re, quæ gravem esse non possum dubitare: & non posset ignorare, quod confessarium falleret; si quidem adversarij fatentur, quod intendit pœnitens occultare, & dissimulare, quod illa peccata sint post ultimam confessionem commissa. Vide M. Moyam tota quæst. 3. citata. Vbi nostram sententiam apprimè confirmat, ex eo, quod si isto artificio posset quis peccata nova, ut antiqua confessario intrudere, posset etiam exprèsse etiam nova peccata, ut antiqua confiteri, dicendo post venialium confessionem. * Accuso me etiam de mendacijs, & iuramentis vitæ præteritæ, & præcipuè de vna, vel pluribus pollutionibus, aut fornicationibus, quas iam Religiosus, vel

coniugatus habui: * Hoc autem certissime fallum esse diximus num. præced. ex N. P. Leandro, & latè probat M. Moja citata quæst. 3. quamvis P. Arriaga l. c. Vtrumque confundat, & in distincte de utroque loquens verissimum esse dicat.

QUÆST. XIX. DE RELIQUIS OBLIGATIONIBUS CONFESSARIJ.

1011 **Q**uarta confessarij obligatio est auferendi ignorantiam à pœnitente circa opera peccaminosa. Ratio est quia confessarius est Pastor, & Doctor, unde doctrinam pastorem præbere debet, & ignorantiam auferre circa ea, quæ pœnitens tenetur facere, aut vitare. Igitur 1. certum est quod si advertat confessarius, pœnitentem efficere solere opera, quæ peccata non sunt iudicando peccata esse, debet illud docere, quod peccata non sint, siue illi ignorantia vincibilis fuerit, siue invincibilis, Ratio est quia ex tali doctrina nihil mali sequi potest, & multum boni, scilicet, quod pœnitens faciat deinde illa opera sine

peccato, quæ forsam, si non admoneretur cum peccato esset facturus. Secundo certum est, quod si pœnitens faciat aliqua opera, quæ mala sunt, id tamè ignorat vincibiliter, debet admoneri, quamvis fructus non speretur. Ratio est quia etiam si non admoneatur peccabit propter vincibilem ignorantiam: ergo nulla est ratio cur debeat excusari admonitio.

1012 Difficultas ergo est, an quando pœnitens invincibiliter ignorat, quod peccat in aliqua actione, quam facit, debeat admoneri, illam actionem peccatum esse, vel potius relinquere in sua bona fide, & ignorantia inculpabili. In qua difficultate dicendum est 1. quod si ex admonitione speretur fructus, & nemini sequatur grave incommodum, debet admonere. Ratio est quia ad ipsum spectat illuminare, & docere pœnitentem, dum commode potest.

1013 Secundo dicendum est, quod si ex admonitione fructus non speretur, aut alicui grave incommodum timeatur, non est pœnitens admonendus, sed in sua ignorantia, & bona fide relinquendus. Ratio est, quia

quia in tali casu nec ad id tenetur ratione officij confessarij, nec ratione charitatis, non ratione officij, quia pœnitens est rectè ad absolutionem dispositus; non ratione charitatis, quia ista non obligat, quando fructus non speratur, nec quando maius inconveniens, quam commodum sequitur, cui doctrinæ favet Sæctus Augustinus in cap. si quis autem de pœnitentia dist. 9. dicens. * Si scire non tibi prodesse, non te admonerem, non te terrerem. *

1014 Unde inferes, quod si in confessarij cognoscat, pœnitentem invalidum contraxisse matrimonium propter impedimentum occultum, quod pœnitens invincibiliter ignorat, & aliunde credat pœnitentem admonitum non curaturum de dispensatione, sed processurum in matrimonio nullo, aut publice separationem quaeriturum, cum scandalo, & infamia filiorum; non debet pœnitentem admonere; imò potius debet non admonere de nullitate matrimonij, ut docet Sánchez de matrim. lib. 2. disp. 38. nu. 5. & 7. Vazquez, Suarez, Coninch, Lugo disp. 22. nu. 24.

& noster Pater Leander disp. 11. quæst. 127. quod etiam extendit Lugo num. citato & Sanchez nu. 6. quando contingit casum ante contractum matrimonij, si enim tunc timeat confessarius, quod pœnitens admonitus de impedimento, quod invincibiliter ignorat, prosequetur ad contrahendum illud cum mala fide, vel quod cum magna difficultate, & magno scandalo suborto possit à matrimonio desistere, prudenter ager confessarius, si taceat. Vbi etiã nota, quod adhuc prudenter ager confessarius, si taceat, quãvis speret pœnitentem libenter monitionem suscepturum; si tamen remedium sit difficilissimum, ut si scandalum, & notabilis infamia inde sequantur, ut monent Lugo num. 27. & Sanchez nu. 10. in fine, & Arriaga disp. 43. num. 19. Ratio est quia ista mala præponderare videntur malo alteri, quod consistit in violatione solù materiali Divinæ legis.

1015 Supra dictam tamen doctrinam limitant aliqui, dicendo confessarij debere pœnitentem admonere, quando illius ignorantia redundat in

Ee dam,

damnum tertij, vt si bona fide possideat alterius hæreditatē, aut contractum exerceat vsurarium. Sed probabilius eam limitationem respicit noster Pater cum Lugo num. 26. & Sanchez num. 10. Tamburino *lib. 3. method. cap. 4. num. 5.* & Arriaga *disp. 43. num. 18.* Ratio est quia cum emmendatio non speretur, sequetur peccatum, siue peccata pœnitentis ex admonitione sine eo, quod consequatur proximus vilitatē, aut vitet damnum.

1016 Nota tamen 1. quod si confessarius speret, quod monitio intra breve tempus sit profutura, quamvis nō statim, debet pœnitentem admonere, quia quod pro brevī tempore non pro sit, nō est tanti momenti, vt propterea omitti debeat admonitio postea profutura. Secundo nota quod si confessarius nesciat, an admonitio sit profutura, vel nocitura, comparationem debet facere non solum inter malum, quod timeatur, & bonum, quod speratur, sed etiam inter gradus spei, & timoris; & id tandem eligere, quod præponderare videatur, omnibus pensatis, Divino auxilio breviter pro temporis oportunitate implorato; specialissimum enim est in tali casu necessarium, propter rei practice consideratā summā in difficultatem.

1017 Tertio nota, quod si pœnitens accedat cum dubio, aut scrupulo de matrimonij nullitate, & interroget confessarium, debet confessarius illi veritatē aperire, quamvis profectus non speretur. Ratio est, quia tunc occultatio veritatis esset erroris approbatio, quæ nunquam licita est. Sed hoc ait Hurtado *disp. 10. difficult. 23.* sibi videri maximē difficile, quia id potius erit nocivum pœnitenti, quam vile, ac proinde tunc meliori modo, quo possit illi veritas dissimulanda. Sed certe si ista dissimulatio ita fiat, vt pœnitens iudicet, quod confessarius iudicat validum matrimonium, quocumque modo fiat, erit illicita, quia erit erroris approbatio; si verò possit ita dissimulare, vt pœnitens non possit iudicare, quod confessarius approbationē dedit, licita erit dissimulatio, quod poterit evenire fingendo, quod non audivit interrogationem, aut quod oblitus est ad illam respondere. Quod si nequa-

quam facere possit, aperire veritatem tenebitur.

quam facere possit, aperire veritatem tenebitur.

1018 Si tamen nupta non interroget de matrimonij nullitate, quia circa eius valorem bonam fidem habet; sed aliunde ob aliquod scrupulum interroget an reddere debitum possit, aut debeat, poterit confessarius respondere, quod potest, aut etiā, quod debet, aut quod bene facit reddendo. Quia supposita bona fide, siue conscientia erronea, benè sic operatur: vnde hoc approbando, confessarius, non approbat errorem, sed veritatē, quod optimè tradit Arriaga *cit. disp. 43. num. 17. § 22.*

1019 Quinta obligatio confessarij est, quod sequatur opinionem probabilem pœnitentis, etiam contra propriā. Hanc obligationem iam communiter Doctores admittunt, paucis eā negantibus, aut limitantibus. Videatur Lugo *disp. 21. à nu. 38.* & qui plures velit pro communi doctrina videre Authores, videat Sanctium *disp. 33. nu. 54.* abunde illos referentem. Probatur autē dicta obligatio, quia confessarius audita cōfessione, debet absolvere pœnitentem legitimè dispositum ad absolu-

tionem, sed pœnitens sequens opinionem probabilem est legitimè dispositus ad absolutionem: ergo confessarius tenetur se illi conformare sequēdo eius opinionem contra propriā. Minor probatur, quia nemo tenetur in operando sequi opinionem probabiliorē, sed sufficit, si sequatur probabilem: ergo dum pœnitens opinionem probabilem sequitur, legitimè disponitur ad absolutionem, si quidem suæ satisfacit obligationi.

1020 Sed dices: Iudex non potest proferre sententiam cōformando se opinioni, quam iudicat minus probabilem: ergo nec cōfessarius. Respondeo cōcesso antecedenti, quod quamvis cum pluribus negat Sactius *in selectis disp. 44. à num. 50.* est iam certum. Quia 2. propositio damnata à SS. P. N. Innoc. XI. talis est: * Probabiliter existimo, iudicem posse iudicare iuxta opinionem etiam minus probabilem. * Concesso ergo antecedenti, nego consequentiam. Ratio disparitatis est quia Iudex in humanis constitutus est ad diligenter investigandam veritatem in litibus occurrentibus, cui munerī non

facisfacit, dum relicta via securiori minus securam eligit, confessarius vero, & si iudex sit, est institutus ad absolvendum penitentem dispositum, qui optimè potest esse dispositus sequendo opinionem probabilem.

1021 Difficultas maior est in præfenti, an debeat confessarius se conformare cum opinione, quam penitens iudicat probabilem; ipse tamen confessarius eam probabilem non iudicat, nec intrinsece, nec extrinsece, hoc nec est attēta ratione, nec attēta Doctorum, qui eam sequuntur, autoritate. Ex una enim parte videtur, quod non quia confessarius nequit operari iuxta opinionem, quam nullomodo iudicat probabilem; ex alia parte videtur, quod debet se conformare, quia penitens est rectè dispositus, quia quilibet potest sequi opinionem, quam iudicat probabilem.

1022 Pro resolutione huius difficultatis nota dupliciter posse à Confessario iudicari opinionem penitentis non esse probabilem. Primò iudicando nec probabilem esse, nec apud alios Doctos probabilem iudicari. Secundo iudicando, quod ab

alijs doctis reputerur probabilem, existimando tamen esse improbabilem, quia Doctores, qui eam sequuntur, videt rem non bene perpendisse, falsoque niti fundamento, & ex æquivocatione procedere. Igitur si primò modo iudicet, opinionem penitentis improbabilem esse, & opinio versetur circa dispositionem præsentem ad absolutionem, non debet, nec potest illum absolvere, quia non iudicat probabiliter esse dispositum, si verò opinio versetur circa ea, quæ penitens promittit, facere in futurum, videndum, an iudicet penitens suam opinionem esse probabilem ex ignorantia vincibili, an ex invincibili, & hoc examinato, tollenda est ab ipso ignorantia, iuxta regulas assignatas in quarta Confessarii obligatione.

1023 Si autè secundo modo iudicet opinionem penitentis non esse probabilem, si ea versetur circa id, quod penitens proponit facere in futurum, potest se confessarius illi conformare; si versetur circa ipsam Sacramenti receptionem, ut circa sufficientiam doloris, examinis, aut iurisdictionis, non potest se illi conformare. Ratio est

est quia in primò casu permittitur solum penitenti, quod ipse sequatur opinionem, quæ à viris doctis iudicatur probabilis, & cōsequenter vere probabilis est, quamvis non apud me vnde illi permittitur, quod licitum est. In secundo autem casu non solum permittitur penitenti, quod opinione illa utatur, sed etiam ipse confessarius utitur illa; non licet autem illi ea uti, dum ab ipso extrinsecè saltim non iudicatur probabilis. Vide Lugum *disp. 22. nu. 45, & 46.*

1024 Vnde colliges, quod si Rusticus, dum apud me confiteretur, nollet confiteri desideria, quæ habuit faciendi rem mortaliter malam, ignorando malitiam desiderij, sed cognoscendo malitiam obiecti illius, non possem illum absolvere, si tamen confiteretur illa, proponeret tamen, quod postea, dum apud alios confiteretur, non esset confessorus desideria similia, etiam si recordaretur modo non esse ob oblivionem michi confessa, possem illum absolvere, illique hoc propositum permittere; in hoc enim secundo casu sequeretur opinionem, quam non dubito à plurimis vi-

ris doctis reputari probabilem; in primo vero non solum ipse, sed etiam ego sequerer illam opinionem, quæ tamen apud me probabilis nō est, quia Doctos, qui eam defendunt, iudico illam defendere non bene perpendētes, quod contraria, & nostra, si omnis æquivocatio aufertur, deducitur evidenter ex principijs, quæ nec ab ipsis negari vlatenus possunt, sed potius sæpissimè traduntur; quamvis autem, ut penitentem permittam, sequi opinionem, sufficiat quod à doctis pluribus iudicetur probabilis, licet non ame, ut tamen ego eam sequar ame etiam debet aliquo modo reputari probabilis.

1025 Sexta obligatio Confessarii est disponendi penitentem ad absolutionem. Circa quam certum est, non posse Confessarium absolvere penitentem, quem indispositum iudicat; dispositio autem, quæ consistit in confessione integra merienda est iuxta dicta in 3. *disp.* & etiam in præcedenti questione circa tertiam confessionis obligationem. Dispositio vero, quæ in dolore, & proposito consistit, merienda est iuxta dicta *disp. 2.* Rudiores tamen penitentem

nitentes semper sunt à confessario prudenter excitandi ad hanc dispositionem; quia aut facilius eam ignorant, aut difficilius ad eam, ut oportet, habendam advertunt, & excitantur.

1026 Septima obligatio confessarii est supplendi defectus in confessione commissos. Pro cuius explicatione nota defectum commissum in confessione, & posse pertinere ad validam, & posse spectare ad licitam sacramenti administrationem. Circa primum ergo, si defectus talis sit, quod absolutio ab excommunicatione sit invalida, poterit auferendo impedimentum, ut procurando iurisdictionem, quam non habebat, pœnitentem ab excommunicatione in absentia absolvere, quia absolutio à censuris potest dari absentis, etiam si nulla in eo adsit dispositio. Difficultas ergo est quid sit faciendum, quando absolutio à peccatis fuit invalida defectu iurisdictionis, intentionis, aut simili alio. Ratio difficultatis est quia tunc in absentia absolvi nequit, imò nec in presentia si pœnitens non admoneatur, quia non potest cognoscere confessarius, an sit modo dispositus ad absolutionem.

1027 Igitur dicendum est, quod si absolutio fuit invalida absque confessarii culpa, non tenetur pœnitentem admovere, si non possit sine incommodo; tenetur tamen si sine incommodo possit; si verò defectus fuit culpabilis, tenetur, etiam cum incommodo, nisi tale sit, ut videatur præponderare bono, quod sequitur ex admonitione. Prima, & secunda conclusionis pars constat, quia cum ex tua actione inculpabili sequitur violatio alicuius præcepti, etiam materialis, teneris eam violationem impedire, si commode possis; non tamen si non possis absque incommodo: sed ex nullitate absolutionis, si non admoneas pœnitentem, sequitur, quod ille violet materialiter, hoc est, sine culpa, præceptum integritatis confessionis: ergo dum defectus sine tua contingit culpa teneris admonere, si possis sine incommodo; non tamen, si sine illo non possis. Tertia verò conclusionis pars, quavis probabiliter à pluribus negetur, probatur; quia dum ex tua actione culpabili sequitur proximi damnum in pecunia, aut fama, ad plus teneris, quam dum sequitur ex inculpabili actio;

actione: ergo similiter dum ex tuo defectu culpabili sequitur proximo violatio integritatis, etiam materialis, teneris ad illam vitandam magis, quàm si sequeretur ex actione inculpabili, & consequenter teneris etiam cum incommodo.

1028 Nota tamen, quod addidi: nisi incommodum videatur præponderare, quia sicut, & si damnificator culpabilis proximi teneatur resarcire damnum cum suo incommodo, non tamen tenetur damnum quinque aureorum resarcire cum periculo vitæ, imò nec cum damno viginti aureorum, sic & si cum aliquo incommodo confessarius teneatur admonere de confessionis nullitate, non tamen tenetur, si illud sit valde considerabile, quia tunc præponderabit bono integritatis confessionis, quod per illud intendi consequitur. Secundo nota, quod Philippus Faber à Diana relatus 2. part. tract. 1. miscell. resolut. 60. putat difficile, quod possit pœnitens admoveri in casu posito de nullitate confessionis sine scandalo; oppositum tamen docet noster Pater disput. 11. quæst. 136. dicens

posse fieri id sine scandalo, si confessarius procuret, ut pœnitens secum iterum confiteatur, & auditis peccatis interroget, an de præteritis culpis doleat, eaque si necesse sit, quantum potest confiteatur, quod fati erit, ut ablato defectu, absolutio etiam supra præcedentem materiam cadat: unde videtur, quod si non possit adduci pœnitens, ut iterum cum eodem confiteatur cōsentire videtur N. Pater in eo, quod tunc non possit pœnitens sine scandalo ad moneri; cum ut probet posse sine scandalo fieri, aullum aliud casum assignet: Unde probabile videtur, quod si non possit confessarius, qui sine culpa invalide absolvit, adducere pœnitentem, ut secum confiteatur, non tenetur alio modo illum de nullitate admonere.

1029 Si verò talis sit defectus, ut absolutio conferatur valide, sed illicite, tunc videndum, an id contingat, quia confessarius non interrogavit circumstantias necessarias ad confessionis integritatem, si isto modo contingat, dicendum, quod si confessarius ita se habuit, ut solæ circumstantiæ fuerint omisæ, non tamen dederit fundamentum, ut pœnitens iudicet

se non teneri confiteri illas, nõ tenetur illum admonere, & si culpabiliter interrogationem omiserit, sed solum agere de hac culpa penitentiam. Ratio est quia illa cõfessio valida fuit, quod verò penitens teneatur in alia confessione circumstantiam omisam declarare, non obligat ad admonendum; cum si forte penitens id ignoret, cõfessarius talis ignorantia non sit causa; si autem iterum eum eodem confiteatur, debet interrogare, non iam propter præcedentem confessionem, sed propter præsentis integritatem. Si vero cõfessarius ita segeferit, ut dederit fundamentum positivum, aut negativum penitenti ad iudicandum non debere talem circumstantiam confiteri, tenetur penitentem admonere, si commode potest, & si intercessit culpa, etiam cum aliquo detrimento, modo superius dicto, dum de defectu invalidæ absolutionis agebamus.

1030 Deinde videndum, an absolutio illicita fuerit, quia circa restitutionem non bene instruxit confessarius penitentem. In quo casu, si positivè docuit non teneri restituere, cum teneretur (idem est si dixisset

teneri cum non teneretur proportionem servata, atque etiam si modo simili aliud damnum causavit) debet penitentem admonere; quod si ille non restituat propter confessarii doctrinam, tenetur cõfessarius ad restitutionem, si culpabiliter illi male docuit; si vero inculpabiliter, tenetur monere, si commode possit, & si non possit commode, nõ tenetur ad quidquã: quod si commode possit, & non moneat, tenebitur etiam ad restitutionem. Ratio cur ad restitutionem teneatur est, quia unusquisque ex iustitia tenetur vitare actionem, ex qua damnum, proximi sequitur, & etiam procurare, si commode potest, ne ex sua actione etiam inculpabili damnum proximi sequatur. Vbi nota: hic commodum solum in respectu: unde si cum uno iureo posses vitare damnum proximi mille aureorum tunc commode posse censereris. Secundo nota, quod si confessarius admonetur iam non tenebitur ad restitutionem, quamvis penitens restituere nolit, quia iam abstulit errorem, ratione cuius iniuste se gerebat.

1031 Si autem Confessarius non docuit positivè, sed solum

lum omisit docere restitutionem, tunc eodem prorsus modo tenetur ad admonitionem, si penitens ratione omissionis, iudicavit se non teneri restituere; est tamen hæc differentia, quod licet ea omisso inculpabilis fuerit, non tenetur ad restitutionem, quia positivè nõ causavit errorem; quod vero omiserit docere, non est peccatum in iustitia contra creditorem quia solum tenetur Confessarius docere penitentem, quatenus tenetur ipsius bonum procurare, non tamen, quia teneatur

procurare utilitatem aliorum. Simili etiam modo discurre circa obligationem monendi penitentem, ut relinquat occasionem peccandi, si culpabiliter, aut inculpabiliter ea omisit monitionem; tenebitur enim monitionem facere, si ad sit, etus necessitas, & ea obligatio urgebit etiam cum aliquo incommodo; si omisso fuit culpabilis; si vero inculpabilis, solum obligabit dum possit sine incommodo. Et hæc de obligationibus satis, & de tota hac disputatione.

DISPUTATIO VII.

ET ULTIMA DE SIGILLO, CONFSSIONIS.

1032 Hæc disputatio est optimo iure in hunc locum restituta, cum quia, cum observatio sigilli præsertim pertineat ad huius Sacramenti Ministrum, optimo iure disputationi de ministro disputatio de sigillo succedit; cum etiam quia ratio est congrua, ut disputatio de sigillo potius, quam quævis alia sigillum materia imponat; in hac autem disputatione præ omnibus breviter de sidero; sed præ omnibus etiam, eam coniungere cupio cum doctrina ad praxim huius Sacramenti necessaria.

QUEST. I. DE OBLI-

gatione, & materia sigilli

Confessionis.

1033 Cõfessionis sigillum est obligatio oculi

tanti peccata in Confessione Sacramentali audita. Est autem tam stricta ista obligatio, ut in nullo casu, nec propter dicitur a vitanda, nec propter rem publicam salvandam, liceat sigil-

figillum frangere. Sic tenent omnes Doctores, & est Ecclesiæ universalis traditio. Ista autem obligatio, vel oritur ex ipsa Sacramenti institutione, ut cum Lugo *disp. 23. de pœnitentia* tenet aliqui, aut ex præcepto Divino, ipsi superaddito, ut tenent alij cum Arriagatom. 8. *disp. 43. sect. 1.* unde iuxta primos obligatio sigilli se habet veluti respectu Eucharistiæ obligatio eam sumendi in gratia, quæ naturalis est orta ex ipsa institutione Sacramenti iuxta secundos vero se habet, veluti obligatio præmittendi confessionem in peccatoribus sumpturis Eucharistiæ, quæ non oritur ex sola Eucharistiæ institutione, sed ex præcepto Divino illi superaddito. Unde sigillo fractio, quocumque modo explicetur, est sacrilegium, quia est contra reverentiam Sacramento debitam; est tamè præterea contra iustitiam, quia simul cum sigillo confessionis frangitur secretum naturale, quod ex iustitia obligat; est tamen differentia, quod malitia ista contra iustitiam erit levis, si materia sit levis, malitia vero contra Religionem semper est gravis, quamvis materia sit

levis, quia frangendo sigillum etiam in materia levi, fit gravis irreverentiâ Sacramento. 1034. Sigilli autem obligatio non solum ligat Confessarium, sed etiam interpretè, consiliarium, cui Confessarius ad petendum consilium peccatum pœnitentis dixit cum licentiâ, aut sine illa, superiorem, a quo petitur licentia ad casus reservatos, illum, cui Confessarius iniquè revelavit, vel qui casu, aut ex industria audit Pœnitentis confessionem, atque illum, qui se Sacerdotem fingit; & audit confessionem, aut qui existimatur habere iurisdictionem, & non habet, atque etiam internuncium ad petendam facultatem pro absolutione à reservatis. Ratio est quia quicumque ex dictis habet noticiam ratione confessionis, quæ notitia ad quemcumque transit, sive licite, sive illicite, transit cum onere sigilli, ideoque quicumque ex dictis peccata pœnitentis manifestando irrogat gravem iniuriam Sacramento, illudque reddit onerosum.

1035. Si tamen aliquis confiteretur laico cognito, vel ob devotionem, vel ob ignorantiam, quæ iudicaret, confessionem

nem laico factam valere, non teneretur laicus ille ad sigillum. Ratio est quia illa confessio, cum non fieret Sacerdoti, non esset confessio à Christo instituta; confessio vero illa, quæ fieret laico fingenti se Sacerdotem esset ex intentione pœnitentis confessio à Christo instituta: unde in eo casu confessio à Christo instituta fieret irreverentiâ, non tamen in casu huius numeri. Deinde probabilius videtur, quod non teneretur sub sigillo, qui legeret cartam, ubi pœnitens scribit peccata ad confitendum illa, quia tunc non cognosceret illa peccata ex confessione, sed ex preparatione ad confessionem; teneretur tamen illa non manifestare sub gravissima obligatione secreti, & etiam ad non legendum, ex quo cognosceret illa esse peccata, pœnitens autem non teneretur ad sigillum servandum, quia sigillum est in favorem ipsius; teneretur tamen sub naturali secreto ad non manifestandum ea, quæ confessarius dicit in confessione, si secretum postulent.

1036. Circa sigilli materiâ certum est, quod sint peccata mortalia, & venialia, illa in ge-

nerè, & specie; ista vero solum in specie; dicere autem venialia in genere (intellige generalissimo) non est contra sigillum; quia certum est, quod, qui confiteretur saltem venialia habeat; non potest autem manifestare, quod habeat plura venialia, aut venialia graviuscula, aut venialia huius generis; quia hoc redderet Sacramentum onerosum. Nec etiam dici potest de vno pœnitente, quod sola venialia fuerit confessus, aut similis alia laus, quando ista laudes possunt facere sensum comparativum, ita ut aliqui intelligant, quod alius, vel alij, qui confessi sunt, non fuerunt inventi simili laude digni; bene tamen si sic proferantur, ut sensum faciunt absolutum.

1037. Sunt præterea huius sigilli materiâ circumstantiæ peccatorum, & obiecta. Item persona complicis, & illius peccatum, & omnia alia, quæ vel sunt necessaria ad peccatorum explicationem, vel talia à pœnitente reputantur. Ratio est quia cuiuscumque istorum revelatio redderet confessionem odiosam. Unde colliges, quod sit sigilli materiâ irregularitas, macula originis, ignorantia etiam

in confessione declarata, vt explicetur aliquod peccatum, & quicumque alij defectus, qui declarati fuerint à penitente, existimante, quod illorum declaratio conduceret ad peccatorum declarationem. Status autem penitentis, vt quod sit Sacerdos, Gubernator, Mercator, aut artifex, non cadit sub sigillo; quia cum communiter sciatur, & si dicatur ad explicandum peccatum, tamen dicitur, ita vt non soleat esse in es penitentis illud ponere sub sigillo, quia illud dicit, quasi præsupposiue ad confessionem, vt Confessarius cognoscens de ipso, quod alij communiter cognoscunt, iudicet recte de peccatis; nihilominus cavendum ab his declarandis, quando audientes possent suspicari eas circumstantias manifestatas fuisse Confessario, vt aliquod peccatum declararetur.

1038 Est etiam materia sigilli peccatum futurum; cuius propositum penitens confitetur. Ratio est quia futurum peccatum habet connexionem cum proposito præsentis, quod penitens fuit confessus, nec interest, quod propositum illud non fuerit confessus cum dis-

positione ad absolutionem; nam ista non requiritur ad sigillum, sed sufficit confessio facta animo confitendi, quavis non consequatur, nec mereatur absolutionem, quacumque causa. Si verò non fiat vero animo confitendi, non obligabit sigillū: vnde colliges 1. quod si quis dicat aliqua peccata Confessario dicendo, se illa narrare in confessione, verè tamen animum confitendi non habuisse constet, talia peccata non manent sub sigillo, sed solum sub naturali secreto. Secundo colliges, quod si hereticus narret in confessione suas ceterationes contra fidem, & cognoscatur, quod id fecit animo inducendi Confessarium, vt consentiret in hæresim, est denunciandus, quia iam constat non habuisse animum confitendi; & consequenter sigillum non obligat. Tertio colliges, quod si quis dicat aliquid Confessario extra confessionem, & addat se dicere sub sigillo non manet sub illo. Imò addunt aliqui hoc non posse licite fieri; oppositum tamen est probabilius.

1039 Sūt etiā sigilli materia peccata publica, quia non auditur in eo casu, quid perderet penitens, sed ne in illo ca-

su

su ianua aperiatur vilo modo ad confessionis revelationem; & si Confessarius interrogetur, an hæc mulier confessa fuerit suam vitam meretriciam. Responsio debet esse interrogantis reprehensio, licite tamen poterit respondere generaliter eam confessam esse omnia peccata sua, aut se eam absoluisse.

1040 Nota tamen 1. non esse contra sigillum, quod Confessarius vtatur scientia habita extra confessionem circa peccata in confessione audita, sed seruanda est cautela tū ne alicui videatur quod vtatur scientia habita in confessione, tū ne propter istam scientiam loquatur de peccato, aliquam illi adendo certitudinem. Nota secundo, quod quamvis non sit contra sigillum dicere peccatum auditum in confessione, dum non dicitur persona, nec conijci potest, est tamen semper cum magna cautela loquendum, & prudentissimum nihil loqui, tum quia tales circumstantiæ facile occurrunt, vt possit deveniri in penitentis cognitionem; tum etiā, vt ait Lugo nu. 63. propter naturam aliquorum ingenium ad colligendum authorem ex aliquo facto narrato.

1041 Inquires tamē 1. an dicere propter audita in confessionibus in tali Civitate, vel oppido hæc, aut illa crimina patrari, aut etiam gravia peccata dicere audita in confessione Religiosi, non nominando Religiosum, nominando tamē Religionem, aut Conventum, sit contra sigillum. Communior sententia docet contra sigillum esse talem narrationem: quod & mihi videtur probabilior; quia & si non cognoscatur persona in particulari; tamen ipsa persona penitentis simul cum alijs aliquam patitur ignominiam, quæ ipsi potest reddere onerosam confessionem, quod in casu de Religiosis multo magis vrget; quia tamē hæc sententia videtur rigida, nota oppositam, vt probabiliorē defendi à nostro Patre Leandro *quest. 30. & 31. disp. 10.* eo quod non manifestetur penitens, nec in eius notitiā deveniri potest: addit *quest. 32.* quod si ea, quæ narrat Confessarius graviter infamant communitatem, erit peccatum grave contra iustitiam ea peccata revelare, mihi tamen videtur circa hoc notandum, quod graviora crimina sunt necessaria ad infamandū

Con-

Conventum, quam ad infamandum vnum Religiosum, & graviora ad integrum ordinem infamandum, multo que graviora ad infamandam vnam civitatem, quæ prudentis arbitrio metienda sunt multa tamen, quæ inter prudentes infamare non sufficiunt, inter rudes infamiam, & scandalum causabunt.

1042 Secundo inquires, an bona, & virtutes pœnitentis materia sint sigilli. Respondeo nō esse, nisi dicantur ad explicandum aliquod peccatum. Ratio est, quia ex illorum manifestatione non redditur confessio odiosa; tenebitur tamen confessarius ea non manifestare sub naturali secreto, si pœnitens voluerit. Tertio inquires, an defectus, qui ex modo ipso confitendi colliguntur, sint sigilli materia. Respondeo non esse; ideoque non est contra sigillum asserere, pœnitentem esse impertinentē, molestum, aut scrupulosum, aut tardi ingenij. Ratio est quia isti defectus non dicuntur à pœnitente ad manifestanda sua peccata, sed ipse confessarius eos percipit. Nota tamen quod prædictos defectus manifesta-

ri, ait Tamburinus non esse contra sigillum, si passim noti sint; esse vero si sint ignoti, ne, scilicet, cōfessio reddatur odiosa. Cuius sententiam in praxi sequendā consulō, licet speculative probabilior sit nostra immerito ab ipso improbabilis iudicata. Præterea si pœnitens dum confitebatur blasphemavit, aut comisit furtum, vidēte, & audiente confessario, nō erit contra sigillum ea manifestare, sed contra iustitiam, si non sunt publica, quia ea peccata non est confessus, sed comisit illa in confessione.

1043 Quarto inquires an quando tempore pestis, aut naufragij aliquis publice confitetur, ea peccata sint sigilli materia. Respondeo affirmative, ita ut ad huc ipsi, qui audierunt non possint inter se colloqui de illis peccatis. Ratio est quia sigillum obligat ad non colloquendum de peccatis cū ipso pœnitente: ergo etiam, ut inter se non colloquantur illi, qui audierunt. Vnde colliges, quod nec duo confessarij, qui simul audierunt eundem pœnitentem, possunt colloqui de illius peccatis, nec etiam laici, qui audierunt inter se,

etiam

etiam laicos obliget sigillum, ut vidimus. Iterum colliges à fortiori non posse duos confessarios colloqui de auditis in confessionibus diversis eiusdē pœnitentis; sive sint eadem numero peccata apud vtrumque confessaria, sive sint eadem specie, diversa tamen numero: quando sunt diversa numero ratio est clara, quia vere vnus confessarius alteri manifestat peccatum, quod in confessione cognovit, & alter nescit, quando vero peccata sunt eadem numero, ratio est eadē quam dedimus nuper probando responsionem,

1044 Quinto inquires an sit sigilli materia pœnitentia à confessario iniuncta. Respondeo certissimum esse, quod sit sigilli materia, si sit pœnitentia gravis, si vero levis, probabilis, quod non. Prima responsionis pars constat; quia pœnitentia gravis est signum, aut quod pœnitens haberet peccatum mortale, aut quod haberet plura peccata venialia, aut graviuscula: ergo cum sit contra sigillum ista peccata indicare, etiam erit contra illud manifestare talem pœnitentiā gravem. Secunda vero respō-

sionis pars probatur; quia ex levi pœnitentia non potest conijci peccatum mortale, nec venialium multiplicatio, aut gravitas, sed solum veniale in genere; sed ista notitia non est contra sigillum: ergo nec notitia talis pœnitentiæ.

1045 Vnde colliges, quod qui graves pœnitentias publicas, ut qui plura ieiunia, plures flagellationes, & similia alia paulo post confessionem adimplenda, imponit, frangit sigillum, probabilis tamen illud non frangit qui leves pœnitentias in publico adimplendas imponit. Simili proportione est sentiendum de imponente pœnitentias alta voce.

QVÆSTIO II. QVIBVS modis frangatur confessionis sigillum.

1046 **C**ertū in primis est, confessionis sigillum frangi, quoties à personis, quæ ad illud servandum obligantur, dicitur aliquid, quod materia sigilli sit, aut aliquid dicitur, aut fit, ex quo colligi potest id, quod est materia sigilli. Ratio est quia quodcumque

que

que istorum est contra occultationē, ad quam sigillum obligat. Similiter est certū, quod frangatur sigillum, si dicantur peccata, quæ sunt sigilli materia, non nominando personam, in circumstantijs in quibus aliquis possit eā conijcere. Vnde colliges 1. quod si cōfessari jinter se confabulando dicāt hæc, & hæc peccata hodie mihi cōfessus est quidam miles, aut quidam Clericus, aut quædam mulier, sigillum frangerent, quia & si persona nō nominetur, facile contingere potest, quod aliquis ex audientibus possit illā conijcere, vt supra numero 8. notabamus. Imo, quod magis est, aliquando tacendo frangi poterit sigillum, verbi gratia, si confessarius interrogetur, an Mariam reputet honestam, & advertat, quod ex taciturnitate generari potest suspicio, quod illa fuerit aliquid contra castitatem confessa, peccabit tacendo, & franget sigillum. Violaretur præterea sigillum, si propter peccata confessa ostenderet pœnitenti cōfessarius faciem duriorē, quam solet.

1047 Secundo colliges, quod franger sigillum confessarius dicendo non absolui pœ-

nitentem, si supponat, quod eū audivit, aut incepit audire. Ratio est, quia inde facile colligitur, pœnitentē aliquod peccatum grave fuisse confessum, vel aliqua censura innodatum esse; addunt tamen aliqui cum nostro Patre Leandro, posse referre pondere confessarium sine sigilli fractione non absolui, quia non finivit confessionem, aut non absolui, quia non habebat sufficientem materiam; sed mihi videtur hanc responsionem vitari debere à cōfessario, quia ex eo, quod nō finierit confessionem, colligi etiam potest, quod longa fuerit, aut facile etiam non credi, quod sit ista ratio, cur non contulerit absolutionē. Illa etiam ratio, quod non haberet materiam, etiam est incredibilis communiter. Quæ propter potius propter eā iudicabunt multi, materiam nimis abundasse, & dispositionem defecisse.

1048 Melior ergo responsio in casu posito erit dicere, se suo muneri satisfacisse; non tamen tenetur confessarius dicere ex professo, se eum absoluisse, nec schedulam confessionis dare; licet enim hoc secundum mendacium non sit, quia

quia verū est, quod fuerit confessus, & illud primum possit dici cū æquivocatione, adhuc verius est, quod ad neutrum tenear, quia schedulam dare, aut dicere, absolui, esset positive cooperari occultationi peccati pœnitentis, quam ipse vult facere illicite, dum posset eam licite facere, rectè se ad absolutionem disponendo. Confessarius autem non tenetur ad occultationem illicitam cooperari positive, quia non cooperando dici non potest, quod revelat, sed solum, quod non impedit, quod ipse pœnitens suam confessionem revelet, quod cōfessario non incumbit, præsertim, cum inde immincant graviora peccata. Poterit autem confessarius eam schedulam dare, si velit, eo quod ad eam dandam teneri iudicent probabiliter Egidius, Fagundez, Diana, & alij apud nostrum Patrem *disp. 10. quæst. 8.* atque etiam Amicus *disp. 14. nu. 9.* & Tamburinus in appendice ad *method. confes. cap. 4. num. 16.* & aliquando expediet, veluti cum pœnitens non potest modo se disponere, saltem ita, vt credi debeat à cōfessario dis-

positus, proponit tamen se disponere, aut facere, quæ petit confessarius, vt credatur dispositus, & redire; tunc enim oportebit dare schedulam, si ea indigeat ad vitandam infamiā.

1049 Tertio colliges, non posse Confessarium vti scientia ex confessione habita, quando ex tali vsu sequitur directā, vel indirecta confessionis revelatio, vel alias talis vsus est aliquomodo ingratus pœnitenti, ita vt confessio odiosa reddatur. Vnde non licet Prælato ex sola notitia in confessione habita amovere subditum ab officio, à quo potest ad nutum Prælati amoveri. Primo, si aliter possit propter amotionem suspicari peccatum confessum, adhuc in confuso. Secundo, si saltem ipse subditus possit cognoscere, quod amovetur propter tale peccatum; sicut enim loqui cum pœnitente de peccatis in confessione auditis est contra sigillum; sic etiam contra ipsum erit facere aliquid, quod illi ostendat, aut exhiberet peccatum confessum. Tertio, erit contra sigillum dicta amorio casu, quo & si nullum ducat in suspensionem peccati confessi, sit tamen iniucunda

salis amotio subdito, ita ut ipsi subdito redderetur confessio onerosa, si antequam ad illam accederet, adverteret, quod licitum erat Prælati tali confessionis notitia ad amotionem illius ab officio vti. Vnde eiusmodi vsus superioribus prohibuit in gubernatione Clemens VIII. anno 1594. die 26. Maij, quem vsus, & si dicant quidam non prohibitum, quia malum, sed quia periculum mali continet, probabilius tamen est, prohibitum esse, quia malum. Videatur Arriaga tom. 8. disp. 46. sect. 3. sub sect. 1. & 2.

1050 Si tamen ex vsu scientiæ confessionis, nec sequatur confessionis revelatio, nec vltimum incommodum, aut exprobratio pœnitentis, licitum erit vti confessionis scientia. Hinc licet confessario scientiam ex confessione comparatam obseruare, ut ipse prudentior, & caurior reddatur, v.g. ut fugiat occasiones, & pericula, propter quæ videt alios in peccata incidisse, ut vitet ludum, ne tempus, & pecunias perdat, aut etiam patem, & alia similia. Hinc etiam licet confessario maiorem affectum ostendere erga pœnitentem, qui gravia

peccata illi cōfessus est, quamvis pœnitens conijciat talem affectum oriri ex eo, quod illi confessus fuerit sua peccata cū confidentia, & magnis pœnitentiæ signis. Ratio est, quia hoc non continet revelationem confessionis, cum solum indicentur peccata pœnitenti illa scienti, nec datur exprobratio, aut aliquod pœnitentis incommodum, quod confessionem vltimo modo reddere possit onerosam. Similiter si Prælati ex confessione intelligat subditos sibi irasci eo, quod parcus, & durus sit, potest ea scientia vti, ut suavius, & liberalius agat deinde cum illis.

1051 Ex doctrina huius tertie illationis, alias plures illationes subiunferes. Prima sit, non posse confessarium suffragium negare pœnitenti ad officium, Prælatiam, aut quodecunque aliud ex sola notitia confessionis. Secunda illatio sit, non posse confessarium, si Prælati sit, ob confessionis notitiam negare subdito licentiā alloquendi externos, exeundi foras, & similia, quod etiam verum est, & si id fiat, ita ut cognosci nequeat, quod vitur notitia confessionis, quamvis in hac casu oppo-

positum sentiat noster Pater Leander. Ratio autem illationis est, quia si pœnitens sciret ante confessionem, quod licebat confessario ea notitia taliter vti, redderetur ipsi onerosa confessio. Tertia illatio sit etiam contra nostrum Patrem quæst. 70. & 73. non posse confessarium ex sola confessionis notitia dimittere famulum, aut voluntatem mutare instituendi hæredem, aut resignandi Beneficiū; si tamen aliunde cognoscat id ipsum, quod ex confessione novit, poterit illa notitia vti; quia notitia cōfessionis sufficit, quod pœnitenti non sit nociva, & nequaquam est necessarium, quod pœnitenti prosit, impediendo vsus alterius notitiæ.

1052 Quarta illatio sit, posse confessarium si sit superior vti notitia confessionis ad reservandum peccata aliqua in communi, & si sit prædicator, ad ea in communi obiurganda, quia in confessione cognovit ea frequentari, quia in hoc non datur revelatio, nec incommodum cuiusvis pœnitentis, sed bonum regimen. Quinta illatio sit, quod si occultus peccator, quem non absolvisi, petat à te Eucharistiam, sive in oc-

culto sive in publico, non potest eam ipsi denegare, quia iam hoc esset vti notitia confessionis in re, quæ ipsi pœnitenti videtur onerosa, si verò sit peccator publicus, potest etiam in publico ei Eucharistiam negare, quia tunc independenter à negatione absolutionis adest sufficiens ratio; & si replicet pœnitens dicendo, tu me absolvisi, non respondeat, quod non; sed dicat, debes, ut Eucharistiā sumere possis, publice agere pœnitentiam, quam vsque modo non fecisti. Sexta illatio sit, non posse confessarium vitare excommunicatum etiam in occulto, cuius excommunicatione solum cognovit ex confessione. Ratio est, quia si vitet illum, aut dabitur revelatio, aut exprobratio peccati, aut saltem facit aliquid confessarius, quod, si sciret ille pœnitens redderet confessionem difficiliorem.

1053 Si autem ex confessione sola noscat confessarius violationem Ecclesiæ, poterit, & tenebitur in ea celebrare, si ex omissione, aut sequatur peccati notitia, aut pœnitenti damnum. Si vero neutrum istorum sequatur, adhuc probabilius celebrare potest; quia Ecclesia non obligat

obligat Sacerdotem ad non celebrandum in loco polluto, quando illud esse pollutum solum ex confessione novit.

QUEST. III. ET VLTIMA. Dubia alia, quæ restant circa sigillum, resolvuntur.

1054 **P**ro huius disputationis complemento aliqua dubia sunt in hac questione resolvenda. Inquires ergo 1. an confessarius interrogatus possit negare peccatum in confessione auditum. Respondeo posse, & debere, quia non mentitur negando; & si enim illud sciat, non scit, ut possit dicere; & si cogatur iurare, quia si non iuret, crederet alius, quod peccatum audierit in confessione, potest cum iuramento negare; imo & debet, etiam si interrogetur expresse, an in confessione audierit, quia semper addere potest mentalem restrictionem, & si interrogatio cum multis fiat reduplicationibus.

1055 Secundo inquires, an saltem ad mortem vitandam possit confessarius uti scientia confessionis. Certum est, quod sigillum revelari non possit, non

solum ad vitandam mortem, sed nec ad salvandum innocentem, imò neque pro totius mundi salute, non modo temporali, sed etiam æterna, nec in hoc vlllo modo dispensari potest. Solum ergo est difficultas, an quando ex confessione sciret confessarius, venenum sibi in vino preparari, possit illa uti noticia, Missam omitiendo, & idem est cum proportione in similibus casibus. Respondeo ergo, quod si ex omissione Missæ solus penitens cognosceret peccatum confessum, & nullum inde ei sequeretur incommodum, posset confessarius Missam omittere; si verò, & si solus ipse cognosceret, ipsi tamen sequeretur incommodum, non posset. Ratio est, quia cum in eo casu non detur revelatio, solum fiet contra sigillum, quando incommodum penitenti sequitur, quod confessionem ipsi reddere posset onerosam.

1056 Si tamen ex omissione Missæ non solum penitens, sed etiam socij, qui crimine intendebant, cognoscerent, peccatum confessum esse, probabilius est, tunc non posse Missam omittere, quia iam tunc a seriat revelatio, quia quamvis illi crimen scirent, revelatio

non vitatur, quia etiam dum publicum est delictum, est revelatio scire scientibus, illud mihi datum esse in confessione. Adverte tamen, quod Cominc. disp. 9. dub. 4. ait probabiliter, in hoc ultimo casu posse omitti Missam, quia non tam confessarius manifestat peccatum, quam ipsi criminum conficij illud colligunt. Amplius addit adhuc noster Pater Leander quest. 69. & novissime cum alijs Tamburinus in appen. de sigillo cap. 6. nu. 5. videlicet, quod posset omittere Missam, aut fugere, etiam si propter hoc timeret, quod socij criminis essent penitentem interfecturi ob delicti manifestationem; addit tamen N.P. laudabile fore mortem subire occultando, & non utendo noticia confessionis propter tuendam vitam penitentis.

1057 Tertio inquires, an quando confessarius non posset suum peccatum declarare, non declarato peccato in confessione auditum, deberet utrumque declarare. Respondeo potius in casu, in quo non posset invenire confessarium, cui suum peccatum confiteretur, quin veni-

ret incognitionem peccati penitentis, debere omnino suum peccatum tacere. Ratio est, quia strictius obligat sigillum, quam confessionis integritas, cum ex multis causis, quæ à confessionis integritate excusare solent, nulla sufficiat à sigilli obligatione excusare. Quapropter nostram sententiam tenet Lugo disp. 23. num. 144. Amicus disp. 14. nu. 16. noster Pater Leander disp. 10. quest. 60. & alij communiter, & quamvis oppositum teneat M. Soto apud M. Moyam disp. 1. quest. 1. num. 7. eius tamen sententia merito dicit improbabilem ipse cum Thoma Hurtado, quem refert.

1058 Quarto inquires, an si ex confessione Petri noscat confessarius, quod ipse Petrus, cui solet ipse confiteri, non est Sacerdos, possit illum dimittere, etiam si ipse advertat propterea dimitti. Respondeo, quod si ipse solus advertat, potest; quia ex vna parte non revelat confessionem, & ex alia nihil facit in penitentis personam, quod ipsi sit molestum, aut illi reddere possit confessionem merito onerosam. Si verò alij

peccatū pœnitentis, quod alias ignorabant, suspicentur ex eo, quod ad ipsum non accedat, apud ipsum potest, & debet simulare confessionem, seu exterius confiteri, apud alium veram confessionem faciendo. Vide Tamburinum in *append. de sigillo cap. 6. §. 3. n. 10. & 11*

1059 Quinto inquires, an si confessarius ex confessione cuiusdā pœnitentis timeat, quod si eius confessionem audiat, sollicitabitur ab illo ad peccandū, possit reculare eius audire, confessionem, quamvis ipse rē advertat, aut alij aliquid suspicentur. Respondeo, posse; quia sollicitatio precedentis confessionis non cadit sub sigillo, vel quia illa confessio, in qua sollicitavit nō fuit vera confessio animo confitendi facta, vel dato, quod fuerit vera, tamē sollicitatio fuit in illa commissa, & non confessa. Vide supra nu. 1042.

1060 Sexto inquires, an possit confessarius nolle audire pœnitentem, quem sæpè non absolvit, quia noluit occasionē peccādi tollere. Respondeo primo, quod, si ipse solus advertat, potest nolle audire: tum quia sicut potest nolle absolvere, vique dum respiscat, sic etiam

nolle audire illum. Tum etiā, quia ex vna parte non revelatur confessio, & ex alia non fit odiosa; quia non retrahitur pœnitens à bona confessione; sed potius ad eam magis allicitur. Si verò alij sint malum suspicaturi, adhuc potest non audire, si confessiones præteritas fecit simulate; eo quod simulata confessio ad sigillum non obligat; si verò eas fecit animo se adiuvandi; licet nec fuerit absolutus, nec ad absolutionem dispositus, tenetur confessarius audire, quia illa confessio licet nō fuerit perfecta, fuit tamē sacramentalis, quamvis inchoata tantum: quod sufficit, ut ad sigillū obliget. Poterit tamē illū audire, etiam in casibus, in quibus non tenetur, quia in eo, quod illum audiat, dum non absolvat illum, vsque dum sit dispositus, nullum adest inconveniens.

1061 Septimo inquires, an confessarius possit vti notitia confessionis, & de peccatis loqui in ea auditis, si pœnitēs det ei licentiam. Respondeo posse; quia obligatio sigilli, est in favorem pœnitentis, ideoque potest illam relevare; ea autem licentia debet esse expressa, quia nullatenus sufficit præsumpta.

Suf.

Sufficienter autem exprimeret pœnitentes licentiam, si ipse inciperet de peccatis confessis cum confessario loqui, ideoque tunc posset etiam confessarius loqui de illis. Debet etiam licentia, ut sit valida, ordinari in bonum pœnitentis, aut alterius temporale, vel spirituale. Atque etiam spontaneè debet dari, non vi aut metu, etiam reverentia.

1062 Nota tamen primo, quod si statim post auditam confessionem occurat defectus supplendus, potest confessarius loqui de auditis sine licentia pœnitentis, quod tamquam æque probabile, optime docet cum alijs noster Pater *disp. 10. quest. 24.* referens verba Patris Granados, quæ talia sunt. * Licebit tamen confessario, peracta absolutione, si nondum pœnitens discessit, sed adhuc est genibus provolutus, dicere aliquid ad confessionem spectans, quia moraliter loquendo adhuc durat confessio. Si vero iam recessit, & iterum ad confitendum redeat, etiam post multum temporis, licet agere cum illo de rebus prioris confessionis, quia iam id pertinet ad idem omnino fo-

rum. * Quæ omnia dicta sūt satis probabiliter, & decentur etiam à Tamburino in *append. de sigillo cap. 5. num. 3. & 4. & ab Arriaga disp. 46. sect. 4. sub sect. 1. à nu. 41.*

1063 Nota secundo, quod quamvis probabilius sit, quod omnino extra confessionem ad loquendum cum pœnitente sit necessaria ipsius licentia, non solum petita, sed etiam obtenta; probabile tamen est, quod ad supplendum defectum præteritæ confessionis, possit loqui cum eo confessarius, etiam licentia non obtenta, quia hoc non tam est loqui extra confessionem, quam priorem perficere confessionem. De quo videndus noster Pater *quest. 23.* qui etiam *quest. 22.* citat Vazquiū asserentem posse confessarium sine licentia loqui cū pœnitente de peccatis in confessione auditis, solum intentione inquirendi ea, quæ melius iuvare possunt ipsum. Opposita tamen longe probabilius asserit esse & merito.

1064 Tertio denique nota crimen revelationis sigilli non pertinere ad sanctum inquisitionis Tribunal, sed ad Episcopum,

copum, nisi casu, quo Sacerdos habeat admixtum errorem in fide, quasi non sit peccaminosa ea sigilli violatio. Ipso facto nulla incurritur pœna propter sigilli revelationem. A iudice autem imponenda designatur *in cap. omnis utriusque sexus,*

pœna depositionis, & ut intrudatur perpetuo in Monasterium. Et hæc sint satis de sigillo, ac de toto hoc tractatu, in quo quidquid dixi Sanctæ Romanæ Ecclesiæ subijcio correctioni.

Gloria tibi Trinitas.

INDEX

PROPOSITIONVM DAMNATARVM, A SS. PP. NN. Alexandro VII. & Innocentio XI.

Q V Æ

In hoc tractatu explicantur stellula in principio notantur, & pagina ac numerus à quibus incipit cuiusque explicatio in fine indicatur.

DAMNATÆ AB ALEXANDRO.

HOMO nullo unquam vitæ suæ tempore tenetur elicere actû fidei, spei, & charitatis ex vi preceptorum di, inorû ad eas virtutes pertinentium.

1. Vir equestris ad duellum provocatus potest illud acceptare, ne timiditatis notam apud alios incurrat.

* 3. Sententia asserens, Bullam Cœnæ solum prohibere absolutionem hæresis, & aliorû criminum, quando publica sunt, & id non derogare facultati Tridentinæ, in qua de occultis criminibus sermo est, anno 1629. 18. Julij in Consistorio Sacrae Congregationis Emin. Cardinalium visa, & tolerata est, p. 336. à n. 792.

4. Prælati Regulares possunt in foro conscientiæ absolvere quoscunque seculares ab hæresi occulta, & ab excommunicatione propter eam incurta.

5. Quamvis evidenter tibi constet Petrum esse hæreticum, non teneris denuntiare si probare non possis.

6. Confessarius, qui in sacramentali Confessione tribuit Pœnitenti chartam postea legendam, in qua ad veniendum incitatur, non censetur sollicitasse in Confessione, ac proinde non est denunciandus.

7. Modus evadendi obligationem denunciandæ sollicitationis est: Si sollicitatus confiteatur cum sollicitante, hic potest ipsum absolvere absque onere denunciandi.

8. Duplicatum stipendium potest Sacerdos pro eadem Missa licite accipere, applicando petenti partem etiam specialissimam fructus ipsimet celebrati correspondentem, idque post Decretum Urbani VIII.

9. Post Decretum Urbani potest Sacerdos, cui Missæ celebranda traduntur per alium satisfacere collato illi minori stipendio, alia parte stipendij sibi retenta.

10. Non est contra iustitiam pro pluribus sacrificijs stipendium accipere, & sacrificium unum offerre: Neque etiam est contra fidelitatem, etiamsi promittam, promissione etiam iuramento firmata, danti stipendium, quod pro nullo alio offeram.

* 11. Pœc cata in Confessione omissa seu oblitata ob instans periculum vitæ, aut ob aliam causam, non tenentur in sequenti confessione exprimere p. 180. à nu. 410.

* 12. Mendicantes possunt absolvere à casibus Episcopis reservatis, non obrenta ad id Episcoporum facultate p. 333. à nu. 831. & p. 366. à n. 59.

* 13. Satisfacit præcepto annuæ Confessionis, qui confitetur Regulari Episcopo presentate. sed ab eo iniuste reprobat, p. 391. à n. 931.

* 14. Qui facit Confessionem voluntarie nullam, satisfacit præcepto Ecclesiæ.

fi. p. 145. & 147. num. 347. & 352.
 * 15. Penitens propria auctoritate substituere sibi alium potest, qui loco ipsius penitentiam adimpleat. p. 297. an. 702.
 * 16. Qui Beneficium curatum habent, possunt sibi eligere in Confessarium simplicem sacerdotem non approbatum ab Ordinario. p. 312. an. 736.
 17. Est licitum Religioso, vel Clerico calumniatorem gravia crimina de se, vel de sua Religione aspergere animantem, occidere, quando alius modus defendendi non superest, uti superpetere non videtur, si calumniator sit paratus, vel ipsi Religioso, vel eius Religioni publice, & coram gravissimis Viris predicta impingere, nisi occidatur.
 18. Licet interficere falsum Accusatorem, falsos Testes, ac etiam Iudicem, a quo iniqua certo imminet sententia, si alia via non potest innocens damnum evitare.
 19. Non peccat maritus occidens propria auctoritate uxorem in adulterio deprehensam.
 20. Restitutio à Pio V. imposta Beneficiariis non recitantibus, non debetur in conscientia ante sententiam declaratoriam Iudicis, eo quod sit pena.
 21. Habens Capellaniam collativam, aut quodvis aliud Beneficium Ecclesiasticum, si studio literarum vacet, satisfacit suae obligationi, si Officium per alium recitet.
 22. Non est contra iustitiam Beneficia Ecclesiastica non conferre gratis, quia collator conferens illa Beneficia Ecclesiastica pecunia interveniente non exigit illam pro collatione Beneficij, sed veluti pro emolumento temporali, quod tibi conferre non tenebatur.
 23. Frangens ieiunium Ecclesie, ad quod tenetur, non peccat mortaliter, nisi ex contumacia, vel inobedientia hoc faciat, puta, quia non vult se subijcere praecepto.

* 24. Mollities, sodomia, & bestialitas sunt peccata eiusdem speciei infimae, idcircoque sufficit dicere in Confessione, se procurasse pollutionem. p. 213. an. 506.
 * 25. Qui habuit copulam cum soluta, satisfacit Confessionis praecepto, dicens, commisi cum soluta grave peccatum contra castitatem non explicando copulam. p. 106. à n. 488.
 26. Quando litigantes habent pro se opiniones aequae probabiles, potest Iudex pecuniam accipere pro ferenda sententia in favorem unius praeter alio.
 27. Si liber sit aliquis iunioris, & moderni, debet opinio censeri probabilis, dum non confitetur, reiectam esse à Sede Apostolica tamquam improbabilem.
 28. Populus non peccat, etiam si absque illa causa non recipiat legem à Principe promulgatam.
 29. In die Ieiunij, qui saepius modicum quid commedit, etsi notabilem quantitatem in fine comederit, non frangit ieiunium.
 30. Omnes Officiales, qui in Republica corporaliter laborant, sunt excusati ab obligatione ieiunij, nec debent se certificare, an labor sit compatibilis cum ieiunio.
 31. Excusantur absolute à praecepto ieiunij omnes illi, qui iter agunt equitando, utcumque iter agant, etiam si iter necessarium non sit, & etiam si iter unius diei consistat.
 32. Non est evidens, quod consuetudo non comedendi ova, & lactinia in Quadragesima obliget.
 33. Restitutio fructuum ob omissionem horarum suppleri potest per quantumque Eleemosynas, quas antea Beneficiarius de fructibus sui beneficii fecerit.
 34. In die Palmatum recitans officium Paschale, satis acit praecepto.
 35. Unico officio potest quis satis facere duplici praecepto pro die praesenti, & crastino.

26. Regulares, possunt in foro conscientiae vi privilegij suis, quae sunt expressè revocata per Concilium Tridentinum.
 37. Indulgentiae concessae Regularibus, & revocatae à Paulo V. hodie sunt revalidatae.
 38. Mandatum Tridentini factum Sacerdoti sacrificanti ex necessitate cum peccato mortali confitendi quam primum, est consilium, non praeceptum.
 39. Illa particula quam primum intelligitur, cum Sacerdos suo tempore confitebitur.
 40. Est probabilis opinio, quae dicit esse tantum veniale osculum habitum ob delectationem carnalem, & sensibilem, quae ex osculo oritur, tactu periculo consensus venialis, & pollutionis.
 * 41. Non est obligandus concubiniarius ad eiciendam concubinam, si haec nimis utilis esset ad oblectamentum concubinarij, vulgo regalo, dum deficient illi, nimis aeger ageret vitam, & alia epuletatio magno concubinarij afficeretur, & alia famula nimis difficile inveniretur. p. 101. à num. 235.
 42. Licitum est mutuantij aliquid ultra sortem exigere, si se obliget ad non repetendam sortem usque ad certum tempus.
 43. Annum legatum pro Anima relictum, non durat plus quam per decem annos.
 44. Quoad forum conscientiae, reo correcto, etiamque contumacia cessante, cessant centurae.
 45. Libri prohibiti donec expurgentur, possunt retineri, usque dum adhibita diligentia corrigantur.

DAMNATAE AB INNOCENTIO.
 * 1. Non est illicitum in Sacramentis conferendis sequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiore, nisi id veteri lex, conventio, aut periculum gravis damni incurrendi. Hinc ten-

tentia probabilis tantum videtur, non est in collatione Baptismi, Ordinis Sacerdotalis, aut Episcopalis. p. 42. à num. 96.
 * 2. Probabiliter existimo, Iudicem posse iudicare iuxta opinionem etiam minus probabilem. p. 43. n. 102.
 3. Generatim dum probabilitate, sive intrinseca, sive extrinseca quantumvis tenui, modo à probabilitatis finibus non exeat, confitens aliquid agimus, semper prudenter agimus.
 4. Ab infidelitate excusabitur Infidelis non credens ductus opinione minus probabili.
 5. An peccet mortaliter, qui actum dilectionis Dei sechel tantum in vita eliceret, condemnare non audentus.
 6. Probabile est, ne singulis quidem rigorose quinquennijs per se obligare praeceptum charitatis erga Deum.
 7. Tunc solum obligat, quando tenemur iustificari, & non habemus aliam viam, qua iustificari possumus.
 8. Comedere, & Liberè usque ad satietatem ob solam voluptatem non est peccatum, modo non obstitat iudici, quia licite potest appetitus naturalis suis actibus frui.
 9. Opus Coniugij ob solam voluptatem exercitum omni penitus caret culpa, ac defectu veniali.
 10. Non tenemur proximum diligere actu interno, & formali.
 11. Praecepto proximum diligendi satisfacere possumus per solos actus externos.
 12. Vix in Saecularibus invenies, etiam in Regibus superfluum statui. Et ita vix aliquis tenetur ad eleemosynam, quando tenetur tantum ex superfluo statui.
 13. Si cum delicta moderatione facias, potes absque peccato mortali de vita alicuius tristari, & de illius morte naturali gaudere, illam inefficaci affectu petere, & desiderare; non quidem ex duplicentia personae, sed ob aliquod tempora-

le emolumentum.

14. Licitum est absoluto desiderio cupere mortem Patris, nō quidem, ut malum Patris, sed ut bonum cupientis, quia nimium ei oportuna est pingis hereditas.

15. Licitum est filio gaudere de paricidio Parentis a se in ebrietate perpetrato propter ingentes divitias inde ex hereditate consecutas.

16. Fides non censetur cadere sub præceptum speciale, & secundum se.

* 17. Satis est, actum fidei semel in vita elicere, p. 28 à num. 304.

18. Si à potestate publica quis interrogetur, fidem ingenuè confiteri, ut Deo, & fidei gloriosum consulo, tacere, ut peccaminosum per se non damnō.

19. Voluntas non potest efficere, ut assensus fidei in se ipso sit magis firmus, quam mereatur pondus rationum ad assensum impellentium.

20. Hinc potest quis prudenter repudiare assensum, quem habebat supernaturalem.

21. Assensus fidei supernaturalis, & utilis ad salutem stat cum notitia solum probabili revelationis, imò cum formidine, qua quis formidet, ne non sit locutus Deus.

22. Non nisi fides unius Dei necessaria videtur necessitate medijs, non autem explicata Remaneratoris.

23. Fides late dicta ex testimonio Creaturarum, similivè motivo ad iustificationem sufficit.

24. Vocare Deum in testem mendacis levis non est tanta irreverentia, propter quam velit, aut possit damnare hominem.

25. Cum causa licitum est iurare sine animo iurandi, si res sit levis, si ve gravis.

26. Si quis, vel solus, vel coram alijs, si ve interrogatus, si ve propria sponte, si ve recreationis causa, si ve quocumque alio sine iure, se non fecisse aliquid, quod

revera fecit, intelligendo intra se aliquid aliud, quod non fecit, vel aliam viam ab ea, in qua fecit, vel quodvis aliud additum verum, revera non mentiur, nec est perjurus.

27. Causa iusta utendi his amphibologis est: quoties id necessarium, aut utile est ad salutem corporis, honorem, res familiares tuendas, vel ad quemlibet alium virtutis actum, ita ut veritatis occultatio censetur tunc expediens, & studiosa.

28. Qui mediante commendatione, vel munere ad Magistratum, vel Officium publicum promovus est, poterit cum restrictione mentali præstare iuramentum, quod de mandato Regis à similibus solet exigi, non habito respectu ad intentionem exigentis, quia non tenetur fateri crimen occultum.

29. Urgens metus gravis est causa iusta Sacramentorum administrationem simulandi.

30. Fas, est viro honorato occidere invasorem, qui iniuriam calumniam inferre, si aliter hæc ignominia vitari nequit, idem quoque dicendum, si quis impingat à lapsum, vel fuste percutiat, & post impactam alapam, vel idem sustulsi fugiat.

31. Regulariter occidere possum furem pro conservatiōe unius aurei.

32. Non solum licitum est defendere defensione occisiva, quæ actu possidemus, sed etiam ad quæ ius inchoatum habemus, & quæ nos possessuros speramus.

33. Licitum est tam hæredi, quam legatario contra iniuste impediētem, ac vel hæreditas adeatur, vel legata solvantur, se taliter defendere, sicut & ius habent in Cathedram, vel Præbendam contra eorum possessionem iniuste impediētem.

34. Licet procurare abortum ante animationem fetus, ne Puella deprehensa gravida occidatur, aut infametur.

35. Videtur probabile omnem futurum,

rum, quamdiu in vtero est, carere anima rationali, & tunc primum incipere eandem habere, cum paritur, ac consequenter dicendum erit in nullo abortu homicidium committi.

36. Permissum est furari, non solum in extrema necessitate, sed etiam in gravi.

37. Famulus, & familia domestici possunt occultè heris suis surripere ad compendandam operam suam, quam maiorē iudicant salario, quod recipiunt.

38. Non tenetur quis sub pena peccati mortalis restituere, quod ablatum est per pauca furta, quantumcumque sit magna summa totalis.

39. Qui alium movet, aut inducit ad inferendum grave damnum tertio non tenetur ad restitutionem istius damni illati.

40. Contractus Mohatra licitus est, etiam respectu eiusdem Personæ, & cum contractu retrovenditionis prævénito, cum intentione lucrifaciendi.

41. Cum numerata pecunia pretiosior sit numeranda, & nullus sit, qui minoris faciat pecuniam præsentem, quàm futuram, potest creditor aliquid ultra sortem à mutuario exigere, & eo titulo ab usura excusari.

42. Vltima ratio est dum vltima sortem aliquid exigitur, tanquam ex benevolentia, & gratitudine debitum, sed solum si exigatur tanquam ex iustitia debitum.

43. Quod non nisi veniale sit detrahentis auctoritatem magnam sibi noxiâ falso crimine elidere.

44. Probabile est non peccare mortaliter, qui inponit fallum crimen alicui, ut suam iustitiam, & honorem defendat. Et si hoc non sit probabile, vix vlla erit opinio probabilis in Theologia.

45. Dare temporale pro spirituali non est simonia, quando temporale non datur anquam pretium, sed dumtaxat, tanquam motivum conferendi, vel efficiendi spirituale, vel etiam quando temporale sit solum gratia compensatio

pro spirituali, aut e contra.

46. Et id quoque locum habet, etiam si temporale sit principale motivum, dan est spirituale; imò etiam si sit finis ipsius rei spiritualis, sic ut illud plures a sumetur, quam res spiritualis.

47. Cum dixit Concilium Tridentinum eos alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, qui nisi quos digniores, & Ecclesie magis utiles, ipsi iudicaverint ad Ecclesias promoveri, Concilium, vel primo videtur per hæc digniores, non aliud significare velle, nisi dignitatem eligentem sumpto comparativo positivo; vel secundo locutione minus propria ponit digniores, ut excludat indignos, non vero dignos, vel tandem locutione tertio quando sit concursus.

48. Tam clarum videtur, fornicationem secundum se nullam involvere peccatiam, & solum esse malam, quia interdicta, ut contrarium omnino rationi dissonum videtur.

49. Mollities iure naturæ prohibita non est. Vnde si Deus eam non interdixisset, sæpe esset bona, & aliquando obligatoria sub mortali.

50. Copula cum coniugata, consentiente marito, non est adulterium; adeoque sufficit in confessione dicere, se esse fornicatum.

51. Famulus, cui submissis humeris scienter adiuvat henum iuum atcendere per fenestras ad stuprandum virginem, & multoties eidem sublevisit deferendo scalam, aperiendo ianuas, aut quid simile cooperando, non peccat mortaliter, si id faciat metu notabilis detrimenti, puta ne à Domino malè tractetur, ne torvis oculis aspiciatur, ne domo expellatur.

52. Præceptum servandi festa non obligat sub mortali, seposito scandalo, si absit contemptus.

53. Satisfacit præcepto Ecclesie de audiendō sacro, qui duas eius partes, imò quatuor simul à diversis celebratibus audit.

Qui

54. Quis non potest recitare Matutinum, & Laudes; potest autem reliquas Horas, ad nihil teneretur, quia maior pars trahit ad se minorem.

* 55. Præcepto Communis annuæ latissit per sacrilegam Domini manducationem, p. 145. à num. 348.

56. Frequens Confessio, & Communiō, etiam in his, qui gentiliter vivunt, est non prædeterminationis.

* 57. Probabile est, sufficere attritionem naturalem, modo, honestam, p. 120. à num. 285.

* 58. Non tenemur Confessario interroganti fateri peccati alicuius consuetudinem, p. 93. à num. 218.

59. Licet sacramentaliter absolvere dimidiatè tantum confessos ratione magni concursus Pœnitentium, qualis v. g. potest contingere in die magnæ alicuius festivitatis, aut Indulgentiæ.

* 60. Pœnitenti habenti consuetudinem peccandi contra legem Dei matutina, aut Ecclesiæ, & si emendationis spes nulla appareat, nec est neganda, nec differenda absolutio; dummodo ore proferat, se dolere, & proponere emendationem, p. 83. à n. 192.

* 61. Potest aliquando absolvi, qui

in proxima occasione peccandi versatur, quam potest, & non vult omittere, quinimum directe; & ex proposito querit, aut ei se ingerit. p. 102. à n. 237.

* 62. Proxima occasio peccandi non est fugienda, quando causa aliqua utilis, aut honesta non fugiendi occurrit. p. 103. à n. 240.

* 63. Licitum est querere directè occasionem proximam peccandi pro bono spūituali, vel temporali nostro, vel proximi. p. 105. à n. 249.

* 64. Absolutionis capax est homo quantumvis laborer ignorantia Inferiorū Fidei, & etiam si per negligentiam, etiam culpabilem nesciat Misteriū Santissimæ Trinitatis, & incarnationis Domini nostri Iesu-Christi. p. 129. à n. 307.

* 65. Sufficit illa Misteria semel credidisse. p. 128. à n. 304.

Alia denique propositio damnata à SS. P. N. Clemente VIII. anno 1602. affirmans, * Licere per literas, seu in eruditionem Confessario absenti peccata sacramentaliter confiteri, & ab eodem absenti absolutionem obtinere, * Explicatur in hoc tract. p. 724. à n. 724. & p. 325. à n. 768.

INDEX RERVM,

QUÆ IN HOC TRACTATV DE SACRAMENTO Pœnitentiæ continentur.

P. paginam, N. numerum denotat marginalem.

A

ABSOLVTIO.

Absolutio, seu absolutio forma communis ponitur, pag. 299. num. 708.

Essentia absolutio saluatur in verbis: Absolutio, pag. 200. num. 709.

Quæ verba absolutio sunt necessaria necessitate præcepti, pag. 301. nu. 712. & 713.

Quæ mutatio in verbis formæ reddat eam invalidam, pag. 302. nu. 714.

Quem sensum habeant verba absolutio, pag. 302. à num. 715. ad 722.

An absolutio dari possit sub conditione, pag. 301. num. 723.

An dari possit absenti, p. 306. à nu. 724. ad 728.

An à censuris, & peccatis absolui quis possit per formam illam: * Absolvo te in nomine Patris, &c. p. 307. n. 729.

V. Casus reservati.

ACTVS EXTERNVS.

Quare actus externus sit necessario confitendus, pag. 190. à nu. 454. præterim num. 469.

ADVLTERIVM.

Si ex parte viri usque peccatis detur coniugium, debet vtrumque explicari, p. 219. n. 520. & 521.

AFFINITAS.

V. Circumstantia.

AMOR DEL.

V. Detestatio: confititio.

APPROBATIO.

Approbatio est necessaria in confessario ad audiendas confessiones, pag. 381. n. 897.

An requiratur ad audiendas confessiones Religiosorum, p. 381. n. 898.

Moniales an, & cuius licentiæ possint non approbari confiteri, p. 382. num. 898. 899. & 900.

Parochia ubique eligi possunt in confessarios, si proprius Parochus delegerit iurisdictionem, aut aditu privilegium Bullæ, vel simile eligendi approbatum, p. 382. n. 901.

Quid autem, si fuit, sed iam non est Parochus, ibid.

Approbatione indiget Magistrus Theologia, & Prælati regulares, p. 383. n. 902.

Purochus nec pro se, nec pro suis ovibus potest eligere sacerdotem non approbatum, p. 383. n. 903. 904. & 905.

Cuius ordinarij approbatio sit necessaria, p. 384. à n. 906.

Confessarius à suo ordinario approbatus, dum domicilium non mutat, potest eligi ubique accedente iurisdictione, p. 386. à n. 910. ad 914. Si vero domicilium mutet, non poterit eligi, nisi à subditis ordinarij, qui approbavit illum, p. 387. n. 915.

Approbatus ab uno an falsum sit, quod possit ubique confessiones audire, p. 388. n. 917.

An saltem sic posse sit probabile, ibid. & à n. 918. ad 928.

An Religiosus ab Episcopo approbatus possit confessiones audire sine licentiâ sui Prælati, p. 393. n. 929.

An Episcopus possit sine iusta causa negare approbationem, p. 394. n. 930.

An, si approbatio sine iusta causa negetur,

ur, maneat Sacerdos approbatus, pag. 394 n. 931.

An approbatus absolute, si postea reproberetur, sine iusta causa, sit approbatus censendus, p. 394 n. 932.

In approbatione Religiosorum apponi non potest limitatio quoad personas, locum, vel tempus, sine causa, p. 395 n. 933.

An approbatus cum limitatione ad personas, vel locum, possit sine limitatione ab omnibus eligi per Bullam, pag. 395 a n. 933, ad 936.

An Religiosus, approbatus a suo Provinciali ad confessiones Religiosorum, possit, virtute Bullae, audire confessiones Monialium Episcopo subiectarum, p. 396 n. 937, & quid virtute Iubilei, n. 938.

An sit necessarium, quod approbatio detur in scriptis, p. 397 n. 939.

An eiam, quod gratis detur, ibid.

An possit Episcopus Regulares a suo antecessore approbatos vocare ad examen, eorumve approbationem revocare, p. 398 a n. 940.

An saltem possit Episcopus Regulares a suo antecessore approbatos examinare post Bullam Clementis X. p. 414 a n. 972.

An Episcopi possint Parochos examinare, p. 410 a n. 967.

AQUA.

An aqua rosacea sit materia probabilis baptismi, p. 51 n. 120.

ATTRITIO.

Attritionis definitio traditur, p. 31 n. 74.

Ad attritionem non solum sufficit dolor conceptus ex metu poenarum infernalis, sed etiam ex metu aliarum poenarum temporalium, p. 32 n. 75. Sunt tamen inspicienda cum respectu ad Deum ea, in quibus propter peccata n. 76.

Etiam alia attritionis motiva debent includere respectum ad Deum, ibid.

Attritio quomodo deestletur culpam magis quam poenam, cum propter istam illam deestletur, p. 33. & 34 n. 80. & de Attritio sola, ut talis cognita, sufficit ad valorem, & fructum sacramenti poenitentiae, p. 35 n. 83.

Non datur praecipuum accedendi ad sacramentum poenitentiae cum contritione, p. 37 n. 85.

Imo nunquam tenetur homo ad contritionem determinatam, saltem extra articulum mortis, p. 37 n. 86.

Quomodo sacramentum poenitentiae faciat de attritio contritum, p. 37 n. 87.

Etiam in mortis articulo sufficit attritio, cognita ut talis, ad sacramentum poenitentiae, estque cum sacramento remedium certum, p. 38 n. 89. & seqq. & p. 52 n. 122.

An alias in eo articulo teneatur homo ad contritionem, vel ad actum charitatis, p. 40 n. 92. & 93.

V. Timor, dolor.

B**BAPTISMVS.**

Sacramentum Baptismi quando sit validum, & informe, & quomodo tollatur obex, & causet gratiam, p. 156 n. 374.

V. Confessio, aqua.

BULLA CRUCIATAE.

Per Bullam possunt illam habentes absolui a quibusvis casibus, & censuris Papae reservatis, haeresi excepta, semel in vita, & semel in articulo mortis per quemlibet approbatum, p. 343 n. 806.

An possit saepe in vita absolui poenitens ratione Bullae a Papae reservatis dummodo ab unoquoque semel tantum absolvarur, p. 343 n. 807. & 808.

Quid faciat poenitens absolvens semel a reservato Papae, virtute Bullae, si incidat iterum in eundem reservatum, p. 343 n. 809.

A reservatis cuiuscumque alteri, praeter Pontificem,

efficent, potest poenitens per Bullam absolui toties, quoties, p. 344 n. 811. & p. 365 n. 858.

Vnde toties, quoties, absolvi potest a reservato Papae, haeresi excepta, si sint oculi ibid.

Qui dicuntur casus oculi, p. 345 n. 812.

An Regulares virtute Bullae Cruciate absolui possint a casibus suis Praelatis reservatis, sine licentia ipsorum, p. 345 a num. 813.

An virtute Cruciate absolui poenitens possit toties, quoties a casibus occultis Bullae Censurae etiam post decretum Alexandri VII. p. 348 a n. 818.

V. Monialis.

C**CARAMVEL:**

Quid miretur Caramuel in N. P. Leandro, p. 163 n. 391.

Quid ego in Caramuele miretur, p. 163. & 164 n. 392. & 393.

CARNES.

V. Circumstantia.

CASVS RESERVATI.

Quid sit reservatio, & quomodo possint casus reservare, p. 331 n. 781.

Peccata venialia, & mortalia iam confessata, an, & a quo possint reservari, p. 331 n. 782.

Peccata interna reservari possunt, de facto tamen reservari non solent, p. 331 n. 782. & p. 345 n. 812. & p. 376 n. 885. & 886.

Quando aliquid peccatum reservatur, non comprehendit reservatio peccatum dubium illius speciei, nisi exprimat, p. 375 n. 783.

Peccata reservari possunt sine censura, de facto tamen omnia reservata Pontifici habent censuram annexam, & qui excusatur ob ignorantiam a censura, excusatur a reservatione, & si Pontifex det licentiam pro censura, aut illam

auferat, vel eius reservationem, ablatam tenetur peccati reservatio, p. 332 n. 784.

Qui possint a reservatis absolvi, p. 333 n. 785.

An possit superior sola reservata audire, & ab eis absolvi, p. 333 n. 786.

An aliquando, qui habet reservata, & non reservata, possit, aut debeat sola non reservata inferiori confiteri, p. 334 n. 787.

Quando confitetur quis cum potente a reservatis absolvi, tollitur per abolitionem reservatio omnium reservatorum, etiam obliorum in illa confessione, p. 334 n. 789.

Episcopi possunt absolvi a Summo Pontifice reservatis, quando occulta sunt, p. 335 n. 790.

An in Bulla Censurae sit ista facultas revocata, quoad haeresim, & alios casus in illa contentos, p. 335 n. 791. & 799.

An, qui reservationem ignorat, incurrat eam, p. 368 n. 864. 865. & 866.

An, qui putat casum non reservatum reservatum esse, incurrat reservationem, p. 377 n. 887.

In dubio de reservatione standum pro non reservatione, p. 377 n. 871.

Ad incurrandam reservationem requiritur, quod peccatum in suo genere sit consummatum, nisi aliud exprimat verba ipsa reservationis, p. 376 n. 884.

V. Episcopus Regulares confessorij, Pergrami.

CASVS EPISCOPO RESERVATI.

An a reservatis Episcopo absolvi possint Parochos, quando dati impedimentum adevendi Episcopo, p. 359 n. 844.

Qui casus sint iure communi Episcopis reservati, p. 365 n. 857.

Qui sint illi reservati iure specialiter, ibid.

Confessorij omnes debent scire, qui casus sint iure speciali Episcopis reservati in Diocesi, in qua confessiones audiunt, p. 365 n. 858.

- p. 365. n. 858.
 An, qui habet facultatem absolventi à casibus Pontifici reservatis, absolvere possit à reservatis Episcopis iure speciali, p. 366. à n. 859 ad 863.
 In reservatione casuum Episcopaliurum quid denotet clausula, quantum ad peccatum, p. 373. n. 877. & 878.
 An vbiest reservatum Episcopo peccatum contra naturam, sit reservata eo, ipso pollutio voluntaria, p. 373. à n. 879. ad 883.
 Furum in Ecclesia, sed non ex rebus Ecclesie commissum non est casus reservatus in Dioecesi Pampilonensi, p. 377. n. 887. & 888.
 Furari decimas ab Ecclesiasticis personis non est casus reservatus in Pampilonensi Dioecesi, p. 377. n. 888.
 Quæ peccata intelligantur reservata in Dioecesi Salernitana sub nomine sacrilegij, p. 378. n. 889.
 Quæ excommunicatio sit reservata in Dioecesi Pampilonensi, p. 376. n. 885.
 Circa casus Episcopis reservatos in particulari plura notantur, p. 373. à n. 877. ad 896.
 V. MONIALES, Regulares confessorij.
 CASVS PAPÆ RESERVATI.
 A casibus etiam publicis Papæ reservatis absolvere potest Episcopus habentem impedimentum recurrendi ad Papam: & quanam impedimenta censentur legitima, p. 358. n. 842.
 An etiam Parochus possit absolvere à diocesis Papæ reservatis, quando datur impedimentum recurrendi ad Papam, & etiam ad Episcopum, p. 358. n. 843.
 An Monialis, quæ non potest adire Pontificem, nec Episcopum, possit absolvi à Pontifici reservatis, etiam ab hæresi occulta, quin teneatur vocare Episcopum, aut ab eo facultatem petere, p. 361. n. 849.
 V. Hæresis.

- GENSURA:
 V. Peccatum dubium.
 CHIRVRGVS.
 V. Occasio.
 CIRCUMSTANTIA.
 Circumstantia levem malitiam addentes; sive in eadem specie, sive in diversa, non sunt necessario confitendæ, p. 183. n. 434.
 Circumstantiæ mutant species gravem continentem malitiam necessario confitendæ sunt, p. 183. n. 435.
 Circumstantias notabiliter aggravantes intra eandem speciem non debent necessario declarari verius est, p. 184. n. 438.
 An sint declaranda prædicata omnia, quæ pertinent ad individuationem peccati, p. 191. n. 455.
 Circa circumstantiam, quis, quæ sint declaranda, p. 198. n. 471.
 Circa circumstantiam quid, quæ declarandi, p. 204. n. 484.
 In materia venerea tertè est declaranda circumstantia actus consumati, p. 205. n. 485.
 Explicanda in confessione circumstantia affinitatis, aut contiguitatis in peccatis carnis. & quinam gradus, & linee sint declarandi, p. 209. n. 494.
 Quid etiam de cognatione legali, & spiritali, & publica honestate dicendum, p. 211. n. 501.
 Quid etiam dicendum de alijs impedimentis matrimonij, dum inter habentes ea copula intercedit, p. 211. n. 502.
 Quid de circumstantia peccantis cum filia confessionis, p. 211. n. 503.
 An sit explicanda circumstantia consanguinitatis, & affinitatis in Sodomice peccato, ac in tactibus inhonestis, an etiam coniugium, p. 212. n. 504. & 505.
 An, qui ex odio desiderat malum proximo, debeat mali desiderati speciem declarare, p. 216. n. 510.
 Qui verba contumeliosa dicit proximo,

- aut de eo detrahit, non tenetur materiam contumelie, vel detractionis declarare, p. 216. n. 511.
 Qui se iactavit de peccato, an peccati speciem declarare teneatur, p. 216. n. 512.
 Qui peccatum consiliatur, an teneatur declarare eius speciem, p. 216. n. 513.
 In detractione, aut iudicio temerario, an declarandus status personæ, p. 217. n. 514. & 515.
 Circumstantia loci sacri in quibus peccatis sit necessario confitenda, p. 223. n. 528.
 Circumstantia scandalij, quia, scilicet, quis vitur famulo, aut alia persona, ut medio ad peccatum, an, & quomodo explicanda, p. 226. n. 536.
 Quando, qui foratur cum socio, debeat inductionem fateri, p. 226. n. 537.
 An vir, qui fornicat, aut fornicat, quæ vitur induxit ad fornicationem, teneatur inductionem fateri, p. 226. n. 538.
 In scandalo proximo, quando debeat declarari peccatum, ad quod patrandum fuit indutus, p. 227. n. 539.
 An intentio, & duratio actus peccaminosi sit declaranda, p. 235. n. 557. & 527.
 In homicidio, si fiat discerpendo, aut eviscerando, declarandū est, p. 235. n. 557. atque etiam violentia in fornicatione, & furto, ibid.
 Qui peccat, dum habet vehementer imam inspirationem ad non peccandum, non tenetur circumstantiam istam fateri, p. 235. n. 558.
 Peccatum cum conscientia erronea commissum eiusdem speciei est, ac commissum cum conscientia vera, p. 238. n. 565.
 Est etiam eiusdem speciei peccatum commissum cum ignorantia vincibili, ac scienter commissum, quamvis aliquam nonnunquam disparitatem habeant, p. 238. n. 566.
 Qui ignorat desiderium fornicandi peccatum esse, scit tamen fornicationem esse peccatum, quoties illam efficaciter desiderat, mortaliter peccat, p. 240. à n. 570.
 Si ignorantia malitiæ actus interni excusaret illum à malitia, etiam excusaret externum, p. 242. à n. 574. ad 576.
 Nulla ignorantia potest praestare, quod actus indeliberate elicitus sit malus, p. 243. n. 576.
 Ad peccatum non est necessaria cognitio malitiæ actus voluntatis, sed sufficit cognitio malitiæ objecti illius, p. 243. n. 577. & 582.
 Similiter non est necessaria velitio talis actus, sed sufficit objecti velitio, p. 245. n. 579.
 Non solum ignorantia malitiæ actus interni, sed adhuc iudicium eam malitiam excludens, non sufficit à peccato excusare, p. 244. n. 578.
 Qui cognoscit aliquid non alium esse, præcindendo à malitia gravi, & levi, si dubium, aut scrupulum habeat, an malitia sit gravis, mortaliter peccat, illud amplectendo, p. 247. n. 584. Si vero omnino præcinda, atque scrupulo, aut dubitatione de malitia gravi, venialiter solum peccat, p. 248. n. 586.
 An diei festi circumstantia addat peccato specialem malitiam, p. 251. n. 590.
 Quid de peccato commisso in die communionis, p. 251. n. 591.
 Quid item de commisso à Sacerdote post tantam Eucharistiam ibidem.
 Qui violat præceptum, ad quod pluribus titulis tenetur, si sint eiusdem rationis, unicum peccatum committit, p. 252. n. 594.
 Qui violat votum saepe renovatum, non tenetur circumstantiam istam facere, p. 253. n. 595.
 Qui violat ieiunium ex præcepto, & voto, tenetur circumstantiam utramque fateri, p. 253. n. 596.
 Qui violat ieiunium ab Ecclesia, & Regula præceptum, tenetur istam fateri circumstantiam

- cunstantiam, p. 253. n. 597.
 Qui preceptum superioris transgreditur, an peccet dupliciter, p. 253. n. 597.
 Qui frangit ieiunium comedendo carnes, vnum peccatum committit, p. 255. n. 600.
 Qui celebrat in mortali, excommunicatus, & non ieiunus vnicum peccatum committit, p. 255. n. 601.
 Beneficiatus in Sacris vnicum peccatum committit omitendo recitationem, p. 255. n. 601.
 V. Quantitas. Individuum. Vorum. Virginitas. Sodomia. Delectatio. Peccatum. Sacrilegium. Confidentia. Adulterium. Finis. Contemptus. Effectus.
COGNATIO.
 V. Circumstantia.
COMPLEX.
 An aliquando possit poenitens cogi ad complicitis manifestationem, quando Confessio integre sine ea fieri potest, p. 282. n. 666.
 V. Dimidiatio.
CONFESSARIUS.
 Quam scientiam debeat habere Confessarius, p. 419. n. 984.
 An Confessarius debeat absolutionem differre, quando nescit iudicare, an peccata confessa sint mortalia, p. 421. nu. 986.
 Quando dubitat an valide, & licite absolvi poenitens possit, potest absolutionem differre, vsque dum doctos, vel libros consulat. ibid.
 An, & qualiter debeat esse in gratia, dum Sacramentum Poenitentiae ministrat, p. 422. n. 987.
 Quam obligationem habeat interrogandi, & examinandi poenitentem, p. 423. n. 990.
 Qualiter interrogandus sit poenitens, qui dicit se non posse numerum peccatorum assignare, p. 427. a num. 1001. ad 1007.
 An, si Poenitens non declarat exacte nu-

- merum peccatorum, postea, si illius recorderetur, & melius declarare illum possit, ad id teneatur, p. 428. num. 1004. & 1005.
 Qualiter Confessarius debeat auferre ignorantiam poenitentis, p. 432. a n. 1011.
 Quando debeat de nullitate Matrimonij admonere illum, p. 433. a nu. 1014. ad 1018.
 De obligatione, quam habet Confessarius sequendi opinionem probabilem poenitentis, p. 435. a nu. 1019. ad 1024.
 De obligatione, quam Confessarius habet disponendi poenitentem ad absolutionem, p. 437. n. 1025.
 De obligatione, quam habet supplendi defectus in confessione commissos, pag. 438. n. 1026.
 Ad quid teneatur Confessarius, quando in valide absoluit poenitentem, p. 438. nu. 1027. & 1028.
 Ad quid teneatur, quando illicite absoluit, quia omisit interrogare, quae petebantur ad confessionis integritatem, p. 439. n. 1029.
 Ad quid deinde, quando illicite fuit absoluit, quia poenitentem non instruxit bene circa restituendi obligationem, p. 440. n. 1030.
 Quid debeat exigere Confessarius, qui ratione periculi mortis, aut impedimenti recurrenti ad Pontificem, & Episcopum, absoluit a Papae reservatis, p. 359. n. 845.
 V. Doctrina. Casus Episcopo reservati. Examen. Regularis Confessarius. Occasio.
CONFESSIO.
 Confessio Sacramentalis quid sit, p. 129. num. 309.
 Conditiones, siue qualitates bonae confessionis recensentur. ibid.
 Peccatum veniale est cum praecambolis, aut eloquentia confiteri, aut sine causa non flexis genibus, vel capite cooperato, aut cum ente, & pugione, nisi sit Religio-

- sus militaris, p. 130. n. 316.
 Confessio ex fine mortaliter malo est peccatum mortale, & ex consequenti invalida est, p. 131. n. 317.
 Confessio ex fine venialiter malo, potest esse valida, & fructuosa. ibid.
 Qui, vt bonam famam retineat apud notum Confessarium, aliter Confiteretur omnia mortalia, & illi sola venialia, per se loquendo non peccat, p. 135. n. 321.
 Qualiter confessio esse debeat fidelis, id est, verax, p. 135. n. 321.
 Mendacium in confessione de re non pertinente ad illam, si alias non sit ex se grave mortale non est, p. 136. nu. 322.
 Etiam mentiri circa mortale iam confessum mortale non est, nisi Confessarius interroget, vt medicus, vel vt iudex, p. 136. n. 323.
 Mortale etiam non est mentiri in confessione circa mortale nunquam confessum, vnum individuum peccati pro alio subrogando, p. 136. n. 323.
 Qualiter confessio debeat esse frequens, p. 136. n. 324.
 Homo existens in peccato mortali non tenetur confiteri, vt non amittat meritum bonorum operum, p. 139. n. 333.
 Qualiter confessio debeat esse nuda, discreta, libens, & veccuda, p. 149. n. 355.
 Practice loquendo omnia peccata in baptisimi receptione commissa sunt necessario confitenda, p. 150. n. 358.
 Speculatiue autem loquendo, quo solummodo questio disputari potest, verius est, quod omnia peccata in baptisimi receptione commissa sint necessario confitenda, p. 151. a n. 360.
 Confessio in quibus casibus sit iteranda, p. 257. nu. 604.
 An iteranda facta Confessario indocto, p. 257. nu. 605.
 Quid de facta dormitanti, p. 258. nu. 607.
 An excommunicatus, qui absolutus fuit a peccatis, & non ab excommunicatione, debeat iterare confessionem, p. 259. n. 608.
- An iteranda confessio, quando Confessarius ante absolutionem oblitus est peccatorum, & status poenitentis, p. 262. a nu. 615.
 Potest contingere, quod teneatur quis vnam confessionem malam repetere, & non alias post ipsam. actas, p. 263. nu. 619.
 An satisfaciatur confitendo solam circumstantiam, qui istam per oblivione omisit, dum peccatum confessus est, p. 263. nu. 620.
 Septem casus referuntur ex M. Thyrsio, in quibus ex defectu doloris iteranda est confessio, p. 264. a n. 622.
 Quando ex restitutione non facta colligatur obligatio iterandi confessiones, p. 267. n. 630. & 631.
 Quando ex inimicitia, quam poenitens gerit, colligatur obligatio iterandi confessiones, p. 268. n. 634. & 635.
 An sit certum quod, qui culpabiliter mortale in confessione tacuit, totam illam confessionem teneatur repetere, pag. 269. a n. 637.
 Confessio debet esse secreta, & sine rationabili causa publice fieri non potest, p. 283. n. 668.
 Peccant mortaliter Confessarii plerumque puerorum similes confessiones audiendo, si sint doli capaces. ibid.
 Confessio voce fieri debet ex usu communi, potest tamen scriptura, aut signis, quando voce non valet, p. 285. n. 673.
 Voce fit confessio, si scriptum tradatur legendum, & dicat voce poenitens ac costume de his, quae legitur, & sic praticari expedit, si aliter praereverenda, aut scrupulis poenitens commode non possit id id.
 Qualiter confessio debeat esse latius abili, accelerata, fortis, accusans, & parere para, p. 285. n. 674.
 An confessio aliquando possit absenti fieri, p. 325. a n. 768.
 Quare confessio in absentia facta liceat ali-

aliquam; absolutio vero non potest,
p. 328. n. 755.

An, qui confitetur peccatum aliis bene
confessum teneatur declarare iam con-
fessum e. id. p. 431. n. 1009.

An e contra possit quis peccata nova, vt
antiqua, & iam confessas, fateri, p. 431.
n. 1009. & 1010.

V. preceptum. Peccata dubia. Dimidia-
tio. Peccatum.

CONFESSIO GENERALIS.

Pro confessionibus generalibus instruc-
tio ex M. Thyro, p. 271. a. n. 641. ad
645.

An, qui facit confessionem generalem, pos-
sit aliqua peccata iam confessas tacere,
p. 430. n. 1008.

Qui facit confessionem generalem, si ali-
quahabet mortalia post ultimam con-
fessionem commissa, an debeat id de-
clarare ea cum antiquis non confun-
dendo, p. 431. n. 1010.

CONFESSIO PER INTERPRETEM

Potest fieri confessio per interpretem
quando aliter fieri non valet, p. 283. n.
669. Ad eam vero sic faciendam non
obligat preceptum Ecclesiasticum. Et
licet obliget Divinum in articulo mor-
tis, est probabile, quod tunc possit con-
fiteri per interpretem aliqua venialia,
& generaliter omnia mortalia, etiam-
que extra articulum mortis, potest sic
dimidiare per interpretem confiteri,
p. 285. n. 673.

CONFIDENTIA.

Qui peccat ex confidentia Divinae mis-
ericordiae, non tenetur circumstantiam
istam explicare, p. 234. n. 556.

Qui committit peccatum reservatum ex
confidentia Bullae, aut Iubilei, potest
abiolvi per illa. ibid.

CONSANGVINITAS.

V. Circumstantia.

CONSILIUM.

V. Circumstantia.

CONSVETVDO.

Consuetudo peccandi non destruitur per
hoc, quod poenitens habeat extraordi-
narium dolorem, p. 89. num. 206. circa
quod multa referuntur, & impugnan-
tur ex PP. Corella, & Torrecilla a nu.
201. ad 209.

Quando neganda sit absolutio poeniten-
ti habenti consuetudinem peccandi,
p. 84. 86. & 88. n. 195. 198. 199. 200.
204. & 205.

Poenitens tenetur a confessario interro-
gatus de consuetudine peccandi, illam
fateri; per accidens tamen de obligari
potest, p. 93. & 94. n. 218. 220. & 221.

Quod poenitens non teneatur absolute
peccandi consuetudinem fateri non
damnatur in proposito. SS. P. N. Innocen-
cent. p. 94. n. 222. v. Occasio.

CONTEMPTVS.

Quae circumstantia contemptus sit in con-
fessione necessaria aperienda, p. 235.
a. n. 559. ad 564.

CONTRITIO.

Contritio esse potest pars sacramenti,
quin sit sensibilis, p. 9. n. 19. potest etiam
dici sensibilis, non per se sed per con-
fessionem, ibid.

Contritio non iustificaret, si non esset vo-
tum virtuale sacramenti poenitentiae
iustificaret tamen, etiam si per impos-
sibile non esset votum restitutionis, p.
16. n. 40.

Eadem contritio, quae ante receptionem
Sacramenti poenitentiae est votum il-
lius, si post ipsam perseveret, non est
votum illius, p. 18. n. 42.

Traditur contritionis definitio, p. 21. nu.
51. Quid sit detestatio, & quid dolor,
ibid. n. 52. Dolor sensitivus non est de
contritionis essentia, n. 53.

Ad contritionem nec sufficit solus dolor,
nec detestatio sola, sed vtrumque re-
quiritur, p. 21. n. 54.

Motiva doloris naturalis assignantur, p.
22. n. 55.

Assigna-

Assignantur motiva doloris supernatura-
ralis, n. 56.

Contritio debet procedere ex motivo
charitatis, p. 23. n. 57.

Idem numero actus potest esse amor
Dei, & detestatio peccati, p. 24. n. 58.

Delectio Dei ad contritionem requisita
debet esse super omnia, non quia sum-
ma sit intensiva, sed appetitiva, & si-
militer debet esse super omnia appete-
tative dolor peccati, p. 23. n. 67.

Vnde amare aliquid intensive, plus, quam
Deum, & aliquid intensive, plus, quam
peccatum, odisse illicitum non est, p.
29. n. 68.

V. Propositi. Dolor. Detestatio. Attritio.
Timor.

CONVMELIA.

V. Circumstantia.

CORRECTIO.

Quando teneatur quis proximum, quam
primum possit, corrigere, p. 138. n. 330.

D

DEFINITIO.

Definitio physica, & definitio metaphy-
sica Sacramenti poenitentiae tradun-
tur, p. 4. n. 6.

Alia traditur definitio ex vtraque compe-
sita, n. 7.

DELECTATIO.

In delectatione morosa, an declaranda
circumstantia coniugij, voti, & similes
non solum ex parte peccantis, sed etiam
obiecti, p. 214. n. 508. & 509.

DETESTATIO.

In detestatione peccati, aut amore Dei
super omnia non est necessaria com-
paratio ad bona, vel mala particularia
p. 30. n. 70.

An possit quis eligere poenas inferni ad
vitandum peccatum, p. 30. n. 71. & 72.

Peccatum ita super omnia detestandum,
vt etiam sub hypotesi aliqua detestan-
dum sit supra malum in intellectu Dei

p. 31. n. 73.

V. Dolor. Contritio.
DETRACTIO.

V. Circumstantia.

DEVOTI, ET DEVOTAE.

Nec devoti Matrimonialium, nec Mo-
niales devotae absolvi possunt, semel
adhuc, si non proponant abstinere a
visitatione devotae, vel devoti, p. 96. n.
224.

Si autem etiam a visitatione abstinere de
votus proponat, potest absolvi, non ta-
rum semel, & iterum, sed saepius, si cre-
datur verum esse propositum abstinendi
a visitatione, p. 96. n. 225. In quo &
sequentibus vsque ad 233. V. Plura de
devotis.

DIMIDIATIO.

Dimidiatio confessionis licet aliquando,
p. 275. n. 646.

Dimidiari ergo potest confessio, quando
ex vna parte urget necessitas confes-
sionis, & ex alia integra fieri non po-
test absque gravi, & speciali damno
proprio, vel proximi. Ex quo princi-
pio plures resolutiones particulares
deducuntur, p. 275 a. n. 647. ad 667.

Quando poenitens communicare debet,
& integre confiteri non potest, potius
debet confessionem dimidiare, quam
cum contritione communicare, p. 276
n. 651.

Qui ex causa dimidiavit confessionem,
non tenetur, quam primum possit, in-
tegre confiteri, sed quando urget praec-
eptum confessionis, vel, etiam, si non
urget, cum ad confessionem, aut com-
munionem, etiam ex devotione, abla-
to iam impedimento, accedit, p. 276.
n. 651. & 652.

Precipue ob vitandum scandalum confes-
sarij non potest forma confessionis
dimidiare; bene tamen si ipsi imminet
periculum consentiendi, vel quod
ipsi futurus sit onerosus, p. 277. n. 653.

Quando poenitens ex causa dimidiat con-
fessionem, non tenetur de peccatis in

ea omiſſis contritionem habere, pag. 279. n. 659.
 Quae necessitas confeſſionis ſufficiat, ut ea potius dimidietur, quam omittatur, p. 279. n. 659.
 An dimidiata confeſſio poſſit, quando integra fieri aequi, ſine complicitis ma- niſtatione, p. 279. a. n. 660.
 An, & quando teneatur poenitens alium, quatenus, aut expectare confeſſarium. ut complicitis excuſetur ma- niſtatione, p. 281. n. 665.
 V. Mutus. Surdus.

DISPENSATIO.

An ut ordinarij approbent diſpenſationes ad matrimonia, requirant eviden- tiam de valore illarum, vel ſufficiat ſola probabilitas, p. 58. & 61. n. 134. 141. & 142.

DOCTRINA.

Quomodo ſe gerere debeat confeſſarius cum ignorante Myſteria fidei, p. 127. n. 301. 302. & 303.
 Quando teneatur confeſſarius interro- gare de doctrina Chriſtiana, p. 127. n. 302.

DOLOR.

Dolere, ac deteſtari peccatum praeteri- tum ſtultum non eſſe declaratur, p. 26. n. 63. & ſeqq.
 Dolor ſive attritionis, ſive contritionis non debet habere determinatam in- tenſionem, p. 62. n. 143.
 Dolor ſingularis poteſt ad plura peccata ſe extendere, p. 62. n. 143.
 Non eſt neceſſarium magis dolere de gra- viori peccato, p. 62. n. 144.
 Sufficit etiam minima doloris duratio, p. 63. n. 145.
 Non eſt neceſſarium, quod dolor praecedat confeſſionem, p. 63. n. 146.
 A quo, & qualiter dolor fiat ſenſibilis, p. 64. n. 148.
 Confeſſio ſine dolore, & per modum hi- ſtoriae, accedente poſt modum dolo- re, an ſufficiat ad ſacramentum poeni-

tentiae, p. 64. n. 150.
 Non eſt neceſſarium, quod dolor ad ſa- cramentum poenitentiae neceſſarius procedat ex intentione recipiendi ſa- cramentum, p. 65. n. 151.
 Poteſt dolor confeſſionem praecedere etiam per multum tempus, dum modo nec formaliter, nec virtualiter retrac- tetur, p. 65. n. 152.
 Debet autem praecedere abſolutionem, p. 65. n. 152.
 An vnus dolor poſſit pro duplici confeſ- ſione deſervire, p. 66. n. 153. & p. 68. n. 158.
 Ad confeſſionem de ſolis venialibus, pro- babilius, requiritur dolor efficax, p. 69. n. 160.
 Requiritur etiam efficax propositum, no- quidem vitandi omnia venialia, ſed ſi- milia illis, quae conſitentur, p. 71. & 72. n. 165. & 166.
 Propositum efficax vitandi venialia om- nia ſtare poteſt, quamvis peccator no- habeat ſpem illa vitandi, p. 72. n. 166.
 Cum dolore, & proſeſito efficaci vitandi mortalia compatiitur, quod poeni- tens tredit, pro ſua fragilitate iterum peccaturum, p. 71. n. 175. p. 78. n. 279. & p. 84. n. 195.
 Dolorem habere de venialibus, quae quis conſitentur, neceſſarium eſt; non tamen erit mortale illud de aliquibus habere, & de alijs non. Et an ſit idem dicen- dum de mortalibus iam confeſſis, p. 72. & 73. n. 167. & 168.
 An poſſit quis dolere de vno veniali, & non de alijs eiusdem ſpeciei, p. 74. n. 172.
 Coniectura pro efficacia, vel inefficacia doloris, p. 82. n. 188.
 Ex defectu doloris poteſt dari ſacramen- tum poenitentiae validum, & informe, p. 110. n. 266.
 Plures modi id explicandi impugnantur, p. 112. n. 269.
 Dolor exiſtimatus non ſufficit ad ſacra- mentum poenitentiae, p. 112. n. 269. & ſeqq.
 Nec

Nec ſufficit dolor naturalis, aut in effi- cax, ibid. & p. 120. 122. nu. 287. 290. & 291.
 Cur dolor ſupernaturalis eſſe debeat po- tius, quam confeſſio, p. 114. nu. 273.
 Verus modus, quo Sacramentum poeni- tentiae validum, & informe dari poſ- ſit, declaratur, p. 114. a. n. 274.
 Quare ad Sacramentum poenitentiae re- quiratur propositum vniverſale, & no- dolor vniverſalis, p. 116. & ſeqq. a. nu. 278. ad 281.
 V. Contritio. Propositum. Attritio, Con- ſuetudo.
 DVBIVM.
 V. Peccatum.
 DVRATIO.
 V. Circumſtantia.

E

EFFECTVS.

Effeſtus peccati, an debeat in confeſſio- ne declarari, p. 255. n. 601.
 EPISCOPVS.
 Etiam poſt decretum Alexandri VII. eſt probabilius, quod ſit probabile Epiſ- copos poſſe abſolvere a caſibus Bullae Coenae occultis, p. 339. a. n. 788.
 V. Miniſter Votum. Caſus Papae reſervati. Hereſis.

EXAMEN.

Poenitens non tenetur exquiſite, & nimis exacte conſcientiam examinare, ſed ſuaui, & humano modo, p. 414. n. 991. & 993.
 Poteſt quis peccare nimio examine, qua- vis illud deſerviat ad melius declaran- da peccata, p. 425. n. 994.
 Quan- a ſit in examine diligentia adhiben- da, ut illud ſit mediocre, & prudens, p. 425. n. 995.
 Quid faciendum cum poenitente, qui ac- ceſſit ſine ſufficienti examine, p. 426. n. 999. & 1000.
 An poenitens debeat peccata ſcribere, p.

430. n. 1007)

V. Sacramentum.

EXCOMMUNICATIO.

An minor excommunicatio prohibeat ad- miniſtrationem Sacramentorum, p. 260. n. 612.
 An abſolutio collata excommunicato ſit valida, p. 261. n. 613.
 Excommunicatus alius toleratus, alius non toleratus, p. 317. n. 749.
 Toleratus quando licite valeat miniſtrare, ibid.
 Non toleratus quando valeat ſacramen- tum poenitentiae miniſtrare, p. 317. n. 749. 750. & 752.
 Moribundus an poſſit petere abſolutio- nem a non tolerato, p. 318. n. 750.
 V. Confeſſio. Petere.

F

FIDES.

Non poteſt dari ſacramentum poenitentiae validum, & informe ex defectu ac- tus expreſſi fidei, vel ſpei, p. 125. n. 297.
 Ut exiſtens in mortali iuſtificetur, ſive per contritionem ſive attritionem e ſa- cramento neceſſarium no- eſt, quod adua liter expreſſe eliciat actus fidei, & ſpei, p. 125. n. 297. 298. & 299.
 V. Doctrina.

FIDELIS.

V. Confeſſio.

FINIS.

Finis, ob quem peccatum committitur quando declarandus, p. 227. n. 540.
 Qui omittit ſacrum propter ſtudium, an debeat hunc finem declarare, p. 228. n. 541. & ſeqq.

V. Confeſſio.

FREQVENTIA.

V. Confeſſio.

FVRTVM.

V. Sacrilegium. Caſus Epiſcopo reſervati. Circumſtantia. Quantitas.

H

HABITVS.

Habitvs virtutis nō destruitur per actum viij oppositi, p. 89. n. 107.

HÆRESIS.

Ab hæresi occulta à quo possit poenitentis absolvi, p. 360. n. 846.

An Episcopus possit absoluerē ab hæresi, externa occulta, & an id possit præstare per confessorium specialiter deputatum, p. 360. n. 847.

An Inquisitor quilibet possit absoluerē, & facultatem absolvendi præbere ab hæresi externa occulta, p. 360. n. 848.

V. Regulares confessorij.

HOSPES.

Hospites a quo possint absolvi à reservatis, & à non reservatis, p. 369. n. 868.

I

IACANTIA.

V. Circumstantia.

IIVIVVM.

V. Circumstantia.

IGNORANTIA.

V. Circumstantia.

IMPEDIMENTVM.

An sit peccatum ponere impedimentum impleioni præcepti, p. 232. à n. 549. ad 552.

IMPERFECTIO.

Non sunt reprehendendi poenitentes, qui continentur imperfectione, p. 8. n. 16.

IMPERIVM.

An, & quomodo attritio honesta, & supernaturalis imperari possit à fine venialiter malo, p. 131. à n. 313. ad 318. Quomodo actus bonus possit imperari ab actu malo, p. 134. & 135. à 319. ad 321.

INDIVIDVVM.

An, qui Petrum occidit, satisfaciat dicendo: occidi Paulum, p. 193. 194. n. 461. & 462.

An vnum individuum physicum peccat possit subrogari pro alio æqualis malitiae, p. 194. n. 462.

Qui peccavit cum mula, an satis faciat dicendo peccasse cum equa, p. 194. n. 462.

Qui per dimidium quadrantem desideravit Ioannam nuptam, & per dimidium alterum immediatam Mariam nuptam, an duo peccata committat, p. 195. n. 463.

INDVCTIO.

V. Circumstantia.

INIMICITIA.

V. Confessio.

INQVITOR.

V. Hæresis.

INTENSIO.

V. Circumstantia.

INTENTIO.

Intentio recipiendi sacramentum est essentialiter requisita; sed non est pars essentialis, sed modus partis essentialis, scilicet, confessionis p. 8. n. 17.

IVDEX.

An Iudex possit iudicare iuxta opinionem minus probabilem, p. 435. n. 1020.

IVRAMENTVM.

Non datur parvitas materiæ in iuramento assertorio, nec in promissorio, quantum ad intentionem; bene tamen in isto, quantum ad executionem, p. 745. n. 172.

V. Votum.

IVDITIVM TEMERARIVM.

V. Circumstantia.

IVRISDVCTIO.

Non damnatur in 1. propositione Innocentij XI. vsus opinionis probabilis circa iurisdictionem, & quare, p. 53. & 54. n. 124. & 127. & p. 315. n. 745. & 746.

An quando datur opinio probabilis circa iurisdictionem, si forte ea sit falsa, sit certum, quod Ecclesia de facto iurisdictionem supplet, p. 54. & 55. à n. 127. ad 129.

An confirmetur valere sacramentum cum

MATRIMONIVM.

In litē circa valorem Matrimonij, si ad sententia probabilis de valore, debet sententia ferri pro Matrimonio, quavis longe probabilior ad sit pro nullitate, p. 59. n. 137.

V. Satisfactio.

MENTIRI.

Mentiri in confessione circa veniale, quod non sit toralis materia, mortale nō est; est tamen mortale mentiri circa mortale, etiam si, illud sibi imponendo, addat, iam fuisse confessum, p. 74. n. 170. & 171.

V. Confessio.

MINISTER.

Nullus, nisi Sacerdos est Minister Sacramenti poenitentiae, etiam in articulo mortis, p. 310. n. 731.

In Ministro Sacramenti poenitentiae, præter potestatem ordinis requiritur potestas iurisdictionis, & a quo conferatur, p. 311. n. 732.

Minister ordinarius Sacramenti poenitentiae, quis sit, p. 310. n. 733.

Quis Minister ordinarius respectu Regularium ibid.

Qui duplex domicilium habet apud utriusque Parochum confiteri potest. Vbi quid dicendum de vagis, & Peregrinis p. 311. n. 734. & p. 369. n. 8. 8.

Episcopi ordinarius est Pontifex. Potest tamen eligere in confessorium quemlibet Sacerdotem simplicem exsibi subditum, p. 311. n. 735.

Facultas eligendi simplicem Sacerdotem extenditur ad Religionum Pralatos, etiam Conventuales. Vbi, an possint eligere simplicem Sacerdotem Sacralarem, p. 311. n. 735.

Quis sit Minister delegatus Sacramenti poenitentiae, p. 312. n. 738.

Habes iurisdictionem delegatam, an possit eam subdelegare, p. 313. n. 739.

Quilibet Sacerdos in articulo mortis est Minister Sacramenti poenitentiae, pag. 317. n. 748.

Hb 2

Sims

iurisdictione probabili ex eo, quod simul detur iurisdictione certa circa venialia, aut mortalia iam confessa, p. 56 & 57. n. 130. & 133.

An in decreto SS. P. N. Innoc. XI. de quorundam communione annullentur confessiones de venialibus factae simpliciter Sacerdoti, p. 56. n. 131. & 132.

An ad absolvendum sufficiat iurisdictione præsumpta, p. 313. à n. 740 ad 743.

V. Minister. Propos. 1. Innoc. Opinio.

L

LOCVS.

V. Violatio. Sacriligium

M

MAGISTER.

V. Approbatio.

MALVM.

Homo tenetur se à malo temporali liberare, sed non semper quam primum possit, p. 138. n. 331.

MATERIA.

Peccata sunt materia remota Sacramenti Poenitentiae, p. 5. n. 10.

Quae voluntaria, & quae necessaria, n. 11. P. Iosephus Gavarrri affirmat non absolvendum eum, qui dat pro materia quatuor mendacia vitae præteritæ, nō determinando, quae nam illa sint, pag. 6. n. 12.

Oppositum tenendum n. 13.

Non requiritur tanta determinatio in materia remota Sacramenti poenitentiae, quam in materia Sacramenti Eucharistiae, p. 7. n. 14. & 15.

Peccata existimata non sunt materia remota Sacramenti poenitentiae, pag. 10. n. 14.

Corporalis requiritur ad Sacramentum poenitentiae peccatum verum, quam ad Baptismum, & Extremam Vnctionem, p. 1. n. 30.

Cur virtus poenitentiae possit exerceri circa peccatum existimatum, n. 31.

V. Peccatum. Satisfactio.

Simplex Sacerdos non potest in articulo mortis absolvere coram Parocho, aut approbato, p. 320. n. 754. & 755.

Si tamen incepit confessionem peccitens cum illo, quia non erat alterius copia potest illa perficere, quamvis adveniat Parochus, p. 321. n. 756.

Quid si habeat censuram reservatam, & confessione incepta, adveniat confessorius habens facultatem ad illam, p. 321. n. 757.

Absolutus à censura reservata in articulo mortis quando habeat obligationem comparandi, p. 321. n. 757.

Nomine articuli mortis intelligitur quodvis probabile illius periculum, p. 322. n. 758.

Vi in articulo mortis quis absolvatur sufficit primo, quod heri confessus sit, quamvis hodie, dum absolvendus est, sit sensibus destitutus, p. 323. n. 760.

Sufficit etiam, ut absolvatur, quod dixerit se habere multa peccata, vel habere peccatum mortale, vel etiam veniale, p. 323. n. 761.

Præterea sufficit, aut absolvatur, saltim sub conditione, quod dederit aliqua contritionis signa, p. 323. n. 762.

Quamvis speculariter sit parum probabile, quod qui signa nulla contritionis dedit, Christiano tamen more vivebat, absolvi possit; practice tamen est sub conditione absolvendus, p. 325. n. 763. & 764.

Etiam absolvendus, qui confessionem peccit, aut signa contritionis dedit, absente confessario, p. 324. n. 765.

Sufficit ut absolvatur infirmus, qui confessionem in absentia confessoris petiit, vnus testis, p. 330. n. 778.

Sufficit etiam, quod testis det eam notitiam confessorio in absentia infirmi, p. 330. n. 779.

Doctrina de moribundo absolvendo praticari etiam debet à DD qui non assentiantur, pag. 320. n. 780.

MISSA.

Præcepto audiendi Missam satisfacit, qui illam audit sine intentione præcepto

satisfaciendi, imò etiam cum intentione non satisfaciendi per illam, nec per aliam, p. 297. n. 699. & 700.

MONIALIS.

Moniales exemptæ an subiaceant reservationi casuum Episcopaliū, p. 370. à n. 869. ad 872.

Moniales Episcopo subiectæ an subdantur reservationi casuum ab ipso profusa Diocesi reservatorum, p. 371. nu. 873.

An Moniales Episcopis subiectæ absolvi possint ratione Bullæ à casibus Episcopis reservatis, p. 371. à n. 74. ad 876.

V. Approbatio. Casus Pontifici reservati. MORIBVNDVS.

V. Excommunicatio Minister. MVTVS.

Mutus an possit confessionem dimidiare p. 228. n. 654.

An confiteri per interpretem, p. 283. à n. 669.

N

NECESSITAS.

V. Sacramentum Pœnitentiæ. NVMERVS.

Quos peccata comprehendantur quando, numero designato adicitur parum plus, vel minus p. 179. n. 427.

O

OCCASIO.

Occasio remota peccandi quid sit, pag. 75. n. 174.

Quid proxima sit.

Non tenetur poenitens relinquere occasionem remotam peccandi; tenetur tamen relinquere proximam, p. 76. n. 176.

Per accidens ratione gravis domini in vita honore, aut pecunia potest in occasione proxima poenitens perseverare, & quin eam deserat absolvi, p. 79. nu. 178.

Qui ex iusta & urgenti causa periculo peccandi se exdedit, non peccat, quia periculum non amat, sed permittit ibid.

An teneatur homo magis fugere ab occasione peccandi quam ab incendio, p. 79. n. 181. & 183.

Gravior causa requiritur, ut poenitens absolvatur, occasione non dimissa, postquam sæpius est admonitus, & non proficit in emendatione, quam, ut absolvatur semel, aut iterum ante admonitionem, p. 80. n. 184. & 185.

Qui sæpius existens in occasione est absolvitur, & emendationem non habet, difficilius credi debet, quod efficaciter doleat, quam ille, qui semel, aut iterum absolutus fuit, p. 81. & 82. n. 186 & 189.

Aliquando, etiam cum detrimento gravitogendus est poenitens occasionem relinquere, prius tamen alia remedia adhiberi debent, p. 81. n. 187.

Quando non dimittenti occasionem ob iustam causam differenda sit absolutio, ac etiam habenti consuetudinem peccandi, p. 81. & 83. n. 187. & 191.

Alia remedia ipsius applicanda, p. 81. n. 190. & p. 86. n. 199.

Pœnitens, quando sine detrimento relinquere occasionem potest, eam, per se loquendo, tenetur probabiliter ante confessionem relinquere, p. 90. n. 216.

Oppositum tamen, quod, scilicet, fat sit, quod id promittat, adhuc quando ter, vel quater promissioni non stetit, non est damnatum in propositione 61. SS. P. N. Innoc. p. 92. n. 216.

Fœmina non tenetur domum viri deserere, ut absolvatur, si semel, aut iterum peccavit, pluries tamen restitit, p. 92. n. 215.

Quid de adolescentibus conversantibus cum fœminis. & sæpe peccantibus, non tamen cohabitantibus cum illis, p. 92. nu. 214.

Quid de cohabitante cum fœmina, quam sæpe concupiscit, p. 92. n. 215.

Quid de confessario sumentem occasionem in confessione ad pollutiones voluntarias, p. 92. n. 216.

Quid de chirurgo curante fœminam, & de fœmina curata, p. 93. n. 217.

Quid sit quærere directè occasionem peccandi, p. 105. à n. 250.

V. Confessio. Reiterare

OPINIO.

Vltus opinionis probabilis de valore Sacramenti, an damnetur propter irreverentiam Sacramenti, p. 45. n. 104.

An etiam propter damnum proximi, p. 45. n. 105. & 106.

Illicitum est baptizare in materia probabili relicta certa, p. 49. n. 114.

Illicitum non est vltus opinionis probabilis in Sacramentis, si opinio non circa valorem versetur, sed circa licitam administrationem, etiam si id contingat in materia, aut forma, p. 49. & 50. nu. 115. & 116.

Stante opinione probabili directè de valore Sacramenti, vix possibile credo, quod possit dari opinio probabilis, quod sit licitus eius vltus, relicta tutior, p. 50. n. 118.

An sequi in materia Sacramentorum opinionem probabilem, non relicta certa, sed relicta probabiliori, licitum sit, p. 51. n. 119.

Per solam opinionem probabilem non excusatur Sacramenti irreverentia, bene tamen pro eam simul cum proximi necessitate, p. 51. n. 121.

Non damnatur in prima propositione Innoc. Vltus opinionis in his, quæ apponenda sunt à Sacramentum suscipiente testis solū in his, quæ à Ministro sunt adhibenda, p. 52. n. 123.

Vltus opinionis probabilis circa valorem an sit prohibitus Ministris Sacramenti Matrimonij, p. 58. & 59. à num. 134. ad 137.

V. Iurisdicctio Matrimonium. Dispensatio confessorius propositio 1. Innocentij Index,

ORDO.

V. Potestas.

Hh

Os

OSCVLVM.

V. Tactus.

P

PAROCHVS.

Parochi non possunt eligere in confessionarium simplicem Sacerdotem, p. 312. n. 716.

V. Minister. Casus Pontifici reservari. Casus Episcopo reservari. Approbatio.

PARS.

Partes essentielles metaphysicæ sunt genus, & differentia; Physicæ vero materia, & forma, pag. 4. n. 6.

Partes essentielle Sacramenti poenitentiae sunt contritio, confessio, & absolutio, p. 4. n. 8.

Non est necessarium dicendum, quod omnes partes sacramenti causent gratiam, p. 9. n. 11.

Quamvis poenitens causet in se gratiam per suos actus, non dicitur se absolvere, p. 10. n. 12.

V. Peccatum. Intentio.

PARVITAS MATERIE.

V. Iuramentum. quantitas.

PECCATVM.

Peccata licet requirantur essentialiter ad sacramentum poenitentiae non sunt pars essentialis illius, p. 5. n. 10.

Quando peccata numerice multiplicentur, p. 218. n. 516.

An vnus actus plura numero obiecta respiciens sit vnum peccatum, an plura, p. 218. n. 517. & 518.

Plures actiones quando sint vnum peccatum, & quando plura, p. 220. à n. 522. ad 527.

V. Materia. Confessio.

PECCATVM VENIALE.

Quomodo remittantur peccata venialia extra sacramentum, p. 70. n. 162. & 163.

An qui habet mortalia non reservata, & venialia, postquam urgente necessitate, & copia approbati deficiente, confiteri venialia sola Sacerdoti simplici, p. 334. n. 788.

V. Iurisdicatio. Votum. Casus reservari. Dolus.

PECCATVM DVBIVM.

Peccata dubia necessario confiteri debent re longe probabilius est, p. 158. n. 378.

Aliud est dari rationes probabiles, aliud dari rationes probabiles dubitandi, p. 159. nu. 379.

Peccatum dubium, quando dubium non est rationale, non est necessario confitendum ibid.

Qui habet iudicium probabile, quod non peccaverit, non tenetur confiteri, p. 161. nu. 386.

Certus de peccato commisso, & dubitans de eius confessione, tenetur illud confiteri, non tamen, si probabiliter iudice, quod illud fuerit confessus, p. 162. n. 387.

In articulo tamen mortis teneretur contritionem elicere, aut, si de ea certus non sit, confiteri, p. 162. n. 388.

Duo casus referuntur, in quibus de omni potest dubium de confessione peccati praeteriri, p. 62. & 162. n. 389. & 390.

Dubium negativum quid sit, p. 165. n. 395. & 396.

Quid dubium positivum, quid dubium prudens, & morale, & probabile, p. 165. n. 396.

Peccatum semel, ut dubium confessum, non debet, cessante dubio, iterum, ut certum confiteri, p. 168. n. 404.

Peccatum confessum, ut dubium, directe remittitur, p. 169. n. 405.

Dubius de voto, aut censura, si petat dispensationem, aut abolutionem, non tenetur iterum eas petere, si constet de voto, aut censura, p. 169. & 172. n. 411. & 412.

An tanta poenitentia imponenda sit pro peccato dubio, ac pro certo, p. 176. & 177. à n. 419. ad 422.

PECCATA OBLITA.

Debent peccata oblita, dum in memoria veniunt, confiteri, p. 180. nu. 430.

Peccata oblita in aliqua confessione posse

posse postea à simplici Sacerdote absolui improbabile est, p. 181. nu. 431. & p. 334. n. 789.

Peccata in confessione oblita non manent directe absoluta, p. 181. n. 430.

Quid sit peccatum remitti directe, & quid indirecte remitti, p. 182. n. 433.

PEREGRINI.

Peregrini aquo possint à reservatis absolui, p. 369. n. 868. à quo à non reservatis, p. 371. n. 734.

PETERE.

Petere id, quod alius potest facere sine peccato faciet tamen cum peccato, quando sit licitum, p. 318. n. 751.

Petere mutuum sub usuris quando sit licitum, p. 318. n. 751.

Petere sacramentum ab eo, quem scio esse in mortali, aut excommunicatum, quando liceat, p. 319. n. 752. & 753.

POENA.

V. Praeceptum.

POENITENTIA.

Poenitentia alia virtus, alia sacramentum. Poenitentia virtus est in genere habitus.

Poenitentia vero sacramentum in genere signi, p. 1.

Poenitentia virtus est pars sacramenti poenitentiae, ibid.

POLLEVTIO.

V. Casus Episcopo reservari.

PONTIFEX.

Pontifex potest simplicem Sacerdotem in confessionarium eligere. Vbi à quo illi tribuatur iurisdicatio, p. 411. n. 737.

POTESTAS.

Potestas celebrandi Missam, & Potestas absolvi à peccatis sunt diversae, & conferuntur in ordinatione sub diversis materijs, & formis. Potestas ordinis ad absolvendum non potest ab Ecclesia suppleri. Nec conferri sine potestate ad celebrandam Missam; bene tamen ista sine illa, p. 2. n. 3. 4. & 5.

PRAECEPTVM.

Certum est secundum fidem dari praecip

tum divinum confessionis, p. 136. 325. Certum est, quod hoc divinum praecipuum obliget, saltem in articulo, aut periculo mortis, eos, qui post Baptismum mortale commiserunt, p. 137. n. 326.

Praeterea, obligat secundum fidem eum, qui post mortale vult Eucharistiam accipere, etiam si sit certus de sua contritione, p. 137. n. 327.

Non obligat hoc divinum praecipuum confessionis, imo nec contritionis statim post commissum peccatum, p. 137. n. 328.

Per accidens obligabit, si imminet scandalum, p. 138. n. 329.

Velle non poenitere non est velle perseverantiam in peccato, p. 139. n. 334.

Datur praecipuum Ecclesiasticum obligans ad confitendum semel in anno, p. 140. n. 335.

Illo obligantur pueri statim post usum rationis, sicut praecipuo audiendi Missam, & abstinendi à carnibus; licet non sic obligentur praecipuo ieiunandi, p. 140. n. 336.

Non tamen ligantur pueri poenis in iure statutis, Quanam istae sint, & an ab adultis incurrantur ipso facto, p. 140. nu. 337.

Non obligat non habentem mortalia, p. 141. n. 338.

Siquis saepe in anno confitetur sola venialia, & durante anno committat ali quod mortale, tenetur ante finem anni confiteri. Et quem modo annus computandus, ibid.

Qui intra annum non est confessus, debet, quam primum possit confiteri, p. 142. n. 339.

Si excommunicetur quis, quia non implevit hoc praecipuum, non potest absolvi etiam ratioc Bullae, quousque illud impleat, ibid.

Etiam, qui in Paschate non communicavit, debet communicare, quam primum possit, p. 142. n. 340.

Quomodo confessio sit omnis anni, p. 141. n. 341.
 Qui in secunda anni parte non habebit opportunitatem confitendi, debet confiteri in prima, p. 141. n. 342.
 Idem probabilius dicendum de obligatione præveniendi communionem, p. 144. n. 344.
 Ad impletionem præcepti confessionis non sufficit confessio invalida, etiam ex defectu pure interno, p. 144. n. 345.
 Quod verum est, etiam si tale defectu non adveniat, p. 145. n. 346 & 348.
 Per communionem sacrilegam non fit factis præcepto communionis, p. 145. n. 348.
 Quod satisfaciat præcepto auditionis Missæ, & recitationis, qui illa implet voluntarie dilatactus, non est damnatum in proposito, 55. Innoc. vt contendit M. Hozes, p. 146. n. 349. & 351.
 Per confessionem validam, & informem non satisficit præcepto confessionis. Oppositum tamen non damnatur in proposito, 14. Alexand. 7. p. 147. n. 352. Sed propter propositum, 55. ab Innoc. damnatam id iam sustinendum est, p. 148. n. 353 & 354.
 V. Votum, confessio.
 PRÆLATVS.
 V. Approbatio Regularis confessarij.
 PROPOSITIO.
 Plura non damnata sunt evidentius falsa, quam quæ damnantur in decretis Alexand. 7. & Innoc. 11. p. 45. n. 106.
 In propositionibus damnatis non sum sollicitus rationes damnationis querere, p. 106. n. 255.
 Explicatur 1. propositio ex damnatis à SS. P. N. Innoc. XI. p. 42. à n. 96.
 Refertur explicatio secundæ partis eius propositionis data à Licenciato Martino Brezmez de Prado, p. 42. n. 97. & 98. Ea explicatio impugnatur, p. 43. & 44. n. 99. & 100. nobis faver M. Lúbier, licet contra dicat, P. Corella, p. 44. n. 101.
 Proponitur, & impugnatur singularis ex-

plicatio eius primæ propositionis, p. 46. n. 107.
 In quibus rebus damnetur vsus opinionis probabilis de sacramenti valore, p. 48. & 53. n. 111. & 126.
 An sit contra damnationem asserere mortale non esse vi opinionis probabilis de valore, nisi veter lex, &c. p. 48. & 49. n. 112. & 113.
 Propositio 1. ab Innoc. damnata est vniuersalis, sed non bene id probatur à M. Hozes, p. 60. n. 139.
 V. Opinio, iurisdicctio.
 Vire in indicem propositionem damnatarum.

PROPOSITVM.

Propositum virtuale non peccandi de cætero sufficit ad valorem, & fructum sacramenti pœnitentiæ, p. 25. n. 60.
 In dolore de peccatis præteritis virtualiter includitur propositum ea in futurum non committendi, in proposito vero non includitur virtualiter dolor, p. 25. n. 60. & 61.
 V. Dolor.

PVERI.

V. Præceptum.

QUANTITAS.

Quantitas furti an sit circumstantia, an potius ad substantiam pertineat furti, p. 191. n. 455.
 An pœnitens interrogatus de quantitate furti teneatur eam aperire, p. 191. n. 456. ad 468.
 Quæ quantitas sit gravis in materia furti, p. 197. n. 470.

R

REGVLARES CONFESSARII.

A casibus Pontifici reservatis Possunt Regulares confessarij absolvere seculariter, etiam si publici sint, exceptis casibus

bus Bullæ Cœnæ, p. 379. n. 827.
 Præter Bullæ Cœnæ casus, alij sex Pontifici reservati non possunt à Regularibus absolvi in Italia extra Urbem, bene tamen in Vrbe aut extra Italiam, p. 350. n. 822.
 Facultas absolvendi Regularibus concessa, partim maior, & partim minor est, quam concessa ratione Bullæ, p. 350. n. 823.
 Prælati Regulares an post decretum Alexandri VII. possint suos subditos absolute à casibus occultis Bullæ Cœnæ, p. 351. n. 824. & 825.
 An etiam ab hæresi occulta, p. 351. n. 826.

An Regulares absolvere seculares possint à casibus Episcopis reservatis, p. 353. n. 830. & p. 365. n. 838.

An confessarij Regulares absolvere suos Religiosos possint à casibus Papalibus, à quibus absolvere possunt seculares ratione suorum privilegiorum, pag. 362. à n. 850.

Referuntur aliqua privilegia, vt confessarij Regulares aliquoties à reservatis tum Pontifici tum Regularibus Prælati absolvere suos Religiosos possint, p. 364. n. 854. 855. & 856.

Regularis confessarij possunt seculari vota, & iuramenta Pontifici non reservata dispensare, etiam in diccesi Salmantina, vbi ea dispensatio est Episcopo reservata p. 379. n. 891.

Non tamen possunt in eadem diccesi absolvere ab excommunicatione Episcopo reservata: quæ est omnis excommunicatio maior non reservata Papæ, aut alteri superiori, p. 380. n. 893. & 894.

Religiosi a quo habeant iurisdictionem absolvendi, p. 311. n. 738.

REITERARE.

Quis diu sit in occasione peccandi, & bona fide consistebat, an teneatur confessiones illas reiterare, p. 123. n. 294.

Qui ex ignorantia vincibili omisit confiteri mortale, tenetur confessionem reiterare, p. 123. n. 295.
 Vide confessio.

REMISSIO.

An cum quis se accusat de mendacijs, numerum non explicando remittantur omnia, p. 75. n. 172.

RESTITVTIO.

V. Confessio.

S

SACRAMENTVM.

Quid sit res tantum, quidque sacramentum tantum, & quid res, & sacramentum simul, p. 18. n. 43.

In alijs sacramentis facile assignatur, quid sit res, & sacramentum simul, ibid. n. 44.

In sacramento pœnitentiæ dicendum, quod sit internus dolor, p. 19. n. 46.

Sacramentum pœnitentiæ institutum fuit à Christo D. post suam Resurrectionem, p. 1. n. 1.

Sacramentum pœnitentiæ est necessarium necessitate medijs in se, vel in voto, lapsus post Baptismum, p. 15. n. 32.

Quare sacramentum Pœnitentiæ in re vel in voto sit necessarium necessitate medijs potius, quam restitutio, p. 4. n. 36.

Quomodo si sacramentum pœnitentiæ fuit informe, tollatur obex, p. 157. n. 374.

Non potest dari sacramentum pœnitentiæ, & informe ex defectu examinis, p. 19. n. 284.

V. Descriptio. Pars. Materia. Dolor, fides. SACRILEGIVM.

Occisio, quæ ex Ecclesia homo extra illam occiditur, non est sacrilegium, bene tamen, si è contra, p. 224. n. 529.

Quodnam furtum in loco sacro habeat malitiam sacrilegij, p. 225. n. 531.

Sacrilegium contra rem sacram, & contra locum sacrum, an differant specie, p. 225. n. 534.

Sacrilegium est violatio immunitatis Ecclesie, p. 225. n. 535.

Aliquae actiones in Ecclesia factae independenter à prohibitione Ecclesie sacrilegia sunt: ibid.

V. Violatio, casus Episcop. referu, circūstantia.

SATISFACTIO.

Satisfactio est materia sacramenti poenitentiae, est que meritoria gratiae ex opere operato, & similiter satisfactoria. Sed non ideo est pars essentialis, p. 8. n. 18. & p. 295. n. 696.

Satisfactio quid sit, & quae sint opera poenitentiae, p. 286. n. 676.

In poenitentiam, aut satisfactionem imponi possunt opera meritoria interna, & Sacramentorum susceptio. Excipitur ordo, qui imponi non potest, sicut nec Religionis ingressus. Potest tamen aliquando imponi matrimonium, p. 286. nu. 676.

Quando teneatur confessarius sub mortali poenitentiam, seu satisfactionem imponere, p. 287. n. 677. & 678.

An possit imponi opus alias praecipuum p. 288. n. 679.

Potest iniungi poenitentia defunctis applicanda. ibid.

Quanta poenitentia sit iniungenda, p. 289. nu. 680.

An peccet confessarius levisimam imponens poenitentiam pro peccatis gravissimis, si addat: quidquid boni feceris, p. 289. n. 681.

Poenitens tenetur acceptare poenitentiam prudenter impostam, p. 289. n. 682.

An debeat acceptare poenitentiam pro extinguendo toto debito, p. 290. n. 685.

Quam satisfactionem possit poenitens in aliam vitam differre, p. 290. n. 684.

An levi poenitentiam teneatur acceptare sub culpa gravi, p. 291. n. 686.

Potest non acceptare poenitentiam gravem dicendo se nolle absolvi, sed alium confessarium adire, p. 291. n. 687.

An poenitens possit sibi, saltem in melius, poenitentiam commutare, p. 291. n. 688.

Ad quid teneatur poenitens, qui oblitus est poenitentiae à confessario iniunctae, p. 292. n. 690.

Excusari poenitens potest à poenitentia implenda lucrando, indulgentiam plenariam, p. 293. n. 691.

Vnus confessarius potest commutare poenitentiam ab alio impostam, p. 293. n. 692.

Quid si imposta fuit à Confessario superioris, p. 293. n. 693.

An confessarius possit poenitentiam ab alio impostam extra Sacramentum commutare, p. 294. n. 694.

Quid si imposta à se ipso, ibid.

An peccet, qui poenitentiam implet in mortali, p. 294. n. 695.

Quandiu differri possit impletio poenitentiae, p. 295. n. 697.

An debeat imponi ante absolutionem, p. 296. n. 698.

An ad satisfaciendum poenitentiae requiratur actualis intentio eam implendi, p. 296. n. 699. & 701.

An poenitens possit poenitentiam implere per alium, p. 297. n. 702.

SCANDALVM.

An teneatur femina decenter ornata, & domo non exire, si sciat aliquos eam concupiscendo peccaturos, p. 227. n. 653.

V. Dimidiatio.

SCIENTIA.

V. Confessarius, sigillum.

SENSIBILE.

V. Contritio.

SIGILLVM.

Sigillum confessionis quid sit, & quantum obliget, p. 441. n. 1033.

Obligatio sigilli à quo oriatur, ibid.

Fractio sigilli est contra iustitiam, & contra Religionem, & secunda ista malitia semper est gravis, prima non semper, ibid.

Quos liget obligatio sigilli, p. 442. num. 1034.

1034. & 1035.

Quae sint sigilli materia, p. 443. à n. 1036. ad 1035.

Vti scientia extra confessionem habita de peccato confessio non est contra sigillum; esse tamen poterit si ea utatur addendo propter confessionem aliquam certitudinem, p. 445. n. 1040.

An sit contra sigillum dicere propter auditam in confessione, in tali civitate talia delicta committuntur, aut etiam Religiosus talis Religionis tale peccatum mihi confessus est, non nominando Religiosum, p. 445. n. 1041.

Sigillum frangitur dicendo peccata, quae sunt sigilli materia, aut aliquid, ex quo colligi possint. Saepè etiam frangitur, quamvis persona non nominetur, & etiam frangi potest tacendo, aut facie duriore ostendendo, p. 447. n. 1046.

An sit contra sigillum dicere de poenitente: eum non absolvi, p. 448. n. 1047.

An quando non absolvit, teneatur dicere absolvisse, aut dare schedulam confessionis, p. 448. n. 1048.

Quando liceat, vel non liceat vti scientia ex confessione habita, praesertim Pralatis, p. 449. à n. 1049. ad 1053.

Confessarius interrogatus de peccato in confessione auditio potest, & debet illud negare, & si oporteat, etiam cum iuramento, p. 452. n. 1054.

An ad mortem vitandam possit confessarius vti notitia per confessionem habita, p. 452. n. 1055. & 1056.

An quando confessarius non potest suum peccatum declarare, non declarato peccato in confessione auditio, debeat utrumque declarare, p. 453. n. 1057.

An si ex confessione Petri noscat confessarius, quod ipse Petrus, cui solet ipse confiteri, non est Sacerdos, possit illum dimittere, p. 453. n. 1058.

An si confessarius ex confessione noscat, quod, si audiat confessionem alicuius, sollicitatur ab illo ad peccandum, possit

sit recusare audire illam, p. 454. n. 1059.

An possit confessarius nolle audire poenitentem, qui saepe non absolvit, quia nolit occasionem peccandi tollerere, p. 454. n. 1060.

An, & qualiter confessarius possit vti notitia confessionis, & de peccatis in ea auditis loqui, de poenitente licentia, p. 454. n. 1061.

An si factum post auditam confessionem occurrat defectus suppleendus, possit confessarius de auditis loqui, sine licentia poenitentis, p. 455. n. 1062.

An post confessionem peractam, possit in alia confessione de illius peccatis loqui, ad suppleendum defectum illius: ibid.

An etiam omnino extra confessionem possit, non obtenta poenitente licentia, loqui cum ipso de auditis in confessione ad suppleendum defectum illius, p. 455. n. 1063.

Crimen revelationis sigilli an pertineat ad S. Inquisitionis Tribunal, & quibus poenitis affitatur, vel sit affitendum, p. 455. n. 1064.

SODOMIA.

Qui Sodomiam commisit cum puero an satisfiat dicendo Sodomiam cum femina commississe, p. 194. n. 462. & p. 212. & 213. n. 504. & 506.

An sit explicandum in Sodomiae peccato, an fuerit agens vel patiens, p. 212. n. 504. & 505.

An in Sodomiae peccato sit explicanda circumstantia coniugii, voti, & similes, p. 212. n. 504.

Sodomia, mollities, & bestialitas specie differunt inter se, p. 213. n. 506.

V. Circumstantia.

SPES.

Præcepto spei facillimo negotio sit satis, p. 126. n. 300.

V. Fides.

SURDVS.

Surdus an possit confessionem dimidiare, p. 278. n. 654.

T

TACEVS.

Tactus, & oscula antecessoria, aut subsequencia copulam, an confitenda, p. 205 n. 486.

V. Violantio.

TIMOR.

Timor servilis, & filialis honesti sunt, non vero timor minus, p. 34. & 35. nu. 80. & 81.

VAGI.

Vagorum Minister Ordinarius quis sit, p. 311. n. 734.

VELLEITAS.

Velleitas rei impossibilis, sepe stulta non est, p. 28. n. 66.

VIOLATIO.

Sanguinis effusio sine culpa gravi non violat Ecclesiam, p. 224. n. 519.

Effusio sanguinis, & feminis in Ecclesia, dum occulta sunt, non violant Ecclesiam, sunt tamen etiam tunc sacrilegia, p. 224. n. 530.

Tactus in iudici in Ecclesia an illam polluant, & an habent sacrilegij malitiam, p. 224. n. 531.

Quid de copula coniugali in Ecclesia habita, p. 225. num. 532.

Quid veniat nomine loci sacri, p. 225. nu. 533.

VIRGINITAS.

Virginittatis circumstantia non est neces-

sario in confessione explicanda, pag. 200. a. n. 475. ad 483.

VOTVM.

Cor non obliget votum de virandis omnibus veniibus, p. 71. n. 165.

Votum castitatis declarandum in peccatis contra illam, p. 198. nu. 472.

Non est necessarium dicere, an solemne, vel simplex, ibid.

Qui votum, & iuramentum habet, debet etiam istud explicare, isto tamen explicato, probabiliter potest votum tacere, p. 199. n. 473.

Qui habens votum induxit non habentes, ut inter se peccarent, probabiliter, tenetur votum explicare, p. 199. n. 474.

Si ex parte viriulque peccantis deur votum, vtrumque votum debet explicari, p. 219. n. 520. & 521.

Votum potest suum votum auctoritate propria in melius commutare, p. 292. n. 689.

Si confessarius superior commutet votum reservatum in materiam non reservatam potest inferior ista in alia non reservata commutare, p. 294. n. 693.

Qui facit rem, quam ex voto, aut precepto tenetur facere, sine intentione satifaciendi precepto, aut voto, imo etiam cum intentione non satisfaciend, illis satisfaciend, p. 296. n. 699 & 700.

Episcopus dispensare, aut commutare potest votum dubii castitatis perpetuum, p. 332. n. 783.

in hunc unum et cognationem

et in hunc unum et cognationem

Quod mutuum respiciunt, hoc uti dante respondere admittit. P. 219. n. 520. & 521.

Libertatis. P. 219. n. 520. & 521.

Progymnasium selectum. P. 219. n. 520. & 521.

Progymnasium selectum. P. 219. n. 520. & 521.

PROGYMNASMA Decimum Sextum.

PROGYMNASMA 26. Decimum octavum.

PROGYMNASMA 26. Decimum octavum.

PROGYMNASMA 26. Decimum octavum.

